

14424

NN

Krycí jméno V-NEPTUNDruh podsvazku lématickýČíslo 90039 / 103
svazku podsvazkuDatum zavedení 1964Stanovený stupeň utajení ZMĚNĚN
dle Nařízení ředitele ÚZS 12/1999
k 31. 3. 1999**DŮVĚRNÉ**Podpis: MZrušen stupeň utajení /
dnem 1. 1. 2008 podle
§ 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

18. 4. 08

(19)

PRISNE TAJNE

8931 IX 87

PRISNE TAJNE

4.4.1987

4.4.1987

4.4.1987

1987 +
PRISNE TAJNE

Centered

MV č. skl. 723

Zemědělské noviny

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNÍHO A VODNÍHO HOSPODARSTVÍ

Ročník XX — Číslo 219

Praha, sobota 12. září 1964

Cena 50 hal.

GEHLENŮV SUP nad Černým jezerem

Kdy padne světlo na tajnou říšskou věc

Deset neděl uběhlo od chvíle, co šumavské Černé jezero se dostalo na první stránky světového tisku: Záhada jezera s mrtvou vodou — Senzační objev potápěčů v opuštěných hlubinách — Tajemství beden z Černého jezera bude odhaleno...

Mezi milióny zvědavých očí, které se upřely k Černému jezeru, byly i oči pátravé, v nichž se jevil neklid. Bedny. Dokumenty. Archiv. Co v něm? Koho může kompromitovat? Vědět — vědět, co je v těch listinách — vědět včas, aby se udělala rychlá opatření. Alespoň náznak, stopu, maličkost k maličkosti, kostka ke kostičce — o jaký archiv, o jaké jde tajemství?

Kolem šumavského jezera začali kroužit nenápadní lidé — vlastně lidé, kteří se domnívali, že jsou nenápadní — hltali slovíčka, pohyby rukou, kdejaký náznak, protože na jejich zprávy čekala Gehlenova tajná služba. V ústředí západoněmecké výzvědné organizace zavládl pochopitelný neklid. Její pobočky sotva na dohled od československých hranic měly pohotovost, lidé byli připraveni... Podívejme se na jednoho z těch Gehlenových mužů podrobněji.

U Rozvadova přejel hranice vlastním vozem a s příslušnou pompou turista pan Adolf Gustav Lüttgens — a že jede na návštěvu do stověžaté Prahy. Avšak hle: za hranicemi kočil mercedesku doprava, Prahu nechal Prahou a ubíhal přímo do Železné Rudy, odkud je co by

dup na Černé jezero. Nu, návštěvník Prahy tady nezahálel. Vyptával se lidí, propátrával okolí, sháněl informace, ale to už naši dávno věděli, co je pan Lüttgens zač a že není v Železné Rudě poprvé. Ba dokonce tady měl za války vilu a zachoval se obrázek dcerky pana Lüttgense s nikým menším než přímo s velkým vůdcem Adolfem Hitlerem. Ten snímek pochází odtud z Lüttgensova domu, sotva pár kroků od hotelu Rixi, v němž se za války často shromažďovala nacistická elita.

Vidíme tedy, že pan Gustav Adolf Lüttgens není jen tak někdo, a když mu naši s úsměvem předhodili všechna tato fakta, nezbylo západoněmeckému turistovi než aby kápl božskou. Bývalý oficír SS G. A. Lüttgens, toho času ve službách Gehlenovy rozvědky, přijel k Černému jezeru z důvodů jiných než turistických. A když se s ním naši chlapi loučili na hranicích, vzkázali po něm jeho šéfovi pěkný pozdrav a radu, aby se za čas podíval do našich novin: Tam se všechno dozví, protože tajemství Černého jezera přestává být tajemstvím.

Průzkum nalezeného materiálu si samozřejmě vyžádal jistý čas, ale už v nejbližších dnech můžeme očekávat komplexní výsledek.

Je jisté, že archivní dokumenty mají svůj historicko-politický význam; nikdo by si tak pečlivě a namáhavě neukládal nějaké hospodářské doklady, archiv pluku nebo oblastní úřadovny. Které to byly archívy a dokumenty, na jejichž utajení nacistům nejvíc záleželo? Předně ty, které měly jistou

ustálým a rychlým přeměňan. Velmi zbežně uvedu několik příkladů.

Krise buržoazního ekonomického světa je velmi hluboká. V soustavě státně monopolistického kapitalismu vyvstávají zcela nové problémy, jež nejsou vládnoucí třídy s to řešit tradičními metodami.

Zvláště vyvstává v největších zemích otázka centralizace ekonomického řízení, jež se má vyřešit programováním shora, zájmu velkomonopolů a pomocí státních zásahů.

Boj za demokracii nabývá v tomto rámci odlišného obsahu než jaký měl dosud, obsahu konkrétnějšího, spjatějšího realitou ekonomického a sociálního života. Kapitalistické programování je totiž vždy spojeno s protidemokratickými a autoritářskými tendencemi, proti nimž je třeba používat demokratické metody i v řízení ekonomického života.

I ve světě kultury (literatura, umění, vědecké bádání) jsou dnes otevřeny brány komunistickému pronikání. V kapitalistickém světě se totiž vytvářejí takové podmínky, jež vedou k ničení svobody intelektuálního života. My se musíme stát šampiony svobody intelektuálního života, svobodné umělecké tvorby a vědeckého pokroku. To vyžaduje, abychom nestavěli abstraktním způsobem své pojetí proti tendencím a proudům odlišné povahy. Dále otevřeme dialog s těmito proudy a jejich prostřednictvím se snažme prohloubit dnešní kulturní temata. Ne všichni ti, kdo nám jsou dnes vzdáleni na různých kulturních polích, ve filosofii, v historických a sociálních vědách, jsou našimi nepřáteli nebo agenti našich nepřátel. Právě vzájemné pochopení, získané v neustálé debatě, nám dodává autoritu a prestiž, a zároveň nám dovoluje odhalit skutečné nepřátele, falešné myslitele, šarlatány v uměleckém projevu atd. V této oblasti by nám mohly poskytnout pomoc

Gehlenův sup nad Černým jezerem

(Pokračování ze strany 1.)

ný útěk někdejšího Hitlerova kumpána Rudolfa Hesse.

A Himmlerův rozkaz nás vede přímo do oblasti Černého jezera: Přišel dálkopisem i nejvyššímu šéfovi sicherheitsdienstu v „prostoru Böhmen und Mähren“ Waltru Jacobimu, a je zjištěno, že například v Litoměřicích část archívu RSHA skutečně byla — ale vzápětí bedny zmizely neznámo kam. Je víc než pravděpodobné, že archív putoval do nacistické alpské pevnosti v oblasti Rakouska a Bavor. A cesta z Berlína i z Litoměřic do těchto míst vedla přes Šumavu.

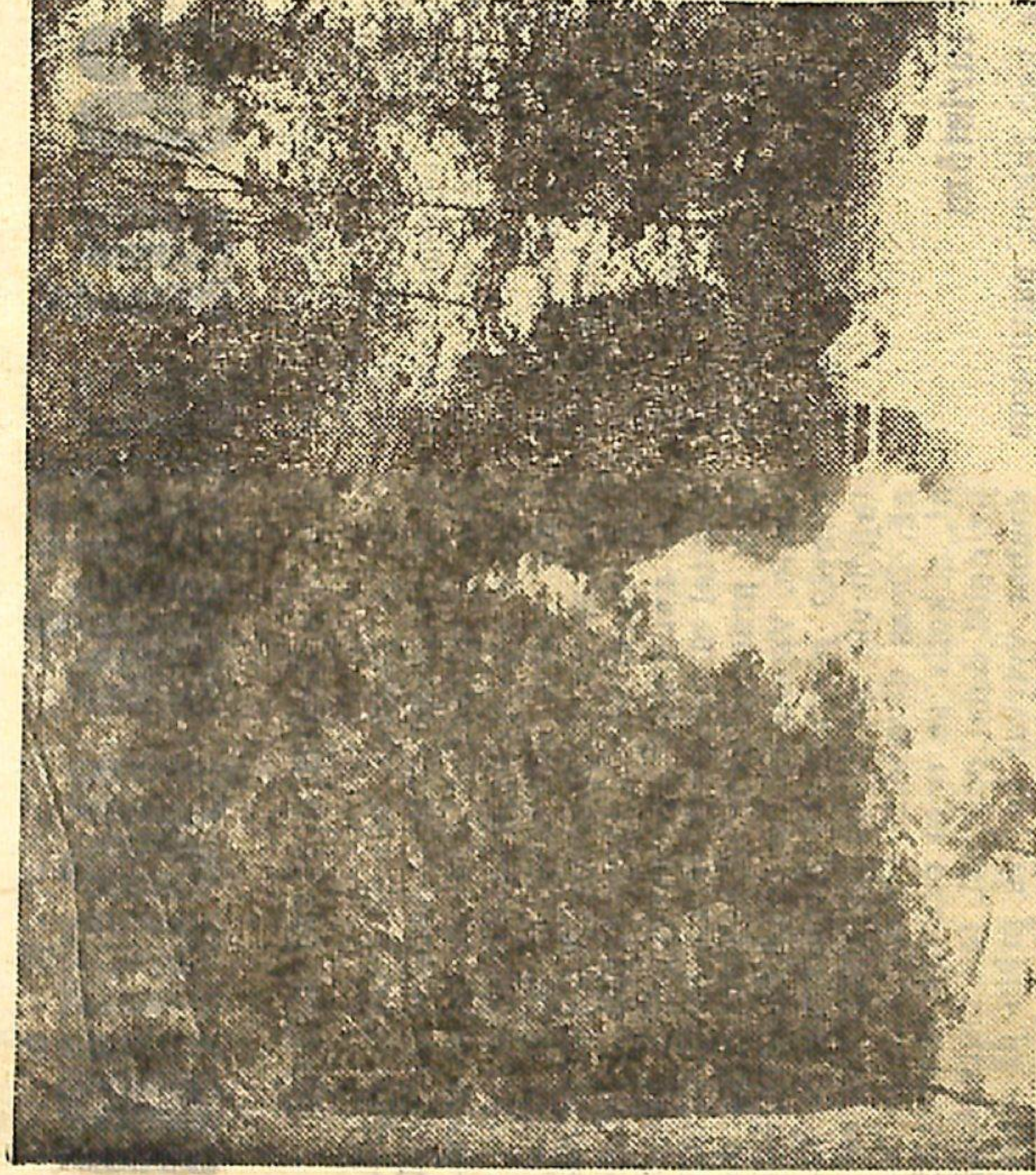
Proč archív nedorazil až do cílové stanice, se už asi těžko podaří zjistit. Je možné, že bylo příliš pozdě, vítězné armády se rychle blížily, či konvoj s dokumenty potkala nějaká nehoda, a nedá se ani vyloučit, že jako úkryt pro část tohoto archívu byla už předem vyhlédnuta bezpečná pohraniční místa na našem území.

Zajímavá jsou svědectví, z nichž některé se možná týká osudu archívu Hlavního úřadu říšské bezpečnosti. Sem patří i výpověď muže, člena zvláštního komanda, vězně, který pomáhal při transportování beden s tajnými materiály, jejichž cílem bylo okupované Československo.

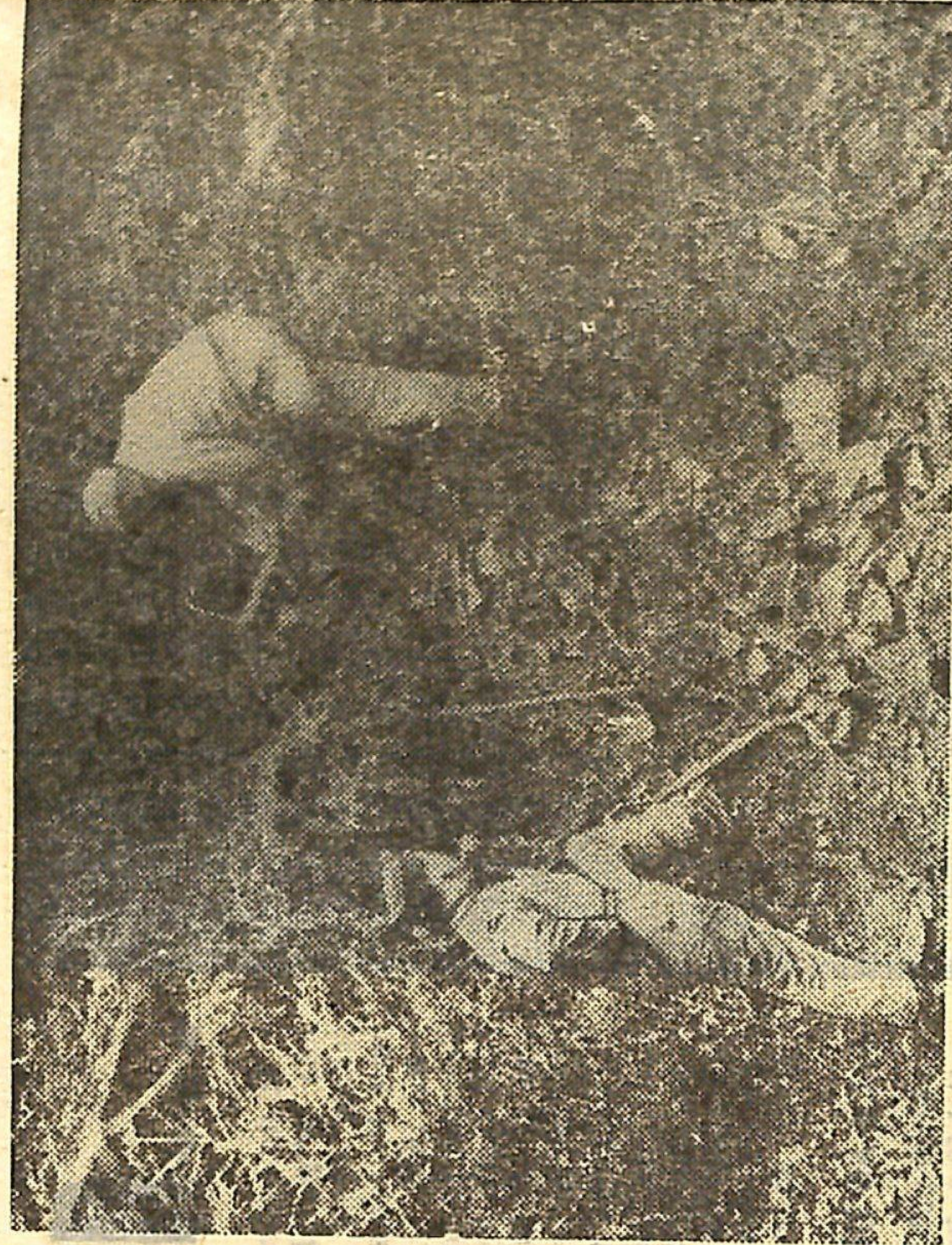
Stejně zajímavé je také svědectví Františka Antoše ze Šlapanic u Brna. Vzpomíná na 21. duben 1945, kdy se vracel s nákladním vozem brněnské Zbrojovky od Mnichova k Plzni. Právě u Železné Rudy hned po rozednění byl Antoš svědkem náletu hloubkových letců na kolonu nákladních vojenských aut s vleky. Vojáci vyskákali a hledali záchranu v lese, ale vozy zasažené palbou kulometů zůstaly zničeny i se svým nákladem. Zbyl nepoškozený pouze jediný vlek s vojenskými bednami. Důstojník SS nařídil Antošovi dopravit bedny dolů k vodě, k jezeru. Antoš vezl v automobilu dva chlapce, kteří prchali z německých pracovních táborů, a proto se vymluvil na zlomená pera. Pera skutečně poškozena byla, a tak nechali Antoše odjet. Co se s bednami dál dělo, svědek už neví.

Není však důležité, jak se bedny dostaly do jezerních hlubin, ale skutečnost, že byly nalezeny; a jejich obsah je již prozkoumán. A tak naděje, které se vkládaly do loňského pátrání potápěčů po tajných bednách s „pokladem SS“ v rakouském Toplitzsee, nepochybně splní už odhalené říšské tajemství Černého jezera.

I. M. JEDLIČKA

Pohled na štolu, z níž americká rozvědka uloupila cenné dokumenty. Tady ji vidíme při práci.

TAJEMSTVÍ kolem štěchovického archívu

Přejeli jsme štěchovický most a vydali se proti toku Vltavy k přehradě. Až téměř u ní odbočil náš vůz vlevo na úzkou lesní cestu. Její první úsek stoupal příkře vzhůru, vlevo byla táhlá rokle, na pravé straně svah. Po několika stech metrů opsala cesta oblouk a její směr pak už věrně sledoval koryto potůčku na dně rokle.

Místo, které jsme na tomto zalesněném vrchu u Štěchovic hledali, mělo být vzdáleno asi čtyři sta metrů východně od přehrady. Průvodce nás vedl najisto a za chvíli jsme stanuli na dně jedné strže. Právě tady v dubnu 1945 vykopalí esemani úkryt, z něhož o deset měsíců později uloupila americká rozvědka tajný nacistický archív. Toto místo jsme hledali, protože právě tady začala historie dodnes ještě neuzavřená.

Achenbach promluvil

Supertajná štěchovická akce skomirajícího nacismu, který v posledních dnech války budoval četné skryše pro své archivy a cennosti, se vynášel na světlo ve francouzském táboře pro zajaté esesmany. Jakýsi Günther Achenbach tady při výslechu udává, že nedaleko Prahy jsou ukryty velmi důležité nacistické dokumenty, a je ochoten toto místo označit.

Achenbach sloužil koncem války v ženijní škole Waffen-SS v Hradištku u Prahy. Tato jednotka podle jeho výpovědi vytvořila v druhé polovině dubna 1945 tzv. »zvláštní komando Lange«, složené jen z důstojníků SS, které vykopalo ve strži poblíž stělnice »Závist« 12 metrů dlouhou štolu. Uložilo do ní asi tisícet beden dopravených sem z Berlína, které byly zajištěny množstvím trhavin a terén zamaskován. Zajatce prohlašuje, že se akce uskutečnila na rozkaz K. H. Franka, který také jako jediný měl přesný plánek místa a jeho zajištění.

Francouzská strana si nenechává tyto skutečnosti jen pro sebe, nenabízí je však Američanům, ale sděluje získaná fakta již 13. října 1945 prostřednictvím svého velvyslance v Praze čs. ministerstvu zahraničních věcí. Současně vyjadřuje ochotu odevzdat Achenbacha našim orgánům k ověření jeho výpovědi. V tehdejším ministerstvu vnitra, kam byl dopis předán, panují však zvláštní poměry a na zprávu nikdo nereaguje.

Ani druhý dopis z 13. ledna 1946, který zaslal hlavnímu štábu čs. armády vojenský přídělnec francouzského velvyslance v Praze generál Filipo, se nesetkává s patřičnou odezvou. Teprve na dvacátého dne odpoledne

tele oblasti, a po splnění rozkazu se vrátí do své posádky.«

Muži jsou připraveni. Tři důstojníci a tři poddůstojníci zpravodajského oddělení, dva Francouzi, americký novinář, řidiči a zajatý esesman, celkem 13 lidí, čekají jen na rozkaz. Dne 7. února odjíždí skupina vedená kapltánem S. M. Richardsem do Nořimberku. Tři dny tu marně čeká na cizího agenta, který se má k výpravě připojit. Agent nepřichází.

V neděli 10. února přejíždí československou hranici v Rozvadově kolona pět amerických vojenských vozů s 13 muži povystavenými čs. vojenkou misí v Reznu. Účel cesty: doprovod válečného zajatce do Prahy. Další události mají rychlý sled.

U tajné štolý

Z neděle na pondělí přespává Richardsova zvláštní jednotka v pražském hotelu Alcron. Nocleh ji zajišťují z amerického velvyslancectví.

Casné ráno opouští kolona Prahu a přesouvá se do prostoru Štěchovické přehrady. Kolem místa označeného esesákem Achenbachem jsou rozestaveny hlídky a skupina se dává do práce.

Muži nejprve kompresorem odstraňují zeminu. Po mnoha hodinách práce se před jejich zraků objevují dřevěné fošny, které kryjí vchod do štolý. Zenisté pak zneškodňují nálož trhavin a uvolňují cestu k nacistickému pokladu.

Práce pokračují, zatímco důstojníci na noc táboří v hotelu »Vrtnák« a klidně vyspávají. V úterý k večeru jsou pomoci lan a navijáků naloženy poslední z 32 beden. Největší spionážní loupěž je dovršena. Ve čtyři hodiny ráno následujícího dne opouští kolona nacistický archív.

kaptán Richards s poddůstojníky Urquhartem a Fultonem. Mají chuť ještě tady přespát.

Nastalo probuzení

V tuto dobu se konečně probouzejí příslušná čs. místa. Snad tomu napomohl velitel ženijní školy v Hradištku, který se o akci americké rozvědky dověděl a na všechny strany podával hlášení. Pohyb však nastal ve chvíli, kdy »nejohavší dokumentární kořist války«, jak archiv označil akci přítomný novinář Shapiro, byla již v bezpečí.

Richards, Urquhart a Fulton jsou zatčeni. Americký velvyslanec v Praze Steinhardt prohlašuje, že o akci »není informován«, a v odpověď na notu čs. vlády vyslovuje hluboké politování. Americká vláda nazývá »okamžitě vrácení dokumentů čs. vládě«, ale než se tak stává, vychází z amerických listech podrobnosti o loupeži z pera Shapirova. Dávají tušit, co bylo obsahem ukrytých beden: úplné spisy úřadu ríšského protektora od roku 1940 do roku 1945, záznamy SS o Čechách a Moravě, přísně tajné zprávy gestapa z let 1940 až 1945, seznamy českých kolaborantů, směrnice o utajení německých výkumných projektů, záznamy vedoucích gestapa, soupis pokladů na českých zámcích včetně korunovačních klenotů... a zevrubně seznamy obsahu beden.

Čas plyne, tři z výpravy jsou stále ve vazbě, ale americká strana archiv nevrací. Teprve 2. března 1946, téměř po měsíci, přijíždí na pražský Hrad silné ozbrojené kolony amerického generála Koeniga. Bedny jsou vráceny, ale už na první pohled je jasné, že jejich obsah je neúplný. Chybějí i zevrubně seznamy obsahu beden a je nasnadě, že americká rozvědka tím zastírá dokumenty, které zcizila.

Vrácením tajného nacistického archivu končí pobyt tří Američanů z loupěžné výpravy za mřížemi. Tim ale ještě nejsou odhalena všechna tajemství, která se skrývají v oblasti Štěchovic.

Vypovídá francouzský vězeň

Vratně se zpátky k poslednímu období války. V Hradištku nedaleko Štěchovic bylo v té době sídlo jednotky SS a koncept esesák Achenbach.

V tomto lčením nacistické brutality se objevují jména dvou esemanů, která jistě nejsou bez vztahu ke Štěchovicím. Vzdýt esesák Achenbach.

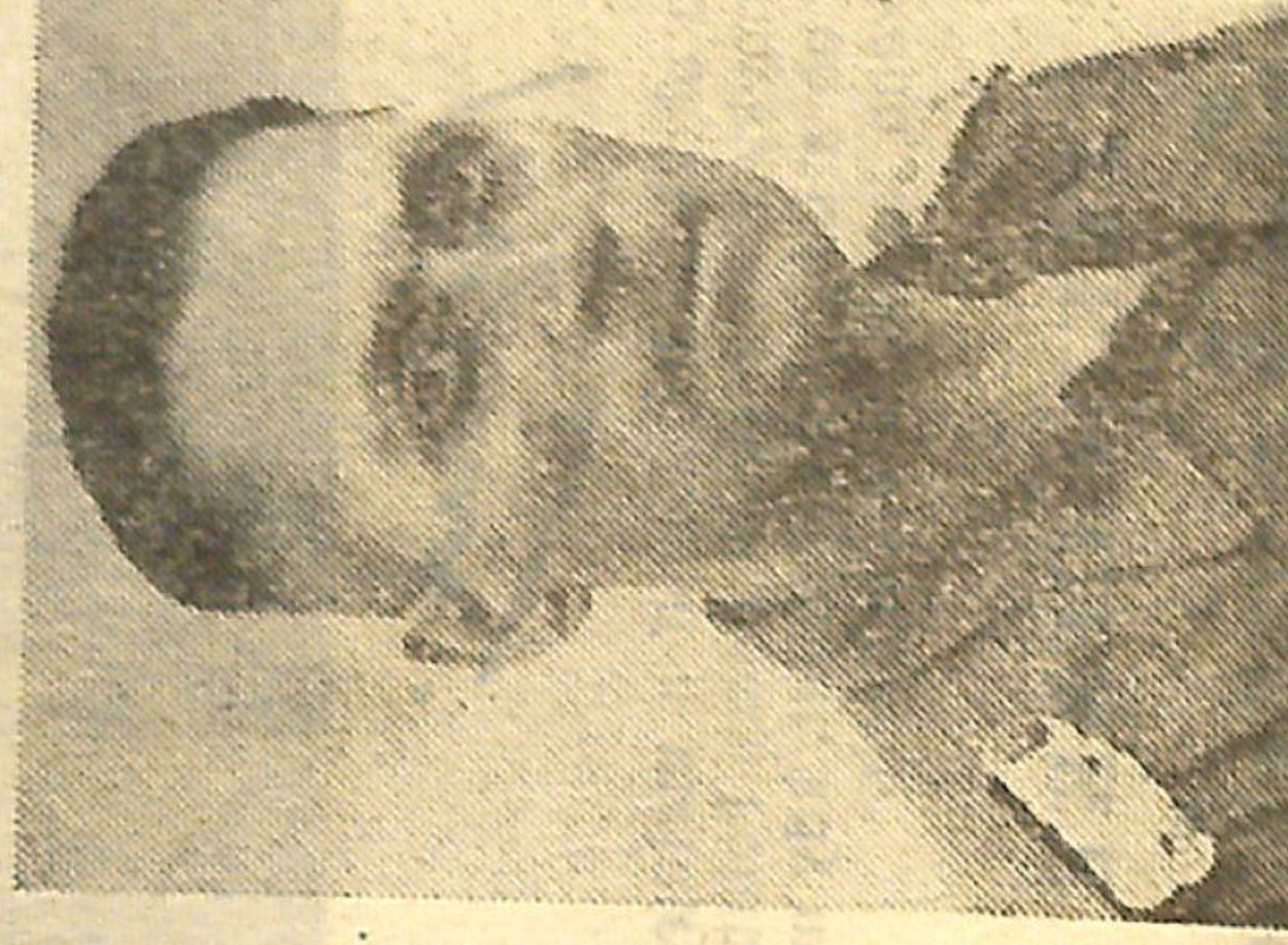
Podivné souvislosti

Byl jsem odštělovaní dvěma kulomety až do vyptěbování minuce. Bylo 23 mrtvých, 10 raněných se dostalo na staveniště. Deset minut poté svolal důstojník zraněné, aby je ošetřili, ale bylo to proto, aby je o 100 metrů dále pobili. Dva kamarádi a já jsme žili a nenásledovali jsme ostatní zraněné...«

»Posílil jsem jako včelník m karmádí brutální SS, zejména 15 dní před evakuací tábora, kdy asi 75 mých kamarádů bylo zastřeleno našimi strážci, nepočítám ty mrtvé, kteří zemřeli následkem špatného zacházení v táborech.

Dny 9., 10. a 11. dubna 1945 byly nejstrašnější, protože se spojenecké armády přibližovaly. Velitel našeho tábora Alfred Kuss byl brutálně a hl deportované až do ztráty vědomí. Den 11. dubna znamenal 50 mrtvých. Já sám jsem byl zraněn čtyřmi zásahy z kulometu. Opustili jsme tábor ve třech kolonách po sto osobách a jedné o 33 lidech. Nalézal jsem se v koloně 33 mužů, šli jsme okolo malého lesa podél tábora, pak jsme přišli na silnici po které nás vedl plukovník SS Klein. Esesák Erwin Lange jel za námi na koni a křičel nějaký povel na strážce, které na nás trvaly, aby chom si lehní.

Byl jsem odštělovaní dvěma kulomety až do vyptěbování minuce. Bylo 23 mrtvých, 10 raněných se dostalo na staveniště. Deset minut poté svolal důstojník zraněné, aby je ošetřili, ale bylo to proto, aby je o 100 metrů dále pobili. Dva kamarádi a já jsme žili a nenásledovali jsme ostatní zraněné...«

Nacistický odborník na ukrývání tajných archívů esesák Klein.

Pořádek na štólu, z níž americká rozvědku uloupila cenné dokumenty • Tady ji vidíme při práci.

TAJEMSTVÍ kolem štěchovického archívu

Přejeli jsme štěchovický most a vydali se proti toku Vltavy k přehradě. Až téměř u ní odbočil náš vůz vlevo na úzkou lesní cestu. Její první úsek stoupal příkrě vzhůru, vlevo byla táhlá rokle, na pravé straně svah. Po několika stech metrů opsala cesta oblouk a její směr pak už věrně sledoval koryto potůčku na dně rokle.

Místo, které jsme na tomto zalesněném vrchu u Štěchovic hledali, mělo být vzdáleno asi čtyři sta metrů východně od přehrady. Průvodce nás vedl nejisto a za chvíli jsme stanuli na dně jedné strže. Právě tady v dubnu 1945 vykopalí esemani úkryt, z něhož o deset měsíců později uloupila americká rozvědku tajný nacistický archív. Toto místo jsme hledali, protože právě tady začala historie dodnes ještě neuzavřená.

Achenbach promluvil

Supertajná štěchovická akce skomírajícího nacismu, který v posledních dnech války budoval četné skryše pro své archivy a cennosti, se vynášel na světlo ve francouzském táboře pro zajaté esesmany. Jakýsi Günther Achenbach tady při výslechu udává, že nedaleko Prahy jsou ukryty velmi důležité nacistické dokumenty, a je ochoten toto místo označit.

Achenbach sloužil koncem války v ženijní škole Walter-SS v Hradištku u Prahy. Tato jednotka podle jeho výpovědi vytvořila v druhé polovině dubna 1945 tzv. »zvláštní komando Lange«, složené jen z důstojníků SS, které vykopalo ve strži poblíž sístelnice »Závist« 12 metrů dlouhou štólu. Uložilo do ní asi tři-čet beden dopravených sem z Berlína, které byly zajištěny množstvím trhavín a terén zamaskován. Zajatec prohlašuje, že se akce uskutečnila na rozkaz K. H. Franka, který také jako jediný měl přesný plánec místa a jeho zajištění.

Francouzská strana si nenechává tyto skutečnosti jen pro sebe, nehabízí je však Američanům, ale sděluje získaná fakta již 13. října 1945 prostřednictvím svého velvyslance v Praze čs. ministerstvu zahraničních věcí. Současně vyjadřuje ochotu odevzdat Achenbacha našim orgánům k ověření jeho výpovědi. V tehdejší ministerstvu vnitra, kam byl dopis předán, panují však zvláštní poměry a na zprávu nikdo nereaguje.

Ani druhý dopis z 18. ledna 1946, který zaslala hlavnímu štábu čs. armády vojenský přidělnec francouzského velvyslance v Praze generál Filipo, se neseťká s patřičnou odezvou. Teprve po dvanácti dnech je dopis v podatelně prezentován, ale v tu dobu je již akce k vyvednutí tajného nacistického archívu připravena jinde. Dodnes není jasné, jak tyto informace získala americká rozvědku, ale není důvod, proč si neupřesnit, že je došla od svých agentů přímo z Prahy. Akce už byla promyšlena do všech podrobností.

Americká rozvědku zasahuje

Dne 2. února 1946 podepisuje zástupce generálního pobočníka velitele ozbrojených sil USA v Evropě major Wheeler zvláštní rozkaz velmi tajného charakteru. »Dále jmenované vojenské osoby, jejichž základní útvary jsou uvedeny,« praví se v tomto rozkaze, »odcestují vojenským motorovým vozidlem nebo drahou dne (či asi dne) 6. února 1946 ze své nynější posádky do Prahy, Československo, jako doprovod jednoho (1) německého válečného zajatce, k přechodnému výkonu služby po dobu asi čtrnácti (14) dnů za účelem splnění příkazů veli-

kapitán Richards s poddůstojníky Urquhartem a Fultonem. Mají chuť ještě tady přespát.

Nastalo probuzení

V tuto dobu se konečně probouzejí příslušná čs. místa. Snad tomu napomohl velitel ženijní školy v Hradištku, který se o akci americké rozvědky dověděl a na všechny strany podával hlášení. Pohyb však nastal ve chvíli, kdy »nejohavější dokumentární koríst války«, jak archiv označil akci přítomný novinář Shapiro, byla již v bezpečí.

Richards, Urquhart a Fulton jsou zatčeni. Americký velvyslanec v Praze Steinhardt prohlašuje, že o akci »neni informován«, a v odpověď na nótu čs. vlády vyslovuje hluboké politování. Americká vláda natizuje »okamžitě vrácení dokumentů čs. vlády, ale než se tak stává, vycházejí v amerických listech podrobnosti o loupeži z pera Shapirova. Dávají tušit, co bylo obsahem ukofistěných beden: úplné spisy úřadu říšského protektora od roku 1940 do roku 1945, záznamy SS o Čechách a Moravě, přísňé tajné zprávy gestapa z let 1940 až 1945, seznamy českých kolaborantů, směrnice o utajení německých výzkumných projektů, záznamy vedoucích gestapa, soupis pokladů na českých zámcích včetně korunovačních klenotů... a zevrubné seznamy obsahu beden.

Čas plyne, tři z výpravy jsou stále ve vazbě, ale americká strana archív nevrací. Teprve 2. března 1946, téměř po měsíci, přijíždí na pražský Hrad silně ozbrojená kolona amerického generála Koelniga. Bedny jsou vráceny, ale už na první pohled je jasné, že jejich obsah je neúplný. Chybějí i zevrubné seznamy obsahu beden a je nasnadě, že americká rozvědku tím zastrá dokumenty, které zcizila.

Vrácením tajného nacistického archívu končí pobyt tří Američanů z loupežné výpravy za mřížemi. Tím ale ještě nejsou odhalena všechna tajemství, která se skrývají v oblasti Štěchovic.

Vypovídá francouzský vězeň

Vraťme se zpátky k poslednímu období války. V Hradištku nedaleko Štěchovic bylo v té době sídlo jednotky SS a koncentračního tábora, o němž je dosud jen málo známo. Jen několik francouzských zajatců, kteří tu byli vězněni, přežilo brutální vládnoucí v tomto táboře.

Máme před sebou výpověď Paula Tourreta z Paříže, jednoho ze zachráněných, který uvádí:

Nacistický odborník na ukrývání tajných archívů esesák Klein.

»Pocitl jsem jako vklechní mí kamarádi brutalitě SS, zejména 15 dní před evakuací tábora, kdy asi 75 mých kamarádů bylo zastřeleno na šimí strážci, nepočítám ty mrtvé, kteří zemřeli následkem špatného zacházení v táborech.

Dny 9., 10. a 11. dubna 1945 byly nejstrašnější, protože se spojenecké armády přiblížovaly. Velitel našeho tábora Alfred Kuss byl brutálně a bil deportované až do ztráty vědomí. Den 11. dubna znamenal 50 mrtvých. Já sám jsem byl zraněn čtyřmi zásahy z kulometu. Opustili jsme tábor ve třech kolonách po sto osobách a jedné o 33 lidech. Nalézal jsem se v koloně 33 mužů, šli jsme okolo malého lesa podél tábora, pak jsme přišli na sítnici, po které nás vedl plukovník SS Klein. Esesák Erwin Lange jel za námi na koni a křičel nějaký povel na strážce, které na nás řvaly, aby- chom si lehli.

Byli jsme odstřelováni dvěma kulomety až do vypotřeování muniče. Bylo 23 mrtvých, 10 raněných se dostalo na staveniště. Deset minut poté svolal důstojník zraněné, aby je ošetřili, ale bylo to proto, aby je o 100 metrů dále pobili. Dva kamarádi a já jsme žili a nenásledovali jsme ostatní zraněné...«

Podivné souvislosti

V tomto líčení nacistické brutality se objevují jména dvou esesmanů, která jistě nejsou bez vztahu ke Štěchovicím. Vždyť esesák Achenbach vypověděl, že zvláštní komando, jež ukládalo do školy nacistický archív, bylo nazváno Lange. A muže tohoto jména nalézáme jen několik kilometrů od místa činu, v táboře SS.

Také druhé jméno není nezajímavé. Plukovník SS Klein z Hradištku, dobrý geolog a ženista, je znám už z první světové války jako odborník na ukrývání archívů. Není rovněž tajemstvím, že nacisté na sklonku války, když hledali skryše pro své dokumenty, uvažovali i o možnostech využití skryší v blízkosti vodních děl a v souvislosti s tím ukládali povinnost použít vodotěsných obalů.

Zvláštní posláním koncentračního tábora, jeho drastická likvidace a současně i přítomnost odborníka Kleina dává tušit, že Frankova štola, jak je nazývána vyloupená nacistická skryš, není jedinou v této oblasti. V minulých měsících došlo k podrobnému průzkumu v prostoru východně od Štěchovické přehrady, který je v současné době skončen. Po jeho zhodnocení se ukáže, zda tyto předpoklady byly správné.

V. Radimský

Vojenská průkazka velitele skupiny kapitána Stephena M. Richardse

Q. VOJÁK 2. 18
2. 1964.

Aby bylo jasno: nepíšeme poznámku o možných „senzačních“ objevech v hlubinách zdádných šumavských jezer ani nechceme rozvíjet neméně „senzační“ dohady o kombinaci, jimiž si pohřbíchu část našeho tisku v parném červenci jaksi vynahrazovala neexistenci kdysi legendární učitelky, sežrané jadranským žralokem. Chceme se vyjádřit k jednomu z nejlepších televizních pořadů poslední doby, který vzešel — podobně jako řada předchozích — z tvůrčí dílny, nazvané příznačně Zvědavá kamera.

Tento pořad totiž podle našeho názoru — na rozdíl od řady vedlejších jevů a produktů, jež se k němu přidružily — opravdu byl senzační. Senzačnosti by totiž ani zdaleka nemělo být odzvoněno, jak se to některým bezkrevným reformátorům reportérství v minulosti a i ještě v současnosti prajednoduše zdálo; pokud by tomuto názoru chtěl někdo špatně rozumět, ať si dřív přečte pár čísel moskevských Izvěstijí a jejich přílohy Nedělja, jejichž prosté přeložené vydání v češtině by mohlo v našich poklidných poměrech působit jako svého druhu senzace.

Zvědavá kamera nám už delší dobu předvádí,

čeho bychom všeho se v reportážním žánru mohli dočkat, kdybychom si sami nesvazovali ruce mylným chápáním požadavku serióznosti, za něž se ostatně často schovává opatrnictví a nedostatek tvůrčí invence. Senzačnost pořadu Zvědavé kamery o zdádných šumavských jezer je totiž právě a hlavně v jeho serióznosti. Jeho tvůrci šli na své téma, jež se někomu jinému může jevit jako lacině „senzační“, opravdu důkladně. Položili si řadu otázek a snažili se přispět k jejich řešení. Hleděli důsledně konfrontovat minulost, pověsti a fám, existující realitou. Přizvali si ke spolupráci vědce několika oborů i potápěče, neboť chtěli proniknout pod povrch jevů, a to dnes obvykle nejde bez vědy ani bez rizika experimentu, jež tu mohou představovat potápěči.

Přitom tvůrci pořadu zůstali bezpečně na půdě žánru, který si zvolili, a realizovali tak takřka zákonitě jeho přednosti: umožnili divákovi a posluchači, aby byl při tom, aby proces poznávání mohl spoluprožívat, aby byl účasten experimentů, omylů, aby mohl sledovat rozvíjení hypotéz i zrození výsledků. Z této, lze-li to tak říci, lidské i autorské poctivosti a serióznosti vzniká napětí,

tajemství šumavských jezer

dramatičnost, vzrušení, po jakém toužíme v životě i v tvorbě. Napětí není uměle vyráběno s pomocí všelijakých technických hejblat, poznání nám není ztrpčováno toporným poučováním, účastí a sepětím diváka s děním na obrazovce nechce být docilováno podbízivou žovidlností a žvanivě vtipnou „lidovostí“. K nejnapínavějším místům pořadu patří rychlý sled různých se výpovědí pamětníků a sekvence, zachycující systematické prohledávání vodních prostor podle orientačních tabulí umístěných na břehu. V prvním případě nás vzrušuje dech autentičnosti, neporušený libivým aranžmá ani kaširováním, jež nás má přivést za ručičku tam, kam si autoři přejí, v druhém případě napětí mezi procesem poznání a střizlivým komentářem, jenž nás uvádí do děje, nepřepíná, nefixuje, neříká hotové závěry, pro něž není podkladu, nýbrž ponechává na nás, zda a jak dospějeme k cíli. Angažovanost pořadu nespočívá v tom, nakolik ostentativně to staví na odiv, nýbrž v už v tom, že je, do čeho se pustí a zamíchá.

Snímek Jiří Šlapák

tužkou

perem

telefonem

30

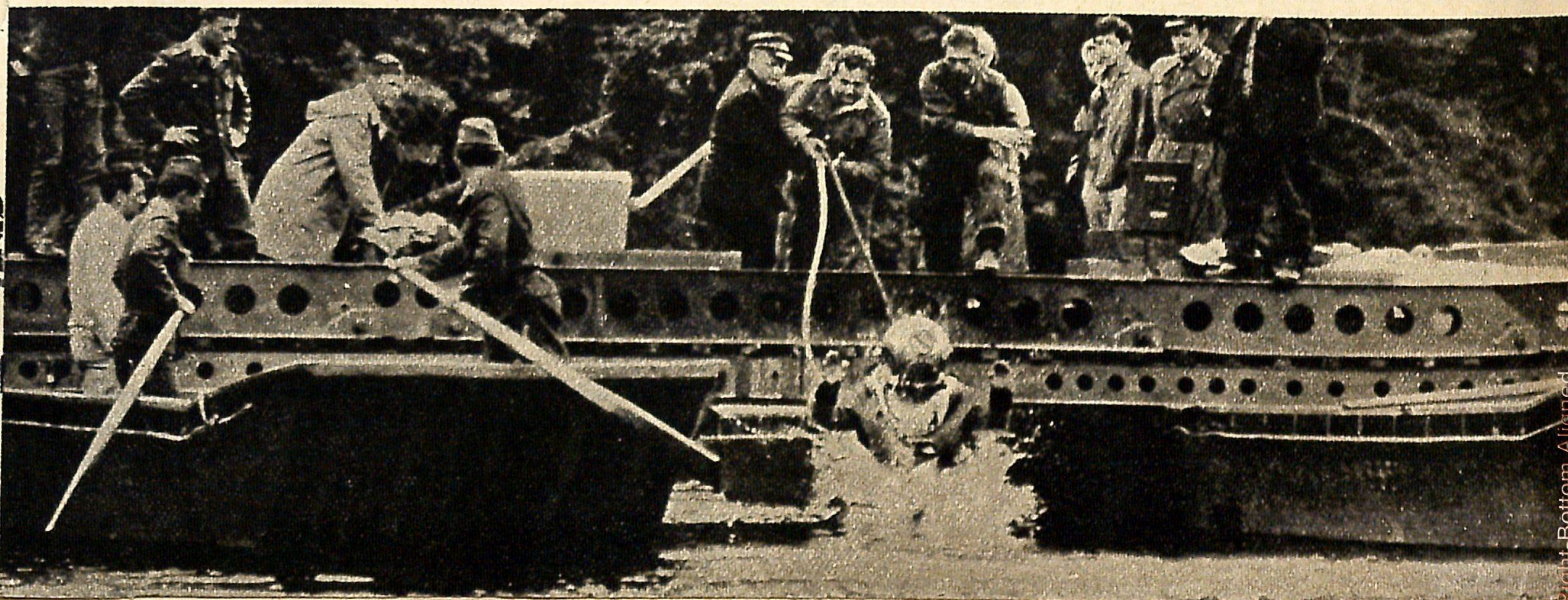
A tak i na posledním pořadu Zvědavé kamery vidíme, že serióznost naprosto nemusí znamenat nudu, vusatou důstojnost a klopotné poučování, nýbrž že naopak může vést k renesanci senzačnosti na nové úrovni, již je naší publicistice potřeba jako vitamínové injekce. A naopak, dobývání kýžených maty bez nutné serióznosti vede k marnému ožívování manýr někdejších večerníků, k čemuž lze najít důkazy na stránkách českého tisku ze dnů šumavské expedice. Neboť senzačnost dnes

shledáváme v seriózním hledání a odhalování pravdy, skryté pod povrchem jevů, v dramatické a neapriorní konfrontaci faktů, dějů, souvislostí, ve vyjevování jejich utajeného smyslu.

Zvědavá kamera s pozoruhodným úspěchem splnila cíle, jež si vytkla ve své výpravě za tajemstvím šumavských jezer. Přispěla-li přitom ještě navíc k odhalení dalších možných tajemství, jež mohou představovat bedny s nacistickými archívy z doby okupace, je to příznačným potvr-

zením skutečnosti, že jen kdo hledá může najít; že náhoda potkává toho, kdo ji sám vyhledává tím, že se po něčem pídí a o něco usiluje, kdo na ni má políčenou a je na ni připraven; že označení Zvědavá kamera znovu upomíná na opomíjený dobrý fenomén reportérství, neboť bez zvědavosti není hledání a bez hledání není objevu, ať už ve smyslu faktickém anebo ve smyslu hlubším, na cestách za novým poznáním.

Dušan Hamšík

TISKOVÁ KONFERENCE S MINISTREM VNITRA LUBOMÍREM ŠTROUCALEM

Šumavská jezera promluví

Další podrobnosti o některých událostech z období nacismu • Jak to bylo s přípravou puče v Rakousku 1934? • Nacistická špiónáž ve spojenecké Itálii • Dopisy o řešení tzv. židovské otázky • V pozadí anglické mise nacistická rozvědka • Podrobné seznamy prozrazují konfidenty gestapa • Příspějí nalezené dokumenty k odhalení bývalých nacistů?

Praha (vov). Tajemství, která takřka 20 let skrývala šumavská jezera, jsou odhalena. O hlavním obsahu nacistických dokumentů nalezených nedávno na dně jezer a převezenných ke zkoumání do Prahy informoval dnes naše a zahraniční novináře ministr vnitra Lubomír Štrougal.

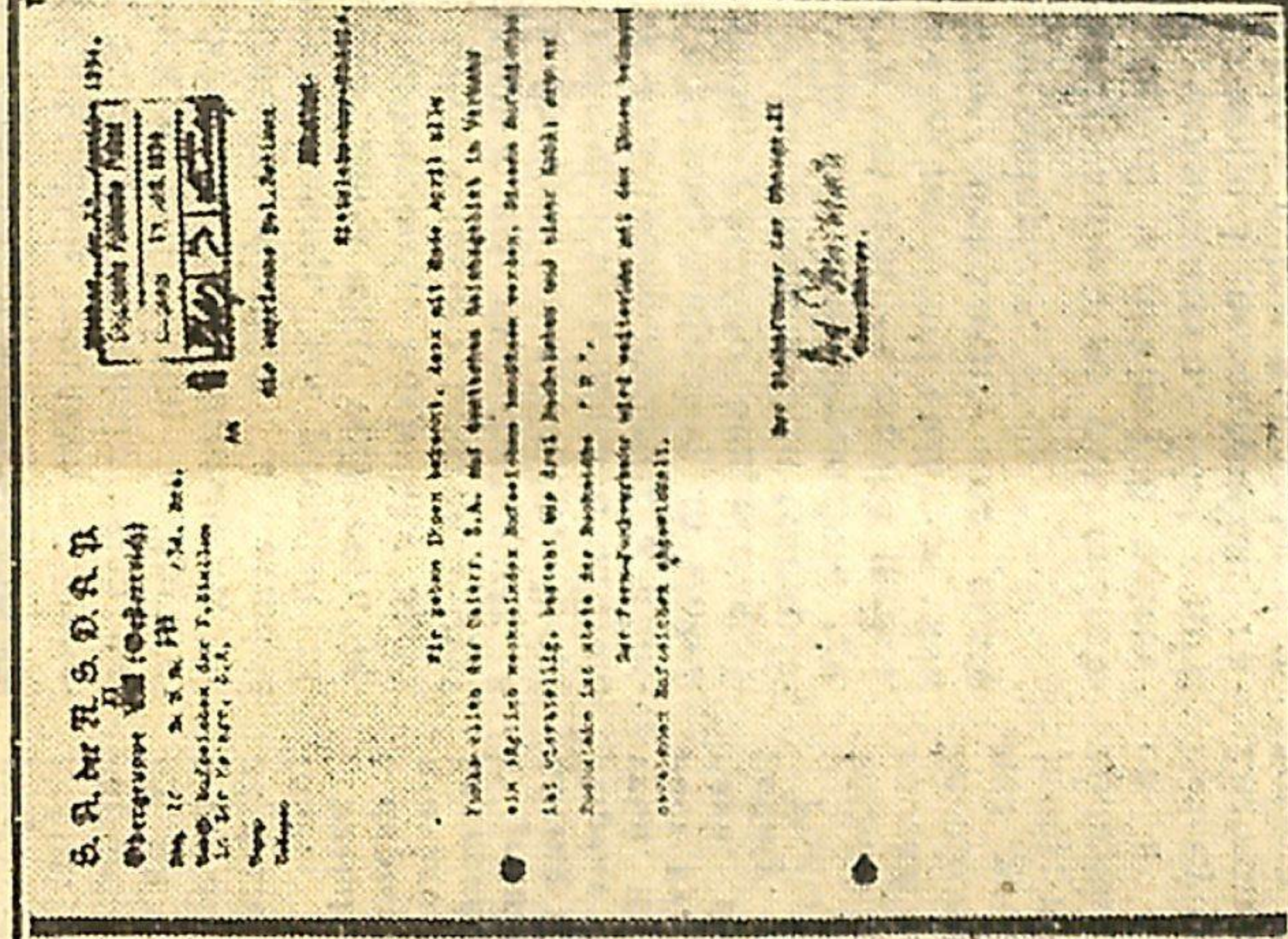
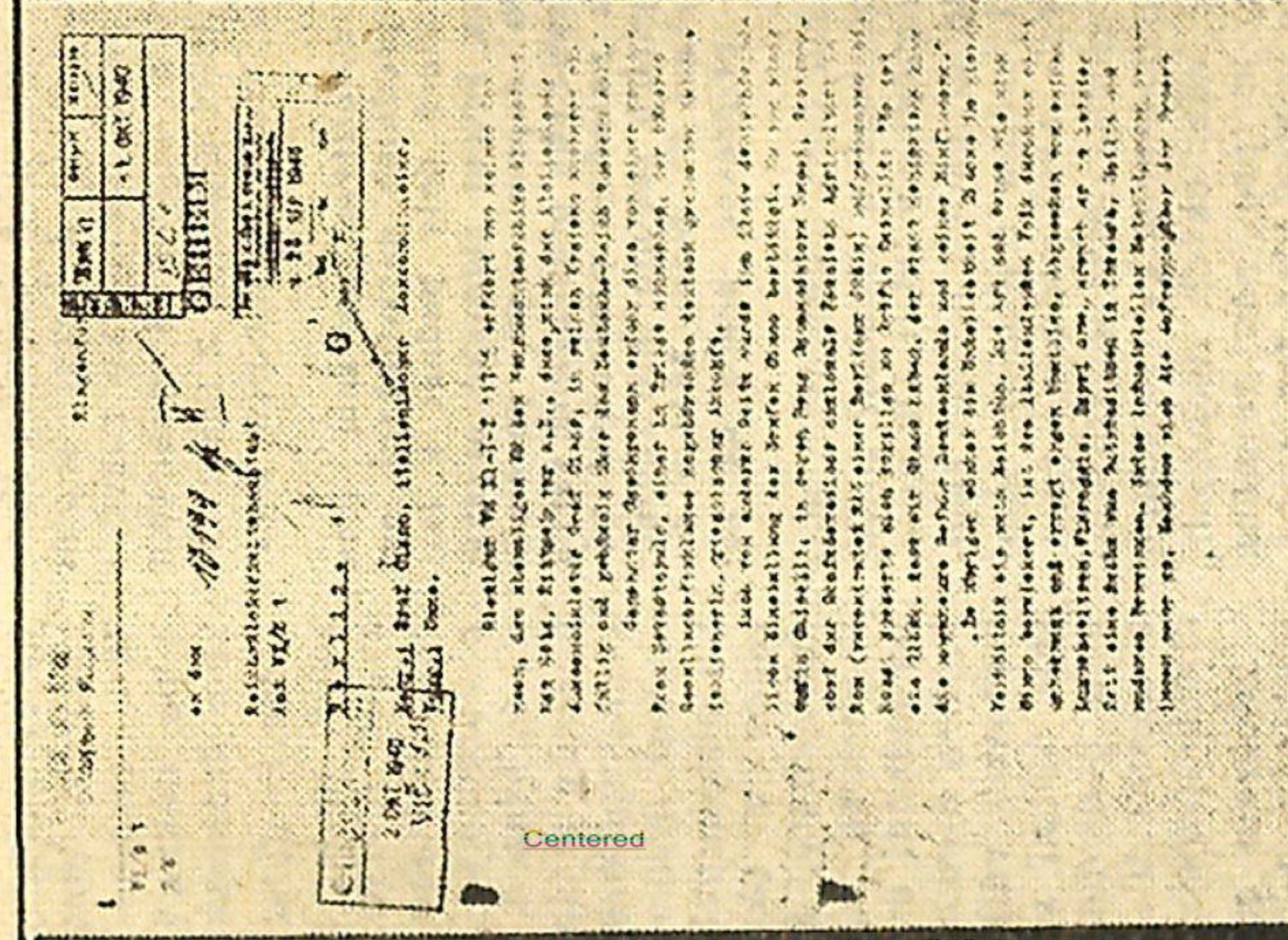
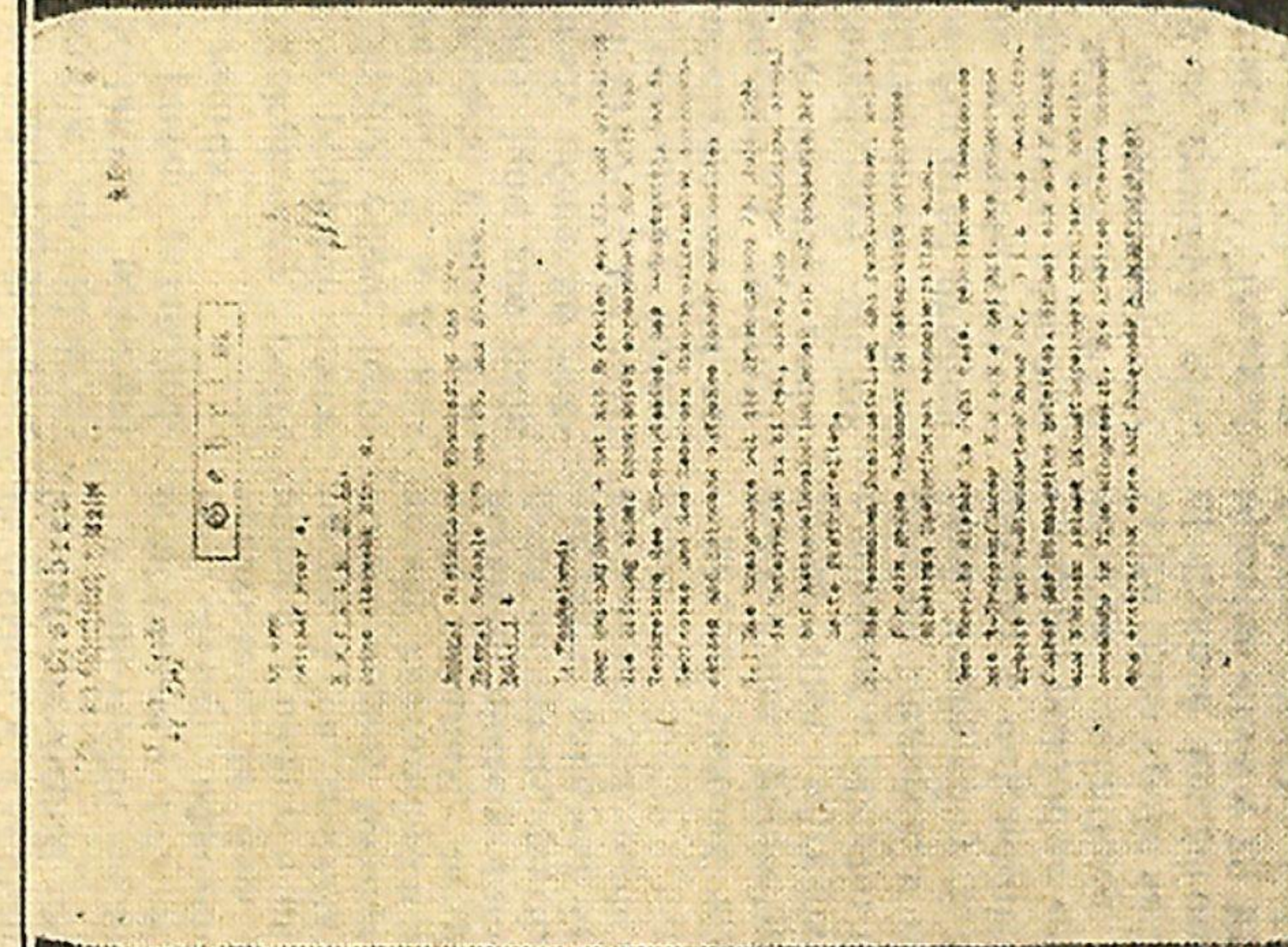
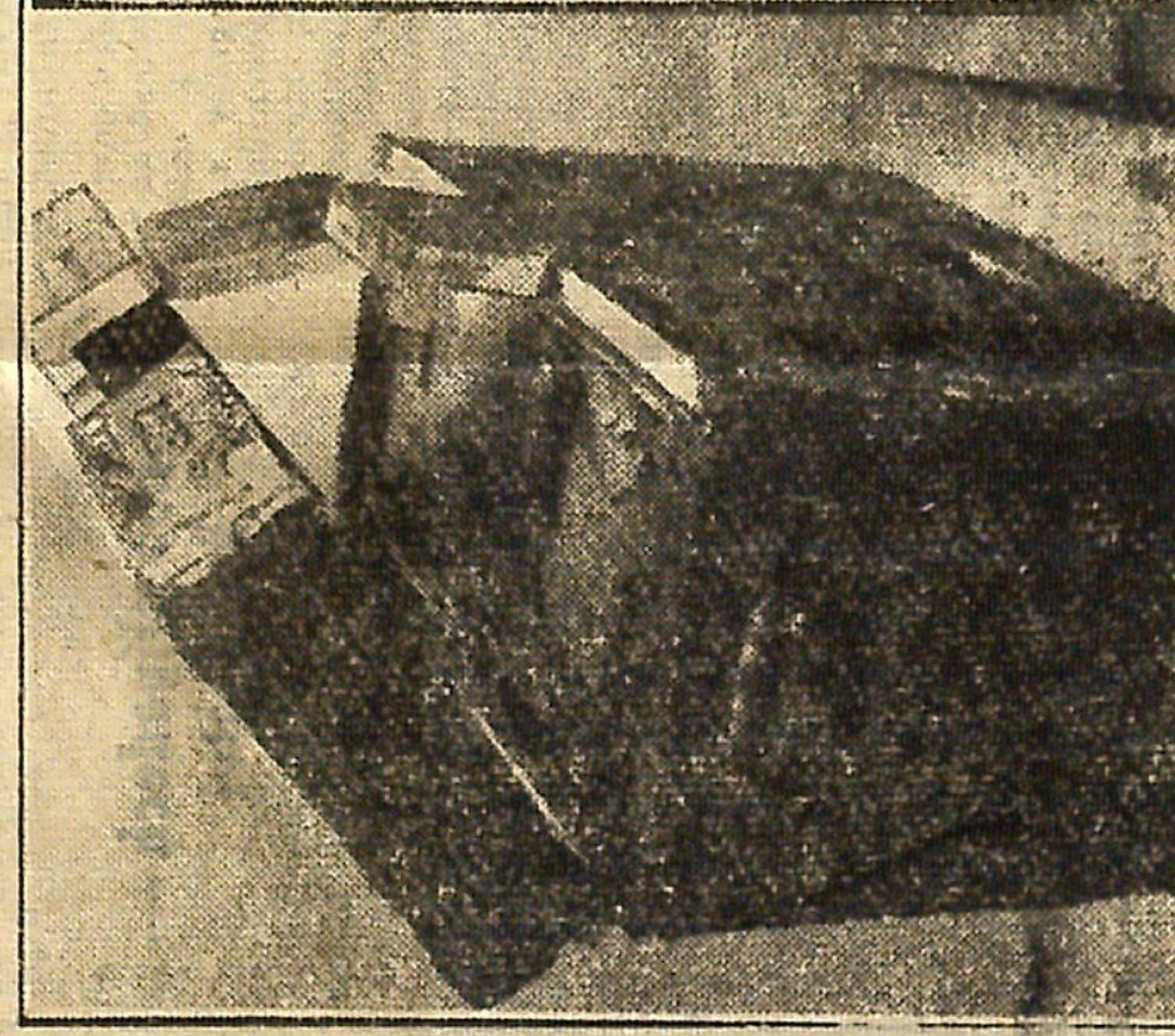
Při podrobném prozkoumání obřísáského bezpečnostního sboru šumavských jezer, že jde o materiály, které zůstaly na území naší republiky po ukončení druhé světové války a které pocházejí převážně z činnosti nacistických bezpečnostních složek, konkrétně ze jména jednotlivých úřadů. Hlavního nebyly dosud dostatečně doloženy.

Dále jde o originální dokumenty, jejichž existence se předpokládala, ale dosud nebyly nalezeny.

Podle všech předpokladů se tajné archivní dokumenty dostaly do šumavských jezer jako součást realizace směrnice »ARLZ«, vypracovaných na konferenci čelných funkcionářů nacistického Německa už 10. srpna 1944 ve Strassburském Maison rouge (Červený dům), která logicky

Pokračování na str. 2.

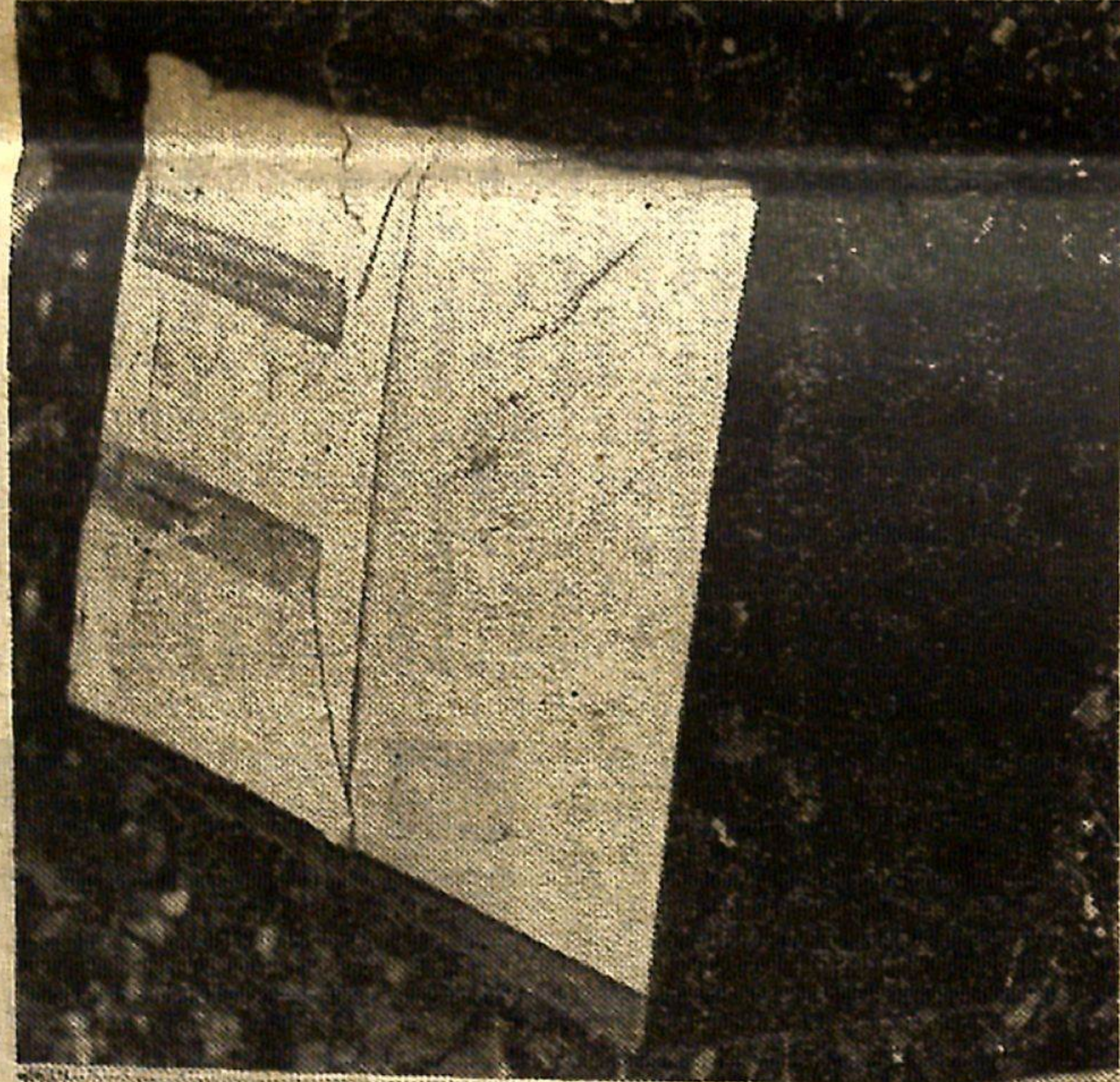
Náše snímky zachycují jednu z beden nalezených na dně šumavských jezer a fotokopie některých dokumentů.

Vocer - Praha
15. 9. 64.

Šumavská jezera vydala svědectví o činnosti nacistických složek Objeveny tajné dokumenty hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně

Tisková konference s ministrem vnitra L. ŠtrougaLEM ★ »Historická komise říšského vedoucího SS« měla zahájit podíl nacistické rozvědky na rakouském puči ★ Dopisy nacistických pohlavářů k likvidaci židovských občanů ★ Nové světo na anglickou misi ★ Údaje o agentech a konfidentech gestapa a sicherheitsdienstu ★ Část dokumentů se ještě zkoumá

BEDNY Z ČERNÉHO JEZERA. Po otevření bedny se avšit objevila vložka kovová ačkutka poněkud menší rozměrá, vodotěsná, izolovaná proti působení vlhkosti a zářivě izolovaná hmotou. — Kovová skřínka po otevření vydala unitt pedivě uložené spisy z tajných archivů reichssicherheitshauptamtu (říšského hlavního úřadu bezpečnosti) z Berlína, spattané výraznými razítky »ptiené tajné« a kompromitující nyal, po dvacetí letech, nejen činnost gestapa, šplonáže a útvaru šáfů SS, ale i přípravovatele IV. říše.

DELEGACE SED V PRAZE

Na pozvání ústředního výboru KSČ přijela včera do ČSSR sudijní delegace pracovníků jednotné socialistické strany Německa (SED), vedená soudruhem Horstem Ossigem, která se seznámí se zkušenostmi naší strany při výchově stranických kádřů pro socialistické zemědělství. Delegaci přivítali na hlavním nádraží zastupci ústředního výboru KSČ. (zo)

Tisíce zdravotnických besed: VÝŽIVA A ZDRAVÍ

Společnost pro racionální výživu, Ústřední ústav zdravotnické osvěty, národní výbory i další složky připravují i letos tradiční týden »Výživa a zdraví«. O smyslu této akce, která bude probíhat v celé republice v podobě přednášek, výstav, hovorů sledním zájímavým tématem, hovořil včera: »Správné jídlo — zdravé žit«.

Organizátoři chystají v městech, vesnicích i závodech tisíce besed s občany. Chťejí upozornit na to, že příznivý vliv správné výživy se neprojevuje tehdy, když současně neporušujeme ani jiná pravidla zdravého života. Odborníci nadou proto hovořit nejen o správné výživě, ale také o významu sportu, pobytu na čerstvém vzduchu, hygieny a bezpečnosti práce apod. (lh)

ÚSPĚCHY ŠLECHTITELŮ NA VÝSTAVĚ VE VÍDNI

Na světové zahrádnické výstavě ve Vídni byla vysoká oceněna práce seve-ročeských šlechtitelů. Tak např. ve šlechtitelské avonářské stanici v Těchobuzicích poslali na výstavu první tři vzorky ovoce a všechny získaly medaili.

Zlatou medaili získala brůška Clap-pova, maslovka a Hainemannův pozdní rybíz, stříbrnou medaili brus-ka solanka. Z dalších úspěchů je to zlatá medaile za flah, která byla vyšlechována ve šlechtitelské stanici v Hřibech, a medaili stříbrných a bronzových za květiny z expozice letniček, které do Vídne posílala šlechtitelská stanice v Libochovicích.

PRAHA 15. září (St) — Před dvěma měsíci, počátkem července, byla naše světová veřejnost vzrušena zprávou ministerstva vnitra, že z Černého jezera na Šumavě byly vytaženy bedny obsahující nacistické písemnosti z období druhé světové války. Názve, o něž se zasloužili především pražští svazarmovští potápěči, byli převezeni do Prahy a předán skupině expertů. Co obsahují ony bedny? Tuto otázku si nekládla jen běžná lidská zvědavost, ale i profesionální zájem některých zahraničních »turistů«.

Nyní, po dvou měsících, se tedy veřejnost dovídá odpověď. Písemnosti, téměř dvacet let ležící na dně Černého jezera, obsahují mnoho závažných údajů z činnosti nacistických bezpečnostních složek. Dokumenty jistě přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu, ale mají svůj význam rovněž i pro zajištění bezpečnosti naší socialistické republiky. I když se budou ještě dále zkoumat a vyhodnocovat, přece již mohl ministr vnitra L. Štrougal na úterní tiskové konferenci, která se konala v budově pražské televize, seznámit naše a zahraniční novináře s hlavním obsahem některých nově objevených dokumentů. Novinářům

byly rovněž rozdány fotokopie některých důležitých písemností.

Pozornost vzbudil například obsáhlý materiál o takzvané »historické komisi říšského vedoucího SS«, která měla za cíl zahájit podíl nacistické šplonáže na puči v Rakousku 25. července 1934 a na anšlusu Rakouska. V nalezených dokumentech jsou i historicky velmi cenné dopisy nacistických pohlavářů, podněcující takzvané konečné řešení židovské otázky, což v hitlerovské terminologii neznamenal nic jiného než plán novité fyzické likvidování židů; je zde Göringův dopis Heydrichi, Heydrichův Frankovi a další. Velmi zajímavé jsou i materiály, které dokládají, jak nacisté šplonážně

PROJEV MINISTRA L. ŠTROUGALA

smukách byl od určité doby uložen válečný archiv zbraní SS. Byl nalezen tajný rozkaz z Berlína ze 30. 4. 1945, ve kterém se nařizuje válečný archiv zbraní SS okamžitě převést a ukryt ve starém dome v Halleinu v Rakousku.

Část tohoto archivu však byla po skončení II. světové války našimi orgány zajištěna. O zbývající části není bohužel žádných zpráv.

V důsledku válečných operací transporty z Berlína a Prahy zřejmě nedodržovaly stanovenou trasu, časový limit a došlo asi k jejich rozdělení na menší skupiny, které ztratily mezi sebou spojení. Vzhledem k této skutečnosti lze se domnívat, že někteří velitelé naložili s převáženým materiálem podle vlastního uvážení.

Je pochopitelné, že i při veškeré nacistické důkladnosti se nepodařilo všechny dokumenty, kartotéky nebo předměty odvézt na předem určená místa. Závěrečná etapa války vnesla chaos do nacistické mašinérie a většina pohlavářů se snažila zachránit především vlastní kůži.

Účelem tiskové konference — řekl — je seznámit veřejnost s hlavním obsahem nově objevených dokumentů.

Jde o materiály, které zůstaly na území naší republiky a pocházejí převážně z činnosti nacistických bezpečnostních složek.

Neobvyklý způsob uložení nalezených písemností souvisí bezpochyby s některými opatřeními, která byla prováděna v poslední době existence třetí říše. Je známo, že dne 10. srpna 1944 se konala ve štrasburském Malson rouge (Červený dům) konference čelných funkcionářů nacistického Německa, kde bylo konstatováno, že o výsledku II. světové války je definitivně rozhodnuto, a je proto třeba mimo jiné provést opatření k ukrytí nejvýznamnějších a nejceněnějších dokumentů třetí říše a tím vytvořit i jisté předpoklady pro budování čtvrté říše. Konkrétní závěry z jednání uvedených konferencí našly mimo jiné i svůj výraz ve směrnících ARZ, tzv. v podobných instrukcích pro takzvané »uvolnění«, »vyklizení«, »ochromení« a »zničení«, které byly určeny pro všechny policejní a zpravodajské složky, ministerstva, centrální úřady i armádu.

Tyto instrukce stanoví, jak postupovat v případě přiblížení fronty, jakým způsobem je třeba přemísťovat, ukrývat nebo ničit veškeré důležité dokumenty, kartotéky, různé přístroje, aparatury, které nesmějí padnout do rukou nepříteli.

Pro území bývalého protektorátu byly tyto směrnice rovněž rozpracovány a nařízením takzvaného, úřadu státního ministra K. H. Franka byly dne 22. ledna 1945 vydány pro potěbu nacistickým institucím nacházejícím se na našem území.

Ve smyslu směrnice ARZ byly vypracovány z různých míst většinou speciální jednotky SS, jejichž úkolem bylo dopravit a uložit na předem stanovená místa materiály, které se neměly dostat do rukou především Rudé armády.

Je nám známo, že byly vypraveny konkrétně dva transporty, a to z Berlína a Prahy, které zřejmě vezly na loupěný majetek a důležité písemné materiály ze složek hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Cílem těchto transportů měla být pravděpodobně takzvaná alpská pevnost, správněji řečeno alpská jezera.

Víme též o tom, že v zámečku v Zá-

byla zřízena měšic po anšlusu s cílem zahájit podíl nacistické rozvědky na puči. Jakož i vyřadit svátové veřejnosti rakouské události tak, jak je vykonstruovala nacistická propaganda. Dalším úkolem této komise bylo kritické zhodnocení přípravy a průběhu puče včetně chyb, kterých se dopustily odpovědné osoby z nacistického tábora. Nelze opomítnout i úkol komise shromáždit podklady k represálím vůči osobám z řad rakouských demokratů, které se zasloužily o likvidaci puče.

Snahou komise bylo dosažení rehabilitace jednoho z hlavních pachatelů vraždy kancléře Dollfuse — Otty Planetty, který byl rakouským soudem odsouzen pro vlastizradu a vraždu k trestu smrti. Rehabilitace Planetty měla být dosažena vyvoláním pochybností o věrohodnosti očitého svědka vraždy, dvěřníka Hedviceka. Kancléř Dollfus byl totiž zavražděn dvěma rakomami z pistolé a Hedvicek za vrahu označil Planettu, který vypálil obě smrtící rány. Úkolem »historické komise« bylo najít osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřelila a zadržela Dollfuse. Tímto způsobem by byla otřesena hodnověrnost korunního svědka Hedviceka. Cituji z nalezeného dokumentu »historické komise«: »K podstatným problémům rehabilitace Planetty patří otázka, kdo vypálil druhý výstřel na Dollfuse. V tomto směru nutná vyšetření mohou být provedena teprve poté, co říšský vedoucí SS zaručí esesmanovi, který by připadal za těchto okolností v úvahu jako pachatel, plnou beztrestnost.«

Touto konstrukcí měl vzniknout dojem, že součástí nacistického puče v Rakousku nebylo úmyslné zavraždění Dollfuse, nýbrž pouhé převzetí moci, a že tedy kancléř byl zabit více méně náhodou při obsazování budovy při vzniklém chaosu.

Pokud jde o rehabilitaci Planetty z vlastizrády, byla zvolena verze, že rakouská vláda v roce 1934 byla protiústavní a tudíž jednání rakouských nacionálních socialistů nebylo veřejnou činností.

Ze závěrečného protokolu »historické komise« dále vyplývá, že již v roce 1933 za úzké součinnosti rakouských a německých nacistů byl plán puče velmi podrobně propracován a že bylo několikrát jednáno o termínu puče. (Pokračování na str. 2.)

BEDNY Z ČERNÉHO JEZERA. Po otevření bedny se uvnitř objevila vložená korová skřínka poněkud manických rozměrů, vodotěsná, izolovaná proti působení vlhkosti a zalitá izolací hmotou. — Korová skřínka po otevření vydala uvnitř pečlivě uložené spisy z tajných archivů reichssicherheitsarchivu (říšského hlavního úřadu bezpečnosti) z Berlína, opatřené výraznými razítky »Přísně tajné« a kompromitujícími nyní, po dvaceti letech, nejen činnost gestapa, špiónáže a diverzace šéfů SS, ale i přípravitelů IV. říše.

DELEGACE SED V PRAZE

Na pozvání ústředního výboru KSČ přijela včera do ČSSR studijní delegace pracovníků jednotné socialistické strany Německa (SED), vedená soudruhem Horstem Ossigem, která se seznámí se zkušenostmi naší strany při výchově stranických kádřů pro socialistické zemědělství. Delegaci přivítali na hlavním nádraží zastupci ústředního výboru KSČ. (zo)

Tisíce zdravotnických besed: VÝŽIVA A ZDRAVÍ

Společnost pro racionální výživu, Ústřední ústav zdravotnické osvěty, národní výbory i další složky připravují i letos tradiční týden »Výživa a zdraví«. O smyslu této akce, která bude probíhat v celé republice v posledním zářijovém týdnu, hovoří heslo: »Správné jíst — zdravě žít«.

Organizátoři chystají ve městech, vesnicích i závodech tisíce besed s občany. Čtější upozornit na to, že příznivý vliv správné výživy se nepříjemně projevuje tehdy, když současně neporušíme ani jiná pravidla zdravého života. Odborníci budou proto hovořit nejen o správné výživě, ale také o významu sportu, pobytu na čerstvém vzduchu, hygieně a bezpečnosti práce apod. (lh)

ÚSPĚCHY ŠLECHTITELŮ NA VÝSTAVĚ VE VÍDNĚ

Na světové zahradnické výstavě ve Vídni byla vysoce oceněna práce seve-ročeských šlechtitelů. Tať např. ve šlechtitelské ovocenské stanici v Těchobuzích poslali na výstavu první tři vzorky ovoce a všechny získaly medaili.

Zlatou medaili získala huška Clappova, mástovka a Heinemannův pozdní rybíz, stříbrnou medaili hrůška solanka. Z dalších úspěchů je to zlatá medaile za flahu, která byla vyšlechtěna ve šlechtitelské stanici v Hrdlech, a několik stříbrných a bronzových medailí za květiny z expozice letniček, které do Vídně posílala šlechtitelská stanice v Libochovicích.

... konečný výsledek? V Palině budovat mít v tomto roce mnohem víc obilných krmiv než loni a slámy dokonce až dvojnásobek. I sláze, pláště kukurličné, budou mít dostatek; aspoň čtyři tisíce kubíků. Zdejší DD je jediným z velmi mála ve východní Evropě, kde vůbec nemohou slovenským kráji, kde vůbec nejsou odkázáni na pomoc v krmivech. Jak se jim úplně to, co si sami vypěstovali. A to je skutečně vzácná vý-
mka.
»Opavdu nechápu, jak mohou mít někde jen 8—10 q obilí po hektaru. Opavda, i počasť ovlivňuje úrodu, ale té rozhodují především lidé. A jak dítěte, našim družstevníkům chvála patří.«
Rekl nám při loučení agronom Andrej Virčík.
□ □ □
At mi i organizátoři na okresech a kraje i v kraji odpustí, ale nijak nehápu, proč se tolik snažíme zkuse-
osti zvláště z rostlinné výroby »im-
ortovat« z jiných koutů Slovenska republiky... Proč by se nemohli apříklad všichni ti, kteří i letošní úrodu svaluji výlučně na suchu, přilezi těmi, kteří by si tu všelicos mohli »odkoukat«, by mohli být i vý-
krmivců z Michalovců, kterým ku-
ručnický hon, o němž jsme se zmínili v úvodu, patří. Protože družstevníci 7 Palině hodili rukavici právě jim —
výzkumníkům,
JAN BARTOK

Atomový věk potřebuje celosvětové vědecké projekty

Z jednání 13. pugwaské konference v Karlových Varech

KARLOVY VARY 14. září (ČTK) — 13. pugwaská konference pokračovala v Karlových Varech jednáním v pěti komitétích o jejich práci informoval noviny prof. C. E. Powell, nositel Nobelovy ceny, a akademik M. D. Millionští-
kov, místopředseda Akademie věd SSSR a předseda pugwaského výboru SSSR.

První skupina se zabývala problémy uzavření smlouvy mezi zeměmi NATO a Varšavské smlouvy. Druhá skupina tématem základu rozšířování jaderných zbraní. Zejména projektem multilaterální síly. Třetí skupina se snažila definovat, co k-

GENY NÁRODNÍHO VÝBORU PRAHY

Rada Národního výboru hlavního města Prahy udělí k 25. únoru 1965 ceny Národního výboru hlavního města za díla z oboru vědy, za vynáleží vynález v rozvoji techniky, za díla z oboru umění a za významnou budovatelskou činnost. Návrhy na jejich udělení přijímá od společen-ských organizací, veřejných institucí, podniků a zařízení, kolektivů a jednotlivců do 15. října t. r. v kanceláři Národního výboru hl. města Prahy, Praha I, nám. dr. V. Vacka č. 2. (Bar)

Účelem tiskové konference — řekl — je seznámit veřejnost s hlavním obsahem nově objevených dokumentů.

Jde o materiály, které zůstaly na území naší republiky a pocházejí převážně z činnosti nacistických bezpečnostních složek.

Neobvyklý způsob uložení nalezených písemností souvisí bezpochyby s některými opatřeními, která byla prováděna v poslední době existence třetí říše. Je známo, že dne 10. srpna 1944 se konala ve strasburském Malson rouge (Červený dům) konference čelných funkcionářů nacistického Německa, kde bylo konstatováno, že o výsledku II. světové války je definitivně rozhodnuto, a je proto třeba mimo jiné provést opatření k ukrytí nejvýznamnějších a nejcennějších dokumentů třetí říše a tím vytvořit i jiné předpoklady pro budování čtvrté říše. Konkrétní závěry z jednání uvedené konference našly mimo jiné i svůj výraz ve směrnících ARIZ, tzv. v podrobných instrukcích pro takzvané »uvolnění«, »vyklizení«, »ochromení« a »zničení«, které byly určeny pro všechny policejní a zpravodajské složky, ministerstva, centrální úřady i armádu.

Tyto instrukce stanoví, jak postupovat v případě přiblížení fronty, jakým způsobem je třeba přemísťovat, ukrývat nebo ničit veškeré důležité dokumenty, kartotéky, různé přístroje, aparatury, které nesmějí padnout do rukou nepříteli.

Pro území bývalého protektorátu byly tyto směrnice rovněž rozpracovány a nařízením takzvaného úřadu státního ministra K. H. Franka byly dne 22. ledna 1945 vydány pro potře-
bu nacistickým ústředím nacházejícím se na našem území.

Ve smyslu směrnice ARIZ byly vypracovány z různých míst většinou speciální jednotky SS, jejichž úkolem bylo dopravit a uložit na předem stanovená místa materiály, které se neměly dostat do rukou především Rudé armády.

Je nám známo, že byly vypraveny konkrétně dva transporty, a to z Berlína a Prahy, které zřejmě vezly na loupěný majetek a důležitě písemné materiály ze složek hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Cílem těchto transportů měla být pravděpodobně takzvaná alpská pevnost, správněji řečeno alpská jezera.

Víme též o tom, že v zámětku v zá-

smukách byl od určité doby uložen válečný archiv zbraní SS. Byl nalezen tajný rozkaz z Berlína ze 30. 4. 1945, ve kterém se nařizuje válečný archiv zbraní SS okamžitě převzít a ukryt ve starém dome v Halleinu v Rakousku.

Část tohoto archivu však byla po skončení II. světové války našimi orgány zajištěna. O zbývajících částech není bohužel žádných zpráv.

V důsledku válečných operací transporty z Berlína a Prahy zřejmě nedodržovaly stanovenou trasu, časový limit a došlo asi k jejich rozdělení na menší skupiny, které ztratily mezi sebou spojení. Vzhledem k těmto skutečnostem lze se domnívat, že někteří velitelé naložili s převážným materiálem podle vlastního uvážení.

Je pochopitelné, že i při veškeré nacistické důkladnosti se nepodařilo všechny dokumenty, kartotéky nebo předměty odvézt na předem určená místa. Závěrečná etapa války vnesla chaos do nacistické mašinerie a většina pohlařtů se snažila zachránit především vlastní kůži.

Získané dokumenty nám usnadnily zkoumání dalších písemností, objasnění některých souvislostí a doložení závažných historických událostí, jejichž pozadí nebylo dosud náležitě osvětleno.

Dovolte mi nyní, abych vás seznámil s některými dokumenty.

Jde o část materiálů jednotlivých úřadů hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně z jeho činnosti v různých oblastech.

Materiály obsahují dokumenty k událostem, které jsou již historii ob-
jasněny a doloženy. Vedle toho jsou však součástí nálezu dokumenty k událostem, které dosud nebyly dostatečně doloženy. Dále jde o originální dokumenty, jejichž existence se předpokládala, ale dosud nebyly nalezeny.

Považuji za potřebné uvést, že určitá část dokumentů se ještě zkoumá, a proto jistě pochopíte, že je budeme moci zveřejňovat postupně po jejich podrobném prověření a vyhodnocení.

Část nalezených dokumentů se vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska. O tom svědčí především materiály o takzvané »Historické komisi říšského vedoucího SS«, která

byla zřízena měsíc po anšlusu s cílem zhlédit podíl nacistické rozvědky na puči, jakož i vylíčit světové veřejnosti rakouské události tak, jak je vykonstruovala nacistická propaganda. Dalším úkolem této komise bylo kritické zhodnocení přípravy a průběhu puče včetně chyb, kterých se dopustily odpovědné osoby z nacistického táboru. Nelze opomínout i úkol komise shromáždit podklady k represáliím vůči osobám z řad rakouských demokratů, které se zasloužily o likvidaci puče.

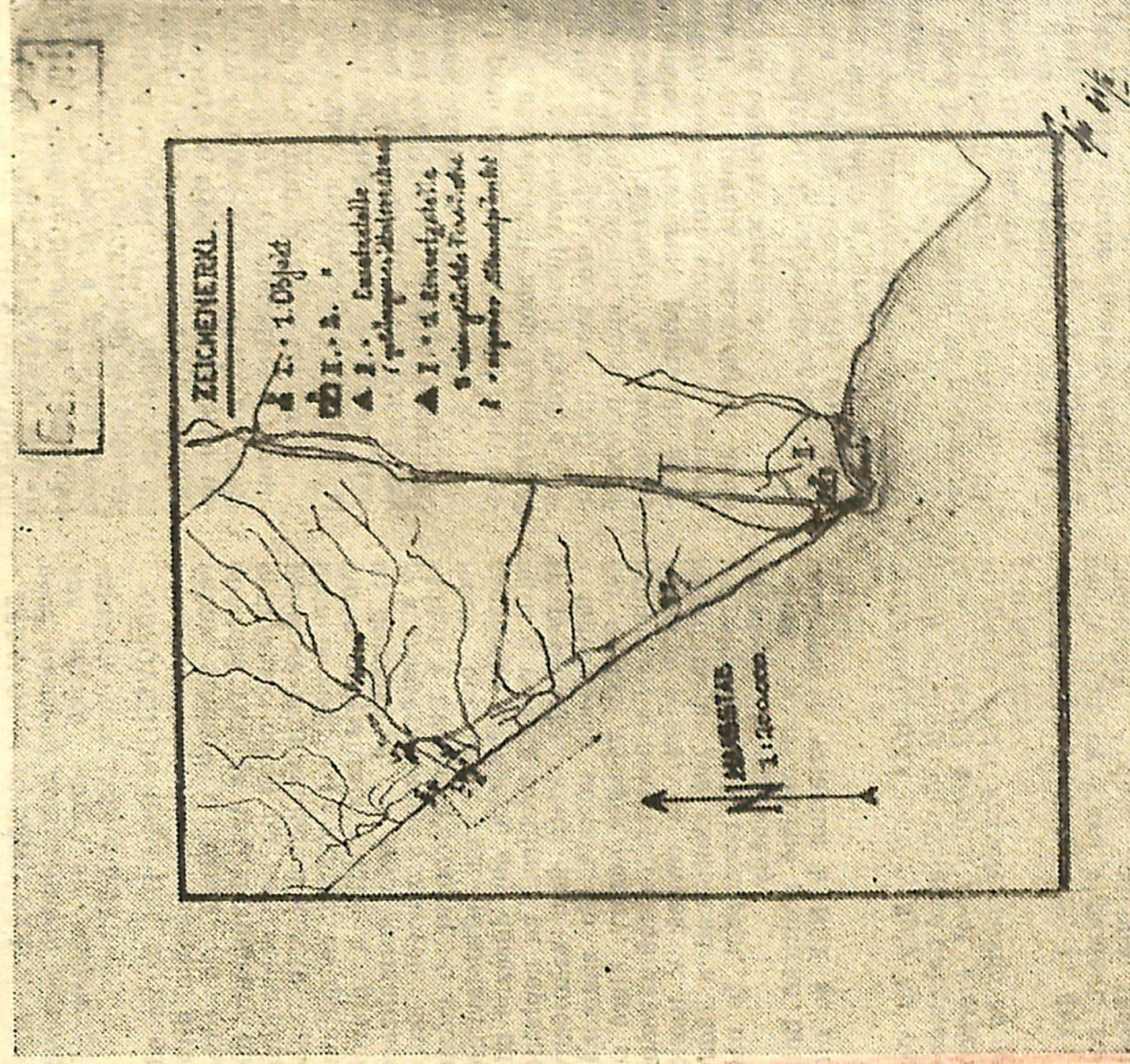
Snahou komise bylo dosažení rehabilitace jednoho z hlavních pachatelů vraždy kancléře Dollfusa — Otty Planetty, který byl rakouským soudem odsouzen pro vlastizrady a vraždu k trestu smrti. Rehabilitace Planetty měla být dosažena vyvoláním pochybností o věrohodnosti očitého svědka vraždy, důvěrníka Hedviceka. Kancléř Dollfus byl totiž zavražděn dvěma rakomami z pistole a Hedvicek za vrahu označil Planettu, který vypálil obě smrtící rány. Úkolem »historické komise« bylo najít osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřílela a zadržela Dollfusa. Tímto způsobem by byla otřesena hodnověrnost korunního svědka Hedviceka. Cituji z nalezeného dokumentu »historické komise«: »K podstatným problémům rehabilitace Planetty patří otázka, kdo vypálil druhý výstřel na Dollfusa. V tomto směru nutná vyšetření mohou být provedena teprve poté, co říšský vedoucí SS zaručí esesmanovi, který by připadal za těchto okolností v úvalu jako pachatel, plnou beztestnost.«

Touto konstrukcí měl vzniknout dojem, že součástí nacistického puče v Rakousku nebylo úmyslné zavraždění Dollfusa, nýbrž pouhé převzetí moci, a že tedy kancléř byl zabit více méně náhodou při obsazování budovy při vzniklém chaosu.

Pokud jde o rehabilitaci Planetty z vlastizrady, byla zvolena verze, že rakouská vláda v roce 1934 byla protiústavní a tudíž jednání rakouských nacionálních socialistů nebylo vele-zrádnou činností.

Ze závěrečného protokolu »historické komise« dále vyplývá, že již v roce 1933 za úzké součinnosti rakouských a německých nacistů byl plán puče velmi podrobně propracován a že bylo několikrát jednáno o termínu puče.

(Pokračování na str. 2.)

ZPRÁVU O DIVERZNÍ AKCI, která měla zničit štáb 5. a 8. americké armády, vy-
ložené v Itálii, podává podle dokumentu nalezeného v archivu RSHA v Černém
jezeře na Sumavě přímo pro Hitlera VI. oddělení RSHA (špiónáž a diverze).
Dokument je datován 30. března 1944 v Berlíně a k původnímu dopisu jsou v celé
složce písemných materiálů připojeny dva fotografy a mapa akce. Jak vysvětlí
z právního dopisu, nařídil zpravu zpracovat šéf RSHA (říšského hlavního bez-
pečnostního úřadu) Kaltenbrunner pro Hitlerova adjutanta Fegela. Fotograf
č. 7188 a 7187 jsou z 16. března 1944. Informují o tom, jak tři příslušníci diverzního
oddělu SS, převlečení za spojenecké vojáky, se vydali 8. března 1944 u Anzla,
kde provedli dvě diverzní akce, z nichž jedna skončila podle hlášení »s
úspěchem«. Byl to již pátý pokus o zničení zmíněných důležitých štábů a ohrožení
úspěchu amerického předmostí v Itálii.

Všechny snímky fotoarchivu ČTK

Objeveny tajné dokumenty hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně

(Pokračování ze str. 1.)

Puč však vypukl zásluhou rakouských nacionálních socialistů v termínu, kterým nebyl v souladu s plány Berlína.

V materiálech již uváděné komise se rovněž zkoumá míra zavinění jednotlivých osob z řad rakouských nacionalistů na nezdařeném puči. Tak například komise obviňuje policejního inspektora Johanna Doblera z toho, že nevytvořil situaci vhodnou k obsazení úřadu spolkového kancléře tak, jak mu bylo uloženo.

Předmětem jednání »historické komise« jsou rovněž závěry o příslušném postihu osob, které vystupovaly v soudních procesech proti rakouským nacionálním socialistům po nezdařeném puči. Zvlášť ostře mělo být postaveno proti osobám, které vedly trestní řízení před rakouským nejvyšším vojenským tribunálem, neboť souzeným pachatelům před tímto soudem měla být, podle závěru komise, zajištěna beztržnost.

Vzhledem k široké publicitě událostí z 25. července 1934 v mezinárodním tisku přijímá »historická komise« závěr, aby bylo zpracováno nacionálních historiků hodnocení politického vývoje Rakouska od roku 1918 do anšlusu v březnu 1938 tak, aby se stalo oficiálním stanoviskem NSDAP k událostem nezdařeného puče.

V nalezených dokumentech je rovněž vyjádřen podíl nacistické rozvědky na přípravě právních předpisů, které umožnily po anšlusu postavit před nacistické soudy buržoazní demokratické představitele rakouského státu.

Z historicko-politického hlediska považujeme za cenný nálezk dopisů předních nacistických pohlavářů, které zavdaly podnět k takzvanému konečnému řešení židovské otázky, to jest k plánovitému fyzickému likvidování židů.

V červenci 1941 píše Göring Heydrichovi dopis, ve kterém ho pověřuje provedením všech příprav ke konečnému řešení židovské otázky. Současné je pověřován k předložení celkového návrhu Göringovi. Heydrich sděluje tuto skutečnost Frankovi 25. ledna 1942 a dodává, že přípravné práce již započaly.

O brutální důkladnosti nacistické mašinérie svědčí další dopis, kterým Frank již po 8 měsících hlásí IV. útvaru hlavního říšského bezpečnostního úřadu, že v Terezíně se již nyní nachází 43 tisíce obyvatel, což je desetinásobek počtu původního stavu, a zároveň uvádí, že v nejbližší době jsou očekávány další židé z říše v počtu kolem 76 tisíc osob.

Podstatná část nalezených materiálů pochází rovněž z činnosti hitlerovské rozvědky v Itálii. Nacisté prováděli totální šplonážní činnost proti svému italskému spojenci. Na základě spojeneckých dohod mezi nacistickým Německem a Itálií bylo sice zakázáno provádět zpravodajskou činnost na území druhého partnera, ovšem nacisté, jak vyplývá z nalezených dokumentů, tuto dohodu zásadně nedodržovali. Svůj agenturní aparát zaměstnili tak, že jeho činnost nesměla být italskou bezpečností odhalena.

Nacistická zpravodajská služba bedlivě sledovala mimo jiné činnost vedoucích italských fašistických osobností. Tak například bezpečnostní služba v Klagenfurtu podává 13. 12. 1940 zpravdu od Berlína od agenta označeného VB K1—11.775 o Mussolinim a hraběti Ciano — tehdejšímu ministru zahraničních věcí. Podle této zprávy jsou oba hodnoceni jako osoby s četnými charakterovými vadami, značně neoblíbení u obyvatelstva, duševně rozpolcení a navíc fašista Ciano obviňován z protiněmeckých tendencí.

Giano byl intenzivně prověřován a sledován nacistickou rozvědkou. Z tohoto rozpracování se dovídáme mimo jiné pro nás zajímavou zprávu, že italské klerofašistické, ale proti Německu zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Slovensku, do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo německý příslušník jiné královské rodiny.

Nacisté vyslali na území Itálie řadu agentů, kteří pod různým krytím prováděli svou šplonážní činnost. Tak například z dokumentu hlavního říšského bezpečnostního úřadu — úřad VI E 1 — vyplývá, že aktivním nacistickým šploněm v Itálii byl pianista Hubert Giesen, kterého používala nacistická služba k typování a získávání osob pro šplonáž. Hlavní říšský bezpečnostní úřad — úřad VI — registruje 27. ledna 1941 i nabídku ženy státního

nejmž cílem bylo zničení šlábu velitele 5. a 8. anglo-americké armády v noci z 8. na 9. března 1944. Akci nařídil generál wehrmachtu Westphal, SS-obersturmabführer Kappler z hlavního říšského bezpečnostního úřadu a plukovník Zolling z abwehru (zpravodajské služby armády).

Mezi získanými dokumenty se nacházejí rovněž i doklady o činnosti německé rozvědky na území Francie po provedení invaze. Jde především o diverzní akce organizované německou rozvědkou v týlu invazních armád ve značném rozsahu.

Nacistická zpravodajská služba využívala k plnění svých úkolů i diplomatického sboru třetí říše. Svědčí o tom dokumenty z činnosti Otty Abetz. Tento pohlavář, původně známý jako pacifista, působil od roku 1934 až do roku 1939 ve Francii, kde patřil mezi hlavní organizátory nacistické páté kolony. Po vypovězení z Francie řídil službu pověřence NSDAP pro zahraniční politické otázky ve šlábu führerova zástupce v hodnosti SS-brigadeführera. Jde o instituci, která řídila šplonážní činnost mnoha nacistických diplomatů a dalších společensky vysoce postavených osob.

V roce 1940 stává se Abetz zplnomocněncem okupační armády a krátce poté velvyslancem u vojenské administrace v Paříži. Po válce byl odsouzen francouzskými soudy na 20 let, ale brzy nato propuštěn.

Získané dokumenty vrhají nové světlo i na anglickou misi vedenou lordem Runcimanem před II. světovou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné, že nacistická bezpečnostní služba se rovněž podílela na jednání mise, a to velmi obratně přes svou agenturu v Londýně. Ona to ověřila, která rozhodla, že lord Runciman bude po dobu svého pobytu v Československu hostem u doktora Maxe Egona na von Hohenlohe-Langeburga na jeho panství v Červeném Hrádku u Chomutova. Rozhodl tak proto, že Hohenlohe byl v té době již agentem berlínské úřadovny sticherheitsdienstu. Max Hohenlohe nejenže udržoval styky s americkým vyslanectvím v Praze, ale stýkal se s Ribbentropem a jinými významnými osobnostmi třetí říše. O významu tohoto agenta svědčí skutečnost, že ve dnech 15.—21. července 1939 byl z pověření hlavního říšského bezpečnostního úřadu vyslán do Londýna. Z jeho sedmistránkové zprávy vyplývá, že prostřednictvím Runcimana navázal kontakty s jistými vedoucími osobnostmi britského života.

Po zhlédnutí filmu Čs. televize o postupu prací při hledání dokumentů zodpověděl soudruh L. Strougal čtené dotazy přítomných. Nejzajímavější dotazy a odpovědi uvádíme.

ZPRAVODAJ ČASOPISU »KVĚTY«: Jak se ministerstvo vnitřa donedlou o nálezech v Černém a Čertově jeztě?

ODPOVĚD: Měli jsme určité zprávy o tom, že se pracovníci Sticherheitsdienstu v průběhu celé okupace častěji scházeli a radili v okresech Klato-ky a Domažlice. Byly zde zřejmé i některé instruktažní kursy a měli jsme informace o tom, že se do těchto míst převážely určité materiály. Domnívali jsme se však, že skryše jsou obdobné jako u tzv. »štěchovic-kého archivu«, zatím co o ukrytí v jezerech, přes některé domněnky, jsme neměli pozitivní argument. Teprve průzkum svazarmovských potápěčů odhalil ukryté bedny a zjistilo se, že jde o materiály 6. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu v Berlíně. V tomto směru mají tedy velkou zásluhu svazarmovští potápěči.

ZPRAVODAJ ČTK, ČS. VOJÁK, VEČERNÍ PRAHA: Jaká opatření provádí ministerstvo vnitřa k odhalení dalších německých skrýší na našem území?

ODPOVĚD: Máme řadu informací od našich občanů o možných úkrytech dalších nacistických dokumentů na území republiky. V tomto směru intenzivně pracujeme, abychom tyto údaje objasnili a eventuelní skrýše, které by byly na našem území, odhalili.

ZPRAVODAJ RUDEHO PRAVA: Může nově nalezený dokumentární materiál mít nějaký odraz ve vzájemných vztazích mezi ČSSR a NSR?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že na odhalené dokumenty se musíme dívat velmi střídavě a věcně. Je třeba

Předmětem tohoto jednání byla snaha získat vedoucí britské politiky k tomu, aby německo-polský problém byl řešen obdobně jako sudetský problém.

Runciman i v tomto případě projevil ochotu zapojit se do řešení německo-polského problému a využít svých osobních vztahů k britskému ministerskému předsedovi.

Ve své šplonážní činnosti pokračoval Hohenlohe i v průběhu II. světové války. Svědčí o tom doklad vystavený kancléřem šéfa sticherheitspolizei a SD v Berlíně z 2. prosince 1940 pro jeho cestu do Švýcarska. V uvedeném dokumentu jsou žádány služební SD, aby jmenovanému byly ve všem nápomocny.

Stejně zajímavý je i deník jeho dcery, která svého otce často doprovázela a do deníku si pečlivě zaznamenávala — kromě svých osobních dojmů a zážitků — i obsah politických jednání svého otce.

Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a v okupovaných zemích. Ze meckého čísla v roce 1941 vyplývá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnostní služby byla v souvislosti s napadením Sovětského svazu činnost ilegálního komunistického hnutí. V citovaném materiálu se uvádí, že na území Velkého Berlína se objevily početné letáky a plakáty Komunistické strany Německa vyzývající obyvatelstvo k boji proti nacismu a oslovující čelné představitele protihitlerovské koalice. Tyto akce zaznamenává bezpečnostní služba i v Kolíně nad Rýnem, Frankfurtu, Magdeburku, Vídní a Jinde. V bulletinu je citován obsah některých zajištěných letáků a hesel, jako například: »Hitler — vrah německé mládeže!«, »Vojáci, jděte domů ke svým ženám a dětem dříve, než bude pozdě!«, »Proletáři, přišel tvůj čas, buďte za svoji svobodu, dělejte sabotáže, nacistická brutalita je u konce, vítězství je naše!«.

V další části bulletinu je uveden přehled zatčených německých komunistů z tohoto období.

V rozboru situace na území protektorátu, jak jej obsahuje uvedený bulletin, nacistická zpravodajská služba konstatuje rovněž, že i zde existuje silný odpor proti nacismu a že je českým lidem zesměšňována víra ve vítězství německých zbraní heslem: »Die Esel glauben an den Sieg des Führers.« což ve skutečnosti, jak si udělat rovněž vlastní závěry.

ZPRAVODAJ ČASOPISU MEZINÁRODNÍ POLITIKA: Jaká je vůbec reakce sil a osob, kterých se náleží týkat?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že dokumenty, které byly nalezeny, nebyly dosud zveřejněny. Zatím není známenán žádný zájem oficiálních kruhů. Můžeme zaznamenat určitý zájem turistů a chceme věřit, že zde jde skutečně o zájem »vědecký a historický«. Ohlasy tohoto druhu na nálezy v širší míře neznáme.

ZPRAVODAJ ZYCIE WARSZAWY: Byly v bednách ještě některé další dokumenty týkající se polského problému nebo řešení polsko-německé otázky?

ODPOVĚD: Žádné další dokumenty tohoto druhu v bednách nebyly.

ZPRAVODAJ AUFBAU UND FRIEDEN: Jaká je politost mezi tzv. »štěchovic-kým archívem« a materiály z Černého jezera?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že dokumenty tzv. »štěchovic-kého archivu« a dokumenty z Černého jezera pocházejí z naprosto rozdílných archivních fondů. Ve »štěchovic-ském archivu« byly uloženy písemnosti centrálních úřadů a institucí na území bývalého protektorátu. Tyto materiály ukryla skupina na SS, vedená majorem Erwinem Langem, 20. dubna 1945. Pochopitelně je třeba zároveň říci, že máme vážné pochybnosti o tom, že to, co nám bylo předloženo, je to, co tam skutečně bylo. Za prvé chybějí seznamy obsa-hující přesný obsah beden a za druhé některé indície ukazují, že nešlo o maj-

pamatuje z okupace, v souvislosti s písmenem V — Viktoria — znamenalo: »Volevé věři ve vítězství vůdce«.

V uváděném bulletinu je také přiloha obsahující jmenovitě místa nalezených komunistické literatury a propagandních materiálů. Není jisté bez zajímavosti, že nejvíce takto zajištěných materiálů bylo nalezeno podle údajů v bulletinu v Praze.

Obsah dokumentu sestaveného se státní nacistickou důkladností svědčí o tom, že i v době, kdy docházelo k dočasným úspěchům nacistických armád na frontách, bylo komunistické hnutí jak v okupovaných zemích, tak i v samotném Německu velmi vážným činitelem, s kterým musela nacistická mašinérie intenzivně bojovat.

V materiálech byly nalezeny i údaje týkající se agentů a konfidentů sticherheitsdienstu a gestapa. Jistě pochopitelné, že jde o materiály, který nelze v zájmu bezpečnosti naší republiky v současné době zveřejnit.

Světové veřejnosti jsou známy různé revanšistické projevy některých osob, zvláště v Německé spolkové republice, z nichž některé se aktivně spolupodílely na nacistických válečných zločinech v období II. světové války. Jsou i takoví, kteří se dosud skrývají a unikají spravedlivému potrestání. Proto i u nás, obdobně jako v řadě jiných států, nemůžeme k tomu mlčet. Národním shromážděním byl předložen návrh zákonného opatření, podle něhož je vyloučeno prohlášení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů proti mru, válečných zločinců a trestných činů proti lidskosti spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů.

Soudruzi, přátelé!

Získané písemné dokumenty nepochybně přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu. Nejde však jen o význam získaných dokumentů pro objasnění určitých událostí v oblasti historie.

Získané dokumenty mají význam i pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky. Zde uvedené a další materiály jsou předmětem dalšího zkoumání a vyhodnocování příslušnými orgány.

Vyvolávám této příležitosti, abych poděkoval všem, kteří se spolupodíleli na objevování dokumentů z historické nedávnej doby a také přispěli k posílení bezpečnosti naší republiky.

Děkuji vám za pozornost.

Kladně odpověděl soudruh Strougal i na další dotazy západoněmeckých novinářů, budou-li materiály o činnosti těchto nacistů dány k dispozici pro jejich eventuální soudní stíhání za dosud neznámé zločiny.

ZPRAVODAJ RUDEHO PRAVA: Kdy bude historikům umožněno studium nalezených archiválií?

ODPOVĚD: Snažíme se materiály co nejdříve vyhodnotit, dát do souvislosti s materiály dostupnými u nás nebo ve světě, učinit z toho komplexní archivní fondy. Jistě se budeme podle charakteru jednotlivých dokumentů snažit, aby byly vědecky zpracovány, tedy dány historikům k dispozici.

Po zodpovězení dotazů ministr Strougal ukázal novinářům jako zajímavost děry Maxe Egona von Hohenlohe, kromě politických zpráv o jednání a cestách jejího otce popisuje své různé osobní zážitky s fa-dou i dnešních vědeckých osobností, které žijí na Západě. Ministr Strougal řekl: »Myslím, že zveřejnění tohoto deníku by způsobilo některým vedoucím lidem na Západě velmi těžkou hlavu, přinejmenším osobní nepřijemnosti.«

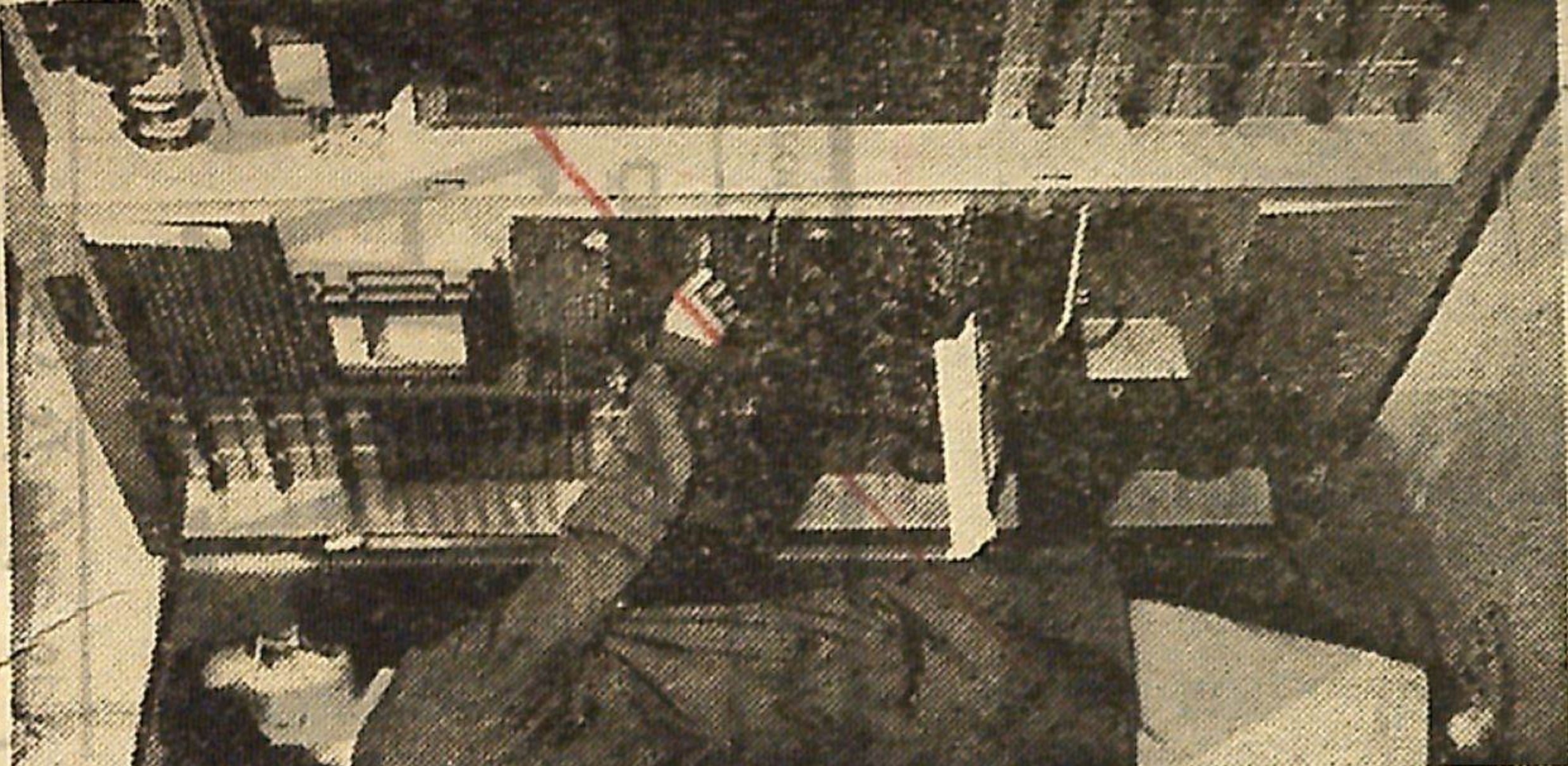
Jako zajímavost ze vztahů mezi fašistickými pohlaváři citoval soudruh Strougal zprávu německé rozvědky z prosince 1940 o charakteristice sticherheitsdienstu týkající se »štěchovic-kého archivu«. Ve zprávě se mj. říká: »Mus-solini v posledních šesti měsících ztratili velmi na popularitě. Je přístupný všem lichotkám. Následkem je skutečnost, že Duce je obelháván mnoha satními orgány. Například při jeho inspekčních cestách u leteckých svazů byly několikrát uká-zány stejné vojenské kontingenty, aniž to zpozoroval.«

TREBIŠOV SE ROZRŮSTÁ

Toto městečko na Zemplínské rovině mohlo ještě donedávna kdekdo nazvat větší vesnicí. Brzy však Trebišov

Foto JAN PIKOUS

POMOCNÍK Z SSSR. V liberecké přednášce Plastmatu byla nedávno předána účastníkům provozu měřící a regulační ústředny MARS 200 R. Používá se jí pro měření a regulaci teplot forem lisů. Kromě toho ho přístroj indikuje místo poruchy v ústředně a signalizuje jakékoliv vybočení nastavení teploty na lisech. MARS 200 R, sériově vyráběn závodem Energetický v Leningradě, je jediný světový druh u ČSSR a plastmatistů tak dříve nebyl. Nástroj umožňuje k zlepšení technologie lisování termosest. Obrázek ukazuje inž. Bezvodu při kontrole chodu MARS 200 R.

TREBIŠOV SE ROZRŮSTÁ

Toto městečko na Zemplinské rovl-
ně mohl ještě donedávna kdekdo na-
zvat větší vesnici. Brzy však Trebišov

mezi ostatními stihání nejválejněj-
ších tržeb činí proti míru, vá-
lečných zločinů a trestných činů proti
lidem páchaných ve prospěch ne-
bo ve službách okupantů.

Soudruzi, přátelé!
Získané písemné dokumenty nepo-
chybně přispějí k objasnění někte-
rých historických událostí v období
nacismu. Nejde však jen o význam
získaných dokumentů pro objasnění
určitých událostí v oblasti historie.
Získané dokumenty mají význam
i pro zajišťování bezpečnosti naší so-
cialistické republiky. Zde uvedené a
další materiály jsou předemtem dal-
šího zkoumání a vyhodnocování pří-
slušnými orgány.

Využívám této příležitosti, abych
poděkoval všem, kteří se spolupodí-
leli na objevu dokumentů z histo-
ricky nezávané doby a také přispěli
k poslední bezpečnosti naší republiky.
Děkuji vám za pozornost.

★

Kladně odpověděli soudruh Strougal
i na další dotazy západoněmeckých
novinářů, budou-li materiály o čin-
nosti těchto nacistů dány k dispozici
pro jejich eventuelní soudní stíhání
za dosud neznámé zločiny.

ZPRAVODAJ RUDEHO PŘÁVA: Kdy
bude historikům umožněno studium
nalezených archiválií?

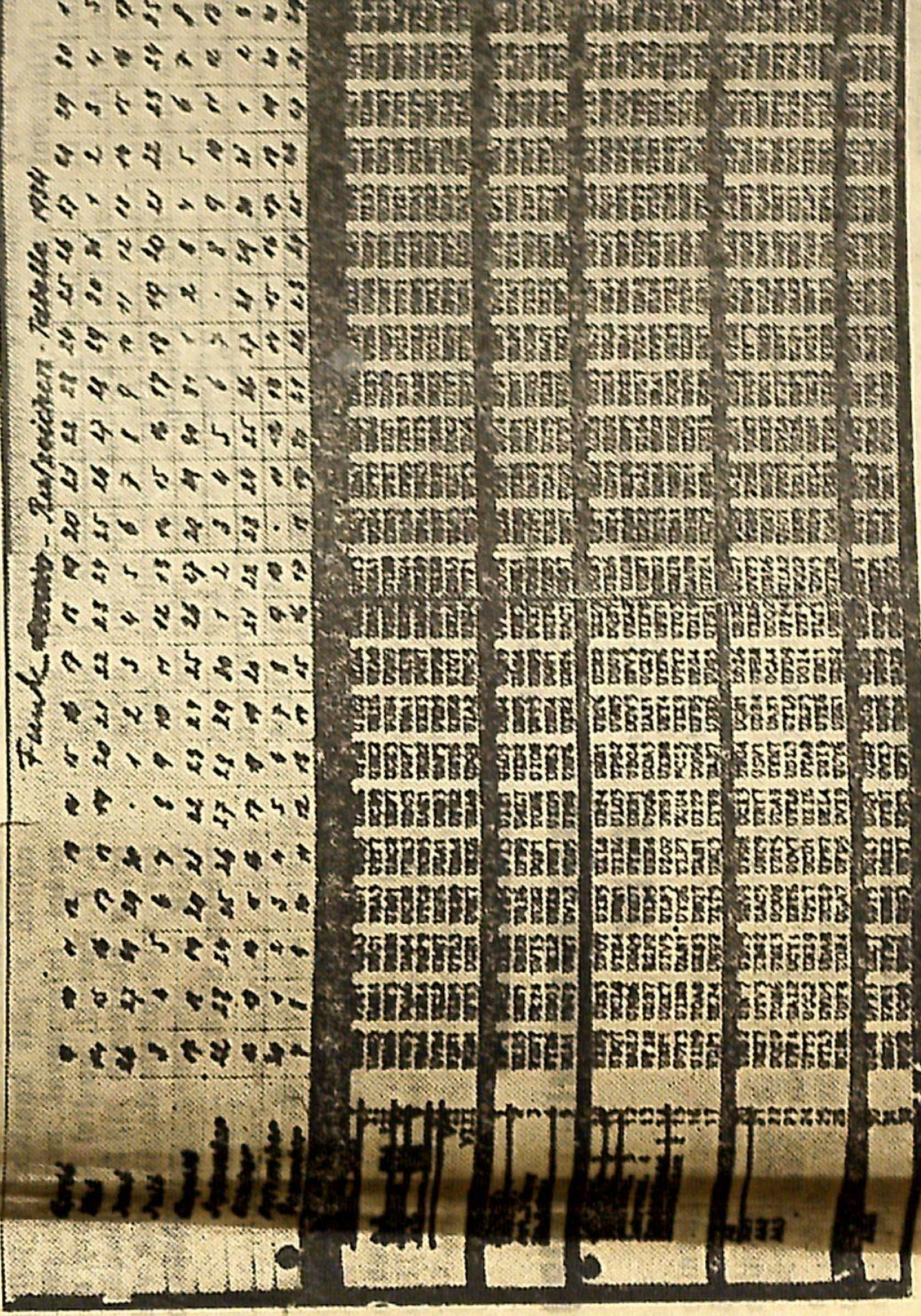
ODPOVĚD: Snažíme se materiály
co nejdříve vyhodnotit, dát do souvis-
losti s materiály dostupnými u nás
nebo ve světě, učinit z toho komplex-
ní archivní fondy. Jistě se budeme
podle charakteru jednotlivých dok-
mentů snažit, aby byly vědecky zpra-
covány, tedy dány historikům k dis-
pozici.

□

Po zodpovězení dotazů ministr
Strougal ukázal novinářům jako zaji-
mavost deník dcery Maxe Egona von
Hohenlohe, kromě politických zpráv
o jednáních a cestách jejího otce po-
pisuje své různé osobní zážitky s řa-
dou i dnešních vědeckých osobností, které
žijí na Západě. Ministr Strougal řekl:
»Myslím, že zveřejnění tohoto dení-
ku by zapsalo některým vedoucím
lidem na Západě velmi těžkou hlavu,
přinejmenším osobní nepřijemnost.«

Jako zajímavost ze vztahů mezi fa-
šistickými pohlaváři citoval soudruh
Strougal zprávu německé rozvědky
z prosína 1940 o charakteristice
sicherheitsdienstu týkající se husso-
linho. Ve zprávě se mj. říká: »Mus-
solini v posledních šesti měsících
ztratili vnu na popularitu. Je při-
stupný všem lichoškám. Následkem
je skutečnost, že Duce je obelháván
mnoha satními orgány. Například
při jeho inspekčních cestách u letec-
kých svátek mu byly několikrát uká-
zány stejné vojenské kontingenty, aniž
to zpoznamenali.«

Na základě citoval ministr Strougal
i některé závažné dokumenty o zvěr-
stvech a zprávních jednotek SS na
území Sovětského svazu. Alespoň
jedno z těchto, ze dne 28. 7. 1942:
»Velká akce v ghetu Minsk. Šest ti-
síc židů zlikvidováno...«

Funk. zpráva - Zpráva z tabule 1941
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

SIFEROVSKÁ TABULKA a klíč je obsahem dokumentu z 12. dubna 1934. Podle tohoto klíče podávali
oddělu, když ilegálně působící jako páta kolona v Rakousku. Volací značka se podle právního
činu, který píšeme U. Právnický dopis je psán na úředním papíru s blavkou SA der NSDAP O
tová, která roku před atentátem na tehdejšího rakouského kancléře Dollfusse. Je adresován bavorské
vě, která tréfuje na rádiový provoz v tomto prostoru. Prezentační razítka bavorské politické po-
»Fahndung« (rozhlásové oddělení) pod číslem 2627 a písmeno G (tajné).

ctví k boji proti nacismu a osla-
vující činné představitelce protihile-
rovské koalice. Tyto akce zaznamená-
ná bezpečnostní služba i v Kolíně
nad Rýnem, Frankfurtu, Magdeburku,
Vídni a jinde. V bulletinu je citován
obsah některých zajištěných letáků a
hesel, jako například: »Vojáci, jděte do-
mecké mládeži!«, »Vojáci, jděte do-
má ke svým ženám a dětem dříve,
než bude pozdě!«, »Proletáři, přišel
tvůj čas, boj za svoji svobodu, dělej
sabotáže, nacistická brutalita je
u konce, vítězství je naše!«.

V další části bulletinu je uveden
přehled zatčených německých komu-
nistů z tohoto období.

V rozboru situace na území pro-
tektorátu, jak jej obsahuje uvedený
bulletin, nacistická zpravodajská služ-
ba konstatuje rovněž, že i zde existu-
je silný odpor proti nacismu a že je
česky lidem zesměšňována vira ve-
vítězství německých zbraní heslem:
»Die Esel glauben an den Sieg des
Führers.« což ve skutečnosti, jak si

★

byly požádány i příslušné orgány NSR
přímou francouzskými činiteli, aby jim
své údaje, které nesporně v tom či
onom rozsahu mají k dispozici, před-
aly. Především je, bude to odpovídat do-
hodě. Neptedají-li, je třeba si o tom
udělat rovněž vlastní závěry.

ZPRAVODAJ CASOPISU MEZINÁ-
RODNÍ POLITIKA: Jaká je úloha re-
akce sil a osob, kterých se nadezly ty-
kají?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že doku-
menty, které byly nalezeny, nebyly
dosud zveřejněny. Zatím není zana-
menán žádný zájem oficiálních kruhů.
Můžeme zaznamenat určitý zájem tu-
ristů a chceme věřit, že zde jde sku-
tečně o zájem »vědecký a historický«.
Ohlas tohoto druhu na nálezy v šir-
ší míře neznáme.

ZPRAVODAJ ZYCIE WARSZAWY:
Byly v bednách ještě některé další do-
kumenty týkající se polského problé-
mu nebo řešení polsko-německé otáz-
ky?

ODPOVĚD: Žádné další dokumenty
tohoto druhu v bednách nebyly.

ZPRAVODAJ AUFBAU UND FRIE-
DEN: Jaká je spilitost mezi tzv. »šič-
chopickým archivem« a materiály
z Černého jezera?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že doku-
menty tzv. »šičchopického archivu« a
dokumenty z Černého jezera pocházejí
z naprosto rozdílných archivních fon-
dů. Ve »šičchopickém archivu« byly
uloženy písemnosti centrálních úřadů
a institutů na území bývalého protek-
torátu. Tyto materiály ukryla skupi-
na SS, vedená majorem Erwinem Lan-
gem, 20. dubna 1945. Pochopitelně je
třeba zároveň říci, že máme vážné po-
chybnosti o tom, že to, co nám bylo
Američany vráceno z tzv. »šičchopico-
kého archivu«, je to, co tam skutečně
bylo. Za prvé chybějí seznamy obsa-
hující přesný obsah beden a za druhé
některé indicie ukazují, že našlo o ma-
teriál písemný, nýbrž technický. Ná-
lezy z Černého jezera pocházejí ze Vi-
šťádu říšského hlavního bezpečnost-
ního úřadu v Berlíně, který mluví
o činnosti nacistické rozvědky. Byly
také jinou skupinou a jiným způsobem
ukrývány a dopravovány přes naše
území.

ZPRAVODAJ AUFBAU UND FRIE-
DEN: Spolupracovalo místní obyvatel-
stvo při ukládání materiálů v jezeře?

ODPOVĚD: Nemáme o tom žádné
důkazy. Naopak všechny zkušenosti a
zprávy svědčí o tom, že materiály by-
ly ukrývány speciálními skupinami SS,
zvlášť tímto úkolem pověřenými.

ZPRAVODAJ ZAPADONĚMECKÉHO
CASOPISU QUICK Z MNICHOVA: Na-
šli jste mezi dokumenty i důkazy pro-
ti fašistům, kteří se tehdy podíleli na
zločinech a dnes jsou činní v západ-
ním Německu?

ODPOVĚD: Ano, našli se takové dů-
kazy. Například je to podle nových
dokumentů materiál o Kilianu Rup-
rechtovi, který začal v roce 1938 ja-
ko pracovník gestapa v Mnichově a
později byl přeložen do Plisku a Kila-
tov. Patřil mezi nejbrutálnější gesta-
páky. Na základě jeho aktivní čin-
nosti bylo zatčeno přes 300 osob a
mnohé z nich popraveny. 11. března
1943 osobně zastřelil odbojového pra-
covníka Josefa Lanza. Dnes patří mezi
společlivé pracovníky Gahlenovy špi-
ónážní organizace, a to na úseku proti
Československu. Používá krycího jmé-
na Kramerer nebo Klein. Říčí několik
agentů, kteří pro něho špionážně pra-
cují.

světlo i na anglické...
lordem Runcimanem před II. světovou
válkou v Československu. Z dokumen-
tů je patrné, že nacistická bezpeč-
nostní služba se rovněž podílela na
jednání mise, a to velmi obratně přes
svou agenturu v Londýně. Ona to ovla-
dla rozhodla, že lord Runciman bu-
de po dobu svého pobytu v Českoslo-
vensku hostem u doktora Maxe Ego-
na von Hohenlohe-Langeburga na
jeho panství v Červeném Hrádku
u Chomutova. Rozhodl tak proto, že
Hohenlohe byl v té době již agentem
berlínské úřadovny sicherheitsdienst-
tu. Max Hohenlohe nejenže udržoval
styky s americkým vyslanectvím
v Praze, ale stýkal se s Ribbentropem
a jinými významnými osobnostmi třet-
í říše. O významu tohoto agenta svěd-
čí skutečnost, že ve dnech 15.—21.
července 1939 byl z pověření hlavní-
ho říšského bezpečnostního úřadu vy-
slán do Londýna. Z jeho sedmistrán-
kové zprávy vyplývá, že prostřednict-
vím Runcimana navázal kontakty
s jistými vedoucími osobnostmi brit-
ské vlády.

★

PO zhlédnutí filmu Čs. televize o po-
stupu prací při hledání dokumentů
zodpověděli soudruh L. Strougal řetně
dotazy přítomných. Nejzajímavější do-
tazy a odpovědi uvádíme.

ZPRAVODAJ CASOPISU »KVIETY«:
Jak se ministerstvo vnitra dovědělo
o nálezech v Černém a Čertově je-
zeře?

ODPOVĚD: Měli jsme určité zprávy
o tom, že se pracovníci Sicherheits-
dienstu v průběhu celé okupace čas-
to scházeli a radili v okresech Klato-
vy a Domažlice. Byly zde zřejmě i ně-
které instruktážní kursy a měli jsme
i informace o tom, že se do těchto
míst převážely určité materiály.
Domnívali jsme se však, že skryše
jsou obdobné jako u tzv. »šičchopico-
kého archivu«, zatím co o ukrytí
v jezezech, přes některé domněnky,
jsme neměli pozitivní argument. Te-
prve přízkum svazarmovských potá-
pěků odhalil ukryté bedny a zjištlo
se, že jde o materiály 6. úřadu říš-
ského hlavního bezpečnostního úřadu
v Berlíně. V tomto směru mají tedy
velkou zásluhu svazarmovští potá-
pěči.

ZPRAVODAJ ČTK, ČS. VOJÁK, VE-
ČERNÍ PRAHA: Jaká opatření provádí
ministerstvo vnitra k odhalení dal-
ších německých skryšů na našem
území?

ODPOVĚD: Máme řadu informací od
našich občanů o možných úkrytech
dalších nacistických dokumentů na
území republiky. V tomto smyslu in-
tenzivně pracujeme, abychom tyto
údaje objasnili a eventuelně skryše,
které by byly na našem území, od-
halili.

ZPRAVODAJ RUDEHO PŘÁVA: Může
nově nalezený dokumentární materiál
mít nějaký odraz ve vztáhných
vztazích mezi ČSSR a NSR?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že na od-
halené dokumenty se musíme dívat
velmi střizlivě a věcně. Je třeba
otevřeně říci, že tyto dokumenty ne-
mohou nic měnit na naši zahraničně
politické linii vzhledem k NSR. Naše
linie je známá. Je známo, že usluje-
me o normalizaci vztahů a správně
se domníváme, že tato normalizace
bude v Evropě. Pochopitelně máme
jeden požadavek na představitel
západního Německa, aby důrazně od-
mítl a veřejně prohlásil za neplatné
ty požadavky, které jsou zakotveny
v mnichovské dohodě. To znamená,
aby odmítl veškeré názory, které se
projevují i u některých členů západ-
oněmecké vlády, na revans. V tomto
směru máme své zkušenosti a žádá-
me, abychom byli pochopeni, že náš
požadavek je oprávněný.

Tedy na zahraničně politické linii
vzhledem k vztahům k NSR se nic
nemění.

Úřady ochotny dka AFP: Byly by čs.
ty k dispozici úřadům zemí, kterých
se týkají, zvlášť Francie, pokud by je
o to požádaly?

ODPOVĚD: Je třeba říci, že doku-
menty jsou ve stavu zkoumání. Po-
chopitelně, bude-li podobná žádost
vznesena a charakter dokumentů bu-
de odpovídat především postihu vá-
lečných zločinců, je třeba tyto žádos-
ti, to je v linii naší politiky, skuteč-
ně zvážit. Na druhé straně můžeme
doporučit i jiné řešení: Víme, že Fran-
cie má spojeneckou dohodu s NSR.
Víme, že nacistické rozvědky a špi-
ónážní služby se snaží v posledních le-
tech velmi usilovně o rekonstrukci sta-
rých nacistických sítí. Bylo by mož-
né, aby když je spojenecká smlouva,

historicko-politického hlediska
začujeme za cenný nález dopisů
dních nacistických pohlavářů, kte-
ří zaznamenali podnět k takzvanému ko-
ordinovanému řešení židovské otázky, to
je, že se plánuje fyzickému likvidová-
ní židů.

V červenci 1941 píše Göring Heydrich-
ovi dopis, ve kterém ho pověřuje
zavedením všech příprav ke koneč-
nému řešení židovské otázky. Součas-
ně je pověřován k předložení osko-
to návrhu Göringovi. Heydrich
na 25. srpna 1942 a dodává, že přípravné
práce již započaly.

brutální důkladnosti nacistické
špiónské služby svědčí další dopis, kterým
Göring již po 8 měsících hlásí IV. úřa-
du hlavního říšského bezpečnostního
úřadu, že v Terezíně se již nyní na-
čítá 43 tisíce obyvatel, což je deseti-
sobek počtu původního stavu, a zá-
roveň uvádí, že v nejbližší době jsou
plánovány další židé z říše v počtu
em 26 tisíc osob.

Podstatná část nalezených materiálů
se týká rovněž z činnosti hitlerovské
rozvědky v Itálii. Nacisté prováděli
špiónážní činnost proti svému
společenskému spojenci. Na základě spo-
lečnického dohod mezi nacistickým
německem a Itálií bylo sice zakázáno
uvádět zpravodajskou činnost na
území druhého partnera, ovšem na-
mi nalezené dokumenty, zejména do-
pisy, jak vyplývá z nalezených do-
hod, tuto dohodu zásadně nede-
lovali. Svůj agenturní aparát zamě-
řovali na to, aby činnost nespěla být
tak, že jeho činnost nespěla být
zároveň zpravidla bezpečnostní odhalena.

Nacistická zpravodajská služba bed-
ně sledovala mimo jiné činnost ve-
středních italských fašistických osob-
ností. Tak například bezpečnostní služba
v Klagenfurtu podává 13. 12. 1940
závěry z vyšetření k ziskování osob-
ností. Hlavní říšský bezpečnost-
ní úřad — úřad VI — registruje 27.
dubna 1941 i nabídku ženy státního
doktrátře v říšském ministerstvu do-
ravy Königa, která nabízí své zna-
mosti italských, francouzských a rumu-
nských vládních činností.

Nacisté vysílali na území Itálie řadu
agentů, kteří pod různými krytím pro-
váděli svou špiónážní činnost. Tak
například z dokumentu hlavního říšského
bezpečnostního úřadu — úřad VI E 1
— vyplývá, že aktivním nacistickým
špiónem v Itálii byl planista Hubert
esen, kterého používala nacistická
služba k typování a získávání osob-
ností. Hlavní říšský bezpečnost-
ní úřad — úřad VI — registruje 27.
dubna 1941 i nabídku ženy státního
doktrátře v říšském ministerstvu do-
ravy Königa, která nabízí své zna-
mosti italských, francouzských a rumu-
nských vládních činností.

Německá zpravodajská služba si
velmi pečlivě hlídala i pohyb ita-
lských diplomatů na svém území, jak
tom svědčí také několik zpráv ber-
línského úřadovny SD.

I přes několikrát jednání mezi čel-
ními představiteli obou fašistických
vlád o problému jižních Tyrol a vzá-
jemné ujistování, že mezi nimi ne-
existují žádné územní spory, nalezene
dokumenty ukazují, že současně
Hitler a Heydrich připravují špi-
ónážní a diverzní operace v severní
Itálii za použití fašistických živlů
řad německé menšiny.

Je otázkou, jakým způsobem měly tyto
akce sloužit, neboť bylo používáno
různých metod a forem jako při or-
ganizování treitkorpsů na sudetském
území.

Není bez zajímavosti, že problema-
tika jižních Tyrol byla svěřena VI.
úřadu, tj. rozvědkě.
Jsou také k dispozici i další doku-
menty svědčící o tom, že nacistická
zpravodajská služba i přes dohody me-
zi oběma rozvědkami nedávňovala
svým partnerům v Itálii. O tom svě-
dčí dokument, v němž německý agent
označený krycím známkem j/h 6841
zprostředkovává, pohotivě bez vě-
domí italských úřadů, v dubnu 1940
přes kapitána italské dopravní lodě
převoz špiónážního, sabotážního, spo-
jovacího a propagačního materiálu
do Spojených států.

Předmetem nálezu je rovněž doku-
ment o přípravě akce zvané Anzio,

Top Aligned
Práci v továrně vyžítí dojde na brigádnickou výpomoc. V některých bramborařských okresech přidělují paronátním závodům i ostatním brigádám určitou výměru, kterou mají sklídit.

To je dobré opatření. Ovšem kromě toho se očekává, že průmyslové podniky uvolní na sklizeň hlavně ty zaměstnance, kteří bydlí na vesnicích a kteří dobře ovládají zemědělské práce. Ti mohou nejvíce pomoci. Zatím však není pro tuto formu pomoci v závodech příliš mnoho pochopení. Výrobní zemědělské správy by měly znovu projednat uvolnění takových pracovníků s vedením závodů.

Posílal přátele do plynu

Frankfurt n. M. (čtk) — Při pondělním přelíčení v procesu proti 21 zločincům z tábora smrti v Osvětimi předložil svědek, rumunský lékař dr. Lajos Schilnger soudu lístek s vánočním a novoročním blahopřáním, které svědku a jeho rodině zaslal ještě v roce 1941 jeden z obžalovaných, bývalý hlavní táborový lékárník Capesius.

V červnu 1944, když svědek a jeho rodina byli odvezeni do

Osvětimi, spatřili na pověstné rampě při selekci svého starého přítele Capesia. Pln radosti se s ním tehdy svědek pozdravil, protože věřil v pomoc pro svou nemocnou ženu. Capesius ho tehdy uklidnil a slíbil, že se jeho ženě a sedmnáctileté neteri dostane zvláštního zacházení. Svědek brzo poznal, že ono zvláštní zacházení znamenalo pro ně smrt v plynu společně se stovkami jiných vězňů.

Rybitví u Pardubic. Po dvouletých dobrých zkušenostech je opět kombajn svěřen družstevníkovi Tomáši Ceplovi. Loni s ním sklídl brambory ze 37 hektarů a dosáhl nejvyššího výkonu na tomto stroji v pardubickém okrese. Letos chce udělat více. Společně s pomocníkem Evou Koblížkovou počítá, že sklídí ze 44 hektarů a že při průměrném hektarovém výnose 160—170 centů vyorá 7040 až 7480 q brambor.

(Foto V. Simek)

Tisková konference s ministrem vnitra L. Štrougačem Svědectví dokumentů z Černého jezera

polovině července t. r. se vydal na cestu od šumavského Čertova jezera do Prahy konvoj s bednami, které byly vyloveny ve vodních hlubinách pod Špičákem. Předběžný průzkum naznačil, že ve vodotěsných kovových krabicích, chráněných dřevěnými obaly, je s velkou pravděpodobností ukryta část nacistických materiálů z druhé světové války. Poslední úřední zpráva, kterou jsme přinesli, pravila, že všechny písemnosti po odborném otevření kovových schránek zpracovává skupina příslušných odborníků.

V úterý 15. září se pražští novináři účastnili tiskové konference, které předsedal ministr vnitra Lubomír Štrougal. Přišel den, kdy se veřejnost dovídá, co bylo v Černém jezeře objeveno.

Jak došlo k objevu v šumavských vodách, je známo. Byla to náhoda, že právě zde — v Černém a Čertově jezeře — chtěla Čs. televize natočit pro svůj pořad Zvědavá kamera film o práci svazarmovských potápěčů. Byla to náhoda, protože na počátku bylo celkem málo náznaků, které by mohly svědčit o tom, že Černé jezero se stalo tajemným — a opravdu asi více než náhodným — skladištěm pro archiv nacistických zločinů. Na našem území byl nalezen — jak známo — archiv nacistických dokumentů u Štěchovic. Jak to, že se nyní další doklady octly na Šumavě?

Neobvyklý způsob uložení těchto dokumentů souvisí pravděpodobně — jak vysvětlil na tiskové konferenci ministr L. Štrougal — s poradou, která se konala ve strassburském „Maison Rouge“ (Červeném domě) 10. srpna 1944 za účasti čelných funkcionářů hitlerovského Německa. Na ní bylo konstatováno, že o výsledku války je definitivně rozhodnuto a je proto — mj. — třeba udělat i opatření k ukrytí nejvýznamnějších a nejvzácnějších dokumentů tzv. třetí říše. Ve smyslu těchto směrnic byly vypravovány z různých míst speciální jednotky (většinou příslušníků SS), které

měly materiály uložit na předem stanovená místa; šlo především o to, aby se nedostaly do rukou Sovětské armády.

Bylo Černé jezero jedním z vyhlédnutých míst?

Se vši pravděpodobností lze říci, že asi nebylo. Cílem transportů, které měly odvézt listinný usvědčující materiál, byl zřejmě prostor tzv. Alpské pevnosti — přesně řečeno prostor Alpských jezer. Ale v chaosu porážky a panického ústupu i strachu před spravedlivou odplatou někteří velitelé transportů — které byly vypraveny nejen z Berlína, ale i z Prahy — nedodržovali asi stanovenou trasu a došlo k jejich rozdělení na menší skupiny, které pak jednaly víceméně na vlastní pěst.

Tak se pravděpodobně také část listinných materiálů dostala v bednách a v krabicích do Černého jezera. Tyto domněnky jsou dnes už potvrzeny i osobními výpověďmi lidí, kteří v té době žili v okolí Železné Rudy a kteří teprve při nynějším nálezu mohli spojit některé své vzpomínky s touto akcí.

HISTORIE ZNOVU MLUVÍ

K jaké skupině patří listiny objevené v Černém jezeře?

Jde o část materiálů jednotlivých úřadů Hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně, z jeho činnosti v různých oblastech.

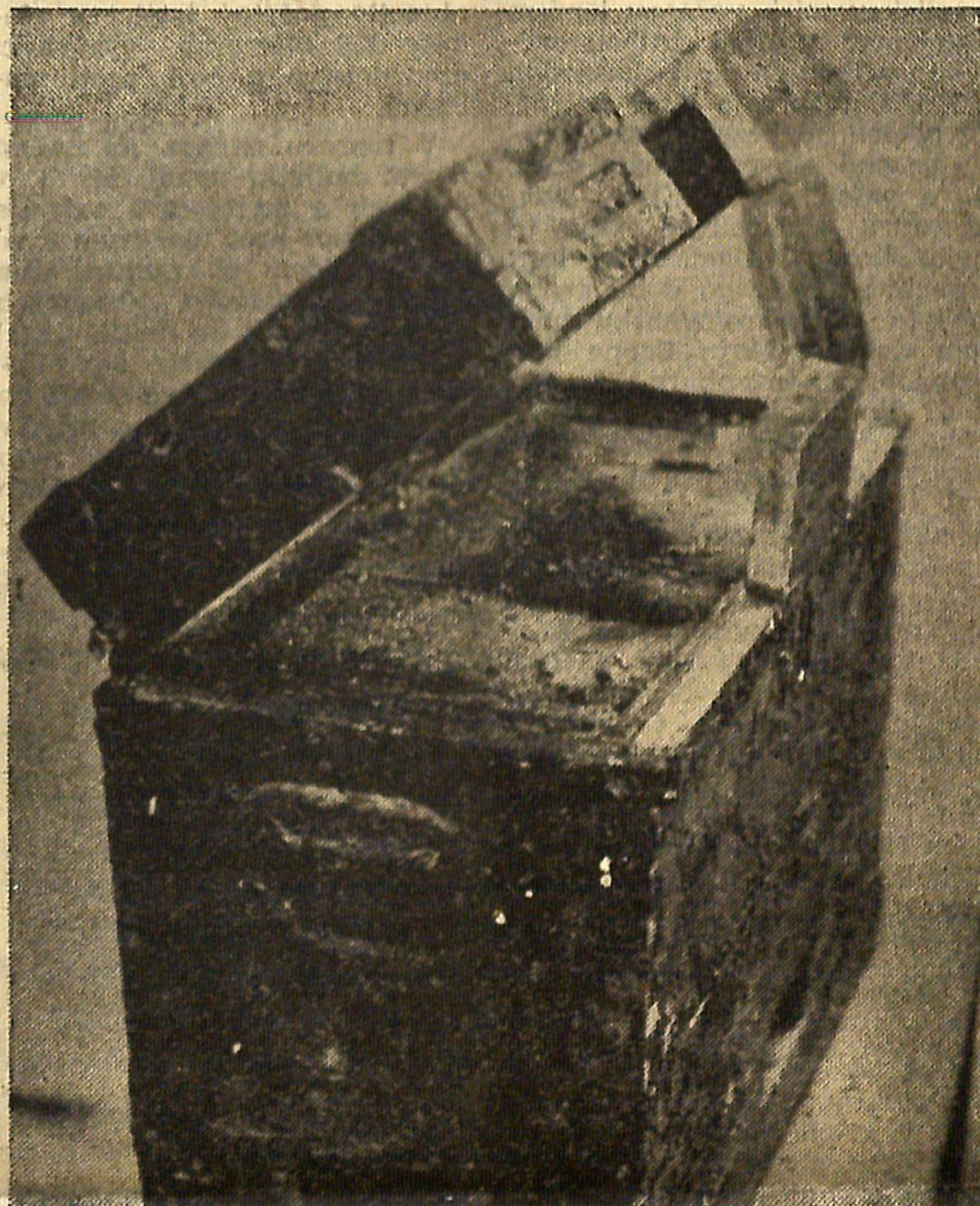
Jde o dokumenty, které — jak řekl ministr vnitra — „nám usnadnily zkoumání dalších

písemností, ujasnění některých souvislostí a doložení závažných historických událostí, jejichž pozadí nebylo dosud náležitě osvětleno“.

Ministr vnitra potom se zabýval jednotlivými dokumenty a připomněl ovšem, že část dokumentů se ještě zkoumá a budou moci být zveřejněny po jejich podrobném prověření a vyhodnocení.

Část nalezených dokumentů se především vztahuje k nezdařenému nacistickému puči v Rakousku v červenci roku 1934 a podílu německé zpravodajské služby na tzv. anšlusu Rakouska, tj. násilném připojení Rakouska k nacistickému Německu.

Listinný materiál především dokazuje, jak se tzv. „Historic“ (Pokračování na str. 2)

Otevřená bedna s nacistickými dokumenty.

znivé
rozvoj
hnutí
ti osvob
V zá
republi
ubezpeč
státní
o překo
kolonia
ČSSR
kýchkol
rozvíjet
lupráci
Latinsk
podle s
všestr

Blaho

Pra
republi
slal u p
Spojen
sidentu
sovi bla
ministr
lav Da
žitosti
nistru
ných s
Gorosti

Zno

Svi
obcí Sv
slední
slámy.
pro pra
čů — n
fa Bur
Jeden
má již
zoraný
Burda
dny sl
kterým
100 h
začína
Jejich
1000 h

Che

Pra
lioni
průmy
robky
hé po
vém
vývoz
tradič
bude
lotova
organi
barviv
výrob
chemi
kálie

Zam

Dne
ravě
Čechá
oblač
severu
Ranní
dní 25
chodní

1. Zaidilshi
16.9.

PROLETÁRI VŠETKÝCH KRAJIN, SPOJTE SA!

PRÁVA

ORGÁN ÚSTŘEDNÉHO VÝBORU KOMUNISTICKÉJ STRANY SLOVENSKA

Streda, 16. septembra 1944

30 halierov

Ročník XIV. • Číslo 258 A*

O VYLOVENÝCH TAJOMSTVÁCH PREHOVORIL MINISTER VNÚTRA L. ŠTROUGAL

Čierne poklady Čierneho jazera

Praha (Od nášho zpravodajcu) — Včera bola v Prahe tlačová konferencia, na ktorej minister vnútra L. Štrougal informoval našich a zahraničných novinárov o dosiaľ preskúmaných archívoch, ktoré sa nachádzali v starostlivo zakonzervovaných debniach, nahádzaných do Čierneho jazera. Musím otvorene priznať, že keď sa akcia výlovu debien, na ktorej som sa zúčastnil spolu s inými novinármi, začala, mal som veľké pochybnosti, či v nich čosi bude. Myslel som si, že ide o podobnú svetovú senzáciu ako svojho času vyvolal Rakúšan so svojím Toplitzsee, ktorý sa ešte naviac nachádzalo v oblasti tzv. alpskej pevnosti hitlerovského wehrmachtu a jemu podobných vojenských a polovojenských fašistických formácií. Moju mienku, ktorú som v reportážach, zaslaniých do redakcie, vyjadril asi v tom zmysle, že z Čertovho a Čierneho jazera nebude Toplitzsee, ako aj prototypami, že hľadáme pravdepodobne celkom márne, ešte potvrdzovali podobné dohady televíznych pracovníkov, ktorí sa vlastne so svojou „Zvedavou kamerou“ nechtia stať objaviteľmi, ako sa nakoniec ukazuje, veľmi dôležitého ďalšieho tajomstva, spojeného s hitlerovským rabiatstvom a podvodmi. Nakoniec prvé vylovené debny, ktoré, ako je známe, obsahovali „iba“ výbušniny, akoby korunné svedčili, že na dne 18. ha Čierneho jazera s čiernymi, pohľadom nepreniknuteľnými vodami, siahajúcimi až do 40-metrovej hĺbky, nič nebude.

V „MAISON ROUGE“ V STRASBURGU

Preťo i my domáci i zahraniční novinári, ktorých agentúry sa o akciu výlovu debien veľmi zaujímali,

sme netrpelivo čakali, čo nám povedia naši špecialisti, ktorí zatiaľ veľmi opatrne otvárali a skúmali asfaltom zaliate balíčky dokumentov obsahujúce ďalšie cenné informácie, ktoré prehliadajú poznánie o činnosti a zámeroch čiernych mocipánov. Aj keď celý na dne jazier uložený hitlerovský archív, o ktorého hodnotenosti vydal svedectvo celý rad svedkov, ako aj dokumentov, naše orgány ešte nepreskúmali, mohol minister vnútra L. Štrougal uspokojiť našu zvedavosť prvými, zato zovrubnými a veľmi cennými informáciami. Hitlerovci svoj tajný archív umiestňovali veľmi chytrácky na rozličných miestach Nemecka a okupovaných krajín, k čomu dala podnet konferencia popredných predstaviteľov, konaná 10. 8. 1944 v dome „Maison Rouge“ v Strasburgu. Ukrytie archívnych materiálov nebolo samoučelné. A hoci — tak boli múdri — vedeli, že o konečných výsledkoch a dôsledkoch druhej svetovej vojny sa definitívne rozhodlo, utvárali predpoklady pre budovanie tzv. štvrtej ríše v podrobných inštrukciách dali policii, zpravodajským zložkám, ministerstvom, centrálnym úradom, armáde príkazy pre tzv. „uvoľnenie“, „vyprázdenie“, „ochromenie“, „zničenie“. V nádejnom tajnom rozkaze z 30. 4. 1945 sa nariaďuje vojnový archív zbraň SS okamžite previezť a ukryť v stárej bani v Halleine v Rakúsku. Pretože sa im tieto akcie transportu v dôsledku posledných úderov vojny už nepodarilo zvládť, dostala sa časť tohto archívu do rúk našich orgánov už po vojne a ďalšia časť materiálov sa nachádzala, hľa, na dne Čierneho jazera, pretože expedienti do Halleinu nedošli.

V PREJAVE MINISTRA L. ŠTROUGALA o obsahu zatiaľ preskúmaných odtiaľto vylodených materiálov sa spomenulo:

Ide o časť materiálov jednotlivých úradov hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu v Berlíne z jeho činnosti v rôznych oblastiach.

Materiály obsahujú dokumenty o udalostiach, už históriou objasnených a doložených. Okrem toho sú však súčasťou nálezu dokumenty o udalostiach, ktoré dosiaľ neboli dostatočne doložené. Ďalej ide o originálne dokumenty, ktorých existencia sa predpokladala, ale dosiaľ sa nenašli.

Považujem za potrebné uviesť, že určitá časť dokumentov sa ešte skúma, a preto iste pochopíte, že ich budeme môcť zverejňovať postupne po ich podrobnom preverení a vyhodnotení.

Časť nájdenej dokumentov sa vzťahuje na nevydarený puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a podiel nemeckej zpravodajskej služby na anšluse Rakúska. O tom svedčí predovšetkým materiál o tzv. „historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorú zriadili mesiac po anšluse s cieľom zahliadit podiel nacistickej rozvičky na puči, ako aj opísat svetovej verejnosti rakúske udalosti tak, ako ich vykonštruovala nacistická propaganda. Ďalšou úlohou tejto komisie bolo kriticky zhodnotiť prípravu a priebeh puču, vrátane chýb, ktorých sa dopustili zodpovedné osoby z nacistického tábora. Nemožno obísť ani úlohu komisie zhromažďovať podklady pre represálie voči osobám z radov rakúskych demokratov, ktoré sa zaslúžili o likvidáciu puču.

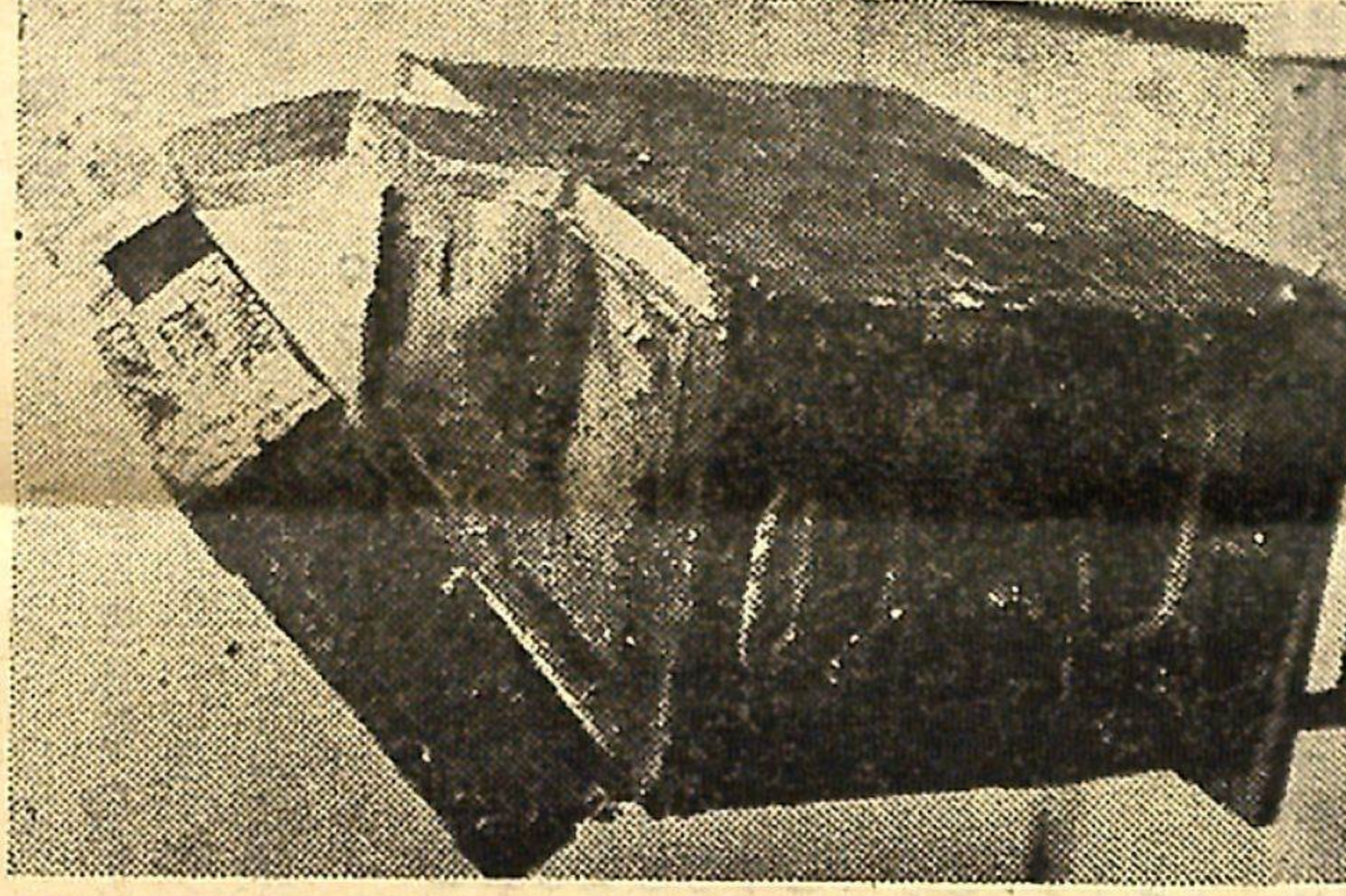
Z historicko-politického hľadiska považujeme za cenný nález listov popredných nacistických pohľadárov, ktoré zavadali podnet k tzv. konečnému riešeniu židovskej otázky, t. j. k plánovitému fyzickému likvidovaniu židov.

V júli 1941 píše Göring Heydrichovi list, v ktorom ho poveruje urobiť všetky prípravy na konečné riešenie židovskej otázky. Súčasne ho poveruje predložiť celkový návrh Göringovi. Heydrich oznamuje túto skutočnosť Frankovi 25. januára 1942 a dodáva, že prípravne práce sa už začali.

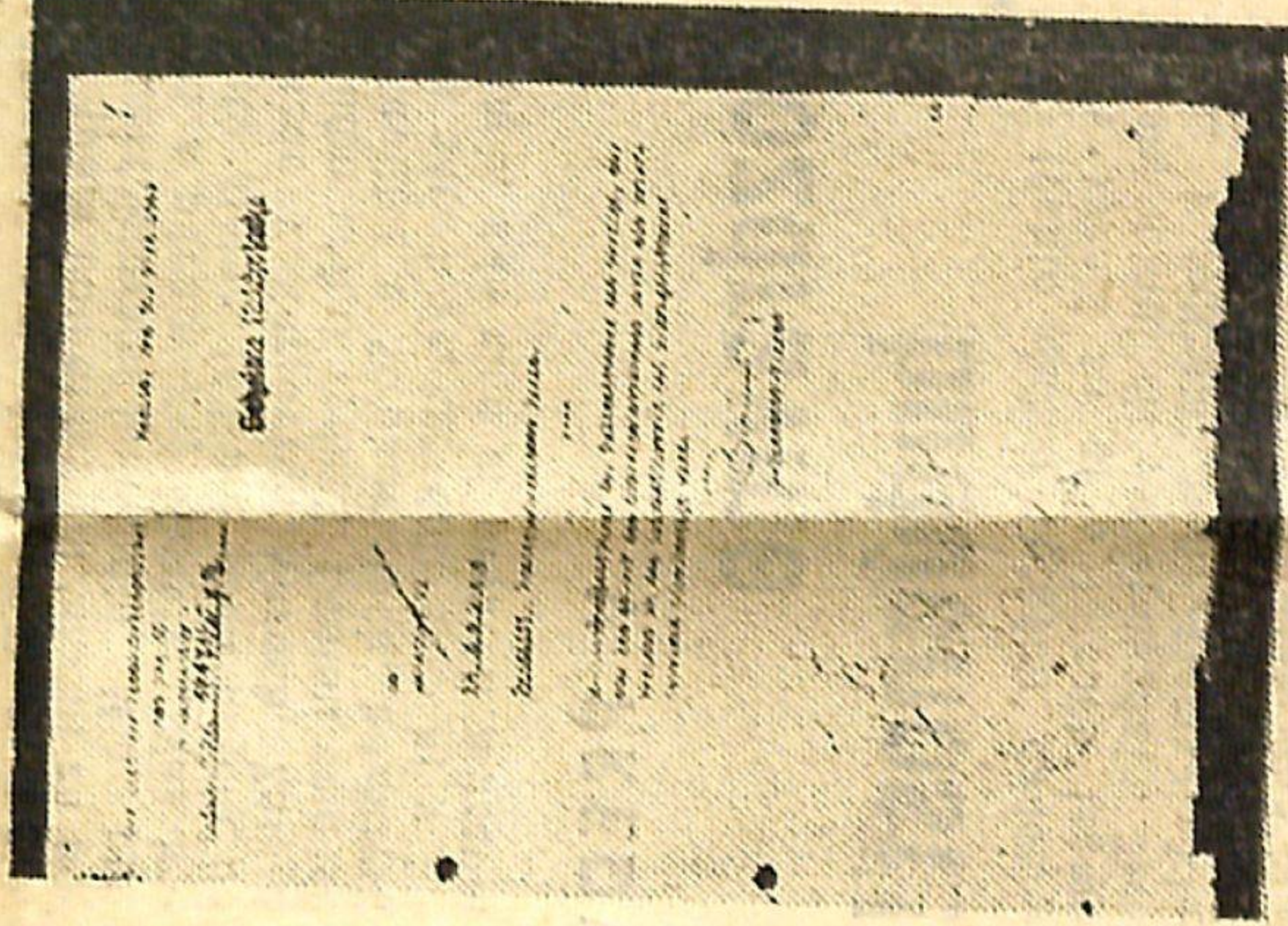
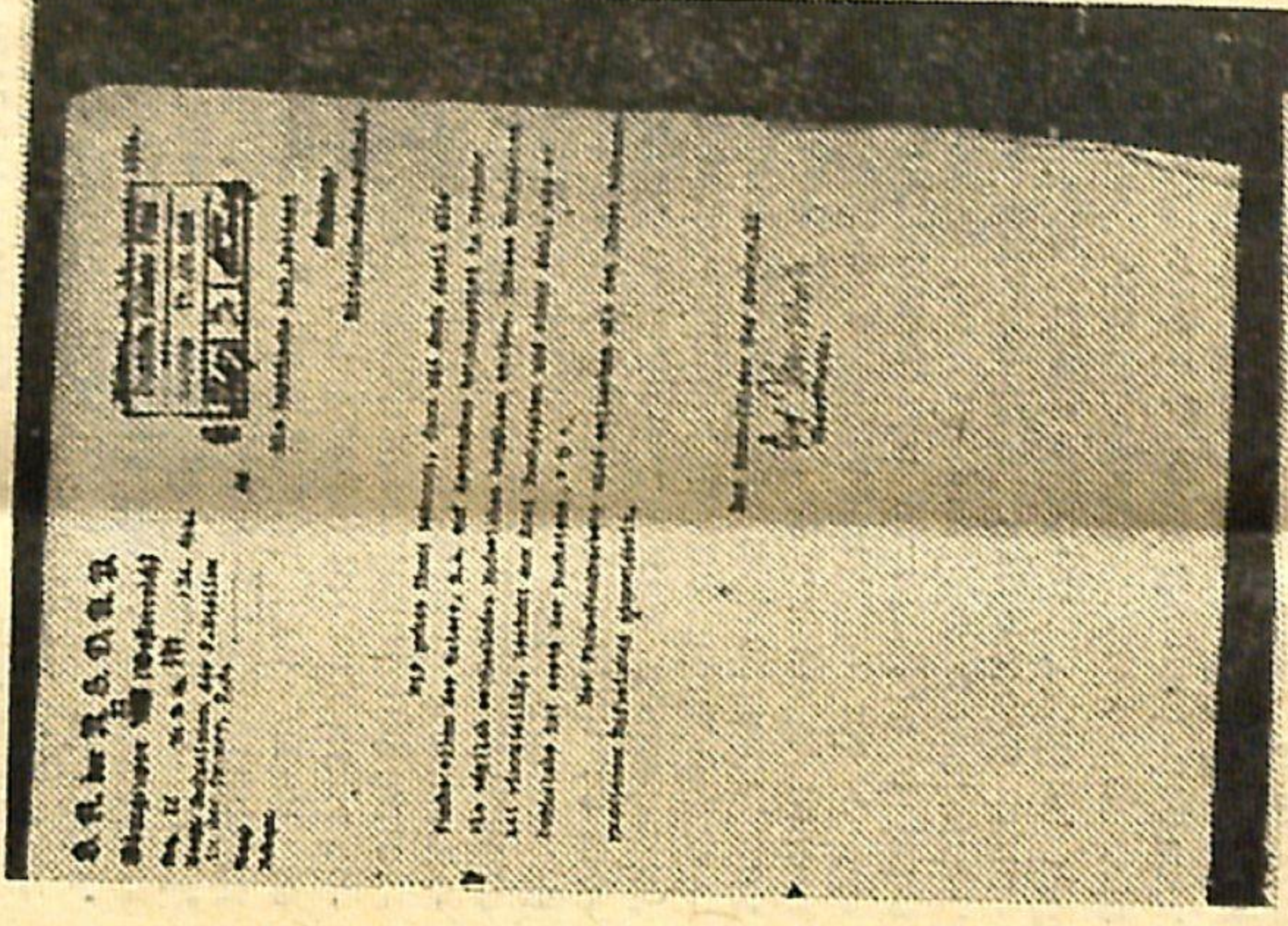
O brutálnej dokladnosti nacistickej mašinérie svedčí ďalší list, ktorým Frank už po 8 mesiacoch hlási IV. úradu Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu, že v Terezíne sa už teraz nachádza 43 tisíc obyvateľov, čo je desaťnásobok počtu pôvodného stavu, a zároveň uvádza, že v najbližšom čase očakávajú ďalších židov z ríše v počte okolo 26 tisíc osôb.

Podstatná časť nájdenej materiálov pochádza aj z činnosti hitlerovskej rozvičky v Taliansku. Nacisti robili totálne špiónsku činnosť proti svojmu talianskemu spojencovi. Na základe spojeneckých dohôd medzi nacistickým Nemeckom a Talianskom bolo síce zakázané robiť zpravodajskú činnosť na území druhého partnera, pravda, nacisti, ako vyplýva z nájdenej dokumentov, túto dohodu zásadne nedodržiavali. Svoj agentúrny aparát upriamili tak, že jeho činnosť nesmeľa talianska bezpečnosť odhaliť.

Sú k dispozícii i ďalšie dokumenty svedčiacie o tom, že nacistická zpravodajská služba i napriek dohodám medzi oboma rozvičkami nedovoľovala svojím partnerom v Taliansku pokračovanie na 4. str.]

Po otvorení debny sa vnútri objavila vložená kovová skrinka, vodotesná, izolovaná proti vlhkosti a zaliata izolačnou hmotou.

Splay „Prísné dôverné“, „Osobné“, „Tajné“..., ktoré uľahčujú objasniť mnohé historické udalosti, ležali skoro 20 rokov v hĺbinách Čierneho jazera na Šumave. [Fotoarchív: ČTK]

ČIERNE POKLADY ČIERNEHO JAZERA

(Dokončenie z 1. strany)

liansku. O tom svedčí dokument, v ktorom nemecký agent označený krycím znakom j/h 6841 sprostredkúva, pochopiteľne bez vedomia talianskych úradov, v apríli 1940 cez kapitána talianskej dopravnej lode prevoz špiónážneho, sabotážneho, spojovacieho a propagačného materiálu do Spojených štátov.

Predmetom nálezu je aj dokument o príprave akcie zvanej Anzio, ktorej cieľom bolo zničenie štábu veliteľa 5. a 8. anglo-americkéj armády v noci z 8. na 9. marca 1944. Akciu navrhol generál wehrmachtu Westphal SS-obersturmchef Kappler z Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu a plukovník Zolling z abwehru (zpravodajskej služby armády).

Medzi získanými dokumentmi sa nachádzajú aj doklady o činnosti nemeckej rozvedky na území Francúzska po uskutočnení invázie. Ide prevažne o diverzné akcie, organizované nemeckou rozvedkou v tyle invázijských armád, v značnom rozsahu.

Získané dokumenty vrhajú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovaní misie, a to veľmi obratne cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Egona von Hohenlohe-Langenburg, na jeho panstve v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Generálna bezpečnostná služba NSR, ako oznamujú záznamy z bezpečnostného výboru, ktorá pozvala Tschombeho do Bon-

SSSR. Stálych výborov Najvyššieho sovietskeho zväzu sa tiež zúčastňovali členovia japonskej strany Kenzai Fukunga. Japonská vláda vyhlásila funkcionárov liberálnodemokratickej strany japonských poslancov, ktorí vedeli kila Chrusčov prijal v Kremli delegáciu japonských poslancov u Chrusčova. Ni-

prednosť tomu druhému. "a nedeľské mŕtvy, alebo smrt. Dal som iba dve východiská — život v zlatí zanechal list, v ktorom píše: "Mal som v Rio de Janeiro samovraždu. Oliveira covom prevrate, spáchal vo väzení Milton Oliveira, ktorého uväznili po mŕtvinách politických priateľov. Bývalý predseda Národnej federácie zástupcov brazílskeho odbojára. nacistických štátov.

osmich neutrálnych členov Výboru osemprogramu schôdze bolo aj memorandum sadanie Valného zhromaždenia OSN. Na kovanie o odzbrojení pre jeseň rokov o doterajšom priebehu ženevského rokovania. Zaoberala sa zpravou 216. schôdze Výboru osemnástich štátov tembra krátko po poljedenásti zlá Paláci národov sa v utorok 15. septembra o odzbrojení. V ženevskom plne vyhlásil na obežnú dráhu. škodlivú raketu "Titan 2", ktorá má ka-

zákľadu na Kennedyho myse, takže po oľco, ktorý sa nedávno prehnať cez vodní odklad tým, že burka a utáger

sicherheitsdienstu a gestapa. Iste pochopíte, že ide o materiál, ktorý nemožno v záujme bezpečnosti našej republiky v súčasnosti uverejniť.

Svetovej verejnosti sú známe rôzne revanšistické prejavy niektorých osôb, najmä v Nemeckej spolkovej republike, z ktorých niektoré sa aktívne spolupodieľali na nacistických vojnových zločinoch v období II. svetovej vojny. Sú i takí, ktorí sa dosiaľ skrývajú a unikajú spravodlivému potrestaniu. Preto i u nás, obdobne ako v mnohých iných štátoch, nemôžeme o tom mlčať. Národnému zhromaždeniu bol predložený návrh zákonného opatrenia, podľa ktorého je vylúčené premlčanie trestného stíhania najväčších trestných činov proti mieru, vojnových zločinov a trestných činov proti ľudskosti spáchaných v prospech alebo v službách okupantov.

Získané písomné dokumenty nepochybne prispievajú k objasneniu niektorých historických udalostí v období nacizmu. Nejde však len o význam získaných dokumentov pre objasnenie určitých udalostí v oblasti histórie.

Získané dokumenty majú význam i pre zaručovanie bezpečnosti našej socialistickej republiky. Tu uvedené a ďalšie materiály sú predmetom ďalšieho skúmania a vyhodnocovania príslušnými orgánmi.

Využívam túto príležitosť, aby som poďakoval všetkým, ktorí sa spolupodieľali na objavení dokumentov z historicky nedávnej doby a tiež prispeli k posilneniu bezpečnosti našej republiky.

"IBA" ČASŤ TAJOMSTIEV

Ziať (alebo na šťastie) televízia je rýchlejšia, a tak ste mali možnosť podobne ako my na tlačovej konferencii včera dopoludnia uvidieť mnohé z jednotlivých spisov, o ktorých hovoril minister vnútra L. Štrougal.

V závere odpovedal na otázky našich, ako aj zahraničných novinárov. Nás najmä mrzí, že časť archívu z iného „odvetvia“ hitlerovskej činnosti, ktorá sa týkala bezprostredne jednej z okupovaných krajín, Čiech, ostáva napriek mnohým našim urgenciám v rukách amerických úradov, a tie ich nevydávajú. Pravdaže, a to nielen historicky, nie málo zaujímavé budú dokumenty, ktoré pripravil K. H. Frank na likvidáciu židovského obyvateľstva. V súvislosti s tým minister Štrougal uviedol niektoré fakty z hlásení SS rotý operujúcej na Ukrajine o tom, že... napr. 11. 5. 1943 „zakopala“ táto jednotka 4000 židov a neskôr 6000 ďalších. Obyvateľov Talianska iste budú interesovať hlásenia špiónov a práca hitlerovských rozvedok, pracujúcich na ich území. Hitlerovskí špióni pokladali Mussoliniho v tom čase skoro za „sprostáčka“, ktorému jeho nohsledovia môžu dva razy ukazovať tie isté letecké jednotky a techniku s tým, že mu predvádzajú čosi nové. Keby bývalý Duceho minister zahraničia gróf Ciano čítal svoju charakteristiku, v ktorej ho špióni Hitlera vyznamenávajú mnohými ľúbostnými pletkami, taktiež by sa asi nepotešil. Archív jednoducho ukazuje tieto anomálne vzťahy k spojencom, v podstate tradované dodnes kapitalistickými krajinami — navzájom „spojencami“. Jedna z otázok ministrovi vnútra znela: „Aké budú na základe dokumentov naše vzťahy k NSR?“ Zodpovedal ju veľmi príznačne pre našu politiku, na ktorej sa nič nemení. Chceme udržať dobré mierové vzťahy s našimi susedmi, ak zamietnu podmienky mníchovského diktátu. Samozrejme, pre nás by mala byť veľmi zaujímavá činnosť niektorých fašistických aktivistov a pohlavárov, ktorí majú na svedomí mnoho zverstiev, no pracujú ďalej v službách NSR. Medzi nimi je napríklad archívne zaznamenaný Kilian Ruprecht, R. Lange, B. Resel a mnoho ďalších. Pritom debny z Čierneho jazera, hoci hovoria už teraz mnoho, povedia postupne ešte viac, pretože zatiaľ ostáva preskúmaná iba časť z nich.

J. PAČO

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ, SPOJTE SE!

průboj

STŘEDA

ORGÁN SEVEROČESKÉHO KRAJSKÉHO VÝBORU KSČ

16. ZÁŘÍ 1964 — ČÍSLO 222

ROČNÍK 18 (CESTA MÍRU ROČ 13) PNS 56 CENA 30 HAL.

Ministr vnitra L. Štrougal informoval novináře

o dokumentech nalezených v šumavských jezerech

PRAHA (ČTK) — Ministr vnitra Lubomír Štrougal informoval včera v Praze naše a zahraniční novináře o obsahu dokumentů, nalezených v šumavských jezerech.

Část dokumentů se vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska.

Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující rozbor vnitřní situace v Německu a v okupovaných zemích. Zachycuje hlavně činnost ilegálního komunistického hnutí.

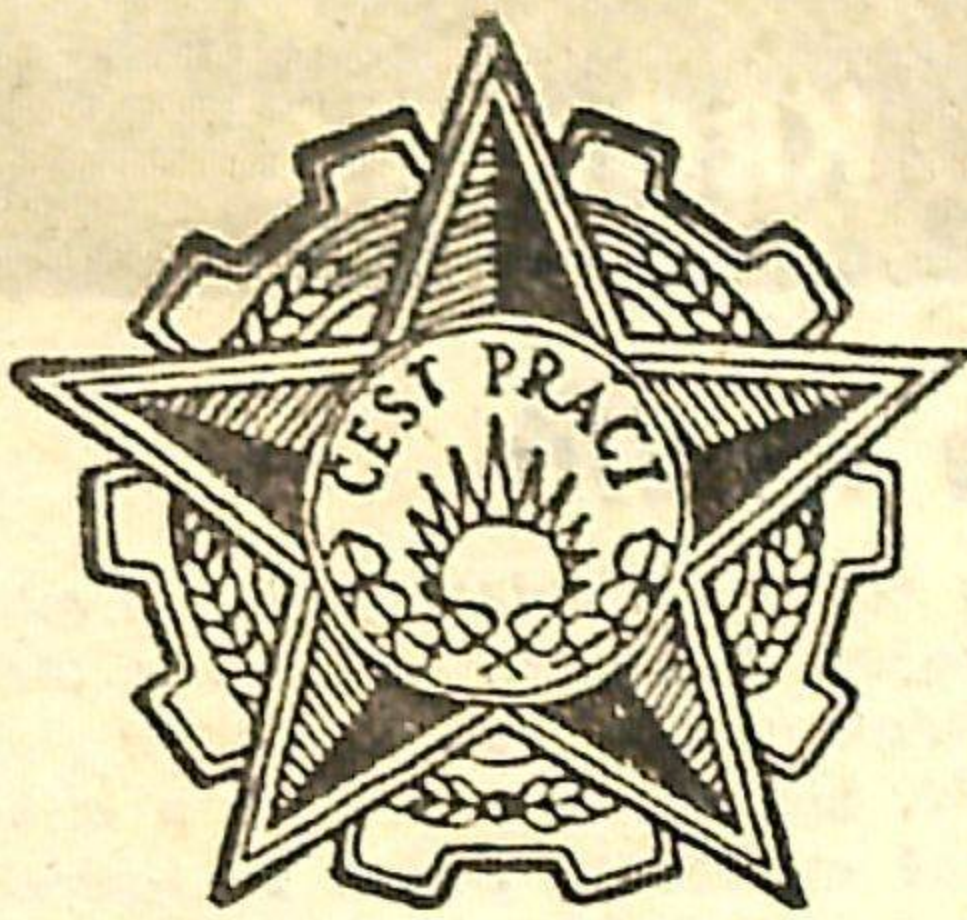
V materiálech byly rovněž nalezeny údaje, týkající se agentů a konfidentů Sicherheitsdienstu a gestapa.

Neobvyklý způsob uložení nalezených písemností souvisí bezpochyby s některými opatřeními, která byla prováděna v poslední době existence třetí říše. Je známo, že 10. srpna 1944 se konala ve strassburském Maison Rouge (Červený dům) konference čelných funkcionářů nacistického Německa, kde bylo konstatováno, že o výsledku II. světové války je definitivně rozhodnuto a je proto třeba mimo jiné provést opatření k ukrytí nejvýznamnějších a nejcennějších dokumentů třetí říše a tím vytvořit i jisté předpoklady pro budování čtvrté říše. Konkrétní závěry z jednání uvedené konference našly mimo jiné i svůj výraz ve směrnících ARLZ, to znamená v podrobných instrukcích pro tak zvané „uvolnění“, „vyklizení“, „ochromení“ a „zničení“, které byly určeny pro všechny policejní a zpravodajské složky, ministerstva, centrální úřady a armádu. Tyto instrukce stanoví, jak postupovat v případě přiblížení fronty, jakým způsobem je třeba přemísťovat, ukrývat nebo ničit veškeré důležité dokumenty, různé přístroje a aparáty.

Získané dokumenty nepochybně přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu. Mají však i význam pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky.

Získané dokumenty nepochybně přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu. Mají však i význam pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky.

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ SPOJTE SE!

průboj

ČTVRTEK ★

ORGÁN SEVEROČESKÉHO KRAJSKÉHO VÝBORU KSČ

17. ZÁŘÍ 1964 — ČÍSLO 223

ROČNÍK 16 (CESTA MÍRU ROČ 13) PNS 58 CENA 30 HAL.

Muž, který polapil Eichmana:

Zločin musí být potrestán

Význam dokumentů pro stíhání válečných zločinců

PRAHA (ČTK) — Muž, který polapil Eichmana, inž. Simon Wiesenthal, řekl včera zpravodajům ČTK Marii Kocíkové a K. Beranovi, že mnoho dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden objevených v Černém jezeře na Šumavě.

Inž. Wiesenthal se zabývá již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech. Je jedním z nejpovolanějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

„Jsem přesvědčen,“ prohlásil, „že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční mís-

ta, i když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě. Četné dokumenty, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvlášť leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.“

Tajemství jezer zveřejněno

Tisková konference u ministra vnitra L. Štrougal

(hl): V úterý dopoledne se konala v budově Čs. televize v Praze tisková konference, které se zúčastnilo téměř sto domácích i zahraničních novinářů. Ministr vnitra L. Štrougal podal na konferenci informace o materiálech, které byly nalezeny při nedávném výzkumu Černého jezera na Šumavě. Účastníci pak zhlédli televizní film o této akci a v závěru odpověděl ministr vnitra na četné dotazy novinářů. Z Černého jezera se podařilo vyzdvihnout čtyři bedny, které byly pečlivě vodotěsně uzavřeny. Vlastní obsah v kovových krabicích chránila souvislá vrstva asfaltu. Před otevřením byly bedny opatrně zkoumány, ozářeny a fotografovány radioaktivním izotopem kobaltu. Pečlivě byly vykonány i další detektoskopické snímky, aby obsah mohl být bezpečně vyňat.

Jak uvedl ministr vnitra L. Štrougal, byly v bednách uloženy materiály, které se týkají převážně činnosti nacistických bezpečnostních složek. Neobvyklý způsob uložení nalezených písemností souvisí bezpochyby s některými opatřeními, která byla prováděna před koncem třetí říše. Je známo, že 10. srpna 1944 se konala ve štrasburském Červeném domě konference čelných funkcionářů nacistického Německa, kde bylo konstatováno, že o výsledku II. světové války je definitivně rozhodnuto. Je proto třeba mimo jiné provést opatření k ukrytí nejvýznamnějších a nejcenějších dokumentů třetí říše, a tím vytvořit i jisté předpoklady pro budování čtvrté říše. Je známo, že byly například vypraveny dva transporty, z Berlína a Prahy, které zřejmě vezly naloupený majetek a důležité písemné materiály ze složek hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Cílem těchto transportů měla být pravděpodobně takzvaná „alpská pevnost“ — přesněji řečeno — alpská jezera. V důsledku válečných operací nedodržovaly zřejmě transporty stanovenou trasu a časový limit, došlo asi k jejich rozdělení na menší skupiny a lze se domnívat, že někteří velitelé naložili pak s převáženým materiálem podle vlastního uvážení.

Dokumenty k puči v Rakousku 1934

Nově objevené materiály obsahují dokumenty k událostem, které jsou již historii objasněny a doloženy. Vedle toho jsou však v nálezů i dokumenty k událostem, jež dosud nebyly dostatečně doloženy nebo originální dokumenty, jejichž existence se předpokládala. Určitá část dokumentů se ještě zkoumá. Jedna část z nalezených dokumentů se vztahuje k nezdáří. Pokračování na str. 2.

vysočanskou oblast

rekonstrukce pražské spalovny posledním čtvrtletí letošního roku o novou výstavbu spalovny a teplem vysočanskou oblast. Přepoude nejen schopna likvidovat tví odpadky v Praze, ale ozdravit notného provozu. V druhé etapě dosavadní staré zařízení spalovny, kolí, a zřídí se třídírna odpadků. schopna v r. 1970 likvidovat všechny. Dosud může spotřebovat jen odváží na skládky. Spalovna má tu 300 tis. tun odpadků na rok. sení stanovilo, že letos mají být kotle K-4 a K-5. Splnění je ohrotronapáječek ze Sigmy-Lutín.

zdravotnictví

tví dr. J. Plojharem
ministr zdravotnictví dr. J. Ploj-
opského výboru Světové zdra-
2.—26. září v Praze. Ministr
ravitnické organizace.

le také projednán a schválen
úřadovny na rok 1966. Tento
ován ve výši 2 172 947 dolarů
n o dalších 720 000 dolarů, tak-
stku téměř 3 milióny dolarů.
ou určeny na boj proti malárii
organizaci veřejného zdravot-
zdravotních sester, specialistů,
ního zdraví, na péči o matku a
de na zasedání také projednán
pomoci, kterou evropská úřa-
avitnické organizace poskytne
kým státům.

ředěl ministr zdravotnictví dr. J.
kající se čs. účasti ve Světové
nizaci a výsledků dosavadní
jakož i dotazy, týkající se ši-
problematiky.

žesník přijal v Praze presidenta Mezinárodní astronau-
tické akademie prof. C. F. Drapera z USA, francouz-
ského profesora E. A. Bruna a Čechoameričana dr. F.
Mallnu.

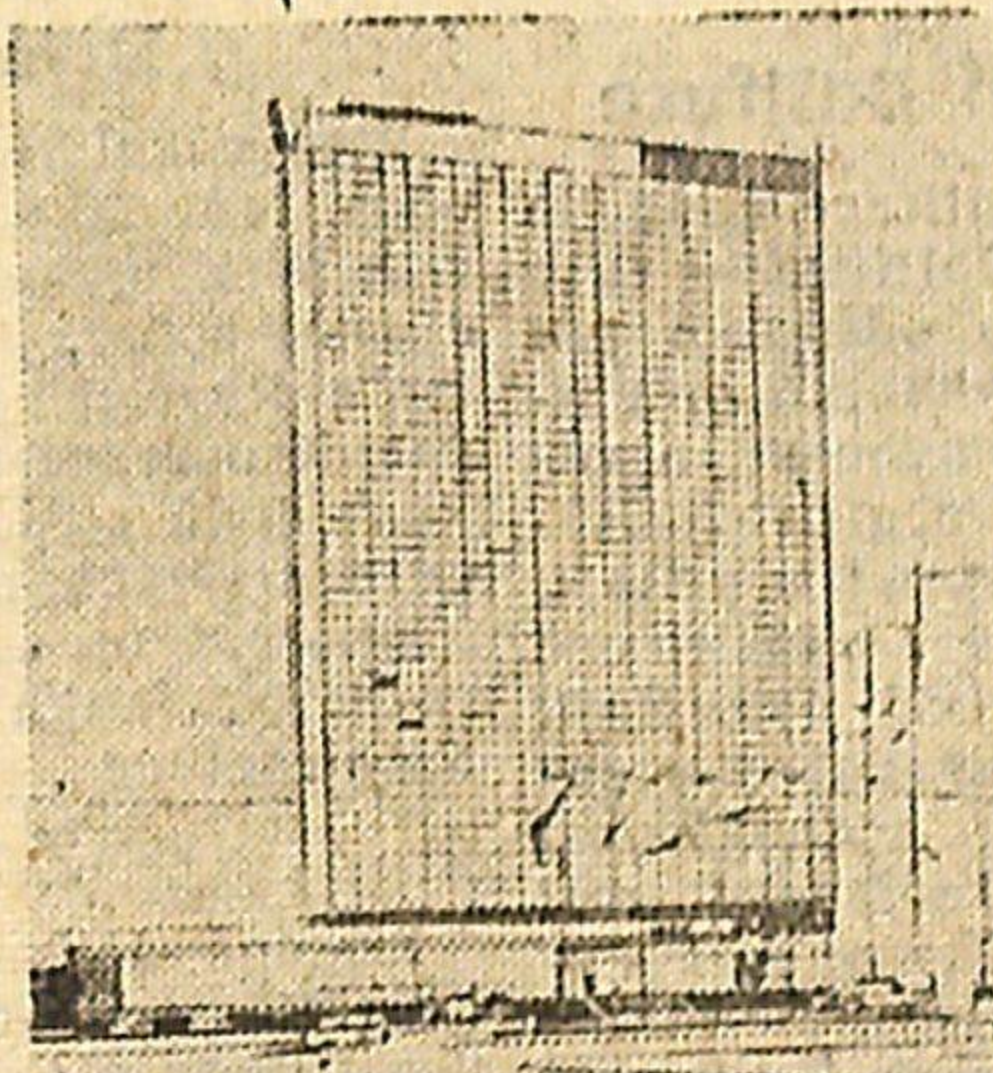
Lidé, věci, události

První pražský mrakodrap

Prvním pražským mrakodra-
pem je možno nazvat projek-
tovaný hotel v experimentál-
ním sídlišti v Praze na Invalid-
dovně, který se má začít stavět
v příštím roce. Je ovšem prav-
da, že pod pojmem mrakodrap
myslíme ve světě stavby, které
mají několik desítek poschodí.
Hotel na Invalidovně bude mít
21 podlaží. To není málo.
V Praze to konec konců bude
nejvyšší budova, a proto snad
název mrakodrap není přehna-
ný.

V posledních letech se i v našich
městech začínají uplatňovat výškové
budovy. V Praze například jsou to
obytné výškové domy o 10—12 podla-
žích v Malešicích, na Červeném
vrchu a v dalších sídlištech. Jejich
potřeba vyplývá z důvodů kom-
pozičních — diferencovat hladinu
obytné zástavby nějakými dominan-
tami. Výškové stavby mají však i ně-
které další výhody. Dnes, kdy si
uvědomujeme tíživý problém zabírání
půdy pro zástavbu, jsou výškové do-
my řešením velmi vítaným, protože
spotřebují plochu skutečně minimál-
ní. S tím souvisí i úspora kanalizač-
ních, vodovodních, komunikačních a
dalších sítí. To vše naznačuje, že
s výškovými budovami i u nás bu-
dou architekti počítat častěji. Je to
celosvětový vývoj, který se snaží
stavbu koncentrovat do větších a
vyšších celků.

Projekt jedenadvacetipodlaž-
ního výškového hotelu je dílem

architektů Poláka, Rejchla, Šal-
dy a Zeleného ze střediska 3
Pražského projektového ústavu.
Objekt bude mít 319 pokojů,
které i s přistýlkami mohou
představovat až 831 lůžek. Hos-
tinské pokoje jsou situovány
v hlavním tělese budovy, do
přízemního objektu v podnoží
umístí projektanti restauraci,
kavárenskou halu, salónky a
další služby. Praha z jedenadva-
cátého poschodí může mít za-
jímavou a rozhodně málo zná-
mou tvář; proto je na střeše
nového hotelu umístěna výhlíd-
ková restaurace. Objekt je svým

vstupem a hlavními středisky
(restaurací a kavárnou) situo-
ván do hlavní městské třídy —
Sokolovské, jejíž součástí chce
být a kterou chce i oživit.
Pokud jde o interiéry, bylo vý-
chozí myšlenkou projektantů
poskytnout jednoduché, účelné
a pohodlné ubytování, avšak
bez přepychu.

Nový hotel bude postaven v prv-
ním pražském experimentálním síd-
lišti. Na jedné straně to znamená,
že při výrobě bude využito někte-
rých zkušeností, jež se právě v to-
to experimentálním sídlišti oře-
valy, na druhé straně projekt po-
čítá i s některými novými experi-
menty. Jedním z nich bude např.
průmyslově vyráběná fasáda z ně-
kolika druhů tvrzených skel, které
vytvoří panely, jež budou zavěšeny
v tomto případě vertikálně. Plán
ukazuje, že stavba hotelu by měla
být dokončena v roce 1967, aby se
aspoň trochu mohla zlepšit situace
v ubytování návštěvníků Prahy.

A ještě něco. Experimentál-
ní sídliště na Invalidovně si
nutně vyžádá, aby bylo upra-
veno i ve svém bezprostředním
okolí. Stará zástavba u nejno-
vějšího hotelu například bude
příliš kontrastní a návštěvníku
poskytne hodně neutěšený po-
hled. Je nám to připomínkou,
aby nová sídliště byla dokon-
čována komplexně, včetně
všech potřebných úprav.

B. Hlinka

Lidová demokracie 16.9.64

Bonn: Rozpor mezi západoněmeckou Svobodnou demokratickou stranou (FDP) a bavorskou odnoží vládní Křesťanskodemokratické unie (CDU) — Křesťanskosociální unií (CSU) a jejím předsedou Strausssem, do kterých zasáhla nyní i CDU, se podle názoru pozorovatelů v Bonnu vyhroutily ve vážnou koalici krizi. Předseda parlamentní frakce FDP von Kühnmann-Stunam a úřadující předseda frakce CDU/CSU se mají nyní pokusit odstranit rozpor mezi koaličními partnery.

Tajemství jezer zveřejněno

Dokončení ze str. 1

Němu puči v Rakousku z 25. července 1934 a k podobě německé zpravodajské služby na anglijsu Rakouska. Svědčí o tom především nalezený materiál o takzvané „historické komisi říšského vedoucího SS“, která byla zřízena měsíc po anglijsu s cílem zahltit podíl nacistické rozvědky na puči.

Kdo vypálil druhou ránu na Dollfuse

Snahou komise bylo dosažení rehabilitace jednoho z hlavních pachatelů vraždy kancléře Dollfuse — Otty Planetty, který byl rakouským soudem odsouzen pro vlastizrady a vraždu k trestu smrti. Rehabilitace Planetty měla být dosažena vyvoláním pochybností o věrohodnosti svědka vraždy, důvěníka Hedvice. Kancléř byl zavražděn dvěma rameny z pistole. Hedvice označil za vraha Planettu, který vypálil obě smrtící rány. Úkolem „historické komise“ bylo najít osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřelila a zabil Dollfuse. Tím by byla otkesána hodnověrnost kurtního svědka Hedvice. Touto konstrukcí měl vzniknout dojem, že současně nacistického puče v Rakousku nebylo úmyslné zavraždění kancléře, ale pouhé převzetí moci, a že Dollfus byl zabit víceméně náhodou při obsazování budovy. Dokument o zavraždění Dollfuse je podepsán Heydrichem s doložkou, že zjištěné údaje se nesmějí dostat na veřejnost...

Špiónáž proti Mussolinimu

Podstatná část nalezených materiálů pochází z činnosti hitlerovské rozvědky v Itálii. Nacisté prováděli totiž výzvědnou činnost i proti svému italskému spojenci. Nacistická zpravodajská služba bedlivě sledovala mimo jiné činnost vedoucích italských fašistických osobností. Tak například bezpečnostní služba v Celovci podává 13. 12. 1940 zprávu do Berlína od agenta, označeného VB KI-11.775 o Mussolinim a hraběti Cianoovi — tehdejšími ministry zahraničních věcí. Podle této zprávy jsou oba hodnoceni jako osoby s četnými charakterovými vadami, jsou značně neoblíbeni u obyvatelstva, duševně rozpolceni a navíc fašista Ciano byl obviňován z protiněmeckých tendencí. Další zpráva z roku 1940 mluví o tom, jak italský duce je obelbíván mnoha státními i stranickými orgány. Jeho neschopnost charakterizuje údaj, že „při inspekci

leteckých jednotek byly mu mnohokrát ukázány stejné vojenské kontingenty, aniž to zpozoroval.

Ciano byl sledován nacistickou rozvědkou intenzivně. Z rozpracování tohoto materiálu se dozvídáme pro nás zajímavou zprávu. Italské klerofašistické, ale protiněmecké zaměření kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření království na Slovensku, do jehož čela měl být postaven italský princ nebo některý příslušník jiné královské rodiny.

Diverze v jižních Tyrolích

Přes několikrát jednání mezi čelnými představiteli obou fašistických států o problému jižních Tyrol a vzájemné ujistování, že mezi nimi neexistují žádné územní spory, ukazují nalezené dokumenty, že Himmler a Heydrich současně připravovali špiónážní a diverzní operace v severní Itálii za spolupráce fašistických živlů z řad německé menšiny. Bylo přitom používáno stejných metod a forem, jako při organizování freikorpsů na sudetském území. Není bez zajímavosti, že problematika jižních Tyrol byla svěřena VI. úřadu, tedy rozvědkě.

Znovu lord Runciman

Získané dokumenty vrhají nové světlo i na anglickou misi, vedenou lordem Runcimanem před II. světovou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné, že nacistická bezpečnostní služba se velmi obrátě přes svou agenturu v Londýně podílela na jednání mise. Ona to byla, která rozhodla, že lord Runciman bude po dobu svého pobytu v Československu hostem u dr. M. E. von Hohenlohe-Langenburg na jeho panství v Červeném Hrádku u Chomutova. Rozhodla tak proto, že Hohenlohe byl v té době již agentem berlínské úřadovny Sicherheitsdienstu. O významu tohoto agenta svědčí skutečnost, že ve dnech 15.—21. července 1939 byl z pověření hlavního říšského bezpečnostního úřadu vyslán do Londýna. Z jeho zprávy vyplývá, že protišpiónážním Runcimana navázal kontakty s jistými vedoucími osobnostmi britského života. Předmětem jednání byla snaha získat vedoucí britské politiky k tomu, aby německo-polský problém byl řešen obdobně jako sudetský problém. Runciman i v tomto případě projevil ohořtlost zapojit se do řešení německo-polského problému. V materiálech se v podstatě uvádí: Za předpokladu, že by byl ministerský předseda (Velké Británie) seznámen soukromou cestou s podmínkami vudce, které se týkají uspořádání vztahů mezi Německem a Polskem, respektive otázky

gdanské, a kdyby tyto podmínky pro Polsko byly únosné, bylo by možné, že by ministerský předseda posílil v Anglii dnes existující mírovou náladu, tisk a jisté politicky drží na uzdě, a udělil Polsku takové rady, které by vedly k mírovému řešení polské a gdanské otázky.

Deník dcery von Hohenlohe

Stejně zajímavý je i deník dcery von Hohenlohe, která svého otce často doprovázela až do deníku si pečlivě zaznamenávala kromě svých osobních dojmů a zážitků i obsah politických jednání. Kdyby tento deník, kde zážitky jsou pikantně popisovány, byl uveřejněn, řadě vedoucích osobností na Západě by udělal velmi těžkou hlavu nebo při nejmenším osobní nepřijemnost — uvedl ministr vnitra L. Strougal.

Hlášení o komunistickém hnutí

Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a okupovaných zemích. Ze srpnového čísla v roce 1941 vyplývá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnostní služby byla v souvislosti s napadením SSSR činnost ilegálního komunistického hnutí. V citovaném materiálu se uvádí, že na území Velkého Berlína se objevily početné letáky a plakáty Komunistické strany Německa, vyzývající obyvatelstvo k boji proti nacistickému. Obdobné akce jsou zaznamenány i v Kolíně nad Rýnem, Frankfurtu, Magdeburku, Vídní a jinde. V rozboru situace na území protektorátu se konstatuje, že i zde existuje silný odpor proti nacistům a že je českým lidem zesměšlována vira ve vítězství německých zbraní heslem „Die Esel glauben am den Sieg des Führers“, což ve skutečnosti, jak si pamatujeme z okupace v souvislosti s písmenem V - Viktorie znamenalo „Volové věří ve vítězství vůdce“. V bulletinu je přiložena, obsahující jmenovitě místa nálezu komunistické literatury; nejvíce zajištěných materiálů bylo v Praze, jak uvádí bulletin.

Význam pro bezpečnost republiky

Získané písemné dokumenty nepochybně přispějí k objasnění některých historických událostí v období nacismu. Jak zdůraznil ministr vnitra L. Strougal, mají získané dokumenty i význam pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky. Materiály jsou předmětem dalšího zkoumání a vyhodnocování příslušnými orgány. V materiálech byly nalezeny

i údaje týkající se agentů a konfidentů Sicherheitsdienstu a gestapa. Tento materiál nelze v zájmu bezpečnosti naší republiky v současné době zveřejnit. Světové veřejnosti jsou známy různé revansistické projevy některých osob, zvláště v NSR, z nichž některé se aktivně spolupodílely na nacistických válečných zločinech v období II. světové války. Jsou i takoví, kteří se dosud skrývají a unikají spravedlivému potrestání. Proto i u nás, obdobně jako v řadě jiných států, nemůžeme k tomu mlčet. Národním shromážděním byl předložen návrh zákonného opatření, podle něhož je vyloučeno promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů proti míru, válečných zločinů a trestných činů proti lidskosti, spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů — uvedl ministr vnitra L. Strougal.

Čertovo jezero přístupno — Černé nikoli

V závěru tiskové konference odpověděl ministr vnitra na četné dotazy novinářů. O šumavské jezero je nyní velký zájem. Čertovo jezero je po přechodem uzavření pro turistiku opět přístupno. U Černého jezera je však situace trochu odlišná. Jeho oblast je přístupná, ale koupání a potápění je zakázáno. Na dně jezera je silná vrstva bahna, kterou se nepodařilo překonat dosavadními prostředky. Po získání nových technických prostředků zde bude pokračovat.

Otázka štěchovického archivu

Dokumenty ze štěchovického archivu a Černého jezera pocházejí z naprosto rozdílných fondů. Ve štěchovickém archivu jsou dokumenty o činnosti ústředních úřadů a institucí na území bývalého protektorátu. Ukryta je skupina SS dne 20. dubna 1945. Při úvahách o štěchovickém archivu je třeba uvážít pochybnost, zda to, co nám bylo Američany vráceno, je obsahem, který tam skutečně byl. Chybějí například konsignace. Některé indicie ukazují na materiálové technické. Naproti tomu materiály z Černého jezera pocházejí z úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu v Berlíně.

Budou odkryty další skryše?

Jak zdůraznil ministr vnitra L. Strougal, má ministerstvo signály z řad občanů o možných úkrytech dalších nacistických dokumentů na území naší republiky. V tomto smyslu se intenzivně pracuje, aby slg-

»POKLADY« šumavských JEZER

Zveřejnění části dokumentů z nacistických archivů

PRAHA (sa). — Na tiskové konferenci seznámil včera ministr vnitra L. Štrougal čs. a zahraniční novináře s obsahem dokumentů, nalezených letos v létě v šumavských jezerech. Převážná část listin z několika nalezených beden pochází z bývalého „VI. úřadu Reichshauptsicherheitsamtu“ v Berlíně a obsahují záznamy, vrhající nové světlo na otázky systematického vraždění židů, hlášení o otřesných činech příslušníků jednotek SS na území SSSR, dokumenty o zpravodajské činnosti fašistické špiónáže v Itálii, dokumenty o anglické Runcimanově misi z roku 1938, údaje o agentech a konfidentech gestapa a činnosti osob, z nichž mnohé jsou dnes činny v západních státech.

Nalezené dokumenty představují závažnou část německých válečných archivů, po kterých až dosud marně pátraly bezpečnostní a výzvědné orgány mnoha států. Pocházejí pravděpodobně z jednoho ze dvou transportů, které byly vypraveny koncem války z Berlína do tzv. Alpské pevnosti, kde měly být uloženy na dně alpských jezer. Podařilo se prokázat, že jedním z účastníků operace, která měla

je uváděno to, že puč vypukl zásluhou rakouských nacionálních socialistů v termínu, který nebyl v souladu s plány Berlína.

Cenný je i nález dopisů předních nacistických představitelů, které zavadaly podnět k tzv. konečnému řešení židovské otázky, tj. k plánovitému likvidování židů. Otřesná jsou fakta z dopisů Göringa a Heydricha, týkající se Terezína.

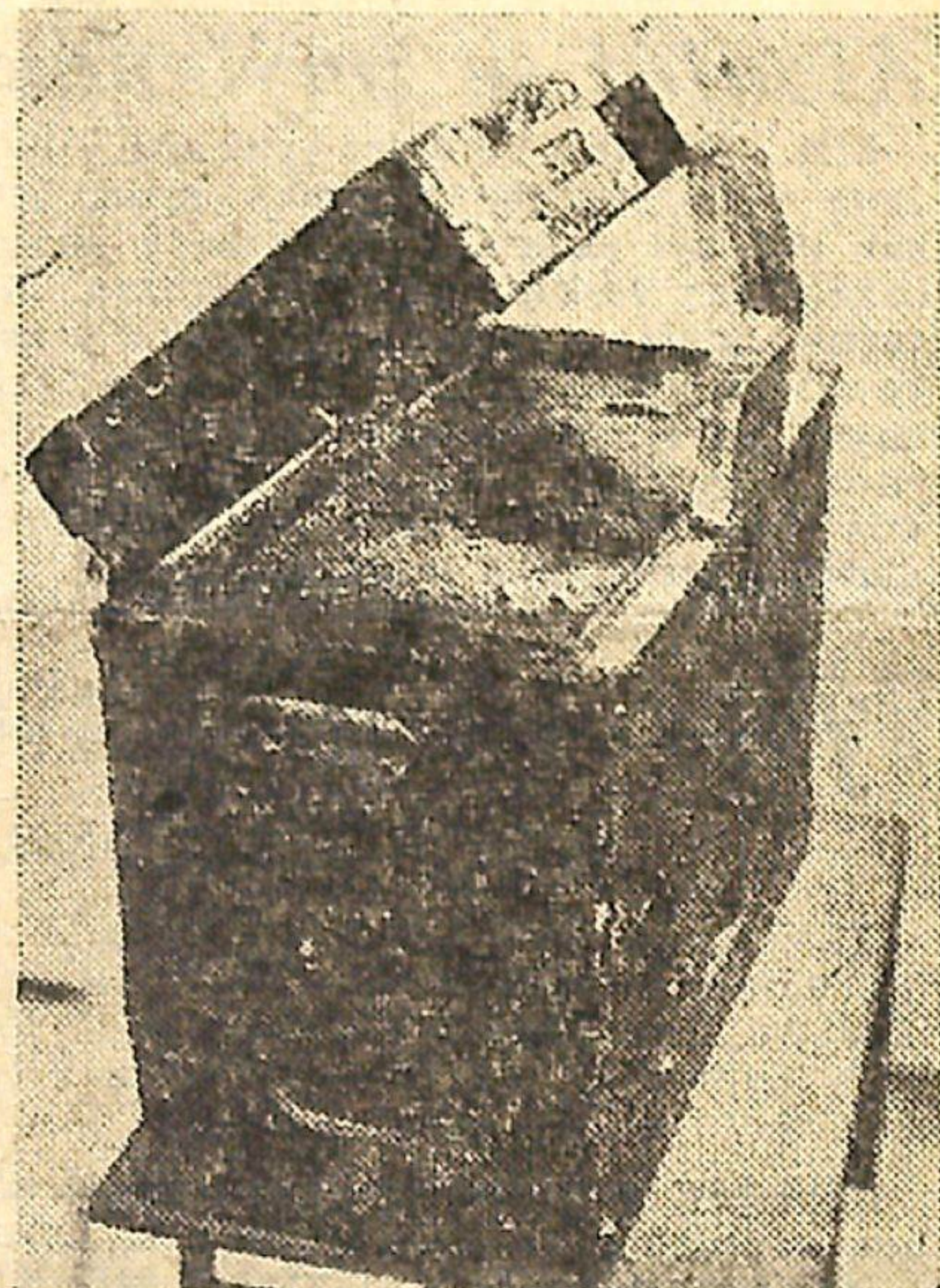
Plán kléru se Slovenskem

Část nalezených materiálů pochází z činnosti hitlerovské rozvědky v Itálii, kde německá zpravodajská služba sledovala navzdory spojeneckým dohodám mezi hitlerovským Německem a Itálií činnost vedoucích italských fašistických osobností; obsahují také charakteristiky Mussoliniho a tehdejšího ministra zahraničních věcí hraběte Ciana. Zajímavou novinkou je i poznatek, že italské klerofašistické, ale proti Německu zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Slovensku, do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo některý příslušník jiné královské rodiny. Nalezené dokumenty se rovněž týkají prokazatelných neshod mezi Německem a Itálií v oblasti jižních Tyrol. Předmětem nálezu je rovněž dokument o přípravě akce, zvané „Anzio“, jejímž cílem bylo zničení štábu velitele páté a osmé anglo-americké armády v březnu 1944.

Mezi získanými dokumenty se nacházejí rovněž doklady o činnosti německé rozvědky na území Francie po provedení invaze. Týkají se také činnosti jednoho z hlavních organizátorů nacistické páté kolony ve Francii dr. Otto Abetze, který byl po válce odsouzen francouzskými soudy na dvacet let, ale brzy nato propuštěn.

Všestrannost lorda Runcimana

Nové světlo vrhají dokumenty i na anglickou misi, vedenou lordem Runcimanelem před druhou světovou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné, že se na jednání mise podílela nacistická (Dokončení na str. 3.)

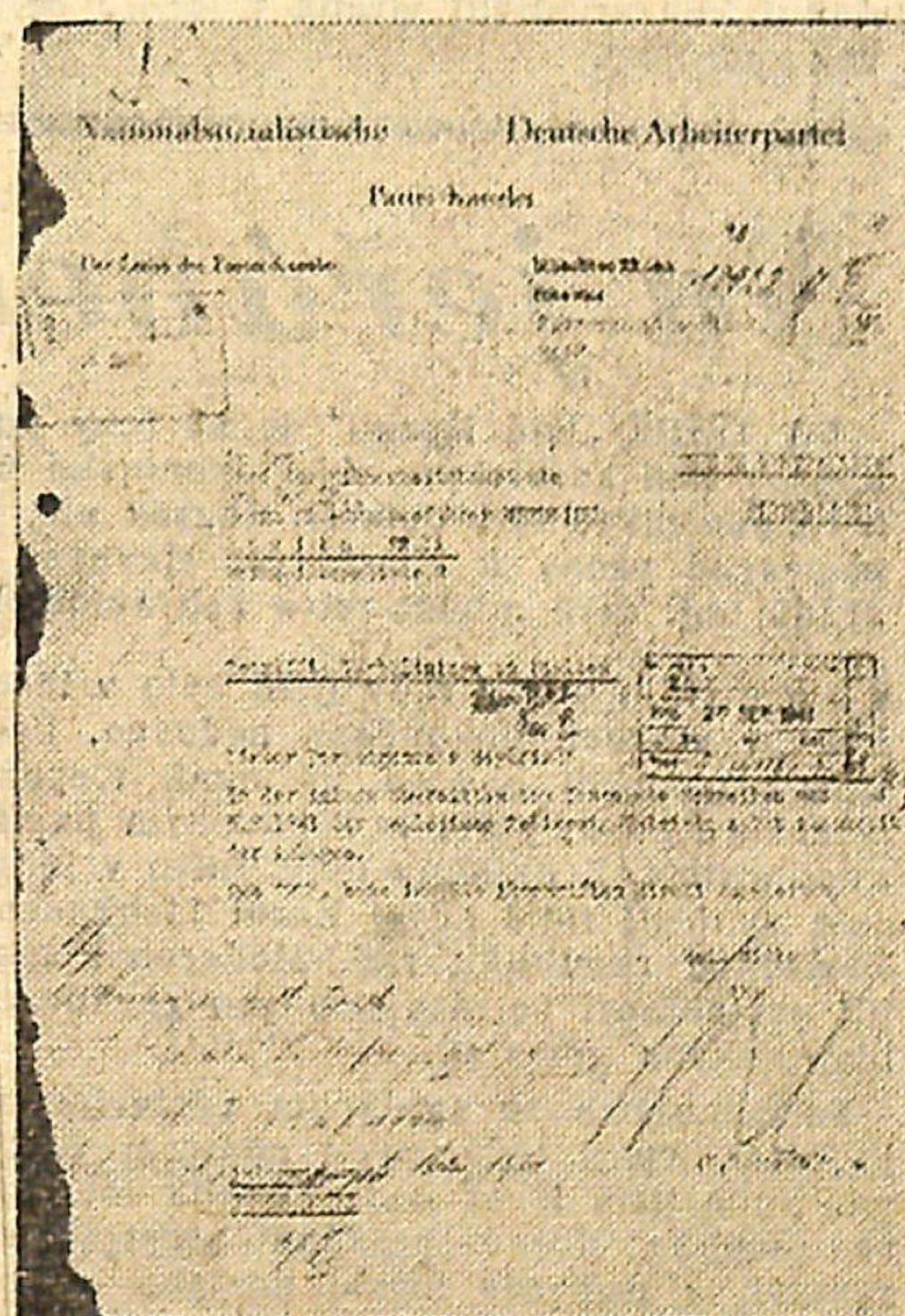
Jedna z vylovených beden s tajuplným obsahem.

skrýt před očima veřejnosti otřesná svědectví o jednání fašistů, byl příslušník SS a výzvědné služby O. Skorzeny.

Dokumenty o puči v Rakousku

Ministr vnitra L. Štrougal uvedl mj., že získané dokumenty usnadnily zkoumání dalších písemností, objasnění některých souvislostí a doložení závažných historických událostí, jejichž pozadí nebylo dosud náležitě osvětleno. Určitá část dokumentů se ještě zkoumá a bude zveřejněna teprve po jejich podrobném prověření a vyhodnocení.

Část nalezených dokumentů se vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska. Z dokumentů vyplývá, že plán puče byl propracován velmi podrobně již v roce 1933 za těsné součinnosti rakouských a německých nacistů; jako důvod selhání puče, při němž byl zavražděn rakouský kancléř Dollfus,

Bormannův dopis Heydrichovi o řešení „židovské otázky“.

13

»Poklady« šumavských jezer

(Pokračování ze str. 1.)

bezpečnostní služba prostřednictvím své agentury v Londýně. Novinkou je i zjištění, že Runciman projevil ochotu zapojit se i do řešení německo-polského problému obdobným způsobem, jako byl vyřešen tzv. „sudetský“ problém. Průkazný materiál proti dr. Max Egonovi von Hohenlohe-Langenburgovi je rovněž obsahem nálezu, stejně jako deník jeho dcery, která si pečlivě zaznamenávala kromě svých osobních dojmů a zážitků i obsah politických jednání svého otce. Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a okupovaných zemích. Například ze srpnového čísla v roce 1941 vyplývá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnostní služby byla v souvislosti s napadením SSSR činnost ilegálního komunistického hnutí.

Bulletin obsahuje rovněž rozbor situace na území protektorátu, kde nacistická zpravodajská služba konstatovala existenci silného odporu proti nacistům. V uvedeném bulletinu je také příloha, obsahující jmenovitě místa nálezů komunistické literatury a propagačních materiálů. Není jistě bez zajímavosti, že nejvíce takto zajištěných materiálů bylo nalezeno v Praze.

V nalezených materiálech byly nalezeny i údaje, týkající se agentů a konfidentů Sicherheitsdienstu a gestapa, které však pochopitelně nelze v zájmu bezpečnosti naší republiky v současné době zveřejnit.

Bormannův dopis 16. 9. 64

Proletáři všech zemí, spojte se!

ROVNOST

ORGÁN JIHMORAVSKÉHO KRAJSKÉHO VÝBORU KSČ

PNS 30 • 30 HAL.

STŘEDA 16. ZÁŘÍ 1964

ČÍSLO 222 • ROC 79

Co skrývala šumavská jezera

MATERIÁLY O NEZDAŘENÉM PUČI V RAKOUSKU • DOPISY K RE-
ŠENÍ »ŽIDOVSKÉ OTÁZKY« • SNAHY O VYTVOŘENÍ MONARCHIE
NA SLOVENSKU • RUNCIMANOVA MISE V NOVÉM SVĚTLE

PRAHA (ČTK) — Ministr vnitra Lubomír Štrougal informoval vče-
ra v Praze naše a zahraniční no-
vináře o obsahu dokumentů nale-
zených v šumavských jezerech.
V úvodu řekl, že jde o materiály,
které zůstaly na území republiky
a pocházejí převážně z činnosti
nacistických bezpečnostních slo-
žek.

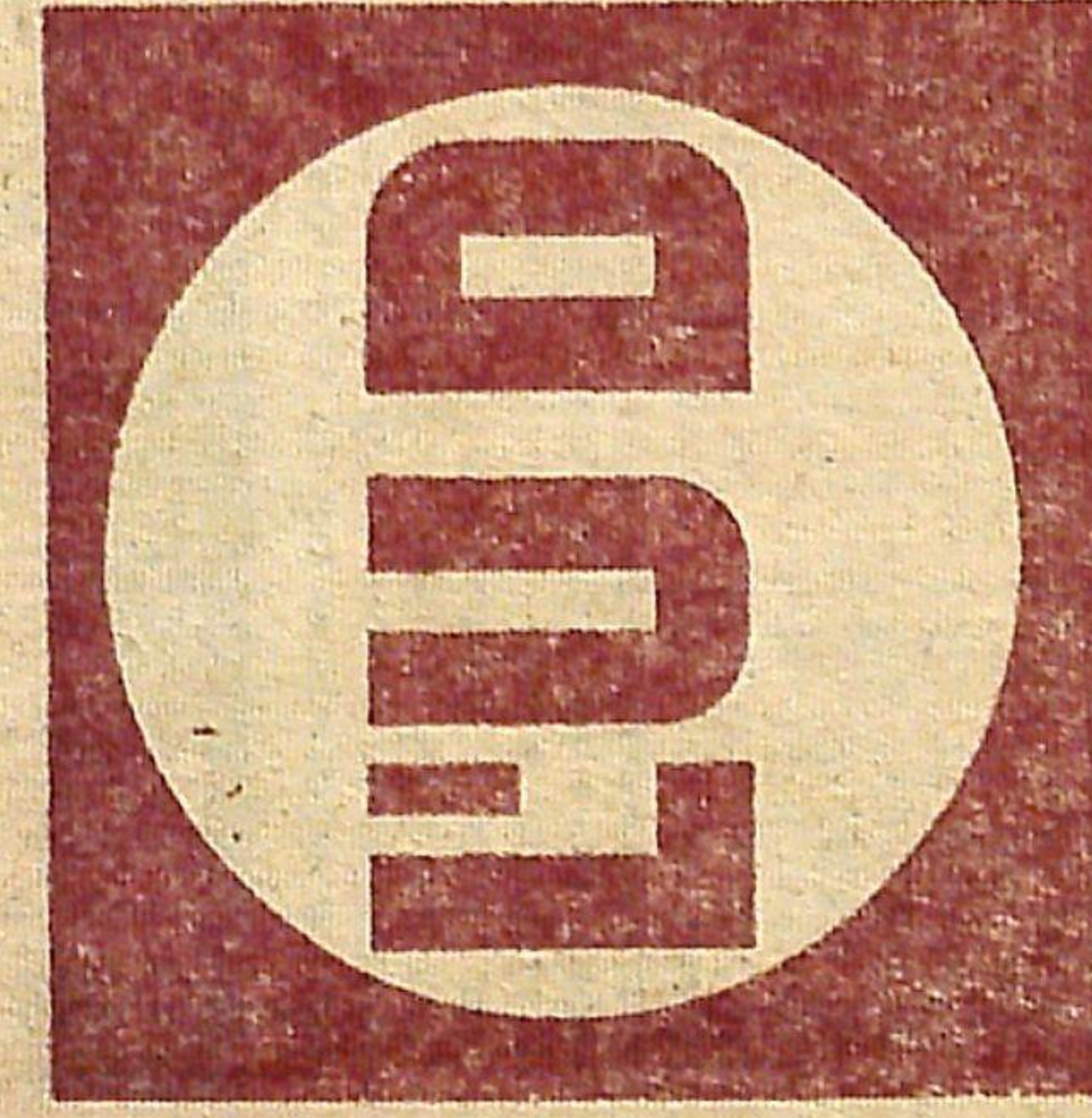
Vedle dokumentů k událostem,
které jsou již objasněny a dolo-
ženy, týká se část materiálů ne-
zdařeného puče v Rakousku z 25.
července 1934 a podílu německé
zpravodajské služby na anšlusu Ra-

kouska. Z historicko-politického
hlediska je cenný nálezný dopisů
předních nacistických pohlavárů,
které zavadaly podnět k tzv. ko-
nečnému řešení židovské otázky,
to jest k plánovitému fyzickému
likvidování Židů.

Podstatná část materiálů po-
chází rovněž z činnosti nacistické
rozvědky v Itálii. Dokumenty mj.
ukazují, že italské klerofašistické,
ale proti Německu zaměřené kru-
hy se vážně zabývaly myšlenkou
vytvoření monarchie na Sloven-
sku, do jejíhož čela měl být po-
staven italský princ nebo přemo-
nk jine královské rodiny. Uka-
zují dále, že přes mnohá ujišto-
vání o neexistujících sporech ko-
lem jižních Tyrol připravovali
Himmler a Heydrich špiónážní a
diverzní operace v severní Itálii
za použití protifašistických živlů
z řad německé menšiny. Jiné do-
kumenty hovoří o přípravě akce
Anzio, jejímž cílem bylo zničit
štáb velitele 5. a 8. anglo-ameri-
cké armády, o činnosti německé
rozvědky na území Francie po in-
vazi, atd.

Nalezené dokumenty vrhají no-
vé světlo na anglickou misi lorda
Runcimana před II. světovou vál-
kou; je mezi nimi materiál, obsa-
hující analýzu vnitřní situace v
Německu a v okupovaných zemích,
přehled zatčených německých ko-
munistů, rozbor situace na území
protektorátu, údaje týkající se
agentů a konfidentů sicherheits-
dienstu a gestapa, aj.

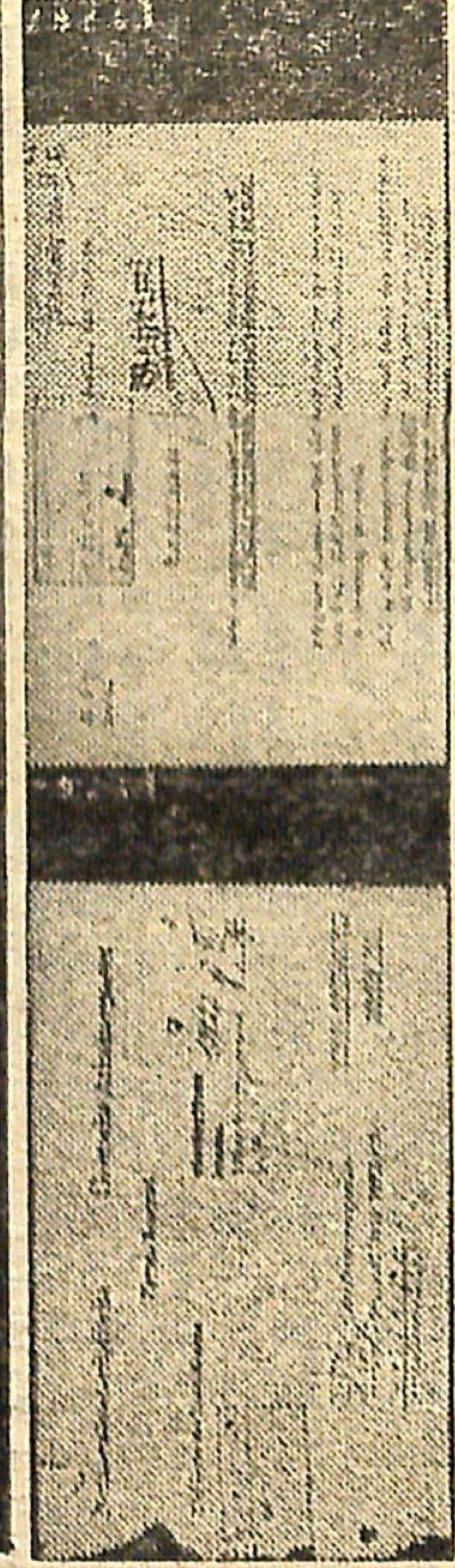
Ministr Štrougal poděkoval na
závěr všem, kdo se spolupodíleli
na objevení dokumentů a tak při-
spěli k posílení bezpečnosti re-
publiky.

ORGÁN STRANY SLOVENSKEJ OBRUBY

Streda 16. septembra 1964
Roč. XVII. • Č. 222 a • Cena 30 hal.

Zvedavá kamera zasiahla do histórie

Martin Borman ako vedúci kancelárie NSDAP píše „z vodcovho hlavného stanu“ 16. septembra 1941 Heydrichovi o subore špiónskych zprav, o pomeroch vo viedajšom Taliansku. List doručil posol a od Heydricha putoval cez VI. oddelenie pre riadenie špiónáže do IV. oddelenia gestapa (na obr. vľavo). Na obr. vpravo vidíme hlavicku písne tajného hlásenia o podkladoch pre poradu admirála Canarisa, šéfa nacistickej špiónáže a diverzie s predsedom nacistickej vlády Göringom, dátované v Berlíne 16. apríla 1940. Vypracovalo ho oddelenie pre špiónáž ríšskeho Hlavného bezpečnostného úradu.
Fotoarchív ČTK

Čierne dokumenty z Čierneho jazera prehovorili

Praha (ČTK) — Minister vnútra L. Štrougal oboznámil včera novinárov s obsahom dokumentov, nájdených v šumavských jazerách. Ide o materiály, ktoré zostali na území našej republiky a pochádzajúce prevažne z činnosti nacistických bezpečnostných zložiek. Sú to dokumenty o tzv. „historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorá bola zriadená mesiac po anšluse s cieľom zahliadiť podiel nastickej rozvičky na puči.

Za cenný nález v šumavských jazerách označil minister Lubomír Štrougal listy popredných nacistických poľovníkov, ktoré dali podnet k tzv. konečnému riešeniu židovskej otázky, t. j. plánovitému fyzickému likvidovaniu židov. Ide najmä o listy Göringa, Heydricha a K. H. Franka. Podstatná časť dokumentov sa týka činnosti hitlerovskej rozvičky v Taliansku.

V šumavských jazerách nájdené dokumenty vrhajú nové svetlo aj na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred druhou svetovou vojnou v Československu.

Vyplyva z nich, že na rokovaní misie sa podieľala aj nacistická bezpečnostná služba prostredníctvom svojej agentúry v Londýne. Na jej zásah bol lord Runciman počas svojho pobytu v Československu hosťom doktora Maxa Egona von Hohenlohe-Langenburgu, na jeho pánstve v Červenom Hrádku, ktorý bol už v tom čase agentom berlínskej ústrednej Sicherheitsdienstu.

Ako uviedol minister L. Štrougal, patrí medzi zaujímavé dokumenty i periodický bulletin ríšskeho Hlavného bezpečnostného úradu, obsahujúci rozbor vnútorných situácií v Nemecku a v okupovaných krajinách.

Zachycuje hlavne činnosť ilegálneho komunistickeho hnutia.

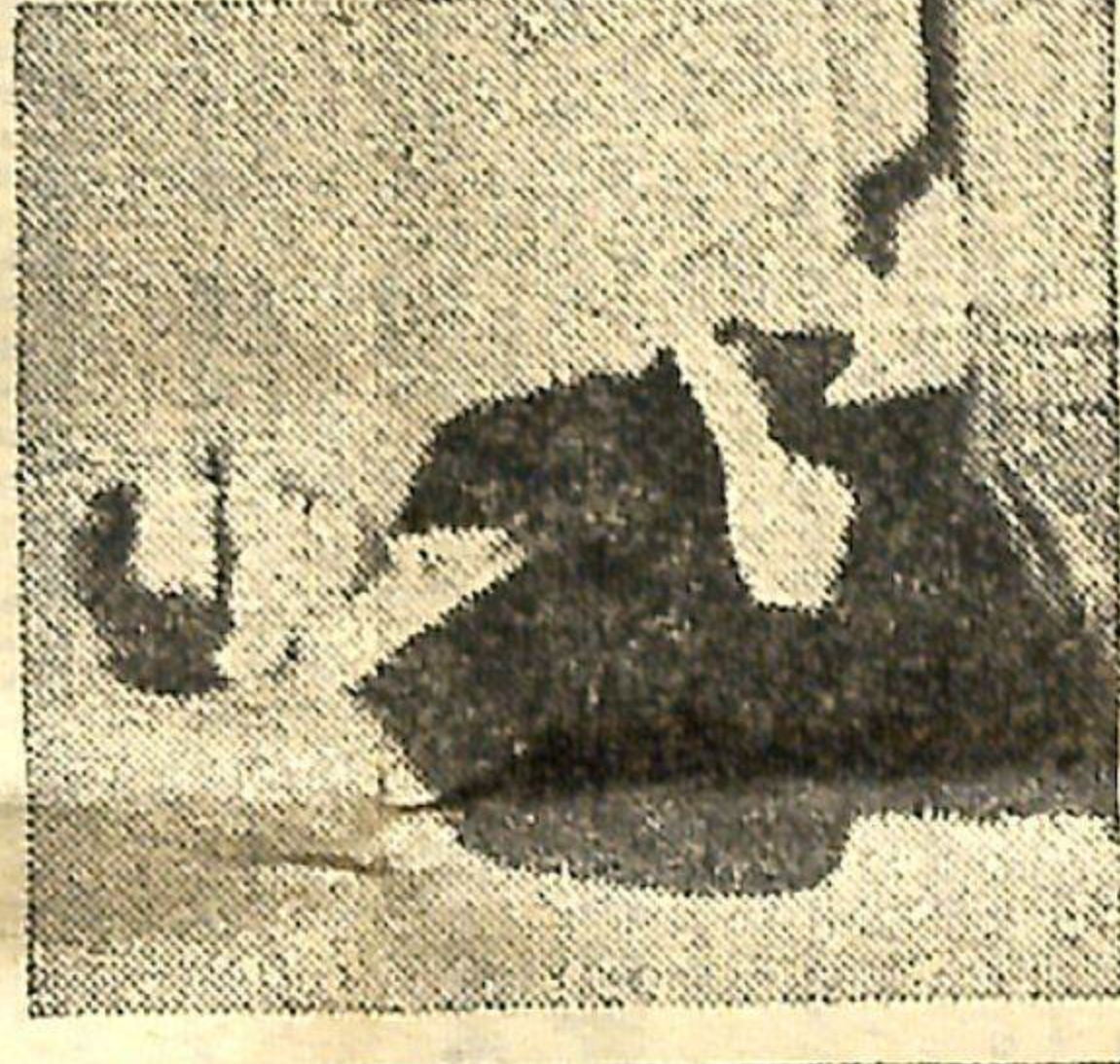
V materiáloch sa taktiež našli údaje, týkajúce sa agentov a konfidentov Sicherheitsdienstu a gestapa.

Prejav ministra vnútra Lubomíra Štrougala

Účelom dnešnej tlačovej konferencie je oboznámiť verejnosť s hlavným obsahom novoobjavených dokumentov.

Ide o materiály, ktoré zostali na území našej republiky a pochádzajú prevažne z činnosti nacistických bezpečnostných zložiek.

Neobvyklý spôsob uloženia nájdených písomností súvisí bezpečnostných s níkturnými opatreniami, ktoré sa urobili v poslednom období existencie Tretej ríše. Je známe, že 10. augusta 1944 bola v strassburskom Maison Rouge (Červený dom) konferencia popredných funkcionárov nacistického Nemecka, kde sa konštatovalo, že o výsledku II. svetovej vojny je definitívne rozhodnuté a treba preto okrem iného

urobiť opatrenia na ukrytie najvýznamnejších a najcennejších dokumentov Tretej ríše a tým vytvoriť i isté predpoklady pre budovanie štvrtej ríše. Konkrétne závery z rokovania uvedenej konferencie našli okrem iného i svoj výraz v smerniciach ARLZ, tzn. v podrobných inštrukciách pre takzvané „uvoľnenie“. „Vypratanie“, „ochronenie“ a „zníženie“, ktoré boli určené pre všetky policajné a zpravodajské zložky, ministerstvá, centrálnu úradu i armádu.

Tieto inštrukcie stanovujú, ako postupovať v prípade priblíženia

frontu, akým spôsobom treba premiestňovať, ukrývať alebo ničiť všetky dôležité dokumenty, kartotéky, rôzne prístroje, aparáty, ktoré nesmú padnúť do rúk nepriateľa.

Esesáci zahladzujú stopy

V zmysle smerníc ARLZ vypravovali z rôznych miest väčšinou špeciálne jednotky SS, úlohou ktorých bolo dopraviť a uložiť na vojensko-transportných miestach materiály, ktoré sa nemali dostať do rúk predovšetkým Červenej armáde.

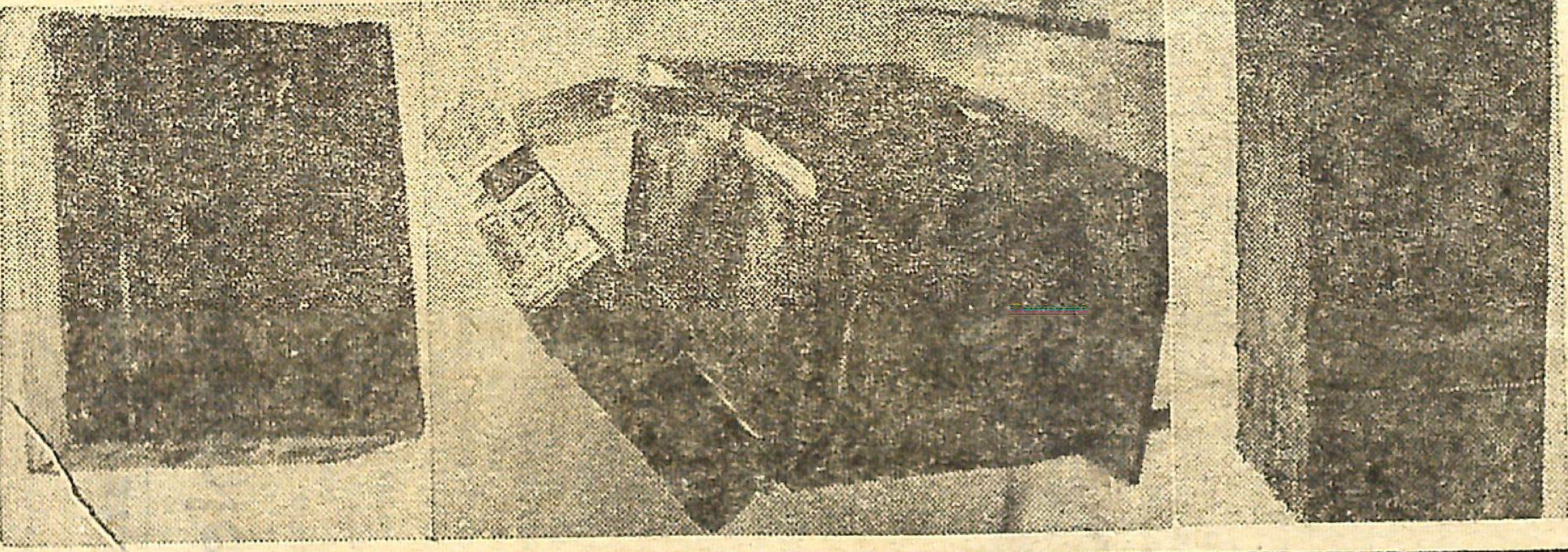
Je nám známe, že boli vypravené konkrétne dva transporty, a to z Berlína a z Prahy, ktoré zrejme viedli naplnené majetok a dôležité písomné materiály zo zložík Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu. Cieľom týchto transportov mala byť pravdepodobne tzv. alpeká pevnosť — správnejšie povedané Alpeké jazerá.

Viemo tiež o tom, že v zámku v Zásnukech bol od určitého času uložený vojnový archív zbraní SS. Našiel sa tajný rozkaz z Berlína z 30. 4. 1945, v ktorom sa nariaďuje vojnový archív zbraní SS okamžite previezť a ukryť v starej bani v Halleine v Rakúsku.

Časť tohto archívu však naše orgány po skončení II. svetovej vojny zaistili. O zvyšujúcej sa časti žiadnych zprav.

V dôsledku vojnových operácií transporty z Berlína a Prahy zrejme nedodržovali stanovenú trasu, časový limit a došlo asi k ich rozdeleniu na menšie skupiny, ktoré stratili medzi sebou spojenie.

3

Obrázky troch debien. Všetky debny boli rovnaké, zhotovené z dreva, okované a napustené izoláciou hmotou z Čierneho jazera na Šumave 11. — 14. júla t. r. Na druhom obraze zhora: Po otvorení debny objavili vo vnútri kovovú skrinku, ktorá bola taktiež zabezpečená proti pôsobeniu vlhkosti. Na poslednom obraze vidíme kovovú skrinku. Je už očištená z vrstvy izolácie hmoty. Fotoarchív ČTK

Vyznamenanie Ťj szó

Bratislava (Č) — Prezident republiky prepožičal kolektívu pracovníkov redakcie Ťj szó v Bratislave za ochotnú a úspešnú politickú a organizatorickú prácu medzi občanmi maďarskej národnosti v ČSSR a pri výstavbe socializmu vyznamenanie „Za zásluhy o výstavbu“.

Popovičová v ČSSR

Praha (Č) — Sovietska letkyňa Marina Popovičová, manželka kozmonauta Pavla Popoviča, pricestovala na návštevu do ČSSR. Počas svojho pobytu u nás navštívi brnenský veliteľ, závod na výrobu lietadiel a prezrie si niektoré podniky v Prahe a Karlových Varoch.

Posolstvo A. Novotného mládeži Za slobodu a mier

Mládež celého sveta rokuje v Moskve
Prezident republiky A. Novotný postal účastníkom svetového fóra solidarity mládeže a študentov v boji za národnú nezávislosť a oslobodenie, za mier v Moskve posolstvo, v ktorom pozdravuje predstaviteľov mládeže celého sveta.

Obrovský zhromaždenie národnostobozovacieho hnutia — hovorí sa v posolstve — by bol nemožný bez šielsoj solidarity ako viari. Problémom však zostáva nakladanie cukrovej te-ry, najmä v Stredoslovenskom kraji. Napríklad snaha vyčistiť systém sanonakladania zo strany pestovateľov bude tréba, aby v Stredoslovenskom kraji z 15 tisíc vagonov natožili priamo poľnohospodári 325 vagonov.

Vo Východoslovenskom kraji pre znač-

Problémom je nakladanie

Bratislava (Č) — Komisia SNR pre riadenie jesenných poľnohospodárskych prác na včerašom zasadnutí prerokovala pripravenosť na zvládnutie cukrovnickej kampane.

Na urýchlené prebranie cukrovej re-py je pripravených v Západoslovenskom kraji dvadsať nákupných stredísk. Je to takmer dvojnásobok ako viani. Problémom však zostáva nakladanie cukrovej te-ry, najmä v Stredoslovenskom kraji. Napríklad snaha vyčistiť systém sanonakladania zo strany pestovateľov bude tréba, aby v Stredoslovenskom kraji z 15 tisíc vagonov natožili priamo poľnohospodári 325 vagonov.

Blahoželanie do Mexika

Praha (Č) — Prezident republiky Antonín Novotný poslal pri príležitosti státného sviatku Spojených štátov mexických prezidentovi Adolfovi Lópezovi Mateosovi blahoprajný telegram. Aj minister zahraničných vecí Václav David poslal pri tejto príležitosti blahoprajný telegram ministrom zahraničných vecí Spojených štátov mexických Josemu Gorostizovi.

Noví profesori

Bratislava (Č) — Prezident republiky vymenoval trináš nových vysokoškolských profesorov spomedzi pracovníkov vysokých škôl na Slovensku. Menovanie dekrety im odovzdal poverenik SNR pre školstvo a kultúru dr. Matej Lučan. Poverenik odovzdal súčasne menovacie dekrety tridsiatim avom novým docentom.

Stačila hodina...

Drahý nákup v bazáre

Bratislava (h) — Včera o 13. hodine okradol neznámy páchatel v bazáre na Leninovskej ulici v Bratislave Alžbetu L., ktorá tam hodlala kúpiť vlnu. Stratu peňazi — 600 Kčs — zistila ešte v obchode. Príslušníci VB zaistili už v priebehu jednej hodiny v restaurácii „Akva-rium“ občianku, ktorá spoú s poskodnou nakupovala a v obchode stála pri nej v tesnej blízkosti. Predbežné vyšetrowanie nasvedčuje tomu, že príslušníci VB sú na dobrej stope.

Nové velyvyslanectvá

Praha (Č) — Vláda ČSSR a vláda Cyprskej republiky sa rozhodli vzhľadom na súčasný význam svojich stykov povýšiť svoje vyslanectvá v Nicosii a v Prahe na velyvyslanectvá.

Červenú zúslava

Praha (Č) — Sekretariát ÚRO rozhodol prepožičať za I. polrok 1964 Červenu zúslavu vlády a ÚRO podniku Verejné služby mesta Cheb. Vyznamenanému podniku priznali 25 000 Kčs.

Zajtra uverejníme po prvý

Traz našu pravidelnú rubriku

LUD RADÍ DŮCHODCOM

A INVALIDOM,

v ktorej budeme prinášať informácie o všetkom, čo zaujíma našich dôchodcov a invalidov. Budeme v nej odpovedať na otázky čitateľov. Rubriku budeme uverejňovať každý štvrtok. Nezabudnite si objednať LUD u svojho poštového doručovateľa alebo v stánku PNS.
Redakcia LUDu

Počasie

Pekne a teplo, denné teploty 24 — 27 stupňov. Juhovýchodný vietor. Neskoršie pribúdanie oblačnosti.

Čierne dokumenty z Čierneho jazera prehovorili

Dokončenie prejavu ministra vnútra Lubomíra Štrougala

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa možno domnievať, že niektorí velitelia nalezli s prevzatým materiálom podľa vlastného uváženia.

Je pochopiteľné, že aj pri všetkej nacistickej dokladnosti sa nepodarilo všetky dokumenty, kartofky alebo predmety odviezť na vopred určené miesta. Záverečná etapa vojny vniesla chaos do nacistickej mašinerie a väčšina pohľadov sa snažila zachrániť predovšetkým vlastnú kožu.

Získané dokumenty tým uľahčili skúmanie ďalších písomností, objasnenie niektorých súvislostí a doloženie závažných historických udalostí, poznadky ktorých nebolo dosiaľ náležite osvetlené.

■ Obsah dokumentov

Dovoľte mi teraz aby som vás oboznámil s niektorými dokumentami.

Ide o časť materiálu jednotlivých úradov Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu v Berlíne z jeho činnosti v rôznych oblastiach.

Materiál obsahujú dokumenty k udalostiam, už historiou objasneným a doloženým. Okrem toho sú však súčasťou nálezů dokumenty k udalostiam, ktoré dosiaľ neboli dostatočne doložené. Ďalej ide o originálne dokumenty, ktorých existencia sa predpokladala, ale dosiaľ sa nenasli.

Považujem za potrebné uviesť, že určitá časť dokumentov sa ešte skúma, a preto iste pochopíte, že ich budeme môcť zverejňovať postupne po ich podrobnom preverení a vyhodnotení.

● „Opravovanie“ histórie Rakúska

Časť nájdenej dokumentov sa vzťahuje na nevydarený puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a podiel nemeckej zpravodajskej služby na anšluse Rakúska. O tom svedčí predovšetkým materiál o tzv. „Historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorá bola zriadená mesať po anšluse a cieľom zahliadit podiel nacistickej rozviadky na puči, ako aj opísať svetovej verejnosti rakúsku udalosť tak, ako ich vykonštruovala nacistická propaganda. Dabou ťažko je komisie bolo kritické zhodnotenie príprav a priebehu puču, vrátane chýb, ktorých sa dopustili zodpovedné osoby z nacistického zboru. Nemôžno obšír i úlohu komisie zhromažďovať podklady pre represálie voči osobám z radov rakúskych demokratov, ktorí sa zaslúžili o likvidáciu puču.

Snahou komisie bolo dosiahnuť rehabilitáciu jedného z hlavných páchačov vraždy kancelára Dollfusa — Ottu Planetta, ktorého rakúsky súd odsúdil pre vlastizradu a vraždu na trest smrti. Rehabilitácia Planetty sa mala dosiahnuť vyvolaním pochybností o vierohodnosti očitého svedka vraždy, dvorného Hedvického, Kancelára Dollfusa bol totiž zavraždený dvoma rakúskymi a ríšskymi vojakmi zbraňami z Planetty, ktorý vypálil obidve smrteľné rány. Úlohou „historickej komisie“ bolo nájsť osobu, ktorá by vyhlásila, že taktiež vystrelila a zasiahla Dollfusa. Týmto spôsobom by bola odstránená hodnovestnosť korunného svedka Hedvického. Citujem z nájdenej dokumentu „Historickej komisie“: K podstatným problémom rehabilitácie Planetty patrí otázka, kto vypálil druhý výstrel na Dollfusa. V tomto smere nutné vyšetrenia sa môžu urobiť až potom, čo ríšsky vedúci SS zaručí to okološty v úvahu ako pachateľ, plnú beztrúsnosť.

Touto koncepciou mal vzniknúť dom, že súčasťou nacistického puču v Rakúsku nebolo úmyselné zavraždenie Dollfusa, ale púbe prevzaté moel, a že teda kancelár bol zabitý viac-menej náhodou pri obsadzovaní budovy pri vzniknutom chaosu.

Pokiaľ ide o rehabilitáciu Planetty z vlastizrady, zvolil verziu, že rakúska vláda v roku 1934 bola protisústavná a teda konanie rakúskych nacionálnych socialistov nebolo vetezradnou činnosťou.

Zo záverečného protokolu „Historickej komisie“ ďalej vyplýva, že už v roku 1933 za úzkej súčinnosti rakúskych a nemeckých nacistov bol veľmi podrobné vypracovaný plán puču a že sa niekoľkokrát rokovo o jeho termíne, puč však vypukol zasluhou rakúskych nacionálnych socialistov v Berlíne, ktorý nebol v súlade s plánom.

V materiáloch už uvedenej komisie sa tiež skúma miera zavinenia jednotlivcov na nevydarenom puči. Tak napríklad komisia obviňuje politického inšpektora Johanna Döblera z toho, že neustavil situáciu vhodnú na obsadenie

● Diverzie v Tirolsku

Aj napriek niekoľkým rokovaniam medzi poprednými predstaviteľmi oboch fašistických štátov o probléme južného Tirolska a vzájomnom ubezpečovaní, že medzi nimi neexistujú žiadne územné spory. Najdneššie dokumenty ukazujú, že súčasne Himmler a Heydrich pripravujú špiónážne a diverzné operácie v severnom Taliansku za použitia fašistických žltov z radov nemeckej menšiny.

Je otázkou, k akým cieľom mali tieto akcie slúžiť, lebo sa používali rovnaké metódy a formy, ako pri organizovaní freikorpsov na súdetskom území.

Nie je bez zaujímavosti, že problematika južného Tirolska bola zverená VI. úradu, t. j. rozviadke.

Sú tiež k dispozícii i ďalšie dokumenty svedčiacie o tom, že nacistická zpravodajská služba i napriek dohodám medzi oboma rozviadkami nedovoľovala svojim partnerom v Taliansku. O tom svedčí dokument, v ktorom nemecký agent označený krycím znakom JH 6841 predostredkovilanských úradov, v apríli 1940 cez kapitána talianskej dopravnej lode, spojovacieho a propagandistického materiálu do Spojených štátov.

■ Plán likvidácie spojeneckých štátov

Predmetom nálezu je aj dokument o príprave akcie zvanéj „Anzio“, cieľom ktorej bolo zničenie štábu veľiteľa 5. a 8. anglo-amerického armádny v noci z 8. na 9. marca 1944. Akciu navrhli generál Wehrmacht Westphal SS-Obersturmbahnführer Kappler z Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu a plukovník Zölling z Abwehru (zpravodajskej služby arimády).

● Na pôde Francúzska

Medzi získanými dokumentami sa nachádzajú aj doklady o činnosti nemeckej rozviadky na území Francúzska po uskutočnení invázie. Ide predovšetkým o diverzné akcie, organizované nemeckou rozviadkou v týchto hlavných armád, v značnom rozsahu. Nacistická zpravodajská služba využívala na plnenie svojich úloh i diplomatický sbor Tretej ríše. Svedčia o tom dokumenty z činnosti Ottu Abe-za. Tento pohľadáč, pôvodne známy ako pacifista, posobil v roku 1934 až do roku 1938 vo Francúzsku, kde patril medzi hlavných organizátorov nacistickej platiej kolony. Po vypovedaní z Francúzska riadil kanceláriu poverenca NSDAP pre zahraničnopolitické otázky v štábe fúrturovho zastupcu v hodnosti SS-Brigadeführera. Ide o inštitúciu, ktorá riadila špiónážnu činnosť mnohých nacistických diplomatov a ďalších spoločenských soko postavených osôb.

V roku 1940 stáva sa Abetz splnomocnencom okupacnej armády a krátko potom veľvyslancom pri vojenskej administrácii v Paríži. Po vojne ho odsúdili francúzske súdy na 20 rokov, ale čoskoro ho prepustili.

■ Lord Runciman u agenta SD

Získané dokumenty vnaňú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovaniach s to veľmi obrate cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Ego-na von Hohenlohe-Langenburg, na je- ho panstve v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Hohenlohe bol v tom čase už agentom berlínskej úradovne Sicherheitsdienstu. Max Hohenlohe nielen že udržoval styky s americkým vyslanectvom v Prahe, ale stýkal sa s Ribbentropom i inými významnými osobnosťami Tretej ríše. O význame tohto agenta svedčí aj skutočnosť, že v dnoch 15.—21. júla 1939 ho z poverenia Hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu vyslali do Londýna. Z jeho sedemstranovej zprávy vyplýva, že prostredníctvom Runcimana nadviazal kontakty s isými vedúcimi osobnosťami britského života.

Predmetom tohto rokovania bola snaha získat vedúcich britských politikov pre to, aby sa nemecko-politický problém riešil obdobne ako súdetský problém. Runciman i v tomto prípade prejavil ochotu zapojiť sa do riešenia nemecko-politického problému a využiť svoje osobné vzťahy k britskému ministerskému predsedovi.

Nemecká zpravodajská služba si veľmi starostlivo strážila i pohyb talianskych diplomatov na svojom území, ako o tom svedčí aj niekoľko zprav berlínskej úradovne

Vo svojej špiónážnej činnosti pokračoval Hohenlohe i v priebehu II. svetovej vojny. Svedčí o tom doberberchelpolizei a SD v Berlíne z 2. decembra 1940 pre jeho cestu do Švajčiarska. V uvedenom dokumente sa žiada úradovne SD, aby menovanému boli vo všetkom nápononé. Rovnako zaujímavý je denník jeho dcery, ktorá svojho otca často spravidla a do svojho denníka si starostlivo zaznamenávala — okrem svojich osobných záujmov a zážitkov — i obsah politických rokovaní svojho otca.

● Agenti o pomeroch „doma“

Medzi zaujímavé dokumenty patri aj periodický bulletin IV. úradu ríšskeho Hlavného bezpečnostného úradu, obsahujúci analýzu vnútorného situácie v Nemecku a v okupovaných krajinách. Z augustového čísla v roku 1941 vyplýva, že predmetom zvýšeneho záujmu bezpečnostnej služby bolo i súvislosti s napadnutím Sovietskeho zväzu činnosť ilegálneho komunistickeho hnutia. V citovanom materiáli sa uvádza, že na území veľkého Berlína sa objavili mnohé letáky a plagáty Komunistickej strany Nemecka, vyzývajúce obyvateľstvo do boj-ja proti nacizmu a oslavujúce predných predstaviteľov protihitlerovskej koalície. Tieto akcie zaznamenalva bezpečnostná služba i v Kolíne nad Rýnom, Frankfurtu, Magdeburgu, Viedni a inde. V bulletine sa cituje obsah niektorých letákov a hesiel, ako napr.: „Hitler — vrah nemeckej mládeže!“ „Vojaci, choďte domov k svojim ženám a deťom skôr, než bude nemeckoro!“

„Proletár, príšiel tvoj čas, boj! za svoju slobodu, rob, sabotáž, nacistická brutalita je na konci, víťazstvo je naše!“

V ďalšej časti bulletinu je uvedený prehľad zatknutých nemeckých komunistov z tohto obdobia.

■ Strach z českého odboja

V rozbore situácie na území protektorátu, ako ho obsahuje uvedený bulletin, nacistická zpravodajská služba konštatuje taktiež, že i tu existuje silný odpor proti nacizmu a že je českým ľudom zosmiešňovaná vier- ra vo víťazstvo nemeckých zbraní heslom: „Die Esel glauben an den Sieg des Führers“, čo v skutočnosti, ako

si pamätáte z okupácie, v súvislosti s písomnom V — Viktória znamenalo: „Somári veria vo víťazstvo večného.“

V uvádzanom bulletine je tiež priložená tabuľka, ktorá uvádza počet ľudí z komunistickej literatúry a propagandných materiálov. Nie je iste bez záujmavosti, že najviac takto zhabovaných materiálov sa našlo podľa údajov bulletinu v Prahe.

Obsah dokumentu zostaveného so skutočnou nemeckou dokladnosťou svedčí o tom, že i v čase, keď dochádzalo k dokášaným úspechom nacistických armád na frontoch, bolo komunistickej hnutie tak v okupovaných krajinách, ako i v samotnom Nemecku veľmi významným činiteľom, ktorým musela nacistická mašineria intenzívne bojovať.

● Aj zoznamy agentov ...

V materiáloch sa našli aj údaje týkajúce sa agentov a konfidentov Sicherheitsdienstu a gestapa. Isto pochopíte, že ide o materiál, ktorý nemôže v záujme bezpečnosti našej republiky v súčasnosti uverejniť.

Svetovej verejnosti sú známe rôzne tevanistické prejavy nacistického režimu, najmä v Nemeckej spojkovej republike, z ktorých niektoré sa aktívne spolupodieľali na nacistických vojnových zločinoch v období II. svetovej vojny. Sú i takí, ktorí sa svetovej verejnosti snažili skryť a vďaka tomu sa vyhli odsúdeniu. Preto i u nás, obdobne ako v mnohých iných štátoch, nemôžeme k tomu mlčať. Národnému zhromaždeniu bol predložený návrh zákonného opatrenia, podľa ktorého je vyhlásené premlčanie trestného stíhania najzávažnejších trestných činov proti mieru, vojnových zločinov a trestných činov proti ľudskosti, spáchaných v prospech alebo v službách okupantov.

Súdržnovia, priatelia! Získané písomné dokumenty nepo- chybné prispievajú k objasneniu niektorých historických udalostí v období nacizmu. Nejde však len o význam získaných dokumentov pre objasnenie určitých udalostí v oblasti histórie. Získané dokumenty majú význam i pre zaručovanie bezpečnosti našej socialistickej republiky. Tu uvedené a ďalšie materiály sú predmetom ďalšieho skúmania a vyhodnocovania pri- slušnými orgánmi.

Využívam túto príležitosť, aby som podakoval všetkým, ktorí sa spolupodieľali na objavení dokumentov z historicky neďavnej doby a tiež príslušníkom k posilneniu bezpečnosti našej republiky.

Dakujem vám za pozornosť.

Ďalší priebeh tlačovej porady

Právne sa domnievame, že táto nor- malizácia je na prospech mieru a mierového usporiadania v Európe. Pochopiteľne máme jednu požiadavku na predstaviteľov západného Nemecka, aby dorazne odmietli a verejne vyhlásili za neplatné tie požiadavky, ktoré sú zakotvené v mnichovskej dohode. To znamená, aby odmietli všetky názory, prejavujúce sa aj u niektorých členov západonemeckej vlády, na re- skúsenosti a žiadano, aby sme boli pochopení, že naša požiadavka je oprávnená. Teda na zahraničnopolitické linii vzhľadom na vzťahy k NSR sa nič nemiení.

● Zpravodajský AEP: Boli by č. úradu ochotní dať prístup k dokum- menty k dispozícii úradom krajín, ktoré sa týkajú najmä fran- cúzska, pokiaľ by ich o to poži- dali?

Odpoveď: Treba povedať, že dokum-enty sa skúmajú. Pochopiteľne, ak podobné žiadosti a charakter dokum-entov budú zodpovedať predovšetkým stíhaniu vojnových zločinov, treba tieto žiadosti, to je v linii našej politiky, skutočne zvážiť. Na druhej strane rôzne odporúčajú aj iné rie-šenie.

Viem, že Francúzsko má spojeneckú dohodu s NSR. Vieme, že nacistická rozviadky a špiónážne služby sa snažia v posledných rokoch veľmi usilovne o rekonštrukciu starých nacistických sietí. Bolo by možné, aby keď je spojenecká zmluva, požiadali i príslušné orgány NSR prístup k trans- cúzske činiteľa, aby im svoje údaje, ktoré bezo sporu v tom či onom roztahu majú k dispozícii, odovzdali. Ak ich odovzdajú, bude to zodpovedať dohode. Ak ich neodovzdajú, treba si o tom urobiť taktiež vlastné závere-ty.

Na záver citoval minister štrougala i niektoré nájdenej dokumenty o zver- stvách a represáliách jednotiek SS na území Sovietskeho zväzu.

Medzititulky LUD

Čo vydali šumavské jazerá

Z prejavu ministra vnútra Lubomíra Štrougala na včerajšej tlačovej konferencii v Prahe

• Smernica ARLZ

Neobvyklý spôsob uloženia najdených písomností súvisí bezpečnosťou s niektorými opatreniami, ktoré sa urobili v poslednom období existencie tretej ríše. Je známe, že dňa 10. augusta 1944 sa konala v strassburskom Maison Rouge (Červený dom) konferencia popredných funkcionárov nacistického Nemecka, kde sa konštatovalo, že o výsledku II. svetovej vojny je definitívne rozhodnuté a treba na ukrytie najvýznamnejších a najcennejších dokumentov tretej ríše, a tým vytvoriť listé predpoklady pre budovanie štvrtej ríše. Tieto inštrukcie stanovujú, ako postupovať v prípade priblíženia frontu, akým spôsobom treba prepisovať, ukrývať alebo ničiť všetky dôležité dokumenty, kartotéky, rôzne prístroje, aparáty, ktoré nesmú padnúť do rúk nepriateľovi.

Pre územie bývalého protektorátu boli tieto smernice taktiež rozpracované a nariadením takzvaného úradu štátneho ministra K. H. Franka ich dňa 22. januára 1945 vydali pre potrebu nacistickým in-

štitúciám, nachádzajúcim sa na našom území.

V zmysle smerníc ARLZ vypracovali z rôznych miest väčšinou špeciálne jednotky SS, úlohou ktorých bolo dopraviť a uložiť na vhodných miestach materiály, ktoré sa nemali dostať do rúk predovšetkým Červenej armáde.

• Transporty s ulúpeným materiálom

Je nám známe, že boli vypravené konkrétne dva transporty, a to z Berlína do Prahy, ktoré zrejme vlezli ulúpený majetok a dôležité písomné materiály zo zložísk hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu. Cieľom týchto transportov mala byť pravdepodobne takzvaná alpská pevnosť — alpské jazerá.

Viemo tiež o tom, že v zámku v Zásnuvke bol od určitého času uložený vojnový archív zbraní SS. Našiel sa tajný rozkaz z Berlína z 30. 4. 1945, v ktorom sa nariaďuje vojnový archív zbraní SS okamžite previezť a ukryť v starom baní v Halleine v Rakúsku.

V dôsledku vojnových operácií transporty z Berlína a Prahy zrejme nedodržovali stanovenú trasu,

časový limit a došlo asi k ich rozdeleniu na menšie skupiny, ktoré stratili medzi sebou spojenie. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa možno domnievať, že niektorí velitelia naložili s prevážaným materiálom podľa vlastného uváženia. Je pochopiteľné, že aj pri všetkej nacistickej dôkladnosti sa nepodarilo všetky dokumenty, kartotéky alebo predmety odviezť na vopred určené miesta.

• O aké dokumenty ide?

Dovoľte mi teraz, aby som vás oboznámil s niektorými dokumentami.

Ide o časť materiálov jednotlivých úradov hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu v Berlíne z jeho činnosti v rôznych oblastiach.

Materiály obsahujú dokumenty k udalostiam, už históriou objasneným a doloženým. Okrem toho sú však súčasťou nálezu dokumenty k udalostiam, ktoré dosiaľ neboli dostatočne doložené. Dalej ide o originálne dokumenty, ktorých existencia sa predpokladala, ale dosiaľ sa nenašli.

Časť nájdených dokumentov sa vzťahuje na nevydarený puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a podiel nemeckej zpravodajskej služby na anšluse Rakúska. O tom svedčí predovšetkým materiál o tzv. „historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorá bola zriadená mesiac po anšluse s cieľom zahliadiť podiel nacistickej rozvedky na puči, ako aj opísať svetovej verejnosti rakúsku udalosť tak, ako ich vykonávala nacistická propaganda. Ďalšou úlohou tejto komisie bolo kritické zhodnotenie príprav a priebehu puču, vrátane chýb, ktorých sa dopustili zodpovedné osoby z nacistického tábora. Nemožno obísť úlohu komisie zhromaždiť podklady pre represálie voči osobám z radov rakúskych demokratov, ktoré sa zaslúžili o likvidáciu puču.

• Vražda kancelára Dollfusa

Snahou komisie bolo dosiahnuť rehabilitácie jedného z hlavných páchatelov vraždy kancelára Dollfusa — Ottu Planetta, ktorého rakúsky súd odsúdil pre vlastizradu a vraždu na trest smrti. (Pokračovanie na 5. strane)

Orgán Slovenského ústredného výboru ČSM Cena 30 hal.

smetna

STREDA

16.

SEPTEMBER

1964

Ročník XVII.

Číslo 222.

★ ★ ★

16

Čo vydali šumavské jazerá

(Dokončenie z 1. str.)

Rehabilitácia Planettu sa mala dosiahnuť vyvolaním pochybností o vierohodnosti očitého svedka vraždy, dôvernika Hedviceka. Kancelár Dollfus bol totiž zavraždený dvoma ranami z pištole a Hedvicek za vrahu označil Planettu, ktorý vpálil obe smrtiace rany. Úlohou „historickej komisie“ bolo nájsť osobu, ktorá by vyhlásila, že taktiež vystrelila a zasiahla Dollfusa. Týmto spôsobom by bola otrávená hodnovernosť korunného svedka Hedviceka. Citujem z nájdeného dokumentu „historickej komisie“: „K podstatným problémom rehabilitácie Planettu patrí otázka, kto vypálil druhý výstrel na Dollfusa. V tomto smere nutné vyšetrenia sa môžu urobiť až potom, čo ríšsky vedúci SS zaručí SS-manovi, ktorý by pripadal za týchto okolností do úvahy ako páchatel, plnú beztrastnosť.“

Touto koncepciou mal vzniknúť dojem, že súčasťou nacistického puču v Rakúsku nebolo úmyselné zavraždenie Dollfusa, ale púhe prevzatie moci, a že teda kancelár bol zabitý viac-menej náhodou pri obsadzovaní budovy pri vzniknutom chaose.

Pokiaľ ide o rehabilitáciu Planettu z vlastizrady, zvolili verziu, že rakúska vláda v roku 1934 bola protiústavná a teda konanie rakúskych nacionálnych socialistov nebolo velezradnou činnosťou.

Zo záverečného protokolu „historickej komisie“ ďalej vyplýva, že už v roku 1933 za úzkej súčinnosti rakúskych a nemeckých nacistov bol veľmi podrobne vypracovaný plán puču a že sa niekoľkokrát rokovalo o jeho termíne. Puč však vypukol zásluhou rakúskych nacionálnych socialistov v termíne, ktorý nebol v súlade s plánmi Berlína.

V materiáloch už uvedenej komisie sa tiež skúma miera zavinenia jednotlivých osôb z radov rakúskych nacistov na nevydarenom puči. Tak napríklad komisia obviňuje policajného inšpektora Johana Doblera z toho, že neutvoril situáciu vhodnú na obsadenie úradu spolkového kancelára tak, ako sa mu uložilo.

Vzhľadom na širokú publicitu udalostí z 25. júla 1934 v medzinárodnej tlači prijíma „historická komisia“ záver, aby nacistickí historici spracovali hodnotenie politického vývoja Rakúska od roku 1918 do anšlusu v marci 1938 tak, aby sa stalo oficiálnym stanoviskom NSDAP i k udalostiam nevydareného puču.

● Plánovité likvidovanie židov

Z historicko-politického hľadiska považujeme za cenný nálež listov popredných nacistických pohľadárov, ktoré zavdali podnet k tzv. konečnému riešeniu židovskej otázky, t. j. k plánovitému fyzickému likvidovaniu židov.

Zámer?

Nie je tomu ešte tak dávno, aby sme si nepamätali vynikajúci úspech mladého barandovského scenaristu a režiséra Pavla Juráčka na festivale v Oberhausene. Jeho káľkovsky ladený stredometrážny hraný film Postava na podopieraní patrí medzi najúspešnejšie filmy celej minuloročnej produkcie, včítane celovečerných filmov. Trápilo nás zdĺhavé uvedenie tejto snímky do bežných kín a teraz, keď sa aj tzv. radový divák má možnosť zoznámiť s talentovaným a svojiským

V júli 1941 píše Göring Heydrichovi list, v ktorom ho poveruje urobením všetkých priprav na konečné riešenie židovskej otázky. Súčasne je poverený na predloženie celkového návrhu Göringovi. Heydrich oznamuje túto skutočnosť Frankovi 25. januára 1942 a dodáva, že prípravné práce sa už začali.

O brutálnej dôkladnosti nacistickej mašinérie svedčí ďalší list, ktorým Frank po 8 mesiacoch hlási IV. úradu hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu, že v Terezíne sa už teraz nachádza 43 tisíc obyvateľov, čo je desaťnásobok počtu pôvodného stavu a zároveň uvádza, že v najbližšom čase očakávajú ďalších židov z ríše v počte okolo 26 tisíc osôb.

● Neveria ani spojencom

Podstatná časť nájdených materiálov pochádza aj z činnosti hitlerovskej rozviedky v Taliansku. Nacisti robili totálne špiónážnu činnosť proti svojmu talianskemu spojencovi. Na základe spojeneckých dohôd medzi nacistickým Nemeckom a Talianskom bolo síce zakázané robiť zpravodajskú činnosť na území druhého partnera, pravda, nacisti, ako vyplýva z nájdených dokumentov, túto dohodu zásadne nedodržiavali. Svoj agentúrny aparát upriamili tak, že jeho činnosť nespela talianska bezpečnosť odhaliť.

Nacistická zpravodajská služba starostlivo sledovala o. i. činnosť vedúcich talianskych fašistických osobností, tak napríklad bezpečnostná služba v Klagenfurte podáva 13. 12. 1940 zpravu do Berlína od agenta označeného VB K1-11 775 o Mussolini a prófovi Ciano — vtedajšom ministrovi zahraničných vecí. Podľa tejto zprávy obaja hodnotení ako osoby s početnými charakterovými chybami, značne neobľúbení u obyvateľstva, duševne rozpoltení, navyše fašista Ciano obviňovaný z protinemeckých tendencií.

● Princ pre Slovensko

Ciano bol intenzívne preverovaný a sledovaný nacistickou rozviedkou. Z tohto rozpracovania sa dozvedáme o. i. pre nás zaujímavú zpravu, že talianske klérofašistické, ale proti Nemecku zamerané kruhy sa vážne zaoberali myšlienkou utvorenia monarchie na Slovensku. Na jej čelo mal byť postavený taliansky princ, alebo niektorý príslušník inej kráľovskej rodiny.

Nacisti vyslali na územie Talianska celý rad agentov, ktorí pod rôznym krytím robili svoju špiónážnu činnosť.

Nemecká zpravodajská služba si veľmi starostlivo strážila i pohyb talianskych diplomatov na svojom území, ako o tom svedčí aj niekoľko zprav z berlínskej úradovne SD.

Sú tiež k dispozícii i ďalšie dokumenty svedčiacie o tom, že nacistická zpravodajská služba aj napriek dohodám medzi oboma rozviedkami nedôverovala svojim partnerom v Taliansku. O tom svedčí dokument, v ktorom nemecký agent označený krycím znakom J/H 6841 sprostredkováva, pochopiteľne bez vedomia talianskych úradov, v apríli 1940 cez kapitána talianskej dopravnej lode prevoz špiónážneho, sabotážneho, spojovacieho a propagačného materiálu do Spojených štátov.

Predmetom nálezu je aj dokument o príprave akcie zvanej Anzo, cieľom ktorej bolo zničenie štábu veliteľa 5. a 8. anglicko-americkej armády v noci z 8. na 9. marca 1944. Akciu navrhoval generál Wehrmacht Westphal SS-oberst-

sturmabführer Kappler z hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu a plukovník Zolling z Abwehru (zpravodajskej služby armády).

Medzi získanými dokumentmi sa nachádzajú aj doklady o činnosti nemeckej rozviedky na území Francúzska po uskutočnení invázie. Ide prevažne o diverzné akcie, organizované nemeckou rozviedkou v tytle inváznych armád, v značnom rozsahu.

Nacistická zpravodajská služba využívala na plnenie svojich úloh aj diplomatický sbor Tretej ríše. Svedčia o tom dokumenty z činnosti Ottu Abetz. Tento pohľadá, pôvodne známy ako pacifista, pôsobil v roku 1934 až do roku 1939 vo Francúzsku, kde patrila medzi hlavných organizátorov nacistickej pliatej kolóny. Po vypovedaní z Francúzska riadil úradovňu poverenca NSDAP pre zahraničnopolitické otázky v štábe fúhrerovho zástupcu v hodnosti SS-brigadeführera. Ide o inštitúciu, ktorá riadila špiónážnu činnosť mnohých nacistických diplomatov a ďalších spoločensky vysoko postavených osôb.

● Nové svetlo na Runcimanovu misiu

Získané dokumenty vrhajú nové svetlo i na anglickú misiu, vedenú lordom Runcimanom pred II. svetovou vojnou v Československu. Z dokumentov je jasné, že nacistická bezpečnostná služba sa podieľala aj na rokovaní misie, a to veľmi obratne cez svoju agentúru v Londýne. Ona to bola, čo rozhodla, že lord Runciman bude počas svojho pobytu v Československu hosťom u doktora Maxa Egona von Hohenlohe-Langenbarga na jeho panstvo v Červenom Hrádku pri Chomutove. Rozhodli tak preto, že Hohenlohe bol v tom čase už agentom berlínskej úradovne Sicherheitsdienst. Max Hohenlohe nielenže udržiaval styky s americkým vyslanectvom v Prahe, ale stýkal sa s Ribentropom a inými významnými osobnosťami tretej ríše. O význame tohto agenta svedčí aj skutočnosť, že v dňoch 15.—21. júla 1939 ho z poverenia hlavného ríšskeho bezpečnostného úradu vyslali do Londýna. Z jeho sedemstranovej zprávy vyplýva, že prostredníctvom Runcimana nadviazal kontakty s istými vedúcimi osobnosťami britského života.

Predmetom tohto rokovania bola snaha získať vedúcich britských politikov pre to, aby sa nemecko-poľský problém riešil obdobne ako sudetský problém.

Runciman i v tomto prípade prejavil ochotu zapojiť sa do riešenia nemecko-poľského problému a využiť svoje osobné vzťahy k britskému ministerskému predsedovi.

Vo svojej špiónážnej činnosti pokračoval Hohenlohe i v priebehu II. svetovej vojny. Svedčí o tom doklad vystavaný kanceláriou šéfa Sicherheitspolizei a SD v Berlíne z 2. decembra 1940 pre jeho cestu do Švajčiarska. V uvedenom dokumente sa žiadať úradovne SD, aby menovanému boli vo všetkom nápomocní.

Rovnako zaujímavý je aj denník jeho dcéry, ktorá svojho otca často sprevádzala a do denníka si starostlivo zaznamenávala — okrem svojich osobných záujmov a zážitkov i obsah politických rokovaní svojho otca.

● „Voli veria vo víťazstvo vodcu“

Medzi zaujímavé dokumenty patrí aj periodický bulletin IV. úradu ríšskeho hlavného bezpečnostného úradu. Z augustového čísla v roku 1941 vyplýva, že predmetom zvýšeného záujmu bezpečnostnej služ-

by bola v súvislosti s napadnutím Sovietskeho svazu činnosť ilegálneho komunistického hnutia. V citovanom materiáli sa uvádza, že na území veľkého Berlína sa objavili mnohé letáky a plagáty Komunistickej strany Nemecka, vyzývajúce obyvateľstvo do boja proti nacizmu a oslavujúce popredných predstaviteľov protihitlerovskej koalície.

V ďalšej časti bulletinu je uvedený prehľad zatknutých nemeckých komunistov z tohto obdobia.

V rozbere situácie na území protektorátu, ako ho obsahuje uvedený bulletin, nacistická zpravodajská služba konštatuje taktiež, že i tu existuje silný odpor proti nacistom a že český ľud zosmiešňuje vieru vo víťazstvo nemeckých zbraní heslom: „Die Esel glauben an den Sieg des Führers“, čo v skutočnosti ako si pamätáte z okupácie, v súvislosti s písmom V — Viktoria znamenalo: „Voli veria vo víťazstvo vodcu“.

V uvádzanom bulletinu je tiež príloha obsahujúca menovité miestna nálezu komunistickej literatúry a propagačných materiálov. Nie je iste bez zaujímavosti, že najviac takto zabezpečených materiálov sa našlo podľa údajov bulletinu v Prahe.

Získané písomné dokumenty nepochybne prispievajú k objasneniu niektorých historických udalostí v období nacizmu. Nejde však len o význam získaných dokumentov pre objasnenie určitých udalostí v oblasti histórie.

Získané dokumenty majú význam i pre zaručovanie bezpečnosti našej socialistickej republiky. Tu uvedené a ďalšie materiály sú predmetom ďalšieho skúmania a vyhodnocovania príslušnými orgánmi.

Medzititulky: Smena

Zpráva o porade Predsedníctva ÚV KSČ a vlády

PRAHA (čtk) — V pondelok sa konala porada Predsedníctva ÚV KSČ s vládou Československej socialistickej republiky, vedúcimi tajomníkmi KV KSČ a ďalšími zodpovednými pracovníkmi.

Predmetom porady bolo prerokovanie ekonomických a politických otázok, súvisiacich s prípravou najbližších plenárnych zasadnutí ÚV KSČ a dôležitých akcií v budúcom období.

Úvodné slovo predniesol prvý tajomník ÚV KSČ a prezident republiky súdruh ANTONÍN NOVOTNÝ. Poukázal najmä na to, že pri realizácii uznesení XII. sjazdu strany treba doviest závažné problémy v oblasti plánovania a riadenia zo štádia diskusií k sústavnému uvádzaniu do života.

Ďalej prehliel ideologickú prácu a orientovať ju predovšetkým na tie miesta, kde je pôsobenie našej ideológie slabé.

20. výročie oslobodenia Československa Sovietskou armádou nech sa stane chrbtovou kosťou rozvoja aktivity na celom hospodárskom a výchovnom úseku.

V diskusii sa prejavila jednotná vôľa splniť závažné ekonomické a politické úlohy vyjadrené v pracovnom programe ÚV KSČ a vlády pre budúce obdobie.

UTOROK, 15. SEPTEMBRA 1964 • ROČNÍK VIII. • ČÍSLO 218 (2351)

Vecerník

30
halierov

Čierne jazero prehovorilo

Čo prezrádzajú listy H. Göringa, R. Heydricha a K. H. Franka? • Pán generál Skorzeny mal prsty i v šumavských záhadách • Dnes večer bodka za legendami

Bratislava (več) — Od vytiahnutia záhadných debien z hĺb Čierneho jazera utieklo niekoľko týždňov. Koniec dohadom urobila dnes ráno tlačová porada, na ktorej minister vnútra Ľubomír Štrougal oboznámil novinárov s obsahom nájdených dokumentov.

Pod vodou šumavského jazera ich ukryli nacistické bezpečnostné zložky. Časť sa vzťahuje na nevydarený puč v Rakúsku z 25. júla 1934 a hovorí tiež o podiele nemeckej spravodajskej služby na anšluse Rakúska. Sú to dokumenty o tzv. „historickej komisii ríšskeho vedúceho SS“, ktorá vznikla mesiac po anšluse, aby zahľadila podiel nacistickej rozviedky na puči.

Debny ďalej obsahovali listy popredných nacistických pohľadáčov, ktoré dali podnet k tzv. „končnému riešeniu židovskej otázky“, t. j. k plánovitému fyzickému likvidovaniu židov.

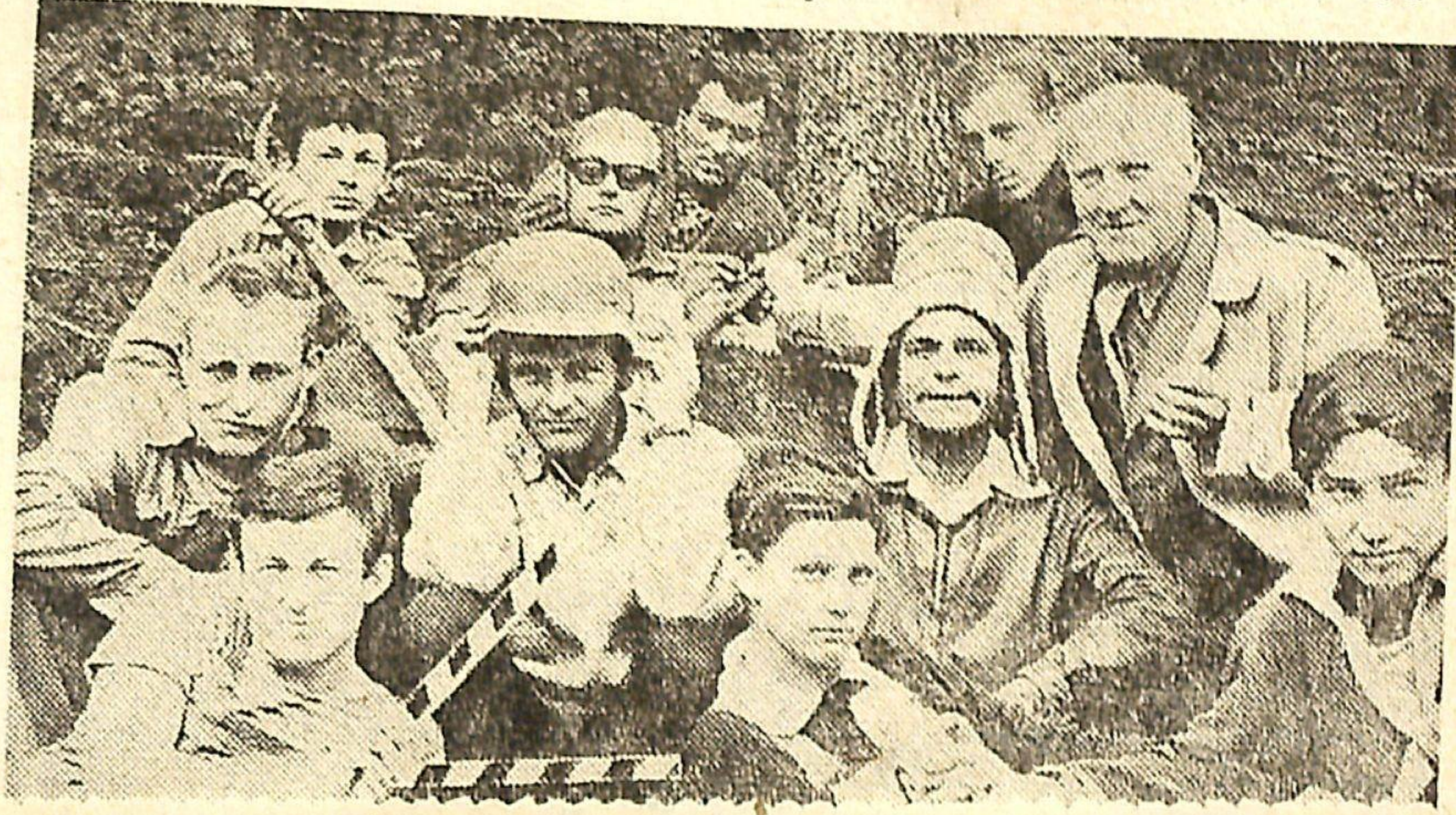
Podrobnosti o tom, ako sa dostali tieto dokumenty do rúk Čierneho jazera, akú úlohu pri tom hral esesácky generál Skor-

zeny, uvidíme dnes večer o 19,30 hod. na televíznych obrazovkách v relácii Zvedavá kamera. Svědectvo vydá i jeden politický väzeň, ktorý bol prítomný pri transporte dokumentov.

Spisovatelia o povstaleckej literatúre

Bratislava (vn) — Zajtra večer o siedmej bude v knižnici Domu čs.-sovietského priateľstva druhá z cyklu besied „SNP V LITERATÚRE“. Zo spisovateľov prehovorí Alfonz Bednár a Ladislav Mňačko, úvodní časť povie a besedu povedie literárny kritik Ľudmila Truhlář.

Přepadení televizního štábu Zvědavé kamery Tajemství Černého jezera odhaleno

aby stanovené prostředky byly co nejúčelněji a co nejefektivněji využity. Základní koncept pro příští rok je soustředění investičních prostředků na rozvoj akce, které mají být uvedeny do provozu. V roce 1965 bude zahájeno devět imenovitě schvalovaných staveb a uvedeno do provozu 14 větších výrobních jednotek. Dosavadní práce na plánu na tomto úseku ukazuje, že vyloučené zásady výrobního hospodářské jednotky v plném rozsahu neuplatňují. Stále se objevují vážné nedostatky na úseku odběratelsko-dodavatelských vztahů a investiční nezabezpečují převzetí objemu prací v takovém rozsahu, aby plánované kapacity mohly být ve stanovených termínech uváděny do provozu.

O správném naplnění plánu a jeho důsledném zabezpečování rozhodnou pracovníci, jejich aktivita a iniciativa. Proto je třeba orientovat iniciativu pracovníků na uzavírání závazků k zajištění a překročení stanovených úkolů plánu. Nadále zůstává základem heslem socialistického soutěžení — produktivita — kvalita — hospodárnost. Proto také současně připravované kolektivní smlouvy musejí být vyjádřením takto zaměřené iniciativy a úsilí pracovníků.

Pracovníci potravinářských podniků jsou vypracují pod vedením a za pomoci stranických, odborových a mládežnických organizací takový návrh plánu, který zajišťuje zvláště do- dávky žadanců druhů potravin i na- plnění náročných ukazatelů kvalita- tivních. Jisté také důslednou přípra- vou technickoorganizačních opatření a dalším rozvojem soutěžení vyloučí potřebné předpoklady pro jeho splně- ní, aby tak co nejvíce přispěli k dal- šímu rozvoji národního hospodářství a naší socialistické společnosti.

na postupnou rekonstrukci cukrovar- ského průmyslu a opatření pro řeše- ní situace v kapacitách pivovarského průmyslu.

Významné úspory očekáváme i od likvidace neefektivních provozoven. V potravinářském průmyslu musíme zajišťování tohoto úkolu vidět v při- mě souvislosti se zabezpečením ply- nuého zásobování obyvatele. Ne- smíme proto připustit jakékoli naru- šení zásobování předčasnou likvidací provozoven, které je nutno dočasně udržet v provozu. To platí přede- vším o pekárnách, pivovarech, výro- bích masných výrobků a o mlékár- nách. To však neznamená, že nebu- deme systematicky a plánovitě likvi- dovat neefektivní provozy v těch při- padách, kdy jejich kapacita je plně nahrazena novými moderními závody, ve kterých můžeme zabezpečit vyšší hygienickou úroveň výroby. V plánu na rok 1965 počítáme proto s likvi- dací 222 provozoven a závodů při do- sazení úspory 1840 pracovníků a sní- žení úhlavních vlastních nákladů vy- roby o 16 mil. Kčs ročně.

V příštím roce dojde k účelnému soustředění síly na řešení rozhodut- elch úkolů ve výzkumu a vývoji. Za- tímco v letošním roce bylo v plánu rozvoje vědy a techniky řešeno 138 komplexních státních a resortních úkolů, v příštím roce jich bude jen 36. Intenzivní řešení rozhodut- elch úkolů povede i k jejich rychlejší rea- lizaci a tak k vyššímu úsporu. Byly též propracovány zásady moderniza- ce jednotlivých výrobních úseků po- mocí jednotlivých progresivních stro-

1 roce

Centered

Stejně tech-
i se
aktivy.
vztahů
nohem
jejich
ch už

a řídit
ch, mo-
lektro-
le jiné
úseku
export,
pořadu

organi-
né, že
i zabý-
ak jed-
o jsme
itovaný
mu vý-
om, aby
orovná-
plektivů
cení je-
o dílen-
a nejen
sem vy-
včasné
přínosu
e a ko-
í péče
ní.

smlouvou, je třeba pokračovat v dal-
ším úsilí, hledat další dohody, které
by nejen zmrazovaly výrobu nukleár-
ních zbraní, ale které by vedly

sáhnout takových výsledků, které by
umožnily jasně rozlišovat otřesy pů-
sobené zemětřeseními a nukleárními
pokusy."

Marina Popovicova vytvořila ne-
dávno na proudovém letadle čs. vý-
roby L 29 světový rychlostní rekord
na uzavřeném okruhu.

Včerejší tisková konference s ministrem vnitra potvrdila:

V Černém jezeře byly dokumenty světového významu

PRAHA (vk) — Už včera jsme v naší reportáži o připravovaném televizním pořadu Zvědavé kamery naznačili, že objevené dokumenty mají význam nejen pro evropské země. Zasvěcený výklad ministra Štrougala tuto domněnku plně potvrdil a dokázal, že objevené nacistické písemnosti říšských rozvědek mají opravdu světový význam. Konferenci byli též přítomni zástupci západních tiskových agentur; z jejich dotazů bylo zřejmé, že dokumenty budou zajímat celý svět.

Ministr vnitra dr. L. Štrougal uvedl, že archiv, uložený na dně Černého jezera, je pouze jedním z archivů, které byly ukládány koncem války na různých místech, nejvíce v tak zvané alpské oblasti, do nichž patřila i Železná Ruda. Instrukce k ukládání nebo ničení archivů, dokumentů a jiných kompromitujících materiálů byly ústředně uděleny už 10. srpna 1944 na poradě nacistických pohlavárů ve strassburském Maison Rouge, neboť bylo již jasno o výsledku II. světové války.

Také archiv, uložený do Černého jezera, byl takto uložen, jak jsme již psali, nebylo na to dost času, a tak nebyly dodrženy všechny směr-

nice pro bezpečné ukládání. Kompromitující materiály se prostě neměly dostat do rukou nepřítele, zvláště Rudé armády.

Nalezené materiály jsou částí archi-
vů jednotlivých úřadů hlavního říš-
ského bezpečnostního úřadu v Berlíně
a přinášejí svědectví o jeho činnosti.

Část těchto dokumentů se vztahuje
k nezdařenému puči v Rakousku z 25.
července 1934 a podílu německé zpra-
vodažské služby na anšlusu Rakouska.
Především šlo samozřejmě o zahlazení
stop, které by mohly vést k odhalení
podílu nacistické špionáže. Snahou
bylo: rehabilitovat jednoho z hlav-
ních pachatelů vraždy kancléře Dol-
fusse, Oty Planetty, a postih anti-

fašistů, kteří vystupovali v soudních
procesech proti nacionálním socialis-
tům.

V nalezených dokumentech je rov-
něž znát podíl nacistické rozvědky
na vypracování právních předpisů,
které umožnily po anšlusu postavit
před soud buržoazně demokratické
představitel rakouského státu.

Z historickopolitického hlediska je
velmi cenný nález dopisů nacistic-
kých představitelů, které zavdaly
podnět k tak zvanému konečnému
řešení židovské otázky, neboli jejich
fyzické likvidace.

Zajímavé jsou rozhodně materiály
o činnosti nacistické rozvědky v Itá-
lii. Dohoda, nedohoda, smlouva ne-
smlouva, pozornosti nacistické roz-
vědky neušli ani přední italské fašisté,
jako Mussolini a jiní. Ze zprávy
o hraběti Ciano, ministru zahraničí
v Itálii, se dovídáme mimo jiné, že
italské klerofašistické, ale protině-
(Pokračování na 5. straně)

PRAČE c. 222 16. září - 64

mentem o socialistickém soutěžení. Budou ji řídit vedoucí pracovníci jed-

klubů, v němž se
nutnost především zaměřit činnost
klubů na pomoc výrobě. (rd)

mus — 9.00 Z dila Boluslava Martinu
a Josefa Šuka — 10.00 Hudební nálady

21.45 III. CS Sejdeme se na Strahově
22.10 Ruština.

ní teploty 10 st., později 16 st.

[illegible]

V Černém jezeře byly dokumenty svělového významu

1. Dokončení z 1. strany

Z dokumentu nacistického bezpečnostního úřadu například vidíme, že aktivním špiónem byl i pianista Herbert Giesen, nebo že své služby pro říšskou službu nabízel manželka státního sekretáře v ministerstvu dopravy Königa s tím, že ovládá italsčinu, francouzštinu a rumunštinu.

Vůči spojenecké Itálii používala říšská spojenecká služba důvěrné operace v severní Itálii za použití rašistických živlů z řad německé menšiny. Problematika jižních Tyrol byla rovněž svěřena německé rozvědě.

Nálezy přínášejí i dokument o přímé akci k zničení štábu velitele 5. a 8. anglo-americké armády.

Dokumenty svědčí rovněž o široké činnosti a plánech německé rozvědky ve Francii. Jejich cílem byly hlavně diverzní akce v týle invazních armád.

Pro nás (ale nejen pro nás) jsou jistě nesmírně zajímavé dokumenty o anglické misi, vedené před druhou světovou válkou v Československu lordem Runcimanem. Nacistická bezpečnostní služba se podílela na jednáních mise velmi obratně přes svou

agenturu v Londýně, která rozhodla, že Runciman bude po dobu pobytu v Československu hostem u dr. Maxe Egona von Hohenlohe na jeho panství v Červeném Hrádku u Chomutova. Von Hohenlohe byl totiž agentem sicherhettsdienstu. Runciman mu pak zprostředkoval styk s jinými významnými osobnostmi v Londýně; zřejmě netušil, s kým má co dělat.

Neméně zajímavý a poutavý je i osobní deník dcery von Hohenloha, která si zaznamenávala nejen obsah politických jednání svého otce, ale i svoje dojmy a zážitky z intimních styků s různými politickými osobnostmi v Evropě. Jeho uveřejnění, jak poznamenal ministr Štrougal, mohlo by přinést ještě dnes přinejmenším nepřijemnosti některým osobnostem západní Evropy.

Periodický bulletin z roku 1941 IV. útřadu říšského hlavního bezpečnostního útřadu dokládá v souvislosti s napadením Sovětského svazu zvýšenou činnost ilegálních komunistických organizací v okupovaných zemích včetně Berlína a území Říše. Podle těchto údajů nejvíce protinacistických tiskovin bylo nalezeno v Praze.

Tisková konference pak pokračovala dohazy našich i zahraničních novinářů, na které ministr Štrougal odpovídal. Uvedl mimo jiné, že archiv

člověho významu

z Černého jezera obsluhuje i seznamy agentů a konfidentů sikkerhetsdienstu a gestapa jak z Československa, tak ze zahraničí. Na otázku dopisovatele mnichovských novín, zda se v seznamech našla i jména osob, dosud žijících v západním Německu, odpověděl, že ano a že budou dány

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Fluss	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Fluss	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Fluss	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Fluss	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Fluss	1	2	3	4	5																																																																																															

Dodnes žijí v západním Německu a v Rakousku bývalí příslušníci SS. Standardně 89, všichni vyznamenáni tzv. Řádem kve za přípravy a standardně uražené kancléře Doljuse v roce 1934. Nalezené dokumenty uvádějí jejich jména a pravidelně zákulisti celé akce. Na obrázku je silfouvaci tabulka a klíč, který je obsahem dokumentu z 12. dubna 1934. Podle tohoto klíče podávali zprávy rakouští příslušníci oddílů SA, tehdy ilegálně působících jako 5. kolona v Rakousku. Průvodní dopis je datován čtvrt roku před atentátem na tehdejšího rakouského kancléře Doljuse.

Right-Bottom Aligned

Tajemné bedny vydaly svůj obsah

Pokračování ze str. 1

jsou tu zaznamenány okolnosti spojené s anglickou misí, která v čele s lordem Runcimanem navštívila před druhou světovou válkou Československo.

I tady měla své prsty nacistická bezpečnostní služba. Nebylo náhodou, že se Runciman stal v době svého pobytu v Československu hostem Maxe Egona von Hohenlohe na jeho sídle v Červeném Hrádku u Chomutova. Toto pohostinství připravila nacistická agentura v Londýně a neměla k tomu jiný důvod než ten, že Ho-

henlohe byl významným agentem Sicherheitsdienstu. Hohenlohe se osvědčil i později, když byl v červenci 1939 vyslán do Londýna. V archívu je jeho obsáhlá zpráva z jednání s britskými představiteli, která ukazuje, že nacisté chtěli řešit polskou otázku podle sudetského vzoru.

A ještě jedna věc se nalézala mezi dokumenty. Je to malá knížka s černými deskami, která hýří mnoha kompromitujícími skutečnostmi. S Hohenlohem často cestovala jeho dcera Pimpilina, která si pečlivě vedla deník. Jsou v něm osobní zážitky a dojmy, ale i obsah politických jednání, která její otec vedl. Může to být pikantní čtení.

OD BORMANA PO FRANKA

Jeden svazek listin nese podpisy předních nacistických pohlavářů od Bormana až po Franka. Je to jejich vzájemná korespondence, jejímž obsahem je židovská otázka. Na prvním místě je dopis z června 1941. Göring jím pověřuje Heydricha přípravami ke konečnému řešení židovské otázky. Heydrich to oznamuje Frankovi s dodatkem, že přípravné práce již započaly. A Frank o osm měsíců později dokládá: v Terezíně se již nyní nachází 43 tisíc obyvatel, což je desetinasobek původního stavu. V nejbližší době jsou očekáváni další židé z říše v počtu asi kolem 26 tisíc osob.

NEJEN PRO POUČENÍ

Nalezené materiály ozřejmují ještě celou řadu dalších skutečností. Například vytvoření špionážní cesty prostřednictvím kapitána italské lodi do Spojených států. Nebo přípravu akce

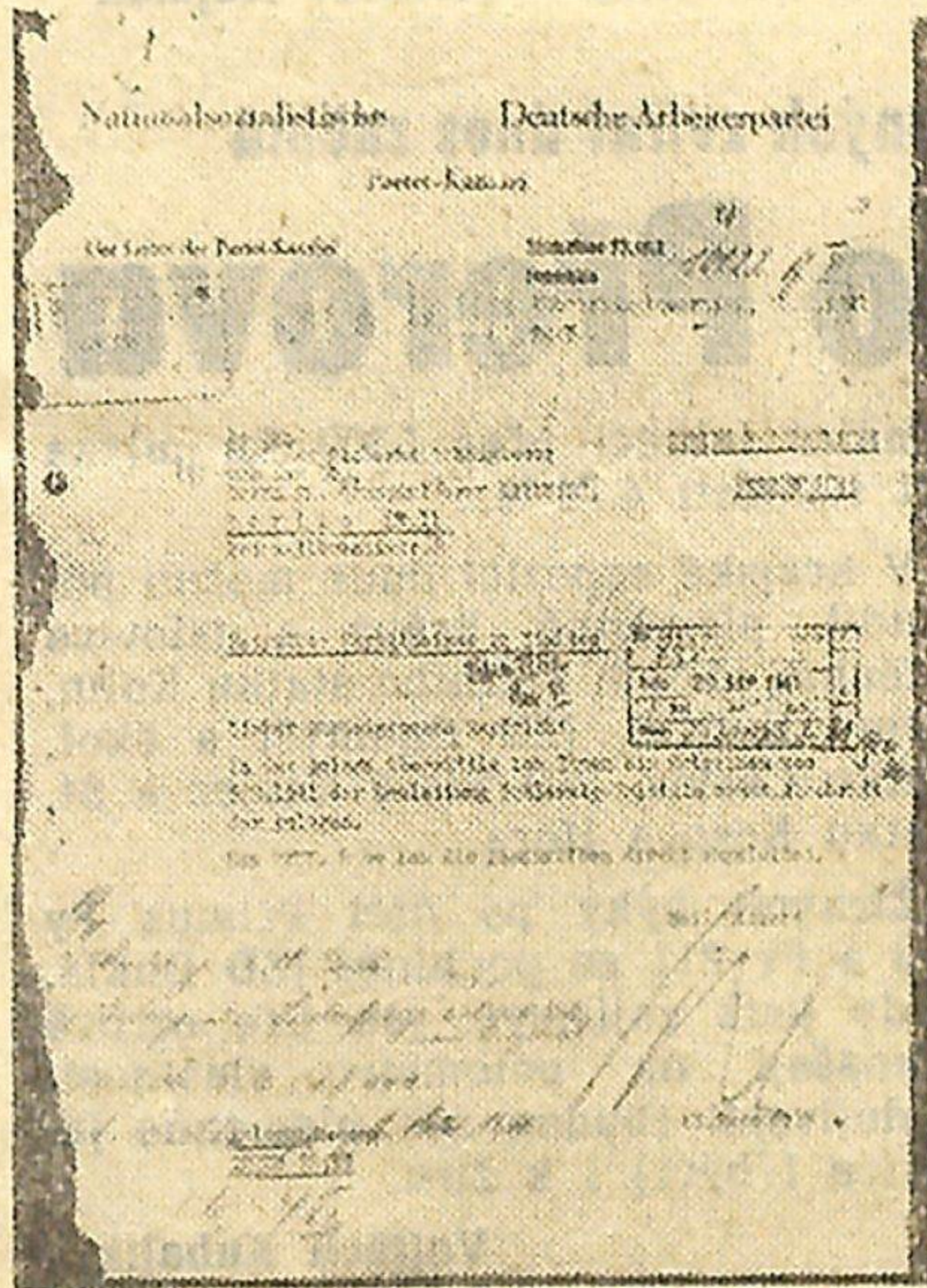
Anzio, podle níž mělo dojít ke zničení štábu americké armády. Jiné hovoří o využívání diplomatů třetí říše ke šplonáži, o činnosti tajné služby ve Francii, o masových vraždách v Sovětském svazu a podobně. A na závěr přicházejí velmi důležité materiály, které se týkají agentů a konfidentů gestapa a Sicherheitsdienstu na našem území. Pro bezpečnost republiky jsou to zvláště cenné dokumenty, nelze je proto zatím zveřejnit.

Archív vyzdvižený z hloubek Černého jezera jistě odhalí ještě celou řadu jiných skutečností, které budou po vyhodnocení postupně zveřejňovány. Prospějí určitě také k tomu, aby byly objasněny i další události z období války. Pro poučení i zabezpečení světového míru.

★

Tajemství jednoho nacistického archívu je odhaleno. Další ještě čekají na své objevitele. Je známo, že v posledních dnech války byly vypraveny dva transporty, z Berlína a Prahy, které pravděpodobně vezly uloupený majetek a důležité písemnosti ze složek hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Jejich cílem byly úkryty v alpské pevnosti. Jiný archív byl určitě čas uložen v zámku v Zásnukách. Patřil zbraním SS a na rozkaz měl být převezen a ukryt v rakouském Halleinu. Jeho část byla zadržena u nás, zbytek někde zmizel.

Je pravděpodobné, že řada skrýší ještě existuje, protože nacisté v posledních hodinách války dávali přednost záchraně svých životů. Ukryli je, kam se dalo. Ale i tyto skrýše budou jednou vybrány. (kl)

Martin Borman píše Heydrichovi o poměrech v tehdejší Itálii

Podrobení, Britské, 25.9.64, 2.222

TAJEMNÉ BEDNY VYDALY SVŮJ OBSAH

Téměř dvacet let leželo na dně šumavského Černého jezera několik beden, které skrývaly četná tajemství nacistické říše. Letos v červenci byly bedny vyždviženy. Jak se dalo očekávat, staly se středem zájmu nejen naši veřejnosti, ale všeho světového tisku. Vzrušily i špiónážní centra a mezi nimi na prvním místě západoněmeckou Gehlenovu rozvědku, která už projevila svůj zájem. Jejím prvním »dotykem« s místem nálezu byl »tulistický zájezd« pana Adolfa Gustava Lüttgense, bývalého esesoficára, který spěšně přijel na Šumavu zjistiť podrobnosti. Neklid západoněmecké tajné služby je pochopitelný, obsah beden může totiž strhnout masku s tváří mnoha těch, kdo unikli spravedlnosti. A to byl důvod, proč z Gehlenovy strany ten spěch.

Co bedny obsahovaly? To byla otázka, která zajímala každého. Po dva měsíce zkoumaly naše orgány nálezy z Černého jezera a včera nadešla chvíle, kdy bylo možné tajemství čtyř beden odhalit. Stručně řečeno: Jde o část materiálů jednotlivých složek hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně z jeho činnosti v různých oblastech. Jde o velmi důležité dokumenty, které objasňují mnohé historické události a ukazují jejich pravé pozadí. Nalezené materiály mají značný mezinárodní význam a dotýkají se událostí v Rakousku, Itálii, Francii a jinde. Podívejme se, co některé z nich obsahují.

VRAŽDA A NAHODA

Mezi dokumenty je více než stostránkový spis, který bude zvláště zajímavý naše rakouské sousedy. Dává odpověď na otázku, jak to bylo v Rakousku s nezdařeným pučem a později s anšlusem. Spis, který byl nale-

zen, vypracovala tzv. historická komise říšského vedoucího SS, která byla ustavena už měsíc po anšlusu. Cílem této komise bylo zastřít účast nacistické rozvědky na puči a vyličit její světové veřejnosti po svém.

Prvním úkolem bylo rehabilitovat jednoho z pachatelů vraždy kancléře Dollfuse Otta Planetta a zviklat výpověď očitého svědka. Komise měla za úkol najít osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřelila a zasáhla Dollfuse. Tím by bylo korunováno svědectví otřeseno. Na základě těchto výmyslů se měl vytvořit dojem, že v puči nešlo o úmyslnou vraždu kancléře, nýbrž o pouhé převzetí moci a že Dollfus zahynul pouze náhodou.

S přísloušnou důkladností zkoumá dokument příčiny nezdaru puče i u jednotlivých osob a zvláště pak činí závěry, že je třeba ostře zakročit proti osobám, které vystoupily proti říši. Jeho poslední věty ukládají říšským historikům zhodnotit politický

vývoj Rakouska do anšlusu a připravit tak oficiální stanovisko k této nezdařené nacistické akci.

Doklady potvrzují, že už dávno před anšlusem se nacistická rozvědka připravovala k pohlcení Rakouska. Svědčí o tom například příprava právních předpisů, podle nichž mohli být postaveni před soud demokratičtí představitelé země.

SPIÓNI A MUSSOLINI

O tom, jak málo věřil Hitler spojenecké Itálii, hovoří řada jiných dokumentů. Jako v zrcadle se v nich odrazí činnost nacistické zpravodajské služby, která bez ohledu na spojení v Itálii pracovala.

Jeden dokument je například záznamem nacistického agenta VB K1-11.775 o jednání a povahových rysech Mussoliniho a jeho ministra zahraničních věcí hraběte Ciana. Tvrdí se v něm, že mají četné charakterové vady, jsou neoblíbeni u obyvatelstva, trpí duševní rozpolceností a Ciano je navíc obviňován z protiněmectví. Jiný doklad uvádí, jak je Mussolini svými orgány klamán: například při prohlídce jednotek, kdy mu byly stejné vojenské kontingenty ukazovány několikrát, aniž by něco postřehl.

Nacistická rozvědka, která měla na území Itálie celou řadu agentů (jedením z nich byl pianista Hubert Gle-

bedna ze čtyř beden, které byly vyloženy z Černého jezera

sen), dosti podrobně znala své odpuřce. Ukazuje to i zpráva o plánech protiněmecky zaměřených italských klerofašistů. Tyto kruhy se zabývaly myšlenkou na vytvoření monarchie na Slovensku. Její hlavou měl být některý italský princ nebo jiný člen královské rodiny.

DENÍK DCERY PINPILINY

Další část obsahu nalezených beden má přímý vztah k mnichovským událostem. S nacistickou důkladností (Pokračování na str. 2.)

Svoboda, 15. 9. 64, č. 222

»POKLADY« šumavských JEZER

Zveřejnění části dokumentů z nacistických archivů

PRAHA (sa). — Na tiskové konferenci seznámil včera ministr vnitra L. Štrougal čs. a zahraniční novináře s obsahem dokumentů, nalezených letos v létě v šumavských jezerech. Převážná část listin z několika nalezených beden pochází z bývalého „VI. úřadu Reichshauptsicherheitsamtu“ v Berlíně a obsahují záznamy, vrhající nové světlo na otázky systematického vraždění židů, hlášení o otřesných činech příslušníků jednotek SS na území SSSR, dokumenty o zpravodajské činnosti fašistické špionáže v Itálii, dokumenty o anglické Runcimanově misi z roku 1938, údaje o agentech a konfidentech gestapa a činnosti osob, z nichž mnohé jsou dnes činny v západních státech.

Nalezené dokumenty představují závažnou část německých válečných archivů, po kterých až dosud marně pátraly bezpečnostní a výzvědné orgány mnoha států. Pocházejí pravděpodobně z jednoho ze dvou transportů, které byly vypraveny koncem války z Berlína do tzv. Alpské pevnosti, kde měly být uloženy na dně alpských jezer. Podařilo se prokázat, že jedním z účastníků operace, která měla

je uváděno to, že puč vypukl zásluhou rakouských nacionálních socialistů v termínu, který nebyl v souladu s plány Berlína.

Cenný je i nálezy dopisů předních nacistických představitelů, které zavdaly podnět k tzv. konečnému řešení židovské otázky, tj. k plánovitému likvidování židů. Otřesná jsou fakta z dopisů Göringa a Heydricha, týkající se Tereziína.

Plán kléru se Slovenskem

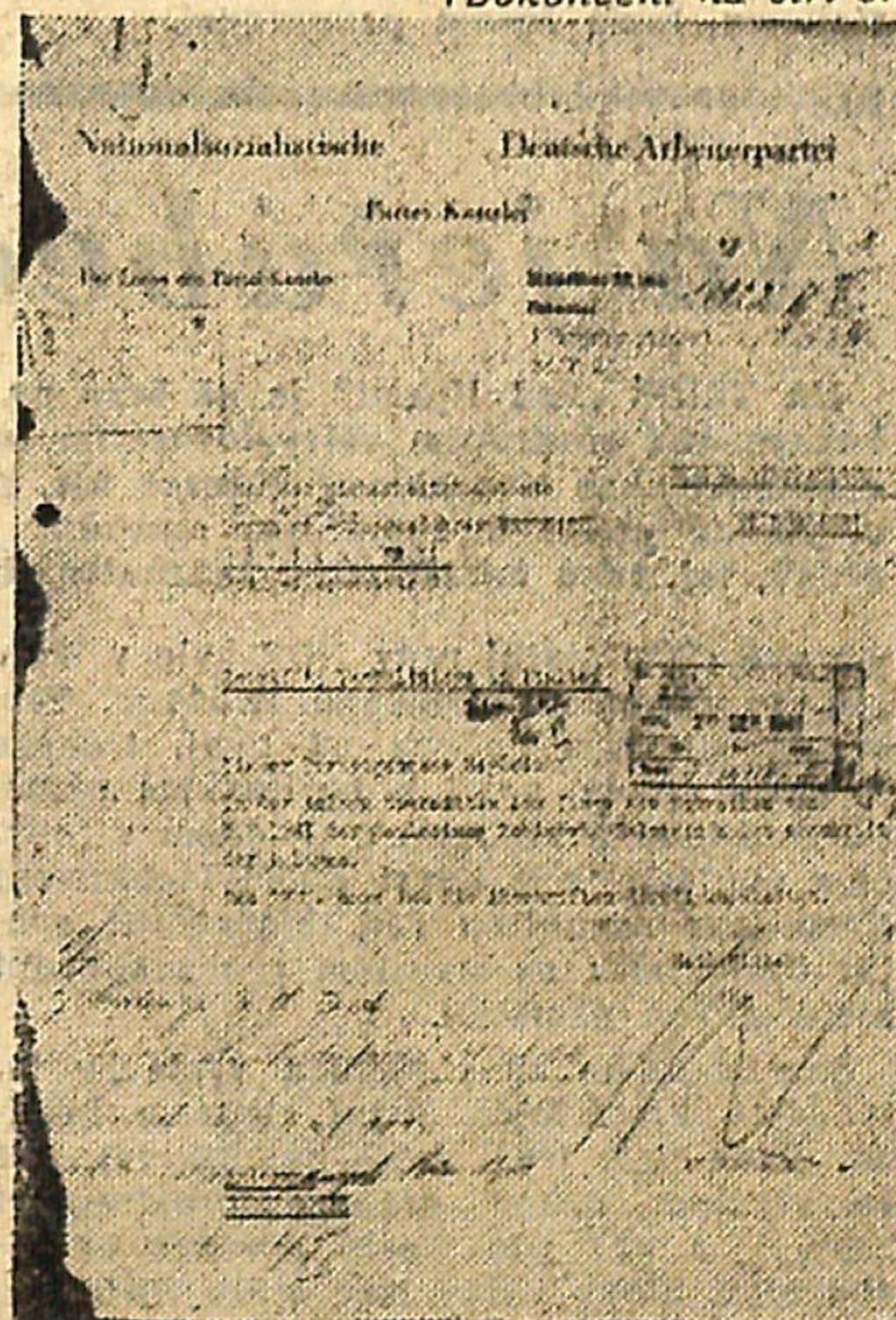
Část nalezených materiálů pochází z činnosti hitlerovské rozvědky v Itálii, kde německá zpravodajská služba sledovala navzdory spojeneckým dohodám mezi hitlerovským Německem a Itálií činnost vedoucích italských fašistických osobností; obsahují také charakteristiky Mussoliniho a tehdejšího ministra zahraničních věcí hraběte Ciana. Zajímavou novinkou je i poznatek, že italské klerofašistické, ale proti Německu zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Slovensku, do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo některý příslušník jiné královské rodiny. Nalezené dokumenty se rovněž týkají prokazatelných neshod mezi Německem a Itálií v oblasti jižních Tyrol. Předmětem nálezu je rovněž dokument o přípravě akce, zvané „Anzio“, jejímž cílem bylo zničení štábu velitele páté a osmé anglo-americké armády v březnu 1944.

Mezi získanými dokumenty se nacházejí rovněž doklady o činnosti německé rozvědky na území Francie po provedení invaze. Týkají se také činnosti jednoho z hlavních organizátorů nacistické páté kolony ve Francii dr. Otto Abetz, který byl po válce odsouzen francouzskými soudy na dvacet let, ale brzy nato propuštěn.

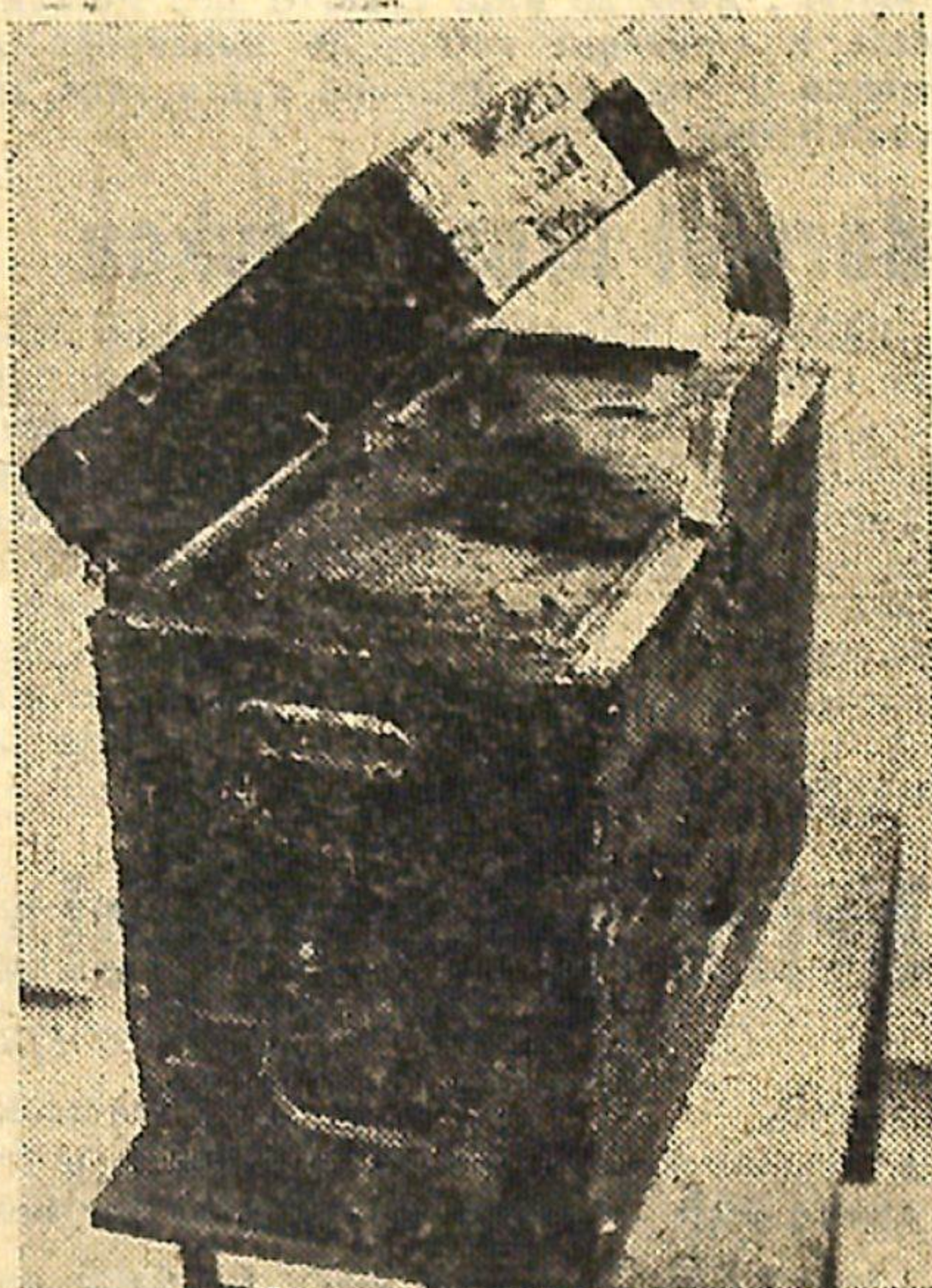
Všestrannost lorda Runcimana

Nové světlo vrhají dokumenty i na anglickou misi, vedenou lordem Runcimane před druhou světovou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné, že se na jednání mise podílela nacistická

(Dokončení na str. 3.)

Bermannův dopis Heydrichovi o řešení „židovské otázky“.

Jedna z vylovených beden s tajuplným obsahem.

skrýt před očima veřejnosti otřesná svědectví o jednání fašistů, byl příslušník SS a výzvědné služby O. Skorzeny.

Dokumenty o puči v Rakousku

Ministr vnitra L. Štrougal uvedl mj., že získané dokumenty usnadní zkoumání dalších písemností, objasnění některých souvislostí a doložení závažných historických událostí, jejichž pozadí nebylo dosud náležitě osvětleno. Určitá část dokumentů se ještě zkoumá a bude zveřejněna teprve po jejich podrobném prověření a vyhodnocení.

Část nalezených dokumentů se vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílu německé zpravodajské služby na anšlusu Rakouska. Z dokumentů vyplývá, že plán puče byl propracován velmi podrobně již v roce 1933 za těsné součinnosti rakouských a německých nacistů; jako důvod selhání puče, při němž byl zavražděn rakouský kancléř Dollfus,

»Poklady« šumavských jezer

(Pokračování ze str. 1.)

bezpečnostní služba prostřednictvím své agentury v Londýně. Novinkou je i zjištění, že Runciman projevil ochotu zapojit se i do řešení německo-polského problému obdobným způsobem, jako byl vyřešen tzv. „sudetský“ problém. Průkazný materiál proti dr. Max Egonovi von Honenlohe-Langenburgovi je rovněž obsahem nálezu, stejně jako deník jeho dcery, která si pečlivě zaznamenávala kromě svých osobních dojmů a zážitků i obsah politických jednání svého otce. Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bulletin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a okupovaných zemích. Například ze srpnového čísla v roce 1941 vyplývá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnostní služby byla v souvislosti s napadením SSSR činnost ilegálního komunistického hnutí.

Bulletin obsahuje rovněž rozbor situace na území protektorátu, kde nacistická zpravodajská služba konstatovala existenci silného odporu proti nacistům. V uvedeném bulletinu je také příloha, obsahující jmenovitě místa nálezu komunistické literatury a propagačních materiálů. Není jistě bez zajímavosti, že nejvíce takto zajištěných materiálů bylo nalezeno v Praze.

V nalezených materiálech byly nalezeny i údaje, týkající se agentů a konfidentů Sicherheitsdienstu a gestapa, které však pochopitelně nelze v zájmu bezpečnosti naší republiky v současné době zveřejnit.

Tajemství jezer zveřejněno

Dokládání ze str. 1.

němu puči v Rakousku z 25. července 1934 a k po-
dílů německé zpravodajské služby na anšlusu Ra-
kouska. Svědčí o tom především nalezený materiál
o takzvané „historické komisi říšského vedoucího SS“,
která byla zřízena měsíc po anšlusu s cílem zahltit
podíl nacistické rozvědky na puči.

Kdo vypálil druhou ránu na Dollfuse

Šňahou komise bylo dosažení rehabilitace jednoho
z hlavních pachatelů vraždy kancléře Dollfuse — Otty
Planetty, který byl rakouským soudem odsouzen pro
vlastizrádu a vraždu k trestu smrti. Rehabilitace Pla-
netty měla být dosažena vyvoláním pochybností o vě-
rohodnosti očitého svědka vraždy, důvěrníka Hedvi-
ceky. Kancléř byl zavražděn dvěma ranami z pistole.
Hedvicek označil za vraha Planettu, který vypálil obě
smrtící rány. Okolem „historické komise“ bylo najít
osobu, která by prohlásila, že rovněž vystřelila a za-
sáhla Dollfuse. Tím by byla otřesena hodnověrnost
kurátního svědka Hedviceky. Touto konstrukcí měl
vzniknout dojem, že součástí nacistického puče v Ra-
kousku nebylo úmyslné zavraždění kancléře, ale pouhé
převzetí moci, a že Dollfus byl zabit víceméně náhodou
při obsazování budovy. Dokument o zavraždění Doll-
fuse je podepsán Heydrichem s doložkou, že zjištěné
údaje se nesmějí dostat na veřejnost...

Špiónáž proti Mussolinimu

Podstatná část nalezených materiálů pochází z čin-
nosti hitlerovské rozvědky v Itálii. Nacisté prováděli to-
tíže výzvědnou činnost i proti svému italskému spojenci.
Nacistická zpravodajská služba bedlivě sledovala mimo
jiné činnost vedoucích italských fašistických osob-
ností. Tak například bezpečnostní služba v Celovci
podává 13. 12. 1940 zprávu do Berlína od agenta,
označeného VB K1-11.775 o Mussolinim a hraběti
Cianovi — tehdejšímu ministru zahraničních věcí. Podle
této zprávy jsou oba hodnoceni jako osoby s četnými
charakterovými vadami, jsou značně neoblíbeni u oby-
vatelstva, duševně rozpolcení a navíc fašista Cian-
va z roku 1940 mluví o tom, jak italský duce je
obeřháván mnoha státními i stranickými orgány. Jeho
neschopnost charakterizuje údaj, že „při inspekčních

leteckých jednotek byly mu mnohokrát ukázány stej-
né vojenské kontingenty, aniž to zpozoroval.

Ciano byl sledován nacistickou rozvědkou intenziv-
ně. Z rozpracování tohoto materiálu se dozvídáme pro-
 nás zaimpovou zprávu. Italské klerofašistické, ale pro-
 tiněmecký zaměřené kruhy se vážně zabývaly myšlen-
kou vytvoření království na Slovensku, do jehož čela
měl být postaven italský princ nebo některý přísluš-
ník jiné královské rodiny.

Diverze v jižních Tyrolích

přes několikrát jednání mezi čelnými představiteli
obou fašistických států o problému jižních Tyrol a
vzájemné ujistování, že mezi nimi neexistují žádné
územní spory, ukazují nalezené dokumenty, že Him-
ler a Heydrich současně připravovali špiónážní a di-
verzní operace v severní Itálii za spolupráce fašistick-
kých živlů z řad německé menšiny. Bylo přitom použi-
váno stejných metod a forem, jako při organizování
freikorpsů na sudetském území. Není bez zajímavosti,
že problematika jižních Tyrol byla svěřena VI. úřadu,
tedy rozvědce.

Znovu lord Runciman

Získané dokumenty vrhají nové světlo i na anglic-
kou misi, vedenou lordem Runcimanem před II. světo-
vou válkou v Československu. Z dokumentů je patrné,
že nacistická bezpečnostní služba se velmi obratně
přes svou agenturu v Londýně podílela na jednání
mise. Ona to byla, která rozhodla, že lord Runciman
bude po dobu svého pobytu v Československu hostem
u dr. M. E. von Hohenlohe-Langenburg na jeho pan-
ství v Červeném Hrádku u Chomutova. Rozhodla tak
proto, že Hohenlohe byl v té době již agentem ber-
línské úřadovny sicherheitsdienstu. O významu tohoto
agenta svědčí skutečnost, že ve dnech 15.—21. čer-
vence 1939 byl z pověření hlavního říšského bezpeč-
nostního úřadu vyslán do Londýna. Z jeho zprávy
vyplyvá, že prostřednictvím Runcimana navázal kon-
taky s jistými vedoucími osobnostmi britského živo-
ta. Předmětem jednání byla snaha získat vedoucí brit-
ské politiky k tomu, aby německo-polský problém byl
řešen obdobně jako sudetský problém. Runciman
i v tomto případě projevil ochotu zapojit se do řešení
německo-polského problému. V materiálech se v pod-
statě uvádí: Za předpokladu, že by byl ministerský
předseda (Velké Británie) seznámen soukromou ces-
tou s podmínkami válce, které se týkají uspořádání
vztahů mezi Německem a Polskem, respektive otázky

gdaňské, a kdyby tyto podmínky pro Polsko byly
únosné, bylo by možné, že by ministerský předseda
posílil v Anglii dnes existující mřovou náladu, tisk
a jisté politiky držel na uzdě, a udělil Polsku tak-
ové rady, které by vedly k mírovému řešení polské a
gdaňské otázky.

Deník dcery von Hohenlohe

Stejně zajímavý je i deník dcery von Hohenlohe,
která svého otce často doprovázela a do deníku si
pečlivě zaznamenávala kromě svých osobních dojmů
a zážitků i obsah politických jednání. Kdyby tento
deník, kde zážitky jsou pikantně popisovány, byl uve-
řejněn, řadě vedoucích osobností na Západě by udě-
lal velmi těžkou hlavu nebo při nejmenším osobní
nepříjemnost - uvedl ministr vnitra L. Strougal.

Hlášení o komunistickém hnutí

Mezi zajímavé dokumenty patří i periodický bule-
tin IV. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřa-
du, obsahující analýzu vnitřní situace v Německu a
okupovaných zemích. Ze srpnového čísla v roce 1941
vyplyvá, že předmětem zvýšeného zájmu bezpečnost-
ní služby byla v souvislosti s napadením SSSR činnost
illegálního komunistického hnutí. V citovaném mate-
riálu se uvádí, že na území Velkého Berlína se ob-
jevily početné letáky a plakáty komunistické strany
Německa, vyzývající obyvatelstvo k boji proti naci-
smu. Obdobné akce jsou zaznamenány i v Kolíně nad
Rýnem, Frankfurtu, Magdeburku, Vídni a jinde. V roz-
boru situace na území protektorátu se konstatuje, že
i zde existuje silný odpor proti nacistům a že je čas-
kým lidem zesměšňována víra ve vítězství německých
zbraní heslem „Die Esel glauben an den Sieg des
Führers“, což ve skutečnosti, jak si pamatujeme z oku-
pace v souvislosti s písmenem V - Viktoria znamenalo
„Volové věří ve vítězství vůdce“. V bulletinu je pří-
loha, obsahující jmenovitě místa nálezu komunistické
literatury; nejvíce zajištěných materiálů bylo v Pra-
ze, jak uvádí bulletin.

Význam pro bezpečnost republiky

Získané písemné dokumenty nepochybně přispějí
k objasnění některých historických událostí v období
nacismu. Jak zdůraznil ministr vnitra L. Strougal,
mají získané dokumenty i význam pro zajišťování
bezpečnosti naší socialistické republiky. Materiály
jsou předmětem dalšího zkoumání a vyhodnocování
příslušnými orgány. V materiálech byly nalezeny

i údaje týkající se agentů a konfidentů sicherheits-
dienstu a gestapa. Tento materiál nelze v zájmu bez-
pečnosti naší republiky v současné době zveřejnit.

Světové veřejnosti jsou známy různé revanšistické
projevy některých osob, zvláště v NSR, z nichž ně-
které se aktivně spolupodílely na nacistických vá-
lečných zločinech v období II. světové války. Jsou
i takoví, kteří se dosud skrývají a umílají spravedli-
vému potrestání. Proto i u nás, obdobně jako v řadě
jiných států, nemůžeme k tomu mlčet. Národním
shromáždění byl předložen návrh zákonného opatře-
ní, podle něhož je vyloučeno promlčení trestního
stíhání nejzávažnějších trestných činů proti míru, vá-
lečných zločinů a trestných činů proti lidskosti, spá-
chaných ve prospěch nebo ve službách okupantů -
uvedl ministr vnitra L. Strougal.

Čertovo jezero přístupno — Černé nikoli

V závěru tiskové konference odpověděl ministr
vnitra na četné dotazy novinářů. O šumavská jezera
je nyní velký zájem. Čertovo jezero je po přechod-
ném uzavření pro turistiku opět přístupno. U Čer-
ného jezera je však situace trochu odlišná. Jeho ob-
last je přístupná, ale koupání a potápění je zakázá-
no. Na dně jezera je silná vrstva bahna, kterou se
nepodařilo překonat dosavadními prostředky. Po zis-
kání nových technických prostředků zde bude prů-
zkum pokračovat.

Otázka štěchovického archivu

Dokumenty ze štěchovického archivu a Černého je-
zera pocházejí z naprosto rozdílných fondů. Ve ště-
chovickém archivu jsou dokumenty o činnosti ústřed-
ních úřadů a institucí na území bývalého protektorá-
tátu. Ukryla je skupina SS dne 20. dubna 1945. Při
úvahách o štěchovickém archivu je třeba uvážit po-
chybnost, zda to, co nám bylo Američany vráceno, je
obsahem, který tam skutečně byl. Chybějí například
konsignace. Dále je třeba uvážit, že šlo o materiály
jak písemné, tak i technické. Naproti tomu materiály
z Černého jezera pocházejí z úřadu říšského hlavní-
ho bezpečnostního úřadu v Berlíně.

Budou odkryty další skryše?

Jak zdůraznil ministr vnitra L. Strougal, má minis-
terstvo signály z řad občanů o možných skrytech
dalších nacistických dokumentů na území naší repu-
biky. V tomto smyslu se intenzivně pracuje, aby sig-
nály byly objasněny a eventuální skryše odhaleny.

TISKOVÁ KONFERENCE S MINISTREM VNITRA LUBOMÍREM ŠTROUGALEM

Šumavská jezera promluví

Další podrobnosti o některých událostech z období nacismu ● Jak to bylo s přípravou puče v Rakousku 1934? ● Nacistická špionáž ve spojenecké Itálii ● Dopisy o řešení tzv. židovské otázky ● V pozadí anglické mise nacistická rozvědka ● Podrobné seznamy prozrazují konfidenty gestapa ● Přispějí nalezené dokumenty k odhalení bývalých nacistů?

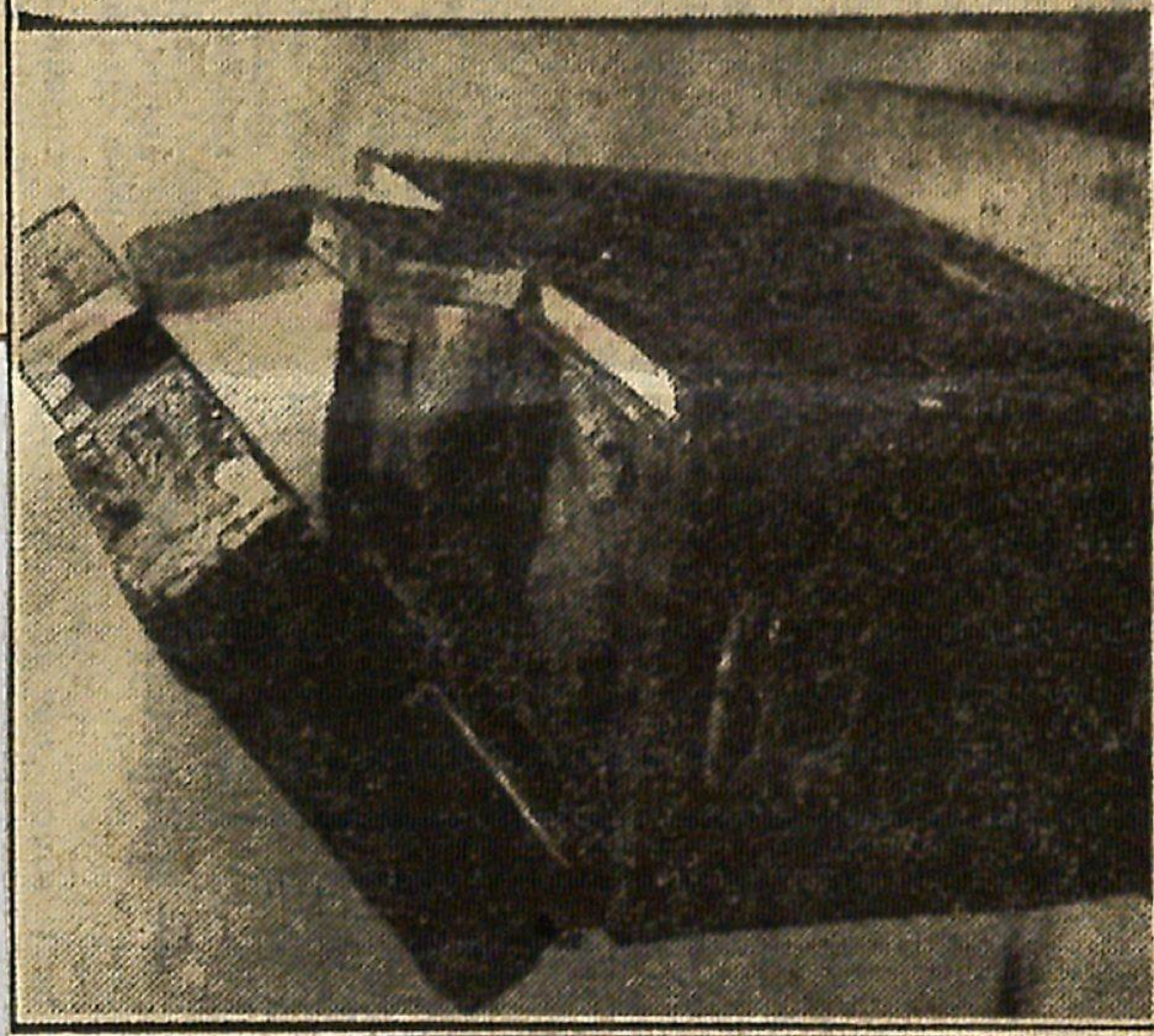
P r a h a (vov). Tajemství, která takřka 20 let skrývala šumavská jezera, jsou odhalena. O hlavním obsahu nacistických dokumentů nalezených nedávno na dně jezer a převezenných ke zkoumání do Prahy informoval dnes naše a zahraniční novináře ministr vnitra Lubomír Štrougal.

Při podrobném prozkoumání obsahu beden se zjistilo, že jde o materiály, které zůstaly na území naší republiky po ukončení druhé světové války a které pocházejí převážně z činnosti nacistických bezpečnostních složek, konkrétně zejména jednotlivých úřadů Hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně. »Materiály,« uvedl ministr L. Štrougal, »obsahují dokumenty k událostem, které jsou již historii objasněny a doloženy. Vzhledem toho jsou však součástí nálezu dokumenty k událostem, které nebyly dosud dostatečně doloženy.

Dále jde o originální dokumenty, jejichž existence se předpokládala, ale dosud nebyly nalezeny.“

Podle všech předpokladů se tajné archívní dokumenty dostaly do šumavských jezer jako součást realizace směrnice »ARLZ«, vypracovaných na konferenci čelných funkcionářů nacistického Německa už 10. srpna 1944 ve strassburském Maison rouge (Červený dům), která logicky

Náše snímky zachycují jednu z beden nalezených na dně šumavských jezer a fotokopie některých dokumentů.

[illegible][illegible][illegible]

Vešerů Praha 15. 9. 1964 č. 218

Země. uon uey

Antarktida přátelství

Práce objevování neznámých částí naší Země pomalu pokračují. Jedním z krajů, který k stále ještě vábí cestovatele a badatele, je šestý kontinent naší planety, Antarktida. Jedinou na němž je bez výhrad uskutečňována myšlenka mírového a přátelského soužití. Badatelé dvaceti států, zúčastněných svými expedicemi na výzkumech jižních polárních krajů, uzavřeli vloni roku 1959 dohodu o Antarktidě, podle níž se tento kontinent stává prvním světadílem, který má sloužit pouze mírovým účelům a je otevřen expedicím všech států.

Některými zájmovostmi Antarktidy se návštěvníci mohou koncem září seznámit na výstavě v Národním muzeu. Jsou zde instalovány exponáty, které přivezl ze své druhé cesty do Antarktidy Antonín Mrkos se svými spolupracovníky a daroval je geologicko-paleontologickému oddělení Muzea. (jf)

Ké pro potraviny platí: KVALITA

Praha (čtk) Jakost potravinového zboží se v prvním pololetí podstatně nezlepšila. Jakost snižuje technologická nekvalita výrobních závodů. Stále se vyskytuje značný počet výrobků, které neodpovídají požadavkům.

Kvalita masných výrobků se srovnání s loňským rokem zlepšila jen částečně. Nedostatek

Televizory s obrazovkou

Praha (čtk) — Za deset let prodalo v ČSSR 1 813 000 televizorů. Jeden televizor připadá na 2,5 domácností. V posledních dvou letech se za rok prodá 300 000 přístrojů. Prodej se soustřeďuje především v říjnu až konci března. Technické stránce se v příštích letech počítá hlavně s těmi-

Na vojenských letištích slaví dnes svůj svátek piloti, navigátoři, palubní mechanici, letečtí telegrafisté a všichni, kteří jim pomáhají chránit naše vzdušné hranice. Při této příležitosti vydal ministr národní obrany armádní generál B. Lomský rozkaz, ve kterém blahopřeje příslušníkům armády k tomuto dni.

Dokumenty z Černého jezera usvědčují

Praha (čtk) — Muž, který polapil Eichmana, inž. S. Wiesenthal, řekl včera zpravodajům ČTK, že mnoha dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden, objevených v Černém jezeře na Sumavě.

Včera před odjezdem z Prahy, kde dlel tři dny na pozvání Rady židovských náboženských

obcí, označil za směšný názor určitých kruhů, podle něhož je už dnes všechno známo, co se za nacismu událo. Inž. Wiesenthal se zabývá již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů. Je jedním z nejpovolnějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

„Jsem přesvědčen — prohlásil — že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě.“

„Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvláště leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystanými zákonnými opatřeními, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.“

MINUTY DNE

Záříový den? Pouze podle jména. Rtuť tvrdošíjně sahala po třiceti stupních, břehy Vltavy v Praze a v okolí byly v odpoledních hodinách plné lidí.

Vedoucí dopad se tě veden 12. m stva l je v j

B

Zkus přední vedla způsob akcí k těsnosti hřístí ky, a ni (107 cm někdy movovi to v z vysoký movové L. Alex nejmén dá byl nebezpečí a střel bojem

RADU

Bulhar ky, kter vyhrály fil o dv těsně — mem stá pasu se Gospodli zová) a opustit h

Des

V Praze utkání v národních Kypru a c hru Ano Spartakem velmi lehkým. Hosté snahy než prohrávali domácích k čtyřikrát, a branky.

Ani druhý jiné změny další čtyři Steinglem, kem se tec „deset, desé 10:0 (6:0).

17/9. 64.

SVOBODA

17/9.

Muži ve skafandrech

Po úterním televizním vysílání o tajemných bednách z Černého jezera vzrostl zájem občanů o »jedenáctku« potápěčů, která se akce zúčastnila. Včera se sedm těchto odvážných mužů — tentokrát v civilu a jeden v uniformě požárníka — sešlo na besedě s novináři. Všichni jsou členy prvního profesionálního potápěčského oddílu požární ochrany města Prahy, který zahájil činnost již v roce 1938. Oddíl má 18 vyškolených členů a pracuje po celé republice.

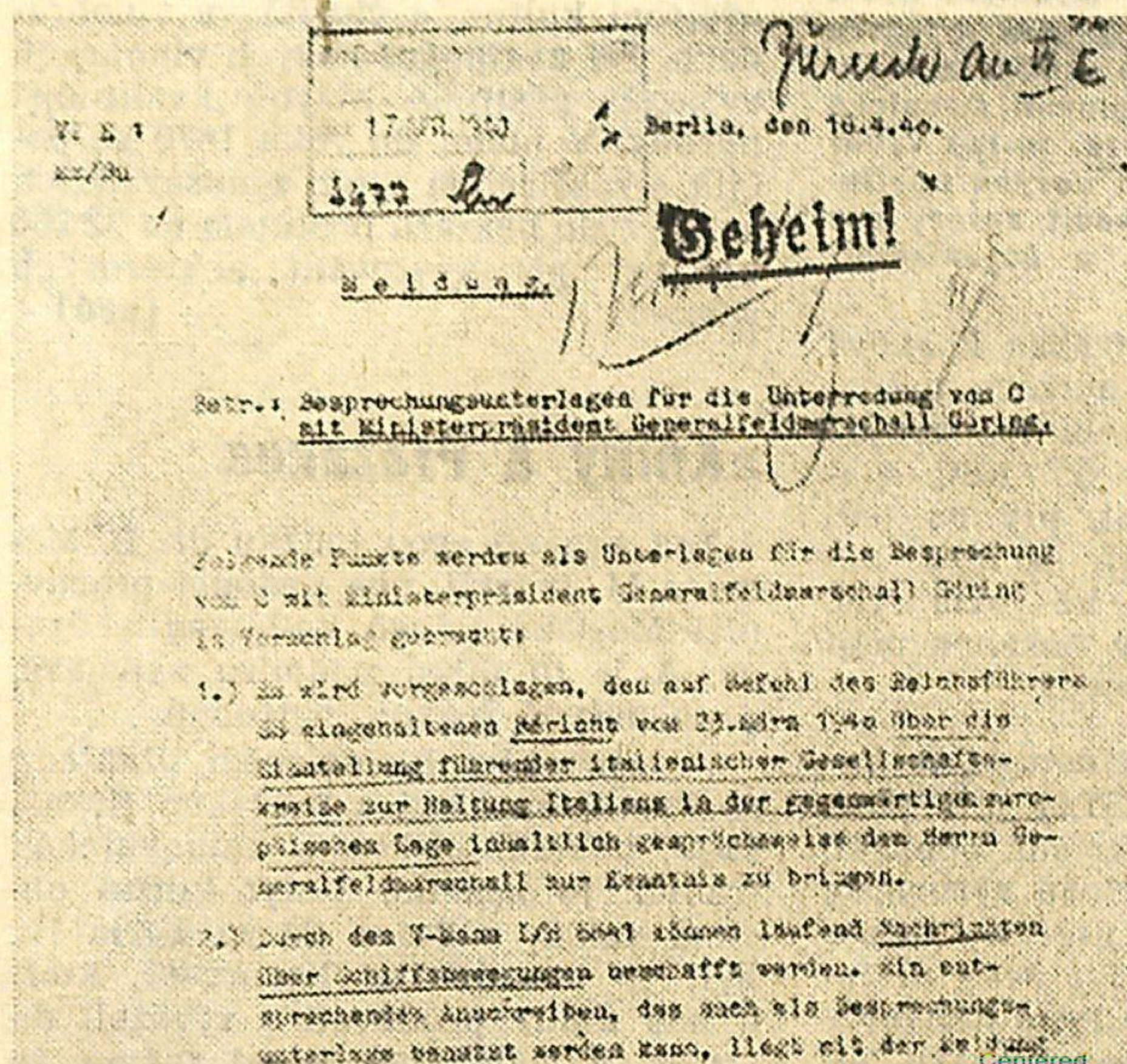
Nejstaršímu z nich je 47 let a nejmladšímu 19. Takto hovořil o průzkumu jezera podpraporčík Václav Kolář: »Nejhorší pocit je, než se k takové bedně s dráty, o nichž nevíte, kam vedou, dostanete a začnete pracovat...«

A ještě se báli? Nadrotmistr Jaroslav Petrák to definoval jednoduše: »Dodatečně jsem si uvědomil nebezpečí teprve, když jsem se díval na dokumentární film v televizi.« Podle slov nadporučíka Vávry byly skutečně práce na jezeře spojené s vysokým nebezpečím, ale po pracovní stránce byly zcela běžné. Ta skutečně »nejtěžší« prý byla na slapské elektrárně v roce 1954 při vytahování materiálu z 22metrové hloubky.

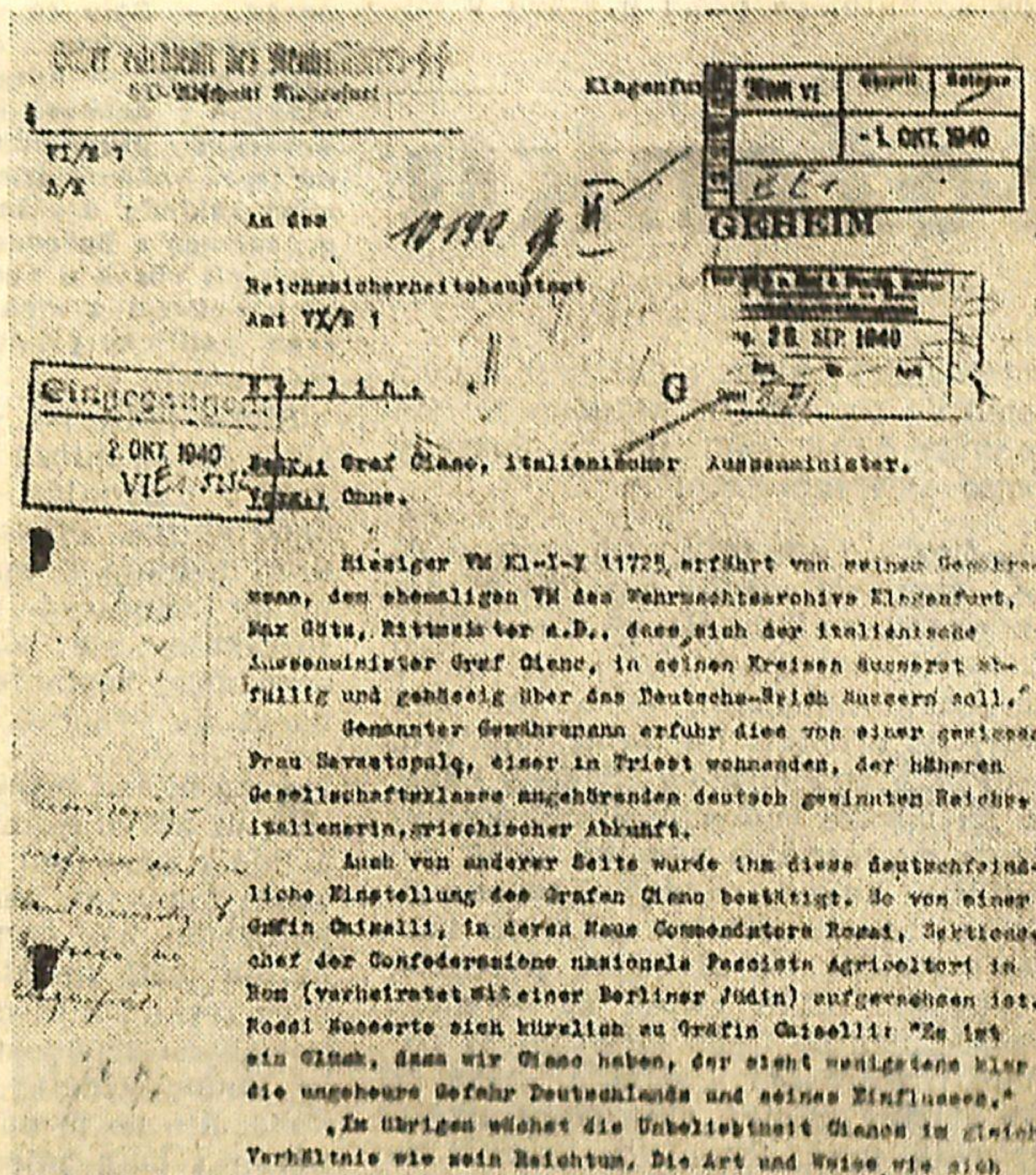
Svoboda
č. 223
Je
17.9.64

Rudo' Pravo A/9.

DALŠÍ DOKUMENTY Z ČERNÉHO JEZERA

DIVERZE PROTI USA. Přísne tajné je hlášení o podkladech pro poradu admirála Canarise, šéfa nacistického abwehru (špionáž a diverze), s předsedou nacistické vlády Göringem, datované v Berlíně dne 16. dubna 1940. Vypracovalo je oddělení VI E 1 (špionáž říšského hlavního bezpečnostního úřadu). Tématem připravované porady je podle dokumentu nalezeného v archivu v Černém jezeře na Šumavě postoj vedoucích italských kruhů k úloze Itálie v tehdejší Evropě, dále zprávy důvěrníka nacistické rozvědky číslo I/H 6841 o pohybu zámořských lodí a konečně zpráva o možnosti dopravovat italskou obchodní loď do Severní Ameriky osoby a zařízení pro diverzi, špionáž a sabotáž proti USA, a naopak dopravovat z USA do Evropy špionážní zprávy. Zprávy o pohybech zámořských lodí zřejmě Canarisovi dodával agent zaměstnaný v pojišťovně v přístavu Le Havre. Tyto lodí nacistické ponorky podle udaných směrů a dat plavby snadno nacházely, pirátsky přepadaly a ničily bez ohledu na to, zda plují pod neutrální vlajkou.

MUSSOLINIHO MINISTRA ZAHRANICNÍCH VECÍ GALEAZZO CIANA začala sledovat hitlerovská rozvědka zřejmě od roku 1940 a nakonec ho zavedla až na popraviště. O jedné z prvních akcí hovoří dokument bezpečnostní služby reichsführera SS z Klagenfurtu z 24. září 1940, určený říšskému bezpečnostnímu hlavnímu úřadu (RSHA), oddělení VI (špionáž). Na základě zprávy důvěrníka bezpečnostní služby (SD) Maxe Gütze se o Mussoliniho zeti oznamuje, že se ve svých kruzích vyjadřuje krajně nepřívětivě a s nenávistí o německé říši. Tento Ciano postoj ověřují i další agenti SD. Dopis je opět označen razítkem »Tajné«. Je vyňat z celé složky případu Ciano, která svědčí o téměř mravenčí práci pracovníků nacistické rozvědky a metodách, jež uplatňuje po dnešní den nástupnická organizace nacistické špionážní centrály – organizace generála Gehlena, sídlící v Mnichově.

RP č. 259 ze 17. 9. 1964

Rude' Pravo 17/9.

Dokumenty z Černého jezera usvědčují další nacistické zločince

Z rozhovoru s inž. S. WIESENTHALEM

PRAHA 16. září (ČTK) — Muž, který polapil Eichmanna, inž. Simon Wiesenthal, řekl ve středu zpravodajům ČTK, že mnoho dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacistu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden objevených v Černém jezeře na Šumavě. Zabývá se již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech. Je jedním z nejpovolanějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

»Jsem přesvědčen — prohlásil — že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá po-

užít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě.«

Inž. Wiesenthal poznamenal, že máme dosud v rukou jen část dokumentů o nacistickém režimu. Část byla zničena, část je dosud ukryta nebo se dostala do rukou lidí, kteří si nepřejí, aby takové dokumenty byly zveřejňovány.

»Originální dokumenty, které jsem v Praze viděl, zahrnují širokou oblast činnosti oddělení VI. nacistické „bezpečnostní“ centrály RSHA, od sledování různých osob prostřednictvím agentů až po sabotáž. Týká se oblasti vojenské i civilní.

Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvláště leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.

Poslední nálezy jsou nejlepším důkazem, že ne všechno, co se dělo v období dvanácti nacistických let, je známo. S každým nálezem se objevuje něco nového a zločincům by nemělo být dopřáno žít s vědomím, že se jim podařilo zlikvidovat důkazy svých zvěrstev.«

RP

C.

258

7c

17.9.

1964

Centered

Lidová demokracie 17/9. 64
Lidová demokracie
17/9.

Dokumenty usvědčují zločince

(tk): Muž, který polapil Eichmanna, inž. S. Wlesenthal, řekl zpravodajům ČTK, že mnoho dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily. Inž. Wlesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacistů ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden, objevených v Černém jezeře na Šumavě. Zabývá se již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech. Je přesvědčen, že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech. Zaujal ho zejména originál válečného deníku divize SS Das Reich, který pochází z nálezu v obci Zásmuky. Vyslovil přesvědčení, že deník poskytuje podklady pro soudní řízení. Divize Das Reich působila v mnoha částech Evropy a má na svědomí mnoho zločinů včetně těch, které dosud nejsou promlčeny. Inž. Wlesenthal poznamenal, že máne dosud v rukou jen část dokumentů o nacistickém režimu. Část byla zničena, část je dosud ukryta nebo se dostala do rukou lidí, kteří si nepřejí, aby takové dokumenty byly zveřejňovány. Poslední nálezy však jsou nejlepšími důkazy, že ne všechno, co se dělo v období dvanácti nacistických let, je známo.

Aufbau

und FRIEDEN

erscheint

Dienstag

Donnerstag

Samstag

Das Blatt der deutschen Werktätigen in der ČSSR

Nr. 111

Jahrgang 14

Prag, Donnerstag, den 17. September 1964

Preis 30 Heller

Dase Geheimnis des Schwarzen Sees

SS-Retouche am Dollfuß-Mord ★ Diverse gegen Verbündete ★ Konfidentenverzeichnisse ★ Alles für den Tag X

Wieder breitet sich unter den steil aufsteigenden Waldhängen die spiegelglatte Fläche des Teufelssees im Böhmerwald aus. Scharen fröhlicher Touristen beleben täglich seine malerischen Ufer. Nichts deutet darauf hin, welche Geheimnisse von Weltbedeutung die Tiefen des Sees mit ihrem Bodenschlamm bis vor wenigen Wo-

chen noch bedeckten. Der Initiative des Svazarm ist es zu verdanken, daß diesen Sommer der Grund des Sees von Militär- und Sicherheits-Spezialisten abgesucht wurde. Zwanzig Jahre hielten die Tiefen des sagenumwobenen Sees das Geheimnis, das ihnen SS-Spezialkommandos in den letzten Kriegswochen anvertraut hat-

Die Wasser des Böhmerwaldsees sollten diese unscheinbaren dunklen Kisten vor dem Zugriff Unbefugter sichern. Für wen und wozu? Bis die Waffen-SS im Stechschritt aus dem Kyffhäuser marschieren wird — das 4. Reich zu gründen...

In beachtenswert kurzer Zeit haben Spezialisten des Innenministe-

riums das Material in den Grundzügen gesichtet und Dienstag machte Innenminister Lubomír Štrougal die Öffentlichkeit auf einer Pressekonferenz, zu den sich auch viele ausländische Journalisten eingefunden hatten, mit dem Inhalt der Kisten bekannt.

Was die Kisten enthielten? Teile des von vielen Staaten gesuchten Archivs des Reichs-Sicherheit-Hauptamtes, kompromittierendes Material über den Naziputsch von 1934 in Österreich. Die gefundenen Papiere sprechen eine eindeutige Sprache über die wahre Rolle der Herren Runciman und Max von Hohenlohe. — Pikant wirken in diesem Zusammenhang die Tagebuchaufzeichnungen

gen der Tochter des Fürsten Hohenlohe Pimpinelli. Die Kisten enthielten auch Material über die „Endlösung der Judenfrage“. Schwerwiegend ist die Tatsache, daß auch Verzeichnisse von Gestapo- und Sicherheitsdienst-Konfidenten gefunden wurden. Das Material hat zweifellos nicht nur historische Bedeutung, es wird beitragen, gewisse Zusammenhänge der internationalen Politik auch heute noch zu beleuchten und den Frieden unserer Republik und befreundeter Staaten zu sichern.

Deshalb werden wir unsere Leser mit den bisherigen Resultaten der Sichtung des umfangreichen Materials in den Samstagsnummer bekannt machen.

Feigenblatt

Am 27. August erwähnten wir an dieser Stelle Alexej Adschubejs Reise durch die Bundesrepublik. Der Chefredakteur der Iswestija konnte nicht umhin, einen „starken Geruch des Revancismus“ festzustellen, was ihm verschiedene westdeutsche Zeitungen übel angekreidet haben. Nun hat der sowjetische Journalist einen gewichtigen Kronzeugen erhalten. — Keinen geringeren als den Bundeskanzler selbst.

Erhard sagte in einem Interview im Bayerischen Rundfunk: „Ich muß sagen, daß ich manchmal etwas besorgt bin, daß in Deutschland wieder ein Nationalismus hochkommen könnte. Und ich hoffe, daß die Bayern diesmal standhafter sind als in früheren Jahren. Es ist zwar auch von Seiten der CSU eine eindeutige Absage an den Nationalismus oder sogar an den Nationalsozialismus erteilt worden, aber manchmal habe ich

Geheimbespreschen — Bonn Paris

Meinungsverschiedenheiten in der Achse

Nach siebenstündiger Dauer sind in Bonn Besprechungen zwischen den Staatssekretären Carstens und Lahr und dem Direktor der politischen Abteilung des französischen Außenministeriums Charles Lucet beendet worden. Das Bonner Auswärtige Amt hat jede Auskunft über den Inhalt abgelehnt.

Es gilt jedoch als sicher, daß die beiden Achsenpartner über die in den letzten Wochen aufgetretenen Meinungsverschiedenheiten verhandelt haben. Nach Ansicht westdeutscher Zeitungen wollten die Bonner Staatssekretäre eine verbindliche Erklärung

zung zu den Äußerungen des gaullistischen Politikers Jean Paul Palewski haben, der anlässlich eines Besuches in Polen die Oder-Neiße-Linie als endgültige polnische Westgrenze bezeichnet hat. Palewski hat sich dabei ausdrücklich auf Präsidenten de Gaulle berufen.

In Bonn hatte diese realistische

30

Záběry z tiskové konference, na níž ministr vnitra L. Strougal seznámil novináře s obsahem beden, vylovených z Černého jezera. Snímky: M. Pospíšil

HLASY Z JEZERA

Nikdo z těch pohraničnicků, kteří po léta chodili po břehu Černého jezera na Šumavě, netušil, že hlubiny nedaleko pravého břehu skrývají tajemství, které tam na jaře roku 1945 ukryli prechající nacisté. V úterý 15. září na tiskové konfe-

renci v Praze tajné archivy promluvily.

Ministr vnitra soudruh Lubomír Strougal seznámil československé i zahraniční novináře s obsahem některých dokumentů, jež osvětlují některé události z historie a další, které otřesným způsobem dokládají nacistická zvěrstva páchaná v okupovaných územích. Je to např. zpráva o činnosti 1 roty SS v Minsku, v níž se píše: 14. 1. 1943 zajati 3 komisaři a 40 vojáků — všichni byli zastřeleni. Jiná zpráva je z 11. 5. a popisuje tragickou cestu 1000 židovských občanů, kteří byli přímo z nádraží odvedeni k jámě a zavražděni. Další záznam

(Dokončení na str. 5)

Strougal
19.9.64

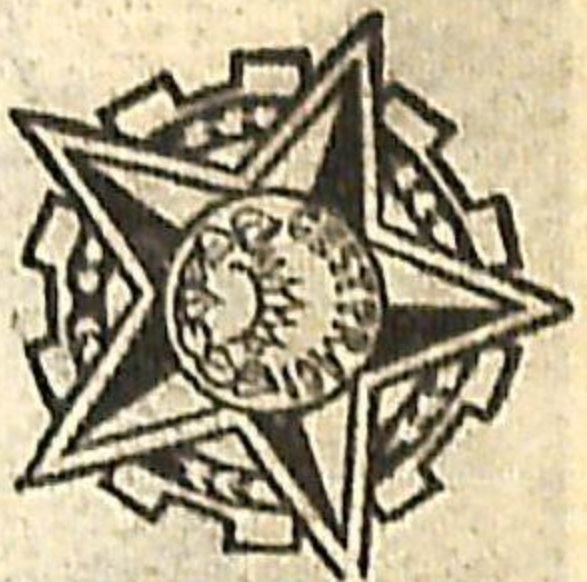
HLASY Z JEZERA

(Dokončení ze str. 1)
je o velké akci v ghettu v Minsku ze dne 27. 7. 1942, při níž bylo zavražděno o zakopáno 6000 osob.

Část objeveného archivu hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně přináší údaje o agentech a konfidentech gestapa a sicherheidienstu. Zejména tyto dokumenty i jiné důležité z hlediska státní bezpečnosti Československé socialistické republiky se pečlivě zkoumají. Podrobné údaje o

konferenci přinesl denní tisk. Chceme příslušníkům Pohraniční stráže připomenout, že soudruh ministr ve svém projevu vyslovil dík všem, kteří se na objevení významných dokumentů podílejí a mají zásluhu na tom, že nacistické archivy ukryté na našem území, promluví. Není pochyb, že jeho slova patří i příslušníkům PS, kteří svou službou při ostraze hranic k tomu také přispěli.

-sta-

mladoá fronta

DENÍK ČESKOSLOVENSKÉHO SVAZU MLÁDEŽE

Praha, Čtvrtek

17

září 1964. - Cena 30 haléřů. - Ročník XX. - Číslo (5992)

223

NAD DOKUMENTY Z ČERNÉHO JEZERA

Část nacistických dokumentů vyzvednutých z Černého jezera na Šumavě týká se fašistického puče, k němuž došlo v Rakousku před třiceti lety. O jaký puč tehdy šlo? Jaký byl jeho cíl a jaké výsledky? Proč se jim nacisté zabývali i po obsazení Rakouska?

Jakmile se fašisté zmocnili vlády v Německu, začali pomýšlet na zahraniční výboje. Především chtěli získat Rakousko, uchváce- ní této země považovali za první, zcela nezbytný krok ke světovlá- dě. Avšak tento krok nebyl snad- ný.

Samy rakouské vládnoucí kruhy nejevily ochotu spojit se s hitle- rovkým Německem. Ve své ne- chuti měli i zahraniční podporu. Italský diktátor Mussolini nebyl proti fašistickému Rakousku, avšak považoval je za vlastní stá- ru zájmu a rozhodně nepřál tuto kořist Hitlerovi. K úzkému sbliže- ní mezi fašistickou Itálií a faši- stickým Německem došlo teprve později: v roce 1934 dával Musso- lini nepokrytě najevo, že němec- kému útoku na Rakousko bude če- lit vojenskými silami. A tak Hit- lerovi nezbylo, než veřejně zaru- čit rakouskou nezávislost.

Nemůže-li vstoupit dvetmi, chce se německý fašismus vloupat do Rakouska oknem. Třebaže jsou od- dily SS a SA v Rakousku zaká- zány, obě tyto podzemní organiza- ce, složené z rakouských fašistů a podporované z Německa, roz- pouštávaly v zemi teror a přípravu. Ji se na ozbrojený puč. Přípravy mají vyvrcholit 25. července 1934. Z několika stran došlo rakouské

Zatímco se zachránci dohadují, vzniknou pučisté do místnosti a je- lich náčelník Otto Planetta na Dollusse dvakrát vystřelil. Smrtel- ně raněného kancléře hodí tero- risté na pohovku a zůstanou z něho na stráž. Než zemře, vysloví

Proč to bylo potřeba?

NEZDÁŘENÝ PUČ 25. ČERVENCE 1934

vládě upozornění, že má být toho dne uskutečněn násilný převrat a že součást puče je i zavraždění rakouského kancléře Dollusse.

Křesťanský sociál Dolluss, který prokázal nekřesťanskou tvrdost proti revolučnímu dělnictvu, po- čítal si málo energeticky tváři v tvář fašistickému převratu. "Ou nerozhodnost nakonec zaplatí zl- volen.

25. července odpoledne vnikli pučisté oblečení v rakouských vojenských uniformách do kan- celářského paláce. Policisté sítěž- ci vchod jim otevřeli vrata a zdravili je — považovali pučisty za vojenskou stáž. Fašisté pak jednají podle připraveného plánu: sto padesát dělníků vyženo na dvůr, zvláštní skupina jde hledat Dollusse. Ministr Karwinsky radí kancléři nikdy ve třetím poscho- di, komorník ho tahá do archivu.

viání, který se do puče zapletl příliš okázale, byl odvolán.

Uplynulý čtyřl roky. Nový ra- kouský kancléř Schuschnigg stojí v Berchtesgadenu před Hitlerem, který mu neomaleně spílá. Je ko- nec mezinárodním ohledům, Mus- solini je spojenec, nacistické Ně- mecko vojensky zesílilo. Tak je Rakousko připojeno k třetí říši.

Právě z této doby po obsazení Rakouska, z roku 1938, pocházejí dokumenty nalezené v Černém je- zeře. Tehdy byla usílavana „histo- rické komise“ říšského vedoucí- ho SS, která měla jednak zřaš- vat historii puče podle potřeb na- cistické propagandy, jednak měla získat podklady ke stihání rakous- kých občanů, kteří se na potlače- ní puče podíleli. Úkol „histori- ké komise“ tak přesně odrážel po- stoje nacistů k puči. Byl jejich vlastní akcí, v roce 1934 však po- kryteckými slovy odsoudili „nepo- kojné živly“ a popírali jakoukoli účast, v roce 1938, když se Ra- kouska zmocnili, slavnostně odha- lili pamětní desku nacistickým obětem puče a osvobodili všechny dosud vězněné teroristy.

Vládní 25. července 1934, je- ho přípravy i dodatečné snahy o historické zfalšování jsou velmi poučné. Patří k nejpřesvědčivějším kru- kům, jímž nacisté získávali jen hitlerovskému a tedy již překona- nému fašismu.

Puč se nezdařil, teroristé byli potlačeni a v Německu zavládla panika. Když se Hitler dověděl o neúspěchu, odjel na slavnostní ve- čeři, aby — jak zaznamenal pa- mětník — „prokázal, že neměl s věcí nic společného“. Někdo vy- sloví svou soustrast nad zvrže- ním Dollusse. Připravené zprá- vy o úspěšném převratu byly stor- novány, německý velvyslanec ve

viání, který se do puče zapletl příliš okázale, byl odvolán.

Uplynulý čtyřl roky. Nový ra- kouský kancléř Schuschnigg stojí v Berchtesgadenu před Hitlerem, který mu neomaleně spílá. Je ko- nec mezinárodním ohledům, Mus- solini je spojenec, nacistické Ně- mecko vojensky zesílilo. Tak je Rakousko připojeno k třetí říši.

televize

Tajemství Zvědavé kamery

Konečně se tedy veřejnost do- věděla, co se skrývá v záhadných bednách, které počátkem léta vzbudily tolik pozornosti. Hovoří- lo a psalo se o nich tolik, že není myslim třeba opakovat, jak byly nalezeny. Faktem ovšem zů- stává, že zásluha o to patří na- de vši pochybnost Z v ě d a v ě k a- me ř e, třebaže k objevu došlo zcela náhodou, při natáčení pořá- du o práci potápěčů.

Obsah beden neklamal očeká- vání. Část archivu nacistického Sicherheitsdienstu obsahuje kromě dokumentů k událostem a souvis- lostem již známým i některé no- vé materiály, které zajmají jecko- ho i v zahraničí, v Itálii, Anglii,

Francii a hlavně v západním Ně- mecku. Ale o tom všem se v úterý večer dověděli televizní diváci po- drobněji. Celý pořad sestávající z televizního záznamu tiskové konference a dobře udělaného fil- mu Zvědavé kamery opět uká- zal, že „okupační tematika“ vřbec našim divákům nezevšedněla, jak se někdy tvrdívá. Že se dokonce může stát středem zájmu diváků, jen říká-li nebo ukazuje něco nového. Tentokrát se to podařilo. Z iniciativy televize bylo něco důležitého a zajímavého objeveno, televize byla při tom od počátku až do konce, a její diváci také. Tomu se už dá říkat Televize.

(ep)

17. ZÁŘÍ 1964

mf

DEMOKRACIE

ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉ STRANY LIDOVÉ

★ ★

V Brně ve čtvrtek 17. září 1964

Potápěči z Čertova a Černého jezera opět v Praze

(jr): Práce na vyprošťování nacistických materiálů v šumavských jezerech jsou skončeny, výsledky oficiálně oznámeny a v myslích čtenářů zůstaly nehlubší dojmy z těžké a zodpovědné práce potápěčů Svazu požární ochrany ministerstva vnitra, kteří v pátek 3. července ve 20 hodin zahájili vyprošťovací práce v Čertově a Černém jezeře. Z celkového počtu osmnácti jich jedenáct pracovalo po celou dobu akce. Jaký pocit měl nejstarší příslušník sboru — sedmačtyřicetiletý podpraporčík Václav Kolaří, který vždy sestupoval na dno jezera první?

„Myslím, že dobrý potápěč se nesmí bát, ale taky nesmí dělat hrdinu. V každém případě má však člověk divný pocit, když vidí bednu, z níž vedou dráty neznámo kam. První práce s rozbuškami byla obtížná — nemohly být podvazovány provazem, protože bylo nebezpečí, že se provaz sesmekne a může rozbušku vyhodit. Práce to byla zajímavá — podle našich měřítek středně těžká, ale nebezpečná.“

„Náš oddíl“ — vypráví vedoucí sboru nadporučík Vávra — „je prvním profesionálním oddílem a existuje od r. 1938. Z původního počtu devatenácti členů nás zůstalo osmnáct, jeden nám zahynul. Pracujeme v různých vodách — často v našem rodném „baráčku“ Vltavě, v které je „inkoust“ s průhled-

ností nejdále 20 cm. Nejtěžší práci jsme dosud vykonali na elektrárně ve Slapech; při velké vodě v r. 1954 jsme nakládali rukama, s lopatou se ve vodě těžko pracuje — odstrčí vás. Zajímavou příhodu jsem zažil v labských vodách mezi Hradcem a Pardubicemi: hledali jsme zlato zalité v krychli a nakonec jsme místě něho vytáhli pod kořenem mhu zvanou prasátko. Pyrotechnik ji odhodil do křoví; za chvíli jsem našel druhou a chtěl jsem učinit totéž. Ještě včas mě pyrotechnik zadržel a opatrně ji odnesl na břeh — byla by vybuchla. Svou práci uspoříme národnímu hospodářství cenné hodnoty, protože většinou pracujeme při plném provozu — např. v papírnách. Nyní se máme podílet na stavbě přehrady v Arabské sjednocené republice. V budoucnosti budeme vybaveni dokonalejší technikou, uvažuje se o přístroji, v němž má potápěč čas pořádně se „rozkoukat“ — vydrží v něm dvě až tři hodiny. Přístroj váží 96 kg a byl by tažen automobilem. Naše přání? Mít co nejvíce dorostu. Práci potápěčů mohou dělat jen ti nejzdatnější — proto jí předchází nejpřísnější lékařská vyšetření. „Střední“ potápěč se např. musí běžně potopit do hloubky 50 m. Prostě potřebujeme chlapce, kteří touží po dobrodružné a zároveň užitečné práci.“

Čtvrtek 17. září 1964.

SVOBODNÉ SLOVO

TAK TICHÁ VODA, HLUBOKÁ...

...já vím, já pevně vím: tam musí něco
spát,
tam musí něco být — a mne to táhne
dolů

TAK končí Nerudova romance o Černém jezeře. Neruda měl pravdu, ovšem nebyla tam „česká pohádka z krajů vyhoštěná, ani dávných bohů kruh“! Spíše naopak. Dnes již známe tajemství Černého jezera, známe i tajemství Čertova jezera. Sledovali jsme práce s netajeným zájmem a zvědavostí, snad se našli i takoví, kteří zaznamenávali každou novou zprávu o úspěšné akci s obavami, snad...

Je všeobecně známo, že celou akci vyvolala televizní „Zvědavá kamera“ a základ k odhalení tajemství položili svazarmovští potápěči. Je už ale méně známo, že bedny vynesli z jezera nakonec profesionální příslušníci potápěčského oddílu požárního útvaru Praha. Svazarmovští sportovní potápěči nestačili se svojí lehkou výzbrojí na tak obtížný úkol a na jejich místa nastoupili profesionálové.

Jedenáct odvážných mužů, nenápadných a docela obyčejných sedlo 4. července odpoledně v Praze do vozů a večer ve dvacet hodin byli na Šumavě. Jedenáct prostých mužů, nejstaršímu — podpraporčíkovi Václavu Kolářovi je 47 let, a nejmladšímu, četaři Janu Novotnému, je devatenáct, se radilo s pyrotechnikem, prohlíželo fotografie, které pořídili pod vo-

dou svazarmovci, a po dvou dnech se Václav Kolář jako první spustil do „hluboké a k smrti smutné“ vody, aby odjistil první nálož, aby obhlédl situaci. Bylo potřeba každou nálož postavit, počkat, až klesne kal, postavit druhou, třetí, čtvrtou...

Více než 140 kilogramů třaskavin vynesli potápěči na břehy Čertova jezera.

Černé jezero ukrývalo na svém dnu bedny, tehdy ještě záhadné bedny, nevědělo se, co v nich je, vybuchnou-li nebo nevybuchnou. „Pro nás to nebyla žádná zvláštní akce. Nic mimořádného. Jdeme pod vodu až padesátkrát do roka. Nebezpečí? Jistě. To je vždycky, když jde o třaskaviny. Taková je ale celá naše práce,“ říká velitel oddílu nadporučík Václav Vávra, a neví, co zajímavého by ještě řekl. Potápěčský oddíl požárního útvaru Praha má již svoji tradici. Vznikl v roce 1938 jako první a dodnes jediný profesionální oddíl potápěčů u nás. Jejich rodnou vodou je kalná Vltava, ale poznali již všechny vody v republice. Jejich pomocí a zásahů bylo třeba i při stavbě přehrad a opravách elektráren.

Před několika lety hledali v okolí Hradce Králové zlatý poklad, který měl být zalit do betonové krychle. Zlato nenašli, ale vynesli na břeh slušnou hromádku munice. Největší fušku měli při stavbě

Slapské přehrad. Mapovali a prohlíželi dno. V roce 1954 přišla velká voda a silně poničila rozestavěnou přehradu. Šest neděl vynášeli potápěči na břeh materiál, kterého bylo 120 kubíků a nechyběl ani 42 metrických centů vážící chladicí. Doslova cihlu po cihle, trám po trámu vynášeli na břeh. Nejdříve bylo nutno všechno nandat do vědra do „japonky“ a potom vytáhnout. Tak to šlo hodinu za hodinou, den za dnem, celých šest neděl. „Nemáme akci, kterou bychom nesplnili, nemáme úkol, s kterým bychom se nevyrovnali,“ říkají potápěči a hned zmlknou, jako by řekli příliš mnoho. Oni vůbec toho namluví málo. Snad proto, že pracují pod vodou, snad proto, že lidé, kteří dělají kus poctivé práce, většinou málo mluví. Čeká je ještě další práce na Černém jezeře, v Dunaji, snad pojedou i na stavbu velké zahraniční přehrad a v nejbližší době dostanou „podvodní automobil“ a řadu nové výzbroje. A hledají muže chytré, odvážné a pracovitě, kteří by doplnili jejich řady.

„Tak tichá voda, hluboká a k smrti smutná!“

To je počátek Nerudovy romance a desítky lidí, mezi nimi i potápěči požárního útvaru Praha k ní připsali poslední verš.

Jan ČISTÍN

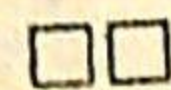

Zemědělské noviny

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNÍHO A VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

Ročník XX — Číslo 224

Brno, pátek 18. září 1964

Cena 30 hal.

Dokumenty z Černého jezera usvědčují

P r a h a (čtk) — Muž, který polapil Eichmana, inž. S. Wiesenthal, řekl včera zpravodajům ČTK, že mnoha dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden, objevených v Černém jezeře na Šumavě.

Ve středu před odletem z Prahy, kde dlel tři dny na pozvání Rady židovských náboženských obcí, označil za směšný názor určitých kruhů, podle něhož je už dnes všechno známo, co se za nacismu událo. Inž. Wiesenthal se zabývá již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů. Je jedním z nejpovolanějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

„Jsem přesvědčen — prohlásil

— že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě.“

„Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvlášť leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.“

RUDÉ PRAVO 17.9.

Dokumenty z Černého jezera usvědčují další nacistické zločince

Z rozhovoru s inž. S. WIESENTHALEM

PRAHA 16. září (ČTK) — Muž, který polapil Eichmanna, inž. Simon Wiesenthal, řekl ve středu zpravodajům ČTK, že mnoho dokumentů z Černého jezera lze použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

Inž. Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacistu ve Vídni, měl možnost prohlédnout si originály dokumentů z beden objevených v Černém jezeře na Šumavě. Zabývá se již 20 let shromažďováním a studiem dokumentů o řádění nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech. Je jedním z nejpovolanějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archívů.

»Jsem přesvědčen — prohlásil — že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na světě.«

Inž. Wiesenthala zaujal rovněž originál válečného deníku divize eses »Das Reich«, který sice nepochází z Černého jezera, nýbrž z nálezu v obci Zásmyky,

svým obsahem však s dokumenty souvisí. Vyslovil přesvědčení, že deník poskytuje podklady pro soudní řízení proti lidem, kteří v divizi zastávali velitelská místa, a činy, v deníku zaznamenané, nemohou popřít. Divize »Das Reich« působila v mnoha částech Evropy a má na svědomí mnoho zločinů včetně těch, které dosud nejsou promlčeny.

Inž. Wiesenthal poznamenal, že máme dosud v rukou jen část dokumentů o nacistickém režimu. Část byla zničena, část je dosud ukryta nebo se dostala do rukou lidí, kteří si nepřejí, aby takové dokumenty byly zveřejňovány.

»Originální dokumenty, které jsem v Praze viděl, zahrnují širokou oblast činnosti oddělení VI. nacistické »bezpečnostní« centrály RSHA, od sledování různých osob prostřednictvím agentů až po sabotáž. Týká se oblasti vojenské i civilní.

Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Tento zločin dosud není promlčen. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvláště leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu.

Poslední nálezy jsou nejlepším důkazem, že ne všechno, co se dělo v období dvanácti nacistických let, je známo. S každým nálezem se objevuje něco nového a zločincům by nemělo být dopřáno žít s vědomím, že se jim podařilo zlikvidovat důkazy svých zvěrstev.«

Obrana lidu

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY **39**
ROČNÍK XXIII • 26. září 1964 Cena 1 Kčs • Číslo

Šestnáct vagónů odjíždí z BAHNHOF SASMUK

„Víme též o tom, že v zámětku v Zásnukách byl od určité doby uložen válečný archiv zbraní SS. Byl nalezen tajný rozkaz z Berlína ze 30. 4. 1945, ve kterém se nařizuje válečný archiv zbraní okamžitě převést a ukrýt ve starém dome v Halleinu v Rakousku.“

(Z projevu ministra vnitra L. Strougaia na tiskové konferenci 18. září t. r.)

„Ve směru mé hole vidíte zlatou hvězdu v modrém poli,“ zvolal by potně úvodem průvodce, míře na erbovní znamení, vytesané v průčelí zámku. A než by návštěvníci vstoupili branou do nádvoří, zvěděli by

navíc, že jde o znak pánů ze Sternberka.

Jelikož však zámecký objekt v Zásnukách neslouží turistickým účelům, není tu ani průvodce. Zato žijí v městečku lidé, kteří pamatují nejen poslední majitele zdejšího panství, ale i mnoho podivných dějů, jež se odehrávaly před dvaceti lety za zdmi jeho sídla.

Vstupujeme branou do nádvoří z ku. Stejnou cestou sem onoho dne šel SS-obersturmführer Schei svých podřízených, aby se jako nový jen zámku, ale i nových úkolů, jimž měly od jeho příchodu sloužit kamenné komnaty a tichá zákoutí nově pojmenovaného „Schloss Sasmuk“. Byly to úkoly, kterým nesvědčilo denní světlo.

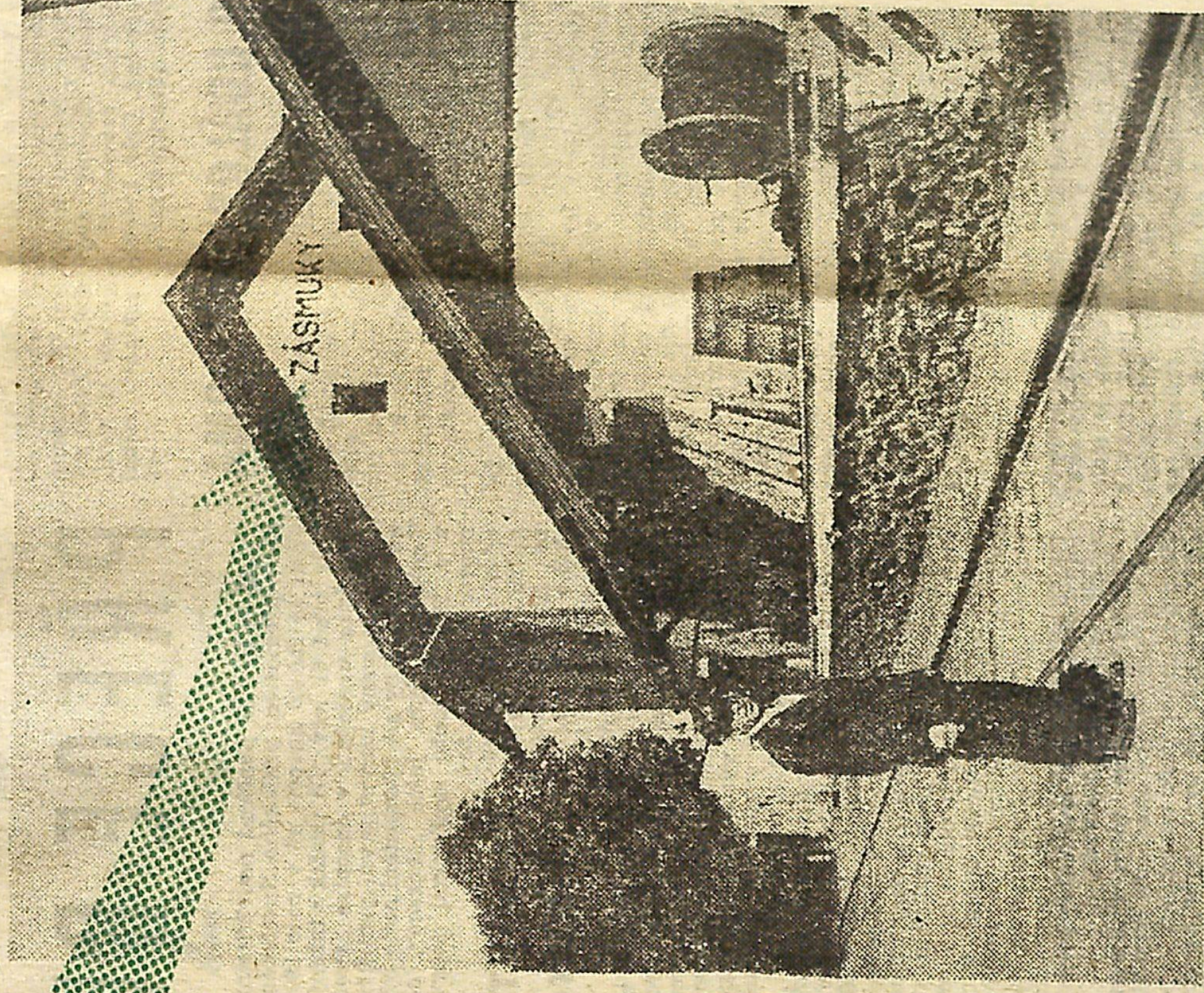
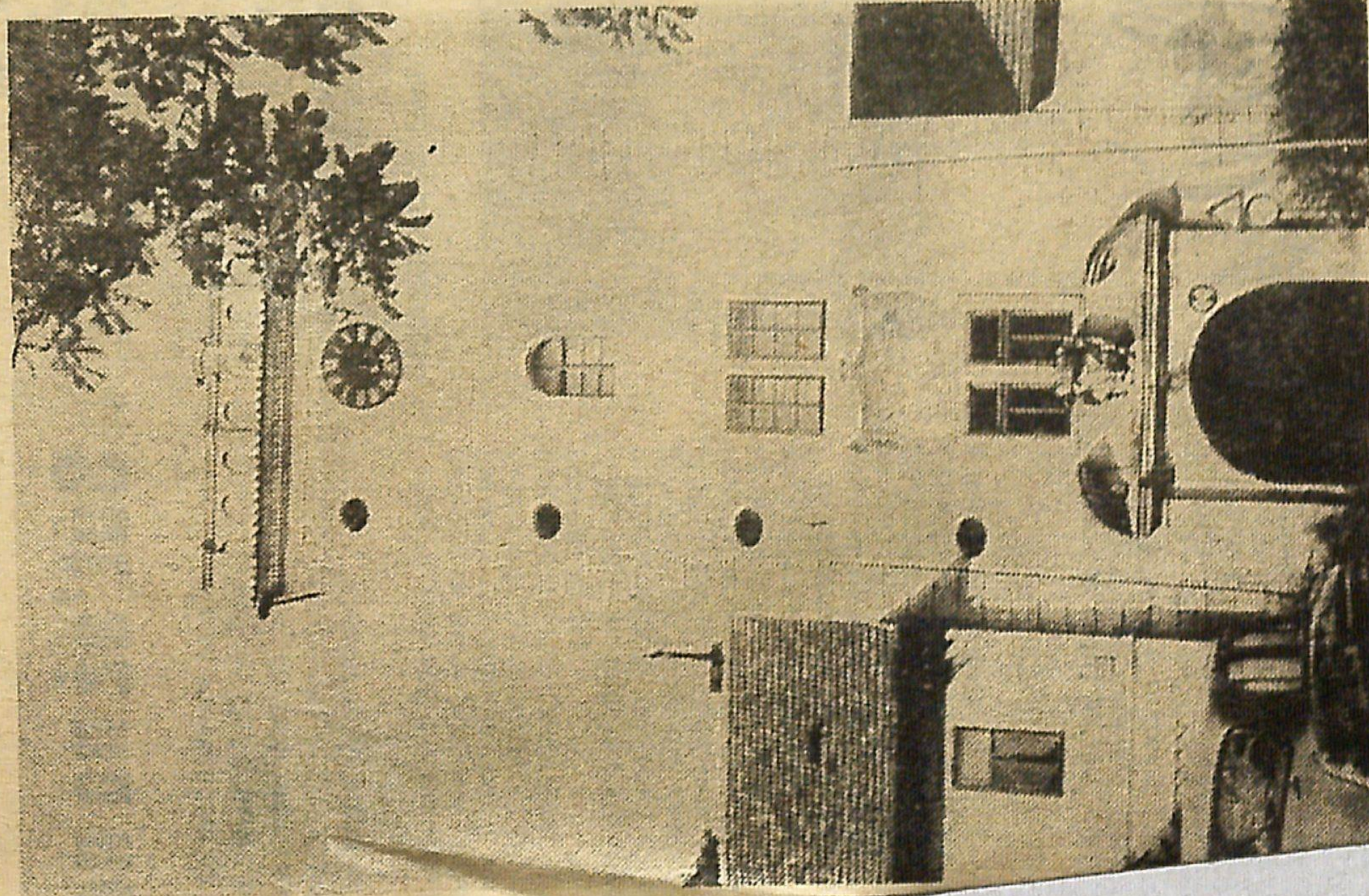
„Nejdříve začali zatemňovat celý salón v rohovém křídle zámku,“ vzpomíná paní Nýlová, očitá

Všechno vyklidit!

Branou tichého venkovského zámětku, položeného v úrodné krajině mezi Kolínem a Kutnou Horou a vzdáleného zatím stovky kilometrů od front druhé světové války, počaly od konce roku 1943 projíždět nákladní automobily, označené vedle čísel dvojbleskem SS-run.

„Přijížděly ve dne a někdy i v noci. Byly naloženy bedničkami asi o rozměru 80×60×40 cm. Některé bedniček měl zelenošedou barvu. Skládání a nakládání si obstarávali pouze esesmani, nikoho z českých zaměstnanců k tomu nepustili. Po vybalení jsme chodili uklízet. Esesáků bylo na zámku asi pětadvacet a přesto se stávalo, že na všechno nestačili, zvlášť když přišlo zásilek více. Pak zavolali tu a tam někoho z nás na výpomoc. Takže jsme při té příležitosti uviděli i obsah beden: listiny, spisy a také knihy. To všechno se v laboratoři přefotografávalo. Velitel Scheihauser neustále telefonoval, měl na stole tři přístroje a v zámku vlastní telefonní ústřednu. Potom se opět bedny nakládaly a od-

Průčelí zámku v Zásnukách na Kolínsku, kde se odehrávalo před dvaceti lety mnoho podivných dějů, o nichž je dnes známo, že souvisely s tajným valem. Archivem zbraní SS...

REPORTÉŘI OBRANY LIDU PO STOPÁCH
NALEZŮ V ČERNÉM JEZERĚ

František Kmoch i mnoho jiných pamětníků. Avšak to, co nás nyní nejvíce zajímá — dubnový transport z r. 1945 — zaznamenaný v kronice železniční stanice není. Avšak je tu skladník Alois Splicar, který pracoval v dubnu 1945 na zámuckém nádraží jako výhybkář:

„Na transport se pamatuji přesně. Esesácké vození ze zámku nařídilo dodat 20 vagónů. Sehnali jsme s bídou 16 nákladních uzavřených vozů a postavili je k rampě na třetí koleji. Stěhování archivu tím pendlovaly esesácké nákladky, přepravu řídil SS-hauptscharführer Astler, sudeták z Trutnova. Nakládaly se těžké, kované bedny. Nakonec „přibíhali“ nějaký psací stůl a křesla, co ukradli na zámku. Esesáci připojili k transportu ještě jeden osobní vagón pro sebe. Když bylo vše naloženo, přišel jejich velitel a osobně vagóny zaplomboval. Já jsem musel vzít kbelík s dehtem a přilepit na každý vagón vozovou nálepku. Jako stanice určený tam stála: Salzbürg. Na druhý den odtáhl náš stroj s vozovou četou celý transport do Čerčan. Odtud pak zamířil zřejmě dál, k jihu, na Tábor...“

To je zatím poslední stopa po SS-Kriegsarchivu, která vede z brány zámku v Zásnukách.

pra — hor
(Pokračování příště.)

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ, SPOJTE SE!

Nové Klatovsko

VYDÁVÁ OKRESNÍ VÝBOR KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA A RADA ONV

Číslo 38

V Klatovech 26. září 1964

Cena 40 hal.

Dokumenty z Černého jezera

V úterý 15. září 1964 se konala v Praze tisková konference o obsahu dokumentů nalezených v Černém jezeře na Šumavě. Ministr vnitra Lubomír Štrougal na otázku, jak se ministerstvo vnitra o nálezech dovědělo, odpověděl mimo jiné, že byly určité zprávy o tom, že se pracovníci Sicherheitsdienstu v době okupace často scházeli a radili v okresech Klatovy a Domažlice. Avšak teprve průzkum svazarmovských potapěčů odhalil bedny. Zjistilo se, že jde o materiály 6. úřadu říšského hlavního bezpečnostního úřadu v Berlíně.

Zpravodaj západoněmeckého časopisu „Quick“ z Mnichova se ptal, zda se našly mezi dokumenty i důkazy proti fašistům, kteří se tehdy podíleli na zločinech a dnes jsou činní v západním Německu. Ministr vnitra k tomu sdělil, že se takové důkazy našly. Je to například materiál o Kilianu Ruprechtovi, který začal v roce 1938 jako pracovník Gestapa v Mnichově a později byl přeložen do Písku a Klatov. Patřil mezi nejbrutálnější gestapáky a Klatované si na jeho „působení“ v našem městě dobře pamatují. Na základě jeho aktivní činnosti bylo zatčeno přes 300 osob a mnozí z nich popraveni. Dnes patří mezi pracovníky Gehlenovy špiónážní organizace a to na úseku proti ČSSR. Používá krycího jména Krammer nebo Klein a řídí několik agentů, kteří pro něj špiónážně pracují.

Pro "Int. a obr. zedh"
vyjde 11. 9.

Štěchovická aféra

Dosud neuveřejněné snímky a dokumenty o uloupení
nacistického archivu v Hradištku americkou roz-
vědkou v únoru 1946

"Dne 11. února 1946 vstoupil do Československa policejní oddíl amerického okupačního vojska v Německu a podařilo se mu odvézt do amerického pásma určitý počet dokumentů, které byly ukryty v kopcích jižně od Prahy. Oddíl se zmocnil těchto dokumentů, protože byl informován, že mohou vrhnout světlo na předválečné plány Hitlerovy a dát informace o vedení války nacistickou vládou. Ačkoli americký oddíl vstoupil na území Československé republiky s propustkami vydanými čs. styčným důstojníkem, nebyla tato výprava schválena československou vládou, která proti akci protestovala. Americká vláda vyjádřila prezidentu Benešovi hluboké politování a nařídila okamžité vrácení dokumentů československé vládě."

Tato úřední zpráva, kterou vydal 23. února 1946 americký State Department, oficiálně seznámila svět se špionážní akcí, která nemá obdoby v dějinách mírových vztahů mezi svrchovanými státy.

Strohou úřední zprávu, v několika bodech úmyslně nepřesnou, doplňují autentické dokumenty, které je nyní možno uveřejnit. Štěchovická aféra je pro nás zajímavá i dnes, po více než 18 letech; je zajímavá i tím, že nám ji znovu připomíná nedávné objevení beden s nacistickými dokumenty, které byly od r. 1945 uloženy v Černém jezeře na Šumavě. Americká rozvědka se hned po skončení války pídila i po těchto bednách, ale bez úspěchu.

Americké dokumenty hovoří

Major B.J. Wheeler, zástupce generálního pobočníka velitele ozbrojených sil Spojených států v Evropě (USFET), podepsal 2. února 1946 důvěrný rozkaz skupině ~~šest~~ důstojníků a vojáků, kteří hráli ve "štěchovické aféře" hlavní úlohu. Rozkaz zněl velmi povšechně:

"Dále jmenované vojenské osoby, jejichž základní útvary jsou uvedeny, odcestují vojenským motorovým vozidlem a (nebo) drahou dne, či asi dne, 6. února 1946 ze své nynější posádky do Prahy, Československo, jako doprovod jednoho (1) německého válečného zajatce, k přechodnému výkonu služby po dobu asi čtrnácti (14) dnů za účelem splnění příkazů velitele oblasti, a po splnění rozkazu se vrátí do své posádky."

Velitel evropské oblasti, generál McNarney, který své velení převzal nedlouho předtím od generála Eisenhowera, jistě nejednal ve štěchovické akci na vlastní pěst. Než pověřil majora Wheelera vydáním rozkazu, musil si dát akci schválit ve Washingtonu. Bylo předem jisté, že bude mít velmi vážné následky.

K provedení akce byli určeni tři důstojníci a tři poddůstojníci z kmenového stavu zpravodajského oddělení velitelství, "G-2", dále dva Francouzi, služebně přidělení americké vojenské špionáži, a řidiči.

Skupině velel kapitán Stephen M. Richards, povýšený do této hodnosti těsně před odjezdem výpravy do Československa. Richards, tehdy 24 let starý, byl pro tento úkol vybrán nadporučíkem Williamem J. Owenem, zpravodajským důstojníkem skupiny, už 21. nebo 22. ledna; ženista Richards byl na 2. oddělení považován za vynikajícího odborníka na odstraňování nástrah, jimiž nacisti zajišťovali své tajné archivy. Třetí americký důstojník, npor. William J. Leeman, měl za úkol pořádit fotodokumentaci o tomto zájezdu pro potřeby "G-2".

Francouzští vojáci, přidělení velitelství USFET-G-2, byli npor. Silberbauer a čet. Vital.

Ke skupině konečně patřili ~~XXX~~ dva ženijní poddůstojníci, Fulton a Urquhart, čtyři řidiči, Jenkins, Hall, Ecker a Catusco, jeden žurnalista, a jeden esesák.

"Francouzské velvyslanectví má čest informovat ..."

Co předcházelo rozhodnutí americké rozvědky vyslat do Československa tuto výpravu?

Dne 13. října 1945 zaslalo francouzské velvyslanectví v Praze dopis čs. ministerstvu zahraničních věcí, v němž na pokyn francouzského generála Königa sdělilo, že se ve francouzském táboře pro zajaté důstojníky a poddůstojníky SS v Mylhúzách přihlásil jakýsi Günther Achenbach, tehdy 24 let starý, a prohlásil, že by mohl identifikovat místo nedaleko Prahy, kde německé úřady ukryly "vysoce důležité diplomatické dokumenty". Francouzské velvyslanectví oznámilo, že francouzské úřady by byly ochotny dopravit Achenbacha pod důkladnou stráž do Československa, "aby bylo možno ověřit správnost jeho údajů". Žádné další podrobnosti v tomto dopise nebyly.

Pro situaci v tehdejší bezpečnostní aparátě je příznivé, že na toto upozornění, které bylo ihned předáno ministerstvu vnitra ~~do rukou známého pracovníka~~ ^{Karla} dr. Zavadila, nedlouho potom suspendovaného, nikdo nereagoval. Žádost francouzského velvyslanectví, aby čs. úřady oznámily, jak chtějí v této věci postupovat, zůstala bez odpovědi.

O čtvrt roku se však ozvalo francouzské velvyslanectví samo, tentokrát dopisem, adresovaným hlavnímu štábu. Vojenský atašé brig. gen. J. Flipo poslal s tímto dopisem vlastnoručně psanou výpověď esesáka Achenbacha a plány, označující, kde je archiv uložen.

Trvalo plných 12 dní, než tento dopis dostal na hlavním štábu aspoň jednací číslo; tato skutečnost je zcela typická pro způsob, jakým se tehdy v této věci postupovalo.

Než se Achenbachova výpověď dostaly z podatelny hlavního štábu, dohadoval se už ve Frankfurtu nadporučík Owen s nadporučíkem Richardsem o podrobnostech vyzdvižení archivu.

O několik dní později bylablesková akce Američanů už provedena.

Francouzské vojenské i politické úřady o svém zjištění informovaly včas. Informovaly československá místa a žádná jiná. Neuvažovaly při tom, jde-li tu o archivy týkající se "jen" Československa, či snad širšího souboru otázek: zcela správně usoudily, že dokumenty, ukryté na území Československa, patří Československu.

O tom, že neměly zájem, aby se dokumentů zmocnili Američané, svědčí fakt, že je neinformovali ani v říjnu 1945, kdy na území Československa, ještě byly americké vojenské jednotky, ani v lednu 1946, po tříměsíčním mlčení našich úřadů.

Francouzi postupovali v této věci naprosto korektně. Američané zvolili chování právě opačné: archiv prostě uloupili.

35 podporučíků SS

Ve svém záznamu, napsaném německy kóstrbatou latinkou, vzpomíná zajatý esesák, že v ženijní škole Waffen-SS v Hradištku u Prahy, kde tehdy sloužil, bylo asi 20. dubna 1945 vytvořeno "zvláštní komando Lange" s úkolem vykopat asi 12 m dlouhou štolu ve strži nedaleko střelnice "Závist". Říše:

"Po vykopání štoly tam bylo uloženo asi 30 beden. Pocházely prý z Berlína a byly těžké. Jedna z beden se otvírala. Obsahovala samé papíry."

Popisuje, jak byly bedny zajištěny trhavinami a benzinem, štola zasypána a maskována, a dodává:

"Akce se udála na rozkaz státního ministra Karla Hermanna Franka, který také má jediný existující plánec uložení a zajištění. Rozkaz o pracovním komandu provedl velitel učební skupiny I. Komando pozůstávalo z 32 kopáčů a 3 vedoucích směn (samí podporučíci). Naše domněnky o obsahu beden usuzovaly buď na tajné plány nebo na důležité státní papíry, protože akce proběhla za nejprísnějšího utajení a zúčastnili se jí výlučně důstojníci."

Plánek i popis, jak se ukázalo, byl naprosto přesný.

"Statečný četař Urquhart"

Když 3. srpna 1946 odevzdával velitel frankfurtské posádky četaři Urquhartovi vyznamenání "Soldier's Medal" — za "mimořádné hrdinství mimo boj" — vzpomínal hrdina, jak to všechno vlastně bylo.

Vyprávěl, že Richardsova skupina se vydala za svým tajným posláním z Frankfurtu 7. února, ve čtvrtek. Zastavili se v Norimberku. Do Prahy dorazili v neděli 10. února večer a ubytovali se v hotelu Alcron.

Co dělala výprava tak dlouho v Norimberku? — Urquhart říká:

"Měli jsme se (v Norimberku) setkat s cizím agentem, který nás měl převést přes hranice. Nedočkali jsme se ho a vydali jsme se sami na cestu do Prahy ..."

Jaký to asi měl být "cizí agent"? O tom Urquhart neříká nic; alespoň časopis "Occupation Chronicle", který jeho vzpomínky otiskuje (4.8.1946), žádné podrobnosti nepřináší.

Více by ovšem mohl říci nadporučík Owen, zpravodajský důstojník výpravy, který — jak zase vzpomíná kapitán Richards — se k ostatním připojil právě v Norimberku. Měl svůj vlastní vůz a v něm zajatce — Günthera Achenbacha. Jak Američani získali Achenbacha, nebylo nikdy objasněno...

Konvoj, který pak v neděli vyjel do Prahy, pozůstával ze čtyř nákladních vozů a jednoho velitelského auta. Jeden z nákladních vozů byl vybaven kompresorem, jiný, v němž jel kpt. Richards a oba ženisté, navijákem a zásobou lan. Jak se ukázalo později, byla výprava už předem zcela přesně informována o místních podmínkách a vezla s sebou všechno, co potřebovala pro naprostý úspěch akce.

Přes hranice se dostali bez obtíží. Měli propustky, a vystavené 10. února čs. vojenskou misí v Řeznu. Důstojníkovi, který jim je vydával, prý vysvětlili, že "doprovázejí do Prahy zajatce".

Jak proběhla akce

Mezi mnoha neobvyklými okolnostmi tohoto neobvyklého případu zvlášť vyniká jedna:

Přísně tajný úkol, zajištěný čtyřmi zpravodajskými důstojníky, byl za několik dnů po provedení roztrouben do celého světa prostřednictvím tiskové agentury, jejíž dopisovatel uveřejnil každou podrobnost, kterou měl k dispozici. A nejen to: tato tajná expedice si svého žurnalistu dokonce rovnou vezla s sebou.

Jmenoval se Lionel S.B. Shapiro a zúčastnil se akce jako dopisovatel agentury NANA (North American Newspaper Alliance). Dva obsáhlé články rozeslala jeho agentura z Londýna 28. února jako "důležité a výlučné zprávy", třetí článek vydal Shapiro v kanadském časopise "Maclean's" 15. dubna 1946.

Nejkonkrétnější je článek z 25. února, psaný ve Frankfurtu. Shapiro se rozepisuje o těchto podrobnostech "dramatického poslání, které tajně vykonali američtí ženisté a zpravodajští důstojníci", aby získali "nejbohatší dokumentární kořist války" i za cenu vážné roztržky s československou vládou:

- Američané se dostali do Československa, aniž o jejich poslání bylo cokoli známo; utajení bylo nutné "z důvodů bezpečnostních a s ohledem na možné ohrožení českých životů". (Zde naznačuje Shapiro víc než jasně, že na této akci se podíleli Češi, získaní americkou rozvědkou.)
- Americkou skupinu přivedl na místo Achenbach. Přesné místo identifikoval podle mladého stromku, který nad ústím štolý sám zasadil.
- Skupina pracovala u Štěchovic za sněhové bouře po dobu 38 hodin, od pondělí 11. února ráno do úterý večer, "při stálém ohrožení života". Odkryli tuny hlíny v téměř nepřístupné strži a dostali se do vydržené štolý, zajištěné složitým systémem nástrah, spojených s tunou výbušnin.
- Kapitán Richards použil k odstranění povrchové vrstvy kompresoru. Tak se objevil jasný obrys výkopu. Po několika hodinách kopání se dostali k dřevěnému bednění. Ženisté opatrně odstranili jednu z desek a přestřihli 22 drátů, vedoucích k náložím. Teprve pak odstranili fošny kryjící vchod a začali vytahovat bedny, z nichž každá byla samostatně zajištěna minami, náboji do panzerfaustů a jinými trhavinami. Beden bylo 32.
- Bedny dopravili k automobilům nad strží navijákem, naložili na vozy a odvezli do Německa. Hranici překročili 13. února ve 4 hodiny ráno.

Shapiro šperkuje své články podrobnostmi o neúnavné práci zajatého esesáka, který při tom "napětím plakal" a nakonec se "úplně zhroutil", i detaily, které mějí ilustrovat statečnost a odbornou vyspělost amerických účastníků akce. Některé jiné podrobnosti pomíjí. Napíše na př. o tom, že v noci z 11. na 12. únor se páni důstojníci, a s nimi i on, pohodlně vyspali po dobré večeři v hotelu "Vrnák" ve Štěchovicích.

Vcelku je však Shapirovo líčení věrné. Je pro nás dnes zajímavé i jako doklad tehdejších poměrů u nás, které dovolovaly, aby tato skupina mohla takovýto úkol plnit a splnit.

"Dal jsem si nasedlati koně ..."

Už jsme naznačili možnost, že se americká rozvědka dověděla o existenci štěchovického archivu prostřednictvím své agentury v čs. úřadech, jejíž existence byla ostatně známa. Tato agentura se snažila upevnit své posice v armádě i v bezpečnostním aparátu již od konce války; úloha těchto živlů v událostech, jež vedly k ráznému řešení celkové situace v únoru 1948, byla již osvětlena.

Činnost této agentury se v případě Štěchovic prolínala s pozoruhodnou neschopností celé řady lidí, které s akcí přišli do styku.

Zachoval se na příklad opis hlášení velitele ženijní jednotky v Hradištku, npor. K., který se dostal jako jediný čs. důstojník do přímého styku ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ se skupinou kpt. Richardse při jejím nasazení v Československu.

V úterý 12. února, když se Richardsovi lidé činili v Hradištku už druhý den, dostal npor. K. — podle svého hlášení — zprávu "velitele četnické stanice", že blízko střelnice ženijního praporu je několik amerických aut a "vojínů, kteří tam cosi kopají".

Npor. K. nelenil a pustil se do práce. "Dal jsem si nasedlati koně a jel jsem na střelnici", píše.

Tam se setkal s americkým kapitánem, který se mu prý legitimoval. K. se ho ptal, co tam dělají, "načež mi zmíněný kapitán odpověděl, že jeho poslání je tajné a že mi o něm nemůže nic sdělit".

Npor. K. tedy odjel "spěšně domů", určil "pozorovatele", a dal se prý do telefonování. Líčí ve svém hlášení, jak volal do Mělníka, do Prahy, ještě jednou do Prahy, a když tak protелефonoval celé odpoledne a večer, ~~ověděl~~ se nakonec z hlášení svých "pozorovatelů", že Američané už nasedli na vozy a odjeli.

Do nadporučíka K. vjel nový život. "Ihned" zase jel ke strži — samozřejmě na koni — a tam "k svému údivu" zjistil, že ve štolě je plno min a jiných trhavín. K půlnoci o tom zase volal do Prahy, a podařilo se mu zbýrocovat pozornost příslušných orgánů do té míry, že v 6 hodin ráno dne 13. února ještě s jedním důstojníkem, "zajištění rotou vojáků", očekávali ve vyloupené štolě příjezd Američanů.

Ti už ovšem byli dávno v Německu.

Velvyslanectví USA lituje ...

Ve středu 13. února kolem poledne, když už nákladní vozy s archívem byly bezpečně za hranicemi, přišel do hotelu Alcron v Praze nadporučík Owen, který akci řídil jako zpravodajský důstojník. Nikým neobtěžován, zaplatil za všechny pokoje, které výprava měla obsazeny, a nerušeně odjel do bezpečí.

O něco později přišli do hotelu tři ženisti — Richards, Urquhard a Fulton — kteří se rozhodli přespát ještě v Praze. Tou dobou už byla bdělost příslušných ~~bdělost~~ bezpečnostních úřadů vyprovokována aspoň natolik, že daly zajistit aspoň tyto tři. Při zatýkání prohlásil Urquhart: "Přijel jsem do Prahy na návštěvu tohoto starobylého města. Bez přítomnosti amerického vojenského atašé odmítám jakoukoli výpověď."

Zatím běhal po Praze plukovník Kokrda z hlavního štábu a sháněl amerického přídělence, pplk. Taylora, který tou dobou fungoval i jako vojenský atašé. Nezastihl ho ani v úřadě, ani doma. Teprve o půl dvanácté v noci se mu podařilo objevit ho v "Klubu spojenec-
kých důstojníků" v hotelu Esplanade, kde trávil svůj čas s kpt. Johnsonem ze své kanceláře
a s americkou spisovatelkou Marcií Davenportovou, blízkou známou tehdejšího čs. ministra
zahraničních věcí.

Plk. Kokrda tlumočil pplk. Taylorovi "naléhavou žádost" náčelníka štábu, aby věci zci-
zené ve Štěchovicích byly urychleně "v původním stavu" navraceny. Pplk. Taylor řekl, že
o věci nic neví a že s vojáky kpt. Richardse vůbec nepřišel do styku. Kokrda tedy zase
odešel.

Ministr Jan Masaryk si zavolał velvyslance Steinhardta. Velvyslanec vyslovil "hluboké
politování".

Ve skutečnosti byl ovšem o této akci informován jak úřad Taylorův, tak Steinhardtův,
a to předem. Steinhardtův podřízený, vícekonsul King Guiney, osobně reservoval celé výprave
v Alcronu ubytování, a Taylorův podřízený, Nedergaard, projednával s ředitelstvím hotelu
otázku placení hotelového účtu.

Štěchovický archiv a "G-2"

Zatím, co se v Praze marně rozčilovali, byl štěchovický archiv už dávno ve Frankfurtu.
Shapiro o tom píše ve svém článku v časopise "Maclean's" (15.4.):

"Odevzdali jsme své cenné bedny Velitelství americké zpravodajské služby.
Byli přizváni čeští pozorovatelé a Himmlerovy tajné bedny byly otevřeny.
To, co jsem uviděl, daleko přesáhlo svým významem jakékoli dočasné roztrp-
čení mezi dvěma vládami. Byl konečně objeven úplný záznam o nemilosrdné
okupaci Československa. Měli jsme spisy SS a gestapa, včetně tajných rozkazů,
vydaných Frankem a "řezníkem" Heydrichem. Měli jsme jména a adresy všech
českých kolaborantů, včetně těch, kteří Hitlerovi připravovali cestu k záboru
jejich země. Měli jsme autentické zprávy o německé správě této malé země
mezi lety 1939 a 1945."

Tato Shapirova zpráva je pozoruhodná i tím, že se v ní zmiňuje o českých "pozoro-
vatelích", o jejichž existenci a totožnosti nebylo jinak nic známo — stejně jako nebylo
nic známo o "cizím agentu", který měl expedici doprovázet z Norimberka do Československa
na její cestě za splněním úkolu.

Starší líčení Shapirovo, datované 25. února, popisuje obsah 32 beden ze štěchovické
skryše takto:

"Zevrubné seznamy, připojené k bednám, uváděly, že kromě čs. státních doku-
mentů, vrcholně důležitých, ukrývala strž úplné spisy úřadu říšského pro-
tektora od r. 1940 do r. 1945, obsahující závažnější důkazy, než jaké se až
dosud o německých okupačních metodách objevily, dále záznamy SS o Čechách
a Moravě, přísně tajné zprávy gestapa z let 1940-1945, dlouhé seznamy českých
kolaborantů, včetně těch, kteří hráli významnou úlohu ve špionáži, směrnice

o utajení německých výzkumných projektů, záznamy vedoucích gestapa včetně proslulého Heydricha, a ~~nepočítaný~~ soupisy pokladů uložených na českých zámcích, včetně korunovačních klenotů."

Je zřejmé, že šlo o archiv neobyčejně důležitý. Američané se nepochybně hned pustili do fotografování dokumentů pro budoucí potřebu.

Zatím co fotografovali, diplomatická činnost se stupňovala: Praha volala po vrácení archivu.

Frankfurt však otálel. Jistě ne proto, že by fotografové nestačili během několika dnů celý archiv přenést na mikrofilm; spíše proto, že odborníci archiváře postupně ohodnocovali a určovali, co do Prahy vrátit a co ne.

A tato práce se táhla po celou řadu dlouhých dnů, zatím co kpt. Richards a jeho dva poddůstojníci nečinně seděli v Praze za mřížemi.

Reicin píše Clementisovi

Richards a oba četaři byli zatčeni 13. února odpoledne. Téhož dne večer byly v Praze podniknuty první diplomatické kroky.

Americké ministerstvo ~~na~~ zahraničí oznámilo 23. února, že americká vláda vyjádřila "hluboké politování" a nařídila "okamžité vrácení dokumentů čs. vládě".

Dne 27. února píše pplk. Bedřich Reicin, náčelník hlavní správy OBZ, státnímu tajemníku ministerstva zahraničních věcí dr. V. Clementisovi, že "neprávem ~~odvezený~~ odvezený materiál nebyl navrácen", a že "rovněž pro zajištěné u nás Američany si dosud nikdo nepřišel". Prosí, aby byl učiněn zákrok u amerického velvyslance.

Ale teprve 2. března odpoledne ~~odpoledne~~ dorazila na pražský Hrad kolona amerických vojenských nákladních vozů, doprovázená vojenskou policií. Kolonu vypravil osobně velitel "G-2", generál Selbert, a velel jí generál Koenig z frankfurtského USFET.

Za přítomnosti šéfa Benešovy kanceláře dr. Smutného pak bylo převzato 33 beden; několik jich bylo nově pořízeno, ostatní byly původní.

Richards a druzí dva Američané byli pak propuštěni.

Američané — podle shodných výpovědí — odvezli ze Štěchovic 32 beden; z toho se tři při nakládání na vůz nebo při dopravě navijákem rozsypaly. Rozdíl v počtu beden se tedy dá vysvětlit tím, že obsah zničených beden byl ve Frankfurtu rozdělen do většího počtu náhradních obalů.

Důležitější než množství vrácených beden je však jejich obsah.

Vrátili Američané všechno ?

Při posouzení obsahu vrácených beden a jeho srovnání s popisem, který podává Shapiro, se ukázalo, že Američané určité části archivu zcizili. Aby se nedalo přesně zjistit, které spisy to jsou, odcizili i detailní seznamy obsahu jednotlivých beden, o kterých se Shapiro zmiňuje na prvním místě.

Údaje o tom, jak a proč americká rozvědka zadržela ve Frankfurtu část archivu, budou nepochybně časem zveřejněny. Tento náš článek o štěchovickém archivu jistě není poslední.

Štěchovický případ bude ve vhodnou dobu osvětlen do všech podrobností, právě jako je už nyní možno uveřejnit v této souvislosti, řadu dokumentů, které byly v rukou úřadů už dříve, některé již na jaře 1946.

Je známo, že materiály ze štěchovického archivu se objevily na př. v procesu s protektorátní vládou i v procesech s některými kolaboranty a agenty nacistů. Jiné dokumenty archivu zůstávají v tajnosti. —

Je v povaze archivních materiálů, že písemnosti na sebe navazují. Jeden dokument vede k druhému, jedno zjištění k jinému. Nacisti ve své známé systematickosti ukládali své písemnosti v posledních týdnech války podle přesných směrnic. Jejich cílem při tom bylo připravit podmínky pro nastolení "čtvrté říše". Do dobře maskovaných skrýší bylo uloženo všechno důležité, čeho by k uskutečnění tohoto cíle bylo třeba: seznamy lidí, s nimiž by bylo možno počítat, hospodářská tajemství, k jichž by bylo možno využít, i cennosti a klíče ke zdrojům, který by zřízení "čtvrté říše" zabezpečovaly po finanční stránce.

Těchto tajných archivů se ovšem snažili a snaží využít pro své cíle i jiní. Štěchovická aféra z roku 1946 je toho dokladem. Jiným důkazem významu, který na západě přikládají německým archivům, uloženým v tajných skrýších koncem druhé světové války, je pozornost, se kterou sledují vše, co se týká nedávného objevení beden s nacistickými dokumenty v Černém jezeře, o jejichž existenci Američané věděli a po nichž v květnu 1945 marně pátrali.

Úřední zpráva, vydaná o Černém jezeře, uvádí, že obsah objevených beden je zpracováván odborníky. Dá se očekávat, že v této souvislosti vyjdou najevo okolnosti stejně pozoruhodné, jako jsou ty, které doprovázely "štěchovickou aféru".

Marie - Kocikova - Kaul Aera

Busby Capt. Wayne Leeman,
U.S. Army, USFET, G-2, Frankfurt

K obrázkům :

(1) Před zahájením práce u Štěchovic: (zleva) velitel akce kpt. Richards, zpravodajský důstojník npor. Owen, novinář Shapiro, zajatý esesák Achenbach (ukazuje), a francouzský zpravodajský důstojník npor. Silberbauer; v popředí skládá čet. Urquhart detektor.

(2) Günther Achenbach, bývalý příslušník SS, strávil na ženíjném cvičišti v Hradištku přes půl roku. Do oblasti cvičiště SS na Benešovsku se vrátil jako zajatec v úloze dobrovolného pomocníka Američanů.

(3) Přihořívá ... Na místě, označeném Achenbachem (vlevo), provádějí ženisté Fulton a Urquhart detailní ohledání. Kpt. Richards přihlíží (vpravo).

(4) Takto vypadala štola po odkrytí. Snímek je jedním ze série záběru npor. Wayne Leemena, pořízených pro zpravodajské oddělení USFET a označených razítkem TAJNÉ.

(5) Pohled do otevřené a částečně vyprázdňené štoly. Spisy byly uloženy v dřevěných vojenských bednách s kováním a s držadly po stranách.

(6) K nakládání beden použili Američani navijáku a lana. Několik ~~lan~~ lan prasklo, poslední, které měli v zásobě, se přetrhlo ve chvíli, kdy poslední bedna byla v polovině srázu. ~~XXX~~ Tři bedny se při ~~XXXX~~ nakládání rozbily.

(7) Kolona amerického generála ~~XXXX~~ Koeniga se silným doprovodem MP přivezla 2. března 1946 bedny z Frankfurtu na pražský Hrad, přímo před vchod do kanceláře prezidenta republiky.

(8) Americký deník s článkem L.S.B. Shapira, uveřejněným pod nápadným titulkem: "Američani riskují smrt a český hněv, aby získali zakopané záznamy gestapa".

Pro nestěchův protokol R P 13.9. 49

Jak byl ukraden štěchovický archiv

Před dvěma měsíci, 16. července, uveřejnilo ministerstvo vnitra zprávu o nálezů několika beden v Černém jezeře na Šumavě. Kovové bedny, zajištěné proti vnikání vody, byly po vyzdvížení z jezera ^{odvezeny} poslány do Prahy k otevření. Zpráva ministerstva vnitra potvrdila správnost dohadů, že šlo o nacistické dokumenty z doby druhé světové války.

Nález beden měl široký ohlas u nás i v zahraničí. Vzpomíná se podobných událostí v minulosti, především pátrání v Toeplitzském jezeře v Rakousku, které bylo loni uzavřeno ~~—~~ podle úředních zpráv — vylovením několika beden obsahujících "falešné librové bankovky". Vzpomíná se také ukradení ^{1.2.} štěchovického archivu americkými vojáky v únoru 1946.

Má štěchovická aféra něco společného s bednami z Černého jezera ?

Štrasburský protokol

Souvislost mezi Štěchovicemi a Černým jezerem je třeba hledat v tajném dokumentu, podepsaném 10. srpna 1944 v Štrasburku. Po nezdaru německé protiofensivy v Ardenách bylo vedoucím osobnostem Hitlerova režimu již jasno, že je na západní frontě čeká stejně zřetelná porážka, jako na frontě východní. Porada se zabývala perspektivou kapitulace, a současně i příprav k vytvoření "čtvrté říše". Ve štrasburském Červeném domě - "Maison Rouge" - se sešli zástupci hlavních nacistických úřadů a podniků, mezi nimi na prvním místě ^{Ministr pro vnitřní věci a národní bezpečnost Hermann Goebbels} Kaltenbrunner jako mluvčí SS, která po nedávném nezdařeném generálském puči energicky prosazovala svou neomezeně vůdčí roli ~~Wasser~~. Výsledkem jednání byl protokol, který m.j. nařizuje německým státním a partajním úřadům, průmyslovým koncernům a bankám uložit v neutrální cizině devisy, zlato a jiné prostředky pro výstavbu "čtvrté říše"; později vznikl podle štrasburského protokolu systém tajných kont, jimiž směli disponovat zvlášť vybraní zmocněnci. Jména těchto zmocněnců pak byla uložena na tajných místech podle zásad, jež

1.1.5.1. Ministerstvo pro vnitřní věci a národní bezpečnost Hermann Goebbels

štrasburský protokol stanovil v další své části, která se také týkala ukryvání jiných cenností. V protokolu čteme, že "nákresey a plány nových zbraní i takové dokumenty, které za žádných okolností nesmějí padnout do rukou nepřátel Německa", musí být řádně uloženy. Hovoří se tu m.j. o využití skrýší v blízkosti vodních děl a o povinnosti použít vodotěsných obalů.

"G-2" a atomová tajemství

Podle štrasburského protokolu a jeho prováděcích nařízení přichystali nacisti celý systém skrýší, vhodných k uchování tajných archivů — především spisového materiálu Reichssicherheitshauptamt — a zlata i jiných pokladů. O tyto skrýše se už před skončením války ovšem zajímali i Američané, z několika důvodů. Šlo jim o ~~xxx~~ možnost převzetí agentských sítí, zřízených nacisty v okupovaných zemích, o využití výzkumu v chemii a fyzice, a konec konců i o hmotnou kořist.

Je známo, že už v květnu 1945 se americká vojenská rozvědka velmi pilně zabývala hledáním podzemních a jezerních skrýší, jak v "alpské pevnosti" /Toeplitzské jezero atd./, tak jinde, na př. i v oblasti Šumavy.

Tou dobou také došlo k události, která má se štěchovickou aférou některé styčné body:

V zimě 1943-1944 vybudovali Němci v bunkru dahlemského institutu pro výzkum atomu zkušební reaktor na uran a "těžkou vodu". Práce zde vedl známý badatel Werner Heisenberg. Když o něco později byla práce znemožněna častým bombardováním hlavního města, byl reaktor přestěhován do tichého městečka Hechingen, jižně od Štutgartu, a instalován v tamním pivovaru. V únoru 1945 byla zřízena atomová laboratoř také v městečku Heigerloch, asi 12 km vzdáleném. Šéfem tohoto reaktoru byl mnichovský profesor Walter Gerlach, člen oddělení pro jadernou fyziku v říšské výzkumné

radě. Haigerlochský reaktor byl tehdy nejmodernějším zařízením tohoto druhu v Evropě.

Americká zpravodajská služba se o existenci těchto dvou atomových středisek dověděla velmi brzy. Americký vědec Samuel Goudsmit, který měl za úkol hodnotit špionážní zprávy o německém jaderném výzkumu, kladl velký důraz na to, aby se výsledky práce nacistických vědců dostaly do amerických rukou a žádných jiných.

Proto vypravilo americké velení dne 22. dubna 1945 rychlou kolonu, sestávající z dvou tanků a několika vozidel, s úkolem proniknout před postupující frontu, obě střediska obsadit a jejich personál zajmout. Kolona, které velel plukovník zpravodajské služby Boris Pash, skutečně zabrala Hechingen a později téhož dne Haigerloch. Akce se zúčastnil gen. Harrison z oddělení G-2. Část zařízení byla odvezena, zbytek zničen. Mezi zajatými vědci byl Otto Hahn, Max von Laue a C.F. von Weizsäcker.

Tato akce americké zpravodajské služby stojí za zaznamenání především proto, že Hechingen i Heigerloch byly v pásmu, jehož obsazením měla podle válečných plánů provést francouzská vojska. Jednotky generála de Lattre de Tassigny také skutečně tuto oblast obsadily, ovšem až 18 hodin po přepadové akci plukovníka Pashe.

Američanům šlo o to, aby výsledky nacistického jaderného výzkumu nepadly do rukou nikomu, ^{jinému} než jim.

Štěchovický archiv a francouzské úřady

Také v případě štěchovického archivu se americká zpravodajská služba vyznamenala tím, že zasáhla do oblasti zájmů francouzského velení.

K historii štěchovické aféry patří totiž předehra, jejíž podrobnosti nebyly naší veřejnosti až dosud známy:

Francouzské velvyslanectví v Praze oznámilo 13. října 1945 čs. ministerstvu zahraničních věcí, že se ve francouzském zaja-

teckém táboře pro důstojníky a poddůstojníky SS v Mylhúzách přihlásil jakýsi Günther Achenbach, který ví o místě blízko Prahy, kde jsou ukryty "vysoce důležité diplomatické dokumenty". Francouzské velvyslanectví tlumočilo čs. úřadům vzkaz francouzského velitele v Německu, generála Königa, že je ochoten dát Achenbacha eskortovat do Československa, aby bylo možno "ověřit správnost jeho údajů".

Ministerstvo zahraničí ihned odevzdalo tuto nótu tehdejšímu úředníka ministerstva vnitra dr. Karlu Zavadilovi; ten však v této věci vůbec nic nezařídil. Když ministerstvo zahraničí nedostávalo žádnou zprávu o osudu nóty, urgoval ji u Zavadila dr. Vlado Clementis, tehdejší státní tajemník MZV, ale Zavadil nereagoval ani tentokrát. /Zavadil byl později suspendován./

Když s této strany nedocházela odpověď, obrátil se francouzský vojenský přidělenec v Praze generál Flipo novým dopisem na čs. místa, tentokrát na hlavní štáb, a dal mu k dispozici jak výpověď zajatého esesáka o podrobnostech uložení dokumentů, tak i mapku se zakreslením skrýše.

se kterou agenté čs. ve štábu uměli dobře zacházet.
tehdejší Dopis generála Flipa se však dostal do omračujícího soukolí vojenské byrokracie. Dopis, datovaný 18. ledna 1946 byl teprve 30. ledna opatřen presentačním razítkem hlavního štábu, a postupoval se stolu na stůl tak pomalu, že štěchovický archiv, na nějž gen. Flipo upozorňoval, byl ukraden americkou zpravodajskou službou dříve, než se čs. vojenské úřady rozhýbaly.

Výprava kapitána Richardse

Štěchovický archiv odvezla z Československa kolona složená ze čtyř amerických vojenských nákladních automobilů a velitelského vozu pod velením kpt. Stephena M. Richardse.

Skupina přijela do Československa v neděli 10. února 1946 přes hraniční přechod Rozvadov. Sestávala z 13 osob. Kromě Richardse v ní byl zpravodajský důstojník npor. William J. Owen a fotograf zpravodajské služby npor. William J. Leeman, dále četaři ženijního vojska Fulton a Urquhart, všichni ze zpravodajského oddělení /G-2/ velitelství amerických vojenských sil v Evropě, a dva Francouzi, přidělení zpravodajskému oddělení USFET, npor. Silberbauer a čet. Vital. Skupině byli dále přidělení čtyři šoféři, Jenkins, Ecker, Hall a Catusco. Konečně s touto výpravou přicestoval novinář Lionel S.B. Shapiro.

Třináctý účastník výpravy byl esesák Günther Achenbach. Způsob, jakým se americká zpravodajská služba k Achenbachovi dostala, nebyl nikdy vysvětlen.

Richardsova skupina jela do Československa vybavena rozkazem, který vydal tehdejší velitel amerických ozbrojených sil v Evropě generál McNarney a podepsal jeden z jeho pobočníků, mjr. B.J. Wheeler. Ústní rozkaz, vydaný Richardsové skupině, ukládal přísné utajení cíle této akce.

Skupina byla vyzbrojena pětihotnými zbraněmi. Měli k dispozici vše, co potřebovala k rychlému odkrytí a odvozu štěchovického archivu, včetně detektoru, navijáku nutného k naložení těžkých beden, kompresoru k odfoukání hlíny a jiného speciálního zařízení.

Jak byl ukraden štěchovický archiv ?

Jediný svědecký záznam o průběhu akce, který je k dispozici, pochází od Lionela Shapiro, který podává zprávu o ukradení archivu v seriálu tří novinářských článků, uveřejněných tiskovou agenturou North American Newspaper Alliance a kanadským časopisem "Maclean's".

Za spoluautorství Shapirova líčení musíme podezírat americkou špionáž, která ostatně tohoto žurnalistu do Československa

sama vypravila a sledovala při tom jistě své vlastní cíle. Nemusíme tedy věřit doslova všemu, co Shapiro píše /zejména máme-li možnost se přesvědčit v několika bodech, že nepíše pravdu/.

Náležitě romantisované líčení však podává aspoň základní informaci.

V článku, z nichž první dva byly uvolněny pro tisk 28. února a třetí 15. dubna 1946, píše Shapiro, že Richardsova skupina byla přivedena na správné místo ve strži nedaleko místa zvaného "Závist" u Štěchovic esesáckým zajatcem Achenbachem, který také přesně stanovil místo, kde je třeba kopat.

Podle jeho návodu pak Richards spolu s ostatními odkryl hlínu, kterou byla podzemní štola maskována. Dostali se k dřevěným fošnám, jimiž byl zakryt vchod. Podle Achenbachova návodu deaktivovali miny, která zajišťovali vchod do štoly, a dostaly se k bednám uloženým uvnitř. Bedny byly proloženy minami a hořlavinami. Bez nehody se podařilo vyjmout se štoly 32 beden, které pak Američané vytáhli navijákem do stráně k čekajícím automobilům a naložili.

Celá akce u Štěchovic prý trvala 38 hodin, od rána 11. února do večera 12. února. Ve středu 13. února ve 4 hodiny přejela americká vozidla se štěchovickým archivem čs. hranice.

Podle Shapirova líčení obsahovaly ukradené bedny výlučně listinný materiál. Zmiňuje se o tom v souvislosti s nakládáním, kdy se prý tři bedny rozbily, i s otevřením beden na americkém velitelství ve Frankfurtu, jehož se prý zúčastnil.

Účast amerických úřadů

Když se 13. února ~~práx~~ pražská ministerstva dověděla, že američtí vojáci vybrali štěchovický archiv a ujeli s ním do Německa, ~~přistila~~ se — s křížkem po funuse — do hlasitého protestování. Americký velvyslanec Steinhardt byl povolán k ministru

zahraničí, kde vyslovil hluboké politování a kde také prohlásil, že o ^{ohledně akce} této věci nic nevěděl.

Také tehdejší úřadující vojenský přidělenec USA v Praze, pplk. Taylor, oznámil plk. Kokrdovi z hlavního štábu, který ho v této věci vyhledal v nočním podniku pražského hotelu Esplanade, že o štěchovické akci nic neví.

Ve skutečnosti bylo pražské velvyslanectví USA informováno o štěchovickém přepadu přesně a předem, a hrálo v jeho přípravách svou úlohu: na př. Steinhardtův podřízený, vicekonsul King Guiney, obstarával Richardsově skupině ubytování v hotelu Alcron a Taylorův podřízený, dr. Nedergaard, měl na starosti finanční stránku jejich pobytu.

Kdo pomáhal Američanům ?

Materiály, které dokládají podrobnosti štěchovické aféry, obsahují i několik náznaků ^{Centered}účasti čs. občanů na přípravách této akce, na jejím uskutečnění, i na snahách o její zaretušování.

V britském tisku se na jaře 1946 dokonce objevil dohad, že americká zpravodajská služba odvezla štěchovický archiv na přání presidenta Beneše, protože prý obsahoval listinný materiál z doby Mnichova, který by byl Beneše mohl vážně kompromitovat v očích Sovětského svazu.

Seriozní posouzení dokumentů nasvědčuje tomu, že ve štěchovické aféře skutečně hráli roli někteří čs. občané podle příkazů americké zpravodajské služby. Činnost takovéto agentury v čs. bezpečnostním i vojenském aparátu ostatně ^{je}byla známa i z jiných souvislostí. Je také známo, že právě neomalené pokusy těchto ~~osob~~ živlů o převzetí nekontrolovatelné moci ve státě později bezprostředně předcházely energickým protiopatřením v únoru 1948.

V souvislosti s přípravou štěchovické akce je možno se zamyslet nad způsobem, jak se americká rozvědka dověděla o exis-

tenci esesáka Achenbacha a jeho tajemství. Francouzské úřady o této věci informovaly československá, nikoli americká, místa, jak v říjnu 1945, dokud ještě na čs. území byly americké vojenské jednotky, tak v lednu 1946, po tříměsíčním mlčení čs. úřadů. Je zřejmé, že francouzské vojenské ani politické úřady neměly zájem informovat americkou rozvědku. Odkud tedy získala své vědomosti ?

Dále je možno poukázat na to, že Richardsova skupina přijela do Československa s platnými propustkami, vystavenými velitelem čs. vojenské misse v Řeznu. Vystavil je prý na základě prohlášení amerických vojáků, že jedou do Československa jako "doprovod zajatého Němce". Nad okolností, že jednoho Němce eskortuje 12 vojáků s pěti vozidly, se tento štábní důstojník nepozastavil.

Ne zcela jasné jsou okolnosti vyřizování /či lépe řečeno nevyřizování/ obou dopisů francouzského velvyslanectví.

Nevysvětlena zůstává poznámka jednoho z účastníků akce, četaře Urquharta, který uvedl v novinářském interview, že Richardsova výprava cestou do Československa čekala několik dnů v Norimberku na "cizího agenta", který ji měl doprovázet do Československa, a že nakonec jela bez tohoto doprovodu.

Konečně je možno upozornit na zmínku Shapirovu o tom, že při otevření ukradených beden na velitelství G-2 ve Frankfurtu byli jacísi "čeští pozorovatelé", jejichž totožnost nebyla nikdy a nikým osvětlena.

Zatím ukazují dokumenty o štěchovickém archivu, které je nyní možno uveřejnit, zcela zřetelně alespoň cíl, který americká rozvědka svou akcí sledovala. K případu bude jistě možno se ještě vrátit a zveřejnit celou pravdu i o účasti nepřátelské agentury, (kterou americká zpravodajská služba řídila); tak budou sprovedeny se světa i málo hodnověrné podrobnosti o údajné spolupráci Bedřicha Reicina s "titovskou špionáží", o kterých se v této souvislosti hovořilo v Slánského procesu.

Co obsahovaly bedny ?

Čtrnáctý den po otevření beden na americkém velitelství ve Frankfurtu uveřejnil Shapiro zprávu o jejich obsahu. Podle jeho líčení obsahovaly bedny spisy SS a gestapa, dokumenty úřadu "říšského protektora", seznamy kolaborantů a agentů, a soupisy utajených pokladů a výzkumných projektů. Nejvýznamnějším bodem tohoto Shapirova líčení je zmínka, že k bednám byly připojeny "zevrubné seznamy" jejich obsahu.

Když totiž Američani konečně 2. března vrátili Benešově presidentské kanceláři ukradené bedny, tyto seznamy chyběly, a srovnání obsahu vrácených beden se Shapirovým ~~přiblíženým~~ popisem dokázalo, že chybějí i další listiny.

Odevzdáním štěchovických beden Benešovi aféra pro ten čas skončila. Omluvou, kterou tlumočil americký generál Koenig velvyslanci Smutnému, měla být uzavřena ostudná záležitost, která nemá v dějinách mírových styků mezi svrchovanými státy obdoby.

Ukazuje se však potřeba vrátit se k ní v souvislosti s objevením dalšího ~~naš~~ ^{naši} nacistického archivu na ~~č~~ půdě, o který Američané také jevili zájem již na jaře 1945. Odborné zpracování

obsahu beden z Černého jezera se chýlí ke konci, a veřejnost ^{Načten v Černém jezeře bude přibližně i televizní pořad dne 15. září večer.} bude s jeho výsledky brzy seznámena. (Dá se čekat, že zpráva o šumavských bednách, deponovaných pod vodou podle štrasburského protokolu, seznámí nás s okolnostmi právě tak pozoruhodnými, jako jsou ty, které doprovázely "štěchovickou aféru".

Marie Kocíková a Karel Beran

K obrázkům

/1/

Fotograf zpravodajského oddělení amerického velitelství v Evropě, npor. William W. Leeman, pořídil o uloupení štěchovického archivu fotografický záznam, z něhož pochází také tento snímek: kpt. Richards /vlevo/ přihlíží, jak jeden z vojáků odkrývá povrchovou vrstvu hlíny nad štolou.

/2/

Jiný snímek npor. Leemana: kpt. Richards přivazuje lano k jedné z beden, aby ji bylo možno vytáhnout navijákem ze strže a naložit na vůz. — Leemanovy fotografie jsou označeny razítkem SECRET /tajné/.

/3/

Někteří členové Richardsovy skupiny na cestě z Československa do Frankfurtu s nákladem uloupených beden: /zleva/ dva šoféři, zpravodajský důstojník npor. Owen, francouzský zpravodajský důstojník npor. Silberbauer a žurnalista Lionel Shapiro.

/4/

Celkový pohled na vyloupenou štolu. /Záběr z archivu MNO/

/5/

Předávání uloupených beden kanceláři presidenta republiky, 2. března 1946. Bedny přivezl do Prahy vojenský konvoj, vedený generálem. Mezi vozidly americké vojenské policie, která konvoj doprovázela, byla i trofejní Tatra /vzadu, s bílým nátěrem blatníků/.

/6/

Kapitán Stephen M. Richards

2. reportáž (pokračování) pro 59

Nacisté se připravují na "IV. Říši". "Štít v obna- zení"

Již první zprávy o nálezů tajemných beden s nacistickými dokumenty v hlubinách Černého jezera na Šumavě vzbudily letos v červenci živou odezvu. I když o povaze listin, které tu byly uloženy, nebylo tehdy ještě nic známo, v ~~krávkách~~ "zasvěcených" kruzích jak neonacistického podzemí /řízeného bývalými šéfy různých Hitlerových organizací/ tak všech rozvědek začalo vrít. Zprávy vedly k mnoha dohadům a úvahám - vždyť dosud není mnoho ukrytých archivů s nejdůležitějšími písemnostmi Třetí Říše ještě na denním světle.

V souvislosti s Černým jezerem se hovořilo o loňském pátrání v Toeplickém jezeře v rakouských Alpách, připomínala se spojitost s archivem, který začátkem roku 1946 uloupila americká vojenská zpravodajská služba ve Štěchovicích u Prahy. A o celé řadě dalších podobných příhod a záhad, kdy buď CIC nebo bojůvky neonacistického podzemí se postaraly o rychlé vyzdvižení a uklizení řady nacistických skrýší, o jejichž obsahu se veřejnost již nikdy nic bližšího nedozvěděla.

Existují nějaké spojitosti? Centered

Rozhodně existují. Základna je totiž společná: je dána příkazem Himmlera jako někdejšího říšského ministra vnitra, uveřejněným v ~~na~~ úředním listě již v roce 1944. Tehdy se začínaly hroutit fronty na Východě i na Západě a pohlaváři SS a Sicherheitsdienstu chtěli zachránit co se dá pro "IV. Říši", kterou chtěli na troskách Hitlerovy Třetí Říše obnovit opět pod svou železnou rukou.

Na otázku, bylo-li ukládání tajných nacistických archivů řízeno jednotným plánem, možno tedy odpovědět kladně. Tento plán byl vypracován s obvyklou německou důkladností a přesností. Zahrnuje vedle předpisů o ukládání důležitých listin, jejich zabezpečení na mikrofilmech i ustanovení ~~o~~ o disponování devizami, zlatem a jinými cennými naloupenými předměty, o úschově materiálů o důležitých akcích Gestapa v celé Evropě, seznam^ů~~ů~~ agentů nacistického Abwehru /tajné špionážní sítě ~~xxxxxx~~ v celém světě/, důležitých hospodářských plánů, vědecké a výzkumné dokumentace atd. Tento plán je vlastně základním dokumentem o přípravách, které vedoucí činitelé nacistické partaje prováděli v týdnech a měsících ~~xxxxxx~~ debaklu Třetí Říše proto, aby zajistili předpoklady pro perspektivní nastolení další, IV. Říše podle svých představ a ke svým cílům.

Tedy společná základna - jednotný plán na "uklizení" všeho, co se nemělo dostat "do rukou nepřítele", ale bylo nezbytné pro pokračování poraženého režimu. ~~Šťach~~ Dále se však spojitosti mezi Štěchovickým archivem, ~~z~~ Toeplickým jezerem a nálezem na Černém jezeře již trhají. Totiž americká rozvědka uloupila Štěchovický archiv ~~na~~ na základě činu, který pravověrný nacistu hodnotí jako ~~na~~ zlomení přísahy a zradu - tj. na základě denunce esesáka Achenbacha, který doslova vedl ~~z~~ "objevitele archivu" za ruku a vlastníma ~~rukama~~ rukama jim ho pomáhal odkrývat. Podobně tomu bylo v Toeplickém jezeru, kde působil jako neoficiální expert - poradce vysoký esesácký funkcionář Hoettl, usazený v blízkém městečku Aussee. Zřejmě tu za oba rozhodoval jako i v jiných podobných případech někdo jiný, snad vyšší svěřenou funkcí pro budoucí "IV. Říši" - materiály se měly dostat do rukou "lepšího nepřítele", toho, s nímž se počítá jako s budoucím spojencem. Avšak ani tento vybraný "objevitel archivů" se od svých informátorů nikdy nedozví, zda mu ukázali a předali k dispozici všechno, co bylo na těchto místech ukryto. Při tak spolehlivých informacích se málokdy hledá kolem a pátrá dále. Co nemá přijít na světlo, může tedy zůstat dále ležet v ~~úkrytu~~ úkrytu země nebo vodních hlubin. Zvláště když je tak málo času jako v případě štěchovické loupeže nebo když se začne lovit v jezeře krátce před jeho zamrznutím....

V Černém jezeře objevitele nikdo nevedl za ruku, nikdo jim neukazoval. K objevu přispěla náhoda, prostudování ukrytých materiálů jen ověřilo dosavadní znalosti o celém systému ukrývání a tak vyzdvižením beden z Černého jezera celá historie nekončí, ale začíná. Systematická další práce a neúnavné pátrání je zárukou, že nacistická tajemství, ukrytá na naší půdě, nezůstanou již dlouho pouze záhadami.

Jak to vlastně bylo s ukládáním nacistických archivů?

Dokument z 10. srpna 1944.

Tento tajný dokument se zachoval a jeho úryvky již byly v odborné literatuře citovány. Začíná slovy: "Bitva o Francii je ztracena. Pánové, musíme se postarat o to, aby se nepříteli nedostaly do rukou cennosti, peněžité částky, ~~důležité~~ důležité dokumenty a naše plány pro obnovu hospodářství, vědy a techniky." Tato slova byla adresována představitelům nacistického hospodářství v čele ~~z~~

Jestliže Speerovi šlo o uchování tajů německého výzkumu v chemii, fyzice, výsledků jaderného bádání a vývoje smrtelných raketových zbraní a současně o uchování těch devizových prostředků, které měl německý průmysl tou dobou ještě k dispozici /a nebylo jich málo, byly po ~~zmlouvách~~ celá léta promyšleně loupeny a ještě promyšleněji vydávány/ pak Kaltenbrunner měl na mysli především seznamy agentů gestapa, síť špiónů a kompromitující materiály o kolaborantech i miliardové poklady naloupeného zlata, briliantů a jiných cenností, stažených do trezorů SS z celé Evropy.

Štrasburská konference dala signál k "odtroubení Třetí Říše" v zájmu dalekosáhlých a promyšlených příprav říše čtvrté. Nebude na škodu si zopakovat vojenskou a vnitropolitickou situaci Hitlerova

Německa v prvních dnech srpna 1944.

V posledních měsících července se západním spojencům podařilo upevnit pozice na březích Normandie natolik, že mohli vyrazit k dalšímu útoku. Němci byli donuceni vyklidit Avranches. Nápor spojeneckých vojsk, především amerických tanků, dobře zásobovaných pohonnými hmotami, střelivem i náhradními díly, kreslil ~~xxx~~ perspektivu nezadržitelného postupu.

V prvním týdnu srpna byla osvobozena Florencie. V okupovaných částech Itálie narůstaly náznaky příprav protifašistického povstání.

Na východní frontě byla Rudá armáda rovněž v nezadržitelném postupu. Osvobodila Lvov a Brest Litevský, valila se mocnou vlnou na západ. Nic nesvědčilo o tom, že by se podařilo "ruského Ivana" vůbec zastavit.

Prvních šest neděl zkušeností s "tajnou zbraní V - 1" ukázalo, že tento mnohoslibný vynález nepřinesl očekávané výsledky. Obyvatelé britských ~~xxx~~ ostrovů zůstávali klidní a navíc všechny pokusy o jednání s jejich vládou i představiteli dalších spojeneckých západních států o "obrácení fronty" proti Sovětskému svazu pokračovala příliš pomalu ve srovnání s postupem spojeneckých armád na všech frontách.

Současně se objevil vážný úkaz i na domácí frontě. Dne 20. července byl na Hitlera spáchán atentát. I když Hitler tento pokus přežil a generálští spiklenci byli s bleskovou rychlostí popraveni svými ~~xxx~~ tajnými spojenci v pokusech o rozvrat nepřítele, znamenal 20. červenec vážné varování. Šéfové SS byli až ochotni obětovat svého vůdce generálům, aby se po "příkladném potrestání zrádců" zmocnili zcela i armády a obrátili ji spolu se silami západních spojenců zcela proti Východu, ale nebyli ochotni promítnout generálům, že sáhli k akci příliš brzy vzhledem k předpokladům obratu na frontě a že k ní sáhli tak nešikovně.

Hitlerovi věrní ztráceli tvář v tvář těmto událostem jistoty a mezi sebou, v kruhu vybraných, začínali seriózně počítat s porážkou. To znamenalo, že začínali otevřeně mluvit i o tom, jak zabránit, aby se jim politická i hospodářská moc nevymkla z rukou, aby nepřišel ke slovu lid.

V Hitlerově hlavním stanu se sice stále ^{hudla} ~~xxx~~ optimistická ~~xxx~~ nota, ale pohlaváři SS i průmyslu již ~~xxxxxxx~~ udeřili na vlastní, druhou strunu...

~~Různými způsoby~~

Říše

Předpis o "přípravách čtvrté říše".

Současně s úvahami o hrozící zkáze "Třetí Říše" pomýšleli vedoucí činitelé Hitlerova režimu na to, jak obnovit v pozdější vhodné chvíli říši čtvrtou, opět svoji. Navazovali horečné kontakty se západními agenty, jedna varianta stíhala druhou a pro všechny případy ~~xxxxxxxxxx~~ se připravili i na to, jak postupovat, když snahy o rozvrat nepřítele nevyjdou a nacismus bude poražen.

O čtvrté říši" se ve štrasburském protokolu, respektive v jeho prováděcích nařízeních, která k němu byla důkladně rozpracována, hovoří výslovně.

Protokol nařizuje všem německým institucím, které měly k dispozici devizy, zlato a jiné podobné prostředky, aby je uložily v neutrální cizině. Zvláštní konta, obvykle označená číslem, měla být k dispozici vybraným zmocněncům. Byly sestaveny seznamy lidí, kteří byli oprávněni těmito konty disponovat - každé konto mělo své dva dispozitáře, vybrané tak, že se ~~xxx~~ vzájemně neznali, že je neznala banka /znala jen heslo vkladu/. Jména těchto osob byla zanesena do oddělených seznamů a tyto seznamy byly ^{Centered} ~~xxxxxxxxxx~~ jakéhokoliv bližšího označení uloženy v oddělených úkrytech, k nimž mělo klíč jen několik ~~xxxxxx~~ přísnou přísahou vázaných a "věci čtvrté říše" zcela oddaných jednotlivců. Tito "vybraní" měli skutečné dispoziční právo a dispozitori v seznamech mohli jednat pouze na základě jejich zmocnění, ~~xxxxxx~~ jinak konto zůstávalo nepřístupné.

Pro uložení těchto seznamů byla vybrána jezera. Společně se seznamy dispozitorů tajnými konty měly být uloženy i plány výroby, výzkumu, seznamy agentů a konfidentů a jiné písemnosti, které "za žádných okolností nesmějí padnout do rukou nepříteli".

Zlato a cenné předměty, které se nepodařilo umístit v cizině nebo které se měly stát základem zlatého pokladu čtvrté říše, byly ukládány ve skrýších, vyhloubených ve skalách, a umně maskovaných společně s archivním materiálem státní správy, Gestapa atd.

Způsob uložení pokladů.

Štrasburský protokol hovoří o tom, že peněžité částky v hotovosti a dokumenty mají být ukládány ve vodotěsných plechových, vhodně zajištěných obalech. Podrobně se šíří o tom, jak využít úkrytů pod vodní hladinou.

Vodotěsné bedny měly být spouštěny do jezer v blízkosti "vod-

ních děl" a za pomoci ženistů SS. Původně se soudilo po nalezení štrasburského dokumentu, že vodní díla tu figurovala proto, aby bylo možno přípravy a samo ukrývání ~~možno~~ maskovat běžnou činností výzkumných vodohospodářských ústavů nebo běžnou praxí přehrad atp. Ve skutečnosti však, jak potvrzují závěry zdravého rozumu i poznatky těch, kdo na vlastní oči měli možnost spatřit stopy celkem vzácného vyklížení těchto skrýší v posledních dnech ~~xxxxxxx~~ války, tu měli autoři plánu spíše na mysli, že jezera se stavidly možno ve vhodné chvíli vypustit nebo alespoň snížit jejich hladinu. Proto se k úkrytu hodily i odlehlé ~~xxxx~~ rybníky. Zasvěcený "nálezce" by se nemusel obtěžovat nákladnou a namahavou prací těžkých potapěčů, ale prostě by si vypustil skrýš a bedny vyzdvihl.

Štrasburský protokol a jeho prováděcí nařízení se ovšem neomezoval jen na jezera. V prováděcích nařízeních se hovoří i o ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ štolách, vyhloubených buď vodorovně nebo svisle, v některých případech i o kombinaci obou těchto směrů. Počítalo se i s využitím přírodních skrýší, např. skalních jeskyní, těžko dostupných roklí, ~~xxxxxxxxxxxx~~ opuštěných dolů. Dokonce se pro zamaskování "vyvinul" syntetický speciální kámen, který od přírodního rozeznají jen geologové ^{Centered} složitým rozborem. Celá škála předpisů hovoří o zabezpečení uložených předmětů třaskavinami a o maskování úkrytů. Kdyby všechny osoby, které na akci ukrývání pracovaly ať už v kancelářích nebo v terénu, zasáhly na frontě - možná, že by konec války nebyl připadl na 9. května 1945, ale o pár dnů později.

Ovšem pak by se neonacistické síly budovaly tíže, chybělo by spousta odborníků na slovo vzatých, kteří by sice dostali přísahu že vůdci, ale zlomili ~~přísahu~~ tzv. "Kamaradschaftside" - přísahu do vlastních řad. Není tedy divu, že s takovou horlivostí ^{než aby vykrváceli} "pro vlast a vůdce". radši ukrývali, co se dalo. /Jednak v případě, že kladli vlastní zájmy nad zájmy obecné, měli "věno" pro své americké zájmatele, /nebo dokonce měli i pokyny s tímto "věnem" předstoupit v zájmu získání přízně, vlivu a další práce na svěřených úkolech pro perspektivu čtvrté říše/. A potom uložené materiály a cennosti mohou ležet velmi dlouho, mohou čekat "až přijde den" vyzdvižení ve vhodných podmínkách, o nichž rozhodují nikoliv ti, jimž svěřil svůj odkaz vůdce, ale ti, které pověřili pánové daleko prozíravější jako Kaltenbrunner, Speer a další.

"Alpenfestung".

Poklady se měly soustředit v oblasti Alp, kde je hojnost jezer i jezírek, skal, jeskyní a jiných skrýší, včetně starých solných dolů. Sem se také ku konci války stahovaly nacistické úřady, sem posílali příslušníci vládnoucí kliky své rodiny s celým během války značně rozhojněným "movitým majetkem", sem putovaly z celé Evropy kolony nákladních aut s historickými, kulturními a jinými poklady a drahocennostmi z vyloupených muzeí, sbírek, obrazáren, zámků a bankovních trezorů, zde se ukládaly poklady "příručně" i perspektivně. Tady si také mocní ~~XXXXXX~~ a prozíraví Hitlerovy říše ujednali na dny konečného zhroucení schůzku.

Národu se říkalo o tom, že alpskou pevnost nutno bránit do posledního muže a že je nedobytná. Města a lázně byla vyhlášena za lazaretní, bezpečnost rodinám a majetku zaručena, v horách a lesích vybrané jednotky měly přečkat konec války, v civilu se vmísit mezi "rekreanty" a začít pracovat na "nových úkolech". Tak si představovali oni prozíraví mužové v praxi "Alpenfestung", o níž hned po skončení války nepokrytě prohlašovali, že to byla jedna z největších fikcí válečných dějin.

Centered

Ve smyslu štrasburského protokolu se ke sklonku války vydaly na cestu k Alpám další početné kolony, dobře střežené jednotkami SS. Sledem za naloupenými poklady ~~XX~~ putovaly v těchto kolonách náklady podle příkazů štrasburské konference. Některé dorazily na místo, jiné se musely svého nákladu zbavit již cestou, protože vývoj válečných operací jim znemožnil dorazit do cíle. Velitelé kolon však vždy dorazili, až z podivem, jaký byl živý ruch ve dnech 1. - 5. května kolem lázeňského městečka Aussee, jedna zajímavá osobnost ~~XXXXXXXXXXXX~~ nacistického světa stíhala druhou - jen trochu rychlejší zásah spojenců a čistší intence CIC, to by byl teprve Norimberský proces zajímavý!

"Boehmerwaldfestung "

Ano, nemýlíte se, pevnost Šumava. Alternativa pevností Alpy, její předmostí, vstřícný plán pánů K.H.Franka a spol. ~~XXXXXX~~ rukou společnou a nerozdílnou s mnichovským gauleiterem a jeho kumpány. Vznikl snad ~~XX~~ jen o pár měsíců později, když protektorátní a bavorská nacistická elita uzavřela příměří ve vnitřních rozmíškách s berlínskými prozíravými hlavičkami a pochopila jejich plány.

Pevnost Šumava se "budovala" jako pevnost podobně jako ~~XX~~

v Alpách. Snad jen vojenské zabezpečení mělo být důkladnější: na Šumavě operovalo 5 divizí 7. armády včetně tankové SS brigády zvané Therese, ~~některé~~ několik divizí tzv. armády Rakousko, posílené věrnými sbory SS a počítalo se s tím, že v případě "vývoje válečných událostí" se sem stáhnou útvary Schoenerovy armády "Mitte", v posledním měsíci války snad nejlépe vyzbrojeného a udržovaného nacistického armádního sboru, který operoval v Čechách a měl dokonce 62 divizí.

Horečně se tu pracovalo na nutných provizorních opevněních v šumavských hvozdech a horách. Okopy a bunkry, kryty, skryše zbraní a ~~munice~~ celé arzenály munice měly doplnit bojovou přípravu ~~armády~~ pevnosti Šumava, kde většina měst byla prohlášena rovněž za lazaretní nebo otevřená a přeplněna obrovským počtem uprchlíků a prominentských rodin "lepší nacistické společnosti", aby se v případě nutnosti v tomto zmatku snáze ukryli ti, kteří k tomu dostali příslušné příkazy a pověření.

Navíc se tu rozvíjela další horečná činnost: K.H.Frank vydal příkaz připravit tu příslušné úkryty pro důležité materiály, zásoby a písemnosti. Vybral k tomu ~~okresy~~ okresy Domažlice, Klatovy a zřejmě rozšířil okruh možností i na Prachaticko, jinak by jeho příkaz sotva putoval na vědomí prachatickému ~~landrátkovi~~ landrátkovi.

Příkaz je adresován vrchním zemským radám, majetkovému úřadu při německém státním ministerstvu, ústřednímu stavebnímu úřadu u ~~německého~~ německého státního ministerstva, veliteli pořádkové policie, veliteli bezpečnostní ~~policie~~ policie /SiPo/ a bezpečnostní služby /SD/, pověřenci říšského komisaře pro upevnění německého souručenství, pověřenci německého státního ministra ~~ve~~ v Čechách a na Moravě pro výstavbu, generálnímu referentu pro protiletectvou ochranu, řídící úřadovně Východ, německým vedoucím a presidiálním šéfům autonomních protektorátních ústředních úřadů, zemským presidentům v říšských správách v Praze a Brně, vrchnímu finančnímu presidentovi, ~~kurátorům~~ a kurátorům německých vysokých škol v Praze a německé techniky v Brně. /Kurátoři těchto škol rovněž dbali o zatím nerušenou výzkumnou práci stovek laboratoří a vývojových ústavů, umístěných pod stálou péčí SS v prostorách uzavřených českých vysokých škol/. Svůj příkaz vydal K.H.Frank 22. února 1945 a ~~shrnuje~~ shrnul v něm na 9 stranách podrobné předpisy pro případ přímého ohrožení nepřítelem. ~~Je to při tom pouhý dodatek k kapitole~~ Je to při tom pouhý dodatek ~~ku kapitole~~ ku kapitole ~~o~~ o ~~směrnici~~ směrnici

F0

67

Vsuvka: Tehdy také K.H.Frank rozhoduje o přemístění některých ulo-
 žených předmětů v štěchovických slojích a posílá je dále
 k jihu. A zástupce ředitele Národní banky pro Čechy a Moravu
 Sturm píše o radu, jak a kam odvézt poslední zbytky zlaté-
 ho pokladu banky ve váze 1.005 kg čistého zlata a dalších
 cenností. Navrhuje Řezno nebo Norimberk /dopis psal 19.
 února/ a ^{zmočenec} ~~jakýx~~ dr Bartsch na přípis poznamenává: "Nechť
 vyčká mého pokynu!" ~~Kde~~ Najdeme pokračování tohoto dopi-
 su? Neleží tato tuna ryzího zlata ~~ze~~ z trezoru naší Národní
 banky ještě někde v "šumavské pevnosti"?

ke shr. 9

- 9 -

K.H.Frank v tomto příkaze ukládá adresátům, aby zajistili prostřednictvím zvláště jmenovaných /jinými místy - sic!/~~xxxxxxxx~~ zmocněnců odvoz všech v předchozím ^{výnosu} ~~xxxxxx~~ z 9. února 1945, čj. I 2 - 7688/100 ~~xx~~ g vyjmenovaných materiálů, písemností a cenností /výčet stejný jako v usnesení ze štrasburské konference/ na bezpečná místa, aby "nebyly pro svou cenu nebo nenahraditelnost" pokud možno zničena". Každý úřad měl vypracovat svůj vlastní plán odvozu potřebných materiálů do předem připravovaných úkrytů v okresech ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ Domažlice a Klatovy jako do prozatímních záchranných středisek.

Skoro by se tu vtírala myšlenka, že K.H.Frank vyváží cenné písemné archivní materiály, kartotéky, přístroje, aparáty, stroje, plány atd. do ~~xxxxxx~~ náručí americké CIC, že je odsunuje z míst, kde by jimi mohli ihned od osvobození disponovat sami Češi. Mimochodem, v rámci těchto příprav k "nerušenému zakončení války" se chystal také ^{Frankovi úředníci} ~~xxxxxxxx~~ k evakuování všech mužů ve věku 16 - 60 let z Čech a Moravy, aby tak "znemožnil nepříteli získat čerstvé bojové síly". Obsahuje to ~~xxxx~~ služební záznam z 24. ledna 1945, ale pan K.H.Frank se zřejmě bál zásobovacích obtíží nebo byl příliš realistický na to, aby neviděl absolutní fiktivnost tzv. Raäumungsgebieten /vyklizovacích prostorů, kam měli být evakuováni soustředěni/. Tolik lidí "konečně vyřešit" se už v tak krátké době nedalo a Měsíc k dispozici nebyl, tak K.H.Frank se zdržel vyjádření. Plán putoval do stoupy, záznam k archiváliím a ty do úkrytu, odkud se vytáhly teprve po letech.

pruha

~~xx~~ Ale zatím konec s panem Frankem, vraťme se k putování pokladů...

Transporty na pochodu.

Srovnáním údajů o transportech nejcennějších archiválií, příručních peněžitých částek, zlata, výzkumných plánů atd. zjišťujeme, že rozhodujícím datem zde byl 20. - 21. duben. Kolony se vydaly na pochod vesměs počátkem 2. týdne dubna. Rychlost jejich postupu byla narušena prudkým vývojem válečných operací spojenců, hloubkaři a častým přerušováním ~~kant~~ spojení velitelů kolon s ústředními, které si uchovávaly zřejmě právo rozhodnout, která varianta o konečném cílu a jednotlivých fázích ukrývání částí nákladu bude konečná.

V těchto dvou dubnových dnech si již odpovědní velitelé uvědomovali, že vyhlídky na válečné vítězství s konečnou platností

neexistují. Konečně také 21. dubna 1945 ~~znamená~~ opouští tonoucí berlínskou loď samotný Hermann Goering a prchá s ozbrojeným doprovodem přes Drážďany, Plzeň, Klatovy na svůj budoucí se nový hlavní štáb Luftwaffe /letectva/ na Špičák u Železné Rudy, zde se po krátkém stretnutí se složkami SS a po zjištění, že sídlo hlavního štábu bude sotva do konce války dobudováno, bleskově rozhoduje pokračovat do Alpské pevnosti a urychlit svoje vyjednávání s Američany za každou cenu. Život je život a ~~xxx~~ o vyváznutí s holým životem - ~~xx~~ o to ~~xx~~ mu jistě ~~nejmá~~ nejde.

Ve dnech 20. - 21. dubna Rudá armáda útočila již v Lužici, sovětská ofenzíva na Berlín trvala již skoro týden. Američané obsadili Lipsko. Spojenecké armády na západní frontě rychle postupovaly na všech úsecích. Padla Bologna, Titovy jednoty se blížily Terstu.

Ve střední Evropě postupovaly sovětské sbory na jih od Chotěbuzi, na jižní Moravě a do těsné blízkosti Ostravy. Američané byli v Cvikově a táhli na Krušné Hory. Na jihu pronikali do ~~Němcké~~ Norimberku a spěchali na východ. Již 27. dubna odřízli s výjimkou silnice na Linec všechny výpadové silnice ze Šumavy. Při tom Linecká byla ohrožena rychlým postupem Sovětů, i když samotný Linec ~~xxx~~ ~~xxxx~~ dobyli Američané.

Velitelé kolon, a co teď? Spojení s centrálou přerušené, jeho obnova zázrakem. ~~Němcké~~ Naložené nákladní vozy s bednami z centrály i z prozatimních severněji položených úkrytů znemožňují rychlý postup, ve dne se nedá vůbec jet, silnice jsou stále přeplněnější úprchlíky. Velitelé kolon tedy se zhusta rozhodují podle místních poměrů a úkol štrasburské konference naplňují v šumavských a bavorských jezerech. Nejsou však pověření "příjemci" zásilek a tak nejsou ani potvrzení jako v předchozích dnech organizované akce. ~~xxxx~~ Pro zajímavost uvádíme jednu ze zachovaných stvrzenek na zásilku, odevzdanou v alpské pevnosti Kaltenbrunnerem. Obsahovala: 50 kg ryzího zlata v prutech, 50 beden zlomkového zlata a zlatých předmětů /šlo o bedny s nákladem 40 - 50 kg/, dva miliony švýcarských franků v hotovosti, 5 beden briliantů a jiných drahokamů a sbírku známek v hodnotě 5 milionů zlatých marek.

Potvrzenky z Černého jezera nebo jiných úkrytů na Šumavě se nenašly. Zatím, zato máme vlastní zásilku, spíše její část a na další se určitě ještě přijde. Jak by pomohlo pátrání, kdyby promluvíli všichni pamětníci nebo svědkové!

Příště: hovoří průvodce transportu beden z RSHA Berlína/velitel kolony Skorzeny/.

Marie Kocíková - Karel Beran.

(Hlavní reportáž pro „Svět a okraj země“)

70

Archivy putují do jezer

O tom, jak automobilová kolona s nákladem nejdůležitějších písemností RSHA ("Říšského hlavního úřadu bezpečnosti") putovala v dubnu 1945 z Berlína k úkrytům v jižní části ~~poměrů~~ území, které tehdy ještě bylo v rukou Hitlerových armád, vypráví očitý svědek. Je to František Houska z Prachatic, dnes už devětašedesátiletý. Přihlásil se hned po uveřejnění zpráv o nálezů tajemných beden v Černém jezeře, aby vyprávěl - jak říká - o nejhorším zážitku ze svého bohatého života.

"Nevěděli jsme, kam naše cesta povede a co nás na ní čeká," řekl nám. "Bude na konci život nebo smrt?"

Nad Berlínem se stmívalo. Byl večer, 13. dubna 1945, nebo snad večer dne předchozího či příštího. Těžká brána berlínské centrály gestapa se pomalu otevírala. Kolona vozů se vydala na cestu.

Osud za mřížemi

František Houska je starý člen KSČ. Zakládal stranu ve svém rodišti. Když hnutí německých nacionalistů nabývalo na drzosti a Henleinovci prováděli kousky, ~~na kterých~~ při kterých se lidem vařila žluč, získal si František Houska pověst člověka, který vystupuje proti Henleinovcům vždy a všude, i za cenu konfliktu s četníky. Po Mnichově nezbylo Houskovi nic jiného, než odjet do Prahy a uchýlit se do ilegality. Byl na něj vystaven zatykač, a věděl, co ho čeká, padne-li do rukou ať už sudeťáckého gestapa, nebo pražské policie.

Nakonec svému osudu neušel. V dubnu 1939, brzy po okupaci Čech a Moravy, se úřady o jeho existenci přece jen dověděly a František Houska byl zatčen. Německá kriminální policie ho převezla do Lince, byl vyslýchán, na jeho kartičce v rubrice "Verbrecherart" - druh provinění - se objevil červený nápis "Politisch - Kommunist".

Z kriminálu v Linci putoval 18. května 1939 do Dachova, později se ocitl v Buchenwaldu, a někdy v roce 1943 ho převezli k výslechu do Berlína, přímo do centrály RSHA. Tam zjistili, že Houska není "prominent", ale švec, a nechali ho v t.zv. "Hauskommandu" věznice RSHA. I velcí páni potřebují občas spravit boty, a starý švec jim umřel.

A tak začal František Houska podrážet esesácké holínky. Někdy spravoval kramflíčky paní Kokalové, manželky ředitele věznice či lodičky paní Muellerové, ženy velitele gestapa gruppenführera Heinricha Muellera, jednoho z nejobávanějších hodnostářů RSHA.

K povinnostem Františka Housky patřilo i škrabání brambor a krmení slepic, kachen a bažantů pro důstojnickou kuchyni. Spolu s dalšími dvanácti vězni Hauskommanda uklízel krví prosycené piliny v mučírnoch a na popravištích ^{Centered} gestapácké centrály a čekal, jak se jeho osud naplní. Mnoho si od budoucnosti nesliboval. Věděl, že jeho poznatky, shromážděné na velitelství RSHA, jsou nebezpečné. Znal zblízka Heinricha Muellera. Potkával tu Himmlera, vídal šéfa RSHA Kaltenbrunnera, spatřil i Hitlera. Zasklíval v Muellerově kanceláři okna po náletech. Zažil tady popravu generálů po nezdařeném atentátu na Hitlera 20. července 1944. Vídal tajemné vězně v bunkrech samovazby -- Canarise, Schachta i jiné prominenty, kteří upadli do nemilosti.

Ještě jeden Čech tu s ním byl -- zedník Josef Růžička odkudsi do Prahy. S tím se však po válce už nesetkal.

Plechové krabice

"Jednou, to už bylo v pětáctýřicátém roce, jsem se vracel ze slepičárny kolem garáží," vzpomíná František Houska. "Tam stála nákladní auta a z jednoho skládali do garáže nějaké bedničky. Byly to kovové krabice, myslím že tmavozelené, takové, do jakých se

ukládají kartoteční lístky, ale menší. ~~XX~~ Nevěnoval jsem tomu nákladu bližší pozornost, řekl jsem si, že přivezli nové krabice na kartotéky. Bylo tam takových kovových skříněk plno. Pak jsem za několik dnů šel zase kolem té garáže a vidím, jak do ní jde Kaltenbrunner s Himmlerem a Muellerem. Takovým pánům se člověk koukal raději vyhnout, tak jsem se schoval za garáž. Byli tam dlouho, dohadovali se nad těmi krabicemi. Stáli tam s nimi i nějací adž tanti a pak jeden civil, jakový velký, rozližitý, do tváře jsem mu neviděl. Pak pro mne přišel unterscharrführer Runge, velitel Hauskomanda, abych šel do cely. Byl ke konci války dost hodný, pořád opilý, pořád naměko. Po setmění jsme nesměli být na dvoře, ~~byli~~ hned střílely."

Začátkem dubna se začalo v Hauskomandu proslýchat, že se z Berlína RSHA má stěhovat do nějaké filiálky. Hovořilo se o Hofu. Kuchař Haentschke dostal rozkaz přichystat proviant: ~~z~~ skopové, uzené, konzervy, všechno, čeho je třeba na ^{Centered} dlouhou cestu.

A pak vybral Runge několik vězňů, ráno naložili proviant na nákladní vozy, upravili bedny a sudy tak, aby se na nich dalo ležet, a večer vyjeli.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ Neznámý civilista velí koloně

Kolona vyjela z Prinz Albrechtstrasse 8 v Berlíně za setmění. Auto, ve kterém jel Houska, mělo staženou plachtu. Při nastupování viděli vězni z domácího komanda jen Kokalu, dozorce Rungeho a Kokalova šoféra. Teprve příštího dne ráno po rozednění viděli, že za jejich vozem s proviantem a za Kokalovým osobním autem jede ještě další osobní vůz s nějakým standartenführerem, a vedle něj že sedí ten civilista, který si s pohlaváry RSHA prohlížel v garáži kovové skřínky. ~~Na jedné zastávce se František Houska dověděl, kdo to je.~~

Byl to Skorzeny, známý únosce Mussoliniho, jeden z nejprotřelejších esesáků, kterého používal Kaltenbrunner k nejodpovědnějším a nejkrvavějším úkolům.

Za Skorzeného autem jela čtyři nákladní auta, zakrytá plachtou, a kolonu uzavíralo plechem kryté vojenské auto a vůz s osobním ~~mužem~~ adjutantem Muellerovým a s jeho sekretářkou, známou mezi vězni pod jménem Mizzi. Její střevíčky bývaly také často v opravě.

~~XXjehkxxxxxxkxkxkx~~ Později po cestě si Houska všiml, že nákladní auta jsou naložena právě těmi plechovými skřínkami, která viděl tehdy před šesti týdny skládat do garáže. Skřínky musely být hodně těžké; auta nebyla plně naložena.

Kolona jela hlavně v noci. Ve dne se čekalo. Skorzeny obvykle někam odjížděl, zřejmě pro další rozkazy. Projeli Drážďanami, Cínovcem, Teplicemi. Tam se vozu s proviantem poškodil chladič. Když ho kolona u opravny předjížděla, viděl František Houska znovu náklad všech aut a potvrdil si, že to jsou právě ty bedničky.

Z Teplic pak pokračovala cesta do Prahy, do Bredovské ulice. Ve smutně proslulé "pečkárně" se na dva dny zastavili. Pan dozorce Runge ~~byl to tak obohaten~~ dokonce vzal tři vězně na pivo ke "Staré poště" v dnešní Opletalově ulici. "To víte, Runge věděl, že to prohráli, a koukal si udělat oko," vypravuje František Houska. "Ostatně byl pořád opilý."

Na Šumavě

Z Prahy vyjeli ráno, směrem na Zbraslav a Dobříš. Nocovali kdesi za Malou svatou horou, kde je zase dohonil Skorzeny. A zase na jih. Zhovu čekali na Skorzeného, který se vrátil do Prahy a dohnal je kdesi u Milína. Jeli ~~xxPrahyxx~~ už několikátý den.

Kousek za Strakonice - bylo to pozdě večer - se kolona rozdělila. Skorzeny se svým osobním autem a jeden nákladní vůz zahnul k Železné Rudě. Ostatní auta pokračovala na Vimperk. Ještě před Vimperkem zastavili ~~xxkxkxkxkxkxkx~~ na noc.

Ráno se vězni i dozorcí umyli v potůčku a čekali. Dolili vodu do chladičů. ~~Kxkxkxkxkxkx~~ Vydali se znovu na cestu.

~~Později je dojel Skorzen~~

XXXXXXXXXXXX

Po chvíli cesty znovu dojel kolonu Skorzeny, znovu se odpojil, odjel ke Strakonici, a vrátil se.

Před polednem také došlo nákladní auta, se kterým pozdě večer přechozího dne odjel Skorzeny k Železné Rudě. Bylo prázdné.

Pozdě odpoledne projeli Vimperkem, kdesi za městem, na silnicích, které František Houska neznal, čekali až do příštího dne, a teprve odpoledne pokračovali v cestě - na Kunčvart, ~~KKKN~~ Frauenau a Pasov. Před Pasovem zůstali stát u vysoké stráně.

Tam si Houska všiml, že kdesi mezi Freyungem a Pasovem se odloučili od kolony a ~~úd~~ Skorzeného vozu. Na tomto úseku cesty nemohl pozorovat, co se děje.

Vězenský vůz pak pokračoval z Pasova do Mnichova, kde se den čekalo, a dále na Rosenheim. Esesáci z doprovodu hovořili o Chiemsee - Sienském jezeře.

Pozdě v noci došli z Rosenheimu na jakýsi statek, kde je uložili do maštale. Ráno se mezi nimi objevil - k jejich velkému překvapení - starý známý: doktor Schmied, kdysi osobní lékař Rudolfa Hesse, který byl po Hessovu odletu do Anglie několik měsíců vězněn v berlínské centrále gestapa a znal se se všemi příslušníky Hauskomanda, protože ve věznici působil jako lékař.

Šéf přiletí svým Storchem

To bylo 28. dubna 1945 ráno.

Centered

Tehdy padlo Řezno. Byla dobyta Světlá (Zwiesel) na silnici, spojující Železnou Rudu s Mnichovem. (O tomto městečku ještě uslyšíme: o několik dnů později do Američanů zřídili služebnu CIC pro oblast Šumavy, se kterou se v našem příběhu častěji setkáme.)

Cesta k "alpské pevnosti" je prakticky uzavřena. Projíždějí ještě poslední jednotlivci od Pasovy a alpská nouzová letiště se chystají přijmout poslední Storchy z Berlína.

Neboť v oblasti alpských jezer si domluvili mocí "Třetí říše" setkání.

Ale to všechno František Houska nevěděl. Byl v maštali neznámého statku kdesi v Bavorsku a bál se o život. Věděl, že válka končí. Bál se, že za své vědomosti zaplatí životem. O "hodném" dozorci Rungem a jeho kamarádech si nedělal iluze.

Tím víc Housku a jeho spoluvězně překvapil doktor Schmied se svým boдрým ~~úsměvem~~ úsměvem, a hlavně se zprávou, že jsou jeho hosty na jeho vlastním statku. Následovala dobrá snídaně a přátelská rada:

"Před večerem se ztráťte, jinak vám už budu moci sotva nějak pomoci. Přespíte tamhle na samotě, do té doby se nikde neukazujte. Na samotě o vás vědí a ráno vás vypraví s mlékařským vozem na další cestu."

František Houska a ostatní vězni zůstali přes den v maštali. Ještě odpoledne zaslechl Houska, rozhovor, který si dobře zapamatoval. Vyhlížel ~~skopěnouovaxskkxokozkaxxskup~~ skulinou mezi prkny na humna statku. Přilákal ho hukot auta. Byl to vysoký vojenský vůz s plechovou karoserií, který ~~yxk~~ vyjel s kolonou z Berlína - podobný, jakého užívala

armáda pro převoz raněných. Vůz řídil asi padesátiletý podsaditý esesák.

Pak se objevil Skorzeny s Muellerovým adjutantem. Hovořili spolu. František Houska slyšel: "Musíme tu čekat na šéfa. Přiletě svým Storchem a budeme pokračovat v ~~naš~~ cestě."

Dál už František Houska neví nic. Podle pokynu doktora Schmiedapo setmění opustili statek a ráno jeli mlékařským vozem ~~na~~ na hlavní silnici. Přes Mnichov, kde se právě bojovalo, se dostali k našim hranicím.

František ~~XXXXXX~~ Houska se šťastně dožil svobody.

Jak to bylo s kolonou ?

Skoro dvacet let uplynulo od chvíl, o kterých nám František Houska vypravuje. Má znamenitou paměť a umí se dívat. Z toho, co zpozoroval zvednutým cípem plachty nebo při zastávkách u silnice, je možno celkem přesně zrekonstruovat podstatnou část příběhu.

1) Jedno z nákladních aut opustilo kolonu za Strakonícemi na rozcestí, odkud vede silnice k Železné Rudě. Vrátilo se po celonoční a ještě polodenní nepřítomnosti prázdné. S autem odjel i Skorzeny.

2) V okolí Kubovy Huti, kde se zase čekalo přes noc a do odpoledne, mohla z kolony odbočit další auta, aniž o tom František Houska věděl.

3) Do Pasova již auta s nákladem kovových skříněk nedojela.

Z toho se dá vyvodit, že celý náklad zůstal někde v této oblasti. Cesta do "alpské pevnosti" byla uzavřena.

Centered

Příště: Záhady kolem Špičáku

(Pro "svět o obrazech" z zahraničních agentur) 76

TAJEMSTVÍ BEDEN Z ČERNÉHO JEZERA

Dne 3. července 1964 objevili potapěči Svazarmu první tajemnou bednu v Černém jezeře na Šumavě. K objevu došlo při natáčení filmu pro Čs. televizi.

V době od 7. ~~do~~ do 13. července se prací na Černém jezeře zúčastnili potapěči Ministerstva vnitra.

Byly vyzdvíženy celkem čtyři kovové bedny, zajištěné proti vnikání vody. Po jejich převezení do Prahy a otevření vydalo ministerstvo vnitra 16. července úřední zprávu, která potvrdila dohady všech, kdo sledovali práci na Černém jezeře: ^{s napětím} bedny obsahovaly tajné nacistické dokumenty.

Listiny byly svěřeny skupině odborníků k zpracování a ohodnocení. Po skončení první etapy této práce seznámil ministr vnitra Lubomír Štrougal veřejnost s charakterem dokumentů z Černého jezera na tiskové konferenci, uspořádané 15. září 1964 v Praze.

Dnes je tedy známo toto:

— Bedny z Černého jezera obsahují část archivu centrály ~~Reichssicherheits~~ Reichssicherheitshauptamt — Hlavního říšského bezpečnostního úřadu — v Berlíně. Jde v první řadě o spisy oddělení VI (špionáž a sabotáž) a IV (gestapo).

— Obsáhlý, více než stostránkový spis je věnován pozadí vraždy rakouského kancléře Dollfusse v roce 1934. Spis, vypracovaný zvláštní "historickou komisí" eses v prosinci 1938, měl za účel vypracovat základní linii pro falšování historie v souvislosti s anšlusem Rakouska.

■ Jiné dokumenty z archivu RSHA :

— Rozkaz Heydrichovi z července 1941, aby provedl všechny přípravy ke "konečnému řešení" židovské otázky, a další spisy v této souvislosti. Jde o základní dokument masové vraždy šesti milionů lidí.

— Hlášení IV. oddělení RSHA o zahájení činnosti terezínského ghetta.

— Soubor špionážních zpráv o situaci v Itálii.

— Špionážní zprávy o sledování Mussoliniho zetě, italského ministra zahraničí Galeazza Ciana. Tato akce vedla až k zatčení a popravě Ciana.

— Materiály o plánech na odstranění luďácké vlády na Slovensku a nastolení monarchie.

— Špionážní a diversní plány agentů eses v severní Itálii v souvislosti s problémem jižního Tyrolska, který je právě dnes znovu aktuální.

— Materiály o převozu špionážního, sabotážního, spojovacího a propagačního materiálu z Německa italskou lodí do USA.

- Zprávy o akci RSHA proti spojeneckému předmostí u Anzia v Itálii, kdy skupina diversantů, oblečených do spojeneckého stejnokroje, zničila štáby angloamerických armád.
- Doklady o diversní činnosti v týlu spojeneckých armád po jejich vyloštění ve Francii v létě 1944.
- Dokumenty o činnosti misse lorda Runcimana v Československu a o vlivu, který na ni vykonával RSHA prostřednictvím svého agenta, Maxe Egona von Hohenlohe-Langenburg, majitele panství v Červeném hrádku u Chomutova.
- Doklady o působí Hohenloha při přípravě "řešení polské otázky" v r. 1939.
- Doklady o činnosti agentů a konfidentů sicherheitsdienstu a gestapa.
- Doklady o spolupráci osob, které dnes zastávají významné funkce v NSR, s různými úředníky RSHA.

~~ZOBRAZENÍ DOKUMENTŮ JE ZKROJENO A NEJEDNÁ SE O PŮVODNÍ DOKUMENTY~~

Po ohodnocení dokumentů skupinou odborníků bylo konstatováno, že "mají význam pro zajišťování bezpečnosti naší socialistické republiky".

Ve vyhodnocování nalezených dokumentů se pokračuje.

Centered

Kde dál hledat?

Nález archivu IX VI. ~~oddělení~~ RSHA /říšského bezpečnostního hlavního úřadu/ po téměř 20 letech v hlubinách ~~Černého jezera~~ Černého jezera na Šumavě je novým důkazem, že nacistické ~~skryté~~ ještě nejsou všechny objeveny. Snažili jsme se v této souvislosti co nejpřesněji zjistit, kdo byl odumírající třetí říši zodpověden za uschování jejích nej-šších písemností a materiálů, kdo byl pověřen poznat tajemství přípravy nástupu k čtvrté říši. Docházíme k jedinému závěru: byla to organizace eses. Odpověď, kde hledat její pověřence, nám dává opět tzv. štrasburský protokol:

"Vedení strany /rozuměj: nacistické/ - praví se v něm - je si vědomo, že po porážce Německa budou odsouzeni někteří z jejích nejznámějších vůdců jako váleční zločinci. Proto je třeba připravit předem možnosti, aby se méně prominentní straničtí ~~vůdci~~ vůdci rozmístili v různých německých závodech jako "techničtí znalci". Strana je ~~ochotna~~ předat ~~xx~~ průmyslníkům velké finanční částky, aby mohli vytvořit v zahraničí tajné poválečné organizace, žádá však jako protihodnotu, aby průmyslové kruhy jí daly k ^{Centred} dispozici všechny své finanční rezervy v zahraničí, aby po válce mohla vzniknout opět silná německá říše."

Představitelé říšskoněmeckého hospodářství na štrasburské konferenci 10. srpna 1944 spolu s čelnými pracovníky VI. ~~oddělení~~ oddělení RSHA byli všichni bez výjimky funkcionáři eses. Organizace Schutzstaffeln, elitní sbor nacistů, byla již tehdy státem ve státě a do jejích rukou svěřil vůdce osud nového, poválečného Německa, všechna tajemství své říše.

Hospodářské monopoly eses.

Koncem války vlastnila organizace SS více než 40 hospodářských podniků ~~xx~~ se 150 závody. Tento černý koncern, o jehož existenci vědělo jen několik málo nejzasvěcenějších předáků eses, dosáhl v roce 1943 obrátu 86,7 milionů marek a po odložení "tichých rezerv" ohlásil čistý zisk 12,3 milionů marek. Sdružoval prakticky velkou část ~~průmyslu~~ průmyslu stavebních hmot /výroba vápna, cementu, kamenné lomy, cihelny/, měl monopol na výrobu minerálních vod a přírodních šťáv, vlastnil velkou část nábytkářského průmyslu, měl vlastní stavební firmy na stavbu obytných domů, podzemních továren, silnic atp., vlastnil řadu licencí a patentů pro strojírenský průmysl, převzal do svých rukou řízení

převážné čisti zbrojního průmyslu, zmocnil se vrchního dozoru nad chemickým průmyslem, zasahoval do výroby keramiky a porcelánu, textilií a koženého zboží, do lesního i zemědělského hospodářství.

Monopol eses disponoval nejlevnější pracovní silou ~~změněným~~ v říšskoněmeckém hospodářství: vězni koncentračních závodů, válečnými zajatci a tzv. totálně nasazenými dělníky z dobyté Evropy. Vedoucí kádry esescáckého hospodářského koncernu byli bezohlední, obchodně zdatní muži ~~žijí~~ bez jakýchkoliv skrupulí, často s výbornými technickými kvalifikacemi, bezmezně oddaní věci nacismu a cílům eses.

Himmler, který stál u kolébky zrodu svého koncernu eses, měl v tomto ohledu cíle naprosto jasné: v případě válečného vítězství nebude možno odstranit škody války ani v mateřské zemi, ani na dobytých územích bez výrobků jeho koncernu, jemuž zůstanou k dispozici nespočetné masy otroků. V případě válečné prohry koncern eses bude oním "trojským koněm", který zabezpečí finančně regeneraci nejspolehlivějších sil nacismu a jejich vlivu na poválečné německé hospodářství i politický vývoj nového státního útvaru, který na štrasburské konferenci i na jiných tajných poradách začali od roku 1944 nazývat "čtvrtá říše".

Centered

Znovu Štěchovice.

Vzpomínáte si jistě, že štěchovický archiv vyloupili Američané ~~z xxxxxx~~ v prostoru bývalého esesáckého cvičiště. Jenže tam nebylo pouze cvičiště eses, ale i kamenné lomy hospodářského koncernu eses. A esesáci tam neuložili archiv někdejšího říšského protektora Čech a Moravy K.H.Franka, ale daleko ~~xxx~~ cennější materiály, pro které stálo americké rozvědky za to podniknout gangsterskou akci hluboko do vnitrozemí jiného státu.

Američané sice s velkou slávou vrátili po "úporném diplomatickém jednání" archiv K.H.Franka tehdejšímu čs. prezidentovi dr. Benešovi, ale nepočítali s jedním činitelem a to se samotným K.H.Frankem. Ten tehdy ještě žil, měl před procesem a více než jedenkrát rozhodně popřel, že by byl cokoliv "zakopával u Štěchovic", naopak, ~~ž~~ přiznal velmi jednoznačně, že svůj pražský archiv přivezl jako "své věno" do amerického zajetí a řádně ho předal. O esesácké skrýši u Štěchovic nevěděl nic, nepatřil do kruhu zasvěcených. Co tam tedy americká rozvědka ve skutečnosti odvezla, lze dnes rekonstruovat jen na základě článků ve švédském tisku z třetího únorového týdne 1946, tedy ~~na~~ v zápětí po celé akci, do nichž pronikla indiskrece pražských rezidentů americké rozvědky.

Tyto články byly uveřejněny více než 10 dní před prvními "senzačními zprávami" o celé akci z pera amerického novináře Saphira, který byl v doprovodu jednotky ve Štěchovicích. Vznikly zřejmě na popud některého čestnějšího pracovníky pražské rezidentury CIC a ten prostřednictvím jejich autora naznačil, že v uloupených bednách ze Štěchovic byly mj. plány nejtajnějších nacistických zbraní, které již nestačila výroba realizovat. Podle váhy beden - máme-li brát za bernou minci ~~údaje o váze 400 liber - musely bedny obsahovat i těžší zboží než je papír. Snad zlaté pruty z lupičských akcí eses? Nebo vzorky jiných ušlechtilých kovů?~~

Rozhodně jedno je jisté: esesák Achenbach dovedl americkou rozvědku k jedné skrýši, kterou naplňovali zmocněnci eses. Ve Štěchovicích však jich připravili více a ty zatím nikdo nezradil, ty třeba najít.

Lesy, lomy a messerschmidtky.

Tyto tři pojmy se nezbytně sdružují při určování míst možných esesáckých ~~skř~~ skrýší. V roce 1944 začali zasvěcení pohlaváři eses připravovat tajné úkryty právě v blízkosti těchto svých provozoven, kde měli materiál, levnou pracovní sílu /jíž bylo možno se snadno po splnění úkolu pozbyt/ a uzavřený přístup pro civilní obyvatelstvo. Místopisně připadají v úvahu některé prostory v severozápadních Čechách, ve středu Čech, na ~~šumavských~~ Šumavě po obou stranách hranic, v bavorských a rakouských Alpách.

Esesácké lesy, lomy a messerschmidtka byly u Benešova v štěchovickém prostoru. Stejně závody mělo eses rovněž nedaleko Kvildy na Šumavě, tam kde se rodí vltavské prameny. Podobné závody včetně minerálních pramenů patřily eses poblíž Karlových Var a Mariánských lázní, na Kadaňsku atd. Archiv hospodářského koncernu SS, který spravoval hlavní úřad pro správu, hospodářství, domácnost a stavby v čele s esesgruppenfuehrerem Pohlem /WVHA/, ~~xxx~~ se doposud nenašel. Lze předpokládat, že je rovněž ukryt kdesi na území Čech.

Oddělení C WVHA převzalo od roku 1943 tyto úkoly: účast na tzv. programu stíhaček /výroba tryskových stíhacích letadel Me ^{109a} 262 a He 162/, stavbu podzemních zbrojovek /hlavně továren na V-zbraně a letadla/, výrobu V-zbraní. K nejdůležitějším z těchto zvláštních úkolů patřila stavba podzemních objektů a štol, Je jasné, že řada z nich nebyla během roku hotova vzdor nasazení nepřehledné armády vězňů a že v druhé polovině roku 1944 se některé z projektovaných

podzemních štol rychle upravily na budoucí skryše esesáckých tajemství a naloupených cenností. Oddělení C vedl obergruppenfuehrer dr Kammler. V důsledku zvláštních úkolů, jež mu byly svěřovány, stále méně podléhal šéfovi svého úřadu a tak lze soudit, že poslední zvláštní úkol: přípravu podzemních skryší již řídil zcela samostatně podle pokynů Himmlera a "méně prominentních zasvěcených" z okruhu těch, kterým se ~~namítalo~~ dostalo "cti připravovat čtvrtou říši".

Pokud jde o koncentrační tábory, jejich správa byla oddělením D WVHA. Není bez zajímavosti pro hospodářské plány eses statistika vývoje nacistických koncentráků. Podle Pohlova hlášení Himmlerovi z 31. března 1944 bylo v říši a na obsazených územích 20 koncentračních táborů a 165 pracovních táborů. Do konce roku 1944 stoupl počet pracovních filiálních komand koncentračních táborů na více než 500, ačkoliv tehdy bylo již 7 z koncentračních základů osvobozeno postupující Sovětskou armádou. K 1. srpnu 1944 bylo podle hlášení oddělení D WVHA v koncentračních táborech 524.286 vězňů a počátkem roku 1945 se jejich stav zvýšil /přes obrovskou úmrtnost/ na 750.000. Střežilo je na 40.000 dozorců a velká část z nich pracovala ve výrobnách esesáckého tajného koncernu.

Centered

Záhada vltavských pramenů.

Vltava se rodí na Šumavě pod Černou horou. Tryská ze země, nepatrné pramínky se spojují s horský potok a ten se obrací přímo na sever po svahu šumavských hor, v Kvildě se posiluje prvním přítokem a pod jménem Teplá Vltava pokračuje přes Františkov k Bříze, přijímá další přítoky, mohutní a pokračuje ve své pouti šumavským údolím...

Kolem vltavských pramenů jsou největší bukové lesy na Šumavě a největší rašeliniště. Nad prameny bývala turistická chata a k té se pojí jedna z největších šumavských záhad.

Malá jednopatrová budova se zděným přízemím a dřevěným prvním patrem a podstřeším byla v létě 1944 použita za základnu nejtajnějšího pracovního tábora ~~xxxxxx~~ Šumavy. Přivezli sem tehdy v noci záhadné vězně se silnou dozorčí četou. Tábor byl obehnán ~~xxxxxx~~ ostnatým drátem až k rašeliništi, z několik set metrů níže položeného hamru /který byl již léta mimo provoz/ sem dodávala turbina proud pro nabíjení drátu. Civilnímu obyvatelstvu a lesním dělníkům byl do tohoto koutu ~~šumavských pramenů~~ Šumavy zakázán přístup.

Šuškalu se i mezi místními Němci o tajném táboře na pramenech. Jeho existenci jim potvrzovaly časté noční výstřely v pistolí a ~~knknk~~ strojních pušek, po nichž následovalo drtivé ticho. Po silnici z Kvildy ~~kmpkmmmm~~ do pohraniční ~~k~~ vesnice Bučina jezdily v noci nákladní auta a kvildské pily sem začaly dodávat opracované trámy. Říkalo se, že se tam asi staví nějaký velký "zajatecký tábor".

Na válečné zajatce byli v Kvildě a celém okolí zvyklí. V samotné Kvildě byl již tou dobou asi 2 roky v provozu srubový zajatecký tábor u pramenské cesty asi pro 400 mužů. Byli v něm belgičtí a francouzští zajatci, kteří pracovali na kvildských pilách a u sedláků, měli jednoho dozorce a volný pohyb po celém městysi do 8 hodin večer. Obsah balíčků, byť i vykradených, které dostávali prostřednictvím Mezinárodního červeného kříže, je činil vítanými hosty ~~x~~ i v domácnostech kvildských starousedlíků. Naproti tomu dnes si již nikdo nevzpomene na druhou část osazenstva tohoto zajateckého tábora, na sovětské zajatce, kteří žili v daleko horších podmínkách a dělali v lese při těžení dřeva.

Jen dcera ~~xx~~ Vídeňanky paní Štefankové, která uprchla do Kvildy před nálety a žije tam dosud, si vzpomíná na svá setkání s ruskými zajatci v lese, když jako školačka chodívala na lesní "brigády". "Vypadali strašně uboze - vyprávěla - nohy ovinuté hadry, šaty se na nich rozpadávali. A byli ~~hrozně~~ hladoví, měli takový úplně černý chleba, který se doslova rozsypával, jako z drtin. Někdy jsme si ho s nimi vyměnili, když se jejich dozorce nedíval".

A potom paní Mikešová z Borové Lady si ~~xx~~ připomněla, že asi ~~xxxxxx~~ dvakrát k nim ~~přijel~~ přišel v zimě v nejtužších mrazech ~~xxx~~ zubožený hlouček asi 15 ruských zajatců, kterým vozili "menáž" jednou za měsíc nákladním autem odněkud z Vimperka. Silnice vedla přes Borovou Ladu a ~~přk~~ nebývala vždy až do Kvildy sjízdná k vůli náledí. Otec paní Mikešové měl hospodu ~~k~~ na samém kraji Borové Lady směrem ke Kvildě. Zajatci tu čekávali na auto, sebrali z auta vyhozený chléb a tuříny do baťochů a vlekli pak "měsíční příděl" do ~~kopce~~ kvildských kopců, promrznutí, v hadrech, bez bot, zubožení. Matka paní Mikešové jim jednou dala horkou polévku a dostala co proto, není divu, vždyť to byla žena ~~xxx~~ propuštěného "heftlinga" z Dachau.

Co kryly zajatecké tábory na Kvildsku?

Každý pamětník potvrdil existenci tajného tábora na vltavských pramenech. Obě ženy, s nimiž jsme mluvili, vyslovili domněnku, že

sovětští zajatci, které viděly, byli odtamtud. Ale daleko pravděpodobnější je, že to ~~xxx~~ byli zajatci Sověti z Kvildy, kteří živořili a umírali vedle svých ~~xxx~~ zvýhodněných západních druhů. Zůstaly po nich na kvildském hřbitově i hroby...

Jiný velký tábor byl nedaleko na Strážném. Ve 3 dřevěných barácích, obehnaných drátem spaly stovky zajatců - Sovětů a Poláků na prknech holých poschoďových pryčů. V domku pro dozorce byly krásné huňaté deky, dodané lesní správou.

I na Boubíně byl zajatecký tábor pro ~~xxxxxxx~~ lesní komando, také obehnaný drátem. Byla to bývalá dřevařská chata a zůstala sloužit potřebám lesní správy až do dnešních dnů. Kolem ní se ještě najdou zbytky ostnatého drátu a v ní jsme našli pozdrav jednoho ze zajatců, který snad podle vzpomínek místních obyvatel se vrátil do vlasti. Protože tento tábor na boubínském "Bazumu" nestačili nacisti evakuovat před příchodem fronty a ti, ~~x~~ kteří v něm přežili díky své odolnosti a díky tomu, že mezi místní dřevařskou chudinou šly na odbyt jejich výrobky: slámou vykládané kazety, které bazumští zajatci měnili za chléb.

Válku přežili ^{někteří} ~~1/zajatci~~ ze Strážného: hovořili jsme s jedním z nich, Kazimírem Dutkem, který se usadil ve Vimperku. Neví však nic o osudu svých sovětských druhů, s nimiž se Poláci nesměli stýkat. Sověti dělali v lese, pálili milíře, měli ještě přísnější režim než Poláci a zorganizovali tu jednou tajné setkání delegátů ~~xxxxx~~ zajateckých táborů ve Strážném, za něž díky neznámému udavači zaplatilo několik lidí životem.

~~xxxxxxx~~ Větší zajatecký tábor byl i v Knížecí Pláni, kde ve čtyřech montovaných vojenských barácích, spojených chodbou živořilo několik set ~~xxxxxxx~~ zajatců. Dělali v lese až do počátku roku 1945, potom část z nich byla nasazena k neznámým pracím na posilu pramenského tábora. O jejich osudu se nic neví...

Messeršmidtko ve Františkově.

Františkov, zvaný německy Francensthal, bývala osada na silnici mezi Borovou Ladou a Kvildou. Býval tu hostinec a několik dřevařských chalup, hájovna a tím končí výpočet všeho. ~~Mněmxxxxxxx~~ Františkovem protéká Vltava a na ní si postavili ~~xxxxx~~ jacísi židovští podnikatelé papírenský hamr. V roce 1929 museli zastavit pro krizi výrobu, obnovili ji teprve ~~xxxxxxx~~ někdy před Mnichovem. Po Mnicho-

vu celý hamr, na němž byla nejcennější dobře zařízená elektrárnička, spadl do klína eseskoncernu. V rámci svých tradic tu zařídil hned v roce 1938 výrobu dřevotřískových desek a nábytku. Využil sídliště bývalé továrny, zmodernizoval výrobní haly a přistavěl jim patro.

Od léta 1944 sem byla přeložena montáž pilotních kabin a van messerschmidtových stíhaček Me 109 z bavorského Řezna. ~~Tam~~ Tehdy se podle vzpomínek místních usedlíků z okolí továrny dosti přestavovala. Součástky sem přiváželi nákladními auty, ve vile byl zařízen jakýsi výzkum. ~~Řez~~ Hotové díly rovněž odvážela nákladní auta směrem na Kvildu k další montáži letadel, která musela být ukryta rovněž někde v prostorech šumavských hor.

V této souvislosti dovolte malou odbočku: na nádraží v Železné Rudě předávala americká armáda naší jednotce z Anglie jako válečnou kořist rovněž 30 ~~kompletních~~ kompletních messerschmidtovských motorů, které tam zastihl konec války a nemohly již být dodány na místo. Předávali je tehdy tak, že před předávajícím důstojníkem šel voják s velkým kladivem a poškodil nejchoulostivější mechanismy tak dokonale, že náš důstojník přejímal šrot. A nebylo odvolání...

Ve františkovské messerschmidtce pracovaly jednak místní síly, hlavně ženy a děvčata, jednak totálně nasazení dělníci z celé Evropy, jednak zajatci, které sem odkudsi vodili dozorcí a nikdo s nimi nesměl mluvit. Místní rodačka paní Anči Joachimsthalerová, která dnes žije v Mnichově, vzpomíná na tyto "ubožáky" ještě dnes s dojetím. ~~Říká~~ Říká, že tito zajatci měli dřeváky, že neví, odkud byli, že dělali v podzemí továrny dvanáct hodin a že zaslouchla, že spolu mluví nějakým slovanským jazykem, snad polsky nebo rusky. Bylo tu i několik totálně nasazených Čechů, našli jsme z nich Boženu Martenovou z Vimperka. Nerada vzpomíná na rok ve Františkově. Výroba tu byla přísně tajná, žádný ze zaměstnanců neznal všechny tovární prostory, často sem jezdili "velkými černými auty nějakí vysocí hosté v uniformách i v civilu", kolik tu bylo vlastně pracovníků, nikdo neví. A dělali nepřetržitě, ve dne v noci.

Co ~~je~~ skrývá úbočí Stolové hory?

Z Františkovské messerschmidtky je dnes jen hromada rozvalin. V zájmu bezpečnosti naší republiky jsme ji museli demolovat, protože si tu dávali dostavníčko špioni a agenti z druhé strany hranic se svými rezidenty ~~x~~ ~~u~~ u nás. Co však v rozvalinách zarazí každého,

je obrovský, železnými okružimi zpevněný tunel, který vede pod celým prostorem továrního objektu směrem k Vltavě a nad ní se tyčící Stolo-
vé hoře.

Stolová hora leží mezi Františkověm, Kvildou a Bučinou, je vy-
soká 1259 m a její jižní svahy jsou porostlé bukovým lesem. Je uzavře-
na do trojúhelníku cest, jejichž pokračováním byla výpadová silnice
přes Bučinu do Pasova. Několik set metrů od této silnice jsou pra-
meny Vltavy, na nichž byl onen supertajný tábor a s druhé strany leží
Knížecí Pláně, odkud zajatci byli koncem války nasazeni jako posila
k neznámým pracím pramenského tábora. A na samé silnici na spojnici
mezi Kvildou a Borovou Ladou byla esesácká messerschmidtko, eses
dohlíželo i na lesní hospodářství v místních polesích. Lomy eses leží
již na bavorské straně šumavských úbočí...

Vše se tedy shoduje. Dejme slovo prvnímu Čechovi, který se ~~stane~~
dostal někdy kolem 9. května 1945 do již pustého pramenského tajného
tábora, lesníku Imramovskému:

"Našel jsem turistickou chatu na vltavských pramenech zcela
opuštěnou. Husté ostnaté dráty již nenabíjel proud, vedení bylo
někde přerušeno a jak se mi zdá, odstraněno. V přízemí zřejmě bydleli
dozorci. Na prvním patře a v podkroví byly pryčny bez slámy, ale ne
ve všech místnostech. Vypadalo to tam, jako by tam bylo spousta lidí,
museli snad spát ve stoje. Všechny dřevěné trámy byly pokryty nápisy,
psanými velmi vypsanou rukou, azbukou. Lituji, že jsem ji neuměl teh-
dy číst, velmi brzy se stal celý objekt obětí ohně. Kdo ho založil,
to nikdo nezjistil. Vůbec bylo moc divného kolem pramenského tábora.

Ve stromech kolem dokola i v kůlech jsme nacházeli zaryté
kulky. Do stromů byly natlučeny skoby na mučení vězňů. A v rašeli-
nových polích u tábora byl velký čtverec vysekaný v keřovém porostu,
s obnaženou rašelinou, nehnutou a mlčící až mráz přecházel člověku
po zádech.

Vyptával jsem se německých lesních ~~xxxkx~~ dělníků, znal jsem
jich tu spoustu, protože jsem v bučinském polesí sloužil před válkou.
Měli ke mně důvěru, ~~xxxxx~~ tady bývali mezi dřevaři chudáci a z těch
nacisti těžko verbovali přívržence. Nejblíže pramenům bydlel lesní
dělník Klostermann. Byl to nějaký vzdálený příbuzný našeho spisova-
tele Karla Klostermanna, prostě z rodiny. Po válce mu bylo už přes
70 let. Hrozně se bál svých vnuků, takových divokých hajotů, zfanati-
zovanýchx výrostků.

Sešli jsme se v lese, doma nechtěl mluvit. Pak začal: pramenský tábor byl opravdu přísně tajný, nikdo k němu nesměl, co zajatci dělali, nikdo dobře neví. V lese pracovali jen první měsíce, dřevo netěžili, jen káceli. Kde přesně, to ani starý Klostermann nevěděl.

Byli tu Rusové a bylo jich na sto. Dozorci tu byli mladí, ne staří dědkové jako v ostatních zajateckých komandech v okolí. Strašně řádili, střílelo se tu a popravovalo skoro každou noc. Rašelinistě bylo ideálním hrobem. Vždyť v této rašelině dokázal zmizet za dvě hodiny pár volů i s vozem.

Starý Klostermann ~~xxáxx~~ stahoval dřevo z lesů kolem pramenů a přece jen se mu podle jeho vyprávění podařilo navázat kontakt se zajatci. Říkal, že mluvili cizími jazyky, domluvili se s ním německy. Byli hrozně zbídačelí, ale chovali se jako důstojníci. ~~Rykáxxxxx~~ Dozvěděl se, že na pramenech v táboře jsou jen ruští vyšší důstojníci. Pak mu dali také do úschovy nějaké papíry, psané azbukou, nevěděl, co je v nich, protože sám rusky neuměl. Dělali tam v blízkém polesí nějaké strašně divné věci, tam se nedostal, protože celé pracoviště bylo přísně střeženo táborovou posádkou.

Domluvili jsme se, že mi zápisky zajatců přinese, to už nás našel jeden z vnuků a museli jsme končit rozhovor. Ale již nepřinesl nic: vnukové mu podpálili chalupu, než se se mnou mohl sejít. A s chalupou shořelo i všechno, co mu sovětští zajatci dali do úschovy, všechno, co označil slovy: "Má to být hrozně důležité pro vás po válce, budete prý se divit." Fanatičtí výrostci po podpálení dědovy chalupy uprchli přes hranice a záhada vltavských pramenů zůstala nerozřešena. Mrtví z rašelinového hrobu, kde zřejmě skončil celý tábor, již nepromluví ani rašelina nevydá jejich těla."

Dlouho vyprávěl lesník Imramovský o svém dalším pátrání po celé záhadě, ale nepodařilo se mu najít nikoho, kdo by vůbec něco věděl. Jen mu místní dřevaři potvrzovali, že dozorci z tábora - o němž se ani neví, zda to byl zajatecký tábor nebo tajné komando koncentračního tábora - byli všichni z říše. A že se s místním obyvatelstvem nestýkali.

Nám se podařilo zjistit ještě jednu podrobnost: jeden z pramenských dozorců se jmenoval Stein, pocházel z Mannheimu a bylo mu koncem války asi 27 let. Když přišel na prameny, přestěhoval svou rodinu do Borové Lady a chodíval ji pravidelně navštěvovat. Na jeho uniformu se již nikdo nepamatuje, jen se ví, že někdy po 1. květnu přišel v rychlosti pro ženu a dítě a zmizel s nimi přes pohraniční hvozdy.

A druhé zjištění podle místních pamětníků: neznámé práce měly být někde na jižním úbočí Stolové hory, prý šlo ^{asi} o hloubení štol do skály, také prý se tam někde vysazoval vzrostlý les, asi šestileté buky. * V březnu a dubnu tam prý ~~znamenámshranpxjxx~~ býval v noci dosti čilý provoz nákladních aut, někdy celých kolon, ~~pxk~~ přikrytých plachtami a s vzboujeným doprovodem...

Skrývá se ještě něco na Špičáku?

Při našem hledání tajů kolem hotelů Prokop a Rixi na Špičáku jsme narazili na ~~xáknáýmknkr~~ řadu pověstí o tom, že se sem vozíval ~~xmánnhámppokxíměxmkumk~~ v roce 1944 z ruďského nádraží stavební materiál. Pekař Dvořák vzpomínal, jak jako totální nasazenec ~~xxk~~ musel jít "na brigádu" za svého nacistického šéfa lámat kámen, tehdy prý za jednu neděli ho ~~xmánnhámppokxíměxmkumk~~ odvezla vojenská nákladní auta 10 for směrem na Špičák. A Jindřich Zeidler jako dvanáctiletý chlapec si několik dní přivydělával tím, že podkládal kola vozů, které svážely za Rixi cement, cihly a sudy, v nichž byla pŕovitá dehtová hmota jakoby na podzemní izolace. Dřeva bylo všude kolem dostatek.

Za Rixi prý tehdy, v roce 1944, zela ^{Centered} asi třímetrová jáma. Když jsme na tom místě zkusili kopat, našli jsme nehluboký bunkr z cihel, ve tvaru písmene U, široce rozevřeného. Za ním byla podzemní místnost, hluboká asi 3 metry, velká tak 2,5 x 2 metry. Celá stavba je naprosto bezúčelná, na protiletecký kryt příliš mělká a nezabezpečená, stavební materiál rovněž neodpovídá, na sklep málo větraná. Byla to krycí stavba pro větší podzemní objekt? Tomu by nasvědčoval násep před hotelem Rixi, který ještě v květnu 1945 prozrazoval, že sem bylo odněkud navezeno obrovské množství čerstvě vykopané hlíny.

Američané prohledávali tunel a celé ~~xxx~~ okolí obou hotelů. Bezvýsledně, jak vzpomíná jejich náhodný průvodce, český železničář z Rudy soudruh Rypka. Zřejmě zachytili jen echo, neměli sebou žádného německého zajatce. Tedy věděli o tom, že se rovněž v hoře Špičák něco skrývá? Podmínky ke skryší by tam byly ideální a dokonce ani osazenstvo špičáckých hotelů by ani nemuselo tušit, že se ~~xmánnhámppokxíměxmkumk~~ v jejich blízkosti něco tajného kutí.

Jiný podezřelý prostor poblíž Železné Rudy je okolí Prášil. Také tady jsme narazili na pověsti o různých tajných pracích. Prostě - nacisti měli co schovávat, cesty vedly přes Čechy a šumavskými horami k Alpám, plány a informace Abwehru byly příznivější připravovatelům čtvrt-

té říše ~~nařizující~~ při předběžných jednáních s Dullesovou rozvědkou ve Švýcarech než potvrdila skutečnost a energické, nekompromisní stanovisko SSSR po válce.

Je třeba hledat dále, jsou před námi možnosti dalších nálezů. U nás, v Rakousku i v Bavorsku...

Tituly k obrázkům:

89

Zde byl nejzáhadnější tábor na Šumavě, jen chata byla obehnaná ~~xx~~ plotem z ostnatého drátu na více než 3 metrových kůlech...

Z Železné Rudy máme seznamy nasazených válečných zajatců. Pokud jde o prostor Kvildy, nenašla se po nich ani stopa.

Pozdrav zajatce Talčenka z Rostovské oblasti je dnes ~~jediným záznamem~~ jedinou památkou na bazumský zajatecký tábor na Boubíně. Vrátil se šťastně domů? Nenašli bychom ho v obrovském Sovětském svazu, aby nám řekl něco bližšího o létech zajetí a otročení?

K čemu asi měl sloužit tento záhadný bunkr za hotelem Rixi, kdysi sídlem jednoho z útvarů hlavního štábu Goeringovy Luftwaffe?

Kolik kubických metrů hlíny a ^{Centered} odkud přibylo k náspu před hotelem Rixi na Špičáku?

Za hotelem Prokop ~~je~~ na Špičáku ~~xx~~ prahorní balvany až svádějí fantazii k rozletu. Najdeme tam tajemný stavební objekt, k němuž bylo třeba tolik for izolační hmoty?

V ~~jedné z bečen, vyzdvížených z Černého jezera~~ byly v spisech VI. úřadu RSHA /špionáž, rozvědka/ vysoce zajímavé zprávy zvláštního agenta nacistické špionáže, knížete Maxa von Hohenlohe, o jeho sudetských, předmnichovských misích a o jeho anglické misi z roku 1939, která měla získat některé britské kruhy pro ^{polsko-německé} stejné řešení ~~xx~~ otázky jako tzv. sudetský problém. Při zhodnocování těchto zpráv našli naši ~~xx~~ archivní pracovníci v našem ^{starším} archivním materiálu zajímavé písemnosti, doplňující suché "raporty" zvláštního agenta von Hohenlohe, mezi nimi i deníky jeho tehdy devatenáctileté dcery Pimpinelly a jeho manželky, původem španělské princezny. Na snímku první stránky Pimpinellina deníku.

Pro, 552 v obrazu

Záhady kolem Špičáku.

90

Především - jak patří do naší historie Špičák a co to je? Tak tedy: je to lesnatý horský vrchol, vysoký 1199 m, jaksi přirozený vrcholek pomyslného trojúhelníku, tvořeného Svarohem /1322 m/, podélnou Jezerní stěnou /1343 m/ nad Černým jezerem a Čertovou stěnou nad Čertovým jezerem.

Při pohledu na mapu je samotný vrchol Špičáku uzavřen opět do jakéhosi trojúhelníku, daného cestou k Černému jezeru a stezkami, z nichž jedna spojuje obě jezera, druhá vede k Čertovu jezeru. Všechny tři cesty se stýkají u dvou největších špičáckých hotelů: hotelu Rixi a hotelu Prokop.

Na jihovýchodním svahu Špičáku se rozkládá osada stejného jména, kterou tvoří převážně hotely a výletní vilky. Pod celým Špičákem vede dlouhý tunel horské trati, spojující Železnou Rudu s Nýrskem a vnitrozemím.

Jinudy než cestou po severním úbočí Špičáku nemohly být bedny dopraveny do Černého jezera, které bylo vybráno v operativních plánech SS ~~xxx~~ za místo uložení části nejdůležitějšího archivu RSHA - říšského hlavního bezpečnostního úřadu...
Centered

Na začátku byl Rixi.

Rixi byl přepychový hotel, kolem 190 lůžek, intimní salonky, krásná apartmá, vlastní tenisové kurty a koupaliště. Na zimní měsíce vysněné lyžařské terény po svazích Špičáku i v celém okolí. V roce 1932 ho koupila známá ^{pražská} banka "Kreditanstalt der Deutschen". Její ředitel dr Kiesewetter byl osobou dobře známou v nejbližším okolí Henleina a jeho druhů, dobře zapsanou i v Drážďanské bance a dalších bankovních ústavech Německa, které sehrály svou úlohu finančníků nástupu Hitlera a jeho kumpánů k moci.

Pro hosty, které Rixi začal očekávat, se muselo vytvořit prostředí. O to se postaral pan ředitel Korzinek, který sem přijel již tehdy z Mnichova. Servírovalo se na stříbře, vybrané pokoje a salonky se vyložily perskými koberci a ověsily gobeliny. Vinný ~~sklep~~ sklep pana ředitele prozrazoval vynikajícího znalce. Hosté nebyli leccjakí - většina z nich přijížděla z Německa a setkávali se tu s čelnými osobnostmi sudetského hnutí. Po jménech se nikdo ~~p~~ blíže nepídil, byla dobře zapsána v seznamech tehdy Canarisových spolupracovníků. Prostě ideální místo k dostaveníčku špiónů vyšších kategorií, emisarů NSDAP

a jejich henleinovských partnerů. Kolikrát se v Rixi "zotavoval na skok" Henlein, K.H. Frank a další, to dnes již nikdo nespočítá. Henlein tu na uzavřených poradách připravoval Mnichov, Hitler si sem zajel prohovořit zábor zbývajících území Čech a Moravy před 15. březnem 1939.

A za války Rixi neopustil svou tradici. Však si pan Korzinek často stěžoval, jak náročná je obsluha pánů Ribbentropa, Funka, Goeringa a jiných předáků hitlerovského Německa v uzavřených saloncích při jejich intimních poradách!

Nastupuje hlavní štáb.

Dne 30. března 1940 napsal reichsfuehrer SS panu landratovi v Železné Rudě, že potřebuje umístit do vhodných objektů jednotky SS. Dostal odpověď: k dispozici ~~jsou~~ jsou bývalé hotely Prokop a Sirotek. Na dopisu z Berlína si při vyřizování poznamenal, že hotely Rixi a Hrnčíř nepřipadají v úvahu, protože jsou vládním majetkem, ~~zabaveným~~ zabaveným již dříve armádou pro její hlavní stany.

Všechny tyto hotely jsou ^{Centred} na Špičáku. Dokument dává vysvětlení, proč všichni starousedlíci v Železné Rudě na otázkou, co bylo za války na Špičáku, začali klouzat očima stranou a dávat vyhýbavé ~~a~~ odpovědi se stejným refrémem: "Víte, tam nebylo radno moc chodit."^u

Ano, nebylo radno. Ve vilce ~~na~~ při rozcestí špičáckých cest bydlíval beyreuthský gauleiter Waechtler se svým přítelem, mnichovským gauleiterem Adolfem Wagnerem, který se těšil pověsti, že co do surovosti a nacistické bezcitnosti zaujímá mezi hitlerovskými gauleitery čestné první místo.

V hotelu Hrnčíř, přestavěném panem architektem Luetgensem ~~x~~ do tyrolského stylu, se střídali "lepší hosté" v uniformách, s nárameníky, prozrazujícími vysoké hodnosti, s dalšími hosty v civilu, jejichž saka zdobily diskretní stužky nacistických řádů za vzorné hospodářské a jiné služby.

V hotelu Rixi ~~kromě~~ "hostů na porady" se to hemžilo samými vysokými důstojníky nacistické branné moci od plukovníků a generálů výše. Byli tu tzv. "na zotavené" a při tom se mohli uporaďovat, jak připravovali další výboje, postupy na frontách, tajné operace a jak čas plynul, i strategické ústupy.

SS Horský výcvik SS

Hotel Sirotek měl ještě po válce plný sklep vojenských lyží. Esesmani tu zřejmě nezaháleli - hodiny "ideologického školení" si prokládali praktickým výcvikem pro operace v horských zasněžených terénech.

A hotel Prokop? Tady lze těžko odpovídat jednoznačně. Pan gauleiter Wagner ho chtěl přestavit na impozantní horský hotel. Stavbu svěřil svému příteli, architektu Luetgensovi. Ten začal od zřízení výborně vybavené projekční kanceláře /~~xxx~~ tři architekti, tři kresliči/, p~~o~~d stržení hlavního schodiště, vybourání kotelny a části kuchyně a o~~d~~ zamaskování jedné ze dvou hotelových budov na bouračku. Příchod do hotelu zůstal pouze o~~d~~ lesa, přibýly velké garáže a vše se obklopilo přísným tajemstvím. Do hospodářských stavení nastěhovala říšská filmová společnost UFA sklad rekvizit, budova se zdála jinak opuštěná. Ale podle dokumentu z jara 1940 byla přidělena hlavnímu štábu SS a podle dalších dokladů i svědeckých výpovědí byla na podzim 1944 určena za sídlo hlavního štábu jedné ze složek Georingovy Luftwaffe. Co se tu odehrávalo za tajuplné "přestavby", to ukáže snad blízká budoucnost...

Hovoří svědci.

Záhady na Špičáku nás začaly zajímat. Proč tak vyhýbavé odpovědi. Proč tvrdí někdejší němečtí občané ze Železné Rudy, že tu byly lazarety, když pravda podle dokumentů i zjištění je jiná? Co mohl stavět na Špičáku pan architekt Luetgens a jeho nástupce, architekt Buhle, který ani nevyčkal příchodu americké armády a bez stěhování se svými pěti švestkami zmizel "za kopečky"?

Začali jsme hledat svědky a pamětníky. Lidi, kteří tu žili za války nebo přišli v prvních poválečných dnech. Kterí viděli nebo znali. Nebylo to snadné složit si z útržků vyprávění, z postřehů a náznaků celou historii, vyloupnout pravdu z obalu legend a mlčení.

~~Rejnéxxkoxn xypkaxx~~ V Železné Rudě prožilo válku asi 16 Čechů, vesměs dosazených sem pracovním úřadem. Kromě toho jsme tu našli několik smíšených manželství. Z Čechů, kteří sem přišli první po válce, byli hlavními svědci důstojníci naší ~~jednotky~~ západní jednotky, finanční úředníci, lesníci a četníci. Ze všech vyprávění si možno učinit jeden závěr: pravdu o Špičáku rozhodně ~~zná~~ mohou znát oba

architekti, jejichž práci není nikde na povrchu vidět. Faktickou situaci Špičáku v prvních květnových dnech 1945 zná nejlépe major americké armády Stanczyk a důstojníci CIC ze Zwieslu. A potom všichni ti, kdo si vybrali Špičák za exkluzivní "pracoviště" v letech 1940 - 1945. Něco by snad mohli povědět "záhadní Angličani", něco rodina barona von Breska....

Dejme však slovo pamětníkům:

Kapitán Vladimír Novák.

Do Železné Rudy přišel náš motorizovaný oddíl protitankové vozby v počtu asi 300 lidí 14. května 1945, tedy celých čtrnáct dnů po obsazení Rudy americkou armádou. Byl jsem velitelem úseku Špičák až po Nýrsko, měl jsem na starosti tedy i obě jezera a hory kolem nich. V Rixi byl tehdy "úředně" lazaret, ale s podivnými raněnými. Byli to samí vysocí důstojníci wehrmachtu od plukovníků výše, ani generálské lampasy nechyběly. Někteří z nich měli třeba i nohu v sádře, nebo ruku, kulhali, když šli na procházku, ale jak zašli z dohledu, hráli klidně se svými americkými průvodci kopanou.

Dal jsem Rixi vyklidit, Američané všechny "raněné" převezli sami a budovu mi předali ^(odvezli mi 24 nákladních aut beden a materiálů) prázdnou, bez jediného zbytečku papíru. Byly tu sice asi dva roentgeny, ale léky jsem nenašel žádné. Sklep byl plný nejvybranějších masných konzerv takových druhů, kterými se obyčejné lazarety nezásobují.

V hotelu Hrnčíř žila ještě jedna německá rodina jakéhosi barona. Jeho devatenáctiletá dcera se jmenovala Ingrid von Breska. Američané si jezdili pro pana barona autem, pracoval zřejmě s nimi ~~směle~~ v ústředně jejich rozvědky CIC ve Světlé. Nařídili nám, abychom se k celé rodině chovali co nejohleduplněji a sami se panu baronovi doslova klaněli.

Hotely Sirotek a Prokop byly prázdné.

Železná Ruda i vily na Špičáku byly přeplněny uprchlíky z celé říše, mezi nimi však bylo spousta do civilu převlečených vojáků wehrmachtu a eses.

V Čertovém jezeru bylo poškozené stavidlo, voda klesla až o 5 m, příbřežné dno bylo obnaženo a lesní přístupová cesta byla rozryta pásy německých obrněných vozů. Zda sem něco přivážely nebo odvážely - těžko říci.

Černé jezero mělo rovněž trochu níže hladinu než dnes. Rozhodně

jsme jeho hlubiny nezkoumali a nenapadlo to ani Američanům, ačkoliv jejich zvláštní útvar CIC ze Světlé několikrát hledal v jeho okolí vždy za doprovodu německých zajatců nějaké bedny. Vzpomínám si, že severně od Černého jezera měli dvakrát "šťastný lov" - bylo to až koncem května nebo ~~xx~~ dokonce v červnu. ~~Našimi~~ Němečtí zajatci je tu dovedli k místům dvou skrýší, jednou vykopali jednu ukrytou bednu, po druhé ve štole schované tři bedny. Obsah neznám ani jsem se nesměl po něm ptát, CIC byla v tom ohledu neúprosná a naše jednotka byla de fakto Harmondově armádě tehdy ještě podřízena.

Všude v lesích kolem jezer se válely odhozené zbraně, byla tu spousta vozů vojenských i osobních, opuštěných utíkajícími pohlaváry. ~~Ryk~~ Všude jsme našly spoustu provizorních okopů a bunkrů. Na Svarohu bylo zničené stanoviště zřejmě protiletectkých útvarů Luftwaffe.

Lesník Ewald Staněk.

Ano, Na Svarohu měli Němci radary a protiletectké zaměřovače pro západní Čechy. ~~známí~~ Celé stanoviště zničili hloubkaři ještě před koncem války.

Do prostoru kolem jezer nebyl vůbec dovolen nikomu od března 1945 přístup. Cesty byly střežené, mohla tam být větší jednotka. Hotel u Černého jezera byl tehdy již prázdný, takže tam rozhodně měli všechny podmínky pro nerušenou práci. Byly tamtudy po lesních cestách také nějaké přesuny.

Na Špičáku byly samé vojenské jednotky, fingované jako lazarety. Ale ranění tam nebyli a často se tam střílelo z pistolí, snad do terčů, nevím. Bylo mi tehdy koncem války sedmnáct let, otec pracoval na lesní správě, lesy kolem Rudy jsem znal dobře, ale do těch končin jsem se radši moc nehrnul, prostě jsem se jim vyhýbal.

K Čertovu jezeru šel pochod smrti z železnorudského nádraží, myslím, že ~~jmxpřaxx~~ vězně převedli ~~známí~~ po lesních cestách někam k Nýrsku, protože se tu žádný masový hrob nenašel. Našli jsme po válce menší masové hroby i ubité jednotlivce při ~~na~~ jiné lesní cestě z Rudy, která vedla přes Debrník ~~na~~ při samé dnešní hranici směrem k dalším jezerům Plesu a Prášilskému opačným směrem, než jsou jezera Černé a Čertovo. Touto lesní cestou k vltavským pramenům šla druhá část onoho březnového transportu smrti, který přivezli esesáci na železnorudské nádraží, vyložili ho tu a všechny nešťastníky hnali neznámo kam...

~~RuxnámánnantaxěnnhennáxRudx~~

Dentista Emil Neubert.

Byl jsem jako jeden ze 16 Čechů, kteří prožili z donucení v Železné Rudě válku, pověřen hned v květnu 1945 funkcí starosty. Neměl jsem moc času starat se o to, co tu bylo - Železná Ruda bývala vždy čtyřtisícové městečko a já jsem tu zdědil na 20.000 obyvatel. Byl to strašný zmatek, hlavní bylo udržet klid a nějak to všechno nakrmit.

Co bylo divné: koncem dubna 1945 znaklidnily celé město snahy připravit jeho ozbrojenou obranu. Pak přišli 1. května náhle Američané, takže se město vzdalo bez boje. Jen na východ u Hůrek se ještě několik dnů střílelo, prý tam byla větší jednotka eses. A potom kolem poloviny května se začali místní Němci najednou starat, aby Železná Ruda připadla k Bavorsku. Musel jsem Američany na základě staré speciálky přesvědčovat, že byla vždycky česká.

Koncentrační tábor tu nebyl a o pochodech smrti jste slyšeli. Zajatci tu bývali všech národností, pracovali na pilách a na statcích. Měli tu pro ně takový tábor, nejhůře na tom byli Sověti a potom slovenští partyzáni, ale ti si tu dlouho nepobyli. Zůstalo tu po tom zajateckém táboře několik hrobů ^{Centered} na místním hřbitově a pochovali jsme k nim po válce i zabité vězně z debrnického pochodu smrti.

Ve vilách a na statcích bohatých místních Němců se schovávali ještě několik týdnů po válce esesáci. Utíkali v noci přes hraniční lesy i se svými hostiteli. Prostě mnoho z těch 20.000 nečekalo na odsun, ale šli sami. Pravda, byli i takoví, které odváželi Američané se všemi poctami a s celým majetkem na druhou stranu...

Vedoucí Jednoty ~~pan~~ František Malý.

Žil jsem v Rudě celou válku. Jako příručí v obchodu jsem hodně slyšel. Ze Špičáku k nám chodívali často nakupovat starší, velmi elegantní páni v civilu se stužkami ~~xmkhnpě~~ různých řádů v klopě. Myslím, že tam museli někde pracovat, protože jak na zctavenou by tam byli příliš dlouho, vůbec se neměnili.

Na Špičák jsme za války nechodili, střílelo se tam z pistolí, ani železnorudští Němci ~~ne~~ nijak netoužili podívat se blíže pod pokličku špičáckých hotelů. Sám jsem chodíval k Černému jezeru v neděli vypomáhat do restaurace, ale radši jsem šel oklikou přes Pancíř a Hamry, než špičáckou cestou. Jak tam v červenci potapěči vytáhli ten motor ztroskotaného letadla, na to se pamatuji - mohlo to být tak v roce

1942 nebo o rok později, když se to stalo. Říkalo se tehdy po Rudě, že to bylo bombardovací letadlo, italské, že narazilo na Jezerní stěnu a že v něm uhořelo asi 6 italských ~~praxpamaňáků~~ cestujících. Napřed byli pochováni na rudském hřbitově, ale ještě za války je exhumovali a převezli domů, takže to asi nebyli jen tak obyčejní vojáci. Ptal jsem se na to známých, kteří sem teď jezdí z Německa na návštěvu, všichni mi to potvrzují, že to tak bylo.

Pod Svarohem na ~~šumavské~~ bavorské straně bylo za války vojenské dělostřelecké cvičiště. ~~Koncem~~ Koncem války se odtamtud přesunoval větší útvar SS přes Svaroh, kolem Černého jezera na Pancíř a odtud na Gerlovu Huť a do Hůrek. Měli ~~š~~ štáb v loveckém záměčku nedaleko Gerlovy Hutě. ~~Š~~ Nechtěli se Američanům vzdát bez boje, napadli je u Hůrek a na Zhůří, ale proti dělostřelecké palbě již neměli žádné možnosti. Vzdali se pak ~~na~~ na bavorské straně u městečka Frauenau, kam ustoupili po delším vyjednávání prostorem mezi jezerem Pleso a ~~na~~ Prášilským jezerem. Nadělali Američanům dost starostí, protože při ústupu někde ~~zakopali~~ zbraně, myslím, že je nenašli, i když je hledali dlouho a vyslýchali v té souvislosti kdekoho.

Na Špičák jsem přišel ^{Centered} po válce poprvé asi tak 3. až 5. května. Šel jsem tam s americkým majorem Stanczykem, uměl totiž česky a šel na Špičák hledat obrazy, to byl jeho koníček - sbírat cenné malby. Dá se to také tak nazvat. On tehdy chtěl, abych mu ukádal vilu gauleitera Waechtla. Podíval jsem se také do hotelu Prokop - byl prázdný, ale viděl jsem tam v některých místnostech spoustu rozbitých přístrojů, dálnopisů, psacích strojů a jiného zařízení. Major Stanczyk mi tehdy říkal: "Jaká škoda, že to Němci rozbili, to by se vaší armádě hodilo do začátků! Tady to zařízení mělo milionové hodnoty." Ukázal mi také jakéhosi Němce, který šel s dcerou na procházku z hotelu Hrnčíř, a povídal, že je to velmi cenný člověk, kterého si Američané váží. "To je hospodářská hlava, která kroutila celou Evropou," tehdy doslovně řekl, jak mi utkvělo v paměti.

Marie Kubková, sedmdesátiletá důchodkyně.

Nastěhovala jsem se s rodinou do hotelu Prokop začátkem září 1944. Dali nás tam, abychom se starali ~~o~~ o krávy, které patřily k hospodářství hotelu. Byl tehdy prázdný, sklad UFY se stěhoval k 1. říjnu pryč, dostali výpověď. Nedělal dojem, že by byl udržovaný, chátral až až. Můj muž, ačkoliv je Čech, musel tehdy narukovat a tak jsem tam

zůstala sama s ~~mladší~~ mladší dcerkou a starým nemocným otcem. Pak začátkem listopadu přišli řemeslníci a začali upravovat turistický domek u hotelu, kde dříve byla nějaká stavitelská kancelář. Celý ho obnovili a také vilu na rozcestí. V polovině listopadu se do domku a do vily nastěhovali Angličané. Měli polské služebnictvo, bylo to několik rodin, také dvě děvčátka.

Jeden z těch anglických pánů uměl německy, říkali mu doktor. Byl vdovec, žena mu zemřela za války. Požádal mne, abych mu prala prádlo a také jsem jim pekla třeň buchty. Dávali mi za to jídlo, dostávali ho od červeného kříže, každý týden jim auto přivezlo čerstvou várku. Německý dozorce, který s nimi byl, neviděl rád, když se mnou doktor mluvil, zakazoval to, ale doktor se s ním pohádal a tak jsem jim sloužila dál. Vyrozuměla jsem, že jsou pod dozorem, ale ten dozorce byl v civilu a nepřekážel jim ve vycházkách ani je nijak neomezoval. Jedli v hotelu Hrnčíř. Doktor mi nikdy neřekl, odkud přišli nebo jak dlouho jsou v zajetí nebo co jsou zač. Byli to samí "fajnoví" lidé, prádlo měli takové, že jsem ho v životě neviděla. Nedělali nic, prostě tak, třeba doktor stál celé dopoledne u okna a odpoledne šel na procházku. Ani s ostatními se moc nebavil, ti se však stýkali mezi sebou, navštěvovali se. Ve vile muselo být ještě nějaké větší panstvo, protože k těm byli ti z domku moc uctiví.

Když jsem se ptala, jak se sem dostali, tak doktor nikdy neodpověděl. Koncem dubna zmizel a pak začátkem května přišel ~~xxxxxxx~~ ve vojenské uniformě, jako měli Američani, a pak si pro všechny přijelo auto s anglickými vojáky. Doktor mi nechal nějaké staré šaty a prádlo, dostala jsem i fotografii od jedné paní. Slíbil, že se ještě přijede podívat, ale už jsem ho neviděla. Možná, že to byli diplomati nebo něco takového, nevím, nikdy mi to nechtěli říci.

Hned po těch Angličanech v listopadu 1944 přišli vojáci od Luftwaffe a začali dávat do pořádku obě budovy hotelu. Přivezli sem ~~spoustu~~ spoustu zařízení, strojů, zásoby konzerv, upravovali místnosti a také něco kopali vzadu za budovou. Zrovna, když dávali do zdi ze dvora nějaké silné dráty, tak přijeli po silnici od Nýrska Američané. To bylo 30. dubna, pamatuji se na to jako dnes. Hned druhý den odvezli všechny vojáky z Luftwaffe a odpoledne přišli znovu a rozbili kladivy všechny ty stroje, vytrhali dráty a zase všechno zničili, co tam ti z Luftwaffe za několik měsíců udělali. Vyhazovali ty stroje z oken na dvůr a tam po nich jezdili takovým těžkým autem. Za několik dní si odvezli všechny pa-

píry, které tam našli. ~~Kaxmāxhyh~~ Naší rodiny si nevšíмали, když jim ten anglický doktor něco vysvětlil, mně tehdy řekl, že prý mne musí nechat každý na pokoji, protože jsem na něj byla hodná.

Zastřené stopy.

Tak to tedy bylo se zničením zařízené hlavního štábu složky hitlerovského letectvy v hotelu Prokop. Pan major Stanczyk u toho možná asistoval a pak klidně přičetl zničení cenných ~~x~~ dálnopisných strojů na vrub Němcům. Stejně postupovali Američané i jinde. Zastřeli všechny stopy skutečných hitlerovských institucí na Špičáku, odvezli všechny cennější informátory. Osobně odstěhovali i pana architekta Luetgense, který se tu dočkal konce války. A ještě v srpnu přijeli se zvláštním autem pro jeho oblíbený klavír.

Pokud jim informátoři ukázali, kde hledat, vybrali i všechny uschované bedny s archivy z jejich úkrytů. Nebo obsahovaly bedny něco jiného? Protože, jak nám prohlásil ještě nedávno jeden z těch, kteří "musí vědět", zakopávalo se ~~zlo~~...

Naši vojáci ze západní jednotky byli bezmocní, i když jim Američané na železnorudském nádraží ~~př~~ "předávali" letecké motory tak, že před "předávajícím" důstojníkem šel voják s kladivem a rozbil motory na nejcitlivějších místech tak, že zůstaly k nepotřebě. Byli bezmocní, když se museli uhýbat panu baronovi, který ~~x~~ - jak se zdá - byl opravdu "hospodářská hlava" jako přední německý bankéř, předseda dozorčích rad ~~každý~~ berlínské obchodní a německé hypoteční banky, velké ho berlínského strojírenského závodu, hutní velkoobchodní společnosti a velké textilky v ~~Bambergu~~ Erlangen. Dnes je ~~mu~~ dr Herbert von Breska již mrtvý a sotva nám objasní záhady kolem Špičáku.

Příště: Kde hledat dál?

Snímek v obrazech.
 č. 38 z 19/9.64

Zástupce ředitele Nationalbank für Böhmen und Mähren Sturm žádá dopisem ministerského radu Gieseho, aby byla projednána otázka odvozu 1 005 kg čistého zlata a dalších cenností.

Reprodukce dopisu K. H. Franka všem vedoucím oddělení německého státního ministerstva, v němž nařizuje přípravu evakuace všech důležitých a cenných materiálů do prostoru Klavovy a Domažlice. DOLE: Poslední fáze akce na Černém jezeře na Šumavě. Bedny s nacistickým archívním materiálem jsou dopravovány na povrch.

10

bo když se začne lovit v jezeře krátce před jeho zamrznutím...

V Černém jezeře objevitele nikdo nevedl za ruku, nikdo jim neukazoval. K objevu přispěla náhoda, prostudování ukrytých materiálů jen ověřilo dosavadní znalosti o celém systému ukryvání a tak vyzdvížením beden z Černého jezera celá historie nekončí, ale začíná. Systematická další práce a neúnavné pátrání je zárukou, že nacistická tajemství, ukrytá na naší půdě, nezůstanou již dlouho pouze záhadami.

Jak to vlastně bylo s ukládáním nacistickým archívů?

DOKUMENT Z 10. SRPNA 1944.

Tento tajný dokument se zachoval a jeho úryvky již byly v odborné literatuře citovány. Základní slovy: „Bitva o Francii je ztracena. Pánové, musíme se postarat o to, aby se nepříteli nedostaly do rukou cennosti, peněžité částky, důležité dokumenty a naše plány pro obnovu hospodářství, vědy a techniky.“ Tato slova byla adresována představitelům nacistického hospodářství v čele s ministrem pro zbrojení a válečnou výrobu Albertem Speerem a řediteli největšího nacistického koncernu Hermann Goering Werke, zastupcům průmyslu, bank, Ribbentropova ministerstva zahraničních věcí a Schellenbergova VI. oddělení tzv. říšského hlavního úřadu bezpečnosti, jehož hlavním úkolem byla špiónáž a příprava rezidentů pro pozdější neonacistické podzemí na celém světě. Všichni tyto „pánové“ se sešli na konferenci v „Maison rouge“ ve Strasburku ku dne 10. srpna 1944. Byla to vybraná společnost a rozhodně v ní nikoliv nejmenší slovo věděl SS Obergruppenführer Ernst Kaltenbrunner, nástupce Heydricha ve funkci šéfa Reichssicherheitshauptamt (RSHA).

— Říšský hlavní úřad bezpečnosti. Byl tehdy právě tou osobou, která byla „vůdčí i národu“ přímo odpovědná nejen za špiónáž a jiná tajemství SS, ale také za obrovský majetek, nashromážděný jako výsledek plánovitě, nekolektivně trvajících loupežných akcí, spojené se zatýkáním vězňů pro koncentrační tábory, s „konečným řešením“ židovské otázky a s „okupační politikou“ v obsazených státech celé Evropy. SS v té době měla již také ve svých rukou kontrolu celého výzkumu a všech vědeckých pracovišť Hitlerovy říše. A konečně si již v té době dobře rozuměla s panem Speerem, v jehož rukou spočívala odpovědnost za přežití většiny německého průmyslu, v národní části nemovitého i movitého majetku německého průmyslu, v národní části nemovitosti, v národní zoru na vůdčív rozkaz, že nepříteli se smí dostat do rukou pouze „spálená země“ je dobrý právě jen pro okupované území, v samotném Německu však by vážně poškodil jeho nástup do „nového života“ po válečné porážce jakož i reputaci bývalých vládců mezi masami, které by mohly „propadnout bolševické hysterii“.

Jestliže Speerovi šlo o uchování tajů německého výzkumu v chemii, fyzice, výšledek jaderného bádání a vývoje smrtenosných raketových zbraňových prostředků, které měl německý průmysl tou dobou ještě k dispozici

Tito tyrolští veteráni měli v posledních dnech války uchránit alpskou a šumavskou pevnost.

JIŽ PRVNÍ ZPRÁVY O NÁLEZU TAJEMNÝCH BEDEN s nacistickými dokumenty v hlubinách Černého jezera na Šumavě vzbudily letos v červenci živou odezvu. I když o povaze listin, které tu byly uloženy, nebylo tehdy ještě nic známo, v „zasvěcených“ kruzích jak neonacistického podzemí (řízeného bývalými šéfy různých Hitlerových organizací) tak všech rozvědek začalo vřít. Zprávy vedly k mnoha dohadům a úvahám — vždyť dosud není mnoho ukrytých archívů s nejdůležitějšími písemnostmi Třetí Říše ještě na denním světle.

V souvislosti s Černým jezerem se hovořilo o loňském pátrání v Toeplickém jezeře v rakouských Alpách, přičemž se spojilo s archívem, který by začátkem roku 1946 uloupila americká vojenská zpravodajská služba ve Stěchovicích u Prahy. A o celé řadě dalších podobných příhod a záhad, kdy buď CIC nebo bojovky neonacistického podzemí se postaraly o rychlé vyzdvížení a uklizení řady nacistických skrytí, o jejichž obsahu se většina z nich nikdy nic bližšího nedozvěděla.

EXISTUJÍ NEJAKE SPOJITOSTI?

Rozhodně existují. Základna je totiž společná: je dána příkazem Himmlera jako někdejšího říšského ministra vnitra, uveřejněným v úředním listě již v roce 1944. Tehdy se začínaly hroubit fronty na Východě i na Západě a pohlavěti SS a Sicherheitsdienstu chtěli zachránit co se dá pro „IV. říši“, kterou chtěli na troskách Hitlerovy Třetí říše obnovit opět pod svou železnou rukou.

Na otázku, bylo-li ukládání tajných nacistických archívů řízeno jednotným plánem, možno tedy odpovědět kladně. Tento plán byl vypracován s obvyklou německou důkladností a přesností. Zahnuje vedle předpisů o ukládání důležitých listin, jejich zabezpečení na mikrofilmu i ustanovení o dispo-

domáci frontě. Dne 20. července byl Hitlera spáchan atentát. I když Hitler tento pokus přežil a generální štáb byl sbleskovou rychlostí spiklenci byli s bleskovou rychlostí popraveni svými tajnými spojenci v pokusech o rozvrat nepřitele, znamenal 20. července vážné varování. Šéfové SS byli už ochotni obětovat své kladném porostání zrůdci“ zmocnili zcela i armády a obrátili ji spolu se silami západních spojenců zcela proti Východu, ale nebyli ochotni prominout generálům, že sáhli k akci příliš brzy vzhledem k předpokladům obratu na frontě a že k ní sáhli tak nešikovně.

Hitlerovi věrní ztráceli tvář v tvář této události jistotu a mezi sebou, v kruhu vybraných, začínali seriózně počítat s porážkou. To znamenalo, že začínali otevřeně mluvit i o tom, jak zabránit, aby se jim politická i hospodářská moc nevymkla z rukou, aby nepřišel ke slovu lid.

V Hitlerově hlavním stanu se sice stále hula optimistická nota, ale pohlavěti SS i průmyslu již uderili na vlastní, druhou strunu...

PREDPIS O „PŘIPRAVÁCH ČTVRTÉ ŘÍŠE“.

Současně s úvahami o hroziící zkáze „Třetí říše“ pomyšleli vedoucí činitelé Hitlerova režimu na to, jak obnovit v pozdější vhodné chvíli říši čtvrtou, opět svoji. Navazovali horečně kontakty se západními agenty, jedna varianta stíhala druhou a pro všechny případy se připravili i na to, jak postupovat, když snahy o rozvrat nepřitele nevyjdou a nacismus bude poražen.

O „Čtvrté říši“ se ve štrasburském protokolu, respektive v jeho prováděcích nařízeních, která k němu byla důkladně rozpracována, hovoří výslovně.

Protokol nařizuje všem německým institucím, které měly k dispozici devizy, zlato a jiné podobné prostředky, aby je uložily v neutrální cizině. Zvláštní konta, obvykle označená číslem, měla být k dispozici vybraným zmocněncům. Byly sestaveny seznamy lidí, kteří byli oprávněni těmito konty disponovat — každé konto mělo své dva dispozitáře, vybrané tak, že se vzájemně neznali, že je neznala banka (znala jen heslo vkladu). Jména těchto osob byla zanesena do oddělených seznamů a tyto seznamy byly bez jakéhokoliv bližšího označení uloženy v oddělených úkrytech, k nimž mělo klíč jen několik příslušníků příslušné váz-

PROČ TAK SLOŽITÉ PŘIPRAVY?

Štrasburská konference dala signál k „odírání Třetí říše“ v zájmu dokosáhu, a promyšlených příprav říše čtvrté. Nebude na škodu si zopakovat vojenskou a vnitropolitickou situaci Hitlerova Německa v prvních dnech srpna 1944.

V posledních městech července se západním spojením podařilo upevnit pozice v březích Normandie natolik, že mohl vyrazit k dalšímu útoku. Němci byli donuceni vyklidit Avanches. Nápor spojeneckých vojsk, především amerických tanků, dobře zso-

bovaných pohonnými hmotami, stěhovitě i náhradními díly, kreslil perspektivu nezádržitelného postupu.

V prvním týdnu srpna byla osvobozena Florencie. V okupovaných částech Itálie narůstaly náznaky příprav protitajšpionážního povstání.

Na východní frontě byla Rudá armáda rovněž v nezádržitelném postupu. Osvobodila Lvov a Brest Litevský, valila se mocnou vlnou na západ. Nic nesvědčilo o tom, že by se podařilo „ruského Ivana“ vůbec zastavit.

Prvních šest neděl zkušeností s „tajnou zbraní V-1“ ukázalo, že tento mnohosiřný vynález nepřinesl očekávané výsledky. Obyvatelé britských ostrovů zůstávali klidní a navíc všechny pokusy o jednání s jejich vládou i představiteli dalších spojeneckých západních států o „obrácení fronty“ proti Sovětskému svazu pokračovala příliš pomalu ve srovnání s postupem spojeneckých armád na všech frontách.

Současně se objevil vážný úkaz i na

ZPUSOB ULOŽENÍ POKLADU

Štrasburský protokol hovoří o tom, že peněžité částky v hotovosti a dokumenty mají být ukládány ve vodotěsných plechových, vhodné zaizolovaných obalech. Podrobně se šíří o tom, jak využít úkrytů pod vodní hladinou.

Vodotěsné bedny měly být spouštěny do jezer v blízkosti „vodních děl“ a za pomoci ženistů SS. Původně se soudilo po nalezení štrasburského dokumentu, že vodní díla tu figurovala proto, aby bylo možno tyto přípravy

První oddělení úřadu německého státního ministra v Praze navrhovalo 24. ledna 1945 tímto spisem Frankovi, aby v důsledku blízkosti se fronty byli evakuováni východní muži — občané protektorátu —. Tím se mělo zabránit tomu, aby nepřítel získal čerstvé bojové síly. Frank se k návrhu nevyjádřil.

a samo ukrývání maskovat běžnou činností výzkumných vodohospodářských útvarů nebo běžnou praxí přehrad atp. Ve skutečnosti však, jak potvrzují závěry zdravotního rozumu i poznatky těch, kdo na vlastní oči měli možnost spatřit stopy celkem vzácného vyklizení těchto skrytí v posledních dnech války, tu měli autoři plánu spíše na mysl, že jezera se stavěly možno ve vhodné chvíli vypustit nebo alespoň snížit jejich hladinu. Proto se k úkrytu hodily i odlehlejší rybníky. Zásvěcený nálezev by se nemusel oběhovat nákladnou a namáhavou prací těžkých potápěčů, ale prostě by si vypustil skrytý a bedny vyzdvihl.

Strasburský protokol a jeho prováděcí nařízení se ovšem neomezoval jen na jezera. V prováděcích nařízeních se hovoří i o stolách, vyhloubených buď vodorovně nebo svisle, v některých případech i o kombinaci obou těchto směrů. Počítalo se i s využitím přírodních skrytí, např. skalních jeskyní, těžko přístupných roklí, opuštěných dolů. Dokonce se pro zamaskování „vynutil“ syntetický speciální kamen, který od přírodního rozeznají jen geologové složitým rozborem. Celá škála předpisů hovoří o zabezpečení uloženích předmětů třaskavinami a o maskování úkrytů. Kdyby všechny osoby, které na akci ukrývání pracovaly ať už v kancelářích nebo v terénu, zasáhly na frontě — možná že by konec války nebyl případ na 9. května 1945, ale o pár dnů později.

Ovšem pak by se neonacistické síly budovaly těžce, chybělo by spousta odborníků na slovo vzatých, kteří by sice dostali přísaze vědci, ale zlomili tzv. „Kamaradschaftside“ — přísahu do vlastních řad. Není tedy divu, že s takovou horlivostí raději ukrývali, co se dalo, než aby vykrývali „pro vlast a vůdce“. Jednak v případě, že kladli vlastní zájmy nad zájmy obecné, měli „věno“ pro své americké za-

burské konference. Některé dorazily na místo, jiné se musely svého nákladu zbavit již cestou, protože vývoj válečných operací jim znemožnil dorazit do cíle. Velitelé kolon však vždy dorazili až s podivem, jaký byl živý ruch ve dnech 1.—5. května kolem lázeňského městečka Aussee, jedna zajímavá osobnost nacistického světa stíhala druhou — jen trochu rychlejší zásah spojenecké a čistší intence CIC, to by byl teprve Norimberský proces zajímavý!

„BOEHMERWALDFESTUNG“

Ano, nemýlíte se, pevnost Šumava. Alternativa pevnosti Alpy, její předmostí vsívilý plán pánů K. H. Franka a spol. rukou společnou a nerozdílnou s mnichovským gauliteřem a jeho kumpány. Vznikl snad jen o pár měsíců později, když protektorátní a bavorská nacistická elita uzavřela přímluvu ve vnitřních rozměskách s berlínskými prozrazivými hlavickami a pochopila jejich plány.

Pevnost Šumava se „budovala“ jako pevnost podobně jako v Alpách. Snad jen vojenské zabezpečení mělo být důkladnější: na Šumavě operovalo 5 divízi 7. armády včetně tankové SS brigády zvané Therese, několik divízi tzv. armády OSTMARCK, posílené věrnými sbory SS a počítalo se s tím, že v případě „vývoje válečných událostí“ se sem stáhnou útvary Schoernerovy armády „Mitte“, v posledním měsíci války snad nejlépe vyzbrojeného a udržovaného nacistického armádního sboru, který operoval v Čechách a měl dokonce 62 divízi.

Horečně se tu pracovalo na nutných provizoriích opěvněních v šumavských hvozdech a horách. Okopy a bunkry, kryty, skryš zbraní a celé arzenály munice měly doplnit bojovou přípravu pevnosti Šumava, kde většina měst byla prohlášena rovněž za lazaretní nebo otevřená a přeplněna obrovským počtem uprchlíků a prominentních rodin „lepší nacistické společnosti“, aby se v případě nutnosti v tomto žánatku snaže ukryli ti, kteří k tomu dostali patřičné příkazy a pověření. Navíc se tu rozvíjela další horečná činnost: K. H. Frank vydal příkaz přivést tu patřičné úkryty pro důležité materiály, zásoby a písemnosti. Vybral k tomu okresy Domažlice, Klatovy a zřejmě rozšířil okruh pracovníků na Prachaticko, jinak by i příkaz sova putoval na vědomí prachatickému landrátoři.

Příkaz je adresován vrchním zemským radám, majetkovému úřadu přineckém státním ministerstvu, ústřednímu stavebnímu úřadu u německého státního ministerstva, velitelé předkové policie, velitelé bezpečnosti, policie (SiPo) a bezpečnostní služby (SD), pověření říšského komisaře pro upevnění německého soustředění, pověření německého státního ministra v Čechách a na Moravě pro výstavbu, generálnímu referentu pro protiletectkovou ochranu, řídící úřadové Východ, německým vedoucím a presidiálním úřadům autonomních protektorátních ústředních úřadů, zemským presidentům v říšských správách v Praze a Brně, vrchnímu finančnímu presidentovi a kurátorům německých výsokých škol v Praze a německé techniky v Brně. (Kurátory těchto škol rovněž dbali o zatím nerušenou výzkumnou práci stovek laboratorů a vývojových útvarů, umístěných pod stárou péčí SS v prostorách uzavřených českých vysokých škol). Svůj příkaz vydal K. H. Frank 22. února 1945 a shrnul v něm na 9 stranách podrobné předpisy pro případ přímého ohrožení nepřítel.

K. H. Frank v tomto příkaze ukládá adresátům, aby zajistili prostřednictvím zvláště jmenovaných (jinými místy — sice) zmocněnců odvoz všech v předchozím výnosu z 9. února 1945, č. I 2 — 7688/100 g vyjmenovaných materiálů, písemností a cenností (výčet stejný jako v usnesení ze štrasburské konference) na bezpečná místa, aby „nebyly pro svou cenu nebo nahraditelnost pokud možno zničeny“. Každý úřad měl vypracovat svůj vlastní plán odvozu potřebných materiálů do předem připravovaných úkrytů v okresech Domažlice a Klatovy jako do prozatímních záchranných středisek.

Skoro by se tu vtrála myšlenka, že K. H. Frank vyvíjí cenné písemné archívni materiály, kartotéky, přístroje, aparatury, stroje, plány atd. do náručí americké CIC, že je odsunuje z míst, kde by jimi mohli ihned od osvobození disponovat sami Češi. Mimochodem, v rámci těchto příprav k „nerušenému zakončení války“ se chystali také Frankovi dědici k evakuování všech mužů ve věku 16—60 let z Čech a Moravy, aby tak zne-možnil nepříteli získat čerstvé bojové síly“. Obsahuje to služební záznam z 24. ledna 1945, ale pan K. H. Frank se zřejmě bál zásobovacích obtíží nebo byl příliš realistický na to,

aby neviděl absolutní fiktivnost tzv. Raumungsgebieten (vyklizovacích prostorů, kam měli být evakuováni soustředění). Tolik lidí „konečně vyředit“ se už v tak krátké době nedalo a Město k dispozici nebyl, tak K. H. Frank se zdržel vyjádření. Plán putoval do stoupy, záznam k archiválím a ty do úkrytu, odkud se vytláhly teprve po letech.

Tedy také K. H. Frank rozhodne přemístění některých uložených předmětů v šlechtických slojích a posílá je dále k jihu. A zástupce ředitele Národní banky pro Čechy a Moravu Sturm píše o radu, jak a kam odvézt poslední zbytky zlatého pokladu bankovních a dalších cenností. Navrhuje Řezno nebo Norimberk (dopis psal 19. února) a zmocněnec dr. Bartisch na přípis poznamenává: „Nechť výška mého pokladu? Neleží tato tuna ryzího zlata z trezoru naší Národní banky ještě někde v šumavské pevnosti“?

Ale zatím konec s panem Frankem, vraťme se k putování pokladů...

TRANSPORTY NA POCHODU

Srovnáním údajů o transportech nenejších archiválií, příručných peněžních částek, zlata, výzkumných plánů atd. zjišťujeme, že rozhodujícím datem zde byl 20.—21. duben. Kolony se vydaly na pochod vesměs počátkem 2. týdne dubna. Rychlost jejich postupu byla narušena prudkým vývojem válečných operací spojeneckých velitelů častým přerušováním spojení velitelů kolon s ústředními, které si uchovávaly zřejmě právo rozhodnout, která varianta o konečném cíli a jednotlivých fázích ukrývání částí nákladu bude konečná.

V těchto dvou dubnových dnech si již odpovídal velitelé uvědomovali, že vyhlídka na válečné vítězství s konečnou platností neexistují. Konečně také 21. dubna 1945 opouští tonoucí berlínskou loď samotný Hermann Goering a přechá s ozbrojeným doprovodem přes Drážďany, Plzeň, Klatovy na svůj budující se nový hlavní štáb Luftwaffe (letectva) na Špičák u Železné Rudy, zde se po krátkém střetnutí se slozami SS a po zjištění, že sídlo hlavního štábu bude sova do konce války dobudováno, bleskově rozhoduje pokračovat do Alpské pevnosti a urychlit svoje vyjednávání s Američany za každou cenu. Život je život a o vyvážnutí s hohým životem — o to mu jistě nejde.

Ve dnech 20.—21. dubna Rudá armáda útočila již v Lužici, sovětská ofenzíva na Berlín trvala již skoro týden. Američané obsadili Lipsko. Spojenecké armády na západní frontě rychle postupovaly na všech úsecích. Padla Bologna, Titovy jednotky se blížily Terstu.

Ve střední Evropě postupovaly sovětské sbory na jih od Chotebuzi, na jižní Moravě a do těsné blízkosti Ostravy. Američané byli v Cvikově a táhli na Krušné Hory. Na jihu pronikli do Norimberku a spěchali na východ. Již 27. dubna odřízli s výjimkou silnice na Linec všechny výpadové silnice ze Šumavy. Při tom Linecká byla ohrožena rychlým postupem Sovětské armády. Velitelé kolon se museli rozhodnout, zda se vrátí, či když samotný Linec dobyli Američané.

Velitelé kolon, a co teď? Spojení s centrální přerušené. Naložené nákladní vozy s bednami z centrál i z prozatímních severnějších položených úkrytů znemožňují rychlý postup, ve dne se nedá vůbec jet, silnice jsou stále přeplněnější uprchlíky. Velitelé kolon se tedy zhusta rozhodují podle místních poměrů a úkol štrasburské konference naplňují v šumavských a havorských jezerech. Nejsou však pověřeni „příjemci“ zásilek a tak nejsou ani potvrzení jako v předchozích dnech organizované akce. Pro zajímavost uvádíme jednu ze zachovaných stvrzenek na zásilku, odevzdanou v alpské pevnosti Kaltenbrunnerem. Obsahovala: 50 kg ryzího zlata v prutech, 50 beden zlomkového zlata a zlatých předmětů (šlo o bedny s nákladem 40—50 kg), dva milióny švýcarských franků v hotovosti, 5 beden brilantů a jiných drahokamů a sbírku známek v hodnotě 5 miliónů zlatých marek.

Potvrzenky z Černého jezera nebo jiných úkrytů na Šumavě se nenašly. Zatím máme vlastní zásilku, spíše její část a na další se určitě ještě přijde. Jak by pomohlo pátrání, kdyby promluvili všichni pamětníci nebo svědkové! Kdyby se upamatovali všichni, kdo viděli nebo si všimli...

Příště: hovoří průvodce transportu beden z RSHA Berlín (velitel kolony Skořeny).

Centered

Centered

Obrana lidu

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY
ROČNÍK XXIII • 10. října 1964 Cena 1 Kčs • Číslo

41

Reportéři OL po stopách
nálezu v ČERNÉM JEZERĚ

DEN GESTAPÁKA v městě karafiátů

Zpravodaj časopisu Quick z Mnichova:
— Našli jste mezi dokumenty i důkazy proti fašistům, kteří se tehdy podíleli na zločinech a dnes jsou činní v západním Německu?

— Ano, našly se takové důkazy. Například je to podle nových dokumentů materiál o Kilianu Ruprechtovi, který začal v roce 1938 jako pracovník gestapa v Mnichově a později byl přeložen do Písku a Klatov. Patřil mezi nejbrutálnější gestapáky. Na základě jeho aktivní činnosti bylo zatčeno přes 300 osob a mnohé z nich popraveny. 11. března 1943 osobně zastřelil odbojového pracovníka Josefa Lanze. Dnes patří mezi spolehlivé pracovníky Gehlenovy špiónážní organizace, a to na úseku proti Československu. Používá krycího jména Krammer nebo Klein. — (Z tiskové konference konané dne 15. září t. r.)

VOJEN
krácel
report
dotkl:
vým v
Vítám
kolekt
le poi

DEN GESTAPÁKA v městě karafiátů

(Dokončení ze str. 1)

R A N O

— Krammer, Krammer — Krammer, Klein. To má být ten Klein od nádraží? Nebo z Hůrky, hned pod stadiónem? Nevím. Jméno Krammer jsem tady vůbec neslyšel. Zkuste se zeptat nějakého staršího esenbáka...

— A co jméno Kilián-Ruprecht?

— To už je jiná!

Přibližně stejnou odpověď dostanete od paní Maškové, Vozobulové, Dr. Mojžíšové, Korecké, soudruhů Suchomela, Krásenského, Toušky, Rádlá, Sebka, Klímy a dalších lidí v Klatovech. Tohle jméno znají lidé kolem čtyřicítky a starší v Sušici, Domažlicích, Písku, Nepomuku...

Co jim připomíná?

Paní Baumgärtnerová: Ruprecht ráno sebral vládka a šel pryč. Sotva pozdravil. Jen mávl rukou jako když odhání mouchy. V domě s nikým nemluvil. Psi měl zlého. Rozkousal celé dveře. Jinak jsme o něm celý den nevěděli. Paní si ráda přispala. S domácností si mnoho starostí nedělala. Byl to takový typ ženské, černá, s ohromnými náušnicemi, jak bych to řekla, bylo na ní vidět, že je jak se říká „do větru“. U nás bydleli až do konce války. Tehdy najednou Ruprecht zmizel a už jsem ho potom neviděla. Říkalo se tady, že ujel na motorce přes Zeleznou Rudu do Bavor.

Utekl jen s tím, co měl na sobě, ke svým — k rodině. Konečně, k nám si rovněž nic nepřivezl. Nábytek tady zrekvíroval židům. Nebylo od něho ga-

...antní, že nechal s sebou chof. Ci neměl na tan-
dému místo? Dnes snad je již rodinka pohromadě.
Nebo paní Hilda zaklepala podrážku na fornu Klá-
genfurtského kláštera? V tom případě ji jistě cti-
hodná abatyše uložila důkladné pokání za stryptý-
zové scény...

DOPOLEDNE

Dost už soukromých věcí. Pan kriminální asistent je ve službě. Od vily čís. 259/IV v Goethe-Strasse neměl do zaměstnání daleko. Kráčel do další vily. Dříve se tam říkalo „U Singrů“ podle jména klatovských továrníků. Dnes jsme spatřili mateřskou školu, v níž již téměř nic nepřipomíná společnost s umrlčí lebkou a hnáty ve znaku. Snad jen místní znalec pozná ve sklepe „korekci“ – cely zbavené světla, aby oběti rychle „měkly“.

Vilém Vacovský: „Prvního výslechu u Ruprechta se zúčastnili ještě další gestapáci. Když mne přivedli, dostal jsem pár facek. Namítl jsem, že snad není možné, aby člověka mlátili. Friedl to přeložil. Všichni se tomu smáli. – On filosofuje. Filosof jeden. – Pak přišel povel ohnout a hned jsem dostal bití. Při dalších výsleších to nebylo jiné. Ruprecht a Friedl – to byl jeho tlumočník, kterého partyzáni zastřelili u Kolínce, když ho vytáhli z prasečího chlívků – mlátili kabelem s otočkou. V Terezíně byly sundané kalhoty pozdnívacím znamením. Naše tělo mělo barvu žluto-modro-fialovou. To byla vizitka klatovské tajné státní policie.“

ODPOLEDNE

Po dobrém obědě sepsávali oba výtečníci protokoly. Sumírovali tam vše, co z lidí vymlátili i nevymlátili. Jejich další zvláštní specialitou byla „doporučení“ pro vyšetřujícího soudce, soud i vedení koncentračních táborů, jak s vyšetřovanými nakládat. Máme před sebou dokumenty, které nám půjčila paní Růžena Vozobulová a které jinak velmi pečlivě vězeňské cenzuře patrně ušly. Citujeme úryvky z dopisů:

Zuchthaus Gollnow - A I 15

...Jako další Vám musím poděkovat také za balík, který došel 4./7. Po podepsání příjmu byl rozbalen, avšak obsah byl odebrán a já zůstal opět jen při ohuti a veliké. Proto mi už nic neposílejte a dopřejte to dětem...

V jednom z předchozích dopisů si Jaroslav Vozobule zavzpomínal na vůni chleba, který pekla jeho maminka. Takto to dopadlo, když mu jej poslali expres.

Untersuchungshaftanstalten Dresden (Hauptanstalt), Dresden A 24, George - Bähr - Str. 5.

...Dále děkuji za blahopřání k mým padesátinám, které jsem oslavil v oceli, náramkách a při stálých vzpomínkách na Vás...

Z téhož dopisu lze vyrozumět, že obhájce ex offio Behrens, nehnul pro svého mandanta ani prstem. Nevyhotovil ani písemnou žádost o milost.

K čemu, když měl i on „doporučení“ od Killána Ruprechta, aby s Jaroslavem Vozobulem a ostatními bylo co nejprísněji naloženo. Stulík, Mašek, Zeman, Dostál a další – celkem 13 členů RNV – revolučního národního výboru bylo odsouzeno k trestu smrti. Ostatní šli do káznice a koncentračních táborů. A to byla jen jedna skupina. Ruprecht měl nejlepší jméno. A nechyběl při popravách na vojenské střelnici v Lubech. V době heydrichiády tu bylo ve „Spáleném lese“ zastřeleno 73 našich občanů.

VEČER

Podvečerní zábavou obyvatelů „vládní čtvrtě“ (hned vedle Ruprechta bydleli ve vilách další gestapáci) po celodenní vysilující „práci“ byl výcvik vlčáků. Stále ještě nebyli tak zlí, jak si jejich páni

představovali. Při výslechu dostal výprask soudruh Touška i pes. Důvod: Netvářili se na sebe nepřátelsky.

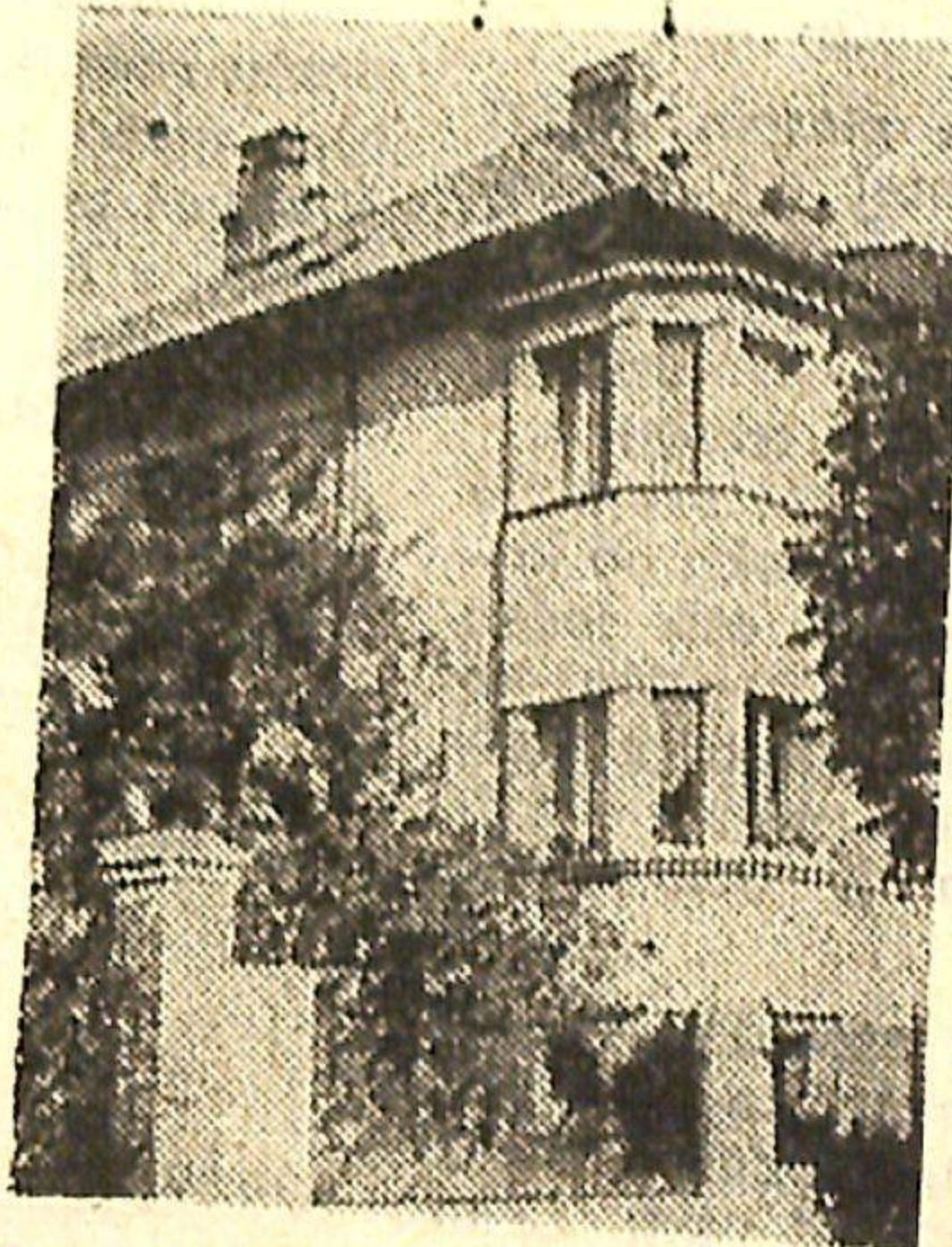
A po večeru?

Předseda SPB Suchomel: „Kam jinam než do kavárny Slavie, která byla jakýmsi společenským střediskem lidí poplatných té době. Vrchní Gol by toho věděl více...“

Takový byl den nejbrutálnějšího gestapáka v městě nejkrásnějších karafiátů.

hor - pra

Bývalému kriminálnímu asistentovi, t. č. pracovníku Gehlenovy špiónážní organizace, Killánovi Ruprechtovi, zasíláme malý doplněček do rodinného alba z jeho pobytu v Československu.

Vila v bývalé Goethe-Strasse Nr. 259/IV. V přízemí jste vlastnil dvaapůlpokojový byt s příslušenstvím...

Domáci, paní Baumgärtnerová, je již dnes sama. Pozdravovat vás od ní nemáme...

Soudruh Vilém Vacovský se na Vás neobyčejně těší...

Poznáváte svůj úřad? To je Singrova vila. Dříve: gestapo. Dnes: mateřská škola.

než se víko otevřelo

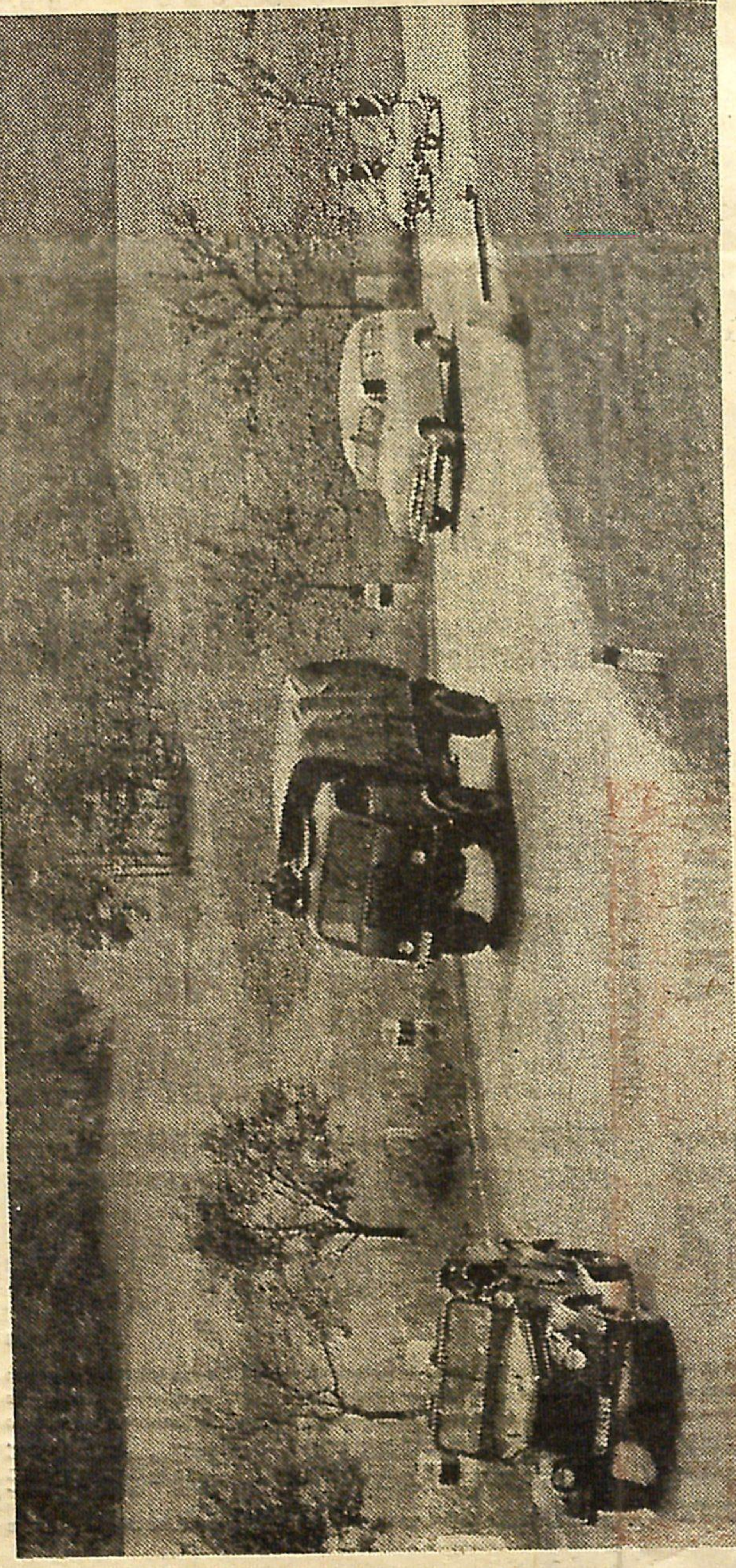
Z lesní cesty na malé prostranství vylé garik. Na okamžik zpomali, ale vzápětí se opět rozjel. Za ním se přibližovala těžká nákladní Tatra a stanovenou vzdálenost bylo potřeba dodržovat. Lépe když je větší. Co kdyby...

Ujeli pár kilometrů mírně svahovitou sádkou kolem řídkých, vysokých jedlí a smrků lesní cesty na níž nepotkali ani živačka a ta dvě slova v tom tichém osamění napadla jednoho z těch co jeli v této koloně, kterou uzavírali dva příslušníci Veřejné bezpečnosti na zbrusu nových, bělostné kapotonových skútrech. Před nimi uctivě hodné vzdálenosti za Tatrou jela sanitka s doktorem a potřebným zdravotnickým vybavením. Co kdyby... Zase padla ta slova. Dvě obyčejná slova, která se těm budou pronásledovat po celou jejich dlouhou cestu. Ta dvě slova budou nutit zkušeného řidiče Tatro k opatrnému sešlapování pedálů, obezřetné vyhlédávat na silnici ten nejrovnější terén, vyhýbat se jí z dálky dolůčkům, které při rychlé jízdě snadno dokážou jaksepatří rozkývat karoserii, plynule brzdit, přidávat plyn a

Kolona - mijela Prokopovu rekrutaci chatu, u hotelu Rixi se stočila ostře doleva a minula na pravé straně hotel Sirotek. Stejnou cestou tajemně bedny dubovou nocí roku 1945 za doprovodu vybraného komanda putovaly nahoru ke skrytí v hlubinách Černého jezera.

Na žerdích budov vlády černé svastiky SS a v útulných hotelových pokojích leželi ranění pro minimální třetí říše. Na střechách budov byly namalované velké červené kříže oslnivé světlí i v temnotě. Na vrcholu Spíckou nebe propichovaly nůžkové dalekohledy pozorovatelů dovedné zamaskovaného štábu Goeringovy Luftwafe.

Niže v lazaretech u Železné Ru-

dy leželi ovázaní lidé bez končetin, s berllemi, podobající se Velkoněmecké říši, která rovněž v té době byla už jen troskou. Na těchto troskách měla podle šle- tých plánů povstát nová, čtvrtá říše s ještě obličejnějším režimem než ta předchozí.

Dokumenty o tom jsou v těch těžkých, uzavřených bednách opatrně zajištěných na korbě automobilu proti posunutí a ne- předvídanému nárazu. Co kdyby...

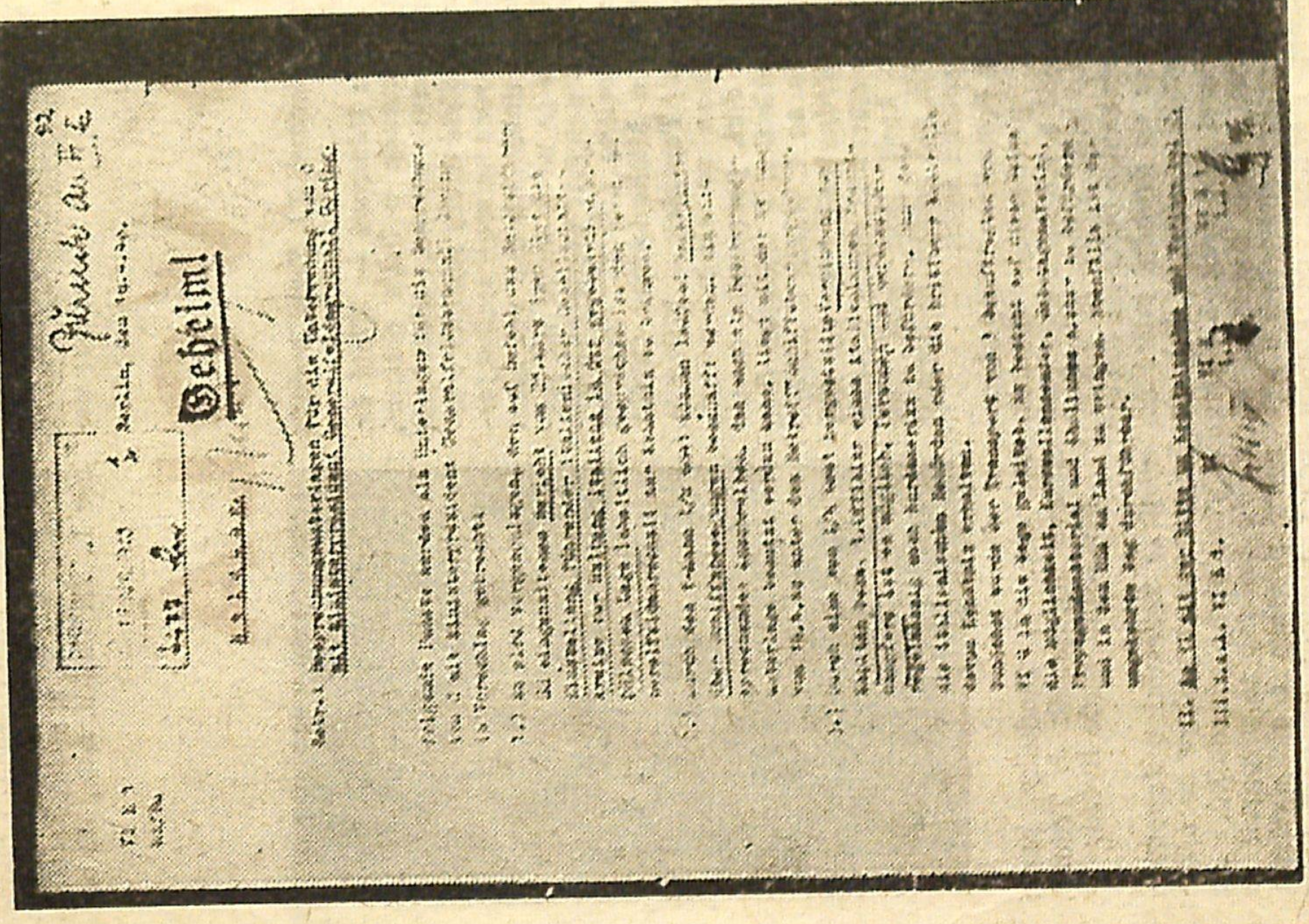
V těch chvílích transportu totiž ještě nikdo nevěděl co se uvnitř

věnována zkoumání závěsů, ru-

kolet, falcovaným rohům.

A teprve potom se k zámku bedny přiloží olovená schránka s ukrytým radioaktivním zářičem. Na opačné straně se připravený fotopapír a teprve potom se nadzvedne na dálku víko olovené schránky a koblátový zářič prosvětlující bednu s obsahem se nechá působit. Samozřejmě až bude obsluha v krytu. Co kdyby...

Exponovaný papír se vyvolá. Je třeba provést zkoušku a správně stanovit expozici působení zářiče

Přísně tajné je hlášení o podkladech pro poraďu admirála Goeringem, šéfa nacistického Abwehru s předsedou nacistické vlády

skryvá nebo jaké překvapení mů- ze přichystat. Proto ta důsledná konalé. Zejména v tomto případě. Je- Každy z jiné stra- ny, mohl být přesně určen způsob ulože- ní obsahu uvnitř bedny, jejíž tajem- ství zakrátko bude odhaleno.

Co znamenají dva dráty na kovové kra- bici uvnitř jedné z dřevěných beden, která působením rozpouštědla pozby- la svůj černý, stra- šidelný isolační ná- těř? Po několikerém

prověření a pozorová- ní je jasné, že k víku nevede žádný drát ani není nijak zvláště zajištěno. Ale pozor, zámek by mohl být spojen s roznětkou, která by

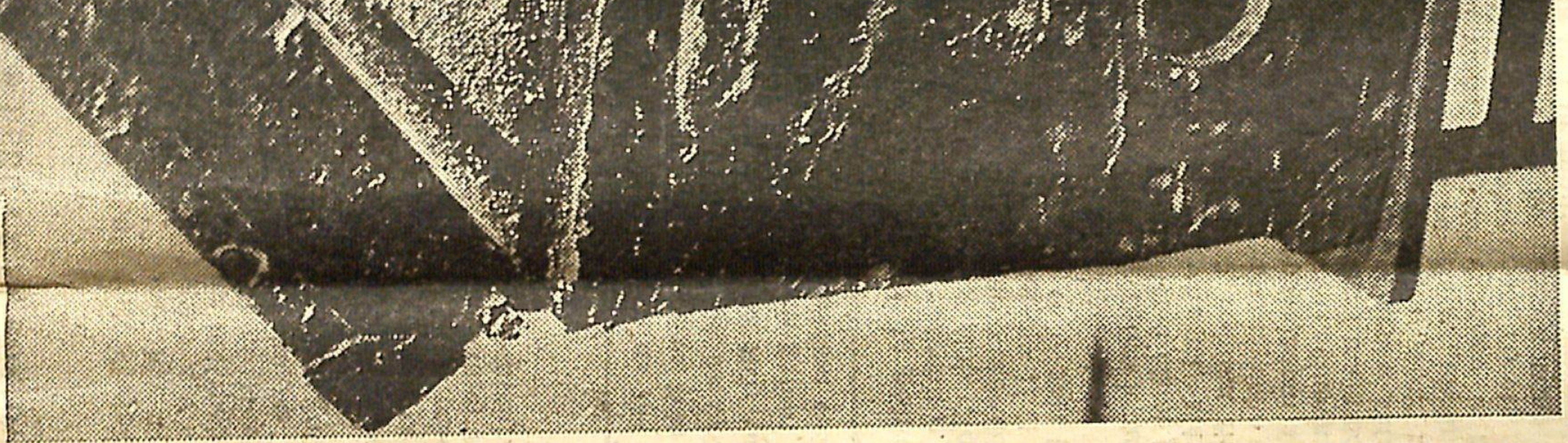
Konvoj s bedýnkami- má jede do Prahy

č. Defektoskopické snímky musí být do- konalé. Zejména v tomto případě. Je- Každy z jiné stra- ny, mohl být přesně určen způsob ulože- ní obsahu uvnitř bedny, jejíž tajem- ství zakrátko bude odhaleno.

Co znamenají dva dráty na kovové kra- bici uvnitř jedné z dřevěných beden, která působením rozpouštědla pozby- la svůj černý, stra- šidelný isolační ná- těř? Po několikerém

prověření a pozorová- ní je jasné, že k víku nevede žádný drát ani není nijak zvláště zajištěno. Ale pozor, zámek by mohl být spojen s roznětkou, která by

Konvoj s bedýnkami- má jede do Prahy

vi, že všechno by se mohlo do- celu dobře zkrátit. Hodiny opa- tmého obcházení a citlivých do- teků by se docela snadno pro- měnily v minuty potřebné k tomu, aby obyčejná dřevěná bedna vy- vrhla své nitro. Kdyby lidé byli poslušni svého niterného přání, pak už dávno...

Kolikrát se lidé zamýšleli než se víko otevřelo, kolikrát pozor- nýma očima zkoumali zda práce někde nedošlo k nějaké ne- předvídánosti, která by mohla ohrozit životy těch okolo.

A pak to přijde. Otvar, koneč- ně otvar. Malá černá díra, která opět o něco přibližuje tajemství. Oči napjatě pozorují co ukazuje světlá sonda zavedená otvo- rem do nitra bedny. Čern se roz- světlila. Zlutavý paprsek svěla ohmatával v nitru vše na co do- sáhli. Miniaturní sonda připomí- nající periskop ponorky se otá- čela, klesala a zase stoupala.

Dráty obeplínající kovovou kra- bici okolo zámku, zapaštěného na dřevě, žádné dráty nejsou. Co to zkouší tam. Odříznout víko a...

Pilka pisklavě vrčí a tentokrát již rychleji se noří do dřeva. Mís- to, kde vytváří ryhu, je bezpeč- né. Opravdu?

Po dvaceti letech se otevře- černý jícen, aby vyplivl svůj skrý- vaný neméně černý obsah. Ale na dně okopu, Pak k bedně za- vedou závěsné háky a k víku při- pevní kladkové zařízení. Poslední prověrka, ohmatání zda je vše správně uchyceno, a lidé se uchý- lí do krytu.

Napětí dostoupí vrcholu a ani

lidé v úkrytu už se ho nebudou snažit skrývat, když jeden z nich uvede z bezpečné vzdálenosti kladkové zařízení do pohybu. Čas jako slímák, ale lidé to nebudou vnímat. Každá vteřina, každá otáčka situací bude více drama- tizovat.

Ale pak musí naslat konec naplatého očekávání, stnulých pohledů. Jeden z těch lidí ude- lá sotva znatelný pokyn a ostat- ní porozumějí. Přesto vykroji až...

Nyní zbývají jen vteřiny, které odměří okop s bednou od lidí v úkrytu. Co je uvnitř?

Otázka vepíše do mnohých tváří lidí dychtivost, ale to už patří někomu nepostřehne. Uda- losti se odvinou příliš rychle. Rázné kroky překonají potřebnou vzdálenost a pohled se sveze dolů.

Na dně okopu bude zlověstná bedna s pootevřeným víkem při- pomínající číhavé rozervané dra- či čelisti. Ale budou to čelisti bez jedovatých zubů.

Černá bedna vydá svůj obsah — zasnulou kovovou skříňku menších rozměrů, vodotěsnou, izolovanou proti působení vlhko- sti a zalitou izolační hmotou a - promění se v bezcenný kus dřeva.

Po otevření kovové skříňky lidé s pochopitelným vzrušením budou zírat na záhlaví dopisů s ozna- čením různých nacistických úra- doven, hieroglyfy podpisů někde- ších veličin hitlerovské říše. Plá- ny, seznamy a pak tyto dokumen- ty a všechno ostatní předají... Zanedlouho už bude jasné, že písemnosti jsou z dlouho hleda- něho archivu Říšského hlavního bezpečnostního úřadu z Berlína.

Víko otevřelo

Lidé budou mít možnost nahlížet do přísně taj- ných dokumentů šéfa nacistického Abwehru, je- hož specialitou byla špiónáž a diverze. Seznámí se s postojem italských vládních kruhů k úloze Itá- lie v táhdejší Evropě, tak jak byli projednávány na poradách nacistických špiónů, se zprávami dů- věrníka nacistické rozvědky, agenta I/H 6341 o pohybu zamořských lodí, z nichž některé se po- tom staly cílem útoků hitlerovských ponorek.

V dokumentech se objeví i ošesná zpráva o za- vrácení rakouského kancléře Dollfusse doložená řádkou autentických snímků, která měla sloužit pro falšování historie a úlohy nacistické páte kolony v Rakousku. Dokument uvádí jména a pravé zá- kulisi celé akce. Hlavní část práce při sestavování dokumentu vykonali SS gruppentführer Koppe a SS Standartenführer dr. Six, nyní vedoucí náborového oddělení západoněmecké firmy Mannesman.

Nalezené dokumenty odhalují řadu dalších lidí,

z nichž mnozí dosud žijí v západním Německu u v Rakousku.

Nález obsahuje i další dokumenty neobvyčejně důležité z hlediska státní bezpečnosti naší socia- listické republiky, které pochopitelně prozatím není možné zveřejnit. Prohlásil to na tiskové kon- ferenci ministr vnitra L. Štrougal, který přislíbil, že po vyhodnocení budou další dokumenty po- stupně zveřejněny.

Šumavské Černé jezero vydalo své tajemství

Stanislav ŠUSTA

VYLUČUJE SE PROMLČENÍ válečných zločinů

Ve dnech 24. a 25. září se konala druhá plenární schůze Národního shromáždění ČSSR v novém volebním období. Schválila státní závěrečný účet za rok 1963, projednala zákon o jednacím a pracovním řádu Národního shromáždění, zvolila soudce Nejvyššího soudu a rokovala o některých dalších zákoných opatřeních. Podle zákona o organizaci soudů a volbách soudců, zvolilo Národní shromáždění předsedu Nejvyššího soudu dr. J. Literu a předsedu promovaného právníka J. Brešťanského, dr. P. Uhlíře a podplukovníka justice J. Musíla.

Národní shromáždění schválilo rovněž významný zákon, kterým se vylučuje promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů proti míru, válečných trestných činů a trestných činů proti lidskosti, spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů. Vládní návrh tohoto zákona odvolal ministr spravedlnosti dr. Alois Neuman.

Zabránil, že otázka odpovědnosti válečných zločinců se stala aktuální už od doby první světové války a k jejich trestání došlo fakticky až po druhé světové válce. Z platných mezinárodních smluv a dohod i z řady usnesení Valného shromáždění Organizace spojených národů o potrestání válečných zločinců, zločinů proti míru a zločinů proti lidskosti jasně vyplývá, že po právní stránce byly vytvořeny plně předpoklady k tomu, aby ani jeden z válečných zločinců, strážců a vykonavatelů ukrutností masového vyhlazování národů, hromadných poprav a jiných zločinů proti lidskosti neunikl spravedlivému potrestání. Trvalou zásadou mezinárodního trestního práva se — přes pokusy některých obhájců imperialismu o její popření — stalo, že osobní odpovědnost mají pachatelé za válečné zločiny a zločiny proti lidskosti.

Problém spravedlivého potrestání válečných zločinců byl v průběhu dalších let po skončení druhé světové války důsledně řešen v Sovětském svazu a ostatních zemích socialistického tábora a v některých kapitalistických státech pod tlakem demokratických sil. Postupně se však ukázalo, že značná část strážců i vykonavatelů válečných zločinů a zločinů proti lidskosti uniká spravedlivému potrestání, zejména pro stále vzrůstající blahobyt

postoj k jejich stíhání ze strany některých západních států. Nejvýrazněji vyniká tento blahovolný postoj, liknavost a přímá neochota při stíhání válečných zločinců v Německé spolkové republice, ačkoliv sami někteří západoněmečtí činitelé odhadují, že v Německé spolkové republice a v některých dalších západních státech žije asi 27 tisíc těžkých válečných zločinců, kteří nebyli dosud odhaleni a potrestáni. V poslední době se dokonce v tisku Německé spolkové republiky objevují úvahy o tom, že k 8. květnu 1985 by mělo dojít k promlčení trestního stíhání všech válečných zločinců.

Zločiny proti lidskosti a míru svým rozsahem, počtem pachatelů, organizovaným způsobem a užitím nejbrutálnějších prostředků, do milionů idoucích prostředků, počtem nevinných lidí, kteří jim padli za obět, jsou zločiny proti veškerému lidstvu a musí být proto ve shodě s platným mezinárodním právem všude stíhány a souzeny. Je proto v rozporu jak s platným mezinárodním právem, tak se zásadami spravedlnosti a humanit, dovádějí-li se někdo vnitrostátních předpisů o promlčení běžných trestných činů ve prospěch zatím nestíhaných a nepotrestaných válečných zločinců. Vzhledem k tomu, že i naše vnitřní zákonodárství zná promlčení běžných trestných činů, předložila vláda návrh zákona, kterým se vylučuje promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činů a trestných činů proti lidskosti, spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů. Obdobné právní předpisy byly schváleny v Polsku, v Izraeli, v Německé demokratické republice a připravují se v Belgii, kde má být promlčecí doba prodloužena z 20 na 30 let. Obdobný význam mají ustanovení trestního zákonodárství v SSSR, která umožní vyloučit promlčení těžkých válečných zločinů proti lidskosti.

Z diskuse, která byla k vládnímu návrhu zákona v Národním shromáždění provedena, vyplynulo, že zákon o nepromlčení těžkých válečných zločinů je plně oprávněn a vyjadřuje spravedlivý požadavek československého lidu. Návrh zákona byl pak jednoduše schválen.

Obsahem dokumentu z 12. dubna 1934 je šifrovaná tabulka a klíč, podle něhož podávali zprávy rakouští příslušníci oddílů SA, tehdy ilegálně působící v Rakousku jako pátá kolona

NACISTICKÉ DOKUMENTY Z ČERNÉHO JEZERA

Před časem vzbudil velký rozruch nálezy pečlivě konzervovaných beden, které byly objeveny na dně Černého jezera na Šumavě. Zpočátku panovalo domněnky, že bedny obsahují jen výbušniny, které sem nacistická armáda za svého překotného ústupu naházela, brzy se však ukázalo, že obsahují množství dokumentů, které obsahují cenné informace o činnosti a zámelech hitlerovců. Ti podobně archivují svých místech Německa i okupovaných zemi (známý je případ Topitzkého jezera v Rakousku), aby si je tu uchovávali pro případnou potřebu v budoucnosti. Zřejmě se jim nepodařilo odevést dokumenty z naší země a ve spechtu je naházeli do Černého jezera. Kdolet informací, které nedavno poskytl novinářům ministr vnitra L. Stougal, první zřejmě prozkoumání materiálů ukázalo, že jde o částí archivů jeano-tlivých úřadů hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně, které přinášejí svědectví o jeho činnosti.

Část těchto dokumentů se například vztahuje k nezdařenému puči v Rakousku z 25. července 1934 a podílů německé zpravodajské služby na anslusu Rakouska. V nalezených dokumentech je rovněž znát podíl nacistické rozvědky na vypracování právních předpisů, které umožnily po anslusu postavit před soud tehdejší buržoázní demokratické představitele rakouského státu.

veném Hrádku u Chomutova, neboť von Hohenlohe byl agentem Sicherheitsdienstu. Zajímavý je i deník jeho dcery, která svého otce často provázela a do deníku si pečlivě zaznamenávala mimo své osobní dojmy i obsah politických jednání svého otce. Uvěřejnění tohoto deníku by podle ministra L. Stougala mohlo ještě dnes přinést při nejmenším nepřijemnosti některým osobnostem západní Evropy.

Další dokumenty hovoří o vlnitých situacích v Německu a v okupovaných zemích. Získané dokumenty pravděpodobně osvětlí řadu historických událostí v období nacismu. Jsou předmětem dalšího zkoumání a jistě řeknou mnohem více, protože zatím je prozkoumána jen část z nich.

cistických představitelů, které zavdaly poučet k tzv. konečnému řešení židovské otázky, tj. k plánovitému fyzickému likvidování židovského obyvatelstva. O brutální důkladnosti nacistické masinérie svědčí i list, kterým Frank hlásí IV. úřadu Hlavního říšského bezpečnostního úřadu, že v Terézíně se nachází už 43 tisíc obyvatel, což je desateronásobek původního stavu a že v nejbližším čase očekávají další židy z rise v počtu kolem 28 tisíc.

Zajímavé jsou dále materiály o činnosti nacistické rozvědky v Itálii. Podle nich pozornosti nacistické rozvědky neušli ani přední italsí fašisté, jako Mussolini a jiní. Ze zprávy o hraběti Ciano, ministru zahraničí v Itálii, se dozvídáme mimo jiné, že italské klerikální, ale protiněmecký zaměření kruhy se vážně zabývaly myšlenkou vytvoření monarchie na Štorensku do jejíhož čela měl být postaven italský princ nebo jiný příslušník italské královské rodiny. Nálezy přinášejí i dokument o přípravě akce k zničení štiabů velitele 5. a 8. anglo-americké armády.

Nesmírně zajímavé jsou dokumenty o anglické misi, vedené před druhou světovou válkou v Československu lordem Runcimanem. Podle nich se nacistická bezpečnostní služba podílela na jedné z misie a rozhodla, že Runciman bude po dobu pobytu v Československu ubytován u dr. Maxe Egona von Hohenlohe na jeho panství v Čer-

107

Snit v obzoru.

čís. 39 k 26/9. 64.

Tajemství bleden z Černého jezera

Svědectví tajných dokumentů z Černého jezera:

Hitlerovské Německo připravovalo diverze v Horní Adiži

Co obsahovaly bedny vytažené z horského jezera na čs.hranicích

Jednoho dubnového večera v roce 1945 vyjela z budovy hlavního říšského bezpečnostního úřadu /Reichssicherheitshauptamt - RSHA/ na Prinz Albrecht-Strasse v Berlíně kolona devíti aut, z nichž čtyři nákladní byla naložena speciálními bednami záhadného obsahu. S kolonou vedle řidičů, strážců a několika vyšších funkcionářů bezpečnostního úřadu jelo i několik vězňů jako pomocné síly. Mezi nimi byl i český komunistický dělník František Houska, který v nedávné relaci pražské televize podrobně popsal celou podivuhodnou pouť tohoto zvláštního konvoje. Vyprávěl na příklad, že mezi Němci byl jediný muž v civilu, velké rozložené postavy. Z rozhovoru Němců Houska vyrozuměl, že je to jeden z vlivných velitelů zvláštních komand SS - Skorzeny, pověřovaný obvykle mimořádně důležitými úkoly - na příklad únosem Mussoliniho ze spojeneckého zajetí.

Houska uvedl, že kolona cestovala většinou jen v noci. Z Berlína dospěla k českým hranicím, pokračovala směrem na Prahu a pak postupně projížděla směrem na jih s cílem dosáhnout oblasti bavorských Alp. Avšak za Strakonice v jižních Čechách se z kolony - směřující na Vimperk - odpojilo jedno nákladní auto a pod velením Skorzenyho zamířilo k západu na Železnou Rudu na česko-bavorské hranici. Druhého dne se Skorzeny ke koloně opět vrátil, a krátce po něm i nákladní auto - avšak již bez nákladu tajemných beden. O tom, kde byl tento náklad složen, již bývalý vězeň Houska neví a věděl to asi málokdo na světě celých devatenáct let. Dnes se zdá být tato otázka již blízká pravděpodobnému vysvětlení.

x x x

Letos v létě natáčela Československá televize na Šumavě dokumentární film, který měl uvést na pravou míru různé starodávne pověsti a zkazky o tom, že na dně horských jezer - Čertova a Černého - je potopen kočár s vozkou a celým čtyřspřežím, celé stádo ovec a jiné pozoruhodnosti. S televizí spolupracovali sportovní potápěči, kteří pod hladinou Černého jezera přišli na to, že možná kočár s koňmi není tím nejsensačnějším, co se dá na tak neobvyklém místě najít.

Narazili na pěknou řádku beden a o svém objevu uvědomili úřady. Na místo byli vysláni další potápěči a ženisté s náležitou výstrojí. Bedny byly vytaženy na břeh, dopraveny do Prahy a po řadu dalších týdnů byl jejich obsah podroben důkladnému studiu. Ukázalo se, že obsahují množství dokumentů vesměs z berlínského hlavního říšského bezpečnostního úřadu RSHA.

Jsou tu doklady o ^{Centered} nacistických přípravách a provádění masového vyvražďování židovských občanů - doklady - o jejichž závažnosti se vyslovil s nemalým respektem například ing. Simon Wiesenthal, vedoucí Dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni, muž, který před několika lety přivedl izraelské bezpečnostní orgány na stopu Adolfa Eichmanna v Argentině.

Jsou tu dokumenty, které mohou mimořádně zajímat rakouskou veřejnost i úřady, protože podrobně hovoří o akcích Berlína v souvislosti s nacistickým pokusem o puč ve Vídni v červenci 1934, při němž byl zavražděn tehdejší rakouský kancléř Dolfuss.

Jsou tu další doklady, které mohou zajímat nejen z historického, ale svým způsobem i z docela aktuálního hlediska také italskou veřejnost. Text těchto listin svědčí o tom, že v době Hitlerova jednání s Mussolinim o otázkách Horní Adiže Himmler /říšský vůdce SS/ a Heydrich /šéf Sicherheitsdienstu/ organizovali přípravy ke špionážím, ale i diverzním akcím v této oblasti, jichž se spolu s agenty z říše

měly účastnit i vybrané osoby z řad německy mluvícího obyvatelstva.

V souboru listin jsou také fonogramy popisující a hodnotící podrobně akci esesáckého zvláštního komanda /organizovanou generálem Westphalem, SS-Obersturmbannführerem Kapplerem a plukovníkem abwehru Zollingem/ - které mělo v noci z 8. na 9. březen 1944 zničit štáb velitele 5. a 8. anglo-americké armády u Anzia.

Konečně nejsou bez zajímavosti ani listiny obsahující návrhy a hlášení o výsledcích nacistických agentů, kteří sledovali v Itálii nejvýše postavené osobnosti fašistického režimu - např. ministra Ciana. Každý náznak pokusu o vlastní, byť fašistickou koncepci, nevyhovující berlínským zájmům, byl žárlivě střežen a sledován a např. postoj Cianův byl navržen jako první jednací bod na poradu šéfa abwehru admirála Canarise s Goeringem.

Zprávy o vysokých italských osobnostech podával úsek sicherheitsdienstu v Klagenfurtu a ^{Centered}mezi hlavní agenty nacistů patřil např. pianista Hubert Giesen, důvěrník klagenfurtského vojenského archivu Max Goetz a jiní.

Vnitřní vztahy v německo-italském spojení z doby fašistické éry se jeví ovšem takto v méně oficiálním, zato tím zajímavějším světle, zejména pokud jde o poměr německého imperialismu k jeho spojenci.

x

1) Ciano 1. a 2.

Galeazza Ciana začala sledovat hitlerovská rozvědka od roku 1940 a nakonec ho zavedla až na popraviště.

O jedné z prvních akcí hovoří dokument bezpečnostní služby reichsführera SS z Klagenfurtu z 24. září 1940, určený říšskému bezpečnostnímu hlavnímu úřadu (RSHA), oddělení VI. (špionáž).

oooOooo

FLECHOVÉ KRABICE

Dnes je tedy známo toto:

- Materiál o plánech na odstránení ľudského vlády na Slovensku a nastolení monarchie.
- Spisovňa a diversi plány agentů SS v severní Itálii v souvislosti s problémem jižního Tyrolska, který je právě dnes znova aktuální.

ARCHÍVY PUTUJÍ DO JEZER

„Nevěděli jsme, kam naše cesta povede a co nás na ní čeká,“ řekl nám. Bude na konci život nebo smrt?“

Po ohodnocení dokumentů skupi-

Ve vyhodnocování nalezených dokumentů se pokračuje.

OSUD ZA MŘÍŽEMI

František Houska je starý člen KSČ. Zakladal stranu ve svém rodišti. Když hnuli německých nacionalistů nabývalo na drzosti a henleinové prováděli kouřáky, při kterých se lidem vařila žluč, získal si František Houska pověst člověka, který vystupuje proti henleinovcům vždy a všude, i za cenu konfliktu s četníky. Po Mnichově nezbylo Houskovi nic jiného, než odjet do Prahy a uchýlit se do ilegality. Byl na něj vyhlášen zatykač, a věděl, co ho čeká. Staven zatykač, a věděl, co ho čeká.

A pak vybral Runge několik věžů, ráno naložili proviant na nákladní vozy, upravili bedny a sudy tak, aby se na nich dalo ležet, a večer vyjeli.

NEZNÁMÝ CIVILISTA VELÍ KOLONĚ

Kolona vyjela z Prinz Albrechtstrasse 8 v Berlíně za směně. Auto, ve kterém jel Houska, mělo staženou plachtu. Při nastupování viděli vězni z domácho komanda jen Kokalu, dozorce Rungeho a Kokalova šoféra. Teprve příštího dne ráno po rozední viděli, že za jejich vozem s proviantem a za Kokalovým osobním autem jede ještě další osobní vůz s nějakým stantienluchrerem, a vedle něj že sedí ten civilista, který si s poblavými RSHPa prohledl v garážích kovové skřínky.

Byl to Skorzeny, známý útočce
Músoliniho, jeden z nejproteřejších
přeseků, kterého pouřival Kaltenbrun-
ner k nejdopovědnějším a nejkrvavě-
jším úkolům.

Za Skrzandeho autem jela čtyři nákladní auta, zakrytá plachtou, a kolonu uzavíralo plechem k yč vojenské auto a vůz s osobním adjutantem Mullerovým a s jeho sekretářkou, známou Prahy a dohnal je kdesi u Milína. Jeli směrem k býv. táboře, když v odstavě

Později po cestě si Houska všiml, že nákladní auta jsou neložena právě těmi plechovými skřínkami, které viděl tehdy před šesti týdny skládat do garáže. Skřínky musely být hodně těžké; auta nebyla plně naložena.

Kočana jela hluvně v noci. Ve dne se čekalo. Skorzeny obyčejně n kam odjížděl, zřejmě pro další rozkazy. Projeli Drážďanami, Cínovcem, Teplicemi. Tam se vozu s povnáním poškodil chladicí vzduch. Bylo třeba zastavit a vyměnit.

Když ho koruna u oprávněných předložila, viděl Franišek Houka znovu náklad všech aut a potvrdil si, že to jsou právě ty bedničky.

Z Teplic pak pokračovala cesta do Prahy, do Brešlovské ulice. Ve smutné prosulě „pečkárně“ se na dva dny zastavili. Pan dozorce Runge dokonce vzal tři vězně na pivo ke „Staré poště“ v dnešní Opletalově ulici. „To víte, Runge věděl, že to prohráli, a koukal si uďelat oko“, vypravuje František Houška. „Stianě byl pořád opilý.“

Ještě jeden Čech tu s ním byl — zedník Josef Růžicka odkudsi z Prahy. S tím se však po válce už nesešel.

FLECHOVÉ KRABICE

"Jednou, to už bylo v pěticifrátkém roce, jsem se vracel ze slepičárny kolem garáží," vzpomíná František Houska. "Tam stála nakládní auta a z jednoho skládali do garáže nějaké bedničky. Byly to kovové krabice, myslím že tmavozelené, takové, do jakých se ukládají kartonové listy, ale menší. Nevěnoval jsem tomu nákladu bližší pozornost,

padne-li do rukou at už sudetáckého gestapa, nebo pražské policie.

Nakonec svého osudu neusel. V dubnu 1939, brzy po okupaci Čech a Moravy, se úřady o jeho existenci přece jenov dověděly a František Houska byl zatčen. Německá kriminální policie ho převešla do Lince, byl vyslýchan, na jeho kartičce v rubrice „Verbrecherart“ – druh provinění – se objevil červenný nápis „Politisch – Kommunist“.

Z kriminálu v Linci putoval 18. května 1939 do Dachova, později se ocitl v Buchenwaldu, a někdy v roce 1943 ho převezli k výstupu do Berlína, přičemž Houska není "prominent", ale švec, a nechali ho v tzv. "Hauskommandu" vězňů RSHA. I valcí páni potřebují občas spravit boty, a starý švec jim uměl.

A tak začal František Houska podřezat esesácké holínky. Někdy spravoval kramlíčky pani Kokalové, manželce ředitele věznice či lodičky paní Muellerové, ženy velitele gestapa Gruppenführera Heinricha Muellerera, jednoho z nejbávanějších hochstátarů RSHA.

K povinnostem Františka Housky patřilo i skrábání brambor a krmění slepic, kachen a bažantů pro důstojnickou kuchyň. Spolu s dalšími dvacíti vězni hauskomanda uklízel krvi prosyřené piliny v mučnickách a na poprávěšších gestapacké centrály a čekal, jak

doucnosti nesliboval. Věděl, že jeho poznatky, shromážděné na velitelství RSHA, jsou nebezpečné. Znal blízkost Heinricha Muellera. Pořádal tu Himmlera, vidal šéfa RSHA Kaltenbrunnera, spatřil i Hitlera. Zaskíval v Muellerově kanceláři okna po náletech. Zažil tedy opravu generálu po nezdarce nám atentátu na Hitlera 20. července 1944. Vidál tajemné vězně v bunkrech samovazby — Canarise, Schachta i jiné prominenty, kteří upadli do nemilosti.

Jeden z dokumentů, svědčící o přípravě nacistického puče v roce 1934 v Rakousku.

MUŽ, KTERÝ POLAPIL EICHMANNA

vyjel s kolonou z Berlína — podobný, jakého užívala armáda pro převoz raněných. Vůz řídil asi padesátiletý podsaditý esesák.

Pak se objevil Skorzeny s Muellerovým adjutantem. Hovořili spolu. František Houska slyšel: „Musíme tu čekat na šefa. Přiletí svým Storchem a budeme pokračovat v cestě.“

Dál už František Houska neví nic. Podle pokynu doktora Schmieda po setmění opustili statek a ráno jeli mlékařským vozem na hlavní silnici. Přes Mnichov, kde se právě bojovalo, se dostali k našim hranicím.

František Houska se šťastně dožil svobody.

Velitel transportu s archívním materiálem, pověstný esesák Skorzeny.

Šéf gestapa Heinrich Müller.

NA ŠUMAVĚ

Z Prahy vyjeli ráno, směrem na Zbraslav a Dobrušku. Nocovali kdesi za Malou svatou horou, kde je zase dohonil Skorzeny. A zase na jih. Znovu čekali na Skorzeného, který se vrátil do Prahy a dohnal je kdesi u Milína. Jeli už několikátý den.

Kousek za Strakonice — bylo to pozdě večer — se kolona rozdělila. Skorzeny se svým osobním autem a jeden nákladní vůz zahnul k Železnému Rudu. Ostatní auta pokračovala na Vimperk. Ještě před Vimperkem zastavili na noc.

Ráno se vězni i dozorce umyli v potůčku a čekali. Dolili vodu do chladničů.

Po chvíli cesty znovu dojel kolonu Skorzeny, znovu se odpojil, odjel ke Strakonici, a vrátil se.

Před polednem také dojele nákladní auto, se kterým pozdě večer předchozího dne.

Starý člen KSČ František Houska, který jako vězeň doprovázel kolonu aut do alpské pevnosti a který vypráví o cestě.

ho dne odjel Skorzeny k Železnému Rudu. Bylo prázdné.

Pozdě odpoledne projeli Vimperkem, kdesi za městem, na silnicích, které František Houska neznal, čekali až do příštího dne, a teprve odpoledne pokračovali v cestě — na Kunžvart, Frauentau a Pasov. Před Pasovem zůstali stát u vysoké stráně.

Tam si Houska všiml, že kdesi mezi Freyungem a Pasovem se odloučili od kolony a od Skorzenyho vozu. Na tomto úseku cesty nemohl pozorovat, co se děje.

Věženský vůz pak pokračoval z Pasova do Mnichova, kde se den čekalo, a dále na Rosenheim. Esesáci z doprovodu hovořili o Chiemsee — chiemském jezeře.

Pozdě v noci dojele z Rosenheimu na jakýsi statek, kde je uložili do stáje. Ráno se mezi nimi objevil — k jejich velkému překvapení — starý známý: doktor Schmied, kdysi osobní lékař Rudolfa Hesse, který byl po Hessovu odletu do Anglie několik měsíců vězněn v berlínské centrále gestapa a znal se se všemi příslušníky hauskommando, protože ve věznici působil jako lékař.

ŠEF PŘILETÍ SVÝM STORCHEM

To bylo 28. dubna 1945 ráno. Tehdy padlo Řezno. Byla dobyta Světlá (Zwiesel) na silnici, spojující Železnou Rudu s Mnichovem. (O tomto městěku ještě uslyšíme: o několik dnů později zde Američani zřídili služebnu CIC pro oblast Šumavy, se kterou se v našem příběhu setkáme.)

Cesta k „alpské pevnosti“ je prakticky uzavřena. Projíždějí ještě poslední jednotlivci od Pasova a alpská nouzová

JAK TO BYLO S KOLONOU?

Skoro dvacet let uplynulo od chvíle, o kterých nám František Houska vypráví. Má znamenitou paměť a umí se dívat. Z toho, co zpozoroval zvednutým čípem plachty nebo při zastávkách u silnice, je možno celkem přesně zrekonstruovat podstatnou část příběhu.

1) Jedno z nákladních aut opustilo kolonu za Strakonice na rozcestí, odkud vede silnice k Železnému Rudu. Vrátilo se po celonocní a ještě polodenní nepřítomnosti prázdné. S autem odjel i Skorzeny.

2) V okolí Kubovy Huti, kde se zase čekalo přes noc a do odpoledne, mohla z kolony odbočit další auta, aniž o tom František Houska věděl.

3) Do Pasova již auta s nákladem kovových skříněk nedojela.

Z toho se dá vyvodit, že celý náklad zůstal někde v této oblasti. Cesta do „alpské pevnosti“ by a uzavřena.

PŘÍŠTĚ: Záhady kolem Špičáku

Centered

Kodovací klíč používaný rakouskými nacisty pro styk s mnichovskou centrou. DOLE: Dopis Bormanna šéfovi Sicherheitsdienstu Heydrichovi, v němž mu oznamuje předání zpráv nacistické rozvědky ze spojenecké Itálie.

Inž. SIMON WIESENTHAL, vedoucí Dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni — měl za svého pražského pobytu možnost prohlédnout si dokumenty z beder, objevených v Černém jezeře na Šumavě. O jejich významu poskytl nám to záti rozhovor.

Inž. Wiesenenthal se zabývá shromažďováním dokumentů o řízení nacistů v okupovaných zemích a koncentračních táborech a je jedním z nejpovolanějších odborníků v oblasti listinného materiálu z nacistických archivů

OTÁZKA: Prohlédl jste si některé dokumenty z Černého jezera. V jakém smyslu jsou tyto doklady dnes aktuální?

ODPOVĚD: Zabývám se už dvacet let studiem dokumentů a jejich praktickým použitím, totiž jejich použitím u soudů. Historický význam písemnosti má pro mne teprve druhorádý význam. Jak víte, naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Dokumenty, které jsem tu viděl, mají jak význam praktický, t. j. právní, tak i samozřejmě význam historický. To znamená, že mnoha těchto dokumentů je možno použít pro stíhání osob, které se za války vážně provinily.

OTÁZKA: Objevily se kopie těchto dokumentů už dříve někde jinde?

ODPOVĚD: Originální dokumenty, které jsem viděl, pocházejí z oddělení VI nacistické „bezpečnostní“ centrály RSHA. Nejsou to kopie nebo opisy, ale původní dokumenty. To, jsem viděl, zahrnuje širokou oblast činnosti oddělení VI, sledování různých osob prostřednictvím agentů až po sabotáž, o činnost v oblasti vojenské i civilní. V určitých kruzích se dnes tvrdí, že už je známo všechno, co se za nacismu událo. Nález z Černého jezera ukazuje, že tento názor je prostě směšný. Ukazuje, že máme v rukou jen část dokumentů o nacistickém režimu, kdežto další část byla zničena, jiná část je dosud ukryta, anebo se dostala do rukou lidí, kteří si nepřejí, aby takové dokumenty byly zveřejňovány.

OTÁZKA: Jak by těchto dokumentů tedy bylo možno využít?

ODPOVĚD: Jsem přesvědčen, že důkladné zpracování těchto fondů by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde snad neobjevuje příliš mnoho nových jmen, jsou tu dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě. V té souvislosti bych rád upozornil na význam jiného fondu, jehož část jsem tu také viděl. Je to originál válečného deníku divize SS, „Das Reich“, který sice nepochází z Černého jezera, nýbrž z nálezu v obci Zásmyky, ale který svým obsahem s dokumenty ze Šumavy souvisí. O archivu ze Zásmyk se váš ministr vnitra také zmiňoval na tiskové konferenci. Jsem přesvědčen, že deník poskytuje podklady pro soudní řízení proti lidem, kteří v divizi zastávali velitelská místa a kteří činy, zaznamenané v deníku, nemohou popřít. Divize „Das Reich“ působila v mnoha částech Evropy a má na svědomí dlouhou řadu zločinů, které dosud nejsou promlčeny.

OTÁZKA: Které jsou to zločiny?

ODPOVĚD: Je to především zločin vraždy, a o vraždách pojednává nejeden z těchto dokumentů. To je věc, která mi zvlášť leží na srdci. Je nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů, prakticky zcela možná chýstáným zákonným opatřením, podle kterého by byly tyto zločiny v NSR promlčeny. Je ovšem věcí celého světa, aby strašlivé zločiny nacistických let nezůstaly bez trestu. Právě tyto poslední nálezy jsou nejlepším důkazem o tom, že ne všechno, co se dělo v období dvanácti nacistických let, je známo, takže lidé, kteří prosazují promlčení nacistických zločinů, nemohou dobře operovat tím, že se už nedá čekat žádné překvapení a žádné nové údoje. S každým nálezem se objevuje něco nového, a zločincům by nemělo být dopráno žít s vědomím, že se jim podařilo zneškodnit důkazy svých zvěrstev.

SNÍMEK OLDŘICH RAKOVEC

Print in black ink @ 40.
R 3/10. 64.

ЗАПЯТЫ
КОПИМ
ШПИЖКУ

MARIE KOČÍKOVÁ — KAREL BERAN

Hotel Hrnčíř na Špičáku, který po dlouhou dobu hostil barona Bre

Především — jak patří do naší historie Špičák a co to je? Tak tedy: je to lesnatá horská rovinka, vysoká 1199 m, uprostřed pomýšného trojúhelníku, tvořeného Svarohem (1322 m), podélnou Jezerem stěnou (1343 m) nad Černým jezerem a Čertovou stěnou nad Čertovým jezerem.

Při pohledu na mapu je samotný vrchol Špičáku uzavřen opět do jakéhosi trojúhelníku, daného cestou k Čertovému jezeru a stezkami, z nichž jedna spojuje obě jezera, druhá vede k Čertovu jezeru. Všechny tři cesty se stýkají u dvou největších špičákových hotelů: hotelu Rixi a hotelu Prokop

Na jihovýchodním svahu Špičáku se rozkládá osada stejného jména, kterou tvoří převážně hotely a výletní vilky. Pod celým Špičákem vede dlouhý tunel, horské trati, spojující Železnou Rudu s Nýrskem a vnitrozemím.

Jinudy než cestou po severním úbočí Špičáku nemohly být bedny dopraveny do Černého jezera, které bylo vybráno v operativních plánech SS za místo uložení části nejdůležitějšího archivu RSHA — říského hlavního bezpečnostního úřadu

NA ZAČÁTKU BYL RIXI

Rixi byl přepychový hotel, kolem 190 lůžek, intimní salonky, krásná apartmá, vlastní tenisové kurty a koupaliště. Na zimní měste vysněné lyžařské terény po svazích Špičáku i v celém okolí. V roce 1932 ho koupila známá pražská banka „Kreditanstalt der Deutschen“. Její ředitel dr. Kiesewetter byl osobou dobře známou v nejbližším okolí Henleina a jeho druhů, dobře zapsanou i v Drážďanské bance a dalších bankovních ústavech Německa, které sehrály svou úlohu finančníků nástupu Hitlera a jeho kumpánů k moci.

Pro hosty, které začal Rixi očekávat, se muselo vytvořit prostředí. O

Kopie dopisu říského vůdce SS Ian-drátovi v Železné Rudě o uvolnění hotelů na Špičáku, v Babyloně a v Železné Rudě pro potřeby SS.

na uzavřených poradách připravoval Mnicho, Hitler si sem zaje prohovořit zábor zbývajícího území Čech a Moravy před 15. březnem 1939.

A za války Rixi neopustil svou tradici. Však si pan Korzinek často stěžoval, jak náročná je obsluha pánů Ribbentropa, Funka, Goeringa a jiných předáků hitlerovského Německa v uzavřených saloncích při jejich intimních poradách!

NASTUPUJE HLAVNÍ ŠTÁB

Dne 30. března 1949 napsal reichsfuehrer SS panu landgrafovi v Železné Rudě, že potřebuje umístit do vhodných objektů jednotky SS. Dostal odpověď: k dispozici jsou bývalé hotely Prokop a Sirotek. Na dopisu z Berlína si při vyřizování poznamenal, že hotely Rixi a Hrnčíř nepripadají v úvahu, protože jsou vládním majetkem, zabaveným již dříve armádou pro její hlavní stany.

Všechny tyto hotely jsou na Špičáku. Dokument dává vysvětlení, proč všichni starousedlíci v Železné Rudě na otázku, co bylo za války na Špičáku, začali klouzat očima stranou a dávali vyhýbavé odpovědi se stejným řečtmem: „Víte tam nebylo radno moc chodit.“

Ano, nebylo, radno. Vě více při rozcestí špičákových cest bydlival beureutský gaulleiter Waechter se svým přítelem, mnichovským gaulleiterem Adolfem Wagnerem, který se těšil pověsti, že co do surovosti i nacistické bezcitnosti zaujímá mezi hitlerovskými gaulleitery čestné první místo.

V hotelu Hrnčíř, přestavěném panem

architektem Luetgensem do tyrolského stylu, se střídali „lepší hosté“ v uniformách, s nárameniky, prozrazujícími vysoké hodnosti, s dalšími hosty v civilu, jejichž saka zdobily diskrétní stužky nacistických řádů za vzorné hospodářské a jiné služby.

V hotelu Rixi kromě „hostů na poradách“ se to hemžilo samými vysokými důstojníky nacistické branné moci od plukovníků a generálů výše. Byli tu tzv. „na zotavení“ a při tom se mohli upravit jak připravovali další výboje, postupy na frontách, tajné operace a jak čas plynul, i strategické ústupy.

HORSKÝ VÝCVIK SS

Hotel Sirotek měl ještě po válce plný sklep vrakých lyží. Esesmani tu zřejmě ne...háleli — hodiny „ideologického školení“ si prokládali praktickým výcvikem pro operace v horských zalesněných terénech.

A hoel Prokop? Tady lze těžko odpovídat jednoznačně. Pan gaulleiter Wagner ho chtěl přestavit na impozantní horský hotel. Stavbu svěřil svému příteli, architektu Luetgensovi. Ten začal od zřízení výborně vybavené projekční kanceláře (architekti, tři kreslíči), od střežení hlavního schodiště, vybourání kotelný a části kuchyně a od zamaskování jedné ze dvou hotelových budov na boudačku. Příchod do hotelu zůstal pouze od lesa, přibýly velké garáže a vše se obklopilo přísným tajemstvím. Do hospodářských stavení nastěhovala říská filmová společnost UFA sklad rekvizit, budova se zdála jinak opuštěná. Ale podle dokumentu z jara 1940 byla přidělena hlavnímu štábu SS a podle dalších dokladů i svědeckých výpovědí byla na podzim 1944 určena za sídlo hlavního štábu jedné ze složek Goeringovy Luftwaffe. Co se tu odehrávalo za tajuplné „přestavby“, to ukáže snad blízká budoucnost ...

HOVOŘÍ SVĚDCI

Záhady na Špičáku nás začaly zajmát. Proč tak vyhýbavé odpovědi. Proč tvrdí někdejší němečtí občané ze Železné Rudy, že tu byly lazarety, když pravda podle dokumentů i zjištění je jiná? Co mohle stavět na Špičáku pan architekt Luetgens a jeho zástupce, architekt Buhle, který ani nevyčkal příchodu americké armády a bez stichování se svými pěti švestkami zmizel „za kopečky“?

Začali jsme hledat svědky a pamětníky. Lidi, kteří tu žili za války nebo přišli v prvních poválečných dnech. Kteří viděli nebo znali. Nebylo to snadné složit si z útržků vyprávění, z posílené složky celou historii, vylopnout pravdu z obalu legend a mýcení.

V Železné Rudě prožilo válku asi 16 Čechů, vesměs dosazených sem pracovním úřadem. Kromě toho jsme tu našli několik smíšených manželství. Z Čechů, kteří sem přišli první po válce, byli hlavními svědci důstojníci naší západní jednotky, finanční úředníci, lesníci a četníci. Ze všech vyprávění si možno učinit jeden závěr: pravdu o Špičáku rozhodně mohou znát oba ar-

chitekti, jejichž práci není nikde na povrchu vidět. Faktickou situaci Špičáku v prvních květnových dnech 1945 zná nejlépe major americké armády Stanczyk a důstojníci CIC ze Zwettlu. A potom všichni ti, kdo si vybrali Špičák za exkluzivní „pracoviště“ v letech 1940—1945. Něco by snad mohli povědět „záhadní Angličani“, něco rodina barona von Breska ...

Dejme však slovo pamětníkům:

Kapitán Vladimír Novák

Do Železné Rudy přišel nás motorizovaný oddíl protitankové vozby v počtu asi 300 lidí 14. května 1945 tedy celých čtrnáct dnů po obsazení Rudy americkou armádou. Byl jsem velitelem úseku Špičák až po Nýrsko, měl jsem na starosti tedy i obě jezera a hory kolem nich. V Rixi byl tehdy „úředně“ lazaret, ale s podivnými raněnými. Byli to sami vysokí důstojníci wehrmachtu od plukovníků výše ani generálské lampasy nechyběly. Někteří z nich měli třeba i noha v sadě, nebo ruku, kulhali, když šli na procházku, ale jak zašli z dohledu, hráli klidně se svými americkými průvodci kopanou.

Dal jsem Rixi vyklidit, Američané všechny „raněné“ převezli sami a budovu mi předali prázdnou, bez jediného zbytku papíru. Odvezli asi 24 mrtvých aut beden a materiálu. Byly tu sice asi dva roentgeny, ale léky jsem nenašel žádné. Sklep byl plný nejvybranějších masných konzerv tankových druhů, kterými se obvykle lazarety nezásobují.

V hotelu Hrnčíř žila ještě jedna německá rodina jakéhosi barona. Jeho devatenáctiletá dcera se jmenovala Ingrid von Breska. Američané si jezdili pro pana barona autem, pracoval zřejmě s nimi v ústředně jejich rozvědky CIC ve Světlé. Nařídili nám, abychom se k celé rodině chovali co nejléduplněji a sami se panu baronovi doslova klaněli.

Hotely Sirotek a Prokop byly prázdne.

Železná Ruda i vily na Špičáku byly přeplněny uprchlíky z celé říše, mezi nimi však bylo spousta do civilu převedených vojáků wehrmachtu a eses.

V Čertovém jezeru bylo poškozené vlečených vojáků wehrmachtu a eses. V Čertovém jezeru bylo poškozené vlečených vojáků wehrmachtu a eses. V Čertovém jezeru bylo poškozené vlečených vojáků wehrmachtu a eses.

Černé jezero mělo rovněž trochu níže hladinu než dnes. Rozhodně jsme jeho hlubiny nezkoumali a nenapadlo to ani Američanům, ačkoliv jejich zvláštní útvar CIC ze Světlé několikrát hledal v jeho okolí vzdly za doprovodu německých zajatců, nějaké bedny. Vzpomínám si, že severně od Černého jezera měli dvakrát „šťastný lov“ — bylo to až koncem května nebo dokonce v červnu. Němečtí zajatci

Lesník Ewald Staněk

je tu dovedli k místům dvou skrýší, jednou vykopali jednu ukrytou bednu, po druhé ve štolě schované tři bedny. Obsah neznám ani jsem se nesměl po něm ptát, CIC byla v tom ohledu neúrodná a naše jednotka byla de facto Harmondově armádě tehdy ještě podřízena.

Všude v lesích kolem jezer se valily odhozené zbraně, byla tu spousta vozů vojenských i osobních, opouštěných utkájícími pohlaváry. Všude jsme našly spousta provizorních okopů a bun-krů. Na Svarohu bylo zničené stano-viště zřejmě protiletických útvarů Luft-

Lesník Ewald Staněk

Ano, na Svarohu měli Němci radar-ry a protiletické zaměřovače pro západní Čechy. Celé stanoviště zničili hloubkaři ještě před koncem války.

Do prostoru kolem jezer nebyl vůbec dovolen nikomu od března 1945, přístup. Cesty byly střežené, mohla

Vedoucí Jednoty František Malý.

Pohled na hotel Rixi, největší z hotelů na Špičáku.

Turistický domek, v němž žila záhadná skupina Angličanů.

Hotel Sirotek, který po celou válku hostil esesáky.

tam být větší jednotka. Hotel u Černého jezera byl již tehdy prázdný takže tam rozhodně měli všechny podmiňky pro nerušenou práci. Byly tamtudy po lesních cestách také nějaké přesuny.

Na Špičáku byly samé vojenské jednotky, fungované jako lazarety. Ale ranění tam nebyli a často se tam střílelo z pistolí, snad do terčů, nevím. Bylo mi tehdy koncem války sedmáct let, otec pracoval na lesní správě, lesy kolem Rudy jsem znal dobře, ale do těch končí jsem se radši moc nehrnul, prostě jsem se jim vyhýbal.

K Čertovu jezeru šel pochod smrti z železnorudského nádraží, myslím, že vězně převedli po lesních cestách někam k Nýrsku, protože se tu žádný masový hrob nenašel. Našli jsme po válce menší masové hroby i ubité jednotlivce při jiné lesní cestě z Rudy, která vedla přes Debníků při samé dnešní hranici směřem k dalším jezerům Plesu a Prášílskému opatčným směrem, než jsou jezera Černé a Čertovo. Touto lesní cestou k vltavským pramenům šla druhá část onoho březnového transportu smrti, který přivezli esesáci na železnorudské nádraží, vyložili ho tu a všechny nešťastníky hnali neznám kam...

Dentista Emil Neubert

Byl jsem jako jeden ze 16 Čechů, kteří prožili z donucení v Železném Rudě válku, pověřen hned v květnu 1945 funkcí starosty. Neměl jsem moc času starat se o to, co tu bylo — Železná Ruda bývala vždy čtyřtřicetové městečko a já jsem tu zdědil na 20.000 obyvatel. Byl to strašný zmatek, hlavní bylo udržet klid a nějak to všechno nakrmit.

Co bylo divné: koncem dubna 1945

Důchodkyně Marie Kubková.

zneklidnily celé město snahy připravit jeho ozbrojenou obranu. Pak přišli 1. května náhle Američané, takže se město vzdalo bez boje. Jen na východ u Hůrek se ještě několik dní střílelo. Prý tam byla větší jednotka eses. A potom kolem poloviny května se začali místní Němci najednou starat, aby Železná Ruda připadla k Bavorsku. Musel jsem Američany na základě staré speciálky přesvědčovat, že byla vždycky česká.

Koncentrační tábor tu nebyl a o pochodech smrti jste slyšeli. Zajatci tu bývali všech národností, pracovali na pilách a na stacích. Měli tu pro ně takový tábor, nejlépe na tom byli Sověti a potom slovenští partyzáni, ale ti si tu dlouho nepobýli. Zůstalo tu po tom zajateckém táboře několik hrobů na místním hřbitově a pochovali jsme k nim po válce i zabité vězně z německého pochodu smrti.

Ve vilách a na stacích bohatých místních Němců se schovávali ještě několik týdnů po válce esesáci. Utíkali v noci přes hraniční lesy i se svými hostiteli. Prostě mnoho z těch 20.000 nečekalo na odsun, ale šli sami. Právda, byli i takoví, které odváželi Američané se všemi poctami a s celým majetkem na druhou stranu...

Vedoucí Jednoty František Malý

Žil jsem v Rudě celou válku. Jako příručí v obchodu jsem hodně slyšel. Ze Špičáku k nám chodilval. Što nakupovat starší, velmi elegantní páni v civilu se stužkami různých řádů v klopě. Myslím, že tam museli někde pracovat, protože na zotavenou by tam byli příliš dlouho, vůbec se neměli.

Na Špičák jsme za války nechodili, střílelo se tam z pistolí, an železnorudští Němci nijak netoužili podívat se blíže pod pokličku špičáckých hotelů. Sám jsem chodilval k Černému jezeru v neděli vypomáhat do restaurace, ale radši jsem šel oklikou přes Pancir a Hamry, než špičáckou cestou. Jak tam v červenci potápěči vyáhli ten motor ztroskotaného letadla, na to se pamatuji — mohlo to být tak v roce 1941 nebo o rok později, když se to stalo. Říkalo se tehdy po Rudě, že to bylo bombardovací letadlo, italské, že narazilo na Jezerní stěnu a že v něm uhořelo asi 6 italských cestujících. Napřed byli pochováni na ruském hřbitově, ale ještě za války je exhumovali a převezli domů, takže to asi nebyli jen tak obyčejní vojáci. Ptal jsem se na to známých, kteří sem teď jezdí z Německa na návštěvu, všichni mi to potvrzují, že to tak bylo.

Pod Svarohem na bavorské straně bylo za války vojenské dělostřelecké cvičiště. Koncem války se odtamtud přesunoval větší útvar SS přes Svaroh, kolem Černého jezera na Fancir a odtud na Gerlovu Huť a do Hůrek. Měli štáb v loveckém zámečku nedaleko nům vzdát bez boje, napadli je u Hůrek a na Zhubří, ale proti dělostřelecké palbě již neměli žádné možnosti. Vzda-li se pak na bavorské straně u městečka Frauenau, kam ustoupili po delším vyjednávání prostorem mezi jezerem Pleso a Prášílským jezerem. Nadělali Američanům dost starostí, protože při útupu někde zakopali zbraně, myslím, že je nenašli, i když je hledali dlouho a vyslyšeli v té souvislosti někoho,

Koncem války jsem viděl zajímavou příhodu: bylo to 21. dubna odpoledne. K nám do obchodu přiběhl známý chlapec a říkal „Franto, u Rudy je Goering.“ Bežel jsem se tam podívat. Na silnici stála kolona přepychových aut, nějaká vojenská auta a proti sobě důstojníci v uniformách Luftwaffe, samé zlato a stříbro na náramenících, mezi nimi Goering, všichni pistole v rukou a proti nim skupina eses. Handrkovali se dost dlouho, byl jsem schovaný za keři, ale slově jsem nerozuměl. Mluvíli dost vzrušeně, nakonec Goering a

kou a starým nemocným otcem. Pak začátkem listopadu přišli řemeslníci a začali upravovat turistický domek u hotelu, kde dříve byla nějaká stavitelská kancelář. Celý ho obnovili a také vilu na rozcestí. V rolovině listopadu se do domku a do vily nastěhovali Angličané, měli pjské služebnictvo, bylo to několik rodin, také dvě děvčátka.

Jeden z těch anglických pánů uměl německy, říkali mu doktor. Byl vedovec, žena mu zemřela za války. Požádal mne, abych mu prala prádlo a tak mi za to jidlo, dostávali ho od červeného kříže, každý týden jim auto přivezlo čerstvou várku. Německý dozorce, který s nimi byl, neviděl rád, když se mnou doktor mluvil, zakazoval to, ale doktor se s ním pohádal a tak jsem jím sloužila dáť. Vyrozuměla jsem, že jsou pod dozorem, ale ten dozorce byl v civilu a nepřekážel jim ve vycházkách ani je nijak neomezoval. Jedli v hotelu Hrnčíř. Doktor mi nikdy neřekl, odkud přišli nebo jak dlouho jsou v zajetí nebo co jsou zač. Byli to samí „fajnoví“ lidé, prádlo měli takové, že jsem ho v životě neviděla. Nechtěli nic, prostě tak, třeba doktor stál celé dopoledne u okna a odpoledne šel na procházku. Ani s ostatními se moc nebahvil, ti se však stýkali mezi sebou, navštěvovali se. Ve vile muselo být ještě nějaké větší panstvo, protože k těm byli ti z domku moc utváti.

Když jsem se ptala, jak se sem dostali, tak doktor nikdy neodpověděl. Koncem dubna zmizel a pak začátkem května přišel ve vojenské uniformě, jako měli Američani, a pak si pro všechny přijel auto s aglickými vojáky. Doktor mi nechal nějaké staré šaty a prádlo, dostala jsem i fotografie od jedné paní. Slíbil, že se ještě přijede podívat, ale už jsem ho neviděla. Možná, že to byli diplomati nebo něco takového, nevím, nikdy mi to nechtěli říci.

Hned po těch Angličanech v listopadu 1944 přišli vojáci od Luftwaffe a začali dávat do pořádku obě budovy hotelu. Přivezli sem spoustu zařízení, strojů, zásoby konzerv, upravovali místnosti a také něco kopali vzadu za budovou. Zrovna, když dávali do zdi ze dvou nějaké silné dráty, tak přijeli po silnici od Nýrska Američané. To bylo 30. dubna, pamatuji se na to jako dnes. Hned druhý den odvezli všechny vojáky z Luftwaffe a odpoledne přišli znovu a rozbili kladivy všechny

ty stroje, vytrhali dráty a zase všechno zničili, co tam ti z Luftwaffe za nějaké měsčů udělali. Vyhazovali ty stroje z oken na dvůr a tam po nich jezdili takovým těžkým autem. Za několik dní si odvezli všechny papíry, které tam našli. Naši rodiny si nevšimli, když jim ten anglický doktor něco vysvětlil, mně tehdy řekl, že prý mne musí nechat každý na pokoji, protože jsem na něj byla hodná.

Zastřené stopy

Tak to tedy bylo se zničením zařízení hlavního štábu složky hitlerovského letectví v hotelu Prokop. Pan major Stančzyk u toho možná asistoval a pak klidně přičel zničení cených dálnopisných strojů na vrub Němcům. Stejně postupovali Američané i jinde. Zastřeli všechny stopy skutečných hitlerovských institucí na Špičáku, odvezli všechny cennější informace. Osobně odstěhovali i pana architektka Luettgense, který se tu dočkal konce války. A ještě v srpnu přijeli se zvláštním autem pro jeho oblíbený klavír.

Pokud jim informátoři ukázali, kde hledat, vybrali i všechny uschované bedny s archivy z jejich úkrytů. Nebo obsahovaly bedny něco jiného. Probo tože, jak nám prohlásil ještě nedávno jeden z těch, kteří to „musí vědět“, zakopávalo se zlato...

Naši vojáci ze západní jednotky byli bezmocní, i když jim Američané na železnorudském nádraží „předávali“ letecké motory tak, že před „předávajícím“ distojníkem šel voják s kladivem a rozbil motory na nejcitlivějších místech tak, že zůstaly k nepoctěbě. Byli bezmocní, když se museli ulíbat panu baronovi, který — jak se zdá — byl opravdu „hospodářská hlava“ jako přední německý bankéř, předseda dozorčích rad berlinské obchodní a německé hypoteční banky, velkého berlinského strojrenského závodu, hutní velkoobchodní společnosti a velké textilky v Erlangen. Dnes ije dr. Herbert von Breka již mrtvý a sotva nám objasní záhady kolem Špičáku.

PŘÍŠTĚ: Kde hledat dál?

že by nám k tomu mohly něco říci dvě anglické společnosti Apollinaris Ltd. Comp. a Gordon-Hotel-Company, které měly v Bad Neuenahr největší výrobnu mizerálních vod v Evropě s roční kapacitou 40 milionů lahví a vyvlastnil ji Himmlerův esesácký monopol minerálních vod až 3. března 1941, tedy dlouho po vypuknutí války.

Fotografii milé anglické blondýnky a jejích dvou druhů dostala paní Kubková na památku, když se loučili. Celých 20 let schovávala kapbat doktora. V jeho náprsní kapse jsme našli štítek nejlepší londýnské krejčovské firmy Austin Reed a jméno majitele: K. R. Grew, MD. A pan Prokop při svém návratu do rodinného hotelu našel zbytky knižkovy tajemných Angličanů. Prozrazuje dobrý čtenářský vkus a velkou náročnost. Ve všech knihách jsou podpisy někdejších vlastníků: Alec C. Lawrenson, Bad Neuenahr an der Ahr 1941, Thomas Berlin 19 41/6, Lance-lot Oliphant 6. března 1941, S. C. Panton, 21. 4. 1944, C. E. Mackenzie 24. 9. 41, L. C. D. Duchinling 3-43. Žijí ještě v Anglii — najdeme je a rozluštíme jejich tajemství? Možná,

CTK

Nález v horském jezere v Československu

PRAGOPRESS

1457/64/I/jč/vl

120

Další list do svědectví o nacistické vyhlazovací politice

Ing Wiesenthal: Velký význam pro justiční místa

V létě letošního roku bylo čs. sportovními potápěči nalezeno na dně Černého jezera na Šumavě na čs.-bavorských hranicích a potom orgány ministerstva vnitra vyzdviženo a zajištěno několik beden s listinným materiálem z hlavního říšského bezpečnostního úřadu (RSHA), které tam byly tajně uloženy v dubnu 1945 těsně před koncem druhé světové války.

Dokumenty o "konečném řešení"

Mezi dokumenty, které byly v bednách nalezeny a o nichž hovořil čs. ministr vnitra Lubomír Štrougal na tiskové konferenci v Praze dne 15.září, jsou mimo jiné:

Centered

. Dopis Goeringa šéfovi Sicherheitsdienstu Reinhardu Heydrichovi z července 1941 s pověřením k provedení všech příprav k tzv. "konečnému řešení" židovské otázky, tj. k úplnému fyzickému vyhlazení židovského obyvatelstva evropských zemí.

. Dopis Heydricha státnímu ministru v "protektorátě Čechy a Morava" Karlu Herrmannu Frankovi z 25.ledna 1942 se sdělením, že přípravné práce na této obhludné genocidě již započaly.

. Dopis K.H.Franka IV.oddělení /gestapo/ hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně ze září 1942, v němž hlásí, že k tomuto datu se počet internovaných židů v koncentráku Terezín zesateronásobil na 43.000 osob a že v nejbližší době očekává další transporty z říše v počtu 26.000 osob.

Vedle těchto listin, jež možno počítat k základním dokumentům o masové vraždě 6 milionů lidí, se našlo v bednách množství hlášení a dokladů o činnosti agentů a konfidentů gestapa a sicherheitsdienstu, z nichž mnozí dosud žijí na svobodě nepotrestáni, ačkoliv v četných případech mají na svědomí smrt mnoha lidí.

Nové souvislosti

V době, kdy byl v Praze zveřejněn obsah značné části beden, dlel tu na pozvání čs. Rady židovských náboženských obcí na návštěvě ing. Simon Wiesenthal z vídeňského Dokumentačního střediska židovských obětí nacismu, jeden z předních činitelů, kteří se zasloužili o objevení stopy Adolfa Eichmanna a tím i o možnost jeho souzení a potrestání. Ing Wiesenthal si se zájmem prohlédl řadu dokumentů, zajištěných čs. úřady, a charakterizoval je na základě svých mimořádných zkušeností slovy:

"Dokumenty, které jsem v Praze viděl, pocházejí z oddělení VI. /špionáž/ nacistické bezpečnostní centrály RSHA. Nejsou to kopie nebo opisy, ale původní dokumenty. Týkají se oblasti vojenské i civilní."

Ing Wiesenthal vyslovil v rozhovoru se zpravodaji Čs. tiskové kanceláře přesvědčení, že "důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa. I když se zde neobjevuje mnoho nových jmen, jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě."

Nepromlčet!

Několik dní poté, co byl v Praze zveřejněn obsah nalezených beden, rozhodlo čs. Národní shromáždění, že v Československu nebudou válečné zločiny promlčeny po 20 letech, jako je tomu u některých jiných zločinů. Podobné usnesení přijala před časem například

i vláda Německé demokratické republiky. Je však známo, že v této věci se vede v Německé spolkové republice kampaň, aby v tomto německém státě válečné zločiny k 5. květnu příštího roku promlčeny byly.

Ing. Wiesenthal se vyslovil i k tomuto problému. Pravit:

"Četné z dokumentů, které jsem viděl, dokazují zločin vraždy. Naše dokumentační středisko se dnes zabývá především pátráním po válečných zločincích a předáváním objevených zločinců do rukou spravedlnosti. Proto mi zvlášť leží na srdci nebezpečí, že dnem 5. května 1965 bude stíhání válečných zločinců, vrahů, prakticky znemožněno chystaným zákonným opatřením, podle něhož by byly v Německé spolkové republice tyto zločiny promlčeny. Posle ní nálezy jsou důkazem, že ne všechno, co se dělo ^v období dvanácti nacistických let, je známo. S každým nálezem se objevuje něco nového a zločincům by nemělo být dopráno žít s vědomím, že se jim podařilo zlikvidovat důkazy svých zvěrstev."

x

1) Snímky beden:

2) Jedna z beden kterou československá bezpečnost vylovila letos v létě z Černého jezera na Šumavě. Po otevření se uvnitř objevila vložená kovová skříňka poněkud menších rozměrů, vodo těsná, izolovaná proti působení vlhkosti a zalitá izolační hmotou.

2) 144 047/I

Inž. Simon Wiesenthal, vedoucí dokumentačního střediska židovských obětí nacismu ve Vídni prohlíží originály dokumentů nalezených v bednách.

oooOooo

PRAGOPRESS

1459/64/I/jč/ps

Tajemství Černého jezera

Přírodní romantika hlubokých lesů Šumavy, tvořící jihozápadní hranici Čech, lesů protkaných stinnými lesními cestami, skrývajících malé studánky i rozlehlá jezera, dostala v posledních týdnech druhé světové války nový dosah. Šumava, přetínající cesty z Berlína přes Čechy směrem k Alpám, se stala jedním z lákavých cílů tajných transportů převážejících nacistické dokumenty na místa, kde by mohly po léta být schovány. Hitlerovcům šlo jednak o to, aby na dlouhý čas zahradili co možná nejvíce dokladů o válečných zločinech, ale také o to, aby zůstal zachován rozsáhlý dokumentační materiál politické, hospodářské i zpravodajské povahy pro dobu, kdy by mohl být znovu využit pro potřeby nějakého budoucího nového Velkoněmeckého imperia.

Skupina pražských sportovních potápěčů, která dlela začátkem letošního léta na Šumavě na březích Černého jezera u Železné Rudy, objevila, že na dně tohoto jezera je potopeno několik beden neznámého původu. Na objev byly upozorněny příslušné státní orgány. Na místo byly vyslány další skupiny potápěčů a ženistů a dále pontony a jiná ženíjní zařízení.

Začátkem července oznámilo čs. ministerstvo vnitra, že bedny, vytažené z hlubin Černého jezera obsahují nacistické dokumenty z doby druhé světové války a nacistické éry v Německu.

- 2 -

Nález vzbudil nejen v Československu, ale i v zahraničí tím větší pozornost, že už loňské pátrání v Töplitzkém jezeře v rakouských Alpách dávalo tušit, že i tam je ukryt důležitý materiál z nacistických archivů, i když o jeho obsahu nebylo dosud nic oznámeno.

Obsah beden vyzdvižených z Černého jezera na Šumavě byl ihned podroben zevrubnému zkoumání, byl ověřován, tříděn a shledávány jeho souvislosti s jinými dokumenty z nacistické éry, nalezenými již dříve. Výsledek pátrání pak oznámil čs. ministr vnitra Lubomír Štrougal na tiskové konferenci v Praze 15. září.

Mezi zvláště pozoruhodné dokumenty, nalezené v bednách z Černého jezera, patří zápisy a korespondence o činnosti tzv. "Historické komise říšského vedoucího SS". Tato komise byla zřízena v Německu po nezdařeném pokusu o nacistický puč v Rakousku, k němuž došlo 25. července 1934. Jejím účelem bylo očistit nacistického agenta Planettu, který při pokusu u puč zavraždil tehdejšího rakouského kancléře Dolfusse, dále uvést v pochybnost legalitu tehdejší vlády nezávislého rakouského státu a tak ideologicky ospravedlnit pozdější faktický anělus Rakouska v r. 1938. V jednom z dopisů podepsaných šéfem Sicherheitsdienstu a pozdějším protektorem v Praze generálem SS Reinhardem Heydrichem, pojednávajícím o úkolech "Historické komise" se uvádí jako předseda komise SS-Gruppenführer Koppe a jako vedoucí agendy SS-Standartenführer dr Six. Koppe je v současné době obchodníkem čokoládou v NSR a dr Six ředitelem fy Deutz v Ludwigshafenu.

Lze mít jistě za to, že nejen tyto dvě jmenovitě uvedené osoby sledují zprávy o posledních objevech nacistických

- 3 -

archivů s pocity, jež spíše nežli zvědavostí možno nazvat nenávistí k pravdě a strachem ze stínů vlastní minulosti.

"V materiálech byly nalezeny i údaje", řekl na pražské tiskové konferenci ministr Štrougal, "týkající se agentů a konfidentů gestapa a sicherheitsdienstu."

"Navrhujeme, aby se zprávou z 23. března 1940, vypracovanou na rozkaz říšského vůdce SS (tj. Himmlera - p.r.) o stanovisku vedoucích italských společenských kruhů k postojí Itálie v současné evropské situaci, byl seznámen pan generál polní maršál." To je citát z hlášení špionážního oddělení hlavního říšského bezpečnostního úřadu, označovaného jako "Podklady k jednání pro rozhovor C (tj. admirála Canarise, šéfa vojenské špionáže - p.r.) s ministerským předsedou generálem polním maršálem Goeringem". K této věci hovoří ještě řada dalších dokumentů, které všechny svědčí o tom, že i vůči fašistické Itálii, podobně jako ostatně i ke všem ostatním spojencům Německa ve válce měl hitlerovský režim poměr velmocenský a podezíravý. Byl dán pouze jediným hlediskem - nakolik bylo možno tyto spojence-satelity využít pro nacistické světovládné cíle.

V bednách vytažených ze dna šumavského jezera, byly objeveny také četné dokumenty o nacistických přípravách vyhazování židovského obyvatelstva evropských zemí. Tyto dokumenty shlédli rovněž ing. Simon Wiesenthal, vedoucí vídeňského dokumentárního střediska židovských obětí nacismu, jeden z hlavních činitelů, který se zasloužil o vypátrání místa pobytu Adolfa Eichmanna v Argentině. V době, kdy byl obsah dokumentů uveřejněn, dlel několikrát návštěvě v Praze a o těchto dokumentech řekl : "Jsem přesvědčen - že důkladné zpracování dokumentů z Černého jezera by mělo velký význam pro justiční místa ...

- 4 -

Jsou zde dokumenty o nových souvislostech, dokumenty, kterých se dá použít k usvědčení a potrestání zločinců, z nichž někteří ještě žijí na svobodě."

Československé úřady a Svaz protifašistických bojovníků učiní nepochybně všechno - aby v tomto směru objevený písemný materiál posloužil věci odhalení pravdy a prosazení spravedlnosti.

Centered

PRAGOPRESS

1458/64/I/jč/ps

Zajímavé svědectví z nacistických archivů

I Polsko mělo „přivítat“ Runcimana

Hovoří dokumenty vylovené z Černého jezera na Šumavě

Černé jezero - skryté v hloubce šumavských lesů na jihozápadní hranici Československa vydalo letos v červenci tajemství, které uchovávalo téměř po dvacet let. V dubnu 1945, těsně před koncem války tam zvláštní transport z berlínského hlavního říšského bezpečnostního úřadu odevzdal bedny s tajnými dokumenty. ^{Centered} Letos začátkem července byly tyto bedny objeveny a vyzdviženy ze dna jezera.

Dokumenty hovoří o mnoha stránkách působení politických, policejních a zpravodajských orgánů třetí říše.

Některé z nich se týkají historie známé a ostudné mise britského diplomata lorda Runcimana, který v létě 1938 byl vyslán do Československa, aby "pomohl zprostředkovat" při řešení tehdejšího problému německé menšiny v čs. pohraničí. Lord Runciman - který patřil k neblaze proslulé tzv. "clivedenské" klíce pro hitlerovských špiček britské společnosti a k osobním přátelům Chamberleinovým, se zhostil své mise v duchu politiky podpory nacismu : Doporučil odtržení pohraničních čs. území a jejich předání hitlerovskému Německu. Tím jen usnadnil Hitlerovu kampaň za rozbití Československa a pozdější zničení celé Evropy.

Runciman byl v Československu hostem německého šlechtice Maxe Egona von Hohenlohe-Langenburga. O tomto Runcimanově hostiteli dokumenty nalezené letos v Černém jezeře na Šumavě dosvědčují, že byl nejen příznivcem nacistů, ale přímo agentem sicherheitsdienstu.

Poté - když Hohenlohe svůj úkol při rozbití Československa splnil a hitlerovské armády vtrhly v březnu 1939 do Prahy, počal se připravovat na další úkol :

Na pokyn hlavního říšského bezpečnostního úřadu odjel do Londýna, kde pobyl od 15. do 21. července. Tentokrát zas na oplátku byl Hohenlohovým zprostředkovatelem lord Runciman. Uvedl ho k některým vlivným britským osobnostem, s nimiž měl Hohenlohe dojednat, aby německo-polský problém, uměle vyhrocovaný nacistickými provokacemi, byl řešen podobnou cestou, jaká přivedla Československo k Mnichovu a k okupaci. A opět to měl být Runciman, který měl sehrát úlohu "prostředníka" při likvidaci polského státu suchou cestou. Není dnes pochyb o tom, že by při nejmenším Poznaňsko a tzv. "Koridor" byly první obětí nové Runcimanovy mise.

Avšak v té době byla Chamberlainova vláda již tlakem antifašistického veřejného mínění v Anglii nucena volit formální vyhlášení "záruk" Polsku. Ovšem po odmítnutí efektivního vojenského spojení se Sovětským svazem byla stejně britská vojenská asistence při obraně Polska proti hitlerovskému vpádu bez praktického významu a Polsko tak následovalo Československo v tragickém osudu a v jeho ještě daleko brutálnější formě.

PRAGOPRESS

Jiří M u k :

1477/64/I/jm/ps

A r m á d a l i d u

- - - - -

Rok jak rok odcházejí desetitisíce mladých mužů v ČSSR, aby splnily svou povinnost, která je v Ústavě Československé socialistické republiky označena jako nejčestnější povinnost občana : aby u útvaru a jednotek Československé lidové armády nabyly znalostí, vědomostí a zkušeností, nezbytných k obraně socialistické vlasti.

Československá lidová armáda je silná a moderně vyzbrojená armáda, kdykoliv schopná splnit tento odpovědný úkol. Československý lid jí dal vše, co potřebuje, aby mohla zaujmout čestné místo mezi armádami Varšavské smlouvy. Střelecké jednotky jsou plně mechanizovány a motorizovány, tankové jednotky mají nejmodernější soudobou techniku. V rukou letců jsou moderní proudové stíhačky a bombardéry, například cvičný bojový letoun L-29 československé výroby se stal součástí výzbroje většiny leteckých armád Varšavské smlouvy, včetně Sovětské armády. Letecké jednotky jsou dokonale vycvičeny k boji za jakýchkoli denních i nočních povětrnostních podmínek. Dělostřelectvo má vedle klasických zbraní dokonalé raketomety domácí výroby. Rakety země-vzduch jsou již neodlučitelnou součástí výzbroje. Obdiv vzbuzují ženiijní stroje, které mechanizují všechny práce. Obrněné transportéry jsou schopny pohybu na souši i ve vodě. Je to armáda, schopná vydržet nápor na západní hranici tábora socialismu a vrátit případného nepřítele do jeho výchozích pozic.

Avšak i nejmodernější a nejúčinnější zbraň by byla jen meživou hmotou, kdyby nebylo lidí, kteří ji mistrně ovládají. K tomu je zaměřen celý praktický výcvik armády i každého jejího příslušníka. Na předních velitelských funkcích, ve štábech i u útvarů jsou důstojníci a generálové, kteří prošli ohněm bojišť druhé světové války. Ti předávají své nabyté zkušenosti mladším ročníkům a sami své vědomosti dále zdokonalují podle nových podmínek. Vnější výrazem nabytého mistrovství je u nejmladších vojáků odznak vzorného vojáka, udělovaný za dokonalé splnění náročných podmínek ve výcviku jednotlivých zbraní. Každý rok se stává jeho nositeli mnoho tisíc mladých mužů. Ve snaze stále zdokonalovat podmínky i výsledky výcviku probíhá v Československé lidové armádě už po tři roky socialistická soutěž, zaměřená především k maximální bojové pohotovosti útvarů, k zastupitelnosti v bojových funkcích, ke zkracování ^{Centered} výcvikových norem a časových limitů apod.

Některé útvary, zejména přímo na západní a jihozápadní hranici státu, měly již častokrát příležitost ověřit si stupeň své bojové pohotovosti přímo v akci. Jsou to útvary Pohraniční stráže, v nichž víc než 50 jednotek získalo čestné označení Vzorná pohraniční jednotka. Na levé straně prsou má již několik set pohraničníků medaile, bojové zástavy pohraničních svazků zdobí řády a vyznamenání.

V Československé lidové armádě je také velmi silné zlepšovatelské hnutí. Jeho základ je v kroužcích technické tvořivosti, zavedených téměř u každého útvaru a jednotky. I jejich růst je pozoruhodný. V roce 1961 bylo v celé armádě 610 takových kroužků s 5600 členy, vloni to už bylo 1200 kroužků s 11.200 členy, tedy ve třech letech vzrostl počet kroužků i jejich členů právě o sto procent. Na letošní březnové konferenci vojenských zlepšo-

vatelů se konstatovalo,, že skutečné úspory ze zlepšovacích návrhů činí za jejich dosavadní činnost již 45 miliónů Kčs. Jen za první pololetí letošního roku podali vojenští zlepšovatelé přes 5000 zlepšovacích návrhů s úsporou přes 5 miliónů korun.

Život Československé lidové armády je neodlučitelný od života všeho československého lidu a proto příslušníci armády mají silný zájem i o technickoekonomické problémy závodů a dopravy. Významným pomocníkem je tu zejména Vojenská technická akademie Antonína Zápotockého, která přímo spolupracuje s výrobními závody (například v První brněnské strojárně se tak podařilo vyřešit svařování materiálů se speciální strukturou) nebo podnik Vojenské stavby, který zdokonalil stavební část při stavbě nádraží z předpjatého betonu a dosáhl úspor 10 centů měkké oceli na každou nádrž.

Centered

Služba v armádě se tak stává pokračovací školou většiny mladých mužů, kteří v jejích řadách vykonávají svou dvouletou základní povinnost. Kromě vojenských vědomostí, znalostí a zkušeností, které jsou hlavním posláním armády, přinášejí si z ní bývalí vojáci i nový poměr ke všem potřebám, které má socialistický stát a celé společenství všech socialistických zemí. Tím plní Československá lidová armáda svou povinnost vůči vlasti i s^vě internacionální povinnosti vůči celému socialistickému táboru.

A tato armáda oslaví dne 6.října, ve výroční den veliké vítězné bitvy z roku 1944, kdy jednotky I. československého armádního sboru po boku armád Sovětského svazu poprvé vstoupily na území osvobozené vlasti v Dukelském průsmyku, svůj veliký den, označený na věčné časy jako Den Československé lidové armády.

SVĚT V OBRAZECH

UVNITŘ LISTU: President republiky na návštěvě v Maďarsku • Tokio • Most: uhlí nebo město? • Nacistické dokumenty promlouvají • Olympiáda u starých Řeků • Dětská kresba z 55 zemí

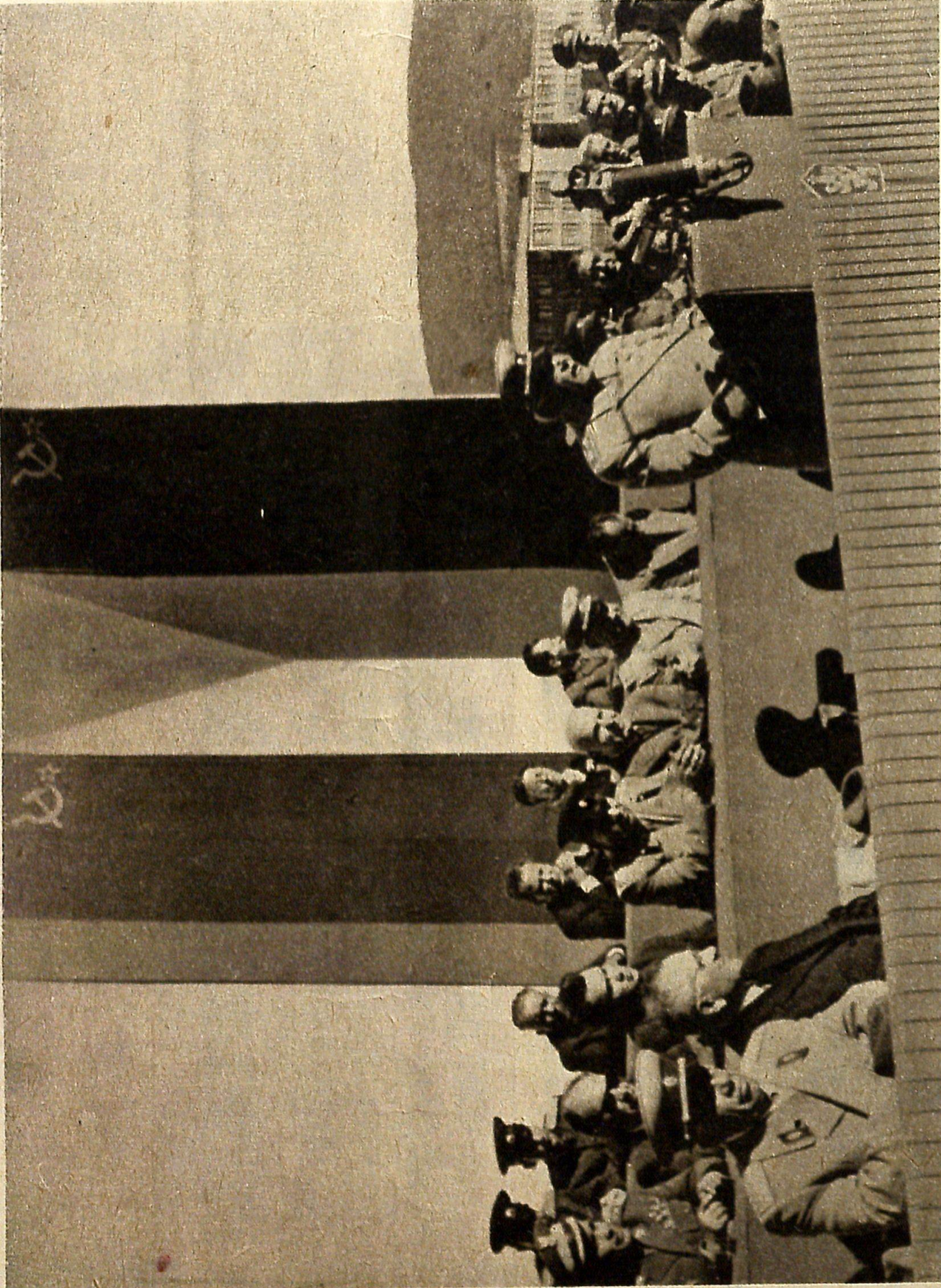
41

ROČNÍK XX.
10. X. 1964
Cena 1.80 Kčs

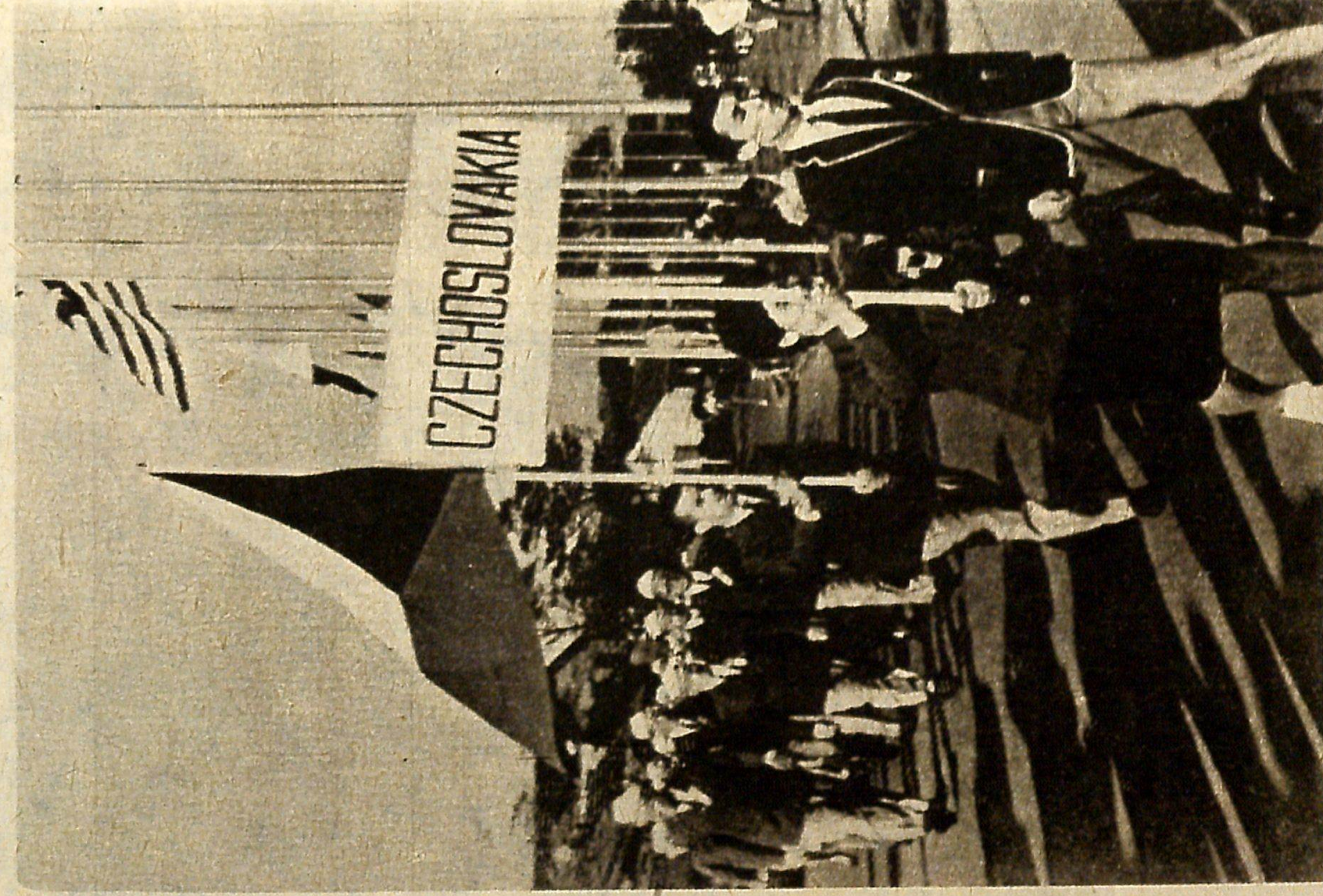
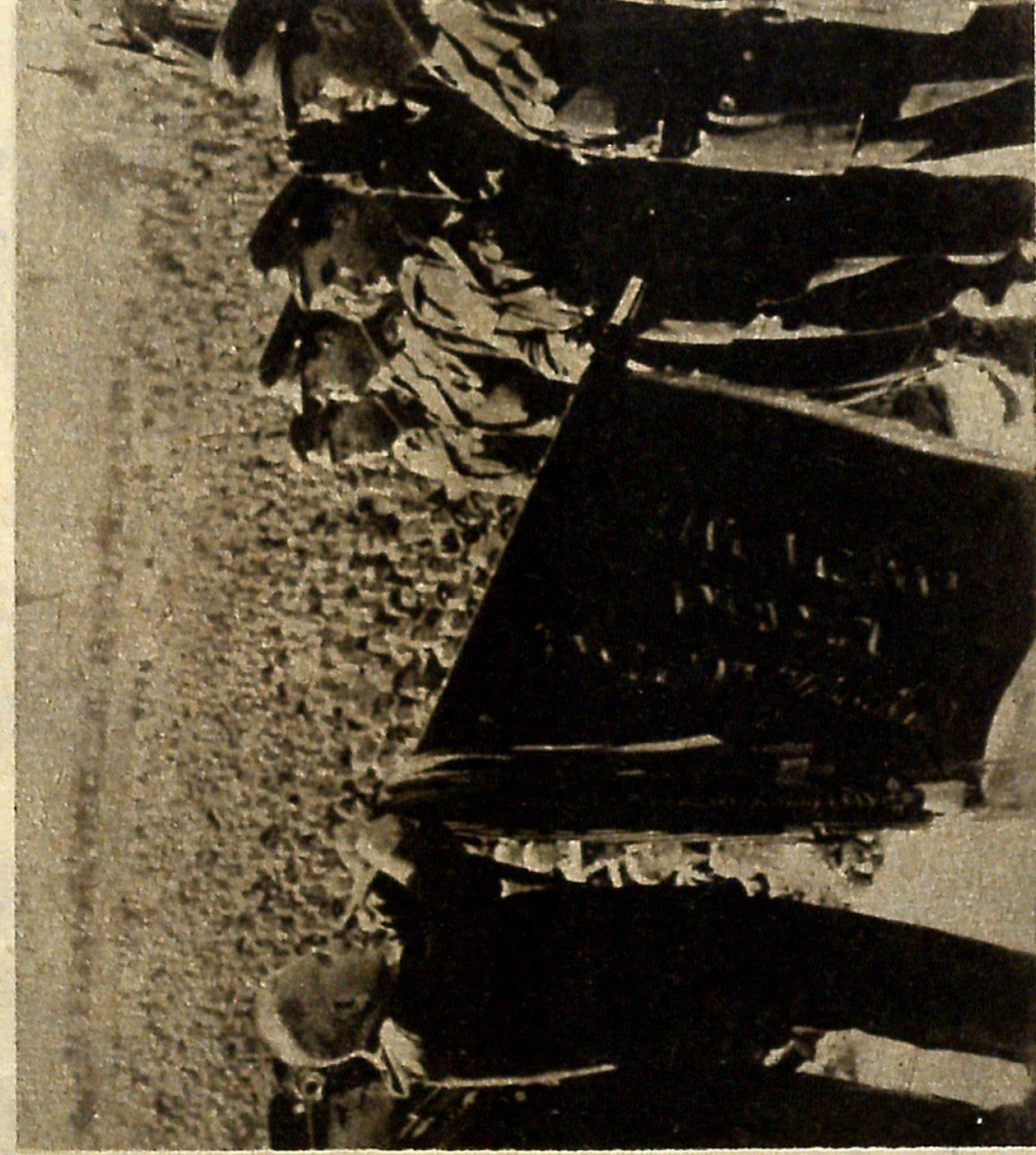
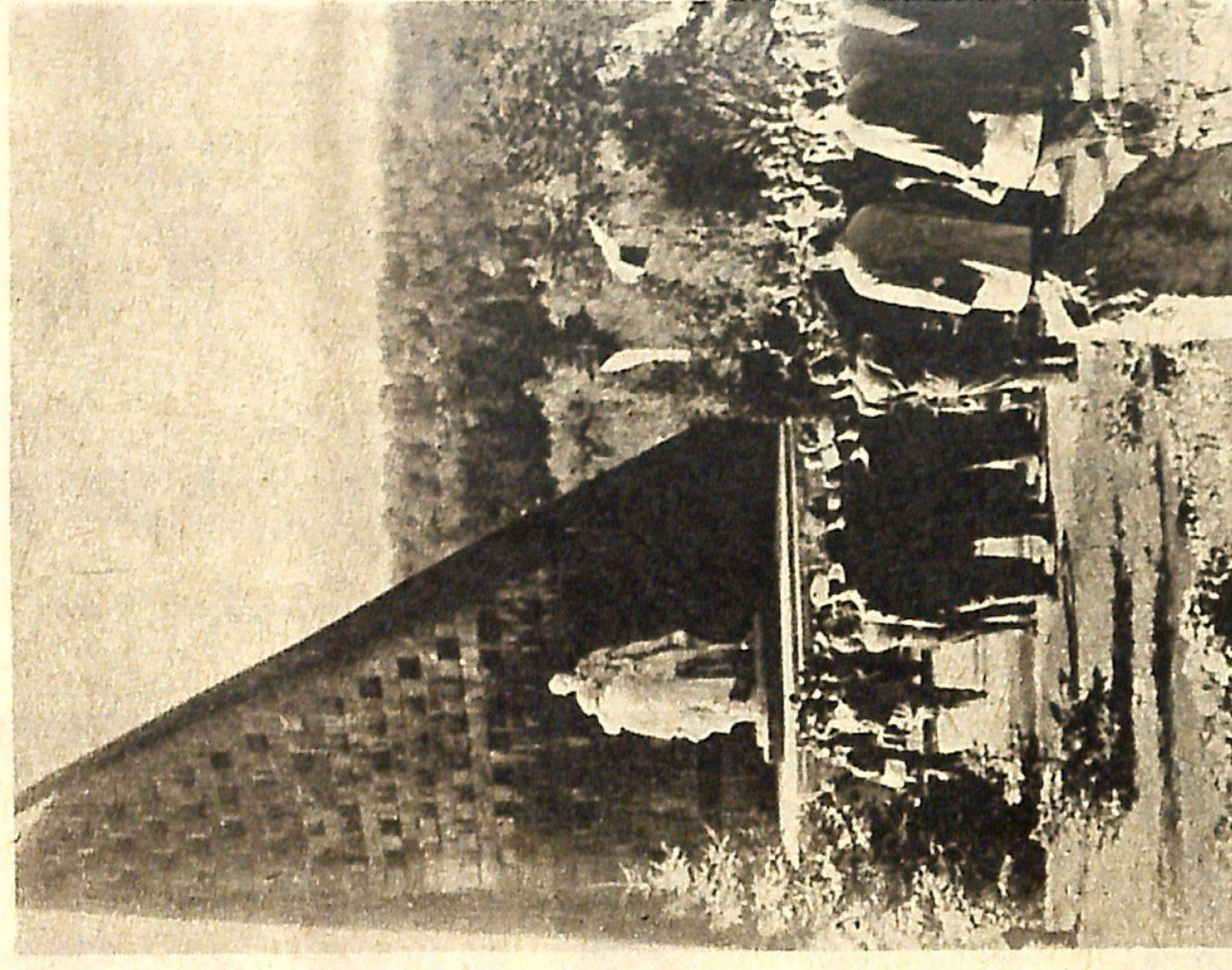
PRVNÍ ČESKÝ FILMOVÝ MUSICAL

se zdařil. Režisér Ladislav Rychman natočil „Starce na chmelu“ se sedmnáctiletými chlapci a děvčaty z prostředí chmelové brigády. Na snímku představitelé hlavních rolí — Ivana Pavlová a Vladimír Pucholt.

SNÍMEK KARLA JEŠÁTKA

SVIDNIK — 4. října vyvrcholily v přírodním amfiteátru ve Svidníku oslavy 20. výročí karpatsko-dukelské operace. Na snímku vlevo: Maršál Sovětského svazu J. R. Malinovskij při pozdravném projevu na manifestaci. **VPRAVO:** Před svidnickou manifestací se konal u historického památníku na Dukle pietní akt. Oficiální delegace a účastníci oslav uctili památku padlých hrdinů.

UDÁLOSTI TÝDNE

Centered

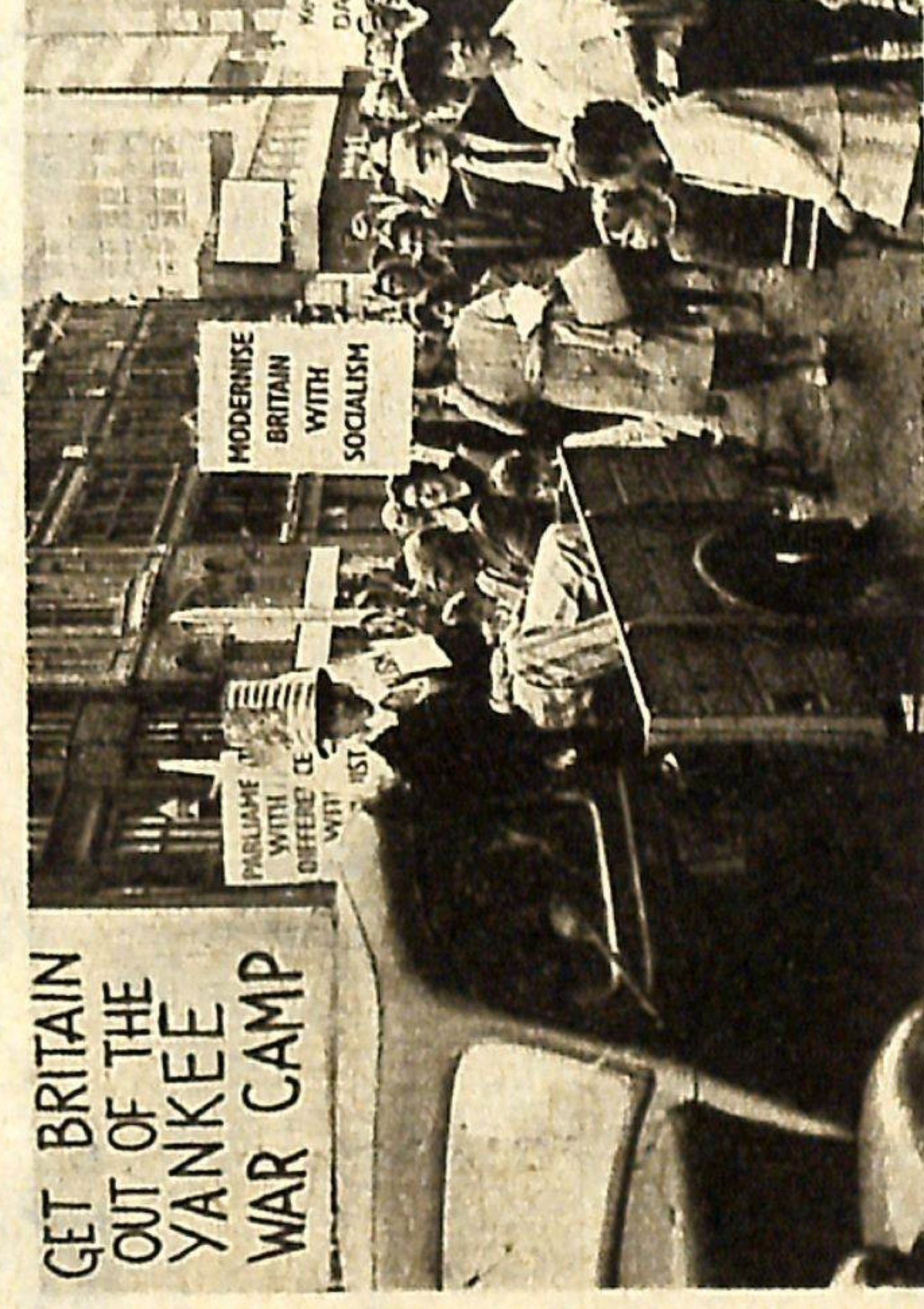
Vlevo: SVIDNIK — Za zvuků husitského chorálu dekorovali člen předsednictva ÚV KSC a předseda Národního shromáždění B. Laštovička (na snímku) a ministr národní obrany, armádní generál Bohumír Lomský bojové zástavy pěti vyšších vojenských jednotek Řádem republiky.

Vpravo: KAHIRA — De Káhiry se 3. a 4. října sjeli představitelé vlád, kteří od pondělí 5. října jednali na vrcholné konferenci neangažovaných zemí o jejích tloze při zajištění míru, bezpečnosti a hospodářského rozvoje světa. Na snímku: Na káhirském letišti přivítal presidenta Alžírské demokratické lidové republiky Ben Bello president Sjednocene arabské republiky Násir (vpravo).

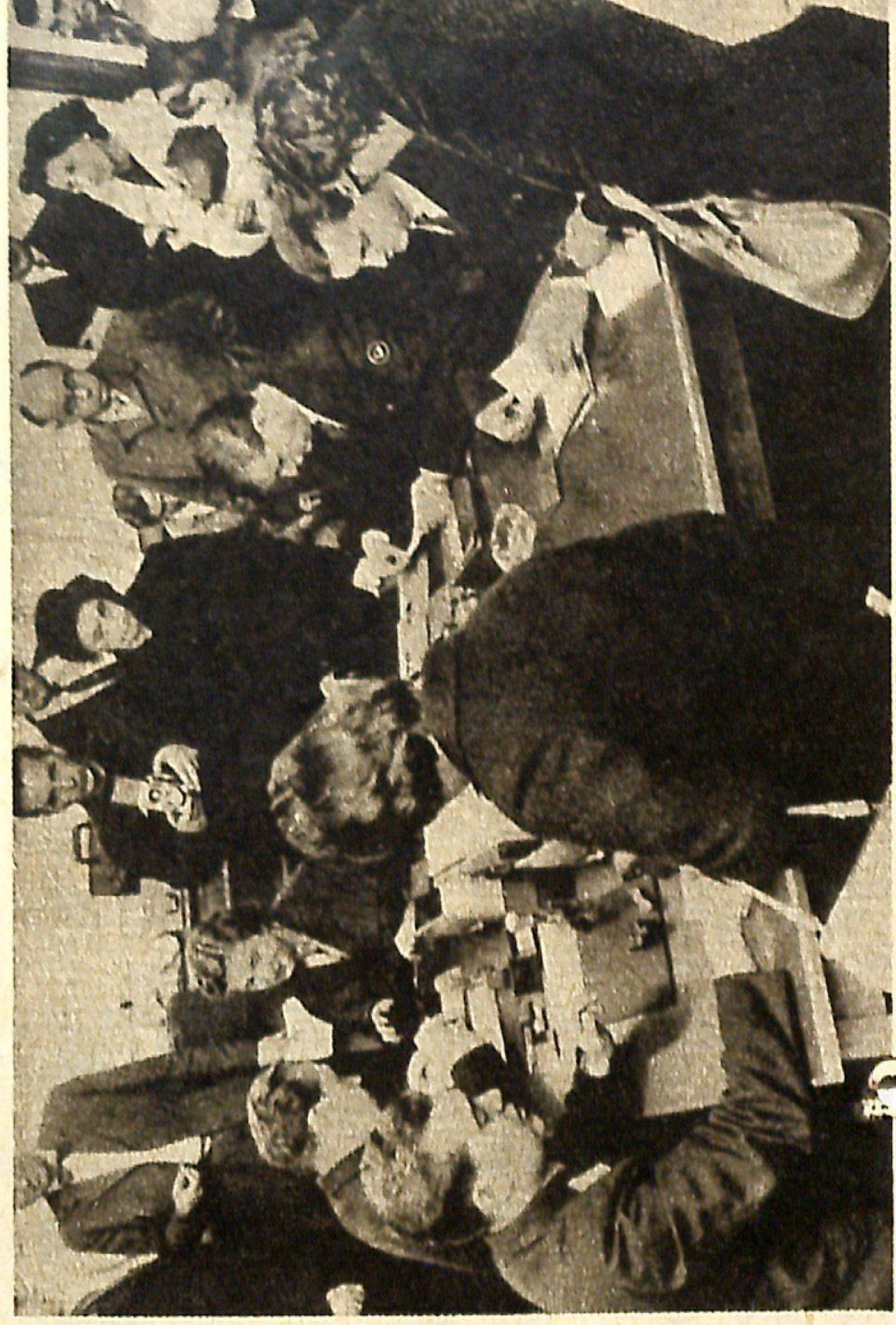
Snímky ČTK

Vlevo: LONDÝN — Ve Velké Británii se budou 15. října konat parlamentní volby. Komunistickým kandidátům není dovoleno promluvit v rozhlasu či televizi a proto se všech 36 komunistických kandidátů představilo britské veřejnosti na tradičním místě lidových shromáždění — v londýnském Hyde Parku. Na snímku: Průvod účastníků shromáždění s heslem: "Vývedte Británii z yankijského válečného tábora."

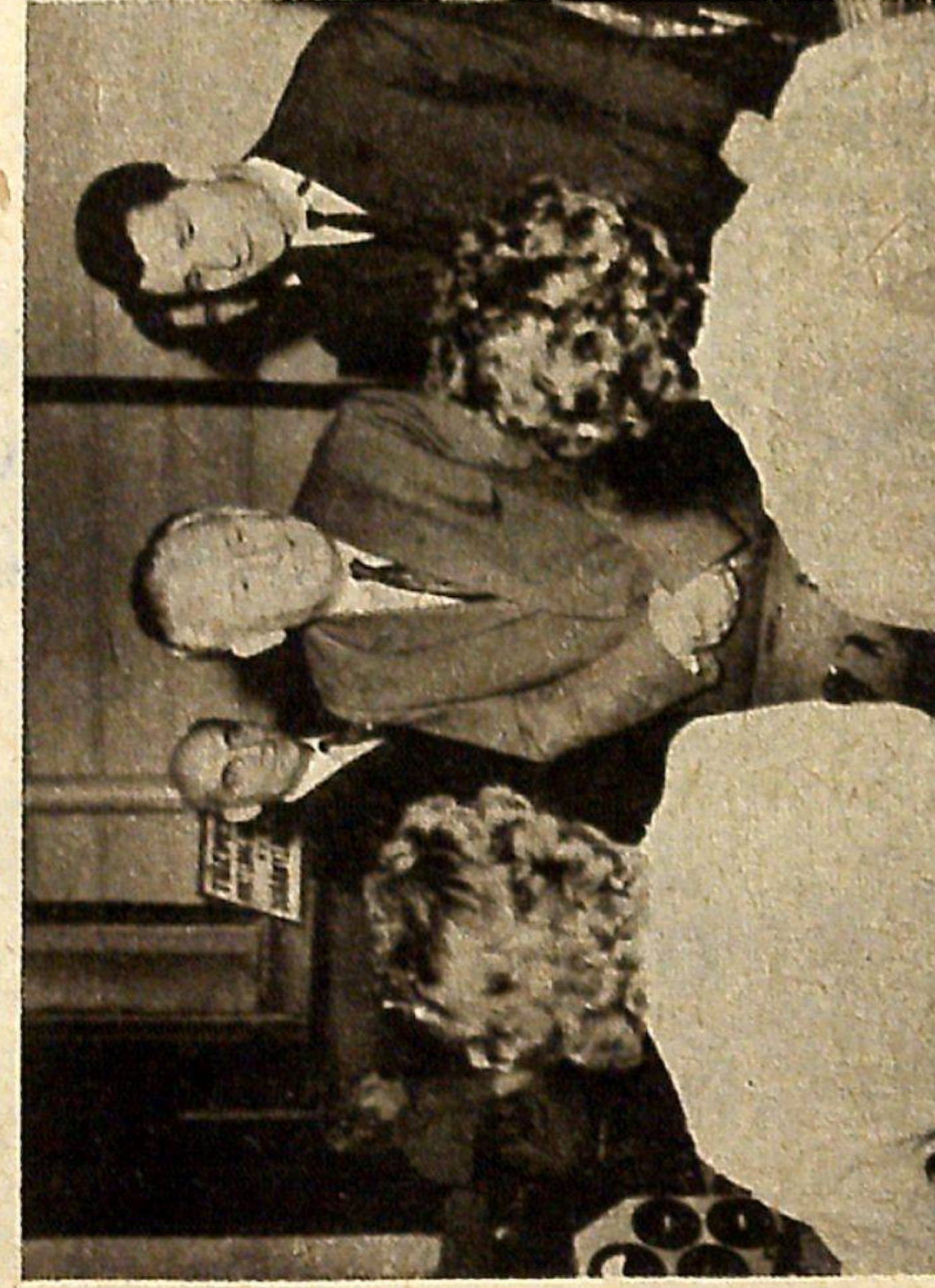

Vlevo: TOKIO — Na travnatém prostranství, které leží mezi domky čs. výpravy, byla v neděli 4. října slavnostně vztýčena československá státní vlajka. K slavnosti nastoupili čs. olympionici ve vycházkových stejnokrojích. Vlajkonosem byl trenér gymnastek Vladimír Prorok.

Vpravo: BERLÍN — Prvního dne propustkové akce přijaly úřadovny NDR v západním Berlíně přes 63 000 žádostí zapadoberských občanů o povolení návštěvy v demokratickém Berlíně. Na snímku záběr z výjezdu žadatelů.

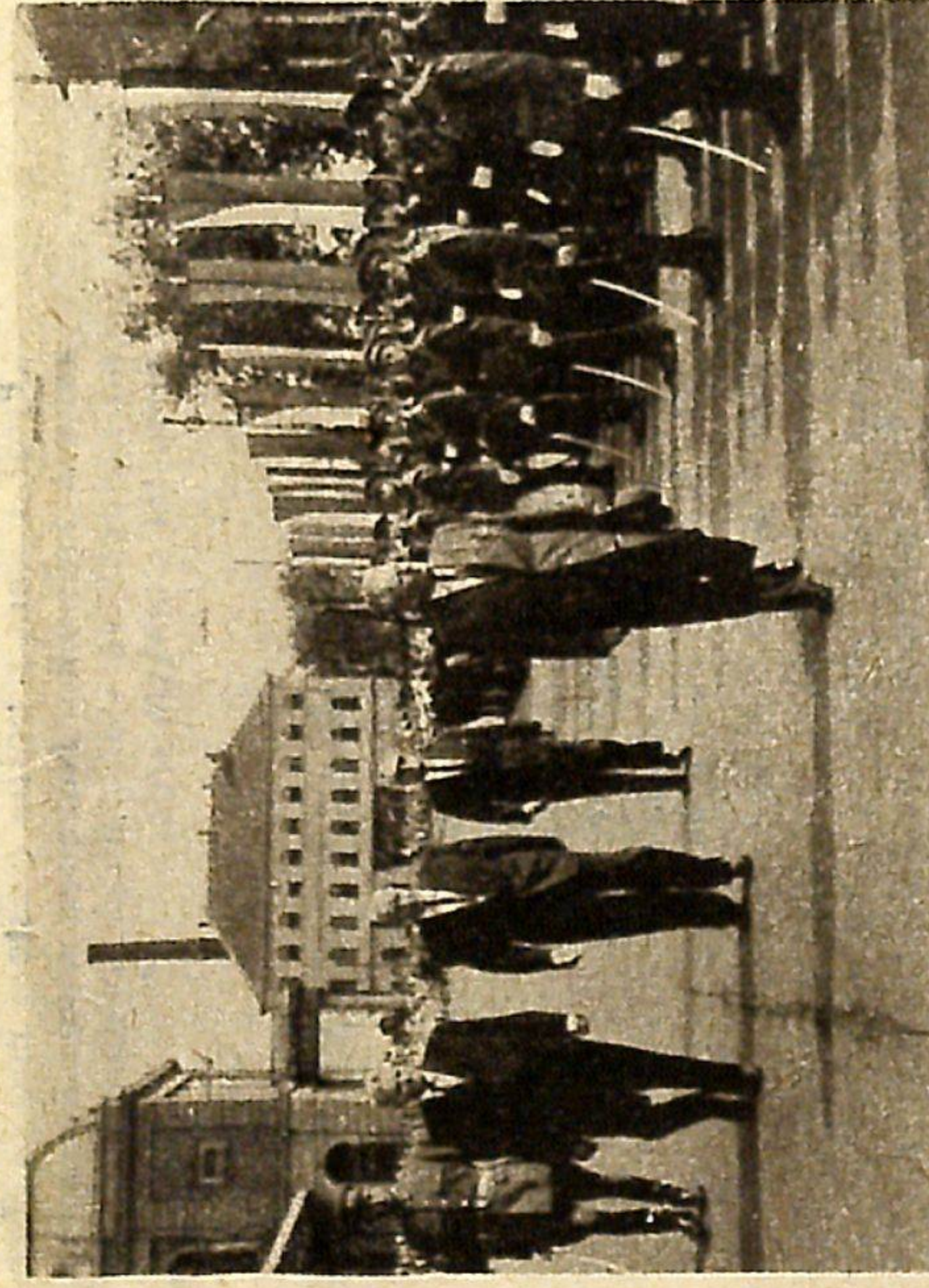

U MAĎARSKÝCH PŘÁTEL

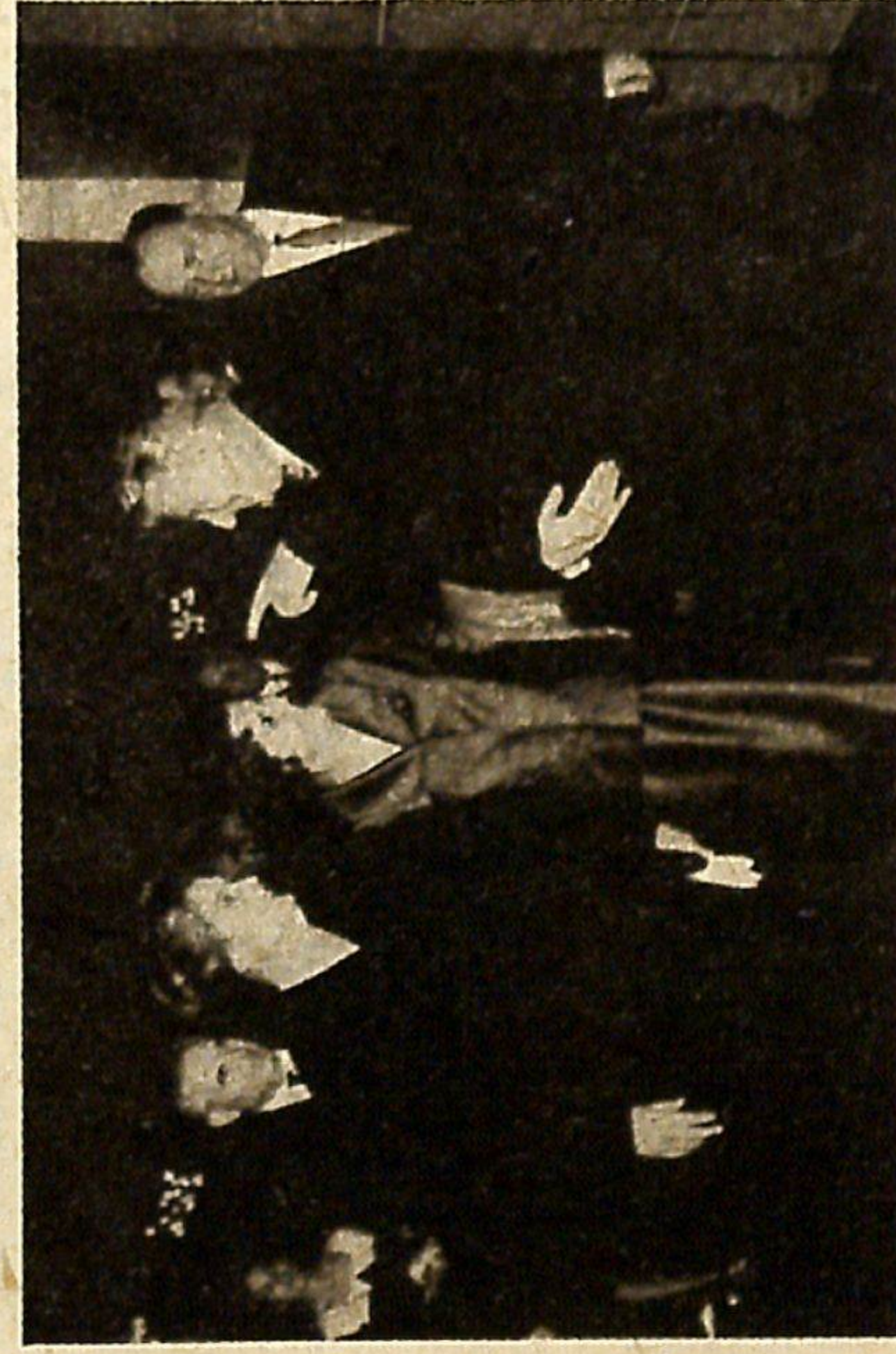

Čs. stranická a vládní delegace, v čele se soudruhem Antonínem Novotným, zavítala 30. září mezi pracující Závodu N. Belojanniše v Budapešti, kde se vyrábějí telekomunikační zařízení. Na snímku: Soudruh A. Novotný v rozhovoru se zaměstnankyněmi závodu.

V pondělí 28. září přicestovala do Budapešti na oficiální návštěvu Maďarské lidové republiky československá stranická a vládní delegace, vedená prvním tajemníkem ÚV KSČ a prezidentem republiky soudruhem Antonínem Novotným. Přátelská jednání a společné rozhovory s představiteli Maďarské lidové republiky dále posílily vzájemnou spolupráci mezi oběma zeměmi.

První tajemník ÚV KSČ a prezident republiky soudruh Antonín Novotný při přehledce čestné jednotky po příjezdu do Budapešti.

Předseda prezidia MLR I. Dobí, soudruška B. Novotná, soudruška Kádárová, prezident ČSSR soudruh A. Novotný a předseda maďarské vlády J. Kádár po slavnostním obědě, konaném 29. září.

Pondělí 28. září – zvláštní vlak s čs. stranickou a vládní delegací přijel na budapeštské nadraží. Předseda prezidia MLR I. Dobí a předseda maďarské vlády J. Kádár vítají soudruha A. Novotného s chotí.

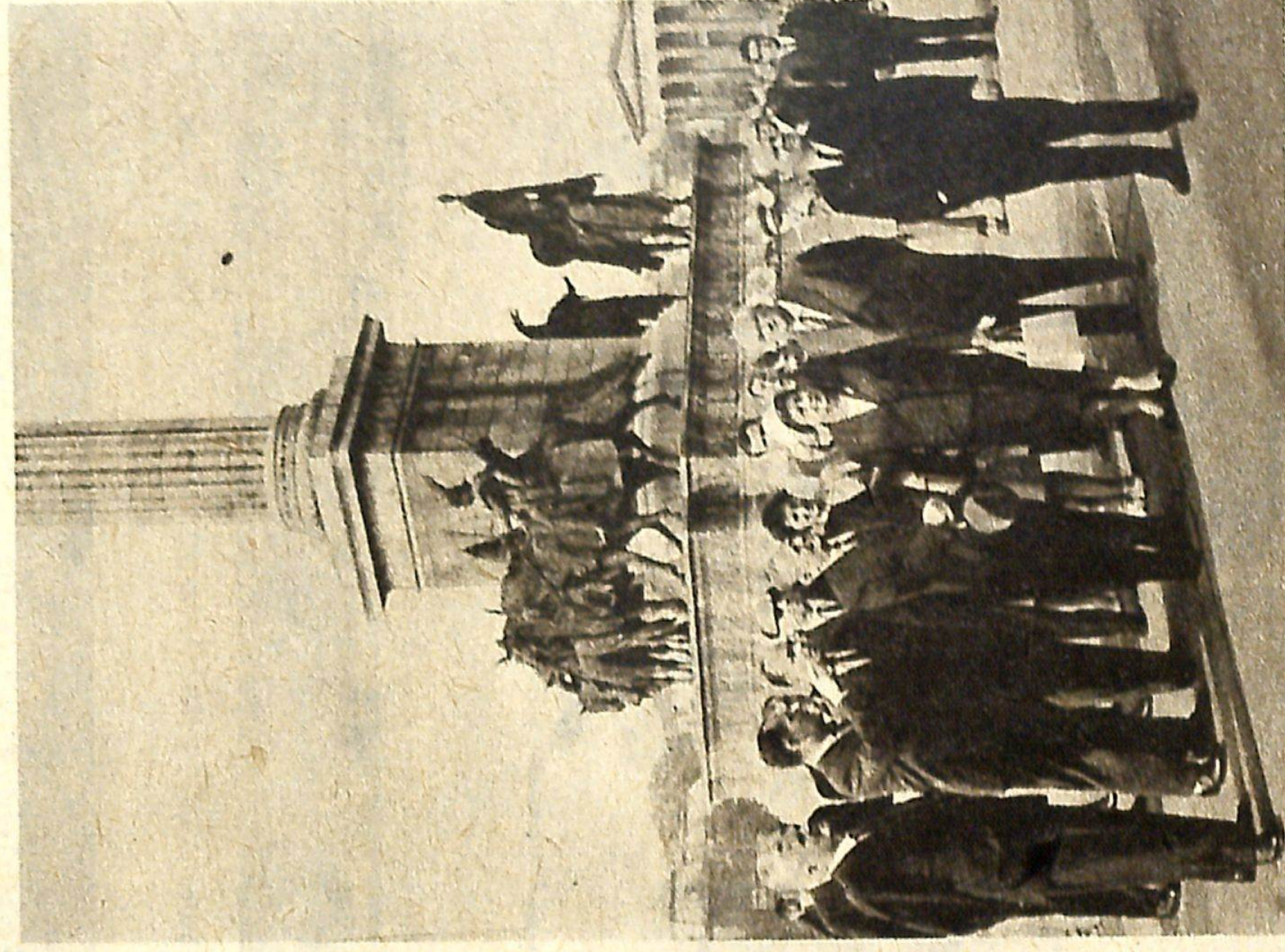

Během návštěvy československé stranické a vládní delegace v MLR se uskutečnila řada přátelských jednání se stranickou a vládní delegací Maďarské lidové republiky.

SNIMKY: ČTK – J. RUBLIČ

Soudruh Antonín Novotný spolu se členy čs. stranické a vládní delegace navštívil 1. října Potiský chemický kombinát v Szolnoku. - VLEVO: 1. října navštívila čs. stranická a vládní delegace také zemědělské družstvo Tancsics v Mezöhegy. - VPRAVO: V doprovodu předních maďarských představitelů se naše delegace seznámila s pamětihodnostmi Budapešti.

UHLÍ nebo MĚSTO?

KDO USTOUPÍ:

Co s kvalitním uhlím, které leží nevyužito nízko pod povrchem právě tam, kde se rozkládá staré hornické město Most?

Co se starým městem, které nevyhovuje základním požadavkům moderního bydlení?

SLOVO PRŮZKUMNÍKŮ:

V hloubce asi 18 metrů pod městem jsou až 40metrové vrstvy velice kvalitního hnědého uhlí (výhřevnost asi 3.600 kalorií na 1 kg). Zásoba se odhaduje téměř na 100 milionů tun.

Ve starém Mostě bylo postaveno asi 76% domů před rokem 1900; 85% bytů nemá koupelnu, při pohybu půdy nebo při malém otřesu země by stavby neodolaly.

BYLO ROZHODNUTO:

Postavit Nový Most — město pro 60.000 obyvatel. Staré město zmizí s povrchu zemskeho — neboť jeho modernisace by si vyžádala větších nákladů, než nová výstavba.

Zahájit technické a báňské práce na nových ložiskách hnědého uhlí — za 10 let se bude těžit 4 mil. tun ročně.

Bude to bitva, ve které se nebude ustupovat: bude uhlí, bude i město, nové, krásnější. Pokrok vejde do práce i do života. Koordinaci všech složek města, závodů, stavebnictví, techniky i báňských prací řídí zvláštní vládní komise. Otevírá se opět jedna z kapitol socialistického Československa. Ba více: podobné dílo nebylo napsáno v dosavadních dějinách to se to nedělá. Je proto ovšem třeba pracovat přesně a spolehlivě: řeší se neznámé problémy. S nimi vyrostou i novi lidé. Je jim třeba ukazovat jasně nejbližší úkoly a včas konkrétní perspektivu. Aby neplavalý termíny, aby se nemávalo rukou a nekřídlo rameny, aby se lidi rvali o podobu a smysl své práce ...

Úkol číslo jedna: BYTOVÁ VÝSTAVBA.

Dokud nebude poslední občan starého Mostu přestěhován, nelze začít s vlastní těžbou. Počítá se i s novým přírůstkem pracovních sil.

Situace dnes: stojí sídliště na Stalingradské (obvod č. 1) a na Podžatecké (městský obvod č. 2), za ní se rysuje další úsek 3 a 4. Těžiště se již dávno přesunulo do Nového Mostu — žije zde již 35.000 obyvatel. Ve starém Mostě čeká ještě kolem 15.000 lidí. Letos bude postaveno 400 až 500 bytových jednotek. Roční proudová výstavba typizovaných domů sebou nese nebezpečí stereotypní architektury a starou bolest: obchody, školy, společenské místnosti, hřiště, stromy. V budoucnu se počítá i s tím, že nové pracovní síly najdou ubytování i v nových bytovkách v okolních městech — v Chomutově, Litvínově, v Bílině, v Jirkově.

Úkol číslo dvě: DOPRAVA A TECHNICKÉ STAVBY.

Asi 200 m široký koridor si prorazí cestou starým městem nejdříve. Jím povedou hlavní inženýrské sítě: železnice, rychlodráha, dvouproudová silnice na Litvínov, fenolový a kanalizační sběrač Řeší se zároveň i technika pásové dopravy uhlí, přírodu vody a nový směr řeky Bíliny ...

S DALŠIMI ÚKOLY si prý již bářští pracovníci lehkou poradí. Není problémem pro obří stroje na skryvce zakousnout se i do starých stěn černých domů v mosteckých černých ulicích. Jsou zde dokonce již zkušenosti — z Ervénic a ze Souše. Byli to vlastně jistí předchůdci mostecké transakce: na místě bývalých Ervénic se dnes setkaly dva doly — Jana Švermy a Důl Čs. armády. Zásoby uhlí je zde uživi nejméně do r. 2000

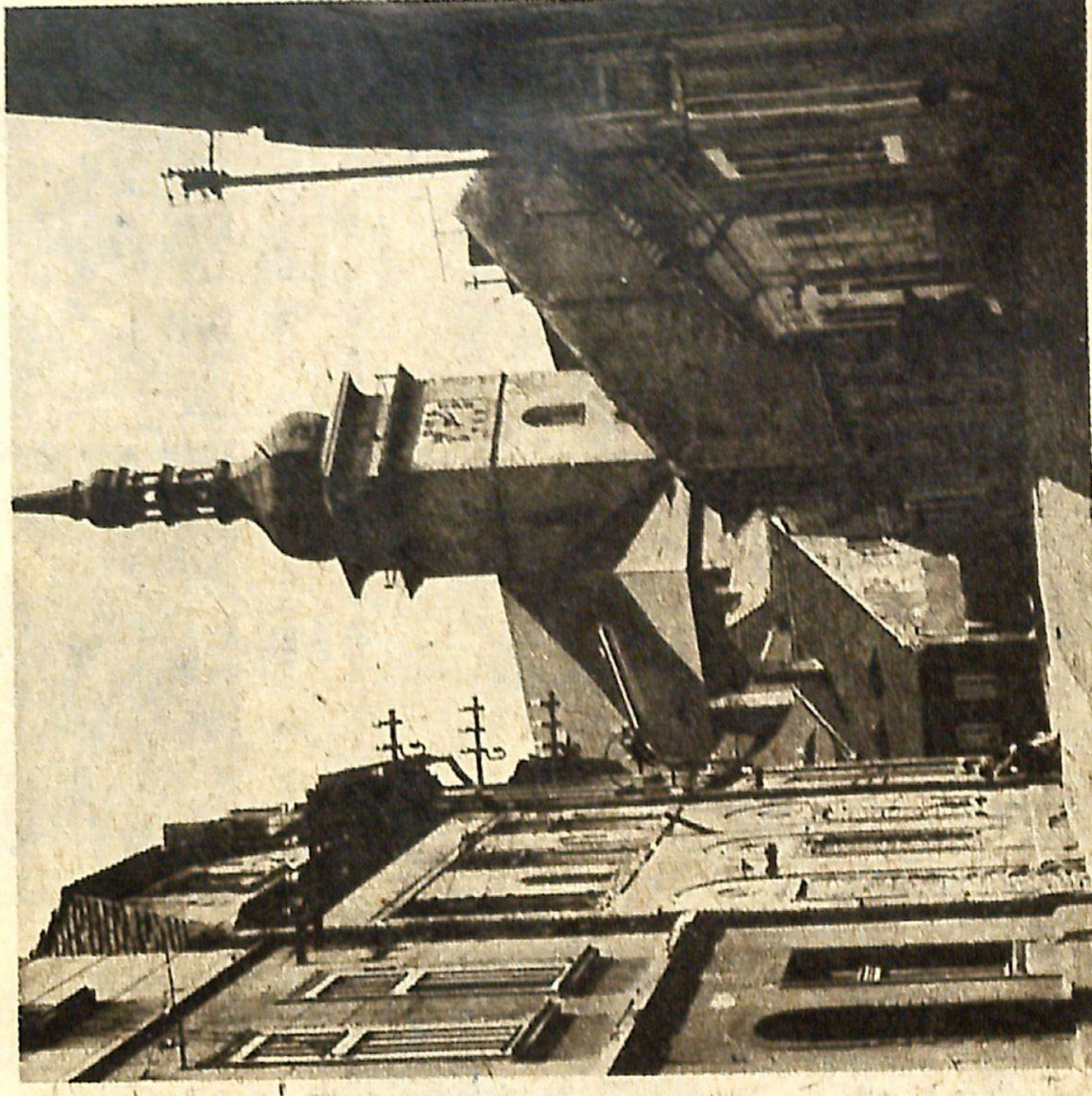
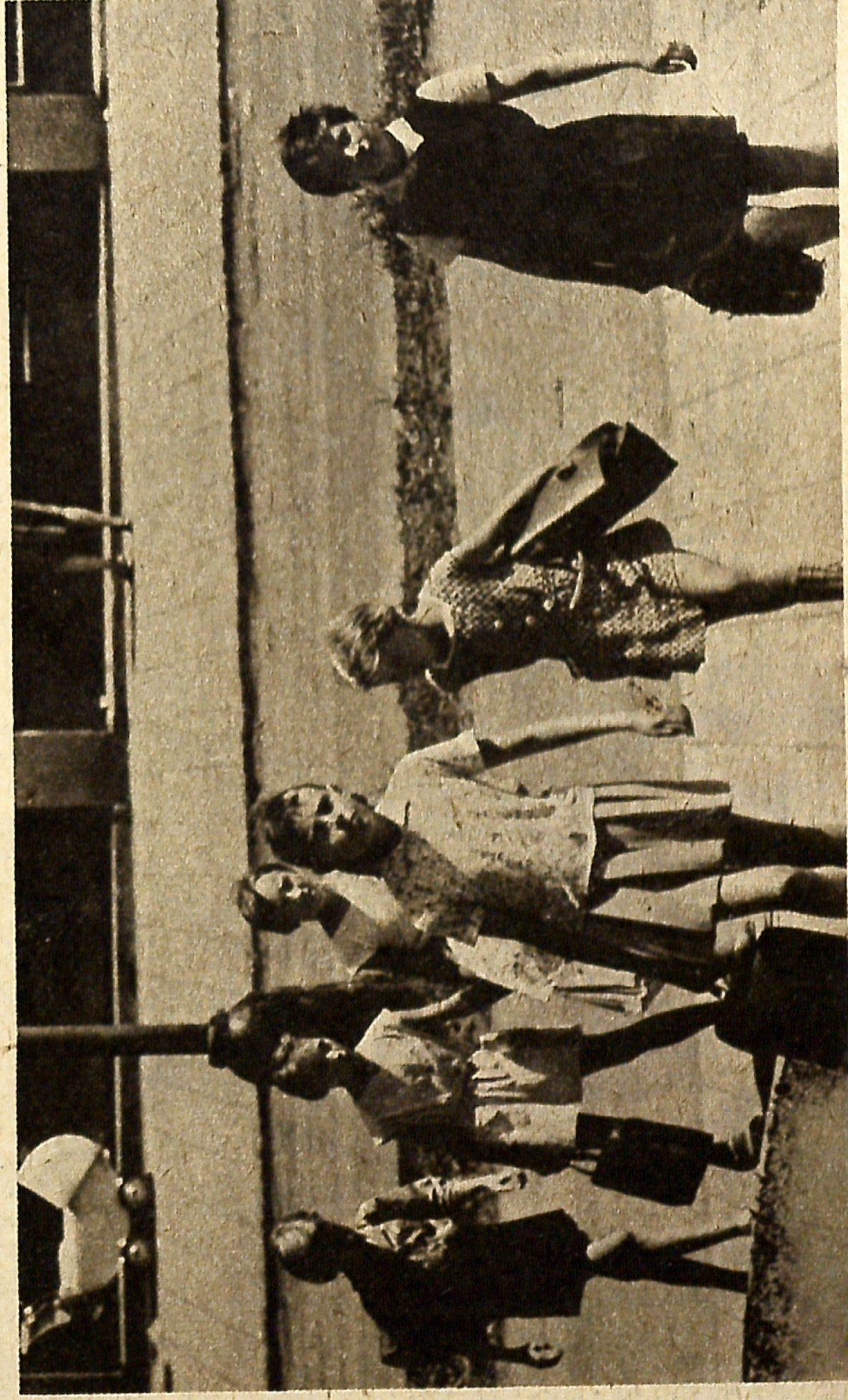

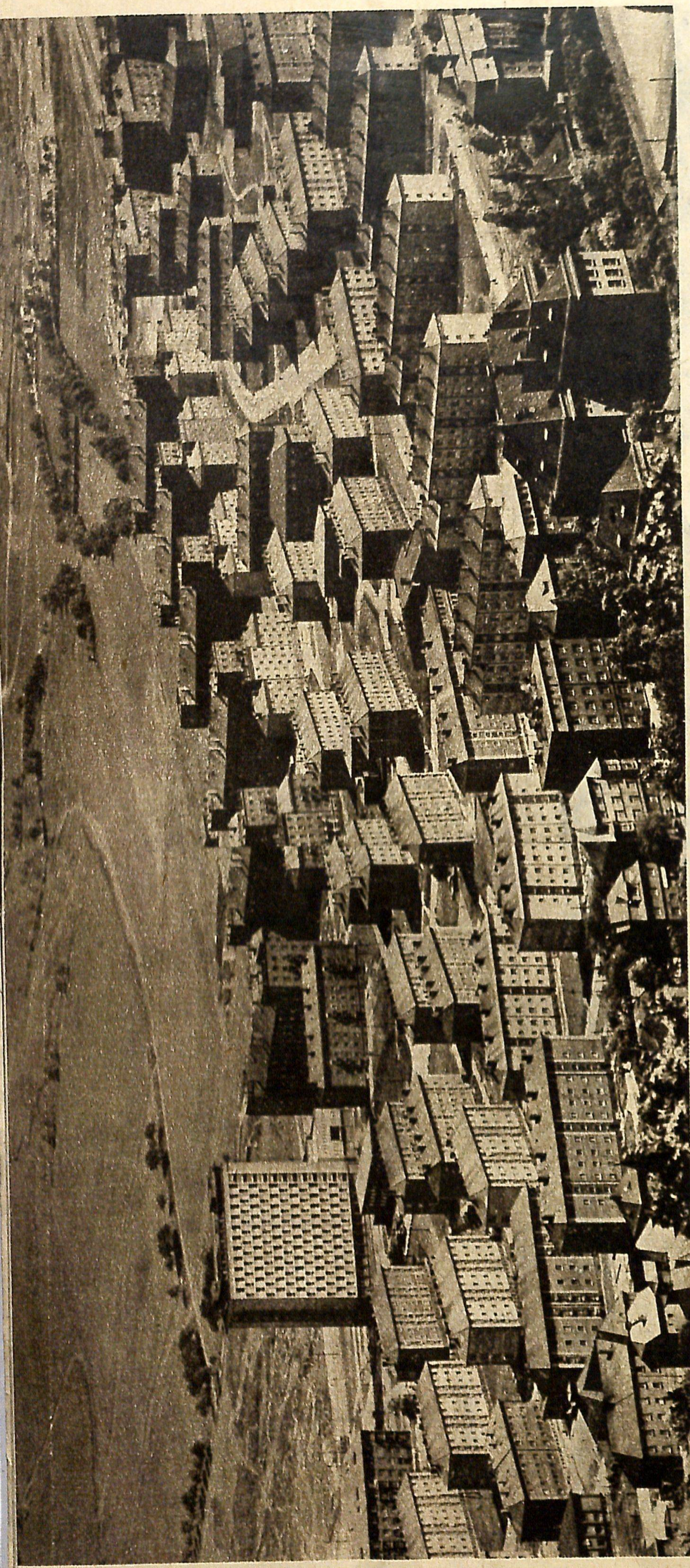
„Prožila jsem s naším městem mnoho těžkého a krásného. Nakonec jsme se zmohli na baráček ve staré uličce. Nebudeme ho opouštět s lehkým srdcem ...“

Jenomže starý Most má i svoji duši, dramatické kapitoly historie, zážitky a osudy svých občanů. Nejstarší svědek slovanského hradě ještě z předkřesťanských dob je hrad Hněvín na typickém kopci. Škoda, že tyto krásné story poslední obyvatelé — vojáci čs. armády — zanechali ve vandalském stavu. Stojí za důkladnou obnovu, nejen jako staroslovanský památník, ale i jako společenské prostředí dnešních vyletníků. Jako historicky cenná památka bude zachován i gotický děkanův chrám: odstěhuje se po kulové dráze asi 300 metrů ke stěně Hněvína. A dějiny dolů, osudy havířů — hladové tragédie a stávkové boje? Zůstanou v dokumentech historiků, v uměleckém podání literátů a filmarů. Na citlivou kameru čeká i zátěží nejstarších uliček a staroměstských nálad ... To všechno bude patřit už jen minulosti. Současnost přetvoří nejen krajinu, město, ale i lidi a jejich způsob života. Lidé, uhlí a jejich společná energie si tu vytváří nejnovejší proces své vlastní budoucnosti.

JIRÍ HLUŠIČKA

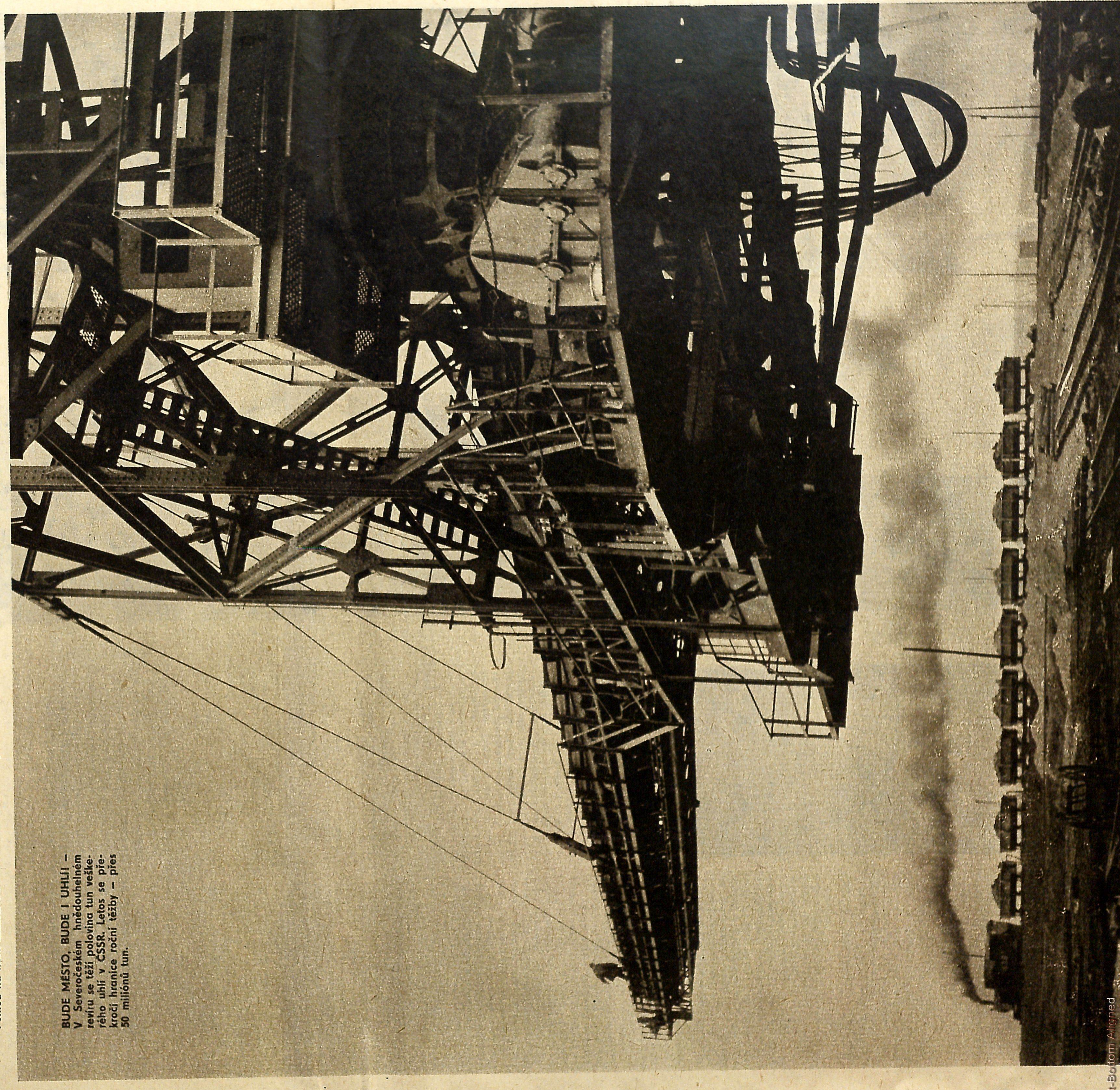
„Starý Most nám na srdci neleží, žijeme v novém ...“ — VPRAVO: Jedna z nejstarších havířských uliček Mostu, Kabátnická.

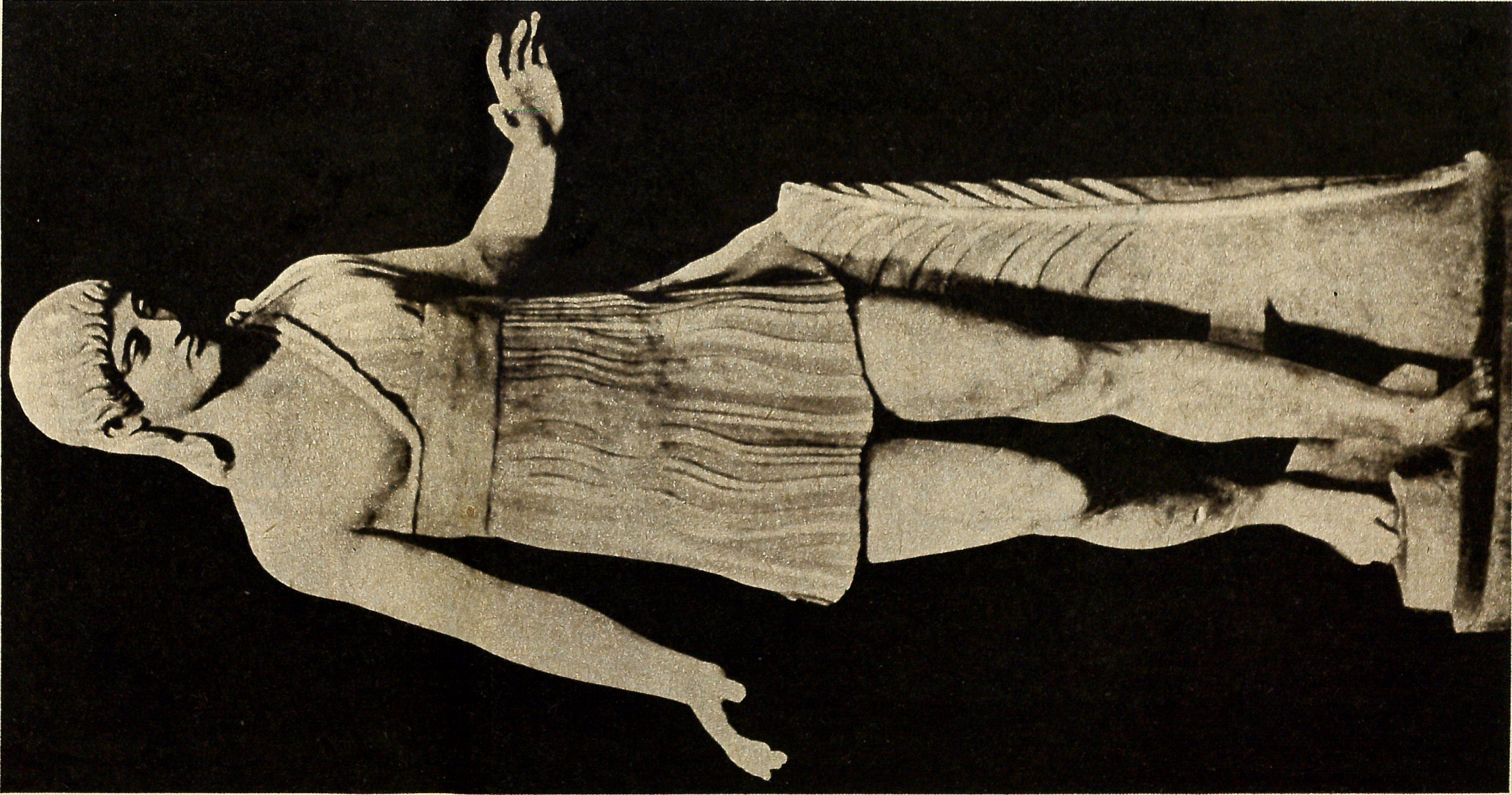
Pohled na nové sídliště na Podžatecké ze zalesněných strání Hněvína.

SNÍMKY ČTK-HUMPÁLOVÁ

BUDE MĚSTO, BUDE I UHLÍJÍ –
V Severočeském hnědohlehném
revíru se těží polovina tun veške-
rého uhlí v CSSR. Letos se pře-
kročí hranice roční těžby – přes
50 miliónů tun.

OLYMPIA

GUSTAV ŠORM,
docent Institutu tělesné výchovy a sportu University Karlovy

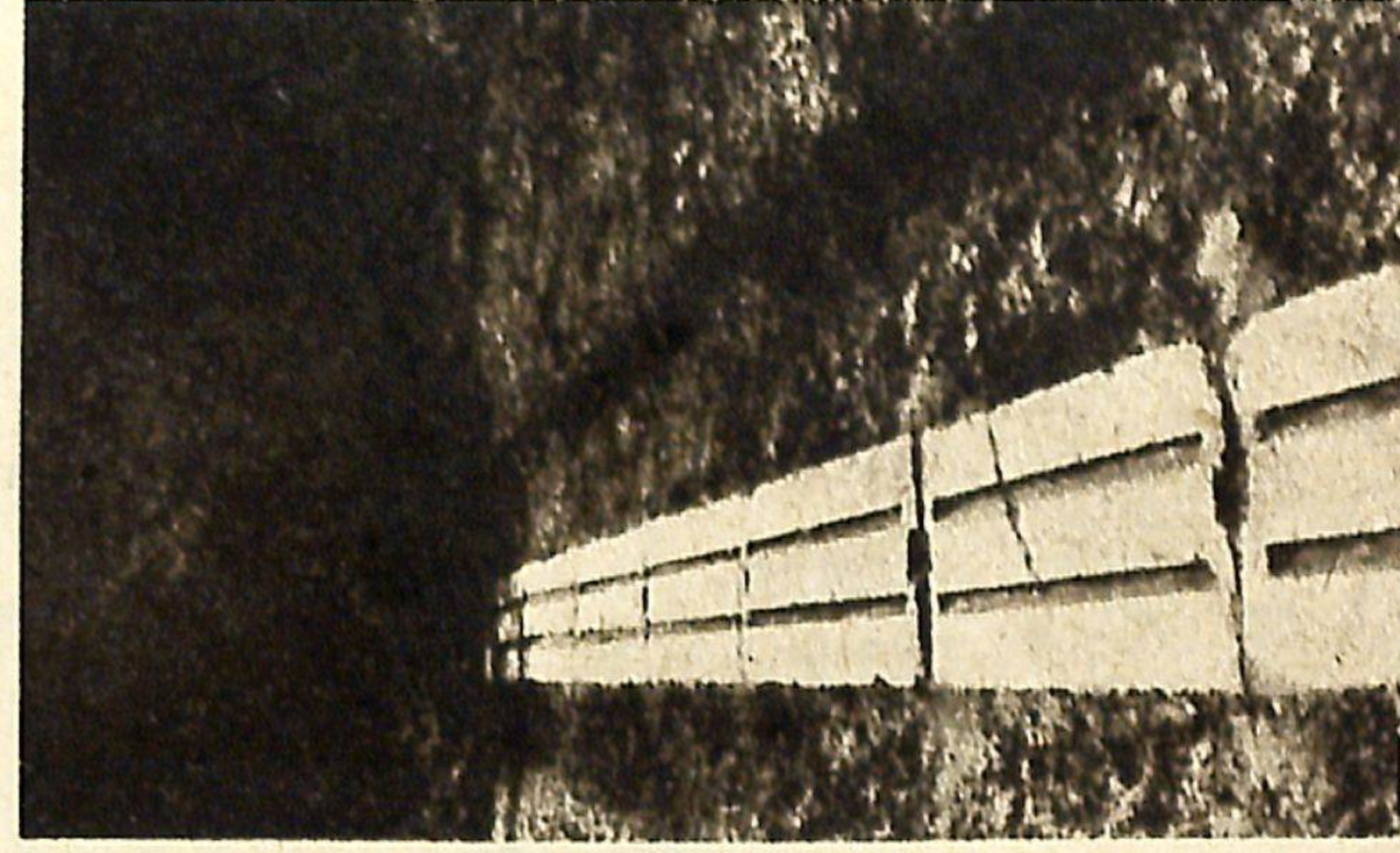
Zájem nejširší veřejnosti a úsilí nejlepších sportovců pěti světadílů se každým čtvrtým rokem soustředí uji k olympijským hrám, jež nejsou jen vrcholnou sportovní událostí, ale i krásnou mírovou slavností.

Olympiiské hry, obnovené roku 1896, mají kořeny ve starověku. Jejich název pochází od Olympie, posvátného místa v jižním Řecku, v severozápadní části poloostrova Peloponésu. Od předhistorických dob se v Olympii konaly slavnosti, jež se postupem času staly nejslavnějšími řeckými hrami.

S úpadkem řecké kultury a s nástupem křesťanství zanikly hry na rozhraní čtvrtého a pátého století. Také jejich dějiště, posvátná Olympia, byla zničena, nejvíce zemětřesením. Po němž řeky Alfeios a Kladeos pohřbily stavební památky v několikametrovém nánosu bahna a štěrku.

Teprve koncem 18. století angličtí a francouzští cestovatelé objevili znovu Olympii. Vykopávky, jež tu archeologové provádějí až do našich dnů, odkrýly četné antické stavby a obohatily nás také množstvím nalezených soch a nápisů. A tak na základě těchto památek, zpráv řeckých a římských spisovatelů a starověkých pověstí si můžeme učinit představu o starověké Olympii a hrách, třebaže od doby jejích největšího rozkvětu nás dělí asi dva a půl tisíce let...

V nejstarší archeologické vrstvě v Olympii byly nalezeny základy několika domů a hrobů, jež lze datovat k rozhraní 3. a 2. tisíciletí před naším letopočtem. Dokazují osídlení obyvatelstvem předřeckého původu. V těchto nejstarších dobách mohla být Olympia místem, kam se okolní kmeny scházely ke každoročním slavnostem, při nichž mladíci a dívky byli zasvěcováni do stavu dospělých. Součástí těchto slavností a obřadů bývaly nejrůznější zkoušky a mládež musla prokázat svou zdatnost velmi často závodem, zpravidla v běhu. Stopy těchto zasvěcovacích obřadů se udržely v Olympii i v historické době, jak o tom svědčí uctívání bohyně úrody Démétrý a posvátné olivy, jejíž ratolestmi byli věnčení olympijští vítězové. Důležitým dokladem je i závod v běhu na jeden stadion (1).

Kamenné startovní bloky stadionu v Olympii.

VLEVO: Mramorová kopie bronzové sochy běžkyne, která se z Řecká, nejsípš z Olympie, dostala až do římského Vatikánu.

192 m), který tu byl nejstarším závodem. I v pozdější době udržel své čelné postavení i výsadu, že podle jeho vítěze byly označovány jednotlivé olympiády.

BOJ, LOV – A HRV ...

Začátkem 2. tisíciletí př. n. l. pronikli na Balkán bojovní řecké kmeny, podrobily si původní zemědělské obyvatelstvo a splynuly s ním. Vykopávky na Peloponésu, zejména v Mykénách, a Homérovy písně o dobývání Tróje a bloudění Odysseově nám přibližují pestrý obraz života Achájů (jak Homer nazývá Řeky), jež byl naplněn loupežnými výpravami, válkami, lovením, cvičením a závody.

Válečné vozy, dvoukole, lehké a pevné, tažené rychlými a vytrvalými koni, byly tehdy nejúčinnější zbraní. Koně a vozy však sloužili nejen ve válce, ale i na lovu a při závodoch. Byli chloubou kmenových náčelníků a závodů s nimi patřily mezi nejoblíbenější.

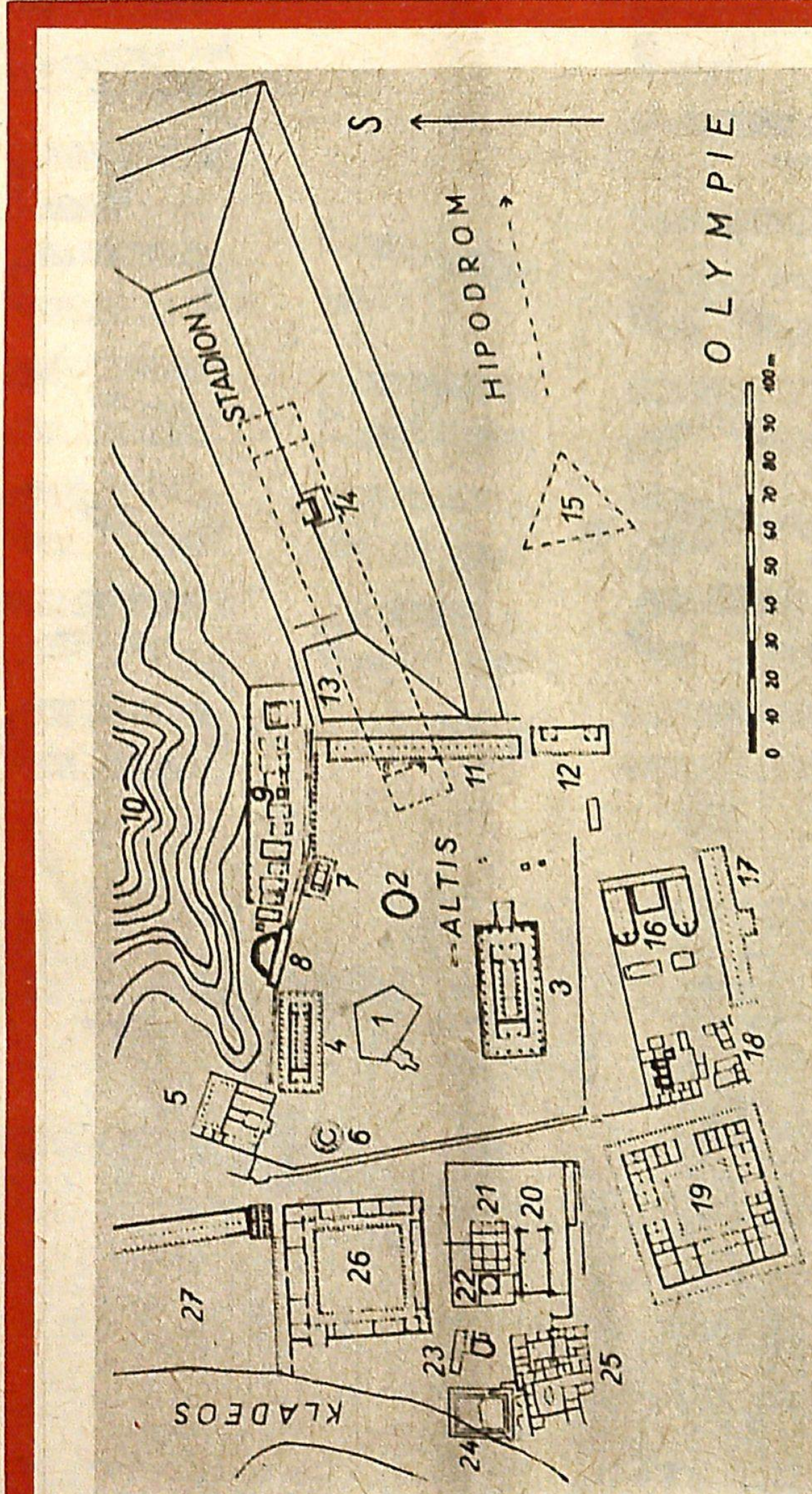
V Olympii jsou závody vozů doloženy četnými nálezy bronzových sošek vozů s vozataji. Dále figurkami koní a válečníků. Také velký počet nálezů ných trojnožek, jež tehdy bývaly vítěz-nými cenami, vede k názoru, že se v Olympii už ve 2. tisíciletí př. n. l. závody vozů konaly. Tato skutečnost se promítá také v pověstech o závodě Pelopa s Olinoimem (které u nás umělecky zpracoval Jaroslav Vrchlický se Zdeňkem Fibichem).

Po příchodu Dóřů, kteří na rozhraní 2. a 1. tisíciletí př. n. l. pronikli na Peloponés a železnými zbraněmi zničili opevněná sídla a bronzovou kulturu mykénských Achájů, v neustálých válkách zanikly i slavnosti v Olympii...

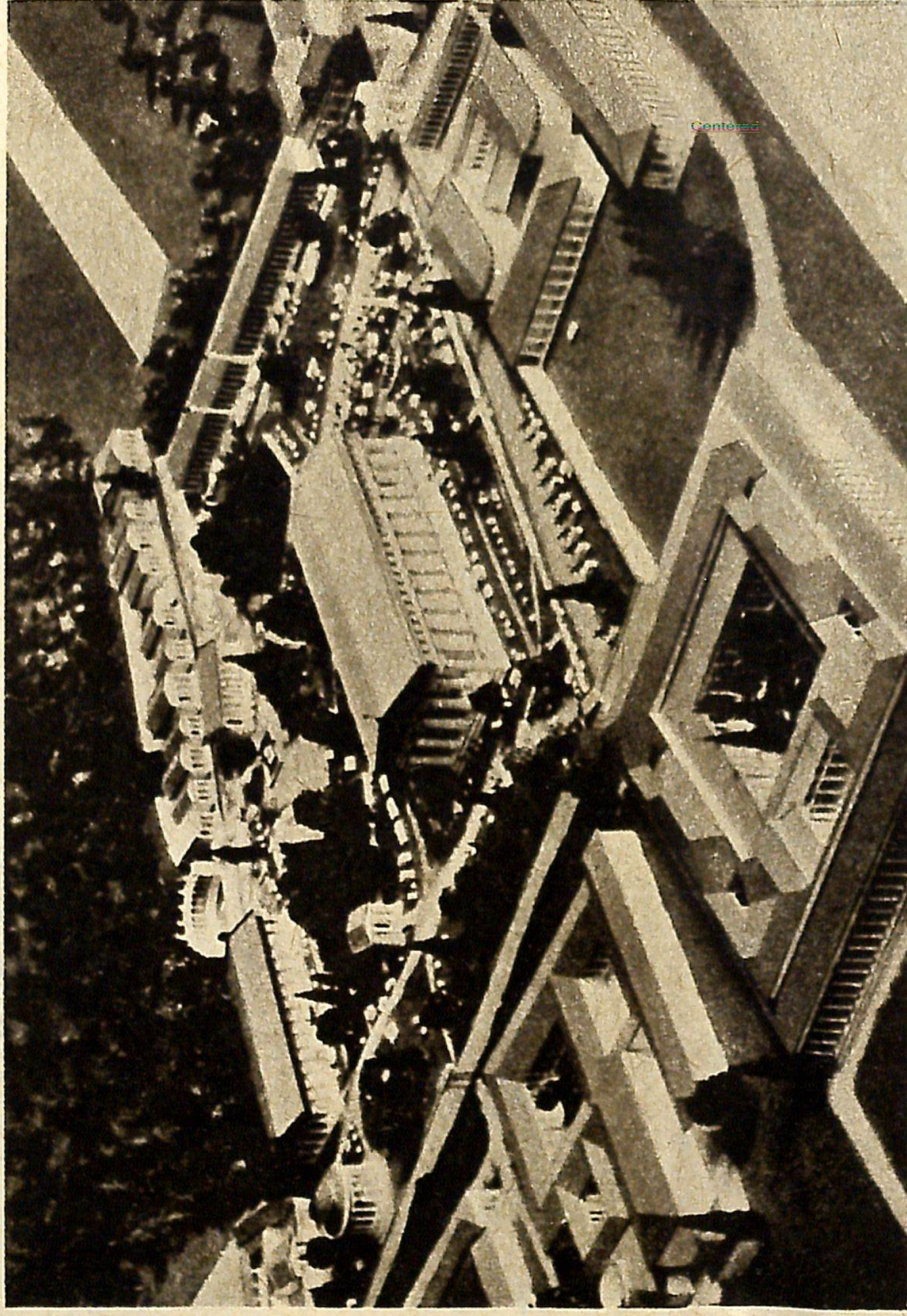
V nejčtějších dobách, kdy země trpěla rozbroji, neúrodou a morem, byly na radu deltské věštírny v Olympii obnoveny dřívější slavnosti. Zásloha o to se připisuje Ititovi z nedalekého státu Elidy, jež uzavřel smlouvu s Kleosthenem, vládcem v Pise, na jejímž území ležela Olympia, a s Lykurgem ze Sparty. Smlouva byla vyryta v kovovém disku, který byl uchován jako nejvzácnější relikvie v Hérině chrámu v Olympii.

ODLOŽTE ZBRANĚ!

Podstatou dohody bylo pravidelné konání slavností spojené se závody a výměnou zboží. To do Olympie lákalo velké množství Řeků, stejně jako náboženské obřady a oběti, především nejvyššímu bohu Diovi, k jehož počt se v historické době celá slavnost pořádala. I závody byly součástí jeho kultu. Důležitým bodem smlouvy bylo ustanovení o posvátnosti a neutralitě Olympie, na jejíž území nesměl nikdo vstoupit se zbraní, i o tom, že všem účastníkům her byla zaručena bezpečnost nejen v Olympii samé, ale i na cestě z domova a zpět. Zde je základ ekecheirie, olympijského míru, který byl vyhlášen pro všechny řecké kmeny, jež se účastnily her. Musely přerušit války a odložit zbraně na celý měsíc, v němž se olympijské hry konaly. V odpovědi na otázku, kdy byla

Po dlouholetých archeologických výzkumech se podařilo sestavit takto podrobný plán Olympie. Číslo označují: 1. Pelopův náhrobek, 2. Velký oltář Diův, 3. Diův chrám, 4. Hérin chrám, 5. dům úředníků Olympie, 6. pavilón, založený Filipem Makedonským, 7. chrám bohyně Météř, 8. Nymfeum Heroda Atického – vodovodní nádrž, 9. Terasu s pokladnicemi států, 10. Kronův vrch, 11. Siň ozvěny, 12. budovu rozhodčích, 13. vchod do stadionu, 14. tribunu rozhodčích a čestných hostů, 15. startoviště dostihů, 16. olympijskou radnici, kde závodníci skládali přísahu, 17. jižní siň, 18. lázně (z římské doby), 19. palác pro ubytování významných hostů, 20. dlinu slavného sochaře Feidia, 21. dům nejvyšších kněží, 22. staré lázně, 23. řecké lázně, 24. plavecký bazén, 25. římské domy pro ubytování hostů, 26. palestru, gymnasiickou školu, 27. cvičišťe hochů. – Podstatnou část plánu ukazuje rekonstrukce centra Olympie, práce německých archeologů. Uprostřed Diův chrám; stavby lze podle půdorysu snadno porovnat s plánkem.

smlouva uzavřena, nebyli jednotlivci ani starověcí historikové. Jedni ji kladli na začátek 9. století př. n. l., ze kterého známe jméno prvního olympijského vítěze v běhu, Korolba z Elidy. Zdá se, že se v následujících dvou stoletích upevnilo postavení olympijských her, jež se od té doby konaly pravidelně každé 4 roky. Také jejich sportovní program se rozšířil. Vedle nejstaršího závodu v běhu na 1 stadion se objevuje diaulos (běh na 2 stadia = 384 m) a dolichos, vytrvalý běh asi na 4,5 km, dále zápas, box a pankration, který bychom spíše přirovnávali k našemu džiu-džitsu než ke kombinaci starověkého zápasu a boxu, přetboj, skládající se z hodů diskem, oštěpem, skoku, běhu a zápasu, a konečně závody na vozech se čtyřspřežím a na koních. Kromě soutěží, v nichž závodili dospělí muži, setkáváme se od druhé poloviny 7. století se jmény vítězů mladší kategorie hochů (asi do 18 let) v běhu, zápasu a boxu. Tento program se udržel s menšími změnami (zejména v závodech koní) téměř po celou dobu olympijských her.

VŠECHNY CESTY VEDOU DO OLYMPIE

Seznamy jsou také dokladem sportovní převahy Sparty, jež byla v té době nejmočnějším státem jižního Řecka. Od r. 720, kdy zvítězil v Olympii první Sparfan (Akanthos ve vytrvalém běhu) do r. 576 př. n. l., kdy se Sparťané náhle ze seznamů ztrácejí, z celkového počtu 71 známých vítězů byla více než polovina (36) ze Sparty. Přehled vítězů nás poučuje současně i o tom, jak se šířila známost olympijských her. Zprvu byla Olympia cílem závodníků jen z nejbližšího okolí, avšak postupem času sem proudil stále větší počet startujících a dvakrát z celého Peloponésu a potom i ze středního a severního Řecka, ba dokonce i z řeckých kolonií v Malé Asii a Itálii. Olympijské hry byly tehdy čisté mužskou záležitostí. Ženy v době her ne-

směly do Olympie jako závodnice ani jako diváci. Žena, jež by přetročila tento zákaz, měla být svržena z nedaleké vysoké skály. Jedinou výjimkou byla účast kněžky Démétrý, jež si tu udržela svou prastarou výsadu. Stopy původních zasvěcovacích obřadů se dochovaly v Olympii i při herách, ženských slavnostech k počtě bohyně Héry, jež se tu konaly také každé čtyři roky, ale v jiné lemní době. Při herách závodily dívky jen v běhu a celá slavnost si uchovala původní jednoduchost a místní ráz, zatímco hry mužů se staly velkolepou všetečnou slavností.

Pořádání her bylo nejen ctí, ale přínášlo i výhody těm, kteří spravovali státy Pisou a Elidou, jež teprve za čátkem 6. století př. n. l. skončily vítězstvím Elidy a zničením Pisy. V té době dochází také s rozmachem řecké kultury k obnovení a reorganizaci velkých slavností, jako byly pythijské hry v Dellách, isthmické hry na korintské šíji, nemejské v severovýchodní části Peloponésu aj. Zvítězit ve všech těchto hrách bylo největší touhou a slávou řeckých závodníků.

KŘÍŽOVATKA STŘEDOMORSKÉHO SVĚTA

Od 6. století př. n. l. je Olympia cílem nejslavnějších atletů z celého řeckého světa od starověké Masiie (dnešní Marseille) až po osady na pobřeží Černého moře, od severní Thesálie až po Kyrené na severoafrickém pobřeží. Také obraz posvátného haje, altýře, se tehdy podstatně měnil. Vyrůstají tu pokladnice bohatých řeckých kolonií, jako byly Syrakusy, Sybaris, Byzantion nebo Kyrené.

Olympia se stává centrem řeckého světa, svatyní, v níž se setkávají Řekové z přetvárných městských států a státčků, jež často spolu soupeří a mezi sebou válčí. Avšak olympijský mír tu dovoluje jen sportovní boj. Závody, oběti bohům, obchod a vzájemné po-

zachycuje okamžik před zahájením mytického závodu Pelopa s Onomaiem. A uvnitř chrámu jeden ze sedmi divů starověkého světa, sedící monumentální socha Dia ze zlata a slonoviny, vrcholné dílo Feidiovu, sem láká desetitisíce návštěvníků. Pro velký počet diváků 17 nutno rozšířit i náspý hlediště stadia, jehož běžecká dráha končí poblíže Diova oltáře. Také organizaci závodů pro množství atletů nelze už zvládnout za jediný den a program her se rozšiřuje na 5–6 dní. Posvátný Diův okresek se plní sochami olympijských vítězů, pro něž také přední básníci, jako Pindar, na objednávkou a za velký honorář skládají oslavné písně. Vítězný řecký vojevůdce v bitvě u Marathonu Miltiades věnuje Olympii svou příbhu. Themistokles, přemožitel Persů u Salaminu, se tu těší většímu obdivu než vítězní atleti. Oficiální poselstva jednotlivých měst se předstihují v nádhře a reprezentaci, Athénané tu konají oběti jen se zlatým nářadím... Vedle básníků sem přicházejí i řecníci, aby se blýskli svou výtečností dále filosofové (později například i Sokrates a Platón) a spisovatelé, jako Herodot, který tu shromážděnému lidu předčítal ze svých Dějin o hrdinských činech Řeků.

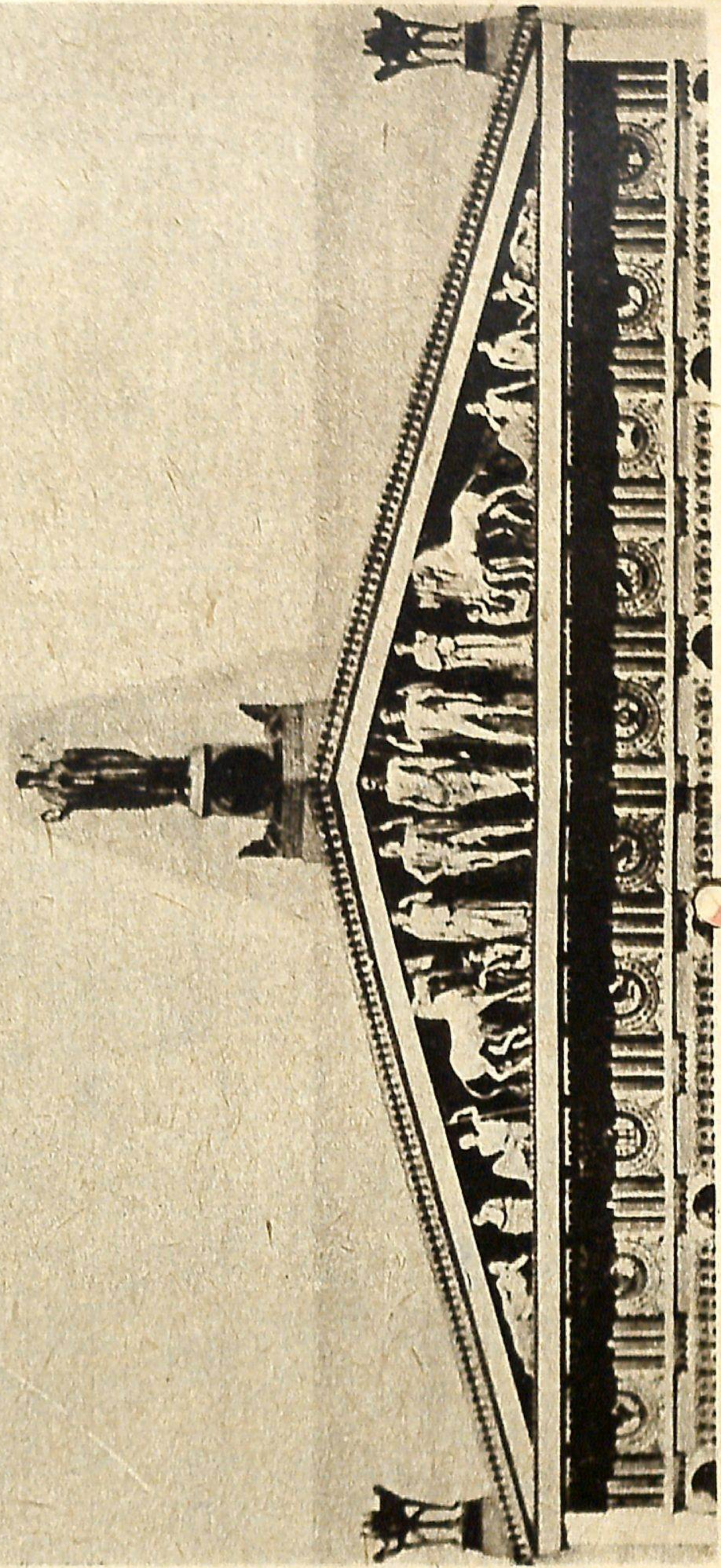
PENIZE PROTI PRÍSÁZE

V následujících stoletích, přestože řecké státy ztratily svou samostatnost a řostaly se pod makedonskou nadvládou (r. 338 př. n. l. po bitvě u Chaironeie), olympijské hry nebyly přerušeny a stále si udržovaly své prvenství. Makedonský král Filip poslal do Olympie závodní koně, Alexandr Veliký tam dával vyhlásovat své válečné úspěchy. Po rozpadu Alexandrový říše se Olympia těšila přízni vládnoucích dynastií v nástupnických státech, ať to byli egyptští Ptolemaiovci, syrští Seleukovci či makedonští Antigonovci. S jejich podporou tu vyrůstly krásné nové stavby jako gymnasio a palestra pro přípravu atletů a sloupové síně, jedna na jižní straně, druhá mezi altidou a stadionem, nazvaná síní ozvěny. Oddělení závodistiš od Diovy svatyně ve 4. století bylo jen vnejším výrazem zesvětštění řeckého sportu. Množství závodníků a stále náročnější soutěže vedly nezbytně ke specializaci v jednotlivých závodech, místo všestranného a harmonického rozvoje záleželo na mistrovství jen v jednom oboru, ať to byl box, zápas, běh. Sport se stal záležitostí většinou jen profesionálních atletů, kteří všechno své úsilí vynakládali jen na vítězství za každou cenu. Mnozí se podplácení soupeřů a pořadatelé tomu čelí vysokými pokutami. Z nich pak dávají postavit sochy vedle cesty vedoucí do stadia a nápisy na nich připomínají, že vítězství v Olympii se získává zdatností a nikoli penězi. Pro výstrahu ostatním pranýřují na věčné časy jména těch, kteří se mrohtěli proti olympijské přísaze, jako např. Kallippa z Athén, jenž r. 332 př. n. l. uplatou soupeřů chtěl zvítězit v pěti boji...

Avšak ani nádherné stavby ani vynikající sportovní výkony ve stadionu, které bylo nutno rozšířit pro stále rostoucí počet diváků, nemohou zakrýt skutečnost, že olympijské hry přestaly být všetečnou národní slavností. Staly se sportovní atrakcí prvního řádu. Atleti z bývalých řeckých kolonií, především z egyptské Alexandrie, vytláčují z prvních míst závodníky z mateřského Řecka. O vítězný věnec z olympijské olivy neusilují už jen pro čest a slávu svého rodu a města, nýbrž pro hmotné výhody, jež jim toto vítězství přináší. V Athénách například už od dob Solonových (od 6. stol.) dostával vítěz z Olympie 500 drachem. K tomu přistupovalo i jinde bezplatné stravování a další výhody, jímž byli olympionikové zahrnováni a zabezpečeni pro celý život.

JAK VÍTEŽÍ CÍSAŘ

Profesionalismus byl stinnou stránkou olympijských a jiných řeckých her i v době římské nadvlády. Zhrubnutí a zesurování sportu vedlo často i ke

U Hérina chrámu byl zapálen olympijský oheň – dodnes odtamtud vždy vyběhá olympijská pochodňová štafeta – a branou rozhodčích a borců (na snímku) byl pak vnesen do stadionu. Hry byly zahájeny. DOLE – Východní štít Diova chrámu v Olympii. Vznikl v 5. století před naším letopočtem.

Bronzová socha mladého jezdce – bez koně – byla nalezena v moři. Loď, na které Římané odváželi uloupené dílo, nedoplula k cíli...

SNÍMKY ARCHÍV

TURISTÉ VYMBĚLI?

Děle se asi nad tím tyzením do smíchu. Dnes říká, že turisté vy-mbĕli, když je jich na kdejakém výletu místo jako much... Posudte sami: První zářijové dny mě vydkaly zas po letech na pone-kud delší procházku z děčína po červené značce do Hřenska. Cel-kem asi 24 km. Po celou cestu jsem nepotkal člověka, ba nenášel ani stopu po tom, že by tu vůbec ně-kdo prošel. Jako by ta před léty tak proslulá turistická stezka u-padla do zapomnění.

Tady turisté skutečně vymřeli. Kampak se taky plahočit po svých, když se do Hřenska můžeme dostat pohodlně lodí, autobusem nebo vlastním vozem, není-liž pravda?

-gk-

VERIT — NEVERIT

V čísle 32 jsme otiskl všedníčku „Stránky důvěry“, která vyřkala pracovníkům některých samoobsluh přehnanou nedůvěřivost k zákaz-níkům. Poznámka, ponežala soudu-ha Josefa Lukáše z Písně, předsedu spotřební rady, doporučuje dokon-ce psáteli, aby se stal prodává-čem v samoobsluze a tak „se brzy přesvědčil na vlastní kapse, kdyby jeho oči bedlivě nestřežily to, co ně-koho svádí ke zlodějně, a šel ně-kdy domů jen s poloviční výplatou, neboť druhou polovici by musel na-hradit, co ušlo jeho nepozornému hrádí“. Dále pak soudruh Lukáš uvádí řadu případů krádeží v sa-moobsluhách, které se listě nedají jen tak přejít. „Ten, kdo má čisté svědomí, nemusí to brát na sebe, že prodávavky šacují očima“, píše v závěru. Nu, kdyby zůstalo vždy-cy u toho pomýšleného šacování... Listě ovšem je, že mnozí občané jsou podezříváním ve všemožných samoobsluhách od obchodů až po tramvaje pobouřeni, i když mají svědomí čisté. Dokonce právě pro-to. A tak souhlasíme s pisatelem, dopis, že „se vždy najde výtlmek, kterou musíme klepnout přes prsty“, jenom bychom chtěli pod-ěrnout, co měl na mysli autor všedníčky: aby se neklepalo svo slepo.

KDYŽ DVA DELAJÍ TOTÉŽ

Byli jsme nů výstavě hub. Po předchozím telefonním hovoru s pražskou Malostranskou besedou, kde nám sdělili, že zavrácí doba je pro velký zájem posunuta na 19 hodin, dorazili jsme tam krátce před 18. hodinou. K našemu pře-kvapení zatařasily nám vstup enery-gické pracovnice oavětové besedy že dnes už se zavírá. V pozadí se ale vynořil muž, jenž nás s vříd-ným úsměvem zval dál: „Zatím si s těmi před vámi, povím vám, co si ta vládně nesete!“ Nevraživý pohled od dveří nám vzal odvahu procházet se mezi stoly se vzorný-mi exponáty. Ostatně bylo pro nás zajímavější sledovat určování done-sných hub. A tak jsme přišli i my na řadu. Po několika větších pono-řila se místnost do tmy — ženy zhasly...

Nextrativ rovnováhu, dokončili mykolog svědomitý výklad — ve východu. Muž ve věku, na který po-děšek klade listě ještě daleko víc radna, zatímco netrpělivé ženy pre-kročily už listě práh života důchod-ců. A tak dr. Wichanskému, jenž od jara téměř každou neděli vodí houbaře do přírody, za ně — i za naši nakonec zřetelnou houbařskou vycházku pod malostranské podlou-bí — ze srdce děkujeme.

NEPŘIJENNA SAMOZREJMOST

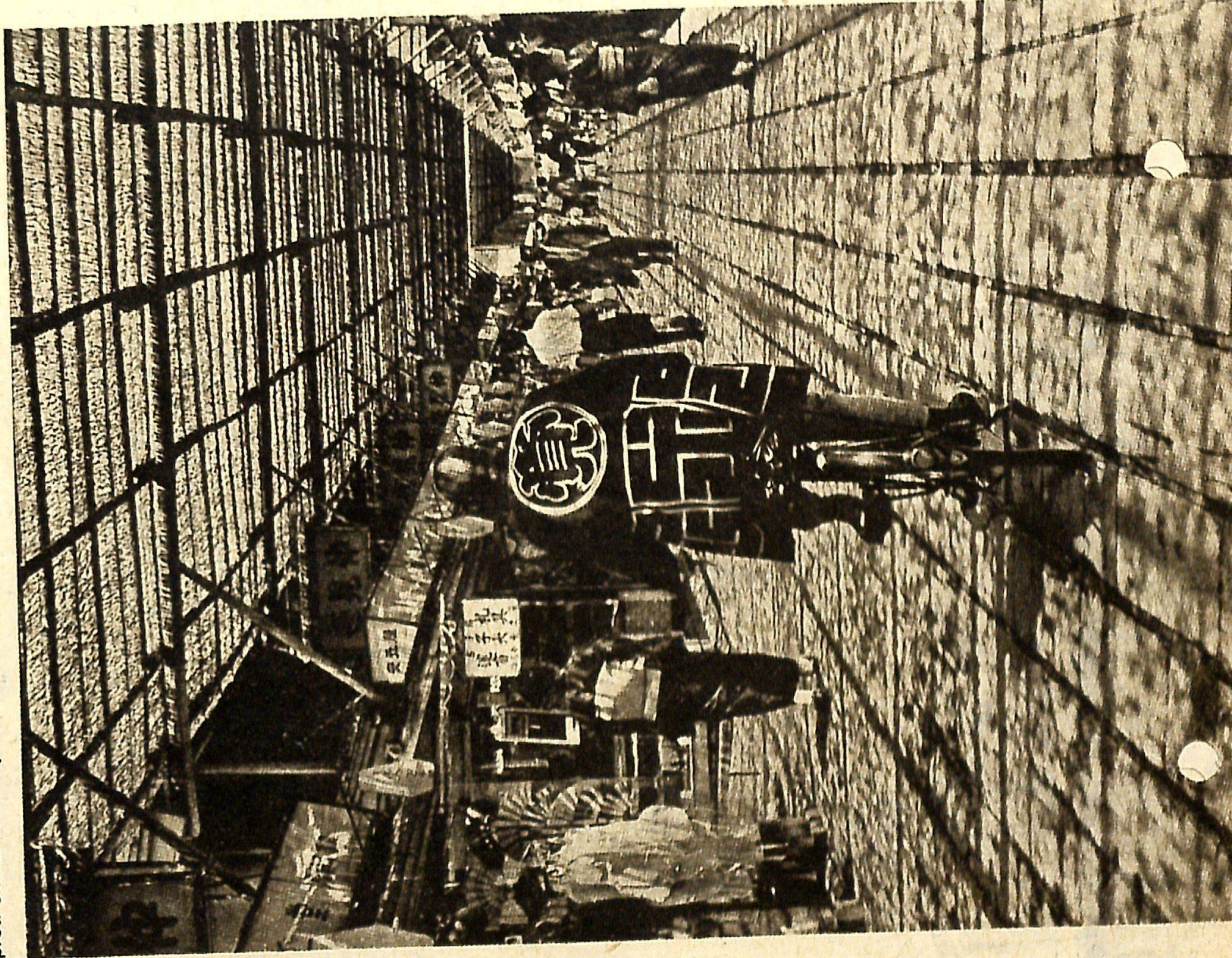
Potřeboval jsem osmnáct čtvereč-ních metrů tepelné izolace. Zašel jsem tedy na nádraží Praha-Střed, kde je kancelář s nadpisem „Sto-vební“. Velmi milý pán v óvenka mi na můj dotaz oznámil, že mají dvoutřítové desky. Cena jedné 7 Kčs rozměr 1 m X 50 cm. Akorát to vyjde, zájásal jsem v duchu. „Je to 38 desek, to máme... To máme 250 Kčs.“ Zaplatil jsem a odcházel s vřelým listem ke skladu, který mi ukázal milý pán. Byly tři čtvrtě na tři. Do tří mají otevřeno, jdu včas, napadlo mě, ale to už jsem stál před svalnatým mužem, podá-vaje mu výdejní list. Vzal ho do ruky. „To dele brzy“, houkl na mě. Nověděl jsem v první chvíli, ne-jdu-li opravdu brzy; pak mě napad-lo, že to bude asi myšleno obráće-ně. Už už jsem chtěl poznamenat ně, že to bude asi myšleno obráće-ně, ale co když ten pán má takovou pravomoc a může ten výdejní list roztrhat... Pak nebudu mít ani desky ani peníze. Raději jsem mluvil a čekal. „Podřte za mnou“, řekl svalnatý pán novře a pak už jenom něco hučel, že tím co já ho tise následoval. „Raty to je“, a už mi podával desky, vždy po třech. „A počítejte to, at to sem nemusím dávat zpátky.“ Podřal jsem v duchu, nahlas jsem se bál. Najednou jsem si všiml, že jedné desky chybí více jak třetina. Velmi šetrně jsem to svalnatému muži o-znánil, jako že se asi spídlí. „To musíte vzít, sakra, zrovna naboura-nou, když vám dávám samý pek-ný“. A skutečně, osatrim jen sem tam některé chyběl růžek, jinak byly docela pěkné. Kdo ví, snad už je to samozřejmost, že z tak-o-vých šestatřiceti zaplacených jakž-takž slušných desek musí být aspoň jedna úplně k ničemu. Aspoň svalnatý pán se tvářil velmi suve-rénně.

Jenom si myslím, že na takové-hle samozřejmosti bychom si vy-kat neměli.

JAPONSKO V ROCE OLYMPIJSKÝCH HER

Posvátná japonská hora Fudži (Fudžijama), zdvihající se nad hladinou jezera Motosu do výše 3776 m, je vidět na desítky kilometrů z moře. DOLE: Tokijská obchodní třída chráněná proti slunci rákosovými rohožemi.

Největší a nejošklivější město světa říkají o něm. Už v roce 1720 zde bydlilo na milión obyvatel a dnes jejich počet dotahuje pomalu jedenácti milión. Hypermoderní stavby. Hotely s otáčivými restau-ranty na střeše, autostrády na betonových sloupech a závěsné železnice na jedné koleji (monorail). Pou-liční doprava tak hustá, že na křižovatkách jsou chodcům k dispozici žluté praporečky, aby si mohli máváním vyprosit na automobilistech přechod.

Ginza, největší obchodní a zábavní středisko svě-ta, které se mění za večera v moře barevných, větně neklidných reklam, neonových nápisů a pabliesků. V jejích obchodních palácích je možno koupit nej-vzácnější zboží odkudkoliv na světě, její paláce lasky slibují jakýkoliv druh rozkoše a neřesti.

Tokio je čtvrté největší průmyslové centrum světa. Ale přitom je to především moře drobných chatřelí a domků, nakupených kolem úzkých uliček, které nemají jména a která se nezkrotně jako láva rozlé-vají po kdysi zelené pláni Kanto. Zde se nevznáá ani nejzkusnější taxikář. A návštěvník, kterého sem má zavést, musí mít nakreslený plánec cesty.

Tokio má důkladnou síť podzemní dráhy, vyjíždí odtud nejrychlejší vlak světa Hikari Express dosa-hující skoro 200 km v hodině. Ale jen čtvrtina města má kanalizační síť.

Olympijské hry 1964 zanechají nezaměratelnou sto-pu ve tváři města. Téměř dvě miliardy dolarů věno-vala vláda na přípravu her. Vyrostly nové stadiony a sportovní haly, dva nové hotely Otani a Tokyo. Prince přidaly k lůžkové kapacitě dalších 1600 lůžek. (Kromě toho bude kotvit v tokijském přístavu 8 za-oceánských obřů jako plovoucí hotely.)

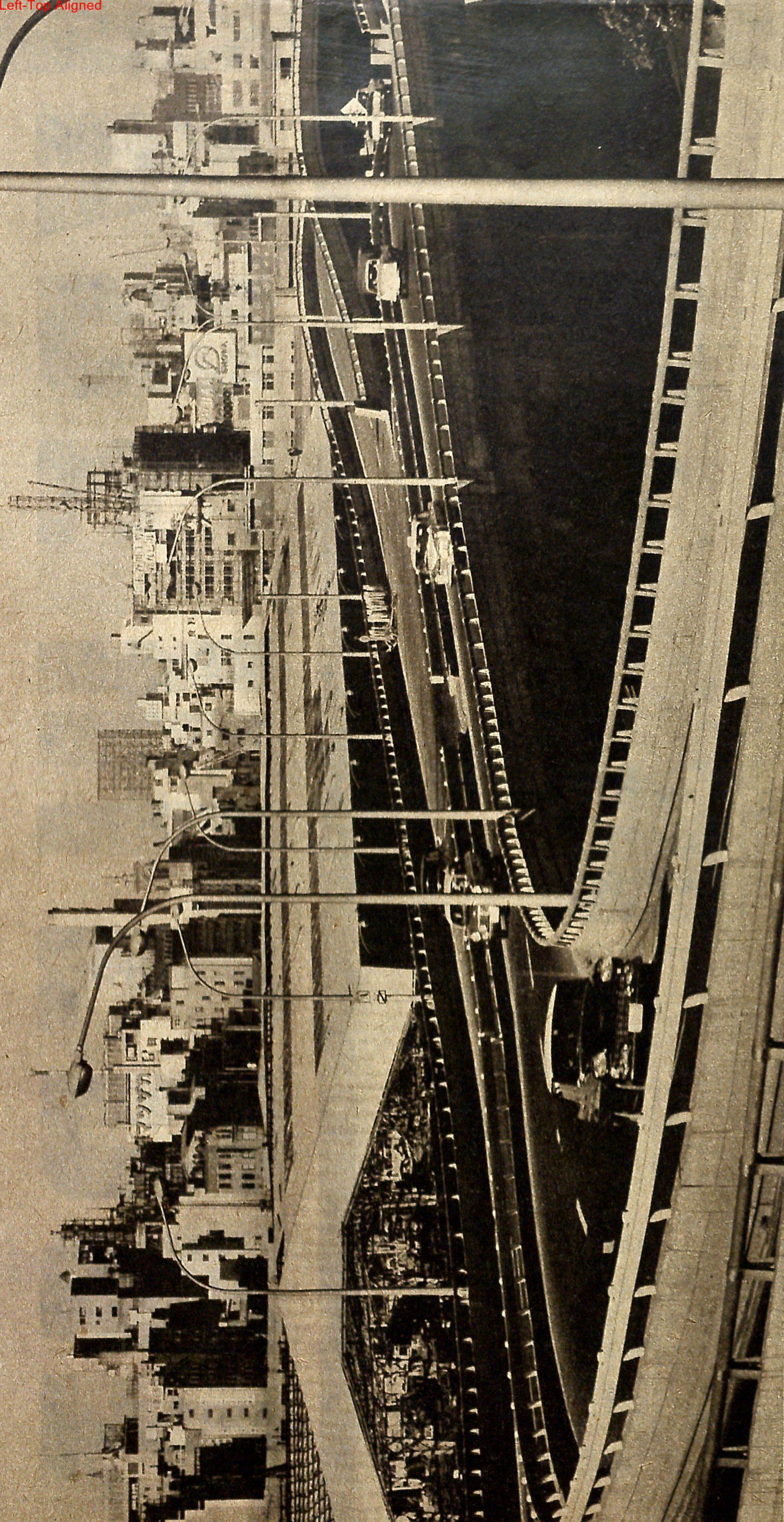
6.624 sportovců zde bude reprezentovat 96 států. Za nimi bude přijíždět po lodích a letadly každým dnem 20 000 návštěvníků z ciziny. Statistice nadšen-ců z různých krajů Japonská zaplaví japonské hlavní město, jeho útulné tradiční hospůdky ryokany i ne-kolikapochodové ultramoderní automaty, zábavní podniky a obchody. Zaplní hlavní třídy i postranní úzké uličky s diskrétními čajovnami a gejšami.

Horečný pracovní ruch bude vrcholit. A to vs-pro dva týdny, po které bude Tokio Mekkou sportov-ců celého světa.

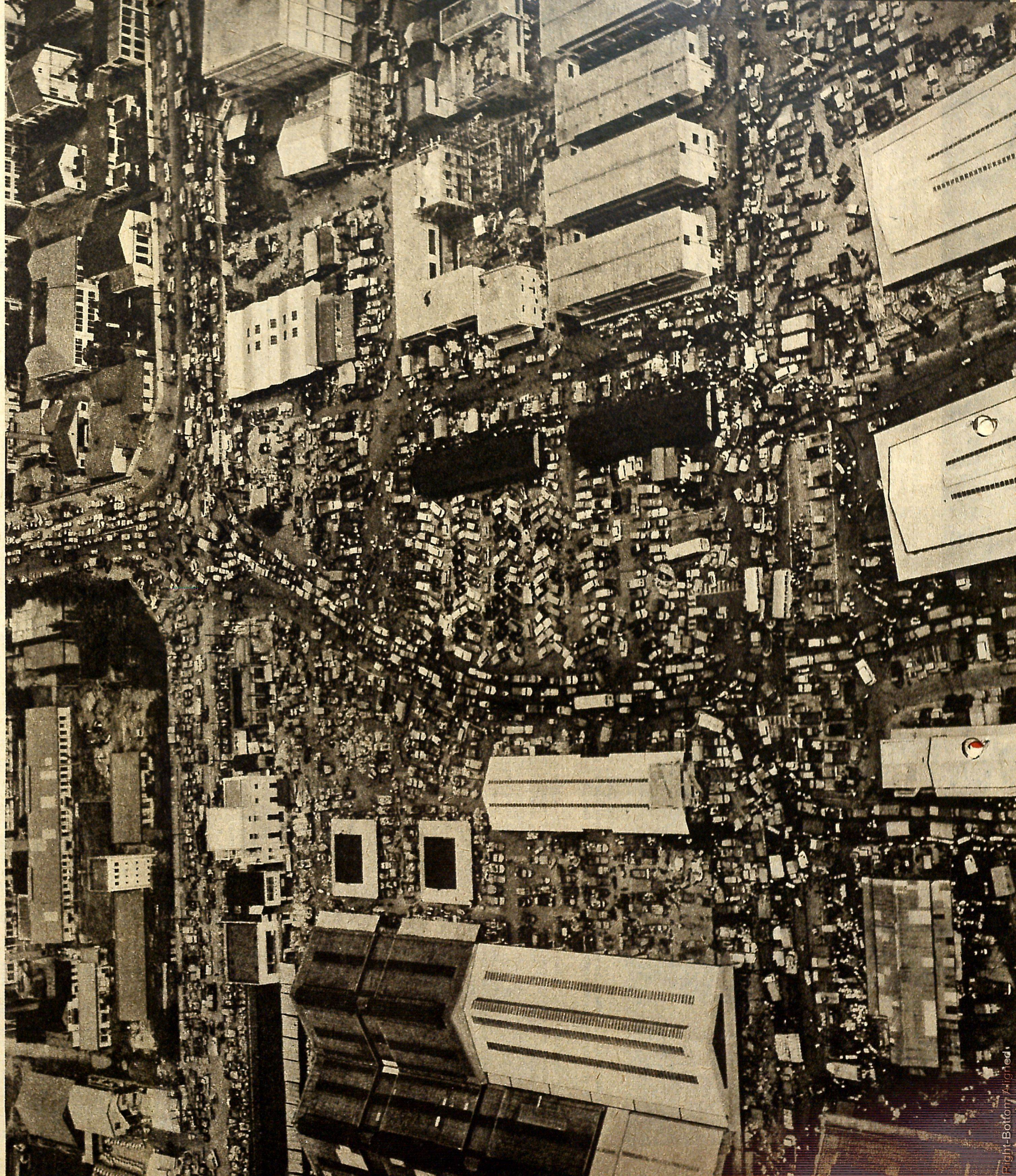
VÁCLAV STRAKA

Bouřivý rozvoj současného Japonska nevylučil tradice. K nim patří i výcvik v krasopisu japon-ských znaků.

Tak jak se rozvíjí národní hospodářství Japonska, vzrůstá v zemi i počet aut. Měsíčně jich přibude 50.000. Doprava na hlavních tepnách velkých měst dostoupila kritického stádia. Japonci si pomáhají zdviženými betonovými autostrádami, které se klenou nad uličkami měst. Na snímku nahoře silnice spojující tokijské letiště s centrem města. DOLE: Automobily v Tokiu.

Q. A. L. ?

nesměl, co zajatci dělali, nikdo dobře neví. V lese pracovali jen první měsíce, dřevo netěžili, jen káceli. Kde přesně, to ani starý Klostermann nevěděl.

Byli tu Rusové a bylo jich na sto. Dozorci tu byli mladí, ne staří dědkové jako v ostatních zajateckých kómandech v okolí. Strážní řádili, střílelo se tu a popravovalo skoro každou noc. Rasešnější bylo ideálním hrbem Vždyť v této řaselině dokázal zmizet za dvě hodiny pár volů i s vozem.

Starý Klostermann stáhalo dřevo z lesů kolem pramenů a přece jen se mu podařilo jeho vyprávění podatoli natolik věrohodně, že se s ním udržel kontakt se zajatci. Říkal, že mluvili cizími jazyky, domluvili se s ním německy. Byli hrozně zbídlí, ale chovali se jako důstojníci. Dověděl se, že na pramenech v tábore jsou jen tuší vyší důstojníci. Pak mu dali také úschovy nějaké papíry, psané azbukou, nevěděl, co je v nich, protože sám ruský neuměl. Dělalí tam v blízkém poli nějaké strašné divné věci. tam se nedostal, protože celé praviště bylo přisíleno střeženo táborovou posádkou.

demolovat, protože si tu dávali dostaveníčko spíoni a agenti z druhé strany hranic se svými rezidenty u nás. Co však v rozvalinách zarazí každého, je obrovský, železnými okružími zpevněný tunel, který vede pod celým prostorným továrním objektem směrem k Vltavě a nad ním se tvčí Stojlově hoře.

Stolová hora leží mezi Františkovem, Kvíldou a Bučinou, je vysoká 1259 m a její jižní svahy jsou porostlé bukovým lesem. Je uzavřena do trojhlavnické cesty, jejíž pokračováním byla v padová silnice přes Bučinu do Pasova. Několik set metrů od této silnice jsou prameny Vltavy, na nichž byl onehdy tajný tábor a z druhé strany leží Knížecí Pláně, odkud zajatci byli koncem války nasazení jako posila k neznamým pracím pramenského tábora. A na samé silnici na spojte mezi Kvíldou a Borovou Ladou byla cesačská meserschmittka, eses dohlíželo i na lesní hospodářství v místních polestech. Lomy eses leží již na bavorské straně sumavských úbočí...

K čemu měl asi sloužit tento záhadný bunker za hotelem Rixi, v němž sídlil po dlouhou dobu hlavní štáb Goeringovy luftwaffe?

Od léta 1944 sem byla přeložena do montážních kabin messerschmidových plítaček Me 109 z bavorského Řezna. Tehdy se podle vzpomínek místních ušedlíků tvářna dosti přestavovala. Součástky sem přiváželi nákladními auty, ve vile byl zařízen jakýsi výzkum. Hotové díly rovněž odvážela nákladní auta směrem na Kvildu k další montáži letadel, která musela být ukryta rovněž někde v prostorách šumavských hor.

V této souvislosti dovolte malou odbočku: na nádraží v Železné Rudě předsávala americká armáda naši jednotce z Anglie jako válečnou kořist rovněž 30 kompletních messerschmidtovských motorů, které tam zastihl konec války a nemohly již být dočasně na místo. Předávali je tehdy tak, že před předávajícím důstojníkem šel voják s velkým kládven a poškodil nejchoulostivější mechanismy tak dokonale, že náš důstojník přijímal šrot. A nebylo odvolání...

Ve frančíškovské messerschmidtové pracovaly jednak místní síly, hlavně ženy a děvčata, jednak totálně nasazení dělníci z celé Evropy, jednak zajatci, kteří se sem odkudsi vodili dozorci a nikdo s nimi neměl mluvit. Místní rodačka paní Ančí Joachimsthalerová, která dnes žije v Mnichově, vzpomíná na tyto „ubozáky“ ještě dnes s dojetím. Říká, že tyto zajatci měli dřeváky, že neví, odkud byli, že dělali v podzemí továrny nvanctát hodin a že zaslechla, že spolu mluví nějakým slovanským jazykem, snad polským nebo ruským. Bylo tu i několik totálně nasazených Čechů, na-šíšli jsme z nich Boženu Martenovou z Vimperka. Nerada vzpomíná na to, že ve Frančíškově. Výroba tu byla přísušná, žádný ze zaměstnanců neznal všechny tvární prostory, často sem jezdili „velkými černými auty nejlací vysoce hosté v uniformách i v civilu“, kolik tu bylo vlastně pracovníků, nikdo neví. Pracovalo se nepřetržitě, ve dne v noci.

CO SE SKRÝVÁ NA ÚBOČÍ
STOLOVÉ HORY?

Z františkovské messerschmidtky je dnes hromada rozvalin. V zájmu bezpečnosti naší republiky isme ji museli

ne střeženo taborovou posádkou.

Domluvili jsme se, že mi zápisky zajatců přinese, to už nás našel jeden z vnuků a museli jsme končit rozhovor. Ale již nepřinesl nic: vnukové mu podpálili chalupu, než se mnou mohli sejít. A s chalupou shorelo i všechno, co mu sovětští zajatci dali do úschovy, všechno co označí slovy: „Má to být hrozně důležité pro vás po válce, budete pryč se divit.“ Fanatíci výrostci po podpalení dědovy chalupy uprchli přes hranice a záhada vltavských pramenů zůstala nerozřešena. Mrtví z rašelinového hrobu, kde zřejmě skončil její tábor, již nepromluví, ani rašelina nevdá jejich těla.

Dlouho vyprávěl lesník Imramovský o svém dalším pátrání po celé zřáhadě, ale nepodařilo se mu najít nikoho, kdo by vůbec něco věděl. Jen místní dřeváři potvrdovali, že dozorcí z táboru — o němž se ani neví, zda to byl zajatecký tábor nebo tajné komando koncentračního táboru — byli všichni z říše. A že se s místním obyvatelstvem nestýkali.

Nám se podařilo zjistit ještě jednu podrobnost: jeden z pramenských dozorců se jmenoval Stein, pocházel z Mannheimu a bylo mu koncem války už 27 let. Když přišel na prameny, přestěhoval svou rodinu do Borové Ladey a chodil jí pravidelně navštěvovat. Na jeho uniformu se již nikdo nepamatuje, jen se ví, že někdy po 1. květnu přišel v rychlosti pro ženu a dítě a zmizel s nimi přes pohraniční hvězdy.

A druhé zjištění podle místních pamětníků: neznámé práce měly být někde na jižním úbočí Stolové hory, přý-
prý asi o hloubení štol do skály, takže
pří se tam někde vysazoval vzrostlý
les, asi šestileté buky. V březnu a dub-
nu tam přý býval v noci dosti čilý
provoz nákladních aut, někdy celých ko-
lon, příkrých plachetami a ozbrojeným
doprovodem...

**SKRÝVÁ SE JEŠTĚ NĚCO
NA ŠPIČÁKU?**

Při našem hledání tajů kolem hotelu Prokop a Rixi na Spičáků jsme narazili na řadu pověstí o tom, že se sem vozil v roce 1944 z ruckého nádraží stavební materiál. Fekar Dvořák vzpomínal, jak jako totální nasazenec musel jít „na brigádu“ za svého nacionistického šéfa lámat kámen, tehdy prý za jednu neděli ho odvleza vojenská auta 10 fur směrtem na Spičák. A Jindřich Zeidler jako dvanaáctiletý chlapec si několik dní přivydělával tím, že podkládal kola vozů, které svážely za Rixi cement, cihly a sudy v nich byla povroita dehtová hmota jakoby na podzemní izolace. Dřeva bylo vsade kolem dostatek.

Za Rixi prý tehdy, v roce 1944, zela asi třímetrová jáma. Když jsme na tom
půjatečů, nasazených už v srpnu 1940

Fotokopie části seznamu válečných zajatců, nasazených už v srpnu 1940 v oblasti Železné Rudy.

[illegible]

TEXT A SNÍMKY MARTIN MARTINČEK

Slunce se překulilo přes kopečky: na tatranských sva-

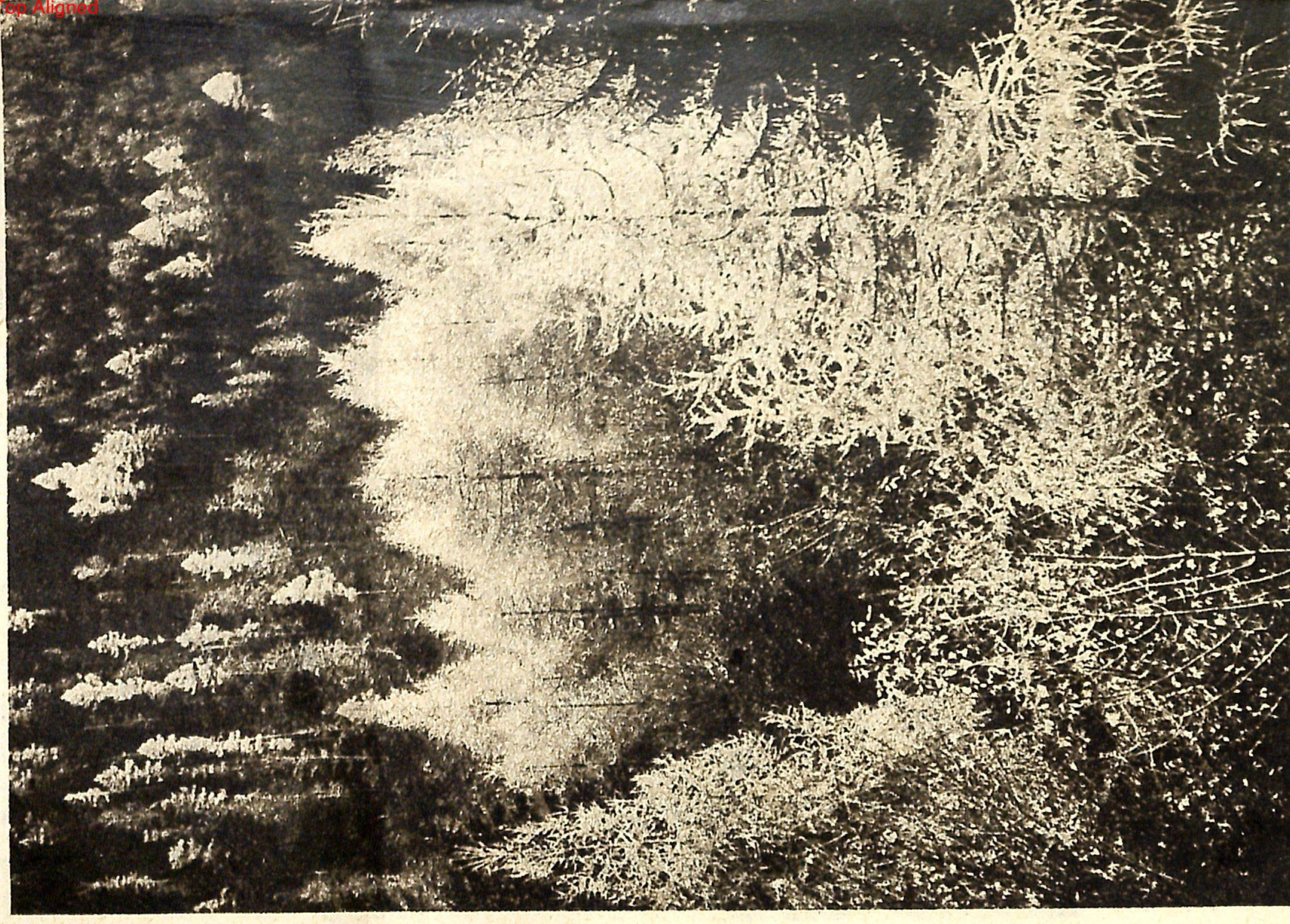
Podzim v Nízkých Tatrách

Když končí sklizeň zemědělců v horských dědinách Liptova a kluci zapalují v polích ohničky a v řetavých uhlíkových opékajících brambory — tehdy v Nízkých Tatrách dozrávají lesy.

Dozrávají — búhsuť — kdo na to přišel. — Ale je to nádherná!

Lesy planou žlutou, oranžovou, hnědou a červenou barvou. Šťastlivci, kteří se v tento čas dostanou do přírody.

Abychom mohli plně vychutnávat všechny

leseň už namíchala barvy. A marnotratně jímí v lesích plýtvá.

h zaplály pochodně stromů, nádherné květy podzimu.

ty barevné zákraky, je dobré být v lesích ve chvíli, kdy vychází slunce, v takovém okamžiku, kdy překračuje bariéru hor. Tehdy nejjasnější plameny zahoří vršky dubů, javorů a červených smrků, zezlátnou lísky a osiky. Na tmavozelené kulise smrčin, či v jejích objeti, svítí kilometry daleko obrovské květy podzimu, pestřejší než nejkrásnější květy léta. Každý list žhne jiným odstínem barvy a jak slunce na obloze stoupá, stromy se proměňují v plameny, šlehající do výšky...

Po tichých dnech babího léta, tehdy až se

horské louky začnou bělat mrazíkem, po prvních studených deštích začnou lesy svůj nádherný podzimní kabát svlékat. Každý závan větru snese na zem hrst mrtvých červenavých lístků. Každým dnem bude koberec tlustší, každým dnem budou vaše kročeje v lese tlumnější...

Jsou lidé, kteří tvrdí, že krása podzimních měsíců převyšuje v mnohém krásu měsíců letních. Kdo nevěří, ať si to ověří. Teď hned. Teď je ten čas dozrávání. —

ústa žijí

UMĚNÍ MOŘSKÝCH VLKŮ

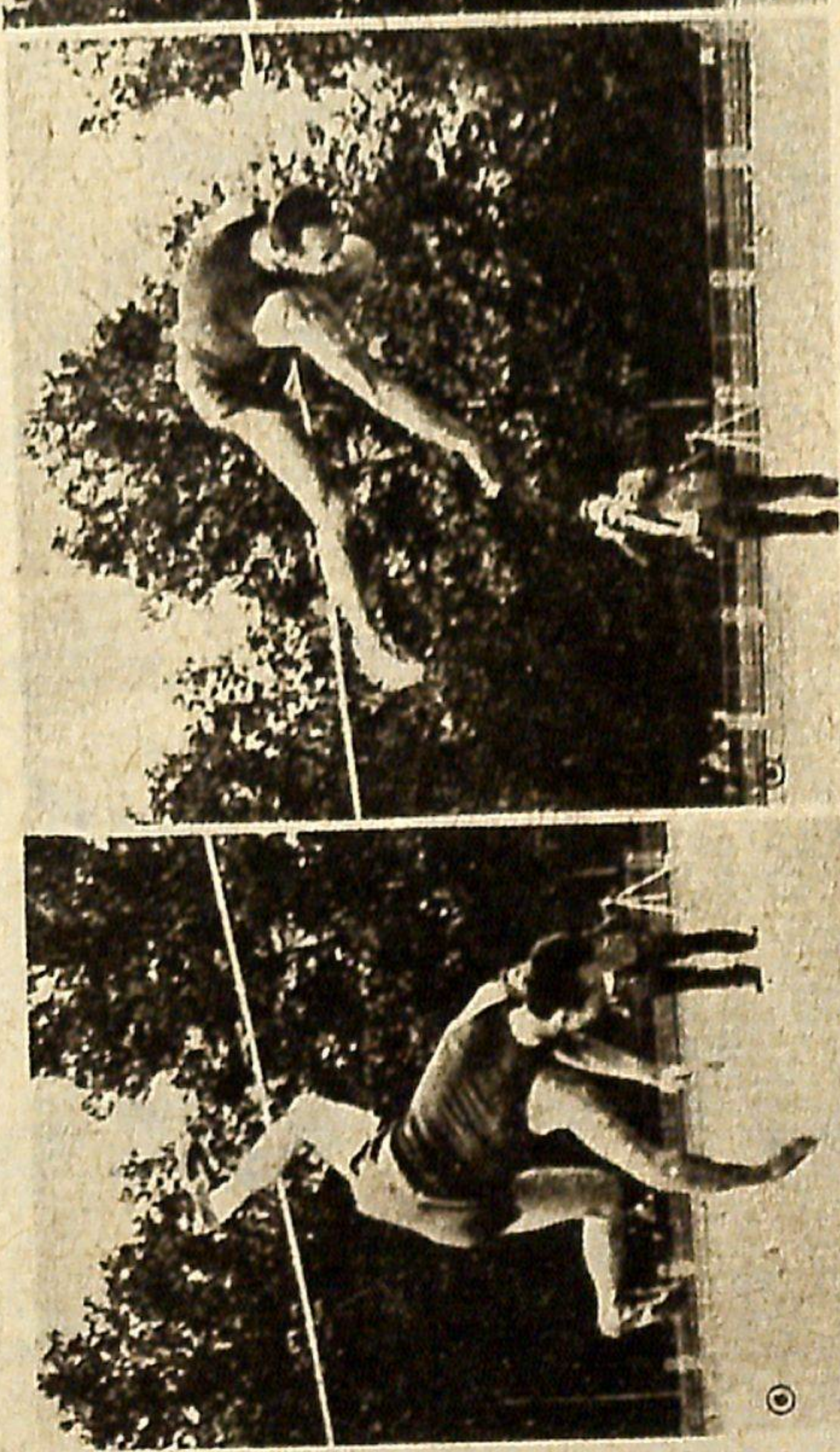
Tohle umění vznikalo v dobách, kdy se trojstěžníky plavily po mořích a kdy nebylo ani radio, neřku-li

televize — a námořníci, pokud vůbec uměli číst, moc knížek s sebou nevozili. Tak do lahví od rumu a jiných přilepovaných tekutin kladli dřívka na sebe, až vznikaly tyto malé záznaky trpělivosti. Jak se to dělá, ukázal na výstavě kuriozit ve Stuttgartu starý kapitán pensista Otto Schöber. Za svého života prý už vmontoval do lahví aspoň sto plachetnic.

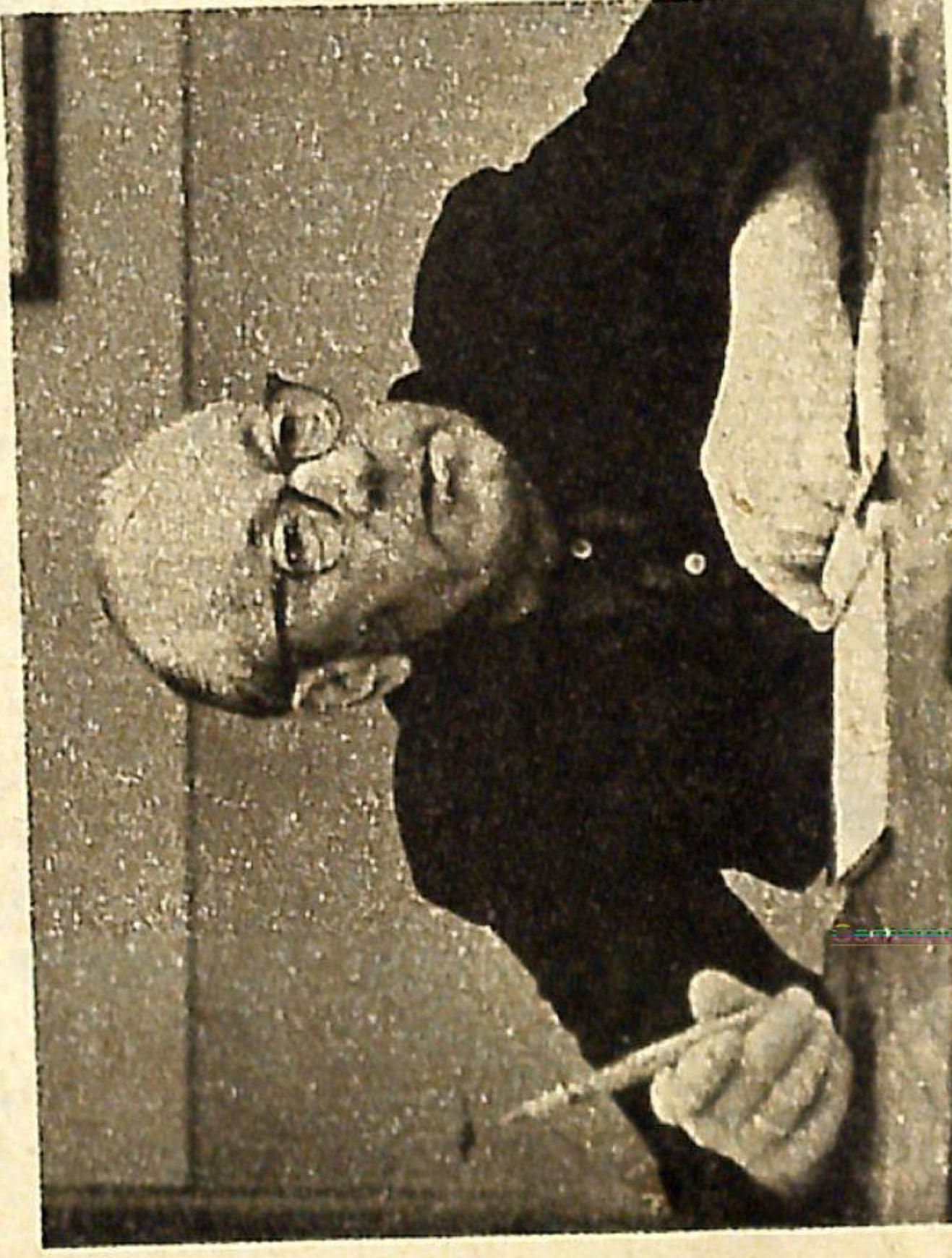
HOST DŽEZOVÉHO FESTIVALU V PRAZE

Ve dnech 28. října až 1. listopadu se bude konat v Praze Mezinárodní džezový festival, na němž se představí známí evropští interpreti džezové hudby v Evropě i džezové orchestry. Pochopitelně vystoupí i naše nejlepší džezová tělesa a džezovi zpěváci. Na festival se dostaví se svým orchestrem i britský klarinetista Acker Bilk, kterého vidíme na snímku při zkoušce v kruhu tanečnic.

ŘECKO MÁ NOVOU KRÁLOVNU

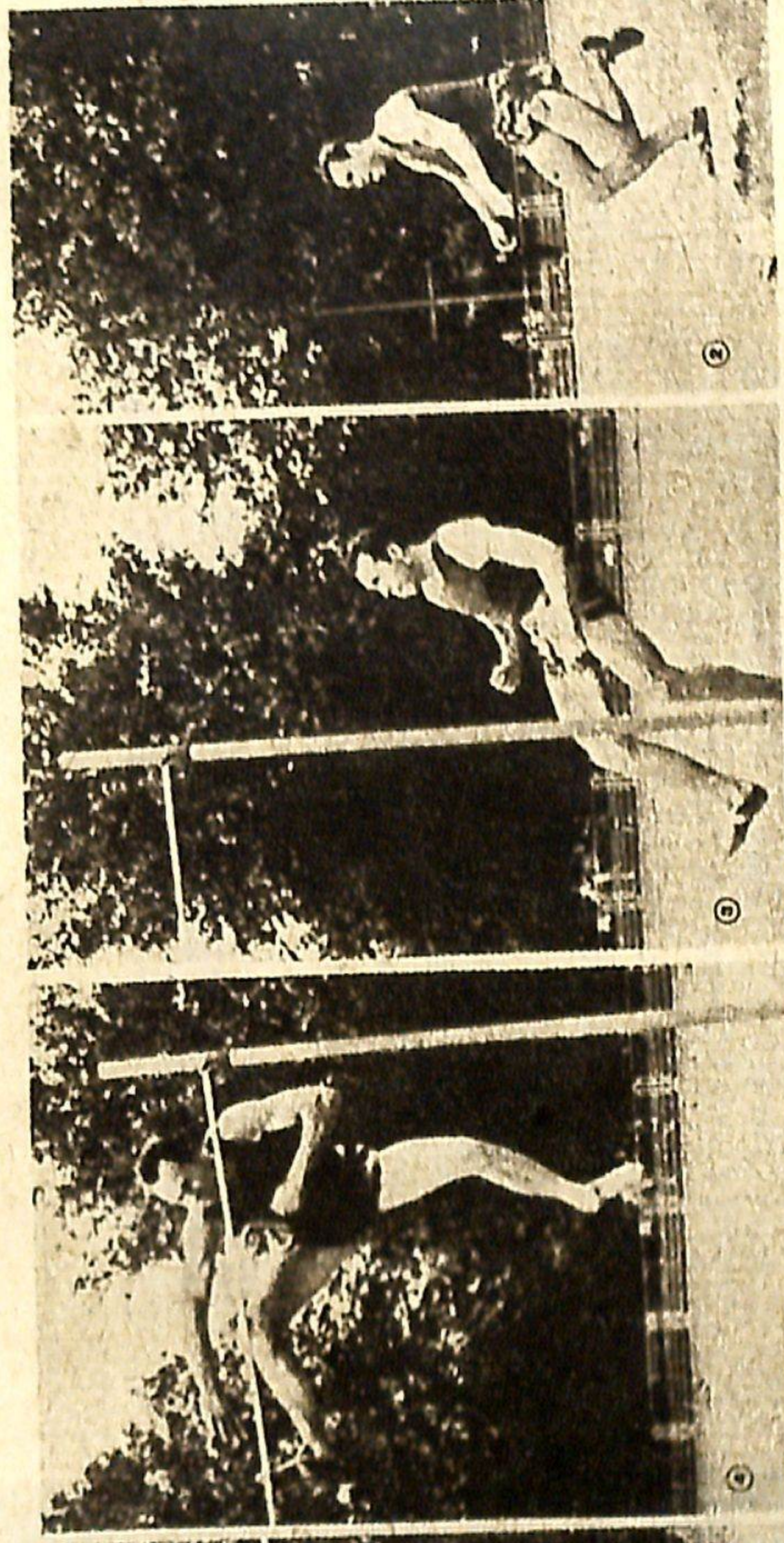
O milostném románku mladého řeckého krále Konstantina se již v západních ilustrovaných týdenících a zejména v časopisech pro ženy popsal mnoho stran. Konstantin, tehdy ještě princ, seznámil se na jedné vršeňské „party“, které si organizují evropské královské rody a vysoká šlechta, s nejmladší dánskou princeznou a zamiloval se do ní. Problém byl v tom, že princezně bylo tehdy něco víc než 16 let. Musila tedy nejdříve vychodit školu ve Švýcarsku, než její královští rodiče dali souhlas k sňatku. Mezitím zemřel řecký král a princ Konstantin se ujal trůnu. Když došlo 18. září ke slavnostním satebním obřadům v Athénách, stala se mladíčká princezna ve svých osmnácti letech nejmladší královnou v Evropě. Na snímku král Konstantin a jeho mladá manželka o pouštěji po skončení obřadů athénský chrám.

OSUD ČLOVĚKA

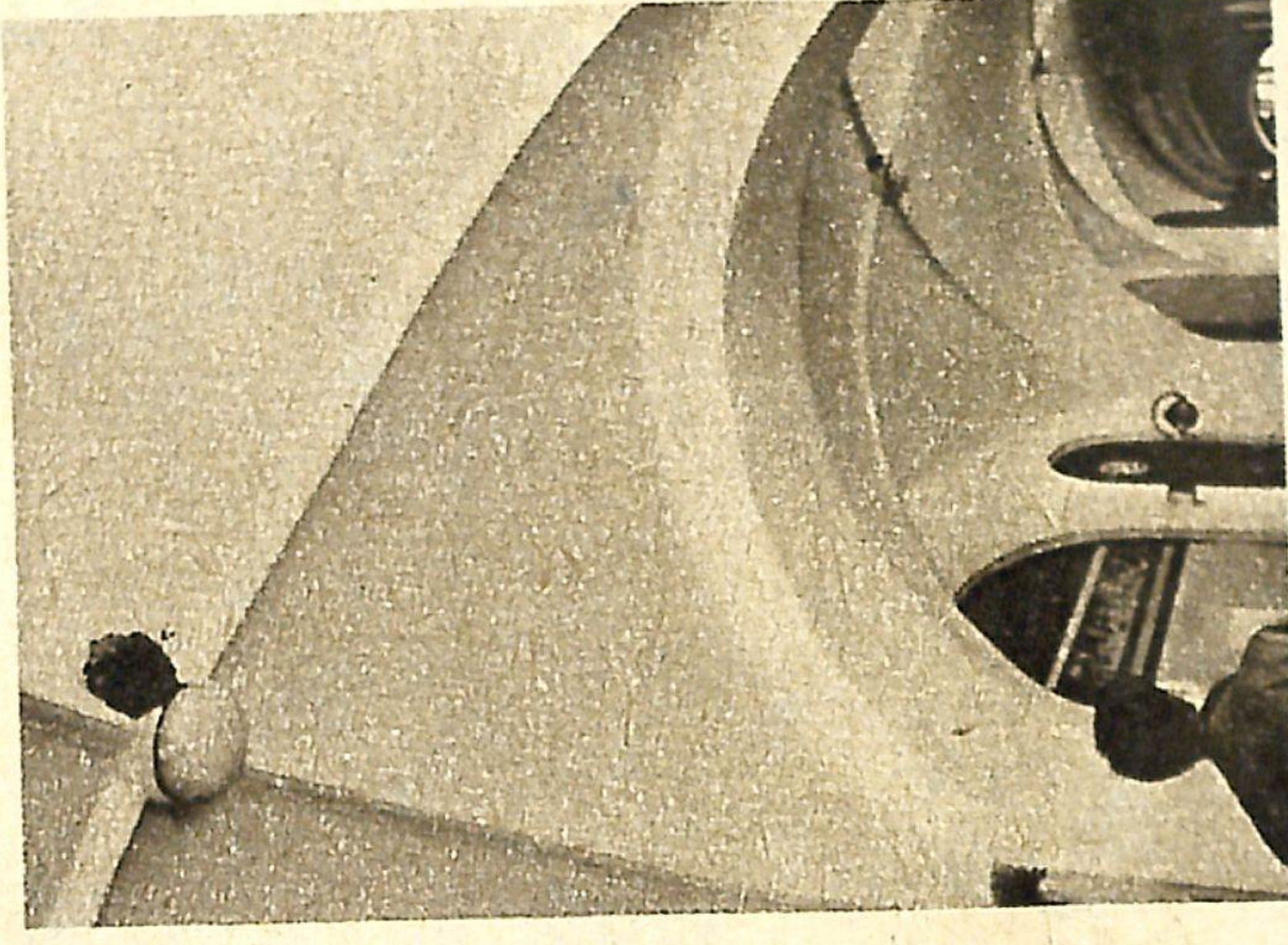
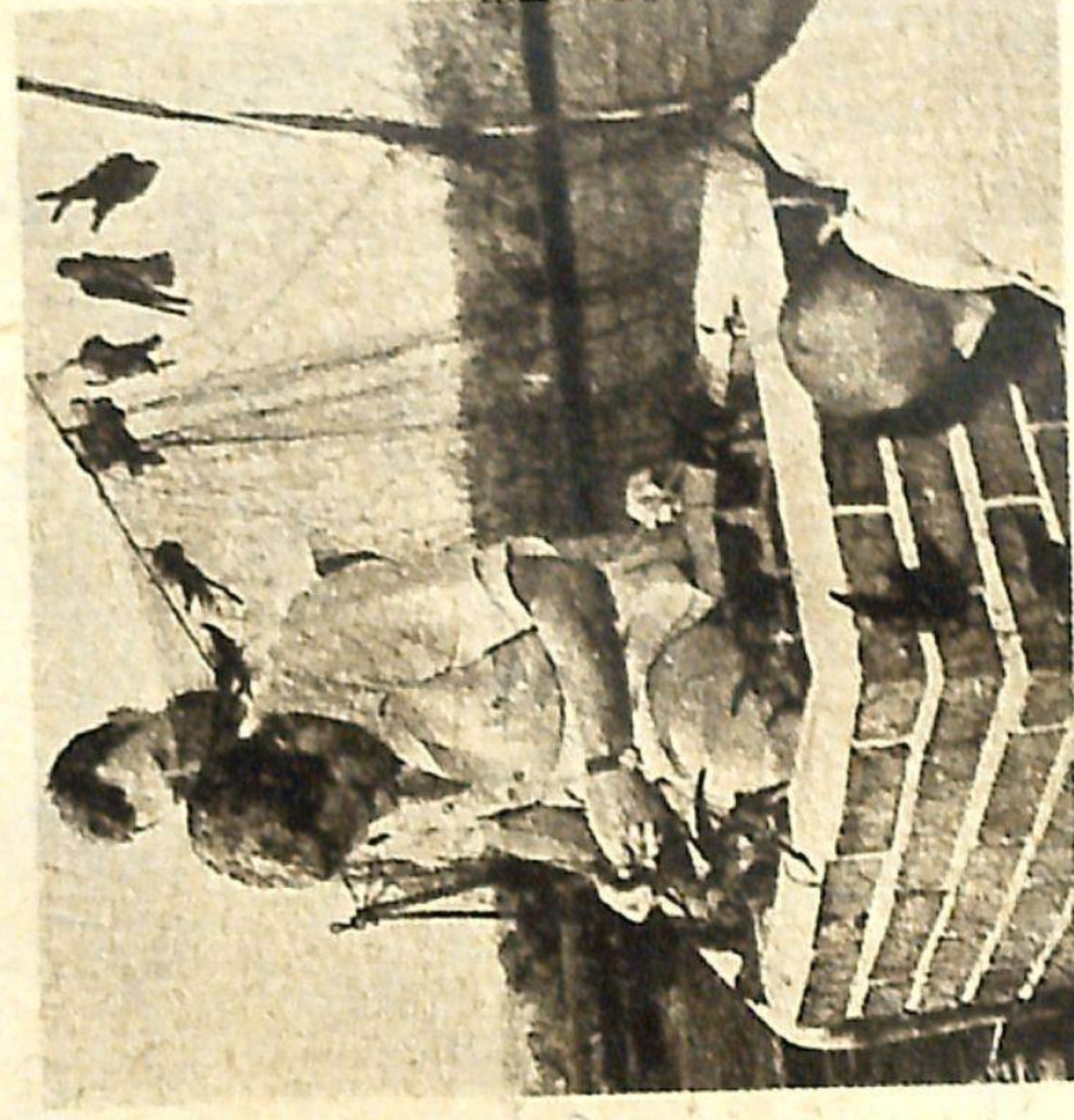
Před krátkou dobou přišli k nám do redakce čtyři turisté z NDR, tři ženy a muž, kteří se vraceli domů z návštěvy u známých v severoněmeckém pobřeží. Byli rozechvění a ptali se nás po reportáži, která vyšla ve Světě v obrazech před pěti lety. Postupně jsme vyrozuměli, že jde o reportáž s rozhovory s německými představiteli z ČSSR, v jednom z velkých berlínských závodů. Hosté v redakci nás prosili, zdali by si mohli vidět originální snímky, protože podle sdělení jejich tuto reportáž v archívním čísle prohlédnout, popřípadě známých, kteří je na Světě v obrazech upozornili, byl na jednom ze snímků člověk, o němž se dvacet let do mněval, že je mrtev. Šlo o manžela, respektive otec dvou z žen, které před námi stály. Na snímcích muže bezpečně poznaly. Skoro dvacet let žily několik desítek kilometrů od něho, aniž o tom věděly. Autor reportáže redaktor V. Straka si vzpomněl na rozhovor s panem Bilerem, který byl vrátným v podniku. Biler byl ze městečka ve vesnici poblíž Opavy, byl odveden a na frontě mu někdo přinesl zprávu, že mu žena zahynala při bombardování. Nevrátil se už ze zajetí do ČSSR a zůstal v Berlíně. Zatím jeho žena doma s dítětem žila v přesvědčení, že její muž padl. Na snímku A. Biler v úbohé, kdy byla pořízována reportáž v Berlíně.

Težší osud stihl ptáčky v severoamerickém státě Illinois. V této oblasti USA se vyskytl v poslední době značný počet spavé nemoci a vědeckí pracovníci byli zmobilizováni, aby zjistili zdroj onemocnění. Veterináři illinoiské univerzity zřídili v jednom z pravděpodobných center nákazy u města Mcleansboro lapáky na ptactvo, jejichž krev a tkáň prošetřují.

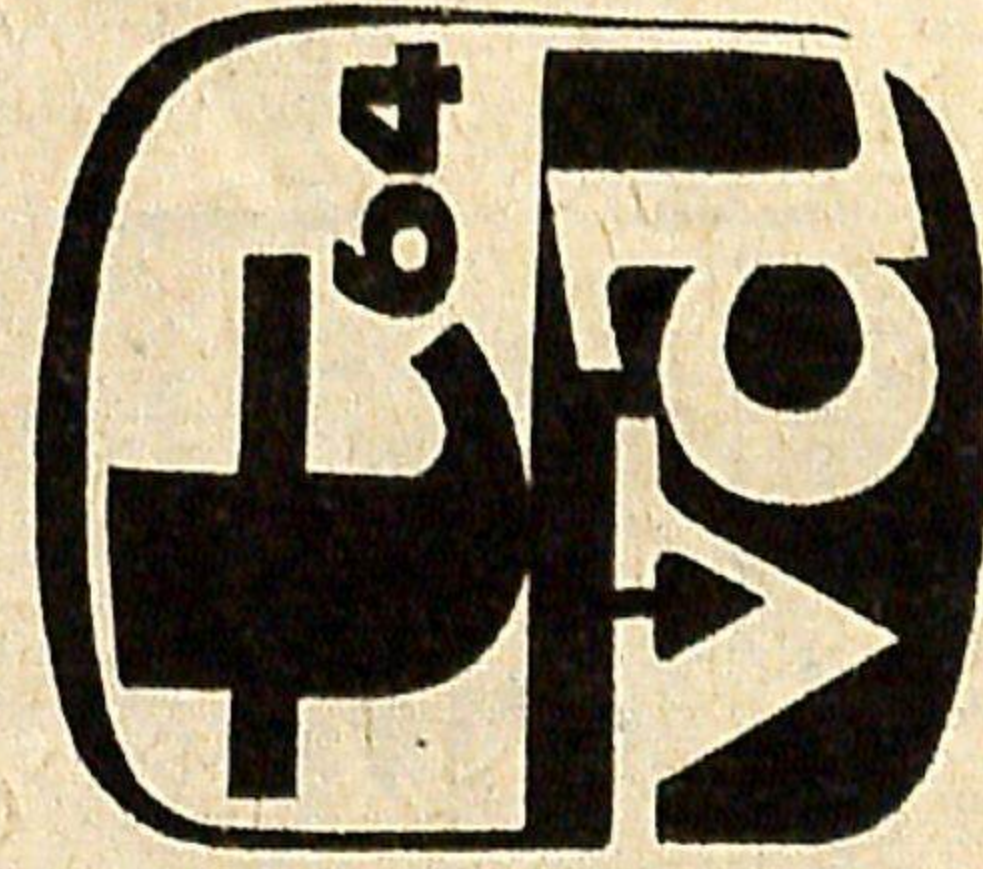
JAK SE SKÁČE VÝŠKA 2,28 m

Valerij Brumel, světový rekordman ve skoku do výše, byl sice v posledních týdnech dvakrát při závodech předstížen svým krajanem R. Savlakadem, ale stále patří k největším favoritům své disciplíny na olympijských hrách v Tokiu. Na snímcích předvádí svou techniku skoku do výše.

DVAKRÁT O PTÁČCÍCH

Na Malém náměstí v Praze, vedle Staroměstského náměstí, na gotickém stropě podloubí, vystavely si hnízdo jirčičky. Nebylo by v tom nic pozoruhodného, kdyby se v tom hnízdečku nevyklíhla ze dvou vajíček mláděta — nyní koncem září. Zatímco vlašlovky a jirčičky už odletly do teplých krajů, stará se ptáčí rodinka nad hlavami chodců pilně o svá mláděta, aby vypsela ještě včas, než uhoří mrazy. Bude-li příznivé počasí v říjnu, mohou mláděta vypsát a zesílit natolik, že vydrží přelet na jih.

Družstevní veletrh v Bílé Labuti

RECEPT NA „TRHY VÝROBNÍCH DRUŽSTEV?“ — Zde je: Vybereme 60 až 70 družstev se zajímavými výrobky, pro každé instalujeme výstavku s prodejem, přidáme předvádění výrobků a novinek, někde i ukázkou živé práce. Postupně vmícháme milión návštěvníků a vše necháme kлокotem vařit ve všech patrech Bílé labutě po dobu tří týdnů.

Ano, přesně tak tomu bylo loni v říjnu. Téměř milión lidí přišlo do Bílé labutě na premiéru Trhů výrobních družstev, na toto velké setkání spotřebitelské veřejnosti s naším družstevnictvím. Pro mnohého návštěvníka to bylo setkání objevné, překvapující. Kolik znamenitých výrobků se tu nabízelo nejen k obdivu, ale i ke koupi! Kolik péče, vkusu a výtvarného citu do nich vložily ruce družstevních pracovníků! — A právě tentoš motiv vyvolal nečekaný úspěch Trhů a mocný ohlas ve veřejnosti.

MŮŽETE SE PTÁT: „PROČ?“

Především proto, že je to výstava bez disproporce mezi expozicí a prodejním zbožím. Zde platí zásada: co je vystaveno, to je i na prodej. Za druhé: Výrobní družstva jsou nositeli snah o vytváření nových, svérázných výrobků. Tak vznikají nové velké série zboží, jehož charakter se přibližuje výrobkům individuálním. Čili družstva vhodně doplňují výrobu státní. Mají k tomu vhodné podmínky: mohou využívat nejrozumnějšího materiálu, uplatňují tradiční, rukodělnou dovednost našeho lidu a

jeho důvtip. Nový výrobek se tu rodí rychle, do dílen jde bez dlouhých příprav a sotva je kvota materiálu zpracována, začne se vyrábět opět něco jiného. Proto tolik novinek a nikdy inflační záplava jediného artiklu.

Ukázky živé práce jsou zajímavým doplňkem Trhů výrobních družstev. Otvírá se tu zajímavý pohled do družstevních dílen, které jinak zůstávají skryty oku spotřebitele, přiblíží se do důvěrné blízkosti výrobek, který mu má sloužit, přiblíží mu i člověka, jeho tvůrce. Takové předvádění výroby a hotových výrobků řekne zájemci víc, nežli obsažený program.

T V D 64,

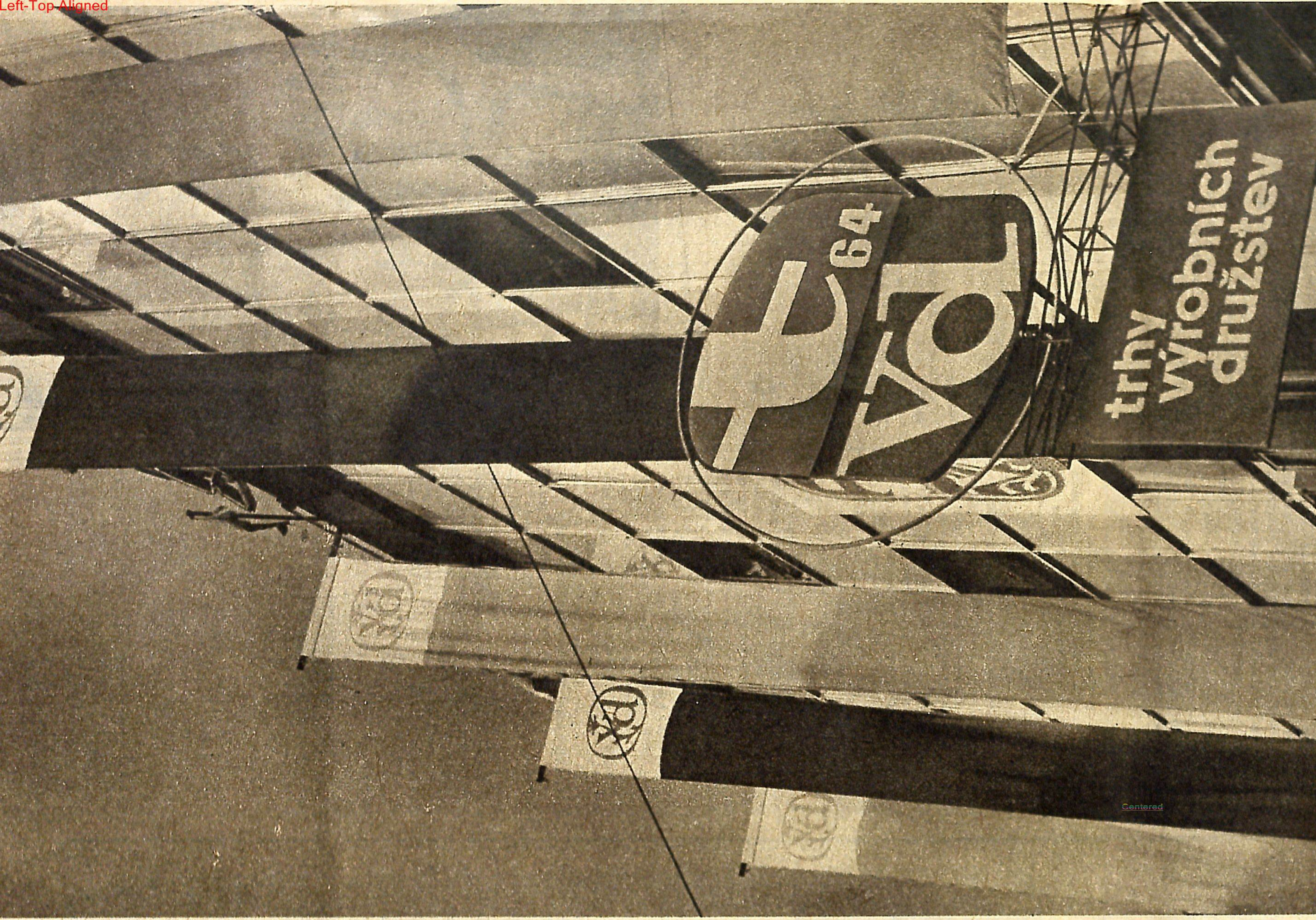
kteří právě v Bílé labuti probíhají, jsou postaveny na loňských zkušenostech a tudíž v mnohém ještě vylepšeny. Účast je větší, nežli loni: bezmála sedmdesát družstev z celé republiky. Ve dvaaadvaceti expozicích je tu předváděna před zraky diváků ukáзка práce, téměř každé družstvo je zde zastoupeno informatorem nebo průzkumářem, mnohé zde přijí-

Výrobní družstvo Zadrubna vystavuje a prodává nejrozumnější úplety a originální vzory šátků.

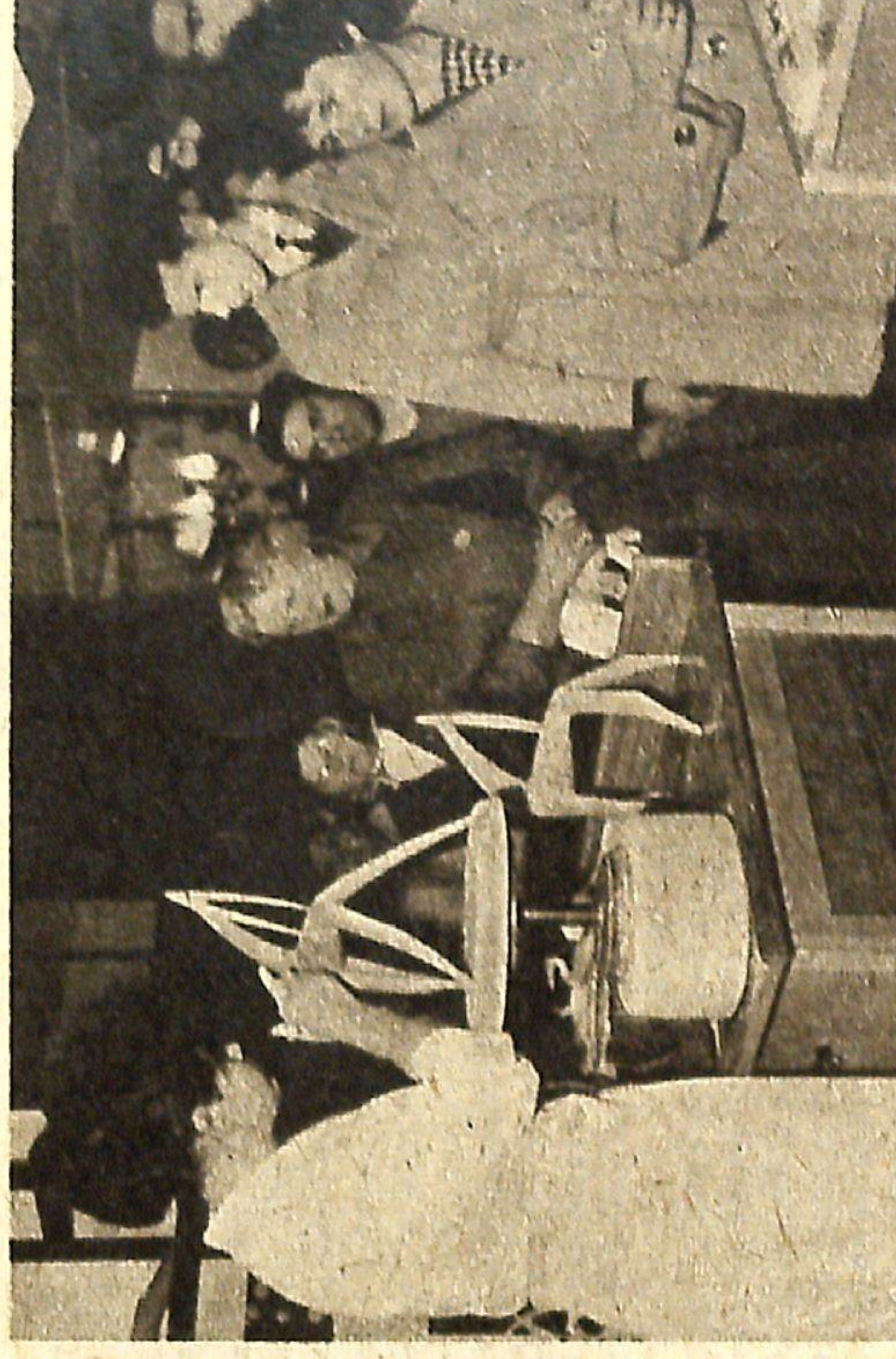

má objednávkou na zakázkovou práci.

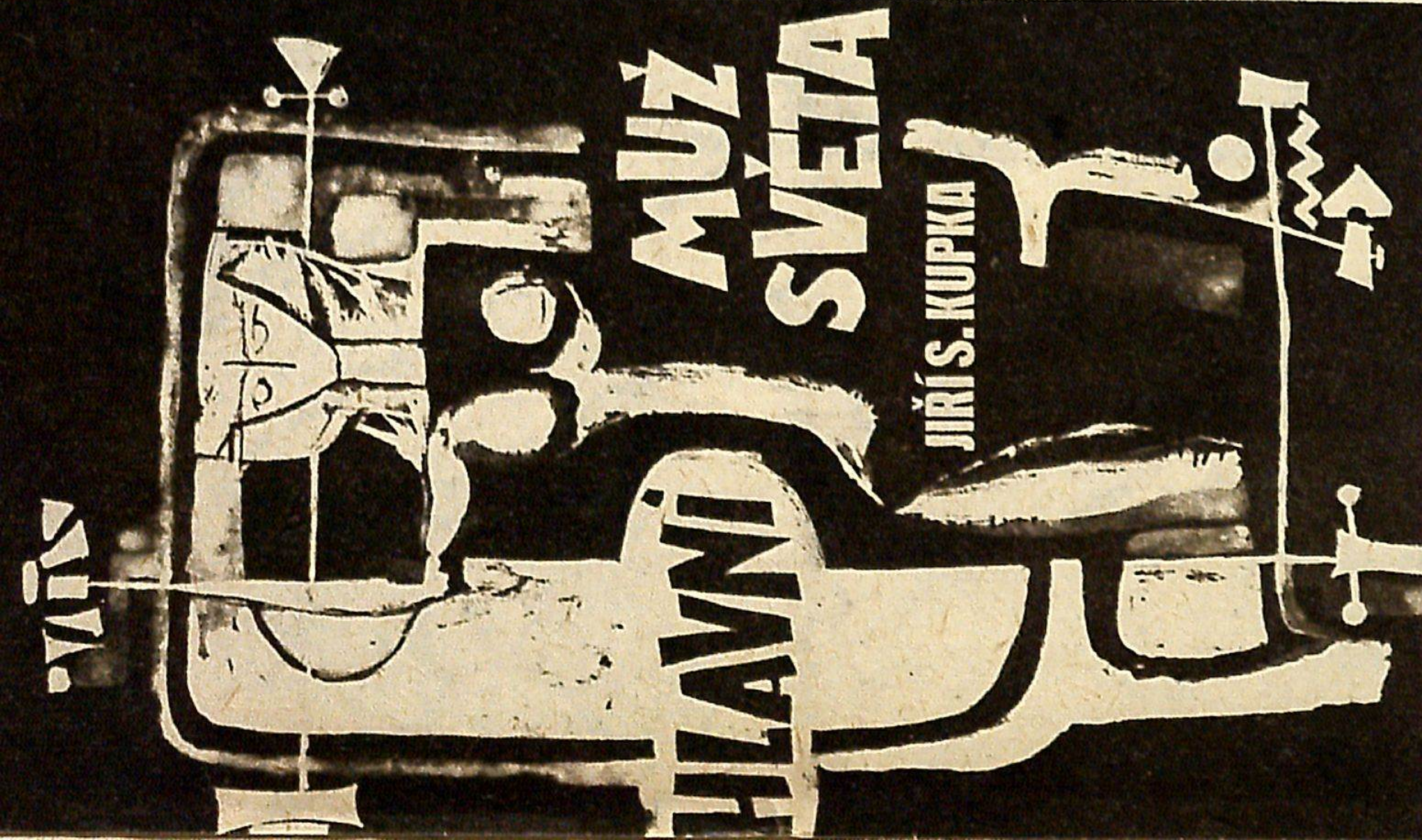
Sortimentní průřez Trhů vypadá letos asi takto: nábytek, bytový textil, odívání, lidová tvorba, svítilna, potřebky pro domácnost, hračky, dárky, keramika, parfumerie. V kavárně se pořádají přehlídky družstevní oděvní tvorby, pro mimopražské účastníky je zajištěna slekva na dráze a pro všechny, kteří v těchto dnech do Bílé labutě zavítají, je připravena velká spotřebitelská anketa „Divejte se a pište!“. Půjde tu o věcné ceny v hodnotě 8.000 Kčs. Trhy výrobních družstev potrvají do konce října. Přijďte také?

Mechanizované hračky přitahují malé i velké návštěvníky.

Některá družstva předvádějí přímo na místě práci svých pracovníků.

Ilustruje J. K. Novák

9

Ach, řekla si Regina pro sebe, opět kousek blíže k pravdě. Proč se však pomátí Felix Deranger? Commander Wietwiczka ustoupil do pozadí, světla v operační místnosti pohlasla, toliko matnice slabě zářila a také stolec s profesorem byl oděným kufříkem byl osvětlován zvláštním reflektorem. Náhle se na matnici objevily tucty malých světýlek, vypadalo to jako pohled na hvězdnou oblohu.

„Jsou to automatické ovládací a výpočtové stroje na území, kde již působí reaktivní okruh,“ řekl profesor. „Jsem schopen určit, které stroje jsou. V reaktivním okruhu lze totiž dešifrovat jakoukoliv počtení operaci a působit zpětně na výpočtový automat, který ji provádí.“

„Čtverec A 15,“ zvolal kdosi z řad státníků. V tom čtverci zářila dvě světýlka.

„To levé horní, nebo to levé dolní?“ otázal se profesor Kraján.

„Obě,“ řeklo několik hlasů najednou.

„Profesor pracoval krátce se svými přístroji. „Levé horní,“ řekl po chvíli, to je počítací výzkumného ústavu slaboproudé techniky v Lipsku a řeší problém co nejspravedlivějšího rozdělení premii při dodržení rovnováhy politických a odborných hledisek. Levé dolní — profesor Žďárský zkoumá vzájemné působení neutrina a atomového jádra chloru 37... reakce v + Cl37 — A37 + e- je typická právě pro registraci neutrina.“

Na matnici se pojednou neočekávaně objevilo světlo. Jeho nenadálý záblesk byl doprovázen izukovým signálem. Turbiny Generála Pershinga hluboko v úrobách temné dunějí, v operační místnosti však vládlo ticho takřka bezdeché. Profesor chvíli pracoval nad oděným kufříkem a pak řekl:

„Čtverec Y 14, dráha světla svírá s rovníkem úhel 67 stupňů. Je to francouzská telekomunikační družice Tygr Clemenceau, odpálená právě z Aix les Bains. Z volenského hlediska neškodné těleso... Prosím, aby náš důkaz nebyl zbytečně komplikován vypouštěním spojovacích a povětrnostních družic, vesmírných sond a kosmonautů. Doufám, že pánové budou tak disciplinováni a soustředí se toliko na vyhlazovací rakety případně jiné zbraně hromadného ničení.“

Byla to výtka na adresu francouzské vlády, která bude mít bezesporu dohru v radě bezpečnosti.

Ná matnici se objevilo další světlo, doprovázené výstrahou. Profesor začal počítat. „Je to raketa Kirké-Herkules odpálená ze základny Vandenberg... cíl... křižovatka řeky Sungari a železniční trati Čangčun-Nandžin... děkuji za pochopení.“

Pak operoval dále. Tiskl tlačítka a otačel knoflíky. Světlo zmizelo. „Zničená,“ řekl profesor. „sedmdesát dvě vteřiny po identifikaci.“

Regina zaslechla výdech údivu. Ale to již výstražné zabušení oznámilo další vypálení mezi kontinentálními balistickými střelami. Levá stěna místnosti zavřítla jasným teleradarovým obrazem. Odpalovací základna byla ještě zahlena prachem, na obloze mizel ohnivý ohon rakety, dva vojáci uklízeli prázdný karton s nápisem:

Vrát ma, z mojej suroviny
spravia opat obal iny.

Po chvíli výpočtů řekl profesor:

„Raketa typu Nebojsa ze základny Dobšiná nula jedna, cíl Fargo na hranici státu Minnesota a Severní Dakota.“

Tentokrát i Regina dýchala usedavě... Profesor operoval... Světélko se pohybovalo ve čtverci K 9 pozvolna směrem západním.

Byly to vteřiny, ale byly to nekonečné vteřiny... Konečně zhaslo.

„Devadesát šest vteřin po identifikaci,“ řekl profesor, „stroj zaniknou v huských vrstvách atmosféry.“

A pak se světélka objevovala a výstražné signály bučely. Na obrazovce byl nával, profesor operoval, státníci počítávali mravenčení, Regina

seděla nehybně a poslouchala profesorova hlášení: ●

„Mezikontinentální balistická střela z lodi Forrestal, cíl Kóněprusy, zničena 102 vteřiny po identifikaci.“

„Mezikontinentální balistická střela ze základny Nagykánisza, cíl San Diego, Kalifornie, zničena za 126 vteřin po identifikaci.“

„Mezikontinentální střela z ponorky Maine, cíl Ust Kamenogorsk, zničena za 55 vteřin po identifikaci.“

Tak zlikvidoval profesor za čtyři hodiny 112 rakét všech typů a doletů. Jíz po uplynutí první hodiny řekl: „Pánové, navrhuji, abychom skončili podání důkazů. Jak jste se mohli přesvědčit, systémem pracuje naprosto spolehlivě.“

Avšak státníci, generálové a diplomati byli nedůvěřiví a neúnávní. Nemohli se nasýt důkazů, že protivník — a každý tu měl nějakého protivníka — nemá vyhlídek při vysílání rakét nad jejich území. I druhou hodinu opakoval profesor totéž i třetí a stále se ozývaly výzvy k pokračování důkazů. Generálové tedy dávali disciplinované šířované příkazy svým štábům a rakety vyletovaly z pozemních základů, z podzemí, z ponorek a z pod křídél létajících super-pevností. Rozpočty válečných ministerstev krvácely... A profesor ničil další miliardy.

Znovu blesko světélko a zazněl výstražný signál. Profesor zjistil střelu:

„Rakety typu Bezpočadný, tak zvané státní kapacity, níže bojovou techniku a živou sílu do okruhu 200 kilometrů od epicentra. Vypálena z Křižníku Jakir, cíl Birmingham, Velká Británie.“

Podle polohy na matnici nalézal se křižník Jakir v severních šířkách Tichého oceánu. Profesor přestal operovat, napřímil se a řekl:

„Promiňte, musím vás na chvíli opustit.“

Překvapení státníci zaslechli ještě kroky v ocelové chodbě. Oděný kufřík ležel na stolků a dopadala naň záře reflektoru měkkéná mřížkou. Světélko na matnici se zvolna pohybovalo směrem západním. Přibližně ve chvíli, kdy mezikontinentální balistická střela z křižníku Jakir přelétala Stanovoj Chrbet v Amurské oblasti, ozvala se vzdálený zpěv:

„V Nevollickým hroudolí roste mnoho stromoví... — a šumění vody. Ačkoliv situace byla napjatá, provedl zpravodaj ČTK bleskové vyhradní překlad pro korespondenty Reuterovy tiskové agentury. Diktorem rovnou do vysíláček: „There are many trees in Nevollice-Valley...“

Když se raketa blížila ke Krasnojarsku a profesor se neobejvoval, jedna otázka se hlásila stále naléhavěji: Má raketa cvičnou nebo jadernou nálož? Přitomni zjistili, že v operační kabině je vražedné horko... Raketa se zvolna sunula přes Rjažan, Bialystok a Magdeburg k Rotterdamu.

Tu se objevil profesor Kraján. Voněl celý palmovým mydlem a jeho vlasy nebyly ještě zcela suché. Koupel ho velmi osvěžila. Zapjal příslušné kontakty ve svých přístrojích a zvolal:

„Jsem hranice možnosti, volám Brno-Medláňky. Převězměte likvidaci rakety, souřadnice 66 Pilsen, 34 Karlsbad.“

Sedl si ke stolků, přehodil nohu přes nohu a s rukama sepiatými na břiše vyčkal. Mlýňkoval palci. Na sta parů očí pozoroval upřeně tento jev. Byl to jediný zjevný pohyb v celé operační místnosti. Za 65 vteřin po vydání rozkazu světlo zhaslo.

„Trošky,“ řekl profesor, „zaniknou jako obvykle v huských vrstvách atmosféry. Jsem ochoten pokračovat buď ihned, nebo za chvíli, jak si pánové budou přát... Ostatně, jak mi hlásí oblastní identifikční radiolokátor v Mimoni, raketa neměla ani jadernou nálož... Údaj potvrzuje vyhodnocující a řídicí radiolokační centrum Ballistic Missiles Early Warning System ve Frederiksdaalu, Gronsko.“

Pokračoval v pokusech si nepřát již nikdo. Návrh na ukončení důkazů byl přijat ze zácnou jednomyslností. Zatím co důstojníci sluhové připravovali čisté prádlo pro generály, státníky a diplomaty a zatím co profesor pokračoval v šachové partii s norským kapitánem, sestoupila Regina s commanderem Wietwiczkou do hlubin lodi.

Procházelí mnohem většími operačními sály které byly odděleny skleněnými stěnami a vzorně osvětleny, takže předměty ani postavy nevraly stíny. Na dlouhých stolech byly prostřeny mapy, stěny obložený přístroji a číselníky od podlahy až ke stropu. Regně se zdálo, že každý čtverec kilometr zemského povrchu tu byl pod vedením jednoho důstojníka. Tolik urostlých, sportovně vyhlížejících mužů by ji nepochybě vzrušovalo, kdyby se to objevila z jiných okolností.

Commander Wietwiczka, který rozhodně nečítal více, než třicet dva roky, pravil:

„Zatím existují dva okruhy automatických výpočtových strojů. Snad má celá věc nějaký vědecký význam. Mluví se o spolupráci výzkumných center. Připouštím, že něco takového tu může vzniknout jako vedlejší produkt. Hlavní jste však viděla: Raketu vypálenou z místa, kde se již prostírá reaktivní okruh automatických výpočtových strojů je možno s použitím trochy matematicky zneškodnit v rozptí 48—126 vteřin.“

Regina se mimoděk usmála té troše matematického vědomému důstojníku sympaticky.

Jinak však byla nakloněna ladedmu a sebevědomému důstojníku sympaticky.

„Příslušnou rovnici v teorii havarijního momentu,“ pokračoval mladý muž, „zformoval profesor Kraján. V = Hm — n. Je to vzorec většího významu, než Einsteinoва zákonitost přeměny hmoty v energii. Dává svobodnému světu možnost vyrazit zbraň z rukou komunistů.“

„Ovšem tutíž možnost mají také oni,“ řekla Regina.

„Avšak kdo koho ohrožuje? Kdo komu vyhrožuje?“ odvětil mladý důstojník. Jak je skvěle pyšný, pomyslíla si Regina a zakusila dobrý pocit při vědomí, že má moc učinit tohoto mladíka na míse administrálem nebo čistíčem svých bot. Toto krásné vědomí bylo zatím kaleno jen okolností, že nenašla plukovníka Barreta a že nevěděla, čím zničil ubohého Felixe.

„Reaktivní okruh,“ řekla Regina, „se prostírá zatím nad části zemského povrchu“.

„Ovšem. Z ostatních míst mohou vojska obou stran vystřelovat rakety, které zatím nelze zneškodnit. Ale jaký by to mělo smysl, když za jednu agresivní výletí deset odvčných.“

„Sama jsem však viděla, jak štáby přemísťují vojska z oblasti, která jsou již pod kontrolou reaktivního okruhu. Pravděpodobně na místa, kde je možno plánovat bez kontroly i agresivní i obranné činy.“

„Být připraven, toť vše,“ řekl commander. „Nemá smyslu nechávat zbraně tam, kde jsou neškodné. Až bude celá země zabalena do časoprostorového pole, vytvoří se jeden ohromný reaktivní okruh automatických výpočtových strojů. Pak nebude možno odnikud vypálit jedinou raketu. Důkaz provedl dnes v poledních hodinách profesor Kraján.“

Commander ukázal Regně výpočty ze hry ekonomických sil. „Rozpad komunistického systému nastane v důsledku toho během několika let.“

Regina řekla: „Spojte mě s ministrem námořnictví.“

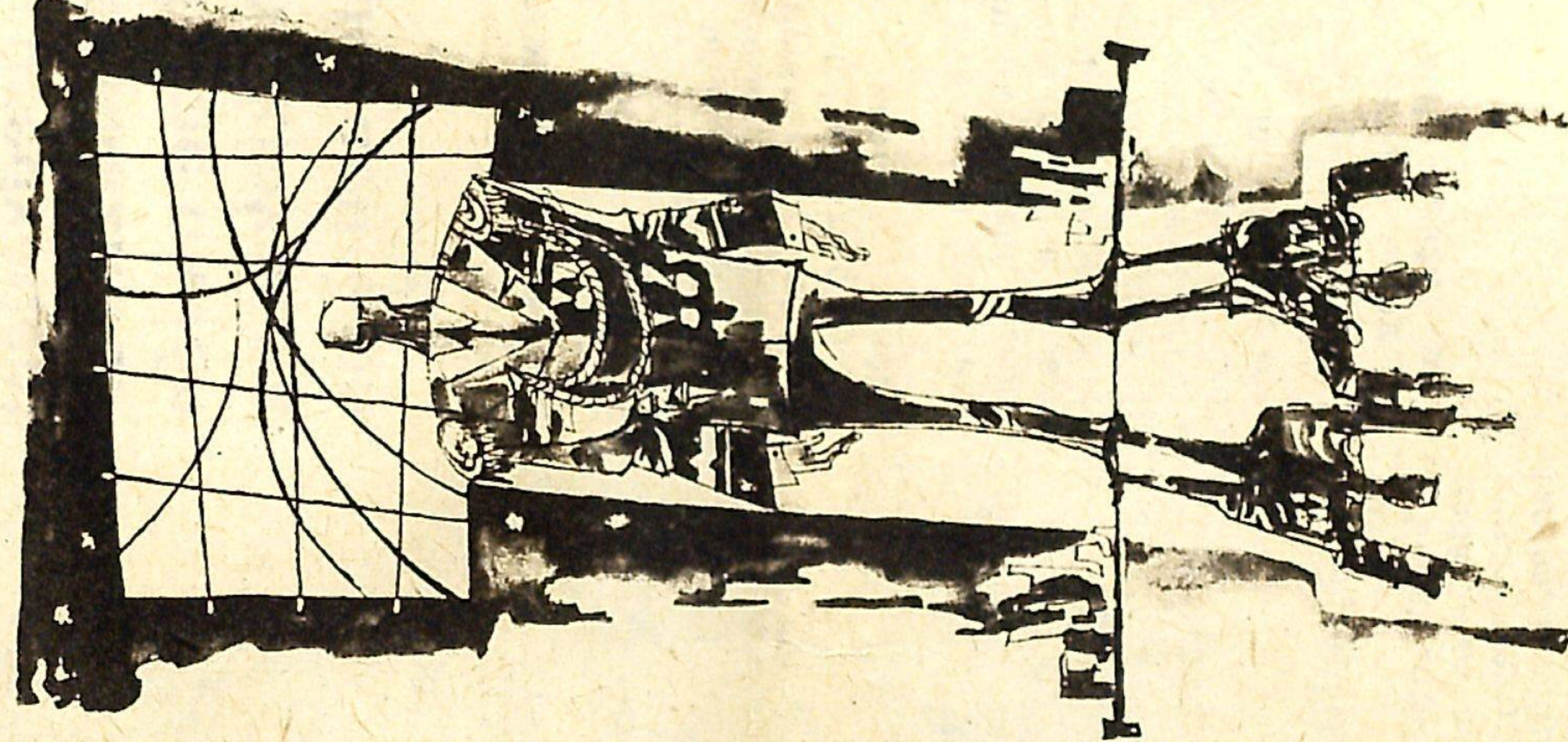
„Prosím,“ řekl commander Wietwiczka a zavedl ji k velitelskému panelu. Spojení nastalo okamžitě.

„Admirále,“ řekla Regina van Petersenová, „chci, aby commander Wietwiczka vstoupil do svých služeb.“

Z budovy ministerstva přes pevniny, ostrovy a oceány nesla se admirálova slova: „Všichni jsme ve vašich službách, madame.“

MŮJ TRIUMF ZAPOČAL

„Nerozmýslíte si to?“, otázal se prezident královské švédské akademie umění, jenž doprovázel Reginu van Petersenovou. „Nemám co v tomto směru,“ odpověděla Regina. „Ale přece,“ namítl zdvořile prezident. Regina ho však ponechala bez odpovědi a tu si prezident uvědomil, že snad zašel příliš daleko.

Na dně kráteru stál profesor Kraján v černých šatech a hleděl na vteřinovou ručičku nových kapesních hodin. Symfonický orchestr se rozložil na jedné straně sopečného trychtýře a vypadal jako trojúhelník postavený vrcholem dolů. Kráter se totiž rozšiřoval vzhůru ze zácnou pravidelnosti. Šedivý Kostovskí s přípravou taktickou hleděl upřeně na profesora Krajana. Tympany a činely pak nahoře tvořily základnu trojúhelníku. Hlavní tympanisté se již rýsovaly proti modrému nebi.

Na protějším úbočí kráteru zasadila Regina po způsobu vzácných rostlin 750 mužů ve fracích s řády a 750 žen ve vzácných večerních toaletách s květinami a klenoty za 695 milionů.

Všechny, to jest ženy a muže, by Regina vyměnila za jediného: plukovníka Barreta. Plukovník Barret však zmizel s povrchu země a nebylo po něm vidu ani slechu. Triumf Reginy van Petersenové mu však nemohl zůstat utajen.

„Tedy ani jediný snímek, ani obraz, ani řádku,“ dodal prezident švédské akademie umění.

„Tyto okamžiky“, pravila Regina, „patří jen mně, jsem hostem a stanou se legendou.“

„Ach,“ řekl prezident a hlas se mu zachvěl, „Myšlím na Genesis. Nevznášá se nad námi duch boží?“

Nahoře, tam, kde se kruhový jícen otevíral vstříc modré obloze, se vznášel žlutý balón připoutaný ke dnu kráteru a ještě výše nad ním — orlí.

Žlutý balón s gondolou byl zalit sluncem. Sám vypadal jako slunce. Do kráteru sopky se však kradl stín a jeho kraj se znatelně sunul vzhůru. Slunce ubývalo. Profesora Krajana skoro nebylo vidět. Kostovskí stál již 19 minut s rukama připravenými a poučen Regínou vyčkal.

Tu se náhle profesor Kraján pohnul. Vzáhl ruku do útrob svého kufříku a v tom okamžiku je vše, Kostovskí, profesor, symfonický orchestr

i diváci, kaňení i vyvěřiny, květiny a klenoty. oděný kufřík i profesovy hodinky zalito prudkým umělým světlem.

„Jsem hranice možnosti,“ zvolal profesor Kraján. „Ožnost... osti...“ vracely stěny kráteru ozvěnou.

„Volám,“ zvýšil hlas profesor, „olám...lám,“ vracela ozvěna.

Kostovskí dopustil to malé prodlení. Bylo to velké. Pak zamával taktickou a zazněly první tóny Beethovenovy Deváté. Vše se již v okamžiku zrodu stávalo legendou. Profesorovo volání, jež se prolínalo s Beethovenovou hudbou, oslňující záře vysílaná nově vynalezenými lampami z gondoly žlutého balonu, který se pozvolna snašel dolů.

Dirigent s dramatickým smyslem učinil po-mlku.

„Volám Rostov na Donu... adonu... onu...“ násobila ozvěna profesorův hlas.

„Volám Nanking... lámnanking... nanking... king.“

„Volám Belo Horizonte“ zanikalo již opět v hubbě.

„Volám Clevelant.“

„Volám Bánovce nad Bebravou.“

Kráter Takakumy zněl pětisetlávým orchestrem a vlasy spadly Kostowskému do čela. Z celé- ho světa přilétaly ohlasy.

„Jsem Belo Horizonte, volám hranici možnosti.“

„Je to projekt překonání tepelné bariéry při hyperzvukové rychlosti,“ řekla obeznámená Regina van Petersenová paní Rockefellerové, „využití štěpné vzduchu a ionizace při rychlosti M=10—15.“ Tak hovoří Regina, avšak její mysl je upjata ke gondole balonu. Neboť Regina ví tolik, že ví takřka vše, jen jedno jediné nikoliv: Co řekl onoho osudného dne plukovník Barret Felixu Derangerovi.

Uchvácení velkolepým divadlem, netuší hosté, proč byl zvolen tak neobvyklý způsob osvětlení. Reflektory upevněné na spodku gondoly se přibližují a světlo se stává jasnější. Skalnaté obrysy kráteru v něm tvrdnou, stíny se krátí. Vědomí dějinného převratu, neobyčejná symfonie, volání z Clevelandu, Rostova na Donu a z Bánovců nad Bebravou způsobily pohnutí mnoha set diváků. Jedna z dam, třicetiletá manželka pětasedmdesátiletého prezidenta trustu Unilever vhodila do kráteru květy, jež dopadly k nohám profesora Krajana a v transu takřka náboženském řekla:

„Totot jest hlavní muž světa.“

S květinami však spadl na dno kráteru šperk s brilantem, po Koh-I-Nooru největším na světě. A ženy to viděly. Hledí jako uhranuté na nevelké- ho muže v černém oblečení. Druhá, třetí květina a s ní prsten, čelenka princezny. A zvolání:

„Totot jest hlavní muž světa.“

Pomátly se, myslí si Regina a dešt zlata, bri- liantů a perel neustává. Balon klesá a ozařuje vše ledovým světlem. Beethoven orfáša vyvěřeli- namí země.

„Totot jest hlavní muž světa.“

A tu Reginu posedá zvědavost. Neboť všechny zraky spojují profesora s Regínou van Peterse- novou. Ne dlouho, protože balon se světly se snesl i snáš níž a níž a zubatý okraj Takakumy je již ve tmě. Tympány a činely znějí z temnot. A tma postupuje dál. Již pohltila lesní rohy a

prezidenta Royal Dutch Shell. Klouže zvolna po náprsnce guvernéra Bank of England, přikryla Kruppy von Bohlen und Halbach, kráter se zužuje i kruh světla se zužuje, ztrnule hledí na dno skal, do ohniska děje, avšak nejsou již vidění Onassis, Ford, prezident správní rady koncernu Mitsubishi a ředitel národního podniku Kazeto Přerov, závodů 05, jenž z ušetřených surovin vyrobil před šesti lety papírový, umělé ztužený kufřík profesora Krajana. Symfonie vrcholí, diváci upadají do tmy a všem vane hrudí to zvláštní proudění, které nazvali posláním. Regina van Petersenová jata zvědavostí poznati podstatu muže Michala Kraja- na sestupuje po hranici světla rychlostí klesajícího balonu a profesor Kraján je zasypán květy a 695 miliony.

Hudba dozněla, Kostovskí zmrtněl, nikdo netleská, nikdo nebude tleskat, všichni toliko povstali, neboť chápou, že nebyli svědky před- stavení, ale obřadu.

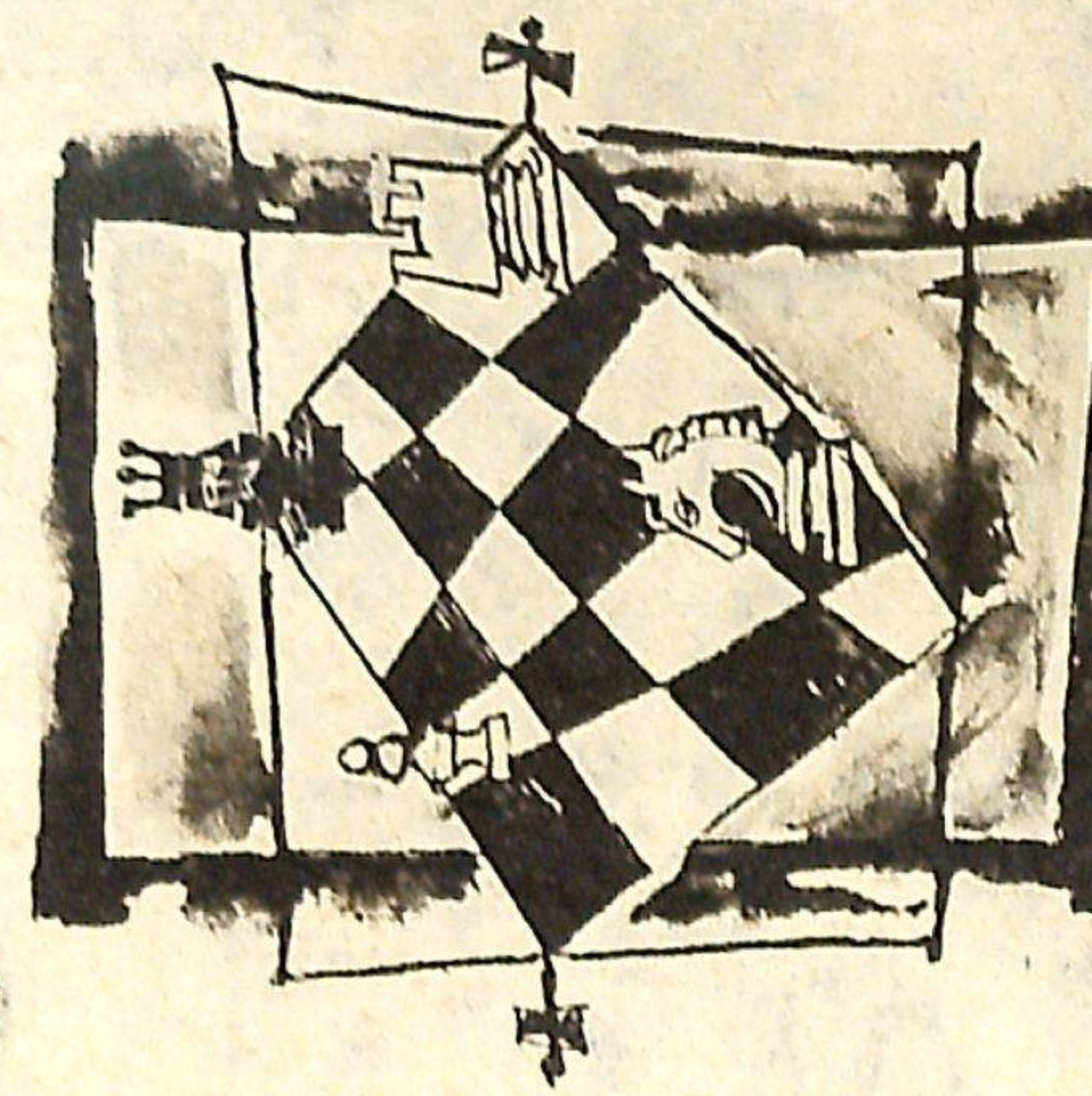
Balón se tíse snesl, Regina stojí na hranici světla a tmy. Dva tisíce párů očí vidí profesora Krajana. A vidí: Regina vystoupila ze tmy. Podala fyziku bílou rúzi. Profesor se uklonil, zastržil rúzi do vnější náprsní kapsičky a skláp svůj oděný kufřík. Nohou odhrnul zlato Dupontů a perly Morganů zalité v platině a odesel do tmy.

V tu chvíli kdesi nahoře zasvítlo jednou dlouze a třikrát krátce jakési světlo. Jako betlémská hvězda. Zhasly i reflektory na dně gondoly. Je tma, tma, jen tisíce doutnavek vede zástupy zpět do života, za hranici kráteru.

Když nastalo naprosté ticho, přistoupila Regína ke gondole. Slýšela šustění neholené brady o sepa- jaté ruce a hlas, jenž odříkával. „Ten den by ó byl obrácen v temnost, aby ho byl nevyhledával Bůh shůry, a nebyl osvěcen světlem. Ó by jej byly zachvátily tmy a stín smrti a aby jej byla přikvácila mračna a předěšila horstok denní...“

„Viděl vše?“ otázala se Regina.

Pokračování přístě

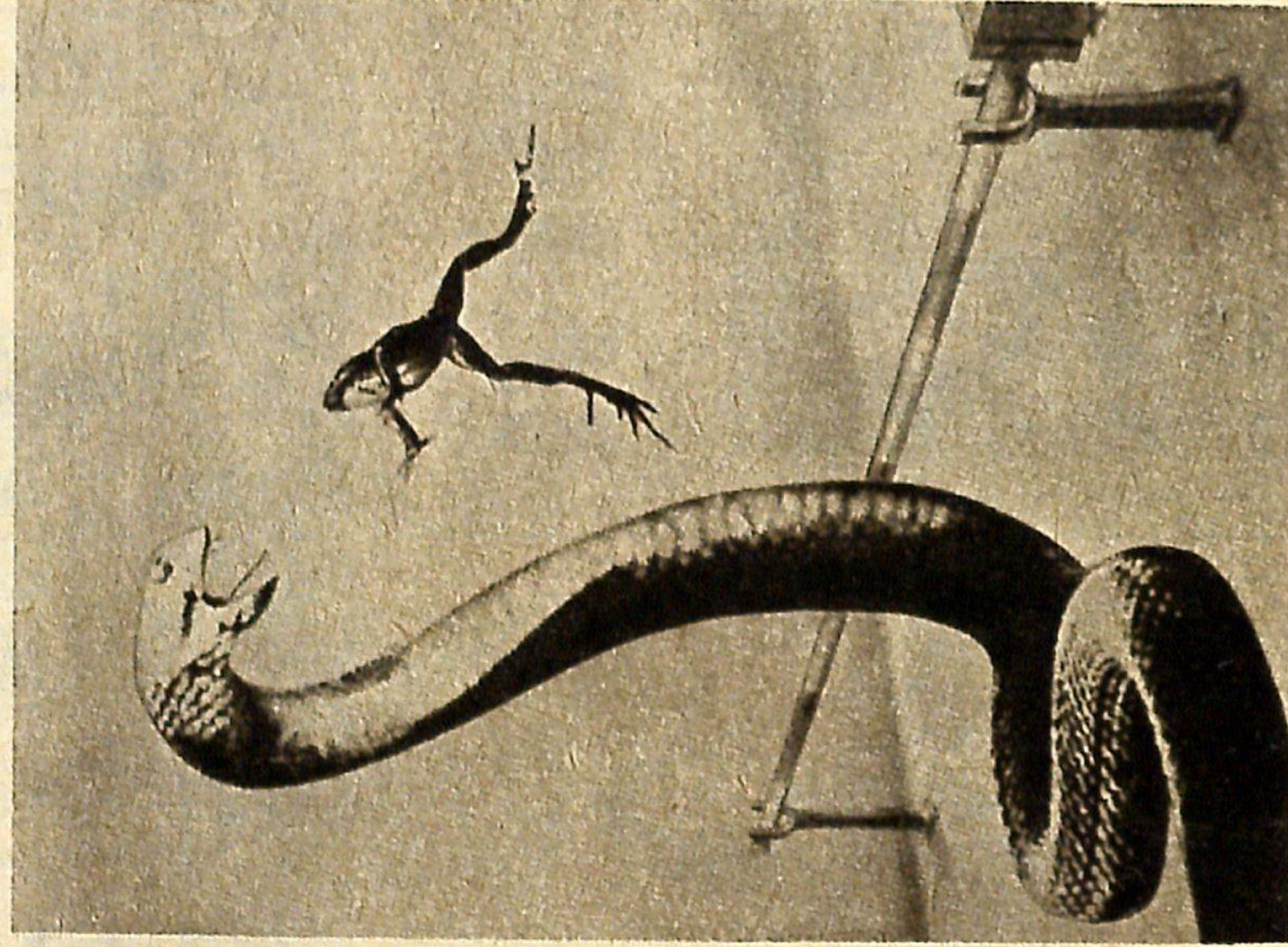

VYSOKÁ VYZNAMENÁNÍ — Spisovatel, ilustrátorovi a grafikovi Ondřeji Sekorovi k jeho 63. narozeninám čestný titul zasloužilý umělec; profesorů pražské konzervatoře, pianisty a cembalisty dr. Oldřicha Kredbovi, prodávajícího známých „Za vynikající práci“. Na snímku zleva: Ondřej Sekora, ministr školství a kultury Čestmír Cisar, který oběma umělcům 24. září vyznamenal odevzdal, a dr. Oldřich Kredba.

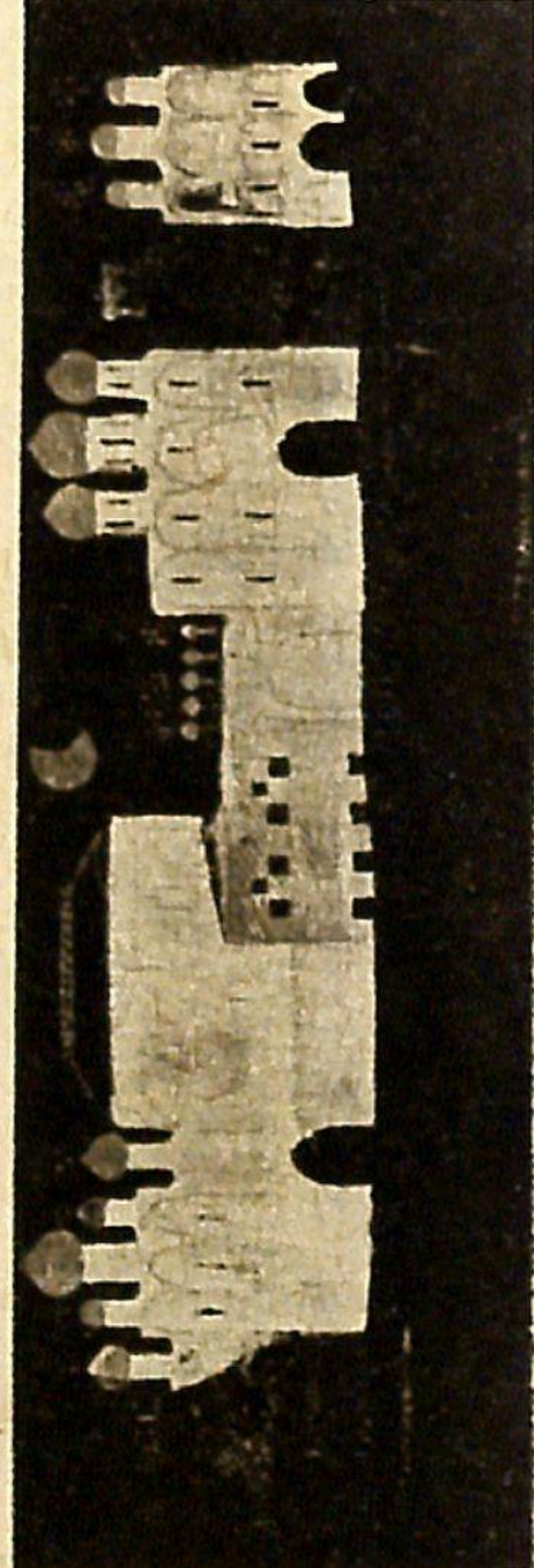
60 LET NIKOLAJE OSTROVSKÉHO — Dne 29. září oslavila sovětská veřejnost výročí známého spisovatele N. Ostrovského (1864—1936). Sochař I. Bekkerman a architekt města Soči I. Serďukov vytvořili pamětní desku, která byla odhalena v Soči. Deska je obrovský čtverec s reliéfní podobiznou spisovatele.

VLEVO: FOTOMONTÁŽE JOHNA HEARTFIELDA proslulého protifašistického umělce a bojovníka vidí návštěvníci výstavy „Stále ležte“, kterou pořádá ministerstvo školství a kultury společně s velvyslanectvím NDR a Svazem protifašistických bojovníků v pražském paláci Klíněhoh.

Snímky: Karel Konečný, Cs. film, National Film Board of Canada, CTK

DANA HLOBILOVÁ: KREMELSKÉ KOSTELY, kombinovaná technika. Z výstavy umělkyně v pražské Alšově síni.

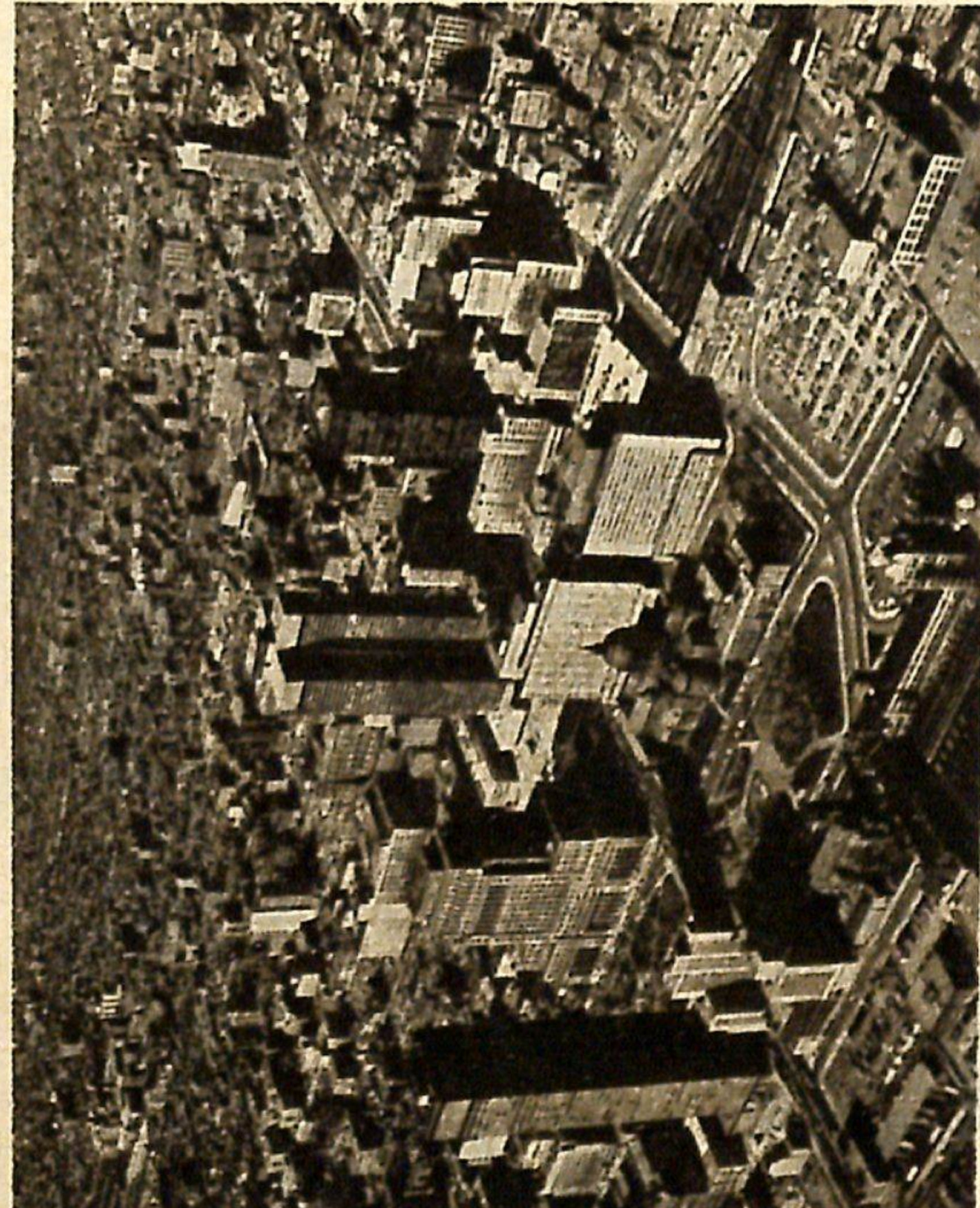
DNY KANADSKÉHO FILMU V ČSSR.

Hlídka tvorby Kanadského národního filmového ústavu autobiografickým celovečerním filmem scenáristy, režiséra a představitele hlavní role Clauda Jutryho „Celkem vzato“, který byl odměněn Velkou cenou v Bruselu. Ústřední ředitel Čs. filmu Alois Poledník uvítal delegaci NFB, producenta Toma Dalloho, producenta a režiséra francouzské sekce Marcela Martina, producenta animovaného filmu Roberta Verralla, zástupce NFBC v Londýně T. V. Adamse, vedoucí výrobní sekce paní Lucie Bishopovou a představitele hlavní role Johannu Harrellovou.

Mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Kanady v ČSSR Malcolm Norman Bow i vedoucí delegace Tom Daly vzpomněli loňského úspěšného festivalu čs. filmu v Montrealu a vyjádřili své uspokojení nad rozvojem kulturních styků mezi Kanadou a ČSSR.

Během dnů kanadského filmu v Praze a Bratislavě byl dále uveden první širokoúhlý kanadský snímek „Osadníci“ z dob,

kdy na nedohledné přerice přicházeli první průkopníci sít pšenice. Z třech krátkometrážních programů nejvíce zaujaly dokumentární snímky o životě Indiánů, balada o starém zlatokopu „Za zlatem řeky Nahanni“ a filmová báseň „Jitro na řece Lièvre“. Z animovaných filmů jsou to především experimentální snímky Normana McLarena, které budou uvedeny též samostatně od 2. do 8. října v kinu Praha.

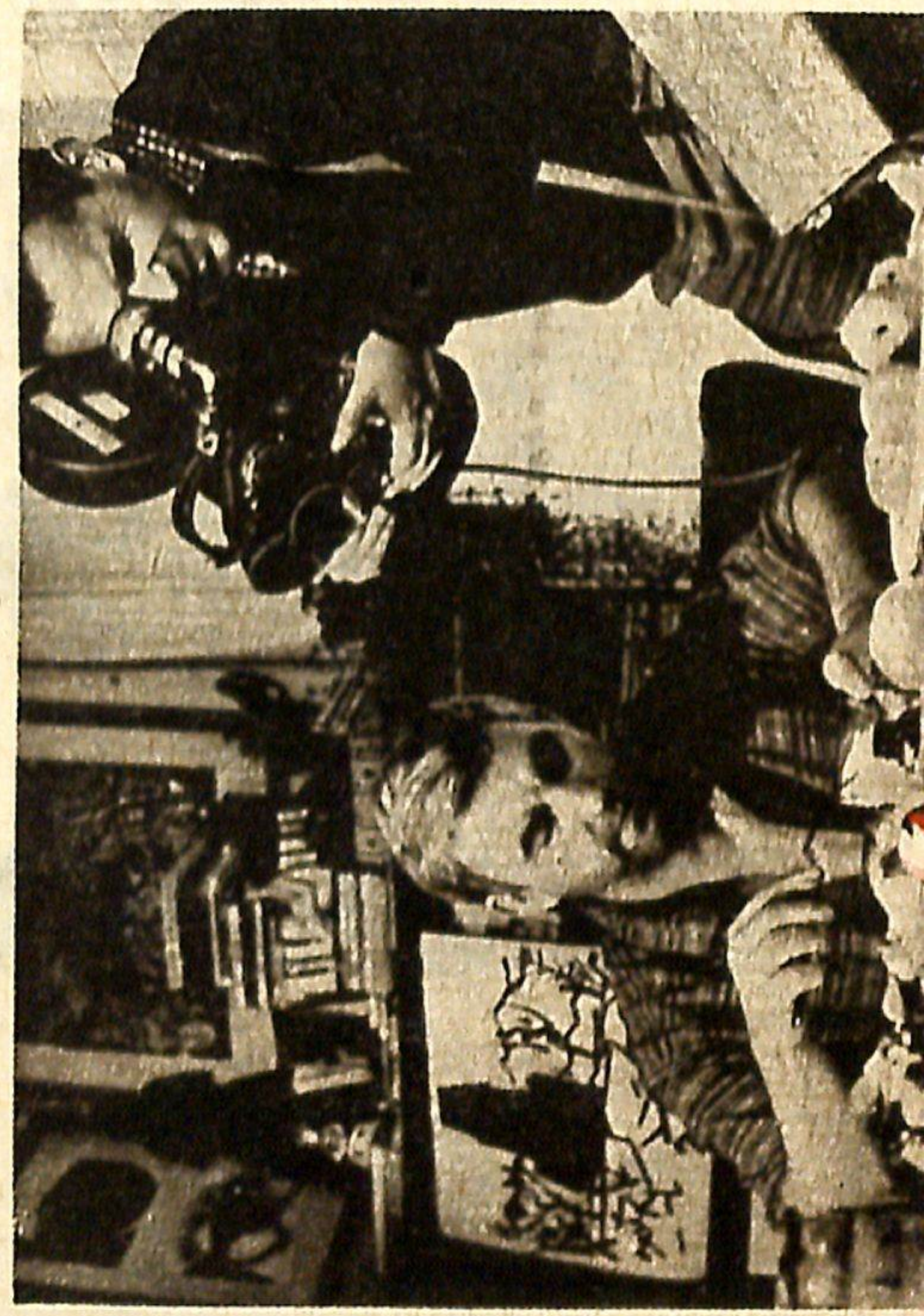

Pohled na Quebec v Kanadě

PREHLIDKA FILMŮ O UMĚNÍ

— Kroměříž, město známé svou kulturní tradicí, bude obohaceno o další významnou celostátní akci. Ve dnech 20.—22. října 1964 bude zde uspořádána ministerstvem školství a kultury, Čs. filmem, Národní galerií a MěNV v Kroměříži „I. celostátní přehlídka filmů o umění“. Do jejího programu je zařazeno na 30 snímků jak naší, tak i zahraničních produkcí, sovětské, italské, francouzské, anglické, belgické, holandské a švédské. Posuzovat je bude zvláštní porota, bude organizována také Volná tribuna, na jejímž programu jsou dvě základní témata: „Podmínky filmové tvorby v oblasti výtvarného umění“ a „Možnosti uplatnění filmu při popularizaci výtvarného umění“.

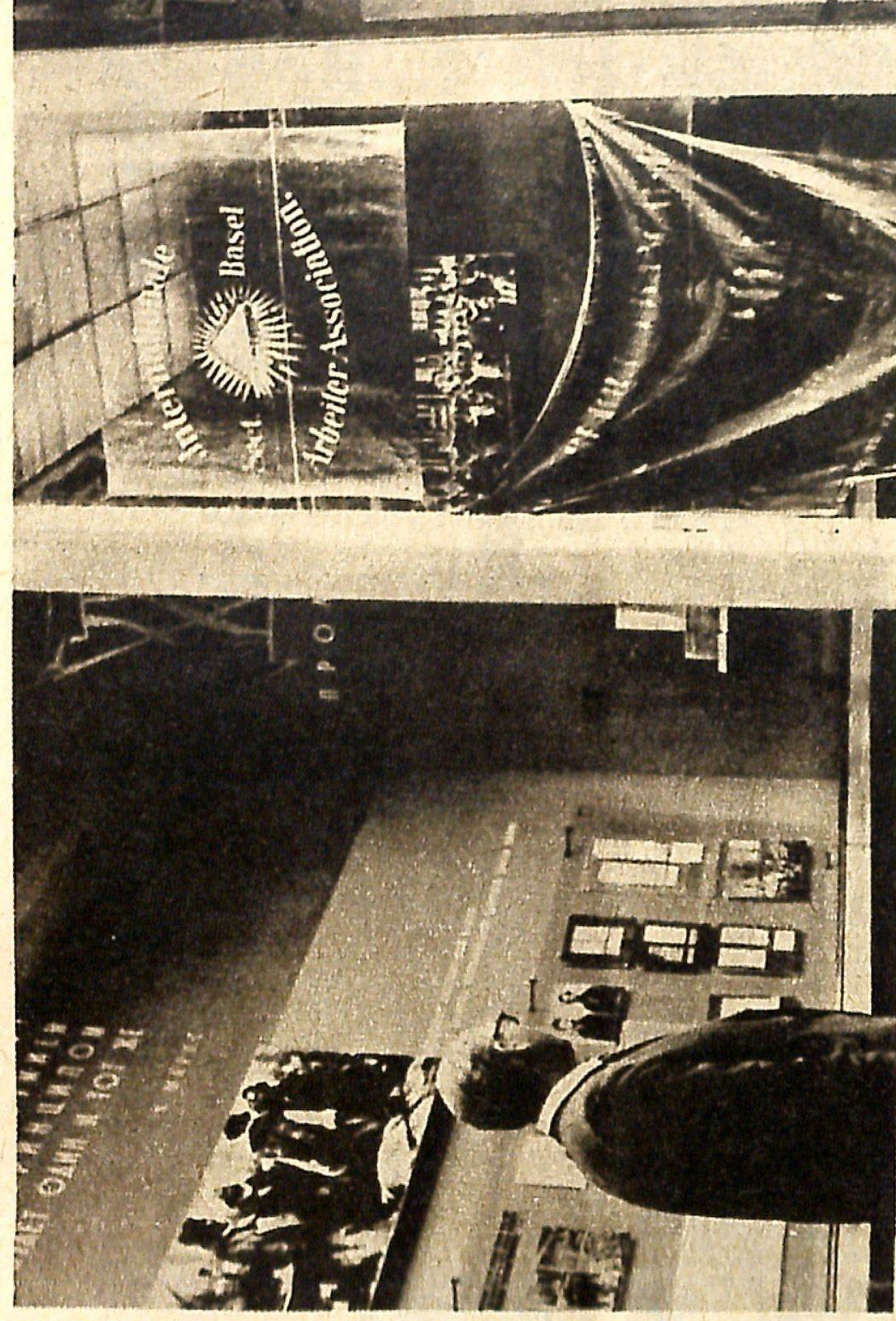
V tyto dny se sejdou v Kroměříži na čtyři sta filmových pracovníků, výtvarníků, historiků umění, kritiků a novinářů, pedagogů a dalších kulturních pracovníků, aby se seznámili nejen s filmy o umění, ale aby zároveň prodiskutovali problémy této filmové tvorby, jejího využití a vyslovili své názory. Přednesli své požadavky a náměty. Pro veřejnost budou uspořádána mimořádná představení, na nichž budou promítány snímky v takovém sestavení, aby podaly nejlepší obraz o tvorbě filmů o umění jak u nás, tak i v zahraničí. Místem této přehlídky se stane nové vybudované, nejmodernější zařízení kroměřížské kulturní dílny.

Pohled na Quebec v Kanadě

NESNAZE V OPĚRE se jmenuje opera-buffa italského rokokového skladatele Domenica Cimarosa, která v rekonstruované podobě měla premiéru v Olomouci. O. Stibor v Divadle Modernímu divákoví je dilo blízké tím, že roztančností a prolínáním hudebního a hereckého řádu připomíná snchy současných divadelníků po divadle municipalového typu. To vyzdvihují ve svém pojetí i šéfovi opery Pavel Pokorný i režisér dr. Václav Renč. Choreografem nastudování je J. Škoda, autorem scény J. A. Šálek. Na snímku P. Vandrová jako subreta, K. Tuček jako kapelník a Maza jako dramaturg.

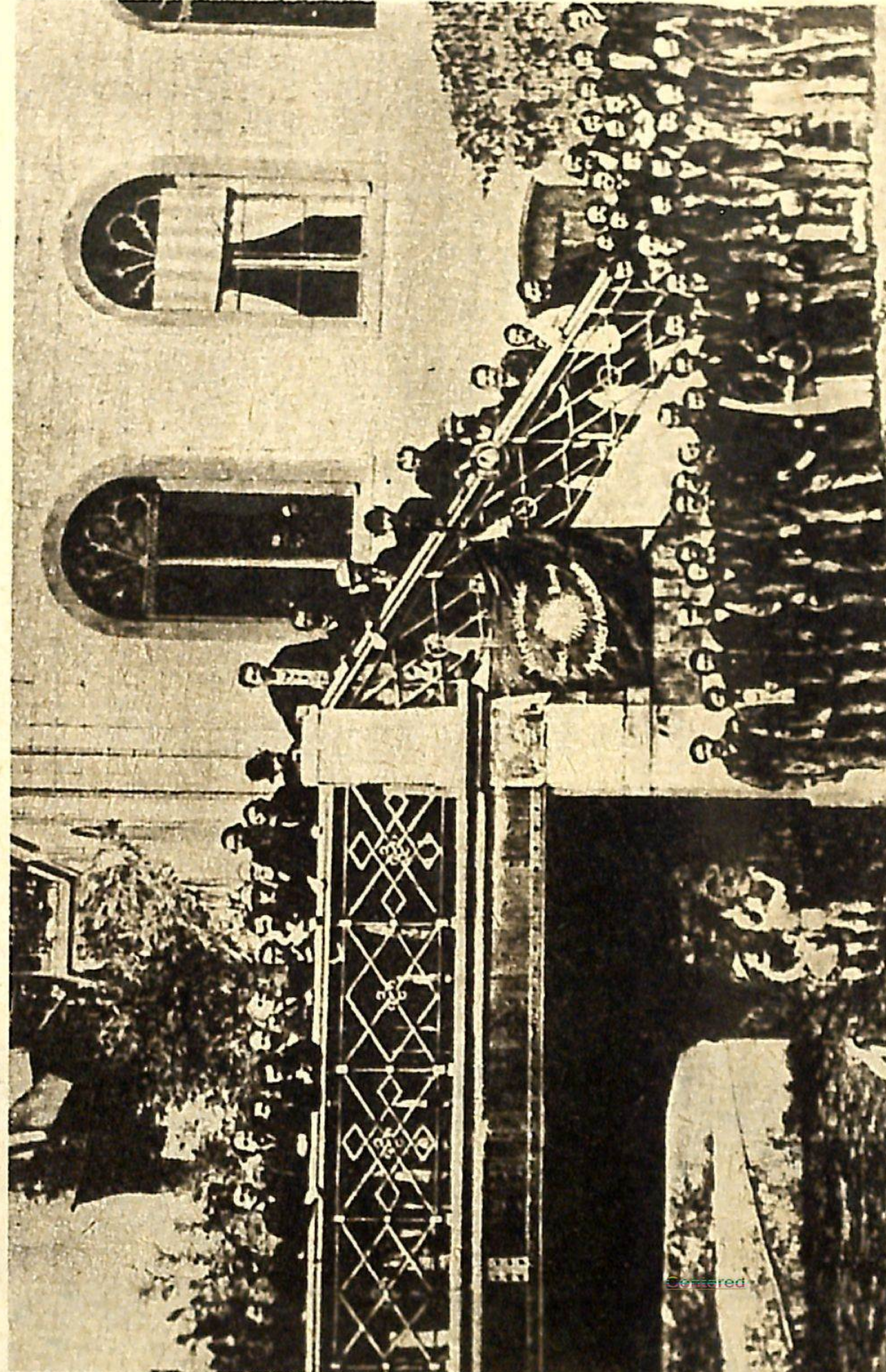

Rudý prapor z basilejského sjezdu I. internacionály 1869.

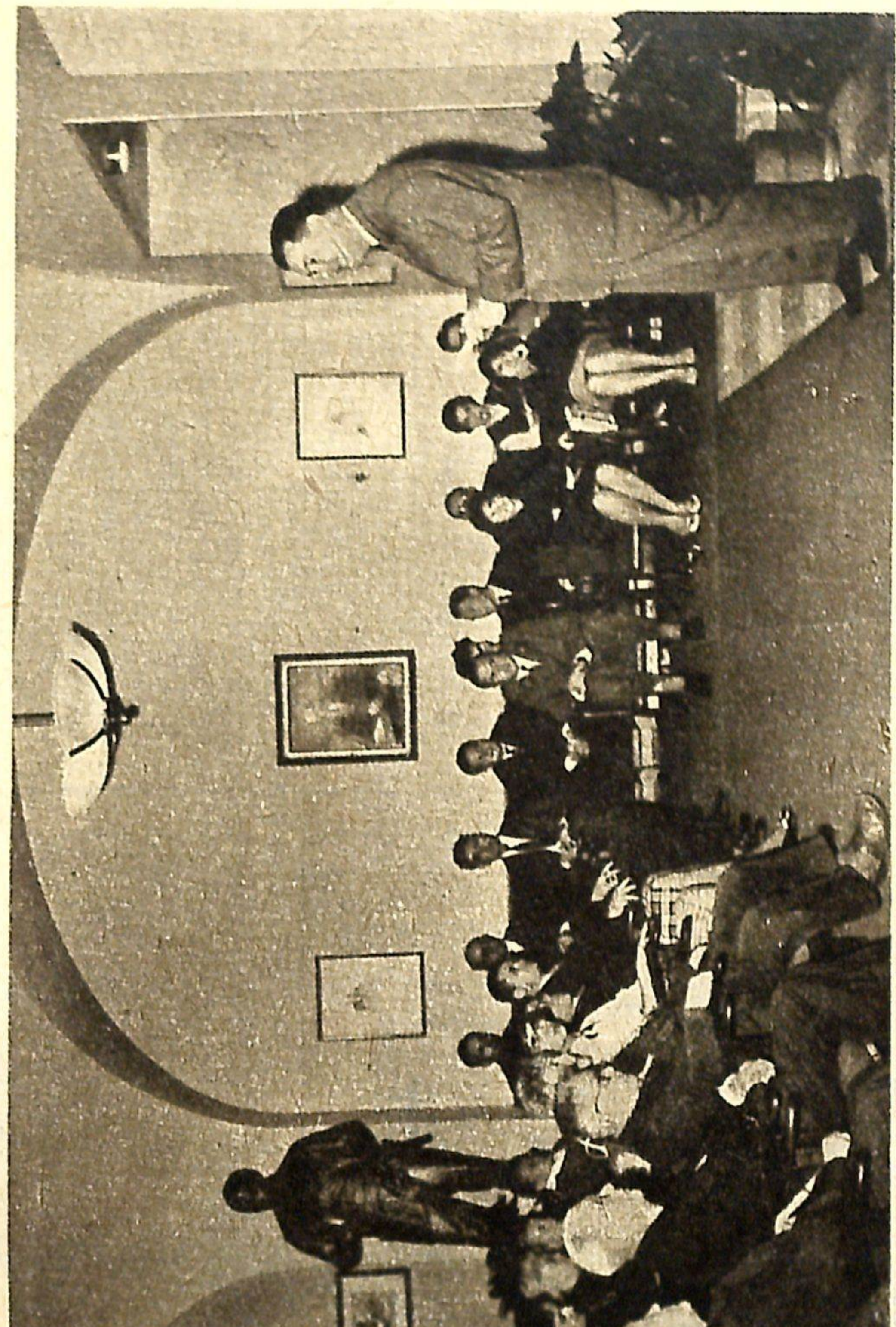
Ke 100. výročí I. internacionály

Dne 28. září 1864 byla na mezinárodním shromáždění dělníků v St. Martin's Hallu v Londýně založena I. internacionála (původně pod názvem Mezinárodní dělnické sdružení). Jejími zakladateli byli Marx a Engels a jejím úkolem bylo dát mezinárodnímu dělnickému hnutí vědecký socialistický program. V moskev-

ském Muzeu K. Marxe a B. Engelse byla k 100. výročí otevřena výstava nových materiálů o I. internacionále. Mezi exponáty vystav je rudý prapor z doby sjezdu I. internacionály v Basileji r. 1869, který muzeum věnovali švýcarští komunisté. Výstava k výročí I. internacionály byla otevřena i v pražském Muzeu V. I. Lenina; i ta obsahuje řadu vzácných exponátů, zejména ze Státní knihovny ČSSR a z knihovny Ústavu dějin KSC.

Účastníci sjezdu I. internacionály v Basileji 1869. DOLE: Výstavu k 100. výročí založení internacionály v pražském Leninově muzeu zahájil tajemník ÚV KSC V. Koucký.

Při hledání tematiky II. celostátní konference učitelů výtvarné výchovy promítlí jsme si před očima celý vývoj našeho předmětu za poslední desítky let. Zjistili jsme přitom, že po kritické první polovině padesátých let, kdy výtvarná výchova se dostala do nezáviděníhodné situace naprostého outsidersa, nastalo v minulých letech podstatné zlepšení. Zvěštil se počet hodin a zároveň se upevnily i názory na výtvarnou výchovu jako na součást celkové výchovy, v níž široké veřejné diskuse o estetické výchově, v níž sotva která složka národního života zůstala stranou. Je ovšem pravda, že při argumentaci ve prospěch výtvarné práce dětí se chápala „výtvarná řeč“ především jako pomůcka technika, návrháře nebo zlepšovatele a že se málo myslelo na to, že kresba a malba jsou i určitým způsobem sebevyjádření a že tedy jejich účel není ve zcela praktických věcech života.

Novým zdrojem inspirace k hlubší metodické práci se stal důrazně vyslovovaný požadavek tvořivosti a jejího plného uplatnění v činnosti dětí. Volání po takové didaktice, která by respektovala dětskou potřebu samostatně jednat, je slyšet v celém světě. Ukazuje se, že snahy výtvarných pedagogů se právě v tom směru setkávají s úsilím celé řady odborníků z jiných — i přírodovědných — disciplín, kteří shodně nevidí cíl toliko v hromadění a třídění poznatků, ale spíše ve způsobu, jímž mládež těmito poznatky vládne při řešení konkrétních úloh, ne-školsky postavených. Přísně vědecké pokusy a jejich rozbor pak ukázaly, že to, co jsme si zvykli nazývat tvořivostí a co obvykle spojujeme ve svých představách s činností umělcovu, má mnoho společného s každou lidskou činností a svobodnou prací.

Máme-li se omezit na problémy výtvarné práce dětí, pak se nám ovšem ve světle požadavku tvořivosti jeví i zde leccos z metodických postupů jako neúčinné a zastaralé. Především je zjevné, že neobstojí dost dobře způsob, jímž učitel přibližuje dětem většinu témat jejich práce. Jen malá část toho, co se za dětské téma vydává, odpovídá skutečné mentalitě dětí a jen malá část metodických postupů navazuje na skutečný dětský zájem. Daleko častěji přichází téma zevně, je „navozeno“ nějakou ryze školskou situací, má málo co společného s tím, jak dítě vidí a chápe život a svět. V pracovní technice se zase příliš mnoho dedukuje z uměleckých postupů (nebo lépe: z ateliérových manýr) nebo se upadá do druhého extrému, spoléhá se na tvarovou logiku geometrie, volí se cesta „od lehkého k těžšímu“ a zapomíná se, že sedmiletému dítěti je lehčí nakreslit panoramu bitvy, než soustavu rovnoběžek.

S principem tvořivosti se spojuje i požadavek na výtvarnou hodnotu dětské kresby. Lze být důsledně výtvarný i tam, kde nás látka nutí k přísné vizuálnímu přístupu nebo k rozumové analýze, ba dokonce i tam, kde kresba se blíží potřebám technické a výrobní praxe. Požadavek tvořivosti se vůbec nerozchází s požadavkem stupňující se objektivitu vidění a poznání. Máme-li to vyjádřit stručně, rozumíme pod pojmem tvořivosti umocnění vlastních tvořivých fondů dětských, opřené o výtvarné cílení a výtvarný názor učitelů, ale i o výtvarnou kulturu celého sociálního prostředí dítěte.

Hledisko tvořivosti, požadavek tvořivosti a pracovního zájmu otevírá i jinou otázku: zda stačí tříbit výtvarné cílení moderního člověka jenom na klasických odvětvích výtvarné práce — kresbě, malbě, modelování. Zkušenosti z lidových škol umění, kde výchova je založena na opravdovém zájmu dětí a musí si tento zájem udržet, ukazují, že použití jiných než klasických zobrazovacích technik je velmi účinným prostředkem k překonání kritických fází rozvoje výtvarných schopností. Rychlý růst rozumovosti má ve věku dospívání za následek i skepsi k vlastním schopnostem zobrazovat; nastěsí se v této době probouzí zvědavý zájem o vše, co souvisí se sestrojováním a prací v materiálu — toho lze dobře využít.

Pro učitele je při všech těch nárocích, které se na jeho práci nově kladou, nad jiné důležité, aby dovedl svoje metody opřít o hlubokou znalost samotného výtvarného procesu, aby neoddeloval ve sta-novení úkolu, ani ve způsobu, jakým práci dětí vede, stránku představivosti, vnímání a výrazu. Jedině tak může být naplněn vrcholný cíl estetické výchovy, tj. integrace všech složek dětské osobnosti.

Požadavek tvořivosti vyslovený v souvislosti s výtvarnou výchovou klade tedy velké nároky na učitele. Měl by umět volit svůj postup svobodně, z potřeb daného úkolu a často i z podnětů, které se vynoří v průběhu jeho realizace. Nedovedeme si už dnes představit dobrého učitele výtvarné výchovy, jenž by sám alespoň do jisté míry nebyl výtvarníkem, neexperimentoval sám na sobě a nevyrovnával svoje názírání na výtvarnou formu s vývojem naší a světové výtvarné kultury. Učitel-pedant, jenž se soustře-dí jen na to, aby vštlpil svým žákům zákony cen-trální perspektivy a za největší svůj úspěch považuje dokonalou úpravu a uniformitu dětských výkresů, je dnes již holým přezítkem.

Ani způsob, jímž se do nedávna dětem přibližovalo výtvarné učení, dnes tak zcela neobstojí. Současné učení vyžaduje už pro mnohotvárnost své struktury takový přístup, jenž by byl méně zatížen uměleckokulturními poznatky a více společal na pří-mý kontakt na naše niterné vztahy k barvě, tvaru a materiálu, na ty bezprostřední pocity, které často koření až ve fyziologickém prázkařadu naší osob-nosti. Vypěstít výtvarné cílení, které by korespondovalo s moderní formou, lze jen neúnavnou kultivací vnímání, důslednou výchovou k schopnosti estetické kontemplace; je se přitom třeba jako jedu chránit všeho, co je neupřímné, a co znamená jen opaková-ní estetického soudu druhých. Vnímání a hodnocení uměleckých děl by se mělo stát činnou prací, mělo by ztratit všech ráz pasivity a podrobení se, mělo by vyprovokovat co největší aktivitu.

DOC. DR. JAROMÍR UŽDIL

DĚTI

Ve středu Prahy, v paláci U Hybernů, se koná od 6. října do 8. listopadu Mezinárodní výstava dětského výtvar-ného projevu. Pořádá ji ministerstvo školství a kultury, Svaz čs. výtvarných umělců a Československá komise pro spolupráci s UNESCO. Nad výstavou převzala záštitu mezinárodní společnost pro výchovu uměním INSEA. Před-pokládalo se, že se výstavy zúčastní pětadvacet zemí, avšak na třech tisících exponátech mohou návštěvníci srovnat dětskou tvorbu z pětapadesáti států všech kontinentů. Práce našich dětí v této mezinárodní konfrontaci obstály dobře. Z toho máme radost, ale můžeme říci, že je vše v naprostém pořádku ve výtvarné výchově? Požádali jsme jednoho z nejvýznamnějších československých odborníků v oboru výtvarné výchovy mládeže docenta dr. Jaromíra Uždila, který je organizátorem výstavy, aby nám napsal, jaký je stav, smysl a perspektivy naší výtvarné výchovy mládeže.

DĚTI

Vera Sikosová, 8 let, Maďarsko — „Dívka“

Vesa Koeoolinen, 8 let, Finsko — „Výlet na lyžích“

Sharddha Choski, 10 let, Indie — „Děti s větvemi“

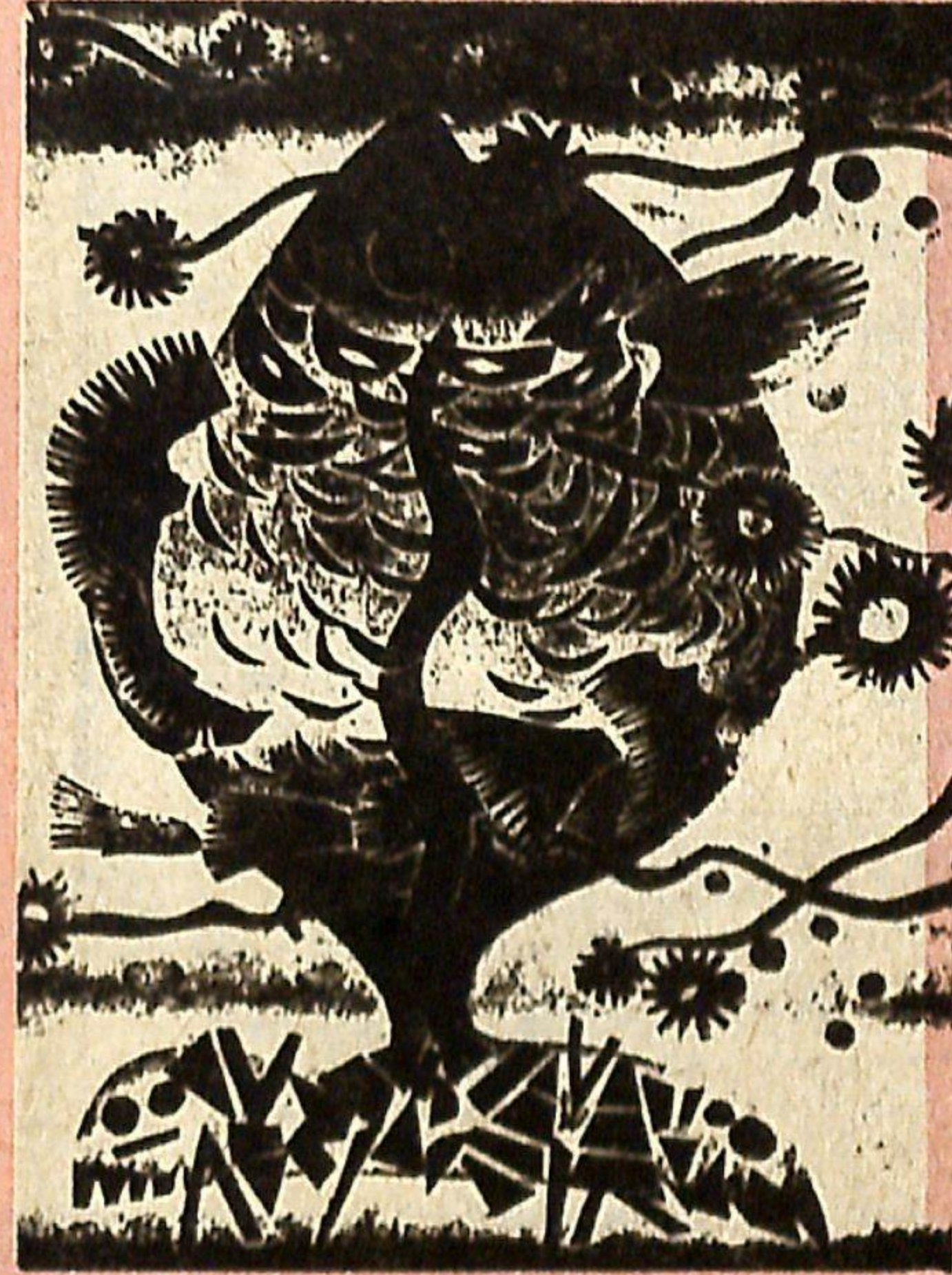
ZVÍŘATA

Pat Canon, 11 let, Velká Británie — „Kočky“

L. Hřeslová, 8 let, Československo — „Žirafa“

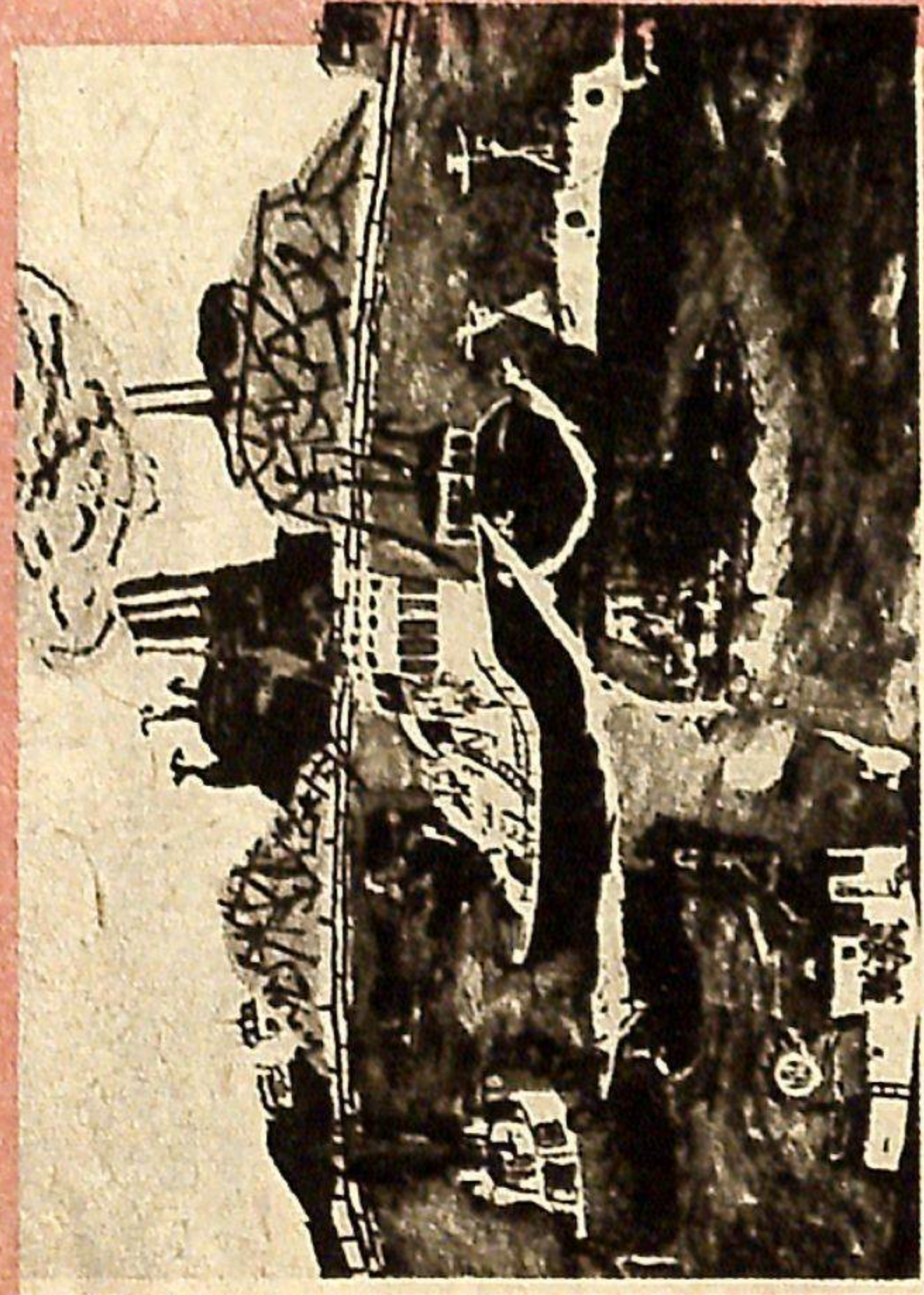

Jože Lonet, 13 let, Jugoslávie — „Ryba“

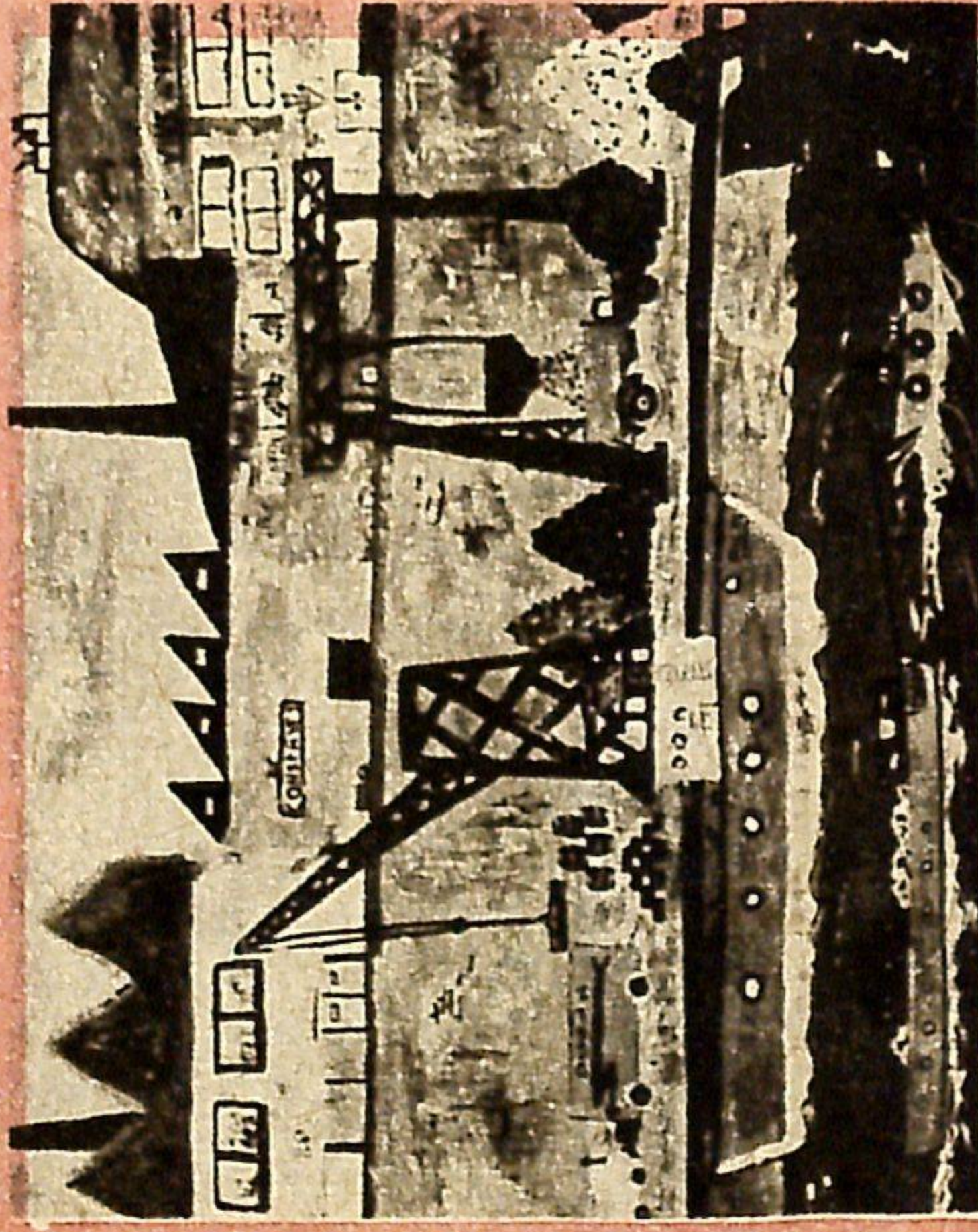
Pavel Ukša, 7 let, Československo — „Koně“

MALÍ!

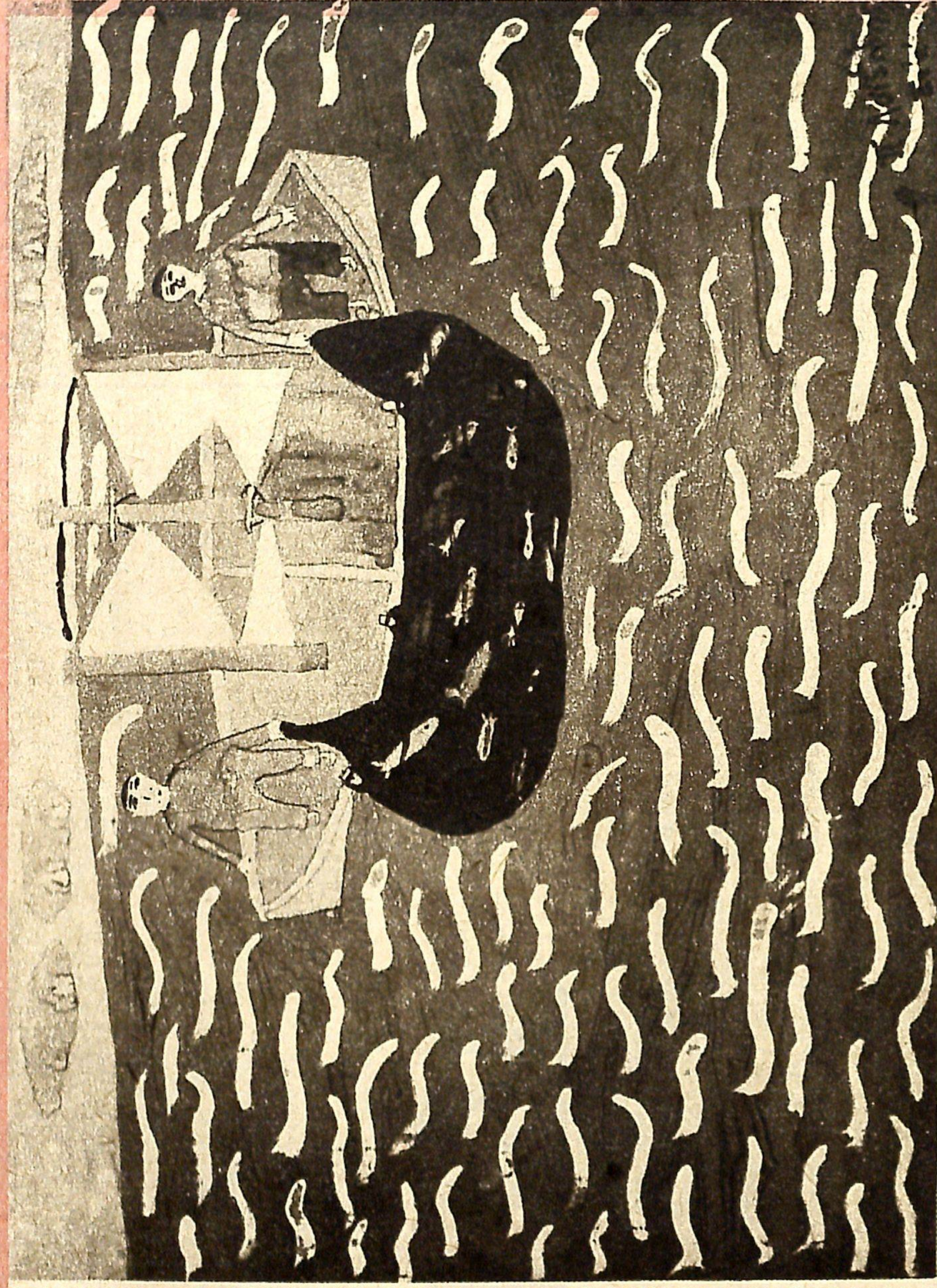

Akira Hidejo, 10 let, Japonsko – „Na stavbě mola“

LODĚ

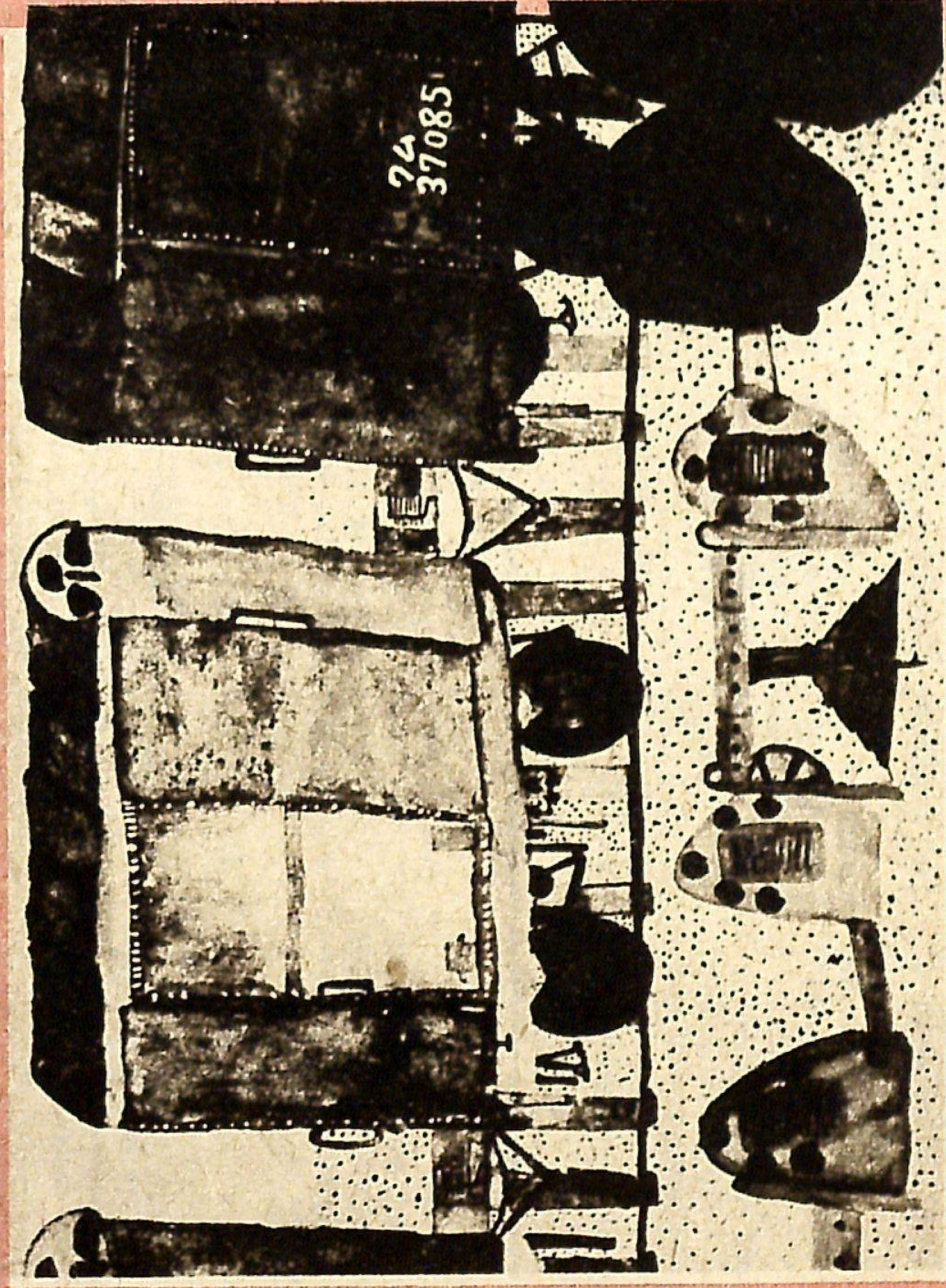

Michel Burtaille, 14 let, Francie – „Život kolem nás“

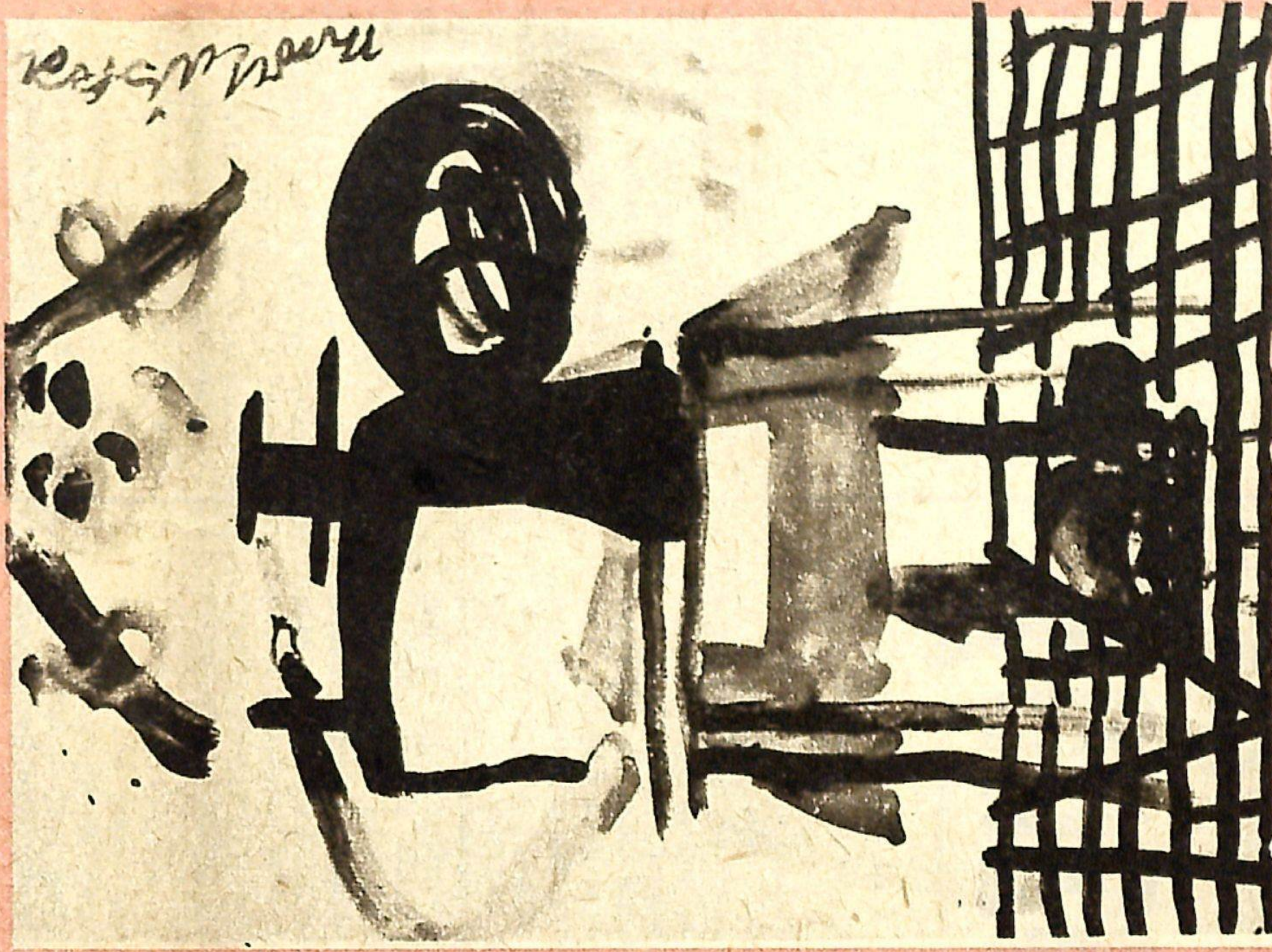

Andreas Joannou, 12 let, Kypř – „Rybolov na moři“

PRÁCI

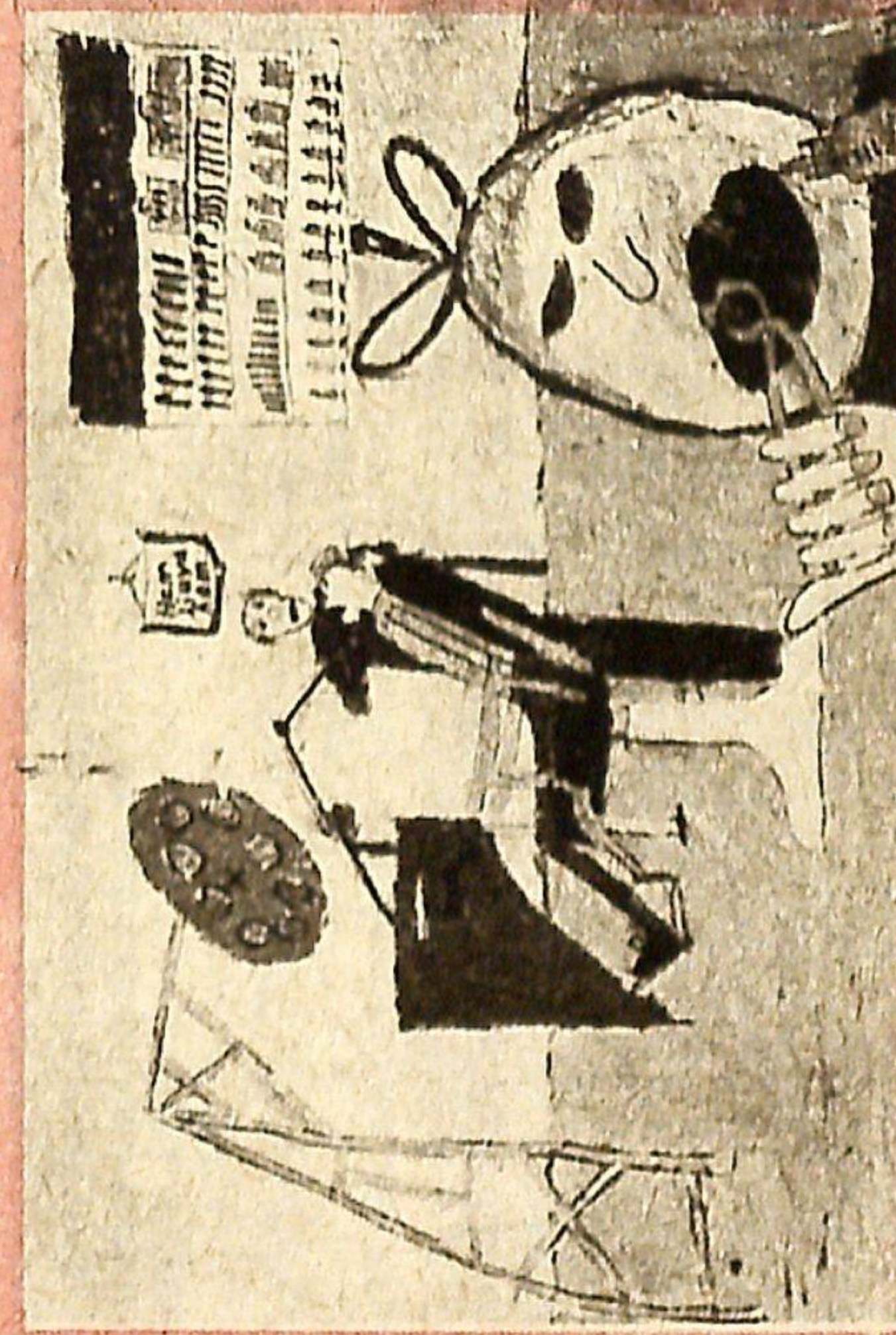

Tomoko Ito, 12 let, Japonsko – „Nákladové nádraží“

Marta Králíková, 7 let, Československo – „Máma šije“

ŽIVOT KOLEM SEBE

- Afganistan
- Albánie
- Alžírsko
- Argentina
- Austrálie
- Barmá
- Belgie
- Brazílie
- Bulharsko
- Ceylon
- ČSSR
- Dánsko
- Etiopie
- Finsko
- Francie
- Holandsko
- Indie
- Indonésie
- Irák
- Irán
- Irsko
- Island
- Itálie
- Izrael
- Japonsko
- Jordánsko
- Jugoslávie
- Kambodža
- Kanada
- Kongo
- Kuba
- Kypř
- Laos
- Libye
- Lucembursko
- Maďarsko
- Maroko
- Mexiko
- Mongolsko
- Nový Zéland
- NDR
- NSR
- Polsko
- Rakousko
- Rumunsko
- SAR
- SSSR
- Syrie
- Svédsko
- Švýcarsko
- Tunisko
- Uruguay
- USA
- Velká Británie

Problémy otrokářské a jim podobné

JINDŘICH LION

Kdo po přečtení titulku krvavěznivě očekává napínavý příběh o novodobých otrocích a otrokářích, bude asi zklamán. Co bude následovat, je pouhý etymologický rozbor, odborně pojednání o vědním oboru, většinou právem považovaném za suchý a nezáživný. Když tedy nemá buňky či zájem o jazykovědu, přestane na tomto místě číst! Kdo se zajímá o otázky lidského dohovoru — pokračuj! Neboť dále bude řeč o jazyku, letošního roku nadmíru aktuálním, který můžeme nepřehlédavěji označit za slovanštinu. Ty, který se chceš o přísti dovoleně vydat do některého kraje, objávaného příslušníky slovanského kmene, naslouchej dobře a čiť pozorně. Pouč se věas, aby ses nedostal do situace českého turistu v Bulharsku, který myslil, že k dorozumění stačí vynechat háčky na českém písmenku "ř". Když mu varenský holič na příkaz "stříhat" přejímá hlavy strojem rozdělit bujnou křiči širokou brázdou, bylo již pozdě. Co s vysvětlením, že "stříhat" znamená "do bola", když pak z estetičských důvodů bylo nutno zachraňovat čest a Mcnzělkou pro jó návratu málem ranila mrtvice a na svém pracovišti musel postižený dokázat totožnost předložením občanského průkazu.

Než vrátme se k titulu a problémům s ním souvisejícím! Otrok je v Jugoslávii dítě, což se dá ještě víceméně logicky vysvětlit, neboť takový capart musí slepě a bez odměny vykonávat příkazy svých otrokářských majitelů — rodičů. Jak ale vědecky vysvětlit, že "pěťadvacet na prkno" nebude bolet vykonavatele tohoto feudálního způsobu trestání, nýbrž — byl to zni sebeotelogičtější — jeho přítelmece? Prkno znamená totiž v zemi jižních Slouanů onu část lidského těla na konci páteře, která se při sedání zakulacuje v devadesátistupňovém úhlu. Proto se v blízkosti ladramu nikdy nezmiňuje o tom, že potřebujete — třeba pro nějaký rukodělný kroužek — pěkné prkno. Mělo by to vést k nepříjemným nedorozuměním. Já jsem se také urazil, když hostitel v Záhrěbu natolik podceňoval můj bonton naučený podle Guttha-larkouského, že mi při ústupu do bytu — prostím: do bytu! — připomenul, abych tam laskavě nekadil. Teprve mnohem později, když už jsem se drahnou dobu choval k němu chladně a odměřeně, jsem se dověděl, že tím český neřekl nic jiného, než abych laskavě nekouřil. Což po posledních výsledcích průzkumu statistiky rakoviny stejně nečiním.

Ba, leccos vyžaduje v letošním útočisti jedranu-ctvivých Čechoslováků bližšího vysvětlení! Například skutečnost, že do kruhu nelze kreslit ani psát, protože by se nám v túrdě kůže zlomilo pero a v měkké zase rozpustil inkoust. Jak už jste, přestože jste u srbochorvatštině pitomci — což, pardon, není u rážka, neboť význam tohoto pojmu se prý v češtině rovná slovu začátečník — jistě uhodli, že kruh je obyčejný chleba. Ano, časem si zvyknete, že jaja není používá, nýbrž vajíčko, mluví-li se o špatném zraku, nemusíte si nasazovat brýle nýbrž spíše kapšník před ústa, neboť zrak je vlastně vzduch, a čte-li na pouličních stáncích slovo kikiriki (šlást-né jugoslávské děti, které nemají memorovat ani huchykyrydytyny, ani befeleme pes se veze) není to pozdrav místních kohoutů zahraničním turistům, ale upozornuje pouze na prodej burských oříšků.

Ano, jiná země jiné mravy, takže se vám může docela dobře stát, že vás u mořského pobřeží přátelšky upozorní na zákaz plivání. Ne z hygienických důvodů, ale kvůli mořským pasům neboli žralokům, kteří se tam někdy odvaží až do mělčin a při nedostátku českých učitelůk se mohou omylem zakousnout do něčoho jiného. Plivat, jak už jste jistě bystře zjistili, znamená plavat. Také vás, jste-li ženou dobře řího růstu těla a příjemného zevnějšku nesmi překvapit, osloví-li vás mladý muž bez okolků otázkou, smí-li vás sliktat. Nemá jiné úmysly, než že si chce — pořádit váš snímek. Odradí-li vás někdo od nejmání pokoje, protože má bytná prdlavo, myslí to s vámi dobře. Místnost je pouze špinavá. A nacpák jeho zrninka o konservě svinského guláše neznamená, že by bylo maso špatné, nýbrž že za živa náleželo docela zdravému a chutnému praseti. Takže vám nebude chutnat o nic hůře, než obzvlášť delikátní konserva s nápisem "čuraci prsa". Nebojte se, ta prsa ve štáve nemá žádné nenormální schopnosti! Paříž pouze, nebo vlastně paříža kdysi, ze živa, Pyšnému krocanu, kterému v Jugoslávii říkají čurka.

V jazykozpytném pojednání bychom mohli ještě pokračovat, leč účelem tohoto článku nebyl vědecký rozbor otázek, nýbrž pouze malé cestopisné a varovné upozornění na suizénnou strukturu slovanštiny. Což je vzhledem k stále více se rozvíjejícím turistickým stykům otázkou k stále více se rozvíjejícím turistickým neděladi ostudu pliváním v moři, kađením ve vetejných místnostech či slikaním pivabných jugoslavek na jadřanském pobřeží. On tam totiž ještě nezdomácněl poslední výkřik světové módy — monokiny!

VÍTĚZSLAV BĚLOVSKÝ

Chodil k nim agent pojišťovny. Vypadal jako agent pojišťovny. Měl na nose brýle, nosil vždycky kožené rukavice a tmavý klobouk. Objevoval se u nich tak sedmkrát do roka.

Musel to být brozně dotěrný agent, poněvadž vždy, když k nim přišel, zůstával u nich nejméně tři hodiny. A po každé když odcházel nasazoval si venku rukavice a pod kloboukem staženým poněkud do čela se usmívaly dvě živé, šedomodré oči.

Byla to od něho neslýchaná bezohlednost, protože ti dva starší lidé neměli skoro žádný majetek, který by ho nutil k takové námaze. Vlastnili jen obyčejný domek, kousek zahrady a role na pěstování zeleniny. Několik slepic, kozu a asi patnáct králíků. To bylo všechno, ale ten chlap je přesto vydržel otřavovat plných deset let.

Nikdo v Lipově aleji nebyl tak dokonale pojištěn jako právě Hýlovi. Když si starý Hýl, kterého začínalo trápit astma, obul večer papuče, měl je pojištěné. Seděl na židli kterou měl pojištěnou. Hrál se u kamen, které měl pojištěné. Hýlová mu varila brambory v pojištěném hrnci a na stole ležely její brýle, které měla pojištěné. Nemá ani smyslu mluvit o tom, že měli pojištěný domek, stodu a kousek pole aid.

Hýlovi žili ze skromného důchodu a neměli asi žádné příbuzné ani děti, které by je podporovaly. Přistěhovali se do áleje v šestadvacátém roce odněkud z Hlučínska. Přišli už jako manželé a trvale se zde usadili. Nikdy je nikdo neviděl, že by někam odjížděli za příbuznými a tak si každý lehce domyslel, že žádné příbuzné nemají nebo se k nim snad nechcejí znát. Jednou se donesla do áleje nějaká neurčitá pověst, že prý se Hýlovi přestěhovali z Hlučína, protože chcieli utéci před nějakými pomluvami. Ale to bylo tak dalece nejasné, že jim to nikdy nikdo nepřipomněl a

Kouzelný kámen

VARVARA KARBOVSKÁ

Je zvykem, že si na Nový rok lidé přeji mnoho dobrého. Není třeba se ptát, zda se přání vždycky splní. Musíme pevně věřit, že ano. Pokud jde o mne a o hrdinky mé povídky — Nađu a babičku, my jsme o tom plně přesvědčeny.

Nadina babička je celkem obyčejná. V každém případě taková, jakých je mnoho. Není ještě vůbec stará. Je hezká. Krozeá ve městě, které teží na břehu Černého moře.

Nadja přijela k babičce, aby nabrala síl před zkouškami na fakultu historie. Časné ráno běžela na pláž. Babička rekla:

všichni respektovali jejich samotatství. Hýlovi tedy měli klid jaký jen si ti dva starší lidé mohli přát.

Až ten agent.

To bylo k nevydržení. Přišel, usadil se vždycky v kuchyni ke stolu a začal se vyptávat manželů na zdraví, jaká byla úroda, nebo na jejich malé hospodářství. Někdy místo toho mluvil o sobě, co se chystá dělat a jaké má plány do budoucna. V té chvíli to byl docela milý chlapec, ale nakonec si vždycky stejně vzpomněl na něco, co ještě není pojištěno pro případ požáru, ztráty nebo krádeže. Měl nevyčerpatelnou fantasi.

Jeho chování bylo jisté, jakoby si vůbec neuvědomoval, že je vlastně vetřelec, který obtěžuje dva staré lidi, na něž by měl brát komu koncu větší ohled než na ostatní své klienty. Ať mluvil o čemkoliv mělo to v sobě vždycky nějaký podivný záměr, docela nejasný a nepochopitelný, ale manželé to zřetelně cítili. Zdálo se jim, že mu vlastně vůbec nejde o to, aby jim pojistil další židli a okenní tabuli.

Hýl ho od samého začátku jejich známosti poslouchal po každé podezřivě. Přesně jako v ten první den co k nim vstoupil do kuchyně a nechal za sebou otevřené dveře.

"Co si přejete," zeptal se ho.

Agent přeshláp' z nohy na nohu, přendal klobouk z pravé do levé ruky, ale nezmohl se na jediné slovo. Tehdy byl ještě nezkušený.

"Vy jste od pojišťovny," řekl Hýl a přivřel oči.

"Ne, vlastně ano — od pojišťovny," začal kolkat.

Co byste si přáli pojistit?"

Hýl se zamyslel a pak řekl stručně: "Nic...!" Mladík si nasadil klobouk a poděkoval.

Později Hýl litoval, že nechal svou ženu,

"První dva týdny na nic nemysli. Pak budeme přemýšlet spolu a pomalu se připravovat."

Nadja ležela na pláži a přebírala kamínky — věčné zaměstnání lidí, kteří leží na pláži a na nic nemyslí. Každý den přinášela několik kamínků, těch nejkrásnějších, a ukládala je do krabice od střevíků.

"Ztrácejí lesk?" zeptala se babička. "Poradím ti. Vezmi si v mé skříni vlněnou rukavici a trpělivě a dlouho je otírej. Budou se zase lesknout."

Babička měla pravdu. Kamínky se znovu zaleskly a vypadaly jako drahokamy.

Jednou přiběhla Nadja k sfidání s tak rozzářenými očima, že babičku napadlo: byl nový kamínek barvy smetanové zmrzliny. Té barvě se říká "barva slonovin". Ale Nadja měla spíš co dělat se zmrzlívou než se slonovinou, s kterou neměla vůbec co dělat. Na kamínku s jedné strany bylo jedině jasné zelené oko.

"Podívej, babičko!" rekla Nadja a podala kamínek babičce.

Babička vážně pohlédla na kámen, na vnučku a tajemně řekla:

"To je neobyčejný nález, má milá. To je kouzelný kámen. Nejkrásnější ze všech, které jsem kdy viděla."

"To jsem si myslela!" zšeptala Nadja. Velmi dobře věděla, že co je pro babičku tajemné a pohádkové, musí být právě takové i pro ni. Podívaly se na sebe chápavěma očima a se zaujetím pokračovaly.

"Stačí, abys stiskla kamínek v levé ruce, první dva týdny na nic nemysli. Pak budeme přemýšlet spolu a pomalu se připravovat."

aby ho zadržela. Nemohl se zbavit pocitu, že v tom člověku nevězí nic dobrého, ale vyhnat ho už jaksi nemohl. Jeho žena si na agentovy návštěvy přilí zvykla. Zdálo se, že se bez něho nemůže dokonce vůbec obejít. Byl to totiž jediný host, který pravidelně přicházel. Ale na druhé straně Hýl cítil, že i ona má před agentem určitý strach, právě ten strach, který dodával agentovi sebevědomí.

"Proč to mám pořád trpět," říkal si, "zaplatil jsem už tolik peněz, že je to stejně jako bych vyhořel. A korunu jsem od té jeho pojišťovny neviděl. Do hrobu si stejně nic nevezmu."

Ale přesto by se nerozhodnul ve skutečnosti s agentem hned tak skoncovat, kdyby se nepřihodila taková věc.

Vrátil se jednou od doktora domů a zastihl agenta jak mluví s jeho ženou. Seděl na židli zády ke dveřím, před ním se choulila Hýlová a plakala. Agent právě říkal:

"Podívejte maminko, tak dale to už nepůjde." Byl rozčilený a vlastně skoro křičel.

"To přestává všechno," proletělo Hýlovi hlavou, "dokonce nám už bude říkat tatínku a maminko. Moc jsme si ho ochočili." Přistoupil k němu a řekl mu všechno co měl už tak dlouho na srdci. Pak mu ukázal na dveře.

Agent vypudl zmateně ven a nestálil nic říci, když viděl do krajnosti rozhorleného Hýla, jak se třese nervozně po celém těle a měří si ho nepřátelskými pohledy.

"Tak a budeme mít pokoj," pronesl Hýl, když agent zmizel, ale jeho žena začala plakat ještě více a hlasitě škála.

"To nic, to přejde," utěšoval ji, "moc sis na něho zvykla, ale to tě přejde, uvidíš..." Hýlová přikývla na souhlas, ale to bylo také všechno.

Koncem dubna, to bylo tři měsíce od této příhody, Hýlova onemocněla. Ztratila chuť k jídlu, většinu času seděla v kuchyni u okna a divala se do zahrady. Přestala mluvit.

Když už se Hýl nemohl dívat na to jak jak je den ode dne hubenější a zasmušilejší zavolal doktora, ale ten ji neomohl ledně snad agent by jí vyléčil, zdálo se dokonce, že na něho čeká.

Uplynulo půl roku. Zorávala se strniška a začínaly se vykopávat brambory. Z noli foukal vítr, který přichází před oodzimem, ale lipové stromy byly ještě v plné zeleni Vytrhaná bramborová nať hotěla na polích a všude se válely oblaka bílého dýmu.

A agent nepřicházel.

Hýlová ulehla. Vrásky na tváři se jí přišerně zkrabatlily; oči zapadly hlouběji do tváře. Rty měla suché a bezbarvé. Pohnula jím jenom tenkrát, když se plala jestli už přišel agent nebo když pila ze sklenice vody.

V listopadu už bylo jasné, že ji nic nepomůže. Ani agent. Ztratila vědomí, dostavila se smrtelná agónie. Hýl stál u její postele a díval se jak pozvolna ustává v jejích prsou dech. Byl už nezpytelný. Zapálil bromnicku. To bylo jediné světlo, které ten večer hořelo v pokoji. Ten večer, kdy přestala dýchat. Vzal ji za ruku a druhou jí upravil vlasy na spánku. Díval se na ni a cítil jak je už velice stará. Bylo ticho, ale v tom někdo zaklepal na dveře. Dovnitř vstoupil muž v brýlích v ruce tmavý klobouk. Zůstal chvíli na práhu překvapeně stát, ale pak se přece jen došoural až k posteli. Nejistě pohlídl mrtvolu po tváři a uchopil ji za ruce.

"Přišel váš agent," šepтал, "co vám mám ještě pojišť."

Hýl ho vzal za ruce a sundal mu je. Pozorně si ho prohlédl a nodivil se sám sobě. Že na to již dávno nepřišel, protože agent se podobal své matce jako mladotřetí syn.

"Pane," řekl, "jste moc dotěrný agent. Vypadněte odtud!"

ce, bezpodmínečně v levé — nezapomeň: — přitiskla ruku s kamínkem k srdci, které je tak na levé straně — na to vždycky pamatuj! — dupla pravou nohou a vyslovila, přání, jedno jediné a hned se ti splní."

"Myslela jsem si to," opakovala Nadja. "Dokonce se mi zdálo, že právě tohle mi může zašeptalo."

Mluvil by asi ještě dlouho o divotvorné síle kamínku, ale v tu dobu babičku ředitelku volal telefon.

Nadja vyleštila kamínek vlněnou rukavicí a uložila do krabičky od prstýnku, který jí darovala babička.

To se stalo v neděli. A v pondělí, když se Nadja na první pohled zamilovala do filmového herce, do kterého se zamilovaly skoro všechny ženy na pobřeží od šestnácti let až do blízce neurčeného věku pevně se rozhodla: teď stisknu kamínek v levé ruce, dupnu pravou nohou ... Pokud jde o přání, nebylo ještě formulováno dostatečně přesně. Ale právě v tu dobu se všichni dověděli, že do lázní příletěla baletka ze souboru Berjozka a herec ji půl druhého hodiny čekal na letišti.

"Výborně!" rekla Nadja a šla hrát baš minton. A byla dokonce velmi ráda, že nestačila vyslovit přání. Vždyť podle všech pravidel mohla vyslovit jen jediné a bylo by jí hrozně líto, kdyby vyčerpala příležitost tak rychle a jednou pro vždy.

Nyní vám musím říci, že Nadja našla kamínek letos. Ani loni. To bylo ... před sedmi lety. Babička ředitelka je již v důchodu, žije jako dřív u Černého mo-

ře. Skoro každé léto k ní přijíždí Naďa. Zprvu přijížděla Naďa sama, potom s mužem a nyní s malou dcerkou.

V Nadině životě se mnoho změnilo. Avšak, chápete, jde o to, kdy a za jakých okolností se uplatnila síla kouzelného kamínku.

Zkouška charakteru začala hned na podzim u příjmacího pohovoru. Kamínek ležel v kapse. Jednou ho Naďa nervósně stiskla v levé ruce a již chtěla dupnout pravou nohou, ale závčas si vzpomněla historická data, na něž se přísně ptal examinátor.

„Milá babičko!“ psala, když byla přijata na universitu. V nejtěžších chvílích jsem myslela na tebe, protože jsem držela v kapse kamínek. Pomohlo to: Dobře, že jsme se spolu v létě učily. Jdu ve tvých stopách — budu historičkou.“

V lásce nehrál kamínek naprosto žádnou roli. S Péťou bylo všechno bez zářávků. V létě o prázdninách jel celý ročník do Kazachstanu. Nejdřív tam vlastněma rukama stavěli školu v jednom sověchoze. Přišťi léto v ní byli na praxi. Stepi nejsou kouzla. Je to prostě ohromné místo na zemi, kde bylo kdysi pusto a prázdno a teď tam roste obilí a jako moře, nejdřív zelené, pak žluté, viní se ve větru, kde žije mnoho mladých a silných lidí, kde kypí práce, kde se práce podobá písni, zpívané sborem, mohutně a krásně.

Vzali se v posledním ročníku. Péťa dostal aspiranturu. Narodila se jim dcera: sta, ani jednou nebylo třeba tisknout kamínek v levé ruce. Kdyby neměli dcerku, připravovala by se Naďa k obhajobě disertace jako Péťa. Ale to má ještě před sebou.

Bydlí v novém domě, kde se jim líbí. V zimě chodívají večer někdy do divadla, na návštěvu, zatančí si nebo zalyžují. V létě odjíždí celá rodina k moři, k baňičce...

Kresba Magdy Rydvalové

„Babičko, vzpomínáš si na kamínek?“

„Na kouzelný, barvy smetanové zmrzlíný. Cožpak se na takové věci zapomíná! A ještě jsi mi ani nerekla, v čem ti pomohl.“

„Viš, babičko, mně bylo pořád hrozně líto rozloučit se s možností vyslovit jediné přání. Dopadlo to tak, že se mi přání plnila a nemusela jsem ani dupnout pravou nohou. Když člověk moc a moc chce...“

„A je pořád v krabičce od prstýnku?“

„Ovšem. Ale někdy ho nosím v kapse. A když se dívám do jeho zeleného oka, myslím na tebe.“

„Děkuji, má milá. A nemyslíš, že je možné zasvětit i jiné do tajemství kouzelného kamínku?“

„Je to možné, samozřejmě. Ale všichni nemají takové babičky, jako jsi ty.“

„Nechtěla bych tě zarmucovat, ale než se ohlídněš, budeš také babičkou. A ode vzdáš-li někomu tajemství, bude to od tebe velmi milé. A budou na tebe v dobřím vzpomínat.“

Ale jak odevzdat? Se všemi technickými podrobnostmi: barva, váha, rozměr kamínku? Nebo to v našem vysoce a hluboce osvětleném století není tak důležitě? Ale jedno je přece důležité — abyste kousek svého dobrého dětství měli vždy po ruce — v kapse nebo v krabičce, jak chcete!

Překlad L. Hýbloud

SVET V OBRAZECH, obrázkový týdeník, Praha 1, Národní třída č. 17, telefon 246951-4. Redakce pro Slovensko: Bratislava, Gorkého ul. 19, telefon 52271-2 — Redakce: VLADIMÍR RYPAR (šéfredaktor), RUDOLF JELINEK (zástupce šéfredaktora), VLADIMÍR BABNÍČ, VERA HELLOVA, HANA HOREJŠÍ, MILOSLAV JENŠÍK, JIRÍ NOZKA, VACLAV STRAKA, PAVEL ŠOLTES, ČESTMÍR VASAK, OLGA VÍTOVA. Fotoreportéři: BEDRICH RAKOVEC. Grafická úprava: ANTONÍN BAUDYŠ. — Časopis vydává ČESKOSLOVENSKÁ TISKOVÁ KANCELAŘ, PRAHA 1, Opletalova ul. č. 5, telefon 22-24-41-7. — Ročník 1964. Tiskne POLYGRAFIA, n. p., závod 2, Praha 5, Grafická ul. 1. — Cena 1,80 Kčs. Celoroční předplatné 93,60 Kčs. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Informace podá a objednávkou přijímá každá pošta i doručovatel. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS — ústřední expedice tisku, odd. vývoz tisku, Praha 1, Jindřišská ul. 14

NÁMĚLUVY

JAMES THURBER

Jistě nic z užasného projektu života nepřivedlo Přírodu do takových rozpaků, jako skutečnost, že ani jedna samička ze všech druhů, které stvořila, nedbá ani za mák o svého samečka. Již plných deset miliónů let vynalézá pilně Příroda způsoby, kterými by utínila samečka přitažlivým pro samičku, ale celá ta záležitost námluv, od mořských červů až k člověku, se dosud těžce a nemotorně pohybuje kupředu, jako zašmodrchaná hudební veselohra. Četl jsem tu smutnou a poutavou historii v šestnáctém svazku (Mrkev — Nutrie) Encyklopedie Britaniky. Z tohoto svazku se dovíte vše o muflonovi, mumích, nařfových polích, norozích, kočovných nomádech a Newtonovi, ale žádné z těchto témat není tak zajímavé, jako Námluvy zvířat, vypravující o truchlivé pouti, kterou musí podstoupit všichni samečkové, aby vzbudili zájem své dámy.

Myslím, že všichni víte, že Příroda obdařila muže kníry a vousy s výstředním nápadem v hlavě, aby jimi získali pro samičky na půvabu. Všichni víme, že o nějakém půvabu pro samičku tu nemůže být ani řeč, a že nás kníry a vousy jenom sklíčuji a znervózňuji, takže člověk, aby upoutal jejich pozornost, musí dělat salti mortale, klát se dřevcem a předvádět všelijaké kousky salonní magie; také jim musí přinášet cukroví, květiny a kůže zvířat. Je všeobecně známo, že navzdory všem těmto „milostným exhibicím“ je sameček ustavičně odmítán, uražen nebo vyhazován z domu. Je potom docela potěšující, když objevíte, že ani páv, přes všechno své skvostné peří, nemá své námluvy nijak zvlášť snadné; žádný sameček na světě je nemá snadně. První pávici, jak se ukázalo, vzrušovala nápadníková vlečka jen zcela nepatrně. Často klidně usnula, zatím co on se s ní roztahoval. Britanika nám říká, že páv se vlastně musel naučit jistého triku, aby ji vzbudil a vzkřísil její zájem: musel se naučit, jak má roztetlit brky, aby začaly šustit. Zaučivých dob se pravděpodobně i člověk sám, povšimnuv si pávových zvyků, pokoušel rozcheřt své kníry tak, aby šustily; jestli se mu to povedlo, nedostal se s tím stejně ani o kus dál. Musel zkusit něco jiného; a tak, mezi jiným, to zkusil s dárky. Není nepravděpodobné, že ho na ten nápad přivedly jisté mouchy a pláci, kteří s šustěním neudělali vůbec žádné pokroky.

Jedna z nich, sameček z čeledi Empididae, který už všechno vyzkoušel, přišel konečně na něco docela zvláštního. Vymyslel si, jak udelet lesklou a průhlednou bublinu, která byla dokonce větší než on sám. Mohl do ní dávat pralinky a lahůdky a celý ten zábal přinášet dámě svého srdce. Nějaký čas ji to bavilo, ale posléze ji to začalo nudit. Žádala hloupé malíčky a pestrobarevné dárky, něco co se nedá jíst, ale co by se pěkně vyjímalo kolem domu. A tak musel sameček Empis poletovat kolem a sbírat květinové plátky a pestré papírky a ukládat je do svého balónu. Během svého létání po námluvách tak samaček Empis získal docela slušnou postavu, ale nedá se říci, že by byl šťastný. Nikdy neví, kdy samička začne vyžadovat teší dary, jako římské mince nebo zlaté knoflíčky do límečku. Zdá se pravděpodobné, že jednoho dne se námluvy čeledi Empididae zhroutí, jako se to občas stává s lidskými, svou vlastní vahou.

Rajka je další tvor, který stráví dvořením samice tolik času, že na jinou práci mu už nikdy nezbyde. Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby se v příštích deseti nebo patnácti letech staly ze všech samečků rajek nervózní trosky. Rajčí samička si usmyslíla, že jí musí postavit u vchodu do zvláštně konstruovaného letohrádku ještě hřiště. Tento letohrádek je mnohem umněší než obyčejné hnízdo a huře se-staví; je také o bro-madu peněz dražší. Samička nepřijde na hřiště dříve, dokud ho sameček nezaplní stříbrnými a červenými listy, růžovými plátky, lasturami, koralčky, bobulemi, kosticemi, hracími kostkami, knoflíky, páskami z doutníku, vánočními nálepkami a buhvířkami ještě. Když se samička konečně uračí zavítat na hřiště, je naivní a upejpa se a sameček se za ní musí honit do letohrádku a zase ven, nahoru a dolů po hřišti, než se přestane chichotat a zastaví se alespoň natolik, aby si po-

ka byla okouzlena. Serenáda fungovala překrásně, samička jej nechala nazívu. Nicméně, pozorovatelé pavouků z Britaniky říkají, že ani tento systém není vždy úspěšný. Tu a tam i dnes vypálí samička do nápadníka tři kule nebo ho propíchně kuchyňským nožem. Vyhrožuje mu od okamžiku, kdy vyloudi první nízké tóny na vnější struny, ale on se mezitím dostane k vyšším tónům kolem pavučiny, vchází do domu a ona jeho život ušetří.

Dokonce ani tak hezký chlapík jako je motýl, nezíská svoji družku obletováním a produciováním. Mnoho motýlů musí mít na křídlech parémované šupiny. Hepialus nosí v navoňném váčku labutěnku, z které rozprašuje vůni po dāmách, jež ho mujeji. Sameček cvrčák a z rodu Oecanthus na to jde ještě lépe než Hepialus, když s sebou nosí činně lesklou láhev vína, z které dává napít těm děvčátkám, na něž má zálsk. Sameček jednoho druhu hlemýžďů zase metá oštěpy, aby upoutal děvčata. A tak to jde dále, celým tím dlouhým seznamem zvířat, od ščítaně-ku s červa a jeho nevyvinutého tance, až k člověku s jeho diamantovými a safírovými dary. Kačer hohol za sebou zdvihá proud vody, když létá nad jezerem; Hepialus má svoji labutěnku, Oecanthus svoji vinnou láhev, člověk své rytiny. Je to pestrá a melancholická historie, prastará touha samička po samečce, prastará touha sameček být obveselováni a baveny. Ze všech stvoření na zemi jediní samečci, o nichž by se dalo říci, že od svých námluv vkládají jakousi ironii, jsou roháči a ještě některé z potáplic. Chvillemi vklouz-ne namluvající si roháč ke dnu jezera a pak se znenadání se strašným „Hů-ůš!“ vynoří jen několik stop od své přítelkyně a celou ji přitom pocáká. Ta se zdá být přesvědčena, že se jedná o milostnou exhibici, ale mně se líbí pomyšlení, že roháč má vždy alespoň slabou naději, že ji utopí nebo vyleká k smrti.

Uzavřu zkoumání tohoto truchlivého břemene samečků příhodou z Britaniky o jednom bažantovi druhu Argusianus. Je z ní patrné, že Argus provádí milostné exhibice před samičkou, která stojí naprosto nehybně, aniž pohnula jediným pítkem. (Jestliže jste před několika lety viděli „Červnový měsíc“ a vzpomínáte si na scénu, ve které skladatel zpívá „Montanský měsíc“ své vztělě a nehnute stojící manželce, máte jistou představu o tom, co si Argusova samička myslí o láskyplném produciování svého druhu.) Argus, o kterém vypráví Britanika, byl uzavřen ve spoletné kleci se samičkou jiného druhu, samičkou, která neustále chodila sem a tam, vysypávala popelníky, a babrala se se stíníky na lampách, celou tu dobu, po kterou se sameček blýskal svým talentem. Posléze se sameček, naplněn odporem, odplížl a předvedl svoji milostnou hru před korytem na vodu. Připomíná mi jistého samečka (Homo sapiens), kterého znám, jenž jednou po večeri požádal manželku, aby odložila detektivku, aby jí mohl přečíst báseň, kterou velmi miloval. Seděla dosti klidně, dokud se nedostal k polovině té věci, jejíž slova vyslovoval s velkou hroucností a silou. Náhle se ozvalo ostré, nelibozvučné „pleskl!“ Vyšlo na jevo, že během celé samečkovy milostné exhibice byla samička zaneřáděná krouživím moskytem a konečně jej polapila do dlaní. V tomto případě se sameček neodplížl a nepřeváděl se před korytem na vodu; odešel do Timovy hospody, urazil zástup panáků a zarcitoval básně kámošům. Vím určitě, že pak všichni vyprávěli své vlastní hořké příběhy o tom, jak samičky překazily jejich milostné exhibice. A zcela určitě také vím, že si všichni na závěr zapívali „Ach, ta láska nebeská“.

Přeložil J. Kořán

3 000. publikace nakladatelství Naše vojsko

ČESKOSLOVENSKÝ VOJENSKÝ ATLAS

Vyjde v I. čtvrtletí roku 1965 jako jubilejní publikace k 20. výročí osvobození Československa.

919 map, plánů a schemat, 386 stran, formát 310X410 mm, polokožená vazba, cena 330 Kčs

Atlas je rozdělen na část geografickou a část historickou. Geografická část atlasu podává úplný přehled hospodářských, politických, sociálních, geologických, geofyzikálních, klimatických, vegetačních, sídelních, dopravních i ostatních podmínek jak celého světa, tak jednotlivých kontinentů, států, významných oblastí a měst.

Historická část atlasu zachycuje rozšířené výhradně naše vojsko prostřednictvím vlastní distribuční sítě. Zjistíte si její již nyní události od starověku po sou-

časnost, s důrazem na pokrokové a revoluční události a na bojové tradice našich národů.

Československý vojenský atlas sleduje potřeby širokého okruhu zájemců nejen z řad příslušníků ozbrojených sil, ale i z řad pracovníků na vědeckých, pedagogických, ověřovacích i jiných úsecích. Publikace byla schválena ministrem školství a kulturního dědictví a studijní tury jako vysokoškolská studijní pomůcka a doporučuje se její využití i na školách středního stupně.

Československý vojenský atlas rozšiřuje výhradně naše vojsko prostřednictvím vlastní distribuční sítě. Zjistíte si její již nyní události od starověku po sou-

NAŠE VOJSKO, nakladatelství a distribuce knih, n. p., Na Děkance 3, Praha 2.

Upozorňujeme, že Naše vojsko poskytuje jednotlivcům možnost nákupu publikace na splátky (př převzetí atlasu zaplatí 130,— Kčs hotově nebo na dobírku, zbytek ve splátkách po 100,— Kčs měsíčně).

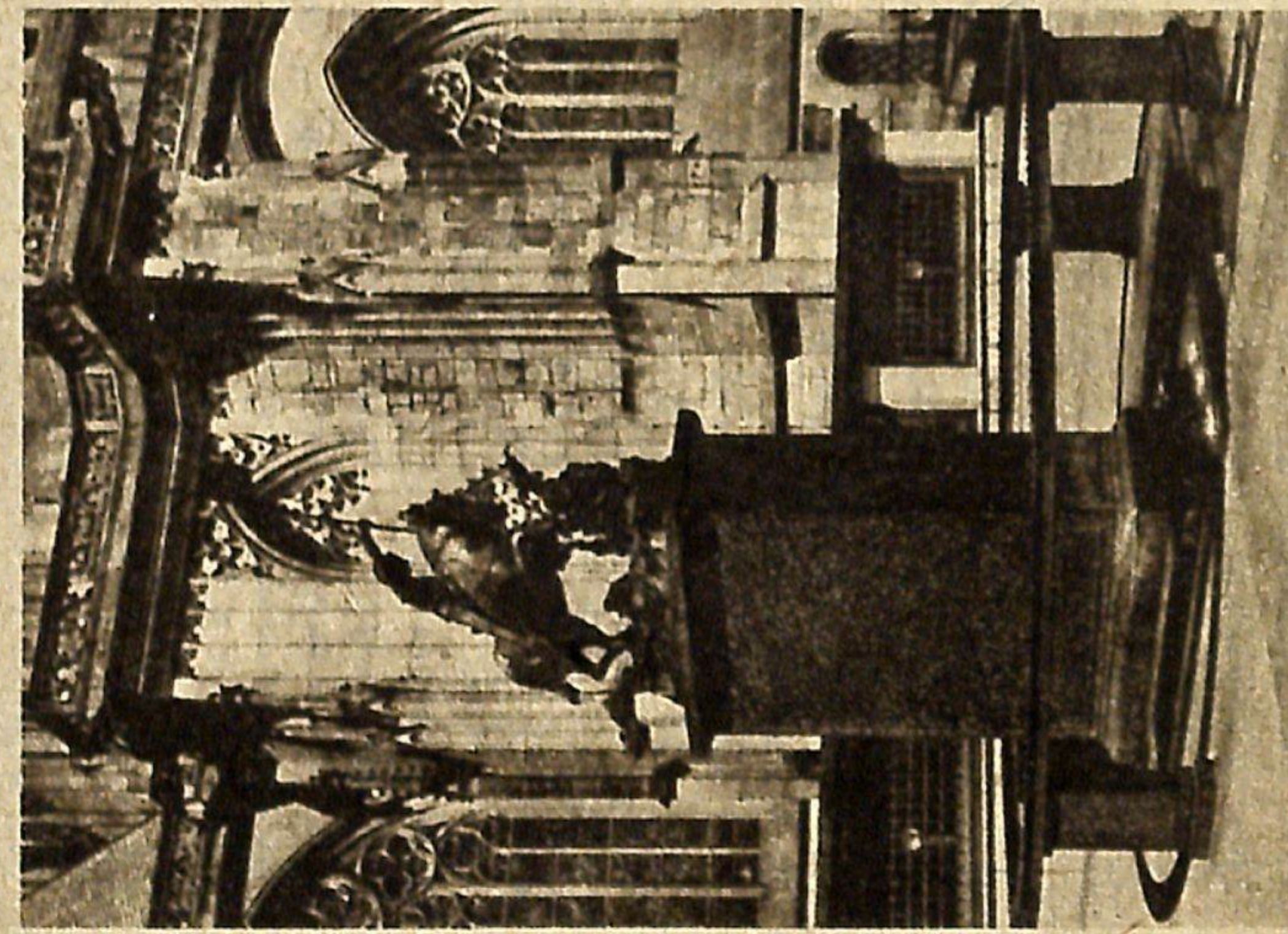
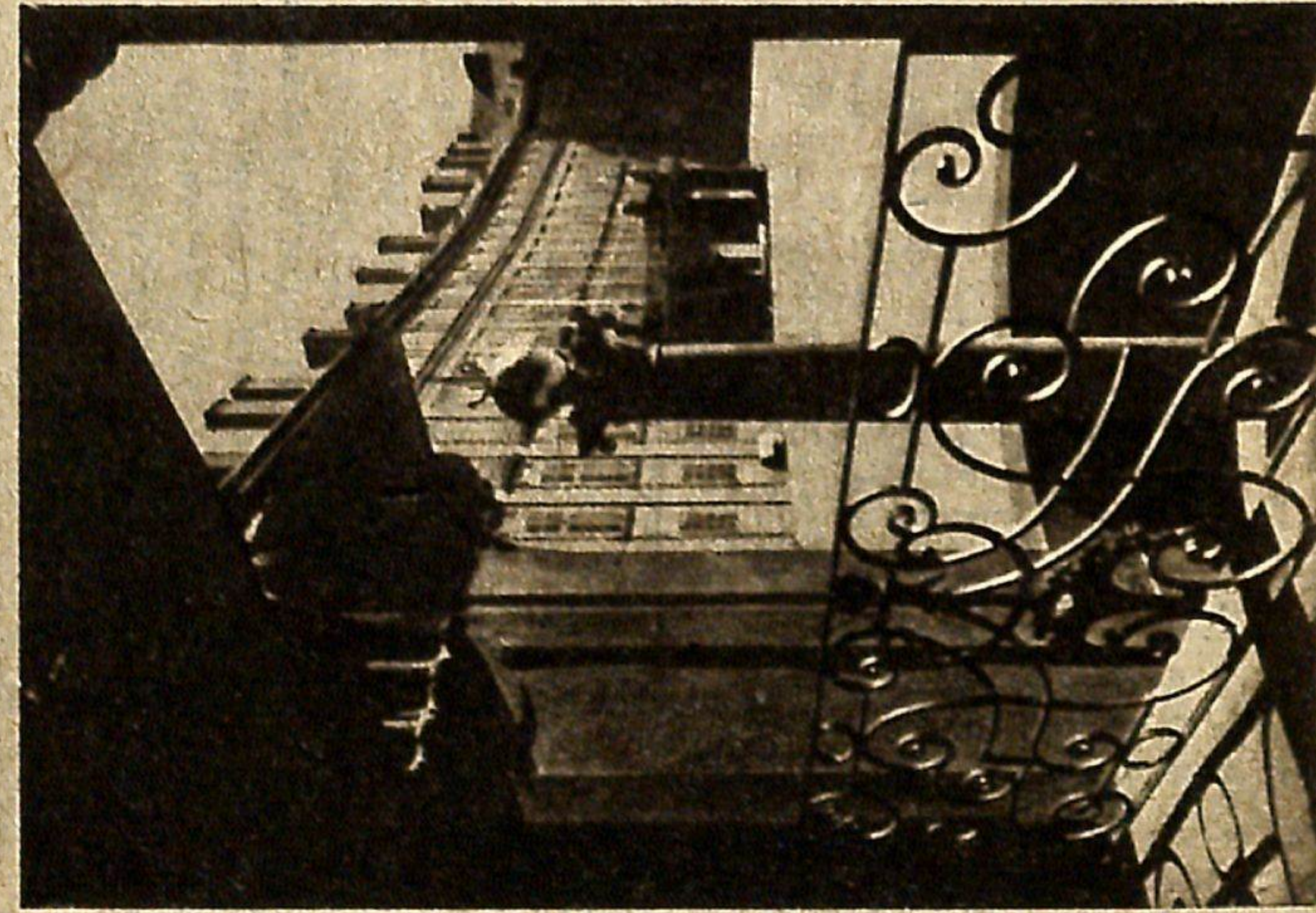
ČESKOSLOVENSKÝ
VOJENSKÝ
ATLAS

Dík a pozdrav Karlu Plickovi

Karel Plicka, který se letos 14. října dožívá sedmdesátin, podepisuje jednu ze svých knih.

Dvoustrana z Plickovy knihy „Praha ve fotografii“ (nakl. Orbis, Praha): Na třetím hradním nádvoří a socha sv. Jiří.

Dvoustrana z knihy o slovenských dětech „Zlatá brána“ (nakladatelství Osveta, Martin).

VLEVO: Dvoustrana z knihy „Vltava“ (nakladatelství Orbis): Vltavská krajina u Orliků a údolí Vltavy u Orliků.

VPRAVO: Karel Plicka fotografuje při strážnických slavnostech, které pravidelně navštěvuje.

SNÍMKY: KAREL PLICKA, RICHARD BURDA (I), OLD. RAKOVEC (I).

Co dělat? Čas letí a Karlu Plickovi, příslušníku fotografické generace portičkovské, je od 14. října už sedmdesát. Slavná střední generace se tedy dostala, jak je vidět, do let, zasluhujících sklízet žně a přehlížet dílo.

Rád bych za sebe, za Svět v obrazech i všechny milovníky krásné fotografie krásného Československa podal kytíčku — ale s které strany začít? Karel Plicka je rozměrností vloh i objemem své celoživotní práce duchem vpravdě renesančním, všestranným a nepřehlédlným. Snad bude nejlépe, zanechat obcházení budovy, kterou svými filmy, dokumenty, sběratelskou a folklorníčkou práci na milovaném Slovensku postavil, a věnovat se jen jedné tváři podivuhodné jubilejní bytosti: Plickovi-fotografovi. Ba zjednodušíme si úlohu ještě více a mluvíme jen o fotografovi Prahy, Prahy královské, Prahy paláců a zahrad. I tak zůstává úkol nadměrným — ale nic nevadí. Ať je raději text tištěn fotografiemi, než aby tomu bylo naopak. Ať fotograf promluví nejhlaději svým dílem.

Knih „Praha ve fotografii“ je právě jako její družky „Slovensko ve fotografii“, „Vltava“ a ostatní Plickovy svazky, vlastně součástí velkého, souhrnného fotografického pohledu na Československo, k němuž se Karel Plicka na podzim roku 1937 zavázal tehdejší Grafické unii. Bouřlivé události bouřlivých let zmařily provedení původního záměru. Ani Plickův návrh na vytvoření celovečerního filmu o Praze nebyl realizován — a proto začal, jak ve svých vzpomínkách dozívá, Prahu fotografovat.

Tickrát černobílým uměním zachycovaná Praha nalezla v Karlu Plickovi ráz svého mistra.

Odstup, Satane, pokušení svádějící k puntičkářskému zařazení Plicky do řady a do čela těch, kteří se před podivuhodně jednotlivým panoramatem podivuhodně směsíce slohů na svých matních sklánějí v tvůrčí pokorě. Od tajemné postavy studenta Trajce přes potulného videňského fotografa Andrease Grolla, Jana Malocha, Viléma Ruppka, Jirího Eckerta, přes seceného Dřtkola a romantika Buřku až k piktorialistickým, fotograficky čistým a nedotčeným dílům Čechoameričana Růžičky lze sledovat Plickovy předchůdce — ne však Plickovy vzory.

Muž, který se vrátil těsně před fašistickou okupací a vznikem loutkového klerofašistického Štátu do Prahy byl vybaven jako málokdo jiný průpravou technickou i kultivovaným pohledem — s Prahou se však musel teprve znovu sžít. Spojení Plicky s Prahou se od samého počátku pohybovalo v myšlenkových oblastech manželství z rozumu, ne vášně krát kodobého a slepého vzplanutí. Plicka fotografuje Prahu takovou, jakou by si ji přál mít. Zbavenou architektonických hříchů, „oproti štenou od kazů v totálech i detailech“ — abych použil vlastních autorových slov. Proto nekořeň dlouho, trpělivě a citlivě hledá místo i čas, proto se vzdává celé řady nejznámějších pohledů. Nechme mluvit Karla Plicku samotného:

„Kdybch měl svůj způsob práce na zobrazení Prahy nějak charakterizovat, řekl bych, že je to touha monumentalizovat, hromadit vertikální dominanty a pomíjet takové záběry: kde by tyto vrcholy byly tupeny nebo hrubě porušeny necitlivým sousedstvím. To ovšem nikterak neznamená, že bych se vyhýbal prostým motivům.“

„Jestliže zobrazuji Prahu, vždy si přeji, aby to byla Praha každým svým kamenem, aby byla svá ve všech detailech, tedy odlišná od jiných měst. Proto nedávám do svých knih tzv. malebné záběry, i když se z nich osobně raduji a pro svoje potěšení je fotografuji. Vždyť ulice každého města halí se do oparů,

kteří v protisvětle vytvářejí nekonečné množství motivických variant, každé město má svoje uličky, kde se lesknou dlaždice, má svoje zdi a plakáty s nápisy, neuspořádané dvorky, lucerny s dlouhými stíny po zdech, siluety milenců pod stromy a mnoho jiných věcí, které lákají k fotografování. Myslím, že všechny tyto motivy jsou si na celém světě vzájemně až příliš podobny...“

Tvorba je neopakovatelná a nepřipouští návodů, nemá-li zplodit do nápodobu a plagiátu. Nepřenesl bych však přes srdce, kdybch necitoval Karla Plicku ještě jednou, alespoň kuse. Nechtěl mluví sám o svém postupu při fotografickém zpracování města.

„Nejprve se dám unášet vlastníma očima. dávám se okouzlovat jeho životem, pohledy do ulic, zákoutí, vystupuji na střechy, věže. Procházm městem v rozličných denních a ročních dobách. A až potom, když jsem s fotografickou prací zhruba hotov a žeň mám už doma, sahám po pramenech, po literatuře, abych si ověřil, co ještě chybí... Tuto práci mi velmi ulehčují poznámky na listech, které doplňuji vlastními náčrtky... Shromáždilo se jich na tisíce... Architektury, obrácené na severní stranu, vyžadují, aby byly fotografovány v době letního slunovratu, třeba i o čtvrté ráno. Tato závislost na vnějších podmínkách nutí plánovat, i když jde o uskutečnění uměleckého záměru...“

Stěží bych se dopředu plastičtějšího a průkaznějšího podpoření některých tvrzení, která jsem uvedl v nedávném článku o otevřených a zavřených cestách fotografické publicistiky. Možná, že fotogramy, fotostory nebo nahodilý žánrový snímek mohou vzniknout z nadměrné uměleckého temperamentu, šťastným sloučením obratné ruky a vidouchoho oka nebo i pouhou konstatací příznivých okolností — dila spo- lečensky provořáda, jakými bezesporu Plickovy knihy byly, jsou a budou, slavné reportáže a dokumentární cykly jsou však, podtrhuji, a dokumentární cykly jsou však, podtrhuji, vždy a za všech okolností výsledkem velké a pociťte práce. V technice se může a musí od Plickova způsobu lišit — v míře potu a dní však se jí mají přinejmenším blížit. Jinak to, bohužel, na tomto fotografickém nabídkou přeplněném světě, nejde.

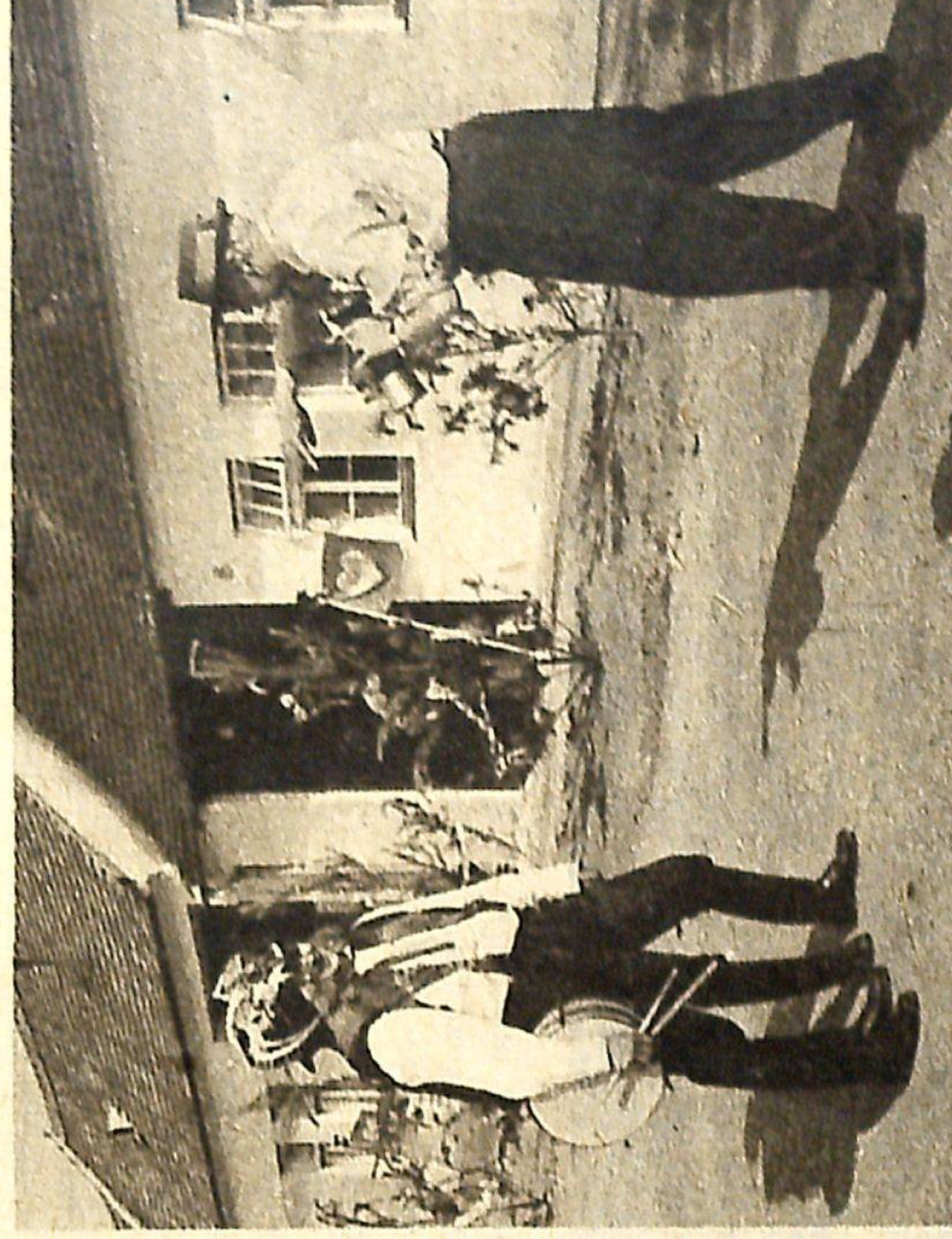
Vidíte — chtěl jsem podat kytíčku, a zatím rozebírám dílo a vyslyším jeho autora. Hlonem, co ještě dodat? Nedovedu vám poradit, jak se stát Plickou. Museli byste také pobíhat co by kluk po České Třebové, nechat na sebe pokřikovat „Ty polirel!“ a hořet od let. poznamenávat obvykle indány a automobily bilovými značkami, pro všechno, co souvisí s malou, cihlami, stavbou a konec konců architekturou. Plamen této záliby by musel hořet bez kolísání celý život, ukázkován a regulován rozumem a živem — láskou.

Ano, láskou, ačkoli jsme mluvili o manželství z rozumu. Láskou, za kterou Karel Plicka chodil po vratkých náštěřních žebřících, k hnízdům poštolek i tajemným hřbitovům ho- lubů na zapomenutých věžích. Láskou k zemi, jejímu lidu a krásce, kterou dovedl z chel a kamene zdvihnout.

A ještě něco. Kdo rychle dává, dvakrát dává. Plickova Praha, jejíž prvé vydání se objevilo roku 1940, přišla právě včas, tehdy, kdy ji národ nejvíce potřeboval. I další svazky, tištěné již v osvobozené vlasti přišly včas. Ukazují naši zem takovou, jaká je i jaká by měla být. Slovy akademika Zdeňka Wirtha v předmluvě Plickovy knihy: „Všechno je mohutné, velce viděné, královské, naplněné dějinami a uměním.“

Nuže, soudruhu Karle Plicko, příteli života a všech dobrých lidí na tomto světě, tady je, od nás všech a z celého srdce.

DR. LUDYK SOUČEK

Rudolf Souček, Praha: Kritika

Fotografujeme

ŘÍDÍ DR. LUDVÍK SOUČEK

DVOJICE ČILI PÁRY

Thema se stalo ve fotografii už bezmála tak otřepaným, že se ho zmocnila metafora. Vilém Reichmann do konce zavrhl i sám název „Dvojice“, nahradil ho „Podvojností“ a svůj budoval na nálezech dvojice kukutlů, náhých klášů, patníků i sádrových figur; mlučivě navozujících představu mileneckého páru.

Opravdu publik na snímky Dolis, neaua, Cartier-Bressona a Blachofa, podtržený na druhé straně neblabou zaplavenou svatebních tuňových fotografií skutečně běže čtut... kukuřice a patníčky nejsou tak špatným východiskem.

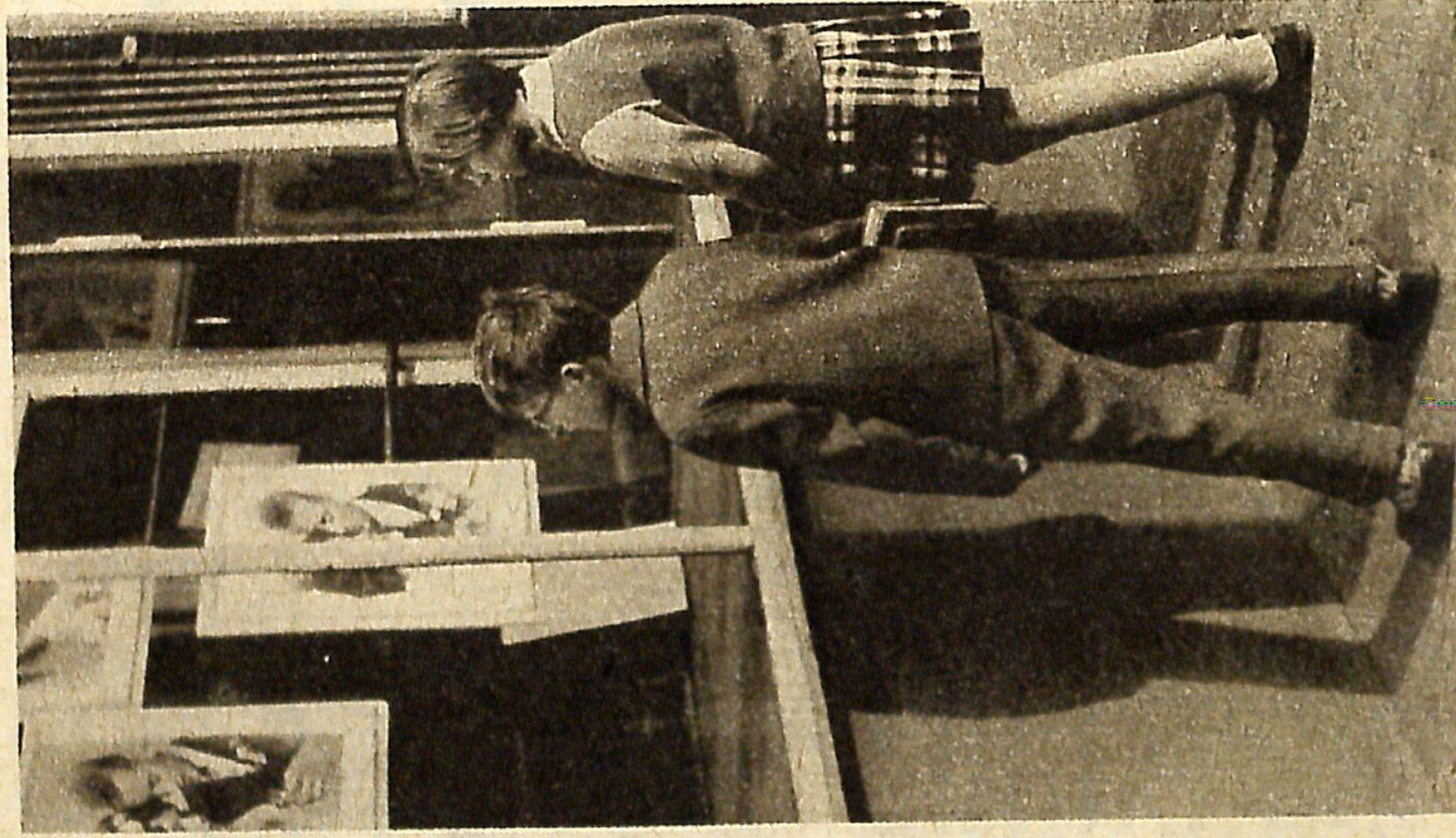
A přece není tématu konec. Dvojice, anoda a katoda, věčný a nepominutelný obraz, starý jako samo lidstvo, je a zůstane nejzajímavější a nejnádějnější sázkou do loterie nových všelidsky platných objevů.

Dvojice — to přece není jen dvojice milenců, to není jen sousoší Matkova nebo Rodinova Polibku nebo, například, Cartier-Bressonovi „Novomanželé“ a houpačka. Ani vztahy mezi oběma nezbytnými členy dvojice nemusí být jednoznačně milostné zaujaté.

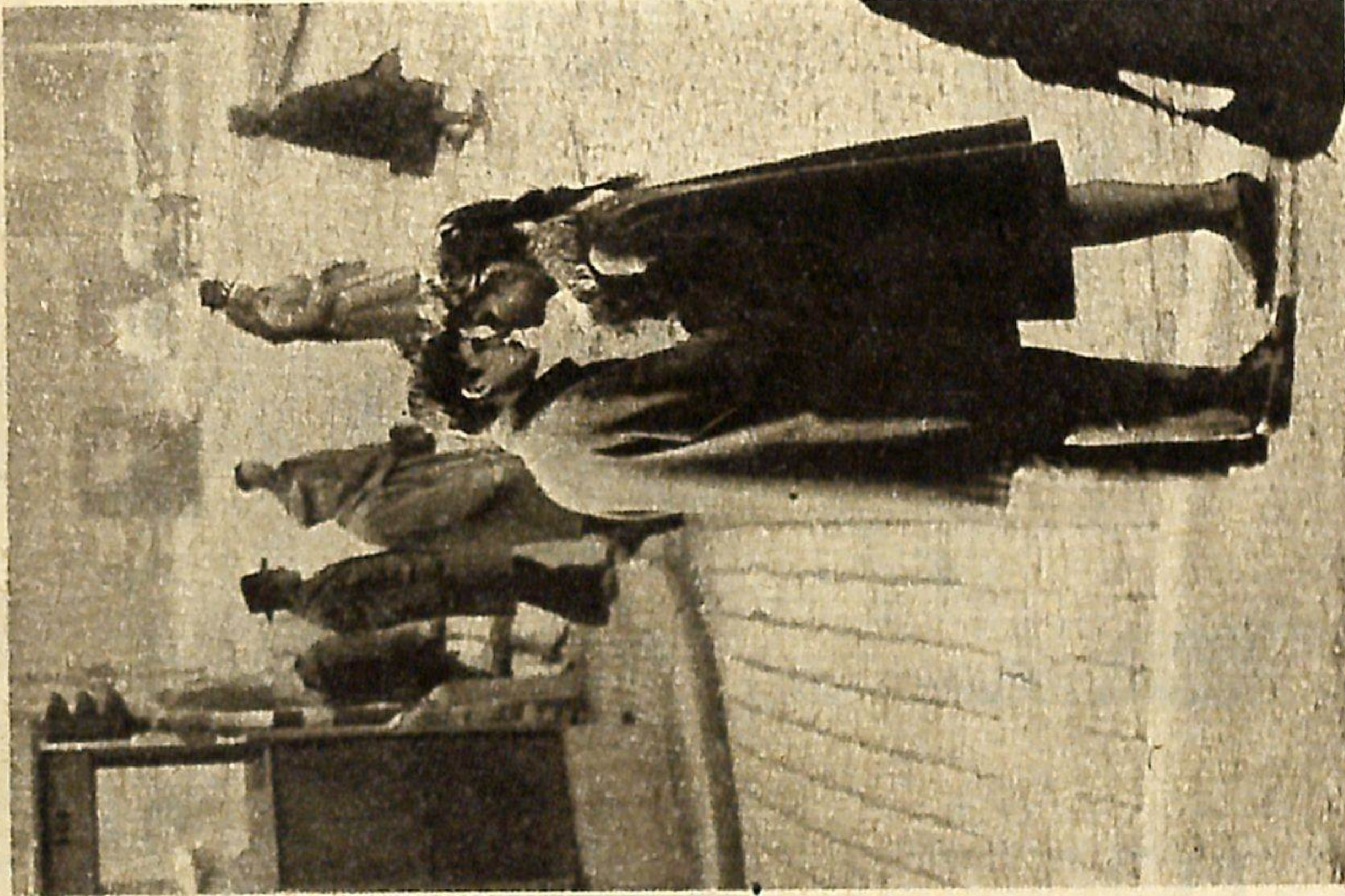
Prohlédněte si dnešní snímky, vybrané z příspěvků našich spolupracovníků-fotomaterů. Ukazují rozhodně pestřejší paletu vztahů další karají i, což je důležitější, L. S. možnost i cesty k nim.

Vpravo: Libuše Kyndrová, Praha: Jami romance
Dole: Alena Váchová, Praha: Doušek

Karel Adamec, Brno: Vzdúšné zamky

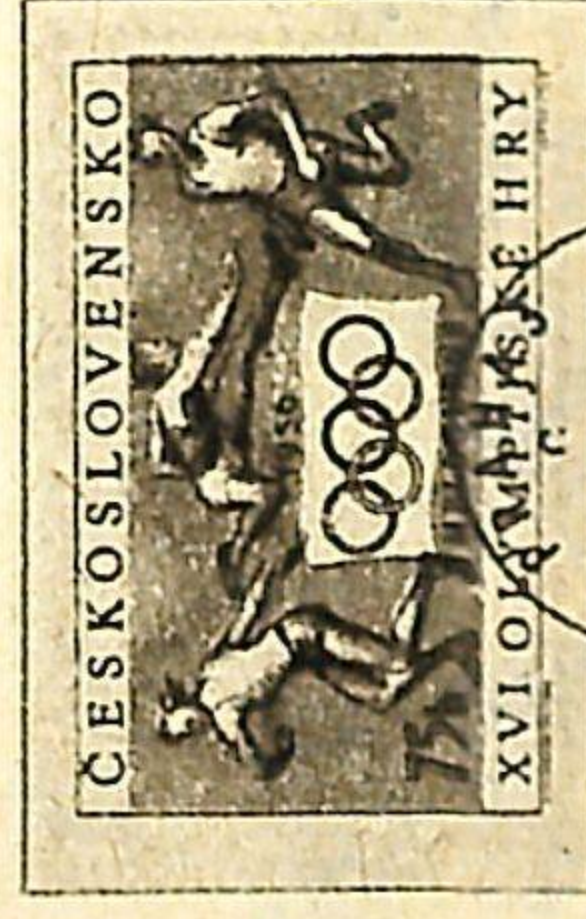
FILATELIE

Olympijské hry a čs. poštovní známky

Olympijských her v Tokiu, jejichž zahájení spadá právě do těchto dnů, využívají poštovní správy téměř ve všech zemích světa k vydávání propagačních a někde i příplatkových známek. V tomto článku bychom chtěli našim čtenářům podat krátký přehled o československých olympijských známkách.

Podnětem k vůbec první zmluce o olympijských hrách na našich známkách byl mezinárodní olympijský kongres, který se konal v roce 1925 v Praze. K této události sice nebyly vydány zvláštní známky, ale bylo použito jubilejních známek s portrétem presidenta Masaryka, které byly označeny polokruhovým reliéfovým přetiskem CONGRES OLYMP. INTERNATIONAL. a ve druhé řádce nápisem Praha 1925. Tento přetisk byl proveden na třech hodnotách této známkové série, tištěné ocelotiskem s průsvitkou lipových listů. Kromě těchto známek vydala tehdejší poštovní správa ještě pět různých druhů dopisnic s českými a francouzskými nápisy.

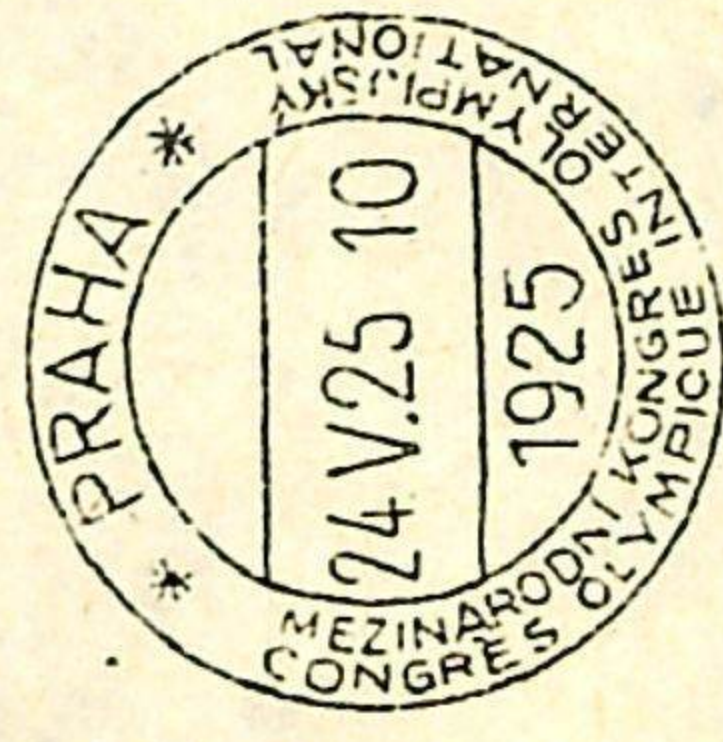
Předválečné olympijské hry poštovní správa na známkách nezařadila ani poválečné olympijské hry v roce 1948 a v roce 1952 nenalezly ohlas v československé známkové tvorbě. První skutečně olympijské známky vydala Ústřední správa spojů teprve k XVI. olympijským hrám v Melbourneu. Sio

na kladině) a závod osmiveslic. Již koncem října v minulém roce (snad poněkud předčasně) byly dány do oběhu známky k olympijským hrám v Tokiu. Bylo vydaných šest hodnot s různými náměty olympijských sportů. Jejich autorem byl akademický malíř Rudolf Klimov.

V lednu 1964 jsme se pak dočkali série tří poštovních známek k zimním olympijským hrám v rakouském Innsbrucku. Jsou to: korunní známka s námětem ledního hokeje, hodnota 1,80 s obrázkem dvojice sáňkařů a dvoukorunová s námětem skokana na lyžích. Autorkou těchto námětů byla akademická malířka A. Podzemná.

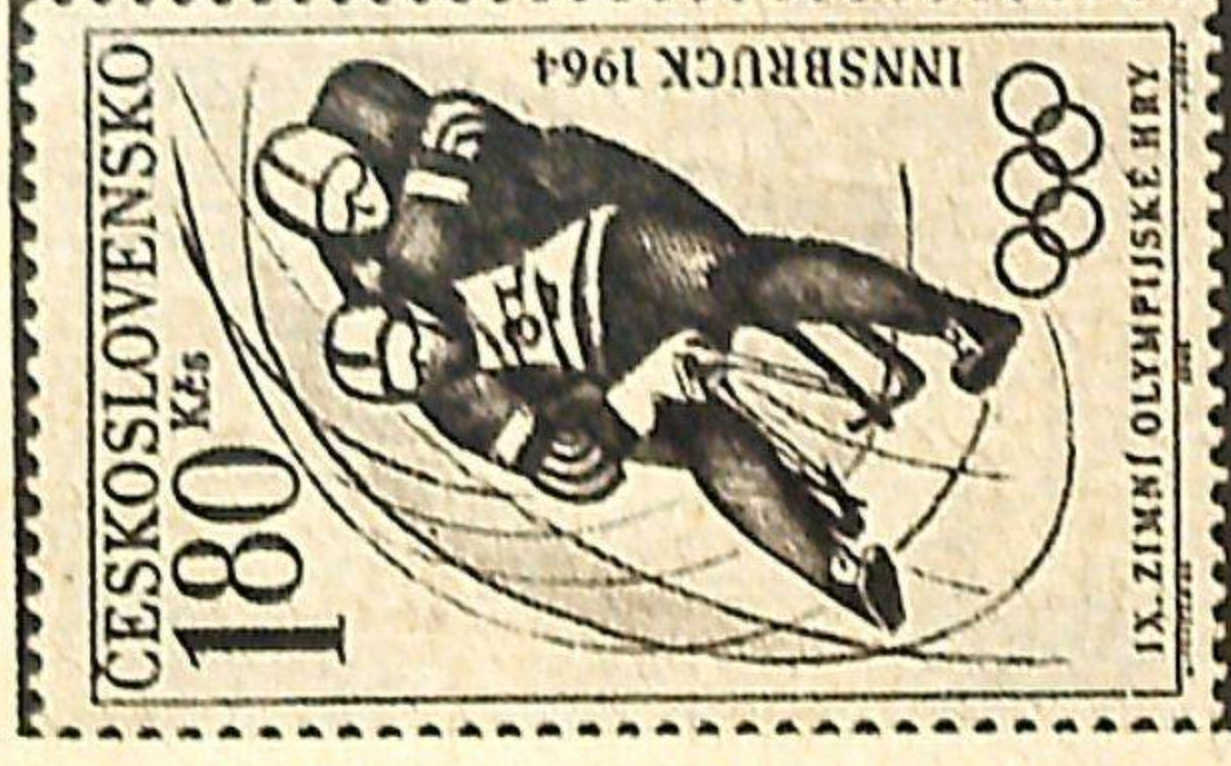
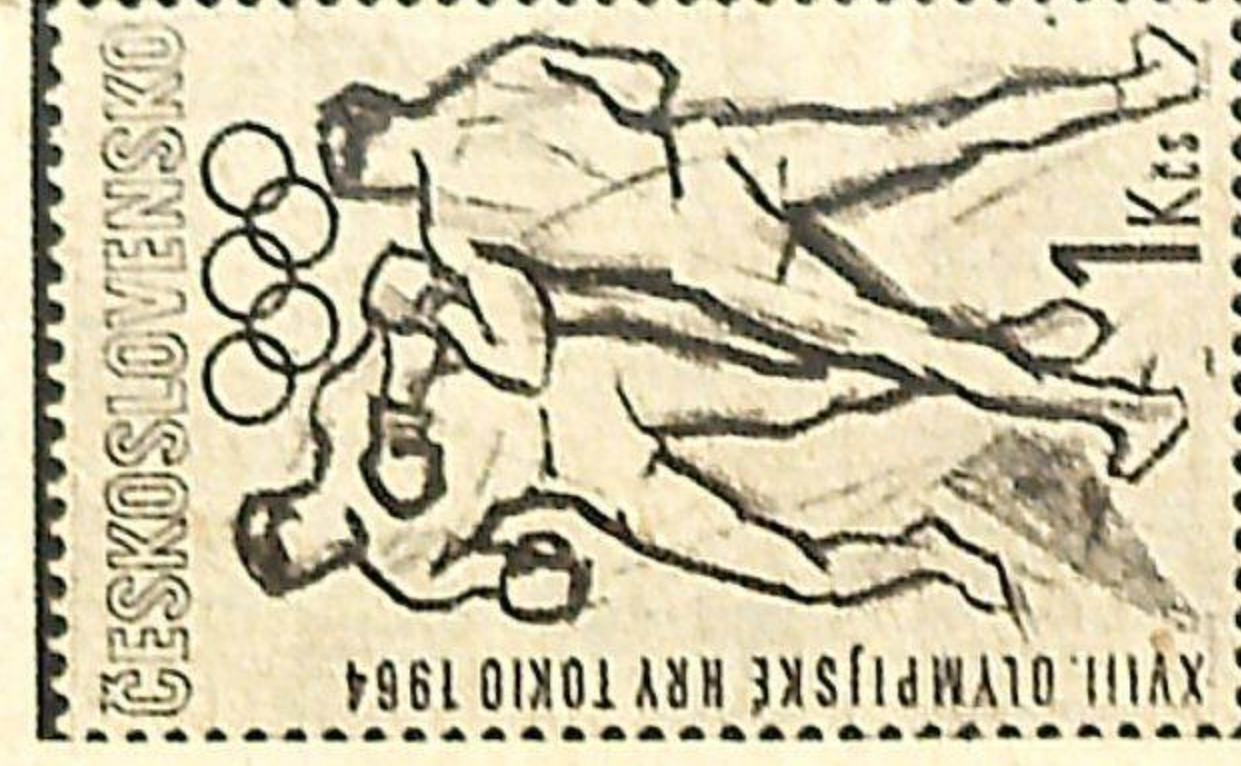
A poslední sérii šesti poštovních známek k XVIII. olympijským hrám v Tokiu vydala Ústřední správa spojů v minulém měsíci.

tehdy o známku v hodnotě 75 haléřů s obrázkem tří olympijských disciplín. O několik měsíců později pak vydala stejný motiv s hodnotou 1,20 Kčs. Návrh známek vypracovala akad. malířka A. Podzemná, rytinu provedl J. Mráček.

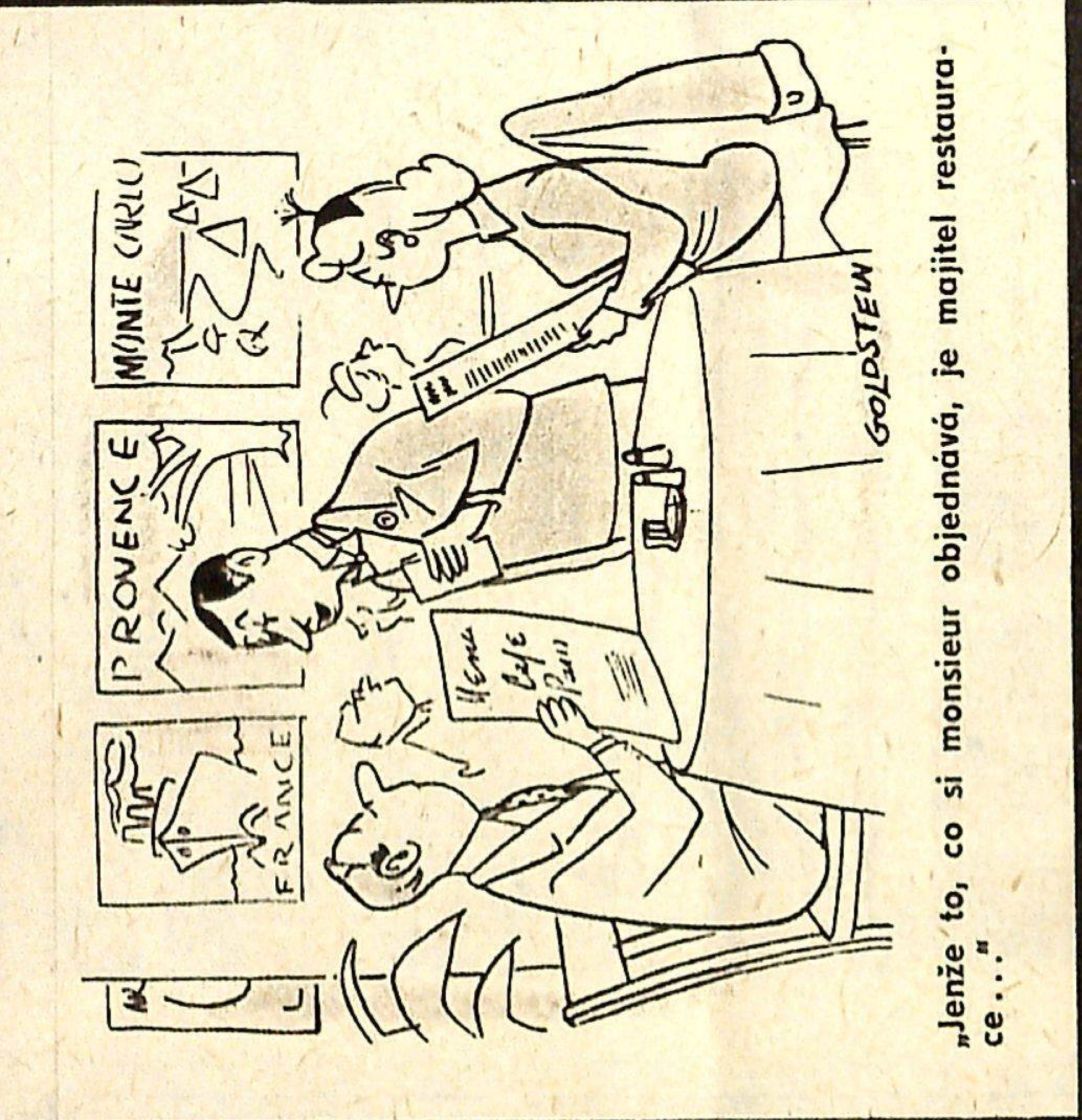
VIII. zimní olympijské hry ve Squaw Valley připomínaly dvě známky. Práci rytce L. Jirky je šedesátihaléřová známka s hokejovým motivem, známku s krasobruslařským motivem provedl J. Schmidt.

V létě 1960 vydala pak Ústřední správa spojů sérii tří známek k XVII. letním olympijským hrám v Římě. Za námět těchto známek si jejich autoři M. Stretti a Z. Adámek vzali lehkotletickou soutěž v běhu (běžci u startu), gymnastiku žen (cvičení

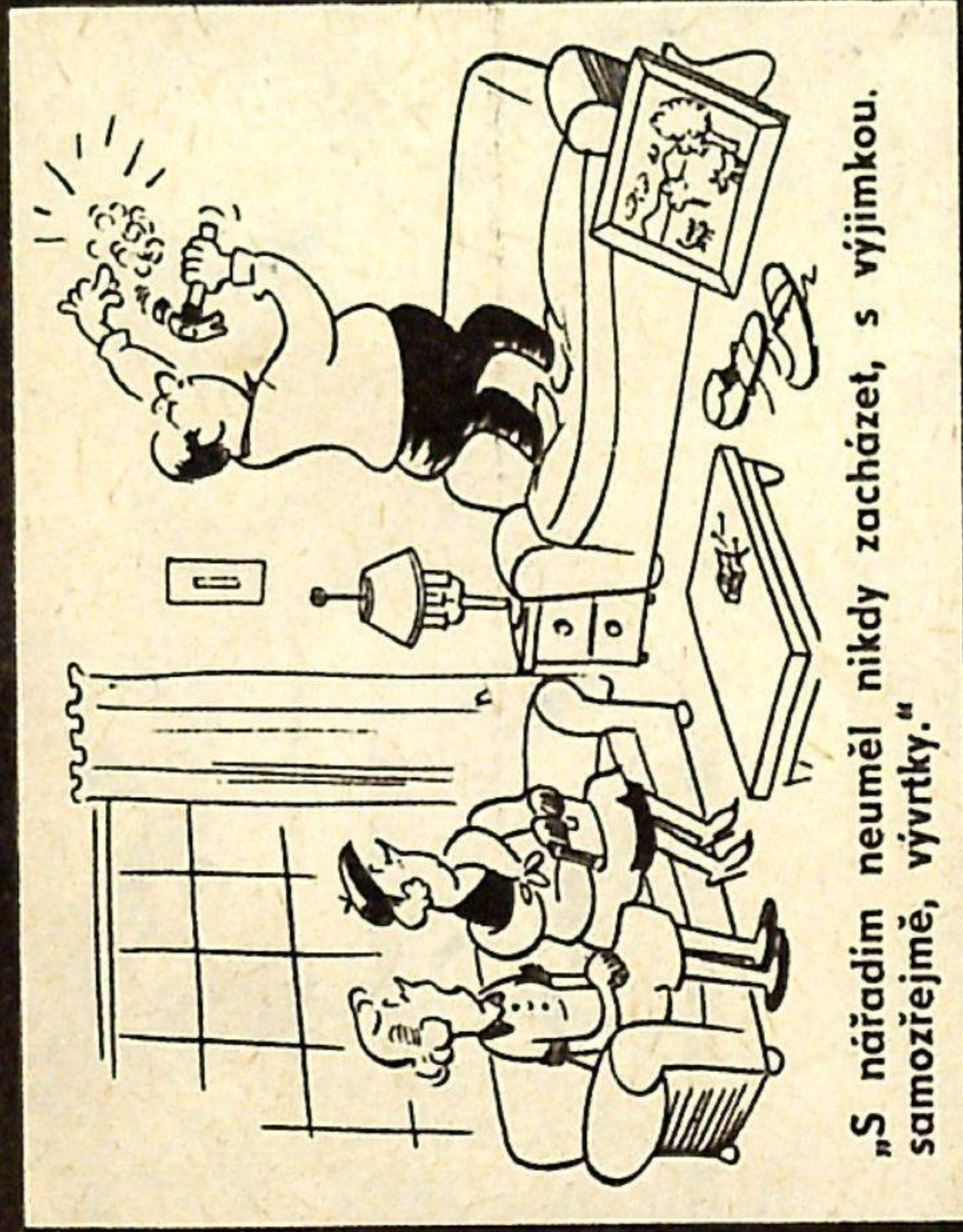
„Máme vám ho dodat — nebo si vás vezme hned s sebou?“

„Jenže to, co si monsieur objednává, je majitel restaurace...“

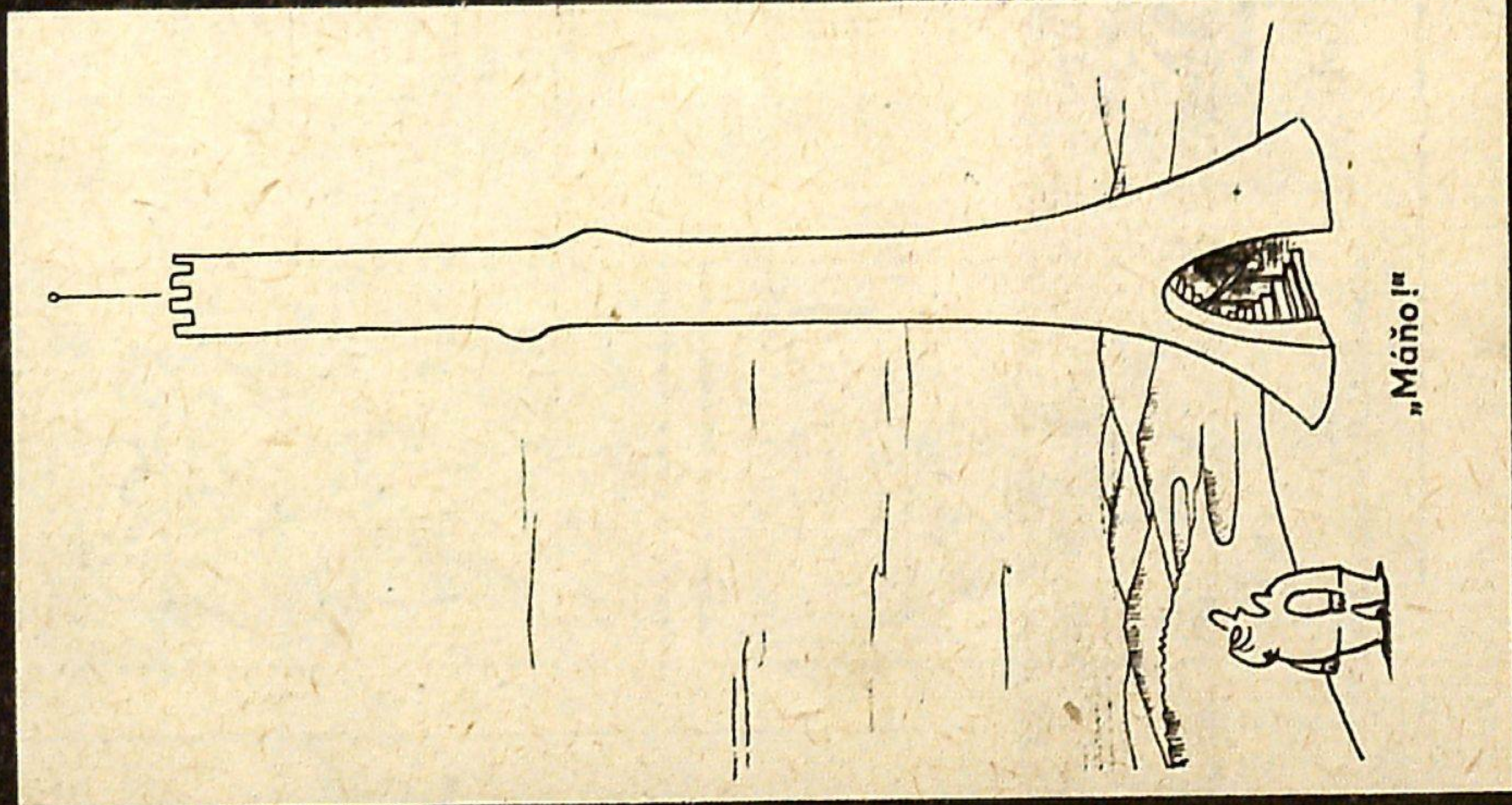

Nácvik (snímek Jiří Havlík, Plzeň).

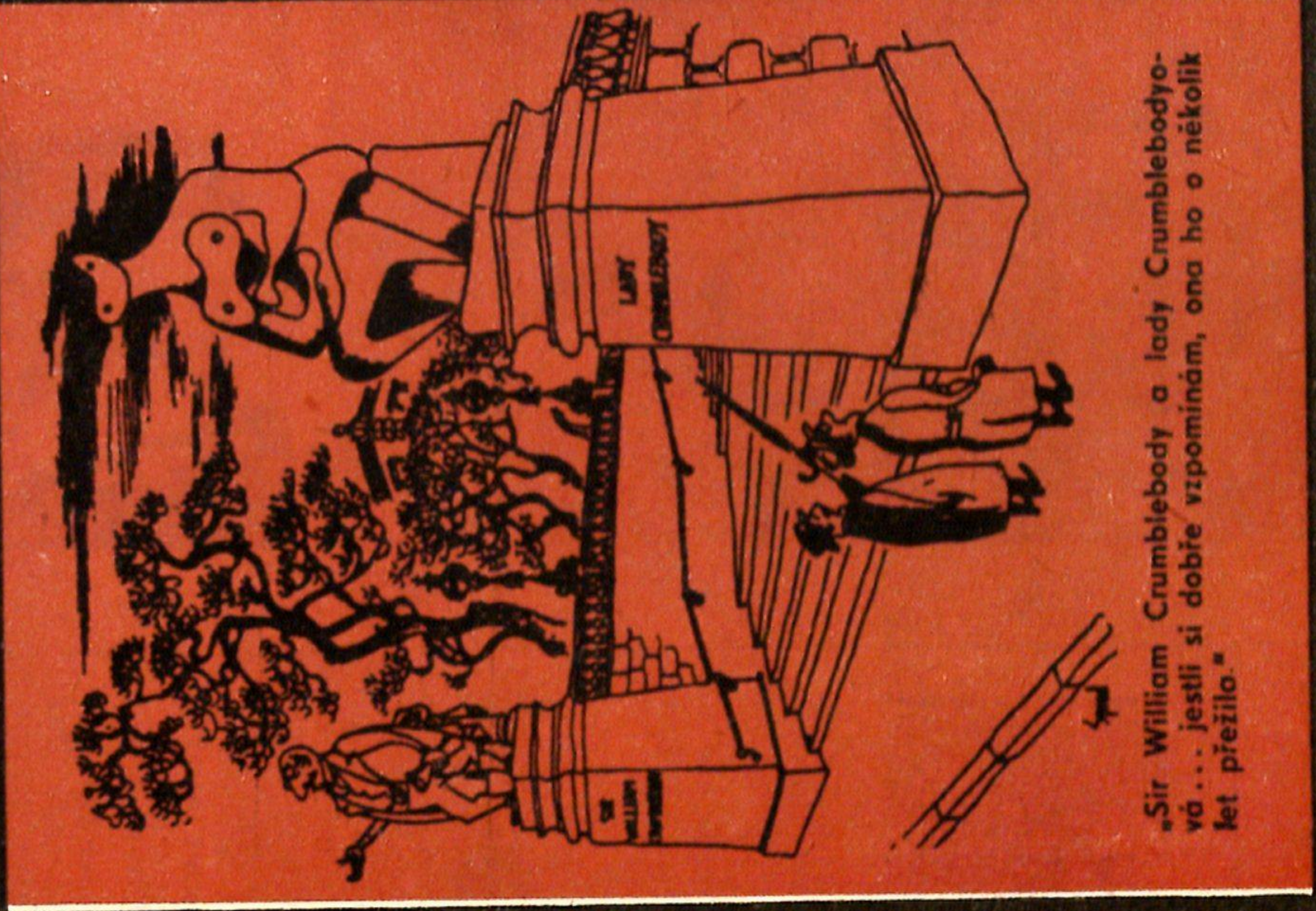

„S nářadím neuměl nikdy zacházet, s výjimkou samozřejmě, výtčky.“

Paris Match.
Stern,
Bunte Illustrierte

„Máno!“

„Sir William Crumblebody a lady Crumblebodyová... jestli si dobře vzpomínám, ona ho o několik let přežila.“

TLUMOČNÍK neboli Rozhovor s hostem

Jednoho krásného dne navštívil jistý zahraniční host mladého, nadaného, nadějněho umělce. Měl s sebou sympatického tlumočníka. Jakmile se posadili, zahleděli se svému hostiteli hluboce do očí a host potom pravil svou mateřštinou:

„Seduji s největším zájmem diskuse o umění, které probíhají ve vaší zemi. Pokud to ovšem je možné ze stránek našich listů. Ve vaší architektuře je úžasné zajímavá problematika průčelí a ornamentiky. Anebo — “ host se začal dostávat do většího varu, “máme tedy no příklad vaší velmi spornou tezi, podle které je možné najít v mnoha socialisticko-realistických dílech zárodky postimpresionismu. Já vím, že se snažíte, aby vaše tvorba vynikla humanisticky, ale tato snaha není vždy korunována úspěchem, a to následkem těžkosti, které se ukrývají ve věci samé. Umělecké výsledky vaší práce mě však nemnohem více o vaší tvůrčí činnosti.“

Host domluvil. Hostitel pohledl netrpělivě na tlumočníka. Tlumočník křivčil toto uznání s uspokojením. Po malé pauze — aby naplnul zvědavost — pro-

nesl.

„Říká, že se zajímá.“

A po další pauze dodal: „Jak jsme

jako na tom u nás v umění.“

„Naše umění,“ odvětil hostitel s nad-

šením, „vstupuje do nové epochy.

Mrtvé umění, které je označováno ja-

ko akademismus, je i u nás v rozkladu.

Rozpracovali jsme nové formy projekce,

abychom v každém uměleckém žánru i

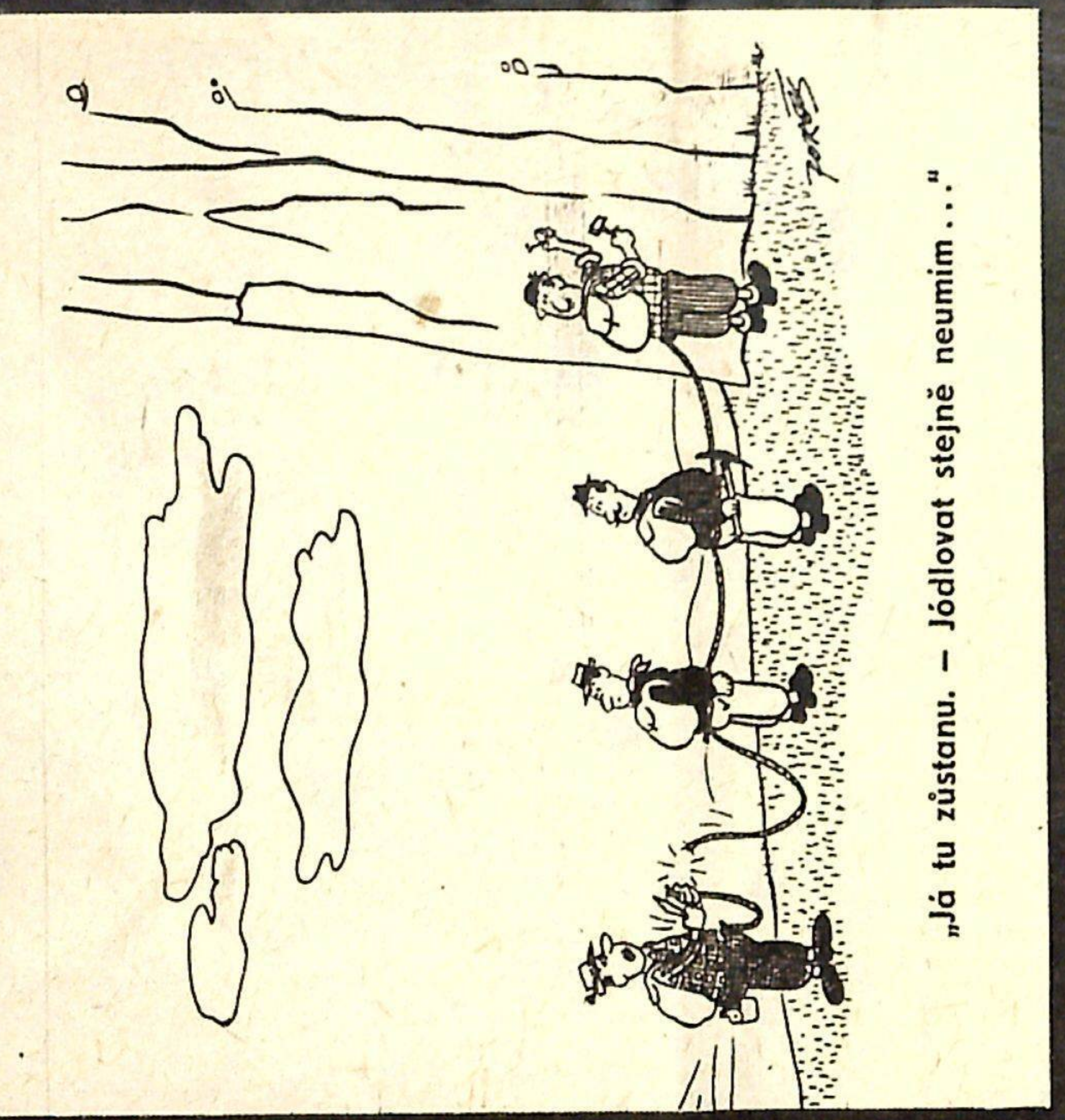
v kolektivech vzbudili tvůrčího ducha.

Chceme...“ pokračoval s mohutnými

gesty a pak rázně uhodil do stolu, „ano,

my chceme zdolat v neuprsmém boji

mazaly, primitivisty, bezideové a kon-

„Já tu zůstanu. — Jódlovat stejně neumím...“

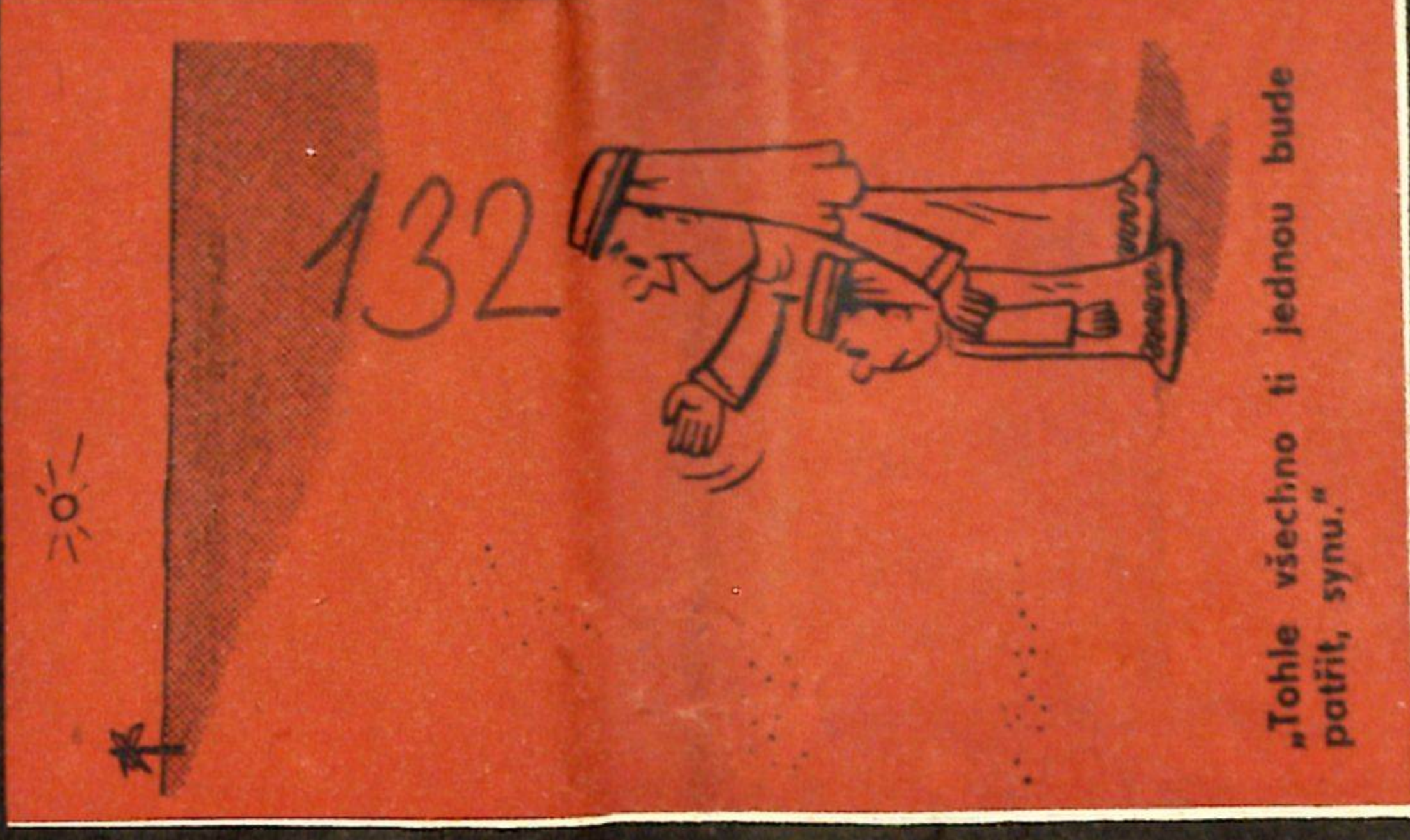
junkturalisty! Jsem nesmírně rád, že se náš milý a vážený host tak nadšeně zajímá o náš kulturní život a jeho problematiku.“

Tlumočník opět pokynul hlavou k hostovi.

„Říká, že je rád,“ pravil pak jeho mateřštinou.

Tvář hosta zažářila štěstím. Tvář hostitele neměně. Srdečným stiskem ruky se rozloučili, jsouce oba spokojeni, jak plně se vydařila plodná výměna zkušeností, poskytnutá jim za státní peníze.

Wiesław Brudzinski
Přeložil S. K.

„Tohle všechno ti jednou bude potit, synu.“

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

VODROVNĚ: A) Molýbková pícnina; ro-
dinny domek; hluboký les; odpadinek (ho-
vorové). — B) PRVÁ ČÁST TAJENKY. — C)
Darovaná věc; žal; souhrn objektivních
skutečností (v matematické filosofii); ne-
pravda; jehličnatý keř i strom. — D) Muž-
ské jméno; písmeno řecké abecedy; popravi-
cí; nubijská planá baviha; moučka z od-
denku kurkumy; kráčí (slovensky); věrná
zvířata. — E) Opak lice; přijímací pokoje;
chemické značky argonu a telluru; při-
střešek pro slepice; nalévat. — F) Předlož-
ka; souhlásky žity; strážce šumavských
hvozů; desetiný tisíc; chlapecké jméno;
finské písečnické; prázdno. — G) Ples; in-
terval; neupadnutí; slozokvětá rostlina (po-
dobná heřmánku); mys. — H) Nákladní
člun na Rýně s plochým dnem; japonské
město; italský chemik (objevitel prvku flo-
rentina); část vozu; mužské jméno. — I) Do-
mácí ptačtvo; tmavá část bytu; oáza na Sa-
haře (obráz.); rostlina z řetědi křížatých; trk-
nutí. — J) DRUHÁ ČÁST TAJENKY. — K) Sou-
časný český herec; nizozemský malíř; tro-
pická suchomilná rostlina; stát v jihovýchodní Asii.

SVISLE: 1. Odolávání; české město (nad Ji-
zerou). 2. Bělověšská minerální voda; zde
(slovensky); pronášet sni. — 3. Pohřební
hostina; hrana zboží; zakrýval. — 4. Čes-

ký spisovatel (1840—1914); cizí zkratka pro
„totéž“; chemické značky; drážku a masu
ria. — 5. Hudební značky; rozdělil oheň.
6. Násep; ženský zpěvní hlas; mužské mě-
no. — 7. Křesťan; objevení baculu tuberkulózy;
le křesťan; objevitel baculu tuberkulózy;
část Prahy 7. — 8. Pohorí v Přední Asii;
v astronomii „Medved“. — 9. Souhlásky ko-
mise; zámeno ukazovací; německý člen pro
mužský rod; polní míra. — 10. Indický
panovník (zasloužil se o největší rozšíření
buddhismu); hojný. — 11. Mzda; český diri-
gent. — 12. Mladé domácího piáka; hroma-
da (obráz.). — 13. Sonda; stejné souhlásky,
zájmeno osobní; chemické značky bůru a
rádia. — 14. Oseknutí; šachová figurka. —
15. Zvítězství; papoušek; šat (zastaralý vý-
raz). — 16. Křesťanský číslicí 545; obyvatel
asijského státu; zeleniny. — 17. Prolévá sí-
kem; důležitý zůstatek na účtu. — 18. Sou-
časný náš herec; pakostnice; provádějí vol-
bul. — 19. Úřad (hovorově); vojenská jed-
notka; potřeba oráče. — 20. Chemické zna-
ky siry a niklu; řešete; trojzpěv. — 21.
Obnažit sečnou zbraň; zkouška.

POMDOCKA K LUŠTĚNÍ: D) Kas; koza. — H)

Rolla. — K) Laar. — 8. Ursa.

ROZLUŠTĚNÍ KŘÍŽOVKY ČÍS. 40: Naše lidová

armáda a milice zášita mírového budování.

S vědou a technikou u šumavských jezer

ROSTISLAV DOSTÁL

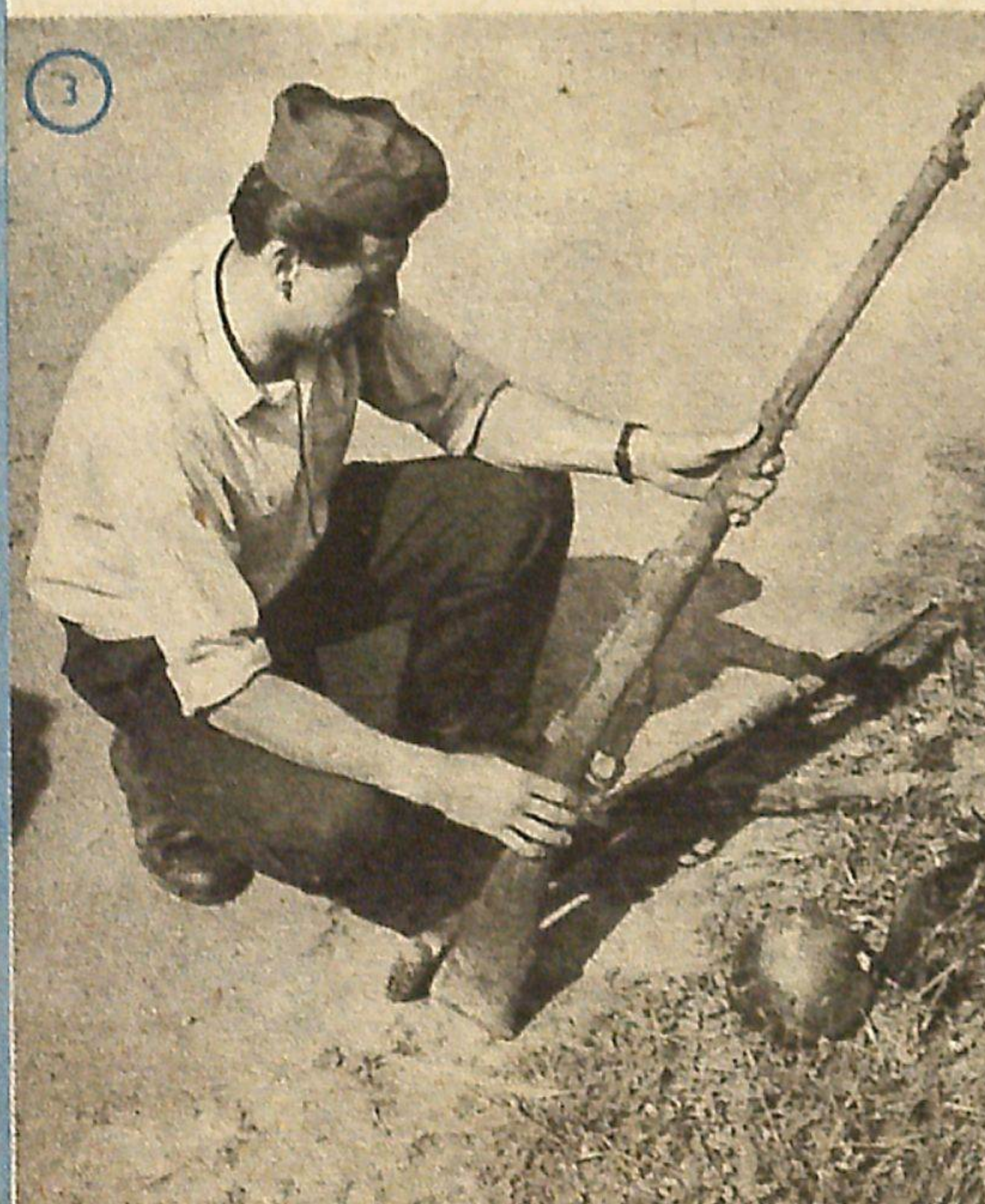
1

Čertovo a Černé jezero v železnorudské oblasti Šumavy vzbudily nedávno velký rozruch. Vypravila se sem i naše televize, aby je zásluhou pořadu zvědavé kamery zbavila legend a pověstí, aby natočila program, který by vyvrátil velmi důkladné vše, co se o jezerech povídá. Například i to, že v Čertově jezeře neexistuje život, že je tu tzv. mrtvá voda, že je to navíc voda, v níž těla utopenců zůstávají v původním stavu, že dno jezera mrtvé nikdy nevydá. Od těchto všeobecných tvrzení se nakonec došlo i k pověstem, že na dně jezera je kočár s koňm, kočím a hraběnkou. Později se začalo tradovat, že je to celý vůz – žebřík a na něm sedí skupina esesmanů.

Televize se rozhodla uskutečnit svůj záměr po zpřístupnění jezer, k němuž došlo 1. května. Pověsti se totiž začaly znovu objevovat v nej-

1 - Potápeč Richard Bezděk těsně před ponořením do hlubin jezera.
2 - Potápeč Bohumil Voleňák ve chvíli, kdy ho jeho druhové vytáhli z Čertova jezera, kde pracoval 2 a půl hodiny.
3 - I toto se našlo na dně jezera: vojenská puška z konce minulého století a stará hasičská přílba.

různějších variacích. Pořad byl vysílán v srpnu a mnozí z vás jej jistě viděli. Nemá tedy cenu opakovat některá zjištění. Podívejme se k jezerům pro odpověď na docela jiné otázky. Hlavně na to, jak při průzkumu pomáhala věda a technika. Měla totiž na průzkumu nemalý podíl. Bylo tomu tak např. v osobě hydrobiologa dr. Hrušky z Československé akademie věd. Jeho úkolem bylo dát odpověď na otázku, zda je Čertovo jezero opravdu tak dokonale mrtvé, jak se o něm traduje. Dr. Hruška se sám potápěl pod hladinu jezera, odebíral vzorky vody a spolu se svými druhy-potápěči dal nejpádnější odpověď autorům strašidelných pověstí. Setkal se pod hladinou jezera s čolkem horským, který je až dosud, co do rozměrů, největším reprezentantem života v Čertově jezeře. Zároveň byly v jezeře zjištěny různé druhy potápníků, larvy pakomárů, klešťanky, střechatky, chrostíci i pošvatky. Jen tzv. síťový planktón ve vodě chybí. Život však v jezeře je. Průzkum vzorků vody pak ukazuje, že by mohl být bohatší, kdyby vody jezera nebyly příliš kyselé.

Technika – především potápěčská

Bez lehkých potápěčských oděvů by pochopitelně ponoření do jezera bylo nemožné. Voda je nehluboko pod povrchem už důkladně studená. Tento chlad je v podstatě nejjednodušším vysvětlením toho, proč tělo utopeného zůstane i při delším pobytu ve větší hloubce jezera neporušené. Jestliže teplota vody klesá až na 4 stupně C, pak je v ní tělo prakticky uchováno jako v ledničce.

(A ještě malou zmínku, jak je to s pověstí, že jezero mrtvé nevydává. Pověra vznikla před léty, kdy se v jezeře utopil jistý mladík. U dna se jeho tělo zachytilo o větve a kmeny stromů a bylo tak zaklíněno, že nemohlo vyplavat.) Ale zůstaňme u potápěčské techniky. Bez ní by nebylo možné vylovit ze dna jezera nálože s třaskavinami ani velké bedny s nacistickými písemnostmi. Lehčí svazarmovští potápěči je objevili, středně těžší potápěči ministerstva vnitra vylovili. Bohumil Voleňák byl pod vodou dvě a půl hodiny a za tuto dobu vylovil 17 náloží. Byl neustále spojen telefonem s pontonovým pracovištěm, z něhož se do hloubek jezera sestupovalo. Když se ponořil na dno asi v desetimetrové až dvanáctimetrové hloubce, musel zůstat deset minut nehnutě stát, aby se jemné zvýšené bahno znovu usadilo a aby vůbec bylo možno pod vodou pracovat. Pak teprve přesně popisoval pyrotechnikovi na pontonu jak nálož,

před kterou právě stál, vypadá, jak je spojena drátem s ostatními náložemi, jak má umístěnou rozbušku. Od pyrotechnika dostal všechny potřebné pokyny. Veškeré práce musel potápeč vykonat vleže na boku. Když nálož uvolnil, uložil ji opatrně do železného košíku a teprve pak ji vytáhl nad hladinu. Ukázalo se nakonec, že i když nálož ležela na dně jezera takřka dvě desetiletí let, nic nepozbylo na své ničivé síle. Zbyl po nich po hromadném odpálení důkladný kráter.

Důležitý pomocník – filmová kamera

Nejmodernější technika pomohla vskutku vynikajícím způsobem při natáčení autentických snímků pod vodou. A co je nejpozoruhodnější, byla to technika, kterou si pro svou práci „vytvořili“ sami svazarmovští potápěči. Richard Bezděk z Brna říká, že nikdo se nepotápí jen proto, aby se potápěl. Potápění má ještě

jiný smysl. On např. studuje život pod vodou a jeho snahou je přinést o něm co nejvíce dokladů. „Zachycuje“ jej pomocí filmových kamer a fotopřístrojů. Ne, nešel do obchodu a nekoupil si je. (V cizině se sice vyrábějí a prodávají, ale za obrovské peníze.) Soudruh Bezděk si přístroje pro filmování a fotografování pod vodou zkonstruoval sám. Kameru Admiru opatřil ochranným obalem proti vniknutí vody. Navíc ji opatřil zvláštním křídélkem oranžové barvy. Jím se určuje stabilita kamery pod vodou – a ještě něco. Důležitý úkol má právě oranžová barva. Podle ní totiž filmař-potápeč pozná, zda lze natáčet na barevný film. Když se totiž pod vodou začne oranžová barva křídélka měnit, je to signál, že i ostatní barvy pod vodou ztrácejí svůj charakter.

Soudruh Bezděk je skutečně zkušeným potápečem, který úzce spolupracuje s Československou akademií věd, pro níž již získal pod vodou velmi cenný vědecký materiál.

Věda a technika mládeži č. 20

Rostislav Dostál: "S vědou a technikou u šumavských jezer."

Vyšlo 26. září 1964

metr. Co bylo dal, nevím. Možná, že se pak tato krajina změnila k nepoznání.

Život přináší neustále, každou vteřinu zajímavé okamžiky. Mnohé však končí dramaticky a zbytek pak jen autentický záběr. -du.

pana LVA z ROŽMITÁLU

Když Achilles uspořádal slavnost na počest svého podlého druhu Patrokla, konal se při této příležitosti zápas mezinárodního fotbalu. Psal o tom básník Odysseus a Ajaxem. Psal o tom básník Odysseus a Ajaxem. Psal o tom básník Odysseus a Ajaxem.

Zleva doprava: zasloužilý mistr sportu Bohumil KUBÁT, mistr sportu Jiří KORMANIK, zasloužilý mistr sportu Jiří ŠVEC a Petr KMENT

Foto: Ota HURKA

hovořoval o tomuto sportu. I u nás byli od pradávna chlapci mocné hrudi a silné muskulatury. Například Lev z Rožmitálu, účastník poselstva Jiřího z Poděbrad, porážel v cizině nejlepší zápisky...

Přenesme se z dob pohanských do chalcického zámku (u Pardubic) na šších dnů. I tam se připravovalo „poselstvo“, jež má šířit slávu českých zápasníků ve světě. Rádo by to činilo stejné zdarile jako družina Jiříkova, která ostatně měla jiné úkoly a zápasu se věnovala jen „levou rukou“...

Dosti však vylézt do historie. Přistupme bez průtahů k představování oněch čtyř borců, kteří už absolvovali úspěšné dalekou cestu na olympijské hry do Tokia. V této chvíli zřejmě úsilovně trenují někde v olympijské vesnici.

Nejprve si vezmeme „na paškál“ toho nejlehčího, zasloužilého mistra sportu Jiřího Švece z Rudé hvězdy Praha. Není ve svých 28 letech na zínence žádným nováčkem. Ve věze do 57 kg byl na OH v Rimě čtvrtý, na mistrovství světa 1961 v Jokohamě třetí a ve stejné soutěži o dva roky později ve Švédsku druhý. Má hodně zkušeností — a u soupeřů respekt. Jak by ne, když od roku 1955 se stále drží ve světové špičce. V Japonsku — kdyby mu to vyšlo — by mohl patřičně dovršit svou závodnickou kariéru. Studuje dálkově Institut tělesné výchovy a sportu, jde na všechno vědecky, inu — jak říkají sportovci — kouráck; chce si vše sám prověřit, nic nebere jako hotovou věc. Individualita. Ale k čili umí šlapat tvrdě, ze všech sil.

Rovněž mistr sportu Jiří KORMANIK z VTZ Chomutov, stejně starý jako Švec, má už leccos za sebou. K posledním

LEGENDARNÍMU STAN MATTHEW-SOVI, křídelnému útočníkovi anglického klubu Stoke City, bude 28. dubna 1965 padesát let. K jubileu tohoto vynikajícího hráče, který mimo odchodem stále provozuje aktivně svůj milovaný sport, připravuje jeho klub velký mezinárodní turnaj za účasti mistrů světa, Brazilec.

JAPONSTÍ GYMNASTE nezastírají, že by na XVIII. OH rádi získali v soutěži mužů většinu zlatých medailí. Dva náot vyvolených gymnastů do širšího olympijského kádru má tuhy režim. Jednou měsíčně jsou ve společné přípravě a každý z těch dvaceti olympioniků má pro každé nářadí dva (!) odborné trenéry. Loni byl kladen důraz na povinné sestavy, letos vybrušují volné cviky, které obhacují novými, překvapujícími prvky.

OLIVOVÁ VĚTVE JE PŘEDCHÚDCEM zlaté olympijské medaile, neboť pořadatelé v Olympii významali každého vítěze olivovou ratolestí, kterou zlatým nožem odřizali ze starého posádného stromu. Řeči básníci skládali na počest vítězů her slavnostní ody, jimiž byli laureáti při návratu do rodné obce vítáni. Někdy byli osvobozeni od placení daní, jindy jim zajistil stát bezplatné stravování po dobu jejich života. Aténský regent Solon sál ještě dále a dal vítězům vyplnit značenou odměnu v hotovosti. Trojnásobný olympijský vítěz měl nárok na to, aby mu v Olympii postavili sochu z bílého mramoru. Časy se mění a s nimi ovšem také různé zvyky včetně zlozvyků.

NA I. OH 1896 V ATENÁCH obdržel vítěz stříbrnou medaili, druhý závodník vavřínovou ratolest, třetí nedostal nic. Psal jsem na tomto místě o tom, kterak vítěz maratonského běhu na těchto hracích S. Luis byl nadšenými diváky bohatě obdarován zlatými a stříbrnými klenoty, hodinkami ba i penězi, amatérem ovšem zůstal. Francie, pořadatelka II. OH 1900 v Paříži, neodměňovala vítěze medaillemi, nýbrž galantním zbožím, které závodníci přijímali ve výletní restauraci „Près de Catelet“ ve známém lesku Bois de Boulogne, který nyní bývá každoročně jevištěm tradičního přespolního běhu „L'Humanité“.

Český atlet Fr. Janáček-Suk, který byl tehdy za Maďarem Bauerem druhý v hodu diskem, dostal odměnou kalendář na pevném podstavci včetně tiskopřepisu.

Po velkém boji

„Rozvojem šachu k vyšší úrovni vojenského myšlení“ bylo heslo, pod nímž se bojovalo 18 nejlepších šachistů o titul přeborníka armády v šachu na rok 1964.

Je 22. září t. r. Hodiny v turnajovém sále utichly. Skončily vzrušené debaty nad turnajovou tabulkou, počítání ztracených možností. Hleso „Zlva začíná turnaj“ tolkrát vyslovované po neúspěšné partii některého z hráčů, se změnilo na tajné přání: „...snad v tom příštím arním šachovém přeboru budu vyšel.“

Čtrnáct dní vzrušujících, únavných bojů nad 64 poli vedl své vojsko proti ostřeným soupeřům mladí uchazeči o tituly, aby nakonec přece jen stanuli na stupni vítězů. Nový přeborník voj.

TEPRVE AMERICKÝ PORADATELÉ III. OH 1904 v St. Louis počítali vítěze zlatými medaillemi. Je málo známo, že tři zlaté medaile získal tehdy občan USA jménem Antony Heida v gymnastice. Byl původem Čech, s rodiči se vystěhoval do Ameriky a stal se občanem této země. Jméno Antonín Hejda mu změnil. Zvítězil tehdy v přeskoce i na koni na širém hrazdě a byl také členem vítězného družstva USA, které však medaile nedostalo. Ještě na OH 1908 v Londýně a 1912 ve Stockholmu získali vítěze zlaté medaile, od OH 1920 po první světové válce už to byly jen medaile posílené, druhý zlatý obdržel stříbrnou a třetí bronzovou medaili. Tak je tomu podnes.

ZVLASTNÍ REKORD představovalo počátkem 20. století osm zlatých olympijských medailí, které na OH 1900 až 1908 získal American Eury Ray. Zároveň ovšem v lehkootletických disciplínách, které již dávno zmizely z olympijského pořadí — ve skocích z místa. Již r. 1899 vytvořil „světový“ rekord ve skoku vysokém bez rozběhu výkonem 163 cm, který na OH 1900 v Paříži zlepšil na 165,5 cm. Kromě toho tam vyhrál dálku i trojskok z místa výkonem 321 cm a 10,58 m. R. 1904 daly mu OH v St. Louis příležitost k získání dalších tří zlatých, jeho výsled-

Podplukovník Aleš PODEBRAD, starší trenér armádního sportovního družstva lehké atletiky DUKLY PRAHA:

Ta velká chvíle už visela nějak ve vzduchu. Bylo mi sedmnáct let a v „Mílowerke, kde jsem byl lotálně nasazen, se vědělo o každém postupu sovětských vojsk. Ten večer, kdy se táta, pravidelný posluchač moskevského vysílání, dozvěděl onu zprávu, byl v rodině obrovský jásol...

Ano, on to byl, který poprvé řekl: „Aleši, mámo, překročili naše hranice...“ a myslím, že už potom nemohl dál mluvit.

6. X. 1944...

ZA 2500 LIBER byl vydražen mlt, s nímž se hrálo památové utkání Anglie — „Svět“ loni na podzim a v němž starovali i Pluska, Masopust a Popluhár. Vášnivý sběratel tedy zaplatil za mlt (nikoli nový) v naší méně malíčkové — 50 tisíc korun. Vražba se konala na dobročinném plese anglického fotbalového svazu.

RAGBY PATRI V AUSTRALII k nejpopulárnějším sportům. Ovšem chybějí trenéři. Do jejich řad vstoupily nedávno dvě absolventky trenérského kursu — jeptišky. Sestra Xaverina a sestra Sebastiani trenují chlapce na škole a její svěřenci už vykazují ovoce dobré trenérské práce — jsou nejlepší v kraji.

NEJMILADŠÍM PRVOLIGOVÝM BRANKAREM na světě je zřejmě Derek Forster. Hájí docela úspěšně branku známého, Sunderlandu. Zatím není zeela známo, kolik čini měsíční příjem tohoto školáka, neboť hraje za typický profesionální klub. Nebylo by nezájmavé vědět, co už Derek umí mimo kopané — neboť jakkoli je tento nejpopulárnější sport světa výnosný, do důchodu se pěstovat přece jen nedá.

ZE JE KOPANA nejpopulárnějším sportem na světě, potvrzuje statistika, která říká: na naší planetě je registrováno 11 milionů aktivních hráčů kopané. V Evropě je jich 8.880.000, tj. asi 75

pi? Francouzská hra, obřížná obrana a závěr? Horu se netrouvají CSSR plně zasloužit podatillo přemístit v tabulce níže.

Nejednou však mladí vojáci musí toubit k útupu před zkušeným slátem, které však nakonec se přece mu- selo smířit s převahou energičtějších mladíků.

Hraje se páte kolo. Nesto- turnaje Poisi má za soupeře kandidáta mistra sportu Volfa. Casová tiseň provází už po řadu let Posa v partích, avšak nejednou přivleče soupeře do nesnázi jak ji využije ve svůj prospěch. I pro Volfa tentokrát znamená ztrátu bodu.

V turnaji se stal pověstným dravý útočník mjr. Tulajdan. Ve vyhraných pozicích šleďe rozdával a místo předem hlášeného matu soupeři do byl figuru, kterou k radosti protivníka stačil ještě nakonec pozbyt. To vše si vynadřil až posledním kole vítězstvím nad kandidátem mistra sportu Seifertem.

Sředa: Hraje se utkání Hora-Neustupa. Kdo ustou-

Poslední kolo. První porážka plk. Urbance znamená ztrátu titulu kandidáta mistra sportu a zároveň ztrátu druhého místa v turnaji. A na to musel čekat šestnáct kol úporných bojů! Je to kruté právě tak jako to, že mjr. dr. Kollár po slibném začátku v turnaji, marně poslední čtyři kola čekal na získání tolik potřebné poloviny bodu k obhájení výkonnostní třídy. Štěstí se obrátilo rády, dostavila se únava...

Radost, zklamání, a přece věčné kouzlo vzrušení ze sportovního zápolení.

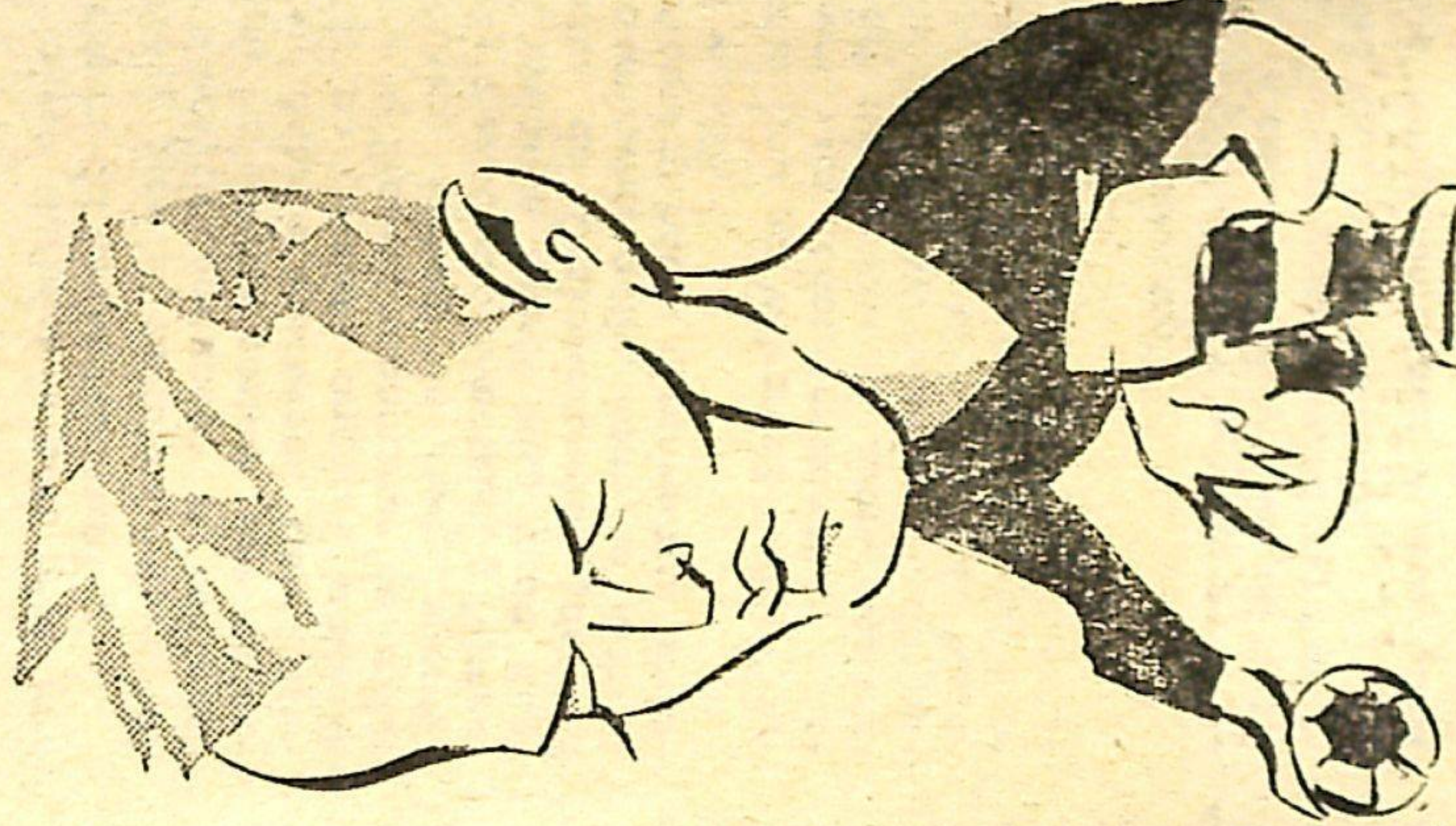
Velký boj skončil. Každý den přinesl něco nového. Zůstaly dojmy a čekání na odvetu. „Nový turnaj začne již brzy!“ Major Jiří ZAJIC

na 64 polích

Ky, byly 149,8 cm, 344,5 cm (svět, rekord) a 10,54 m. Když Řecko r. 1906 oslavovalo desetileté výročí založení I. OH nové doby minoritárními hracími rotně v Aténách, vyhrál tam Ray skok vysoký 156 cm, skok daleký 330 cm, avšak trojskok z místa byl již škrtnut, stejně jako na IV. OH 1908 v Londýně, kde se Eury Ray musel spokojit opět s dvěma zlatými medaillemi výkonem 157 cm ve výšce a 333 cm v dálece.

FWRYHO REKORD překonal finský běžec dlouhých tratí Paavo Nurmi, který se sice zúčastnil pouze tří OH 1920, 1924 a 1928, avšak je majitelem devíti zlatých a tři stříbrných medailí. Poprvé se objevil na OH v Antverpách, začal druhým místem na 5000 m za Francouzem Guillemetem, porazil ho však na 10.000 m. Další dvě zlaté medaile získal v přespolním běhu na 10.000 m jako jedináček a jako člen vítězného finského družstva na tuto trať. Roku 1924 v Paříži vyhrál Nurmi 1500 m, 5000 m, dvě medaile navíc znamenalo první místo v přespolním běhu na 10.000 m a další patou vítězství finského družstva v přespolním běhu na 3000 m. Mohlo jich být šest, neboť Nurmi proběhl cílem první, v této soutěži však jednotlivo neklasifikovali. Ještě na IX. OH 1928 v Amsterdamu vyhrál mlčenlivý Fin, jak mu přezdívali, běh na 10.000 m a dovršil tak počet zlatých olympijských medailí na devět. Chci starat i v maratónu na X. OH 1932 v Los Angeles, neopravených diskvalifikace pro domnělé porušení amatérských řádů znemožnila však Nurmimu tento úmysl a případné zaokrouhlení počtu zlatých medailí na deset. Byl to osudný, tragický omyl, jak dokázala rehabilitace a na věky dokazuje velká bronzová socha P. Nurmího před olympijským stadionem v Helsinkách.

PŘEDPOSLEDNÍ OLYMPIJSKÉ MEDAILONKY budou patřit dvěma skromným armádním reprezentantům, shodou okolností příslušníkům pražské Dukly. Oba jsou mezi našimi sportovními příznivci velmi populární, ač patří ke zcela rozdílným sportovním odvětvím.

Poručík Ján GELÉTA patří k našim nejnadanejším fotbalistům, bez ohledu na dokazý pokles formy v poslední době. Je typickým příkladem cílevědomé trenérské práce na Juliusce... Kdo jej znal, když se objevil na vojné co by neznámý hráč z Partizan-skeho? Dnes je olympionikem a jedním z nejvýznamnějších uchazečů reprezentace pro mistrovství světa v kopané v roce 1966 v Anglii. „Měl jsem strach, že slabší forma mě vyřadí z lokalské nominace. Ale Vytlačil mně větší... nebojte se, nezklamu. A ani mli druhé v mužstvu — chceme přijet s medaillemi.“ řekl na rozloučenou s Prahou.

Nadporučík Josef ODLOŽIL se dostal do olympijské nominace atletů až na poslední chvíli. Je to inteligentní, chytrý atlet, jehož doba teprve přijde. Na 1500 m bude v Japonsku krutá konkurence. „Nemám co ztratit a všichni přece nezaběhnou časy pod 3:40 minut... alespoň v rozřadovácích a možná ani v semifinále. To bude moje výhoda. Olympijské hry, to jsou především soutěže taktiky a chytrosti. Umění a talent jsou jaksi samozřejmým předpokladem. Snad bude moje výhoda, že si tam neježu pro medaili...“

Kresby: Maxim JANSKY

Pimpinella

Co si nemohla Pimpinella zapsat do deníku

Na tiskové konferenci s ministrem vnitra Československé socialistické republiky, konané dne 15. září letošního roku, vzbudil velký zájem deník Pimpinelly, jeden z dokumentů, které byly letos v červenci vydány ze dna Černého jezera.

Kdo je Pimpinella? Je to dcera dr. Marxe Egona von Hohenlohe-Langenau, majitele onoho Červeného Hrádku. Lidé v Jirkově a Červeném Hrádku ji znají právě pod tímto jménem, ačkoli se sedmnáctiletá krásavice podepisuje na fotografii: Francisca Hohenlohe. Řečník Obrany lidu znal její písmo, četli její naivní a kostibaté německé verše, mohl by je reprodukovat. To je však bezvýznamné.

Významné však je, že z pražského Alcronu odešel dne 18. srpna redaktor Československé tiskové kanceláře se zprávou, která se den na to objevila v novinách v tomto znění:

„Lord Runciman odejel náhle z hotelu Alcron. Cílem cesty byl zámek Červený Hrádek, jehož majitelem je lichtensteinský státní příslušník Hohenlohe, který pozval lorda Runcimana a současně na dvacet hodin předsedu sudetoněmecké strany Konráda Henleina. Jednání trvalo jeden a půl hodiny, bylo přerušeno ohněm, na který zúčastněné osoby pozval velkostatkář Hohenlohe a pokračovalo do půl šesté večer.“

Tentýž večer se lord Runciman po telefonickém rozhovoru s Londýnem účastnil diner na anglickém vyslanectví. Co si Pimpinella nemohla zapsat do deníku?

Jak již víme ze zprávy ČTK, byl na Červeném Hrádku Konrád Henlein. Zpráva neuvádí, že zde Runcimana očekávali ještě poslaanci K. H. Frank a E. Kundt. Při jednání však nebyli.

Kondlo se za zavřenými dveřmi. Pouze mezi učitelem tělocviku a majitelem pozemků a rejdaství. Před světem mělo zůstat utajeno to, co potom prvního říjnového dne celý svět vzuřilo. Svědkem rozmluvy dvou mužů byl jenom

Je to doba, ve které Slávie poráží famózním způsobem Bolognu 4:0, umírá A. Hlinka a Lída Baarová natáčí už svou třetí filmovou roli pro berlínskou UFA, je zaznamenán rekordní oblet zeměkoule letadlem za sedm dnů a černý Joe Louis drtí ve vteřině novém vítězství krále ringu Maxe Schmelinga, kterému nepomohli ani osobní telegram Hitlera, doručení mu těsně před zahájením utkání.

Kdoby nebyl červenec a srpen roku 1938, bylo by možno nazvat tyto události prvním řádu. Proč však máží z prvních stránek listů a stěhují se do pozadí, málem mezi lokálky?

Odpověď je jednoznačná. Hitlerovské Německo vyhlásilo diplomatickou otevírací, jejíž závěrem byl polom. Maichov.

Na pražském Wilsonově nádraží vyložili z Orient expresu L-104 dne 3. srpna 1938 víc než třicet zavazadel se štítky „Viscount Runciman of Oxford“. Z nádraží odvezlo auto majitele zavazadel do hotelu Alcron, kde pro něho bylo již připraveno třináct pokojů. V nich svého šéfa očekával Mr. Aston Gwatkin, pan Stopford a stenotypistka Millerová.

Kdoby býval byl příchod zapsán do hotelové knihy, dočetli bychom se v ní dnes toto:

Jméno a příjmení: Lord Walter Runciman.

Místo a datum narození: South Shields, Velká Británie, 19. XI. 1870. Povolání: Vlastník pozemků a rejdaství „Walter Runciman and Company Ltd.“, ředitel 24 monopolistických společností, ministr osvěty, potom ministr zemědělství a obchodu.

Účel cesty: Služební.

V cizích službách

V jakých službách a proč přijel lord Runciman do Československa?

Britský premiér zevrubně informován

o politických postupech a záměrech tajným Hitlerovým poslem, upevniv postavení Británie smlouvami, které násleďovaly po návštěvě anglické královské rodiny ve Francii, zapomenut na anšlus Rakouska, rozhodl se řešit „sporné“ otázky mezi Československem a Německem vysláním smířící mise lorda Runcimana do Československa, kde má tento mluvník gollu, honby a jachtin-gu zkoumat, badat a pravěťovat postavení menšin.

Proto jsou na Wilsonově nádraží přivazeni vítat tohoto misionáře i funkcionáři sudetoněmecké strany poslanci E. Kundt a dr. W. Sebekowski. Zástupci jiných menšin se nedostavili. Neza-znamenal je ani jeden korespondent novin českých, zahraničních, ba ani sudetoněmeckých.

Proč se nedostavili?

Snad tuší, že se v této komedii ne-jedná vůbec o menšiny, ale jen o to, vnutit Československu požadavky expan-zivního fašistického Německa.

Lord Runciman, oděn v šedý oblek

Z vojenských ateliérů PROJEKTY pre celú republiku

CO ASI TUŠITE: že hlavnou úlohou Vojenského projektového ústavu je vypracovávat všechny projekty, které po-krývají naša armáda. To je základní křížník, podla kterého možno práci VPU hodnotit. S radostí sme preto vypočuli slova náčelníka ústavu, který nás ubezpečil, že výsledky su uspokoj-živé. Projektová dokumentácia pre investičnú výstavbu v r. 1965 bola pri-pravená načas, vďaka obetavým prí-slušnikom VPU, ktorí — keď to bolo treba — obetovali i vojny čas a ne-dele, aby splnili svoje hlavné úlohy. Uspe-chy dosiahli aj experti, ktorí sa vrá-tili zo zahraničia.

CO ASI NEVITE: že Vojenský pro-jektový ústav vypracoval počas svojej existencie mnoho projektov aj pre ci-vilný sektor. Z jeho ateliérov pochá-zajú napr. podklady pre výstavbu no-vého ruzyňského letiska. V tejto vý-znamnej činnosti bude útvár pokračo-vať. V rozhovore s predstaviteľmi VPU sme sa dozvedeli, že sa tu zro-dili projekty budúceho výškového ho-tela pre pizenskú Leninovu závod a pre krásne ozdravovne v Tatrách. Majú sa projektovať niektoré povrcho-vé „omnikálne“ dopravných magistrál, podporchová dráha v hlav-nom meste, úseky našich diaľnic a pražské podchody.

CO VÁS MOŽNO BUDE ZAUJÍMÁ: že ide o podchod uprostred Václavské-ho námestia, ktorý spojí všetky rohy jindřichskéj a Vodičkovéj ulice. Studia už existuje, bude ju treba len technic-ky rozpracovať. Starosti im však robí pavučina káblov, kanalizácie, plyno-vodu atď. Túto sieť má sústrediť tzv. kolektor a tak sa uvoľní miesto pre podchody. Podľa sa aj s výstavbou pohyblivých schodov. Pravda, to sú ešte len predbežné úvahy a myšlienky projektantov z Vojenského projekto-vého ústavu, kde majú v dohľadom čase navrhnuť aj reprezentatívny Dom techniky, umiestnený namiesto dole-rajšších provizorií na rohu Národnej triedy a Spálenej ulice. Výstavba objektu, kde na prízemí majú byť mo-derné obchody a na prvom poschodí kavárna a reštaurácia, sa začne v roku

Co si nemohla Pimpinella zapsat do deníku

Na tiskové konfe-renci s ministrem vnitra Českosloven-ské socialistické re-publiky, konané dne 15. září letošního roku, vzbudil velký zájem deník Pimpinelly, jeden z dok-u-mentů, které byly letos v červenci vy-da-ny ze dna Černého jezera.

Kdo je Pimpinella? Je to dcera dr. Marxe Egona von Hohenlohe-Langenau, majitele onoho Červeného Hrádku. Lidé v Jirkově a Červeném Hrádku ji znají právě pod tímto jménem, ačkoli se sedmnáctiletá krásavice podepisuje na fotografii: Francisca Hohenlohe. Řečník Obrany lidu znal její písmo, četli její naivní a kostibaté německé verše, mohl by je reprodukovat. To je však bezvýznamné.

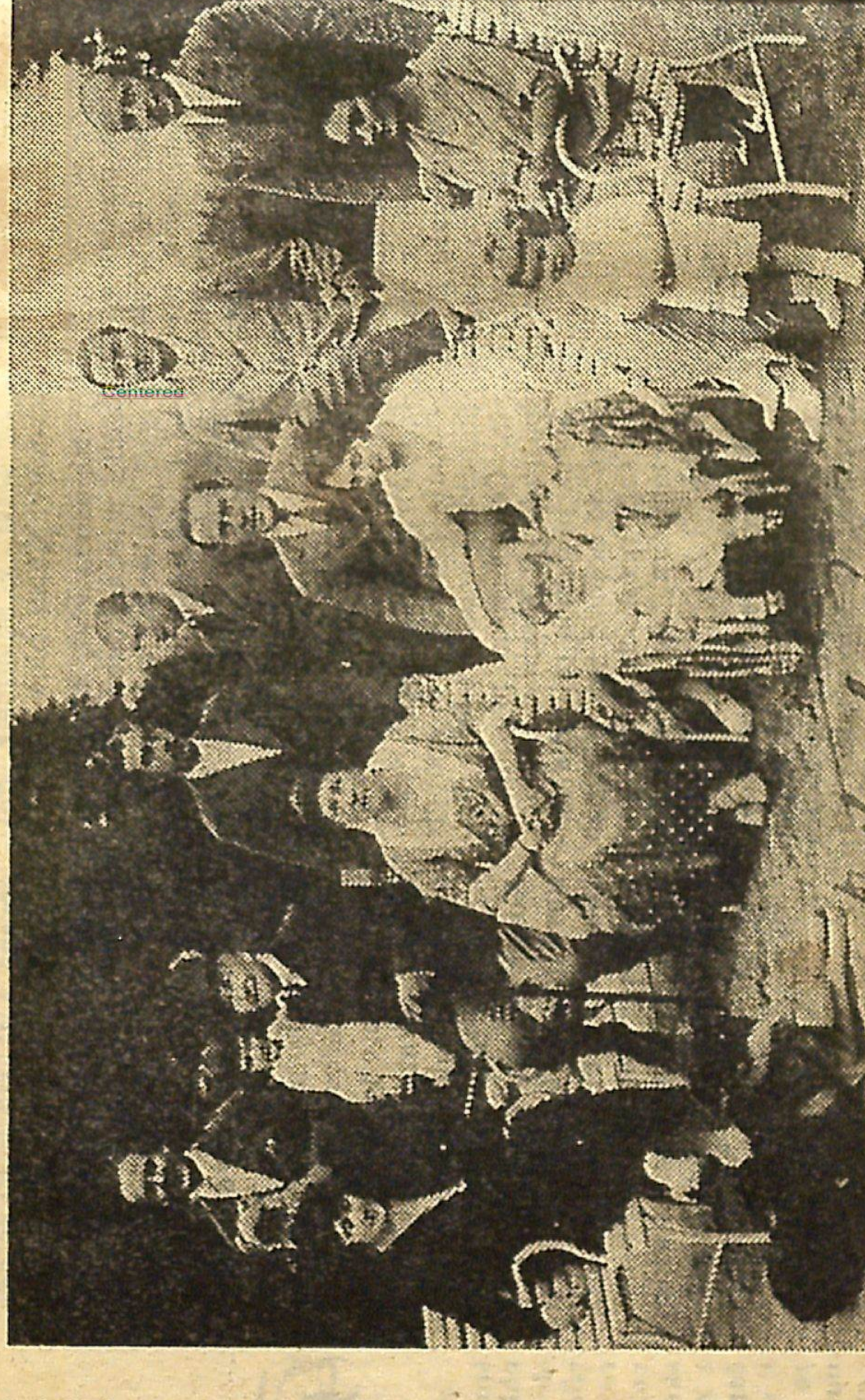
Významné však je, že z pražského Alcronu odešel dne 18. srpna redaktor Československé tiskové kanceláře se zprávou, která se den na to objevila v novinách v tomto znění:

„Lord Runciman odejel náhle z ho-telu Alcron. Cílem cesty byl zámek Červený Hrádek, jehož majitelem je lichtensteinský státní příslušník Ho-henlohe, který pozval lorda Runci-mana a současně na dvacet hodin předsedu sudetoněmecké strany Konráda Henleina. Jednání trvalo je-den a půl hodiny, bylo přerušeno ohněm, na který zúčastněné osoby pozval velkostatkář Hohenlohe a po-kráčovalo do půl šesté večer.“

Tentýž večer se lord Runciman po te-telefonickém rozhovoru s Londýnem účastnil diner na anglickém vyslanectví. Co si Pimpinella nemohla zapsat do deníku?

Jak již víme ze zprávy ČTK, byl na Červeném Hrádku Konrád Henlein. Zpráva neuvádí, že zde Runcimana oc-ekávali ještě poslaanci K. H. Frank a E. Kundt. Při jednání však nebyli.

Kondlo se za zavřenými dveřmi. Pouze mezi učitelem tělocviku a majitelem pozemků a rejdaství. Před světem mělo zůstat utajeno to, co potom prvního říjnového dne celý svět vzuřilo. Svěd-kem rozmluvy dvou mužů byl jenom

V patnácti kapitolech jsme měli již příležitost sledovat hrdinu příběhu svobodníka Pavla Heřmana. Dostal se do nejrozmanitějších vojenských zauzenin, a to všechno jen z jednoho jediného a tolik prostého důvodu: potě, co se dopustil přestupku, očekával velitelovo hro-mobí a spravedlivý trest, neboť tak jest na vojné psáno i dáno; velitel však sáhl k výchov-nému experimentu (jednal s Pavlem až přemířně slušně a slušně) a všechny stálé a dob-ře proslapané chodníky vojenského režimu a zvyků jako by v tom okamžiku zarostly. Pavel ztratil orientaci, posléze jeho osud stihl i ostatní. Nastala kalamita, již se velitel jed-notky nakonec rozhodl řešit obvyklým způsobem.

Do úterka čekáme na závěrečnou kapitolu z vašeho pera a současně na návrh titulu ce-lého příběhu podle původních propozic, který budeme rovněž zvlášť honorovat.

Rotný Ivo SEYDL

KAPITOLA XVI.

Kapitán Mach a svobodník Heřman šli po návratu směřem k budově, jejíž okna v pří-zemí i poschodí byla zkrášlena hustým ná-žerem, takže čtla do úspěšného kusá-renského ozdušit jako oza křídla a jistoty.

„Dělám to nerad“, utrousil kapitán. „Já tam jdu rád, ujišťuju vás“, odpověděl rych-le a naděhavě Pavel, jakoby tu bylo nebezpečí, že si nelítel vše rozmyslí.

„Právě proto“, řekl kapitán. „Přemýšlím o tom, co jste mi právě vyprávěl. Jestli je to všechno tak, a já nemám důvod tomu nevěřit, potom to ale znamená, že když po příštívnu nahradíme basu služným, jedním a s delikventem setrámé v delším srdečném rozhovoru v jehož průběhu mu například lůžkové pozvání do rodiny na ka-nastu, rozeklene se pod námi strašlivá propast desorganizace, v níž jsme pouhými hrčkami ná-hod, jsme zmítáni starý úzkostí, země a všechny jistoty se pod námi drobt a bortí.“ Kapitán Mach při těch slovech zvolnil krok až se docela zastavil. Byli už blízko domu věčného mířeni dokončit.

Leč neměně než on, bál se i Pavel Heřman, neboť podezření, že kapitán je schopen změnit

VZPOMÍNATE SI?

Nadporučík Sovětské armády v záloze V. A. ČERNOV, jediný zjišťící člen osádky prvního tanku, který přispěchal na pomoc boju-jící Praze; jeho tank — před Fučikovými kasárnami v Praze na Smíchově — se stal pomníkem bratrství Československa a SSSR:

Znal jsem vaše dělníky, kteří pracovali v Čeljabinsku na traktorovém zá-vodě, byli to dobří dělníci a později také dobří vojáci. Jedním z nich byl i Ven-delin Opalný, kterého jsem osobně znal. Když jsem potom v říjnu 1944 jako komсомolský organizátor oznamoval zprávu o Dukle vojákům, vzpomněl jsem si právě na ně, na chvíli, kdy jsme s mnoha z nich na továrním dvoře přísahali, že dojdeme do Berlína jako vítězové. Shodou okolností to bylo také 9. května — v roce 1943. V mém životě jsou tedy vlastně dva památné deváté květny. Dnes mám v Československu mnoho nových přátel ze své loňské návštěvy. Podplukovník Vokurka, Kosmana a další. Nezapomente je pozdravovat.

V. A. Černov se chystá znovu k nám a pilně se učí česky. Připojujeme jeho vzkaz našim čtenářům.

Sedící v předním is opalován
12 vsm čle nuzim 17 vsm čle
se dne 13 uzměl
3. 10. 1947
P. Hejpruk

6. X. 1944

cezna Hohenlohe, která je obyčle v Londýně hostitelkou Wiedemannaovu, dle toho času v Paříži v hotelu Ritz.“

Kdo je onen setník Wiedemann? Není poslem z kruhů blízkých Hitlerovi.

I Pimpinella byla v Londýně. Stránky jejího deníku se tam plnily novými zá-jítky, novými jmény. Ona knížka v hñe-dě kožené vazbě se zlatou ořízkou vy-dává dnes svá svědectví. Budou jistě zajímavá.

Doplní zřejmě i to, že nebylo vůbec žádnou náhodou, že lord Runciman dne 18. srpna 1938 odejel z pražského Alcro-na právě na Červený Hrádek, kde ho uvítal uniformovaný lesní personál vel-kostatkáře Hohenloha nacistickým po-zdravem. Vztýčenou pravicí. bk + pkt

PRVNÍ CESTA vedla mezi vojáky

(Dokončení ze str. 1.)

rovnali s normami bojové pohoto-vosti.

Ačkoli to v programu není, jde se i do kuchyně. Maršálové a generálové chtějí vidět, jak a co se vaří pro muž-stvo. U výdejního okénka slojí hrnc s čajem. Soudruh Malinovský trochu nabere do sběračky, aby viděl, jakou má čaj barvu a vůni. V kuchyni de-legace překvapí kuchytky. Ministr Malinovský napichne řízek a než se dozorčí vzpomátuje a připraví příbor a talíř, maršál si kousek odkrojí vlastním nožikem, ochutná a — po-chváli.

Odpoleadne se jede na hraniční čá-ru. Pohraničníci ukazují svým hos-tům způsob střežení a ostrahy hranic. Nejlepší z nich soudruh Malinovský odměňuje.

Se sovětskými hosty se naši lidé ještě setkali. V jejich programu je návštěva Ostravy, Brna, Bratislavy, Košic, prostoru dukelských oslav, Prahy a dalších posádek.

„Já bych už seděl, až bych brečel. Na ten kratoas přijde nejlíp, až vám na nějaký ten den sejdu z očí. Já o tom vím jenom tolik, že když si člověk na vojné jednou sedne na skluzavku, tak se veze...“

„A vy teď tedy chcete předsednout ze skluzavky na prýchnu“, řekl kapitán. „Dobrá. Všechno by to zafazetovalo, jenom jedno ne — vy chcete, dobro-volně“ rozkouskoval to slovo kapitán, aby mu vtiskl zlástlivý důraz, „a v tom je háček. Když byste sebou před basou mrškal jako třeba ten sukniš Maroušek, tak vás tam spánembohem s chutí vra-zím. Jenže...“

„Soudruhu kapitáne!“ vyřkl však Pavel, „chci učinit ještě jedno spontánní doznání, aby vám již neprocházely ty kratasy a neruály vám své-domí ty háčky. Já jsem předal o své újmě a za-poněkud drsnějších okolností ošetřovatele Králí-ka tomu psychiatrickému pochopí k léčení, ta-ke že teď tam kdesi modrá ve svetraci kazajce... Takovej prevít jsem já... Nevíte o mně vše-cko...“

„No tak, už se uklidni, kamaráde, a jdeme, když nedáš jinak“, začal kapitán svobodníkovi týkat, což oba, jak se zdálo, poněkud uklidnilo.

Kapitán Mach otočil zrzavějším kilem, masírní dveře se otevřely a na prahu té pomně místnosti zíraly v tom okamžiku dvě zklamené postavy na biblický detail poslední večere pána. Na prýc-né seděly dvě nepřítis účesané dívky, u jejich no-hou klečel svobodník Maroušek bez tkaníček, který se jako dar Hedviky vyspěnému svobodní-kevi neprospělně nedostala na talíře hostů Bílého lea. Troché a brady tukem urouasané, zvědavě hle-děla ta společnost na vetelece.

„Tak proto jste se sem cpal“, zasténal po třech minutách kapitán Mach, který se pro-bral tím, že mu úslužný Maroušek vsu-nal do pravíčky masný stehenní žva-nec. Dokončení příštího čísla

Slovo > ČTENÁŘŮ

Na archivy pamatovali včas

KDYŽ čtu o tom, jak nálezy v Černém jezeře budí odevzu u těch, kteří něco vědí o stěhování archivních materiálů z naší země na konci války, chci bych uvést také vlastní osobní vzpomínku. Neptám-li jsem se žádný velký význam — ale někdy malíčkost k malíčkosti, a najednou se objeví zaslá stopa. Byl bych rád, kdybych se o něm k němu přispěl.

Byl jsem za války vlakvedoucím. A 1. března r. 1944 jsem byl poslán na smí- chovské nádraží, abych doprovázel jako tzv. návestník vojenský transport do Plzně. Překvapilo mne, že celá souprava se skládala jen ze čtyř vozů. Dva byly ná- kladní (myslím, že značky V. K.). Nalo- ženo na nich bylo asi 80 beden velikosti 90x90x80 cm. Na cestě v budouce jsem byl trvale střežen německým vojákem s důsto- jnickými distinkcemi. Cesta byla dlouhá, a protože uměl polsky, dal jsem se trochu do řeči. Mne zajímalo hlavně to, zda ne- vezeme náklad, s nímž bychom mohli vy- letět do povětří. Ale můj strážce se mi vysmál — náš náklad prý není nebezpeč- ný.

ný pro ty, kdo jej strážili. Stěhuje se prý jen do bezpečí archiv.

Víc bohužel nevím — ani odkud bedny pocházely, ani kde skončily. Jistě však je, že podle všeho začali okupanti zavčas uklízet do bezpečí doklady, které buď jim mohly být nepříjemné, kdyby padly do ru- kou vítězů — anebo které zamýšleli po- užít později.

J. DUŠÁK — Praha

Teď k opravám hodinek

Přece jen asi záleží na poměru k práci a lidem

K DOPISU n. p. Klenoty o nevhodnosti oprav starých hodinek bych chtěl uvést svou zkušenost s hodinami novými. Před třemi roky jsem dostal nové hodinky za 300 Kčs. Po 13 měsících se začaly neuvě- řitelně předbíhat i zpoždovat, až se na- čalo zastavily. U hodináře jsem se do- věděl, že za opravu nestojí. Dostal jsem tedy od dětí hodinky v dvojnásobné ceně. Ale za dva roky zas šly špatně, až byly třikrát v opravě, která stála vždy 25—30 Kčs. Proto jsem zkusil dát do opravy ty staré, které nyní jdou výborně po opravě u s. Marečka v Hluboké. Tomu jsem také proto poslal k opravě ještě dvoje hodinky po rodičích, a budka z r. 1935. V krát- kosti jsem je dostal všechny opravené. Do- bromády za 76 Kčs — až na Staroměst- ském náměstí mne upozorňovali, že kdyžby jedině z nich přijali do opravy, stálo by to 180—200 Kčs.

A co tomu říká opravář F. Mareček z Hluboké?

Hodinky, které mi světlí váš čtenář do opravy, byly starého typu. Protože je pražský opravář vůbec neotevřel (to se pozná), nemohl vědět, co jim chybí. Po- třebovaly hlavně vyčistit, a měly chybu v krycím kameně. Skutečnost je, že star- ších typů hodinek se dnes ještě užívá mnoho. Chceme-li jejich majitelům vyho- vět, musíme mnohdy uskutečňovat opravy zdlouhavým ručním seřizemím náhradních

Turista objedná Čedok rozhodně

KDYŽ se skoro v polovině října sk- vídánská mezinárodní výstava zahra- náší si nejen naši pěstitele mnoh- šenství i úspěchů, ale své zážitky cuje i ti, kteří v hojném počtu na výstavu zamířili s našim Čedokem. lím že z těch zážitků by měly být zeny závěry pro podobné zájezdy k přezítostem.

Já jsem proto uspokojení svého jeitný den. Proto jsme si pečlivě vili program, a už o páté jsme vy- zli Znojma. Bez snídaně. Kuchyně kouru" totiž otvírá až v osm. Ve Ví- pro nás hlavní událostí výstava. Jsme se za hranice vydali. Jenže od- mání — a Čedok? Jeho průvodce (v- právo) nás podrobil prohlídce brunnu, i letohrádku Franze Josefa, rie Terezie, at jsme chtěli nebo ne. Nebyli jsme s 60 zapamatovat si ce- ohňostroj letopisů a dalších čísel. že se však nikdo nemohl. Náš dra- dok vybavil 37 účastníků pěti tisíc- šilinků, které nebylo kde rozmenit. peděte, zavřeny byly směnárny i ob- Teprve když kráček se suvenýry v Schö- brunu utržil tolik, aby nám mohl vyměnit věšší bankovky, dostali jsme kapesné — a první občerstvení. Zatím ovšem bylo po- ledné. Na výstavu nám zbyly všeho všudy tři hodiny. Málo, pramálo nejen pro od- borníky, ale i pro ty, které poutá krás- květin a zajímavostí techniky a zahra- ní architektury. Pravda, odjezd byl až ve 22 hodin večer. — Jenže Čedok nám neod- pustil prohlídku Prátru, bez ohledu na náš zájem o výstavu. Snad to tak v pořádku je. Ale příliš mnozí z nás byli jiného ná- zoru.

K. HANZLÍK — Teplice

Vyřídili jsme

V NAŠEM Slově čtenářů požadoval 10. září V. Pěrkert článkem "Je to neřeši- telný problém?" budování zastřešených parkovišť v hlavním městě republiky. Jak nám k jeho podnětu nyní sděluje odbor dopravy Národního výboru Prahy, je za- střešování parkovišť "ovlivňováno finanč- ní a kapacitní možností správce hlída- ných parkovišť", což je podnik Družstevní služba. Ve spolupráci s tímto podnikem však prý bude napřesrok zajištěno "par- koviště na ostrově Stvanici včetně zastře- sení".

Dr. A. Šnejdárk o dokumentech objevených v Černém jezeře

PRAHA (Č.). — "Dokumenty z Černého jezera podávají důkaz skutečných cílů na- cistického Německa vůči fašistické Itálii... — prohlásil historik dr. A. Šnejdárk na veřejné přednášce v Národním museu o tajných nacistických dokumentech, na- lezených loni v létě na Sumavě. Zdůraz- nil, že okupace Čech a Moravy se tyto do- kumenty týkají pouze z nepatrné části. Za nejpozoruhodnější komplex z nalezených dokumentů označil dr. Šnejdárk archivní materiály nacistické rozvědky ve fašistické Itálii. Tyto materiály svědčí o tom, že se nacistické Německo nehodlalo dělit s Mussoliniho Itálií jako svým spojencem o okupovanou a dobytou Evropu, ale že ji vždy považovalo za zemi, kterou si chce podrobit jako ostatní. Dr. Šnejdárk rov- něž informoval ve své přednášce o tom, že v Rakousku vyjde v několika týdnech — (jako první společná dokumentace Čes- koslovenských a rakouských historiků) — elaborát "Historické komise SS," která v předvečer druhé světové války zpracová- la zákulisí atentátu na Dollfusse a přípra- vovala proces proti kancelři Schuschnigo- vi. V Rakousku také vyjdou dokumenty z válečného archivu zbraní SS, které rov- něž byly nalezeny na území ČSSR.

tevířních záznamů. Právě tímto zázna- mím na detail — by Sadkové bylo umožnilo šťastnější filmový debut, než jakým je film "Dvanáct".

Rumunský snímek "Cizinec", který je adaptací rozlehlé románové fresky Tita Popovice, byl celkem sympaticky přijat na karlovarském festivalu. Jeho děj se ode- hrává v posledních letech války a je zrcadlem věření v tehdejší společenosti, pře- devším ve studentské mládeži, která hle-

Shakespeareovské črty

KDYŽ předloni vyšla pod tímto názvem ve Varšavě kniha prof. Jana Kotta, vy- volala velmi živý ohlas. Jistě ne proto, že by shakespearovská literatura byla chudá, ale pro svou podnětnost. Kottovy eseje se totiž vyhýbají historizujícímu po- hledu i konvenčnímu estetickému roz- boru, jímž se jinak věnuje většina mono- grafických studií o Shakespearoví, obla- stí jejich zájmu je především vztah filoso- fických a morálních hodnot v Shake- spearových hrách k hodnotám, nad ni- miž se zamýšlí dnešní člověk a moderní světové drama. Největší přínos Kottovy práce tkví v tom, že se její autor ne- bojí rizika omylu, konfrontuje-li svět Shakespearových hrdinů například s Dür- renmattem, Ionescem nebo Beckettem, že se necítí být vázán tradicí akademické- ho výkladu a vztými představami o

Z nového českého filmu „Dvanáct“

Grafika M. Černého

GRAFICKÉ práce Miroslava J. Černého, vystavené v Galerii Fronta, naznačují, že v mladém autorovi vyrůstá grafik, mající všechny předpoklady vyzrát ve výraznou uměleckou osobnost. Představuje se něk- díka dřevorezovými cykly, z nichž nejob- sahlejší je cyklus Lidé a země. Všecky grafiky, vyprávějící o životě a práci lidí na venkově, o jejich sepi s přírodou a

Schwarzen See belastet Höttl 141

Die im Juli aus dem Schwarzen See im Böhmerwald (CSSR) geborgenen vier Dokumentenboxen enthalten auch das Geheimarchiv des SS-Sturmbannführers und Leiters des Referats VI E 1 im „Reichssicherheitshauptamt“, Dr. Wilhelm Höttl alias Walter Hagen. Das ergab die Prüfung einiger der Öffentlichkeit zugänglich gemachter Akten.

„Heute fungiert Höttl als Leiter der in Österreich tätigen Außenstelle des westdeutschen Bundesnachrichtendienstes und als Agentenführer des Bonner Spionagegenerals Reinhard Gehlen.“

Höttl und Skorzeny waren dabei, als im Juli 1934 beim Putsch gegen die österreichische Regierung Bundeskanzler Dollfuß ermordet wurde. Schon vor der Okkupation Österreichs wurde Höttl 1937 Leiter des SD-Abschnitts Wien. Seit Sommer 1940 unterstanden ihm sämtliche SD-Geheimdienststellen im annektierten Österreich, im okkupierten Böhmen und Mähren und in Bayern. 1945 beauftragten SD-Chef Kaltenbrunner und Dr. Höttl Otto Skorzeny, das Geheimarchiv in Sicherheit zu bringen, das dann im Schwarzen See versenkt wurde.

Bald nach dem Krieg reaktivierte Höttl sein SD-Agentennetz“, schreibt die „BZ am Abend“.

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31

Zeitung: **Spandauer Volksblatt**

Erscheinungsort: **Berlin - Westsektor**

Datum: **10. JULI 1965**

Wichtige Dokumentation in Wien veröffentlicht

Kisten aus dem Böhmerwald 142

Zwei wichtige Broschüren hat der Wiener Forum-Verlag eben der Öffentlichkeit vorgelegt, als Beginn einer Reihe bisher unveröffentlichter Dokumente der Nazi Herrschaft in Europa. Es handelt sich dabei um den Bericht der „Historischen Kommission des Reichsführers SS“ über den Putschversuch der österreichischen Nazis im Jahre 1934 und um das Kriegstagebuch des Kommandostabes des Reichsführers SS, der zusammen mit den Tätigkeitsberichten mehrerer SS-Einheiten, die „Säuberungsaktionen“ Weißrußland durchzuführen hatten, unter dem Titel „Meine Ehre heißt Treue“ in einem Band vereint ist.

Der Bericht über den Naziputsch war in einem wasserdichten Behälter im Schwarzen See im Böhmerwald erst vor kurzem geborgen worden, das

SS-Kriegstagebuch wurde in einem Schloß bei Prag entdeckt. Tschechoslowakische Stellen stellten die Dokumente dem Wiener Europa-Verlag zur Verfügung. In Zusammenarbeit mit österreichischen, tschechoslowakischen und israelischen Dokumentationsstellen sollen in einer großangelegten zeitgeschichtlichen Reihe noch weitere Berichte publiziert und kommentiert werden.

Die SS-Kommission nahm sofort nach dem Anschluß alle erreichbaren Beteiligten und Zeugen ins Kreuzverhör, um einerseits die hingerichteten Juli-Putschisten Holzweber und Planetta zu rehabilitieren und andererseits Material für einen großangelegten Schauprozeß gegen Schuschnigg zusammenzubekommen. Die Querverbindungen der Putschisten, wie aus den jetzt veröffentlichten Dokumen-

ten klar ersichtlich, waren jedoch viel zu weit verzweigt. Ihre Rolle war oft zu zwielichtig, und das Mißlingen des Putsches ging auf schwere Fehler, wenn nicht gar auf den Verrat einzelner illegaler Nazis zurück. Ja, es hatte sogar die SA-Führung in München, aus der damaligen Rivalität zur SS heraus, österreichischen Polizeistellen Vorinformationen gegeben. Himmler mußte die Sache also einschlafen lassen, und es wurde um die Juli-Putschisten sonderbar still. Man hat übrigens auch niemals feststellen können, wer den zweiten Schuß auf Dollfuß abgab.

Die SS-Tagebücher aus den besetzten Ostgebieten sind ob der darin enthaltenen Mischung von kleinbürgerlichem Kitsch und Massenmord entsetzlich. Hier kommen zahlreiche neue Verbrechen ans Licht, von denen bisher niemand etwas ahnte.

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31

Zeitung:

Süddeutsche Zeitung

Erscheinungsort:

München

Datum:

4. JULI 1965

Bisher unbekannte Nazidokumente, die 1964 von den tschechoslowakischen Behörden aus dem Schwarzen See im Böhmerwald und aus einem Schloß bei Prag geborgen wurden, und die sich mit dem Naziputsch von 1934 in Österreich befassen, sind vom Wiener Europa-Verlag veröffentlicht worden. (AP)

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31

Zeitung:

Die Welt, Ausgabe B

Erscheinungsort:

Berlin - Westsektor

Datum:

6. JULI 1965

Kriegstagebuch der SS veröffentlicht

Dokumente aus dem Schwarzen See im Böhmerwald

Von unserem Korrespondenten

egw. Wien, 5. Juli

Erfolgreicher als die Suchaktion nach „SS-Schätzen“ im österreichischen Toplitzsee ist ein Unternehmen gewesen, das die Tschechen im Vorjahr im Schwarzen See im Böhmerwald starteten. Ein erstes Ergebnis dieser Funde wurde jetzt der Öffentlichkeit vorgelegt: Der Europaverlag brachte unter Mitwirkung des österreichischen Historikers Jedlicka zwei Broschüren heraus, den Bericht der historischen Kommission des Reichsführer SS über den Juliputsch 1934 in Österreich (unter dem Titel „Die Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten im Juli 1934“) und das „Kriegstagebuch des Kommandostabes Reichsführer SS“, das Tätigkeitsberichte der 1. und 2. Infanteriebrigade, der 1. Kavalleriebrigade und von Sonderkommandos der SS enthält. Jede der beiden Broschüren ist für sich bedeutend, wenn auch die eigentliche wissenschaftliche Auswertung noch fehlt.

Das Buch über den Juliputsch kann nicht als reine Quelle für die damaligen Vorgänge gelten, weil die SS damals versuchte, damit Anklagepunkte gegen den verhafteten Bundeskanzler Schuschnigg zu gewinnen (was sich allerdings als unmöglich herausstellte). Für die Klärung des zum Teil noch recht umstrittenen Ablaufs der Ereignisse ist

der Bericht dennoch ein wertvoller Beitrag, besonders in Fragen, die als Nebenprodukt aus den Untersuchungen hervorgingen.

Eindrucksvoll gerade in seiner Nüchternheit ist der zweite Band, das „Kriegstagebuch“. Er liefert wieder einen Beweis für die eigenartige Ordnungsliebe, die auch die grausamsten Tatbestände aktenkundig werden ließ.

So lautet ein Passus über eine im Endeffekt als „gelungen“ bezeichnete Partisanenbekämpfungsaktion in den Pripjet-Sümpfen: „Weiber und Kinder in die Sümpfe zu treiben, hatte nicht den Erfolg, den er (sic) haben sollte; denn die Sümpfe waren nicht so tief, daß ein Einsinken erfolgte.“

Oder ein Bericht des Sonderkommandos Gruppe Arlt: „28. 7. Großaktion im Minsker russischen Getto. 6000 Juden wurden zur Grube gebracht. Am 29. 7. 3000 Juden zur Grube gebracht. Die nächstfolgenden Tage waren wieder mit Waffenreinigen und Sachinstandsetzen ausgefüllt.“

Weitere Veröffentlichungen stehen bevor; bedauerlicherweise wird die wissenschaftliche Arbeit durch die Haltung österreichischer Archive behindert, die nur in Ausnahmefällen Material freigeben — wofür einleuchtende Gründe kaum zu finden sind.

Taucher bargen Nazi-Dokumente

Neues über „Endlösung der Judenfrage“ – Prag veröffentlicht Einzelheiten

Seine Rolle bleibt weiter mysteriös

Bozen (dpa)

Die mysteriöse Person des jungen Österreichers, der – angeblich als italienischer Polizeispitzel – eine bisher undurchsichtige Rolle im Zusammenhang mit dem gewaltsamen Tod des Südtiroler Extremistenführers Luis Amlatz spielte und dessen Name mit Peter Hofmann angegeben wurde, konnte jetzt identifiziert werden. Durch einen Zufall stellte sich gestern heraus, daß es sich um einen gewissen Christian Kerbler aus Solbad Hall bei Innsbruck handelt. Kerbler war auf einem Transport von Meran nach Bozen der italienischen Polizei entkommen.

Welche Rolle er bei dem Feuerwechsel spielte, durch den Amlatz getötet und der Extremistenführer Klotz verletzt wurde, bleibt weiterhin ungeklärt. Als sicher gilt nur, daß Kerbler zu beiden Männern gute Beziehungen unterhalten hatte.

Ein Briefwechsel zwischen Hermann Göring und dem SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich über die „Endlösung der Judenfrage“ befindet sich unter den Dokumenten, die kürzlich von Tauchern aus dem Schwarzen See in der Tschechoslowakei geborgen worden sind. Das Innenministerium in Prag gab gestern auf einer Pressekonferenz erstmals Einzelheiten über den Fund bekannt.

Die schwarzen Dokumentenlisten, die im Sommer zufällig bei Fernsehaufnahmen entdeckt worden sind, waren seinerzeit offenbar von SS-Einheiten auf ihrem Rückzug aus Osteuropa in die „Alpenfestung“ in den letzten Kriegswochen im Schwarzen See versenkt worden.

In einem der gefundenen Briefe – datiert vom Juli 1941 – wird Heydrich von „Reichsmarschall“ Göring mit der gesamten Planung und Vorbereitung der „Endlösung“ beauftragt. Heydrich wiederum teilt unter dem Datum vom 25. Januar 1942 dem Generalgouverneur in Polen, Hans Frank, mit, daß die vorbereitenden Arbeiten für die Judenvernichtung bereits liefen.

Prag (AP)

Geheimdienst trotz des deutsch-italienischen Freundschafts- und Beistandsvertrages in Italien tätig war und zum Beispiel den damaligen Außenminister Ciano beschattete.

Neues belastendes Material wird noch zurückgehalten

Der tschechische Innenminister Strougal teilte gestern mit, daß man auch Informationen über Agenten und V-Männer des SD und der Gestapo gefunden habe, die man jedoch „aus Sicherheitsgründen“ jetzt noch nicht veröffentlichen könne.

Die Auswertung der Dokumente geht weiter. Dadurch sind Auswirkungen auf die gegenwärtig in der Bundesrepublik laufenden oder in Vorbereitung befindlichen Prozesse gegen Nazi-Verbrecher möglich. Außerdem könnte es zu neuen Fahndungen nach bisher untergetauchten ehemaligen Nazis kommen.

Zu den aus dem See geborgenen Dokumenten sollen auch Unterlagen über die Rolle des NS-Sicherheitsdienstes beim deutschen Einmarsch in Österreich und im Zusammenhang mit der Ermordung des damaligen Bundeskanzlers Dollfuß gehören. In einer anderen Kiste fand man einen von Wehrmachts-, SS- und Abwehr-offizieren ausgearbeiteten Plan für einen Überfall auf die Stabsquartiere der in Italien operierenden US-Armee in der Nacht vom 8. auf den 9. März 1944. Ob das Unternehmen abgesagt wurde oder scheiterte, geht aus dem Schriftstück nicht hervor.

Aus anderen Dokumenten soll ersichtlich sein, daß der deutsche

Zeitung: Kölnische Rundschau am Sonntag

Erscheinungsort: Köln

Datum: 4. JULI 1965

Eine neue Dokumentation über die SS er Hintergründe des Dollfuß-Mordes

Otto Planetta gab den ersten Schuß ab — Das Attentat von 1934

Wien. (upi) Der Wiener „Europa-Verlag“ ist jetzt mit zwei Bänden von Kriegsdokumenten an die Öffentlichkeit getreten, deren Bedeutung vor allem auf juristischem Gebiet liegt: Im Gegensatz zu bisher zugänglichen Dokumenten der Waffen-SS, die in einer „Tarnsprache“ abgefaßt waren, ist in dem neuen Material offen von „Mord und Tötung“ die

Rede. Die eine Publikation, die unter dem Titel „Kriegstagebuch des Kommandostabs des Reichsführers SS“ aufgelegt wurde, enthält wie in einer Pressekonferenz in Wien bekanntgegeben wurde, Material, das im Vorjahr im böhmischen Schloß Zaskuky bei Prag gefunden wurde. Die Dokumente sind juristisch außerordentlich „explosiv“.

Das Material umfaßt genaue Niederschriften von Kriegstagebüchern und Tätigkeitsberichten und beleuchtet auch die Tätigkeit von Polizeiregimentern in den Ostgebieten. Während in den bisher zugänglichen Tagebüchern der Waffen-SS aus Tarnabsichten immer von „Säuberungsaktionen und Umsiedlungen“ die Rede war, wird in der nun vorliegenden Publikation offen von Mord und Tötung gesprochen.

Die zweite Veröffentlichung erscheint unter dem Titel „Bericht der historischen Kommission des Reichsführers SS“ und umfaßt den Bericht einer Kommission, die auf Weisung der SS nach dem „Anschluß“ Österreichs den mißglückten Naziputsch des Jahres 1934 untersuchen sollte. Zweck des Berichts war einerseits die Rehabilitierung der beteiligten Putschisten, andererseits sollte die Unterlage für einen nie abgehaltenen Prozeß gegen den letzten österreichischen Bundeskanzler Dr. Kurt Schuschnigg sein.

Die jetzt veröffentlichten Dokumente waren unmittelbar nach ihrer Auffindung den zuständi-

gen Stellen in der Bundesrepublik, so der Staatsanwaltschaft in Ludwigsburg, zugeleitet worden.

Der mit der Sichtung der Dokumente beauftragte Wiener Historiker Dr. Jedlicka erklärte, durch sie sei „der Beweis erbracht, daß bestimmte SS-Einheiten bei ihrem Ost-Einsatz mit Ausrottungsaufgaben beauftragt waren“. Die Dokumente der „historischen Kommission“ geben auch Aufschluß über die Ermordung des damaligen österreichischen Bundeskanzlers Dr. Dollfuß 1934. Aus den Dokumenten geht klar hervor, daß der erste auf Dollfuß abgegebene tödliche Schuß tatsächlich von dem später hingerichteten Otto Planetta stammte. Allerdings konnte auch die SD-Führung offenbar nicht klären, wer den zweiten Schuß auf Dollfuß abfeuerte. Dagegen sind durch die nunmehr veröffentlichten NS-Dokumente wiederholt aufgetauchte Verdachts-

momente völlig entkräftet worden, wonach seinerzeit der damalige österreichische Vizekanzler Major Emil Frey eine Doppelrolle gespielt habe.

METROPOL-GESELLSCHAFT / E. MATTHES & CO.

Zeitungs-Ausschnitt-Büro

Gegr. 1926

1 Berlin 12, Uhlandstr. 184 Tel.: 91 68 31Zeitung: **Frankfurter Allgemeine Zeitung**Erscheinungsort: **Frankfurt a. M.**

Datum:

- 2. JULI 1965**Himmlers Kriegstagebuch veröffentlicht**

Ko. WIEN, 1. Juli. In Wien sind vom Europa-Verlag zwei aufschlußreiche Dokumentensammlungen aus der nationalsozialistischen Ära veröffentlicht worden. Die eine enthält teilweise unbekannte Einzelheiten über die Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten im Juli 1934, die zweite das Kriegstagebuch des Kommandostabes des Reichsführers SS vom 16. Juni bis 31. Dezember 1941 sowie Tätigkeitsberichte von SS-Einheiten und SS-Sonderkommandos. Die Dokumentationen, die von österreichischen Historikern herausgegeben wurden, stützen sich fast gänzlich auf Material, das in den letzten Jahren in der Tschechoslowakei gefunden worden ist. Die Prager Behörden haben dieses Material den Österreichern zur Verfügung gestellt und ihnen zu Studienzwecken auch Zutritt zu den Originaldokumenten gewährt.

Centered

3 августа 1965 г. АПН

147

ТАЙНА ФРАНЦИСКАНСКОГО МОНАСТЫРЯ

В деревушке Засмуки близ города Колина, что недалеко от Праги, стоит старинный францисканский монастырь. Во время второй мировой войны в нем располагался военный архив СС. Главари этой организации решили спрятать здесь свои документы, надеясь на то, что тут будет более безопасно, чем в Берлине, который подвергался частым воздушным бомбардировкам. А для конспирации архив был назван "Домом отдыха СС".

Заведующий этим "хозяйством" подполковник СС Албин Шерзауффер проживал в самом монастыре, который охранялся усиленными нарядами вооруженных до зубов эсэсовцев. Такая предусмотрительность была не случайной. Фашисты свезли сюда огромное количество официальных документов. Но никакие предосторожности не помогли им. Советские бойцы вместе с воинами чехословацкой армии стремительным ударом выбили гитлеровцев из этих мест. Бежавшие в панике эсэсовские головорезы бросили оружие, боеприпасы и архив, который они охраняли.

Многие тайны гитлеровских преступлений удалось раскрыть при помощи этого архива.

Возьмем, например, так называемый дневник "Главного штаба рейхсфюрера СС" за период с 16 июня по 31 сентября 1941 года. В нем — сообщения командиров отрядов СС, действовавших на участке "Россия-Юг" вскоре после нападения Германии на Советский Союз.

Вот телеграмма из этого Дневника за № 53 от 30 августа 1941 года, которая была отправлена командованием армии "Россия-Юг". Она прошла через штаб тыла и была вручена не^{только} Гейдриху, Гиммлеру, шефу "полиции безопасности", и, наконец,^{но и}

3 августа 1965 г. АПН

149

3.

красных атеистов 699
взято в плен 830".

В военных архивах в идеальном порядке сохранились документы о действиях "Батальона Ваффен СС" с заметками офицеров.

С 1 декабря 1941 года по 27 февраля 1942 года он чинила погромы в минском гетто. В уцелевших зданиях схвачено 6 "комиссаров" и 200 партизан, 50 человек при попытке к бегству убито, дома сожжены...

14 января 1943 года: в поселке Жарайлово расстреляно "много людей", поселок сравнивали с землей.

Таких документов сотни и тысячи. Цифры, имена, карты, приказы. Можно ли после этого допустить, чтобы фашистские преступники были когда-либо прощены? Нет!

М. КОЦИКОВА,

К. БЕРДАИ,

чехословацкие журналисты -

/АПН - Прагопресс/

Zeitgeschichte in Dokumenten

Neue Bücher des Europa-Verlages

F-2 VII 1965

Volkssumme

10.800 Menschen in zwölf Tagen erschossen. Die Zahl, die hier steht, ist der Zusammenfassung der Meldungen der Vorausabteilung der SS-Kavalleriebrigade für die Zeit vom 27. Juli bis zum 7. August in den Pripjetsümpfen entnommen. Sie stellt eines der Dokumente dar, die Bestandteil des im Archiv Himmlers im Schloß Zasmuky bei Kolin gefundenen „Kriegstagebuchs des Kommandostabes Reichsführer SS“ sind, die jetzt als erste Schriftreihe „Zeitgeschichte in Dokumenten“ vom Europa-Verlag veröffentlicht worden sind.

In einem anderen Dokument, dem Bericht des SS-Sturmbannführers Magill von der gleichen Einheit vom 12. August 1941, lesen wir:

„Weiber und Kinder in die Sümpfe zu treiben, hatte nicht den Erfolg, den es haben sollte, denn die Sümpfe waren nicht so tief, daß ein Einsinken erfolgen konnte.“

In jedem Dokument sind genaueste Angaben über die Tätigkeit der SS-Abteilungen, die nicht an der Front, sondern im Hinterland zur „Säuberung“ eingesetzt waren. Mit beißender Ironie gibt der Europa-Verlag auf dem Umschlag des Bandes die SS-Losung wieder: „Unsere Ehre heißt Treue“.

Zugleich mit diesem Band wurde der Presse als neuer Band der Paperbacks „Europäische Perspektiven“ der „Bericht der Historischen Kommission des Reichsführers SS: Die Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten im Juli 1934“, ergänzt durch Dokumente aus österreichischen Archiven, übergeben. Der „Bericht“ fand sich in den von der SS im Schwarzen See im Böhmerwald versenkten Kisten mit Dokumenten und wurde ebenso wie das „Kriegstagebuch“ von den tschechoslowakischen Stellen dem Europa-Verlag zur Veröffentlichung überlassen. Dieser Band, die erste zusammenfassende Veröffentlichung von

Dokumenten aus dem Schwarzen See, ist mit einer Einleitung vom Leiter des Instituts für Zeitgeschichte Universitätsdozent Dr. Jedlicka und einer Vorbemerkung Herbert Steiners veröffentlicht und ist reich mit Bildern und Faksimiliewiedergaben aus dem Jahre 1934 ausgestattet.

Diese beiden Veröffentlichungen, führten Dozent Dr. Jedlicka und Verlagsdirektor Pogats aus, stellen nur den Beginn einer längeren Reihe von zeitgeschichtlichen Werken dar, zu deren Vorbereitung eine Gruppe von Historikern – zwei von Ihnen, Frau Kocikova und Herr Beran aus Prag, waren bei der Pressekonferenz anwesend – im Zusammenwirken mit den zeitgeschichtlichen Forschungsstellen in Ost und West tätig ist.

Bescheiden werden die beiden sensationellen Publikationen als Vorarbeiten bezeichnet, denen noch kein voller Wert als historische Dokumentation zukomme. Das geht sicher zu weit, denn selbst ohne entsprechende wissenschaftliche Einbegleitung sind die vorgelegten Dokumente von außerordentlicher Kraft.

Es mag besonders hoch eingeschätzt werden, daß es ein österreichischer Verlag ist, der die Arbeit übernommen hat, wichtige Dokumente der Hitler-Zeit der Vergessenheit zu entreißen. Es ist dies unseres Wissens nach der erste Fall, daß das enge Zusammenarbeiten der Historiker der CSSR mit österreichischen Historikern seinen Niederschlag in einer großen Publikation findet.

Günther Nennig, der im Namen des Herausgeberkomitees der Reihe „Europäische Perspektiven“ die Pressekonferenz einleitete, erinnerte daran, daß die Initialzündung zu diesem Zusammenwirken anlässlich der „Stadtgespräche“ des Österreichischen Fernsehens in Prag gegeben wurde, wo Dozent Dr. Jedlicka die erste Möglichkeit bekam, in die Dokumente aus dem Schwarzen See Einblick zu nehmen.

Als einer der Korrespondenten, es war ein westdeutscher, die Geschichte auf-

tischte, die sozialistischen Staaten hielten Dokumente aus politischen Gründen zurück, erhielt er von Dr. Jedlicka die Antwort. Die Kataloge der Dokumentensammlungen in Potsdam wie in Prag, in den USA wie in Westdeutschland liegen gedruckt vor und sind allen Forschern zugänglich, ebenso wie die Dokumente selbst. Allerdings – das ist wohl selbstverständlich – hat die Justiz den Vorrang vor den Historikern, immer wenn Dokumente für die Untersuchungen von Kriegsverbrechen benötigt werden. Der Europa-Verlag hat alle ihm zur Verfügung stehenden Dokumente den mit der Verfolgung von Naziverbrechen betrauten Stellen sowohl in Österreich wie in Westdeutschland zur Kenntnis gebracht.

Als weitere Veröffentlichungen erscheinen im Herbst Dokumentenbände über das SS-Bataillon „Böhmen und Mähren“ und über das hauptsächlich aus Österreichern zusammengesetzte SS-Bataillon „Mitte“.

Erstaunen erregte unter den Anwesenden die Mitteilung von Dozent Doktor Jedlicka, daß nicht einmal für Dissertanten über Zeitgeschichte das österreichische Archivmaterial dieser Zeit zugänglich ist.

F. G.

Freitag, 2. Juli 1965

3

Beide Publikationen sind in den Buchhandlungen des Globus-Verlages erhältlich. Das „Kriegstagebuch“ kostet 120 S., „Die Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten“ kostet 88 S.

Schwarzsee-Dokumente publiziert

Himmlers Juliputsch-Untersuchung

151
E 2 VII. 1965

Eigenbericht der „Presse“

WIEN (dh). Die Räumlichkeiten des Presseklubs „Concordia“ in der Bankgasse waren gesteckt voll, als am Donnerstagvormittag der Zeitgeschichtler der Wiener Universität, Dozent Jedlicka, und der Direktor des Europa-Verlages, Erich Pogats, zwei neue Paperbacks der Serie „Zeitgeschichte in Dokumenten“ der Öffentlichkeit vorstellten. In diesen beiden Büchern wurden erstmals die sogenannten „Schwarzsee-Dokumente“ ausgewertet, Akten des Reichsführers SS, die vor Kriegsende im Schwarzsee in Böhmen versenkt worden waren und vor einem Jahr wiedergefunden wurden.

Das eine Buch beschäftigt sich mit dem „Bericht der Historischen Kommission des Reichsführers SS“ über die „Erhebung der österreichischen Nationalsozialisten im Juli 1934“. Diese Kommission wurde im April 1938 von Heinrich Himmler eingesetzt, um „die Schuldigen sowohl auf nationalsozialistischer wie auf gegnerischer Seite festzustellen.“ Insbesondere sollte Material für einen Prozeß gegen Exbundeskanzler Schuschnigg gesammelt werden, was allerdings nicht gelang. Wie Dozent Jedlicka ausführte, sei in den Dokumenten mit Fortgang der Untersuchung das Bestreben zu bemerken, die politischen Köpfe der Verschwörung zu schonen, obwohl deren Berichterstattung nach ihrer Emigration nach Deutschland größtenteils als unwahr entlarvt wurde. Die Rolle des umstrittenen Heimwehrführers Fey sei zwar auch von der Kommission nicht ganz geklärt worden, doch erscheine dieser durch den Bericht weitgehend entlastet. Auch die Frage des zweiten Schusses auf Dollfuß konnte trotz aller Bemühungen von Himmlers Kommission nicht geklärt werden.

Die zweite Publikation befaßt sich unter dem Titel „Unsere Ehre heißt Treue“ mit dem Kriegstagebuch des

Kommandostabes Reichsführer SS. Die Tätigkeitsberichte verschiedener SS-Einheiten und Sonderkommandos in einem begrenzten Zeitraum, der zweiten Jahreshälfte 1941, wurden im Original veröffentlicht. Vor allem werden damit Dokumente über Vernichtungsaktionen in Rußland der Öffentlichkeit im Faksimileabdruck zugänglich gemacht. Weitere Dokumentationen dieser Art sollen folgen.

Kurzberichte aus Österreich

Zeitdokumente in Paperbacks

152
E 2 VII. 1965

Bei einer Pressekonferenz stellte gestern der Europaverlag Wien zwei aufsehenerregende Publikationen der Öffentlichkeit vor. Bei den beiden Paperbacks handelt es sich um bisher nicht veröffentlichte Dokumente aus der nationalsozialistischen Zeit, die zum Teil in asphaltierten Kisten in einem See im Böhmerwald (CSSR) und zum Teil in einem Schloß bei Prag gefunden worden waren.

Anlässlich der vor einiger Zeit in Prag abgehaltenen Stadtgespräche wurde der österreichische Zeitgeschichtler Dozent Dr. Jedlicka von den tschechoslowakischen Behörden eingeladen, die Dokumente zu sichten.

Die erste Publikation zeigt, wie eine von Himmler persönlich eingesetzte Untersuchungskommission mehr und mehr zu einer Glorifizierung der Dollfuß-Attentäter gelangte, es ihr aber nicht gelang, die — bis heute noch nicht geklärte — Frage zu beantworten, wer den zweiten Schuß auf den schwerverwundeten Bundeskanzler abgegeben hat. Das zweite Büchlein bringt in Originalphotokopien das Kriegstagebuch des Kommandostabes des Reichsführers SS vom 16. Juni 1941 bis 31. Dezember 1941.

Wiener Zeitung

LES DOCUMENTS ALLEMANDS trouvés en Tchécoslovaquie apporteraient d'importants éclaircissements sur l'histoire du nazisme

De notre correspondant particulier JEAN ROMAN

Vienne, 29 septembre. — Au lendemain de la guerre, on tourna en Allemagne de l'Ouest. Les assassins sont parmi nous. Vingt ans après, on se demande si les assassins sont toujours parmi nous. Les documents contenus dans une soixantaine de caisses immergées par les Allemands dans des lacs tchécoslovaques ou enterrées en Tchécoslovaquie au cours des dernières semaines de la guerre, et qu'on est en train de rechercher, donneront-ils une réponse à cette question ?

On peut supposer que tel est le cas, car la première de ces caisses déjà découvertes au fond du lac Noir, en Bohême, contient des documents fort intéressants, à savoir :

— Un rapport secret sur les circonstances de l'assassinat du chancelier Dolfuss ;

— Une liste des agents de la Gestapo dans divers pays européens ;

— Le journal de la fille du prince Hohenlohe-Langenburg, hôte en 1938 du médiateur britannique lord Runciman ;

— Des documents sur la lutte contre les communistes ;

— Un rapport sur les activités d'espionnage allemand en Italie.

— Les documents sur l'activité d'Abetz en France.

Ayant constaté que plusieurs documents mis dans le passé à la disposition des autorités dans divers pays occidentaux ont « disparu », les autorités tchécoslovaques ont communiqué cette fois-ci les documents découverts au directeur du Centre de documentation juive, à Vienne, l'ingénieur Simon Wiesenthal, qui a contribué à l'arrestation d'Adolphe Eichmann.

M. Wiesenthal nous a fourni des précisions sur le contenu de ces documents.

Le rapport sur l'assassinat du chancelier Dolfuss est une sorte de « film » minuté des événements, reconstituant les circonstances du crime à l'aide de documents saisis par les Allemands après l'Anschluss et révélant des faits nouveaux sur la responsabilité de diverses factions. Il paraît que ce document met en cause des personnalités et des milieux autrichiens. Nous aurons l'occasion d'en reparler. Le gouvernement autrichien en a reçu communication. On doit espérer qu'il rendra publique cette documentation d'une grande importance pour l'éclaircissement des événements de 1934.

Quant à la liste des agents de la Gestapo, elle peut avoir une grande portée, puisque plusieurs de ces agents seraient en vie et même en fonctions officielles dans divers pays européens.

Le document sur les activités d'espionnage en Italie révèle que les Allemands ont étroitement surveillé leurs alliés italiens, jusqu'au Duce et à son ministre des affaires étrangères, le comte Ciano.

Mais le document le plus important du point de vue des procès en cours et à venir contre des personnes impliquées dans les crimes du national-socialisme est sans doute le *Kriegstagebuch* (Journal) de la division SS Das Reich, trouvé dans le château de Zasmuky, près de Prague. On ne s'y sert pas du langage convenu d'usage (« traitement spécial » des juifs, etc.), mais on y énumère en « clair » les crimes commis. Ce document pourrait influencer sur le procès du général SS Wolff, bien que celui-ci soit en voie d'achèvement.

« Etes-vous satisfait de votre collaboration avec les autorités des divers pays de l'Europe orientale ? », avons-nous demandé à M. Wiesenthal.

« Je ne suis pas communiste, mais on me fait confiance. Si par le passé la coopération a laissé à désirer, ce n'est plus le cas maintenant. Un de mes collaborateurs se trouve actuellement à Belgrade, où ~~on~~ lui a ouvert les archives du ministère de la guerre. Il y étudie les documents relatifs aux déportations des juifs de Macédoine dans lesquelles était impliqué l'ancien ministre d'Allemagne en Bulgarie, Beckerlé, qui vit actuellement en République fédérale allemande.

— Où en est la question de la prescription ?

« J'estime que le délai de prescription de vingt ans, en vigueur dans la plupart des pays de l'Europe occidentale pour assassinat, devrait être aboli en ce qui concerne les crimes de génocide, ce que prévoient d'ailleurs la convention de Paris de 1948 sur le génocide, et la convention de Londres sur la punition des crimes de guerre, auxquelles la République fédérale allemande a adhéré.

— Quel est le but de votre activité ?

« Ce n'est pas la vengeance, mais la justice. Nous avons constaté que, depuis les grands procès, les activités néo-nazies ont diminué. La nouvelle génération en Allemagne a compris ; l'ancienne va disparaître, car même les vieux nazis sont mortels. »

Américain organisationnel
Wiesenthal. 153

Dile Wiesenthal

je t'écrit quelque chose

à New York Times,

Attire me l'aj

à continuer à rej-

heijdel et sel.

Dile me j'écrit à

un certain kv. klammil

Strom Reichel bude

Lej interview s

Wiesenthalen,

Attire organisationnel,

DEJA DU TEMPS DE
NOS GRANDS-PARENTS

la Rue de Provence

ETAIT COMME AUJOURD'HUI
LA RUE DE

I'ARGENTERIE
et des

BIJOUX
D'OCCASION

2 Spécialistes réputés
vendent et achètent :

AU GUI BLANC n° 36 près r. St-Georges
HERMANN n° 46 près rue Tailbourg

INSTITUT D'ÉTUDE D

AMERIQUE

Numéro spéci

(Abonnement annuel)

PRESSES UN

"Le Monde" 30. IX 64

Centered

Centered